

216
KOSSUTH

A MADISZ

1944
1948

**A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK
PÁRTTÖRTÉNETI INTÉZETE**

BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM MARXIZMUS – LENINIZMUS INTÉZET

TUDOMÁNYOS SZOCIALIZMUS TANSZÉK

**DOKUMENTUMOK AZ IFJÚSÁGI MOZGALOM
FELSZABADULÁS UTÁNI TÖRTÉNETÉBŐL**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

HOLLÓS ERVIN, NONN GYÖRGY, SZABÓ BÁLINT, MOLNÁR ISTVÁN (titkár)

A MADISZ

1944–1948

Az I—IV. fejezetet IKLADI LAJOSNÉ,

az V—VI. fejezetet GÁL LAJOS,

az illusztrációkat VÁNDORNÉ SUGÁR KLÁRA állította össze

Szerkesztette:

RÁKOSI SÁNDOR

Közreműködött:

ÉRI TIBORNÉ és VÁNDORNÉ SUGÁR KLÁRA

ISBN 963 09 2404 8

(3787)

A MADISZ küzdelme az ifjúság egységéért

1944-ben Magyarország történetének egyik legnagyobb katasztrófája előtt állt. A német fasiszták és magyar kiszolgálóik bűne miatt az ország harctérre lett. Ugyanakkor a Szovjetunió Vörös Hadseregének felszabadító tette nyomán forradalmi népmozgalom bontakozott ki. Ennek része és segítője volt a demokratikus ifjúsági mozgalom.

1944 végén a felszabadított területeken a kommunista fiatalok hozzáálltak az ifjúság szervezéséhez. A viharsarki községekben és városokban az öntevékenyen megalakuló kommunista pártszervezetekben ifjúsági csoportok jöttek létre. A pártszervezetek vezetői ösztönözték a fiatalokat a legális szervezeti élet megindítására.

Szegeden, a felszabadulás után négy nappal, október 15-én húsz fiatal megalakította a Kommunista Ifjúsági Szövetség önálló szervezetét.¹ A mozgalmi élet élénkülése nyomán azonban a KISZ szegedi vezetői kezdték felismerni, hogy a tervezett keretek szűkek a sokrétű feladatok megoldásához. A szervezetben viták kezdődtek két kérdésről:

1. Milyen lesz a felszabaduló ország társadalmi rendje?
2. A kommunista fiatalok milyen politikai és szervezési feladatokat szabjanak meg, hogy kiterjesszék befolyásukat az ifjúság minden rétegére?

A kommunista fiatalok tisztánlátását segítette, hogy a Magyar Kommunista Párt (MKP) november elejétől Szegeden működő ideiglenes központi vezetősége, nem titkolva, hogy a távolabbi célja változatlanul a szocializmus, állást foglalt a nemzeti megújulás soron levő kérdéseiben. Gerő Ernő, az ideiglenes központi vezetőség tagja 1944. november 9-én a dél-magyarországi kommunista pártszervezetek titkárainak Szegeden megtartott ülésén kifejtette, hogy a párt közvetlen célja a fasiszmus elleni harc és az ország demokratikus átalakítása. Ennek megvalósítása érdekében széles társadalmi összefogásra van szükség. Az ifjúság szervezésével kapcsolatban kijelentette, hogy „nem kell pártoknak külön ifjúsági szervezeteket létesíteni, hanem egy demokratikus ifjúsági szervezetre van szükség, amely egyesíti a munkás-, paraszt- és diákifjúságot”... demokratikus irányelvek szerint.⁽²⁾¹²

Az MKP a debreceni *Néplap*ban november 30-án nyilvánosságra hozta programjavaslatát az ország demokratikus átalakítására és újjáépítésére. A felszabadított területeken újjászerveződő demokratikus pártok – a Szociáldemokrata Párt (SZDP), a Független Kisgazdapárt (FKP), a Nemzeti Parasztpárt (NPP) – és a szakszervezetek a Magyar Kommunista Párt kezdeményezésére december elején Szegeden politikai szövetséget hoztak létre Magyar Nemzeti Függetlenségi Front (MNFF) néven. A pártok elfogadták a kommunisták programjavaslatát. Az MNFF antifasiszta, antifeudális, demokratikus céljai az ifjúkommunisták számára is érthetővé tették a társadalmi fejlődés irányát. Ugyanakkor a nemzeti összefogás meghirdetésével minden fiatalnak lehetőséget nyújtottak arra, hogy munkával bizonyítsa, részt kíván venni a demokratikus feladatok végrehajtásában.

¹ Egységbe ifjúság! Válogatott iratok a magyar ifjúsági mozgalom történetéből. 1944. október – 1948. március. Kossuth Könyvkiadó 1973. 11. old. (Továbbiakban: Egységbe ifjúság!...)

² 2. sz. irat. A következőkben a zárójelbe tett számokkal a jelen kötetben közölt dokumentumok sorszáma utalunk.

Az MKP politikai irányvonalának megfelelően fontosnak tartotta az ifjúsági egység megteremtését. Ez a célkitűzés a német fasizmus uralomra jutásának időszakában meghirdetett népfrontpolitika alapelveire és a háború idején szerzett gyakorlati tapasztalatokra épült. A párt az ifjúság szociális helyzetét és ideológiai állapotát figyelembe véve, az alapvető társadalmi feladatok közé sorolta az ifjúság átnevelését, egységes szervezésének megvalósítását, ki akarta küszöbölni a pártok versengését az ifjúság szervezésében. Javasolta az MNFF pártjainak, hogy mondjanak le arról, hogy külön-külön, egyenként alakítsanak pártifjúsági szervezeteket, és támogassák egy demokratikus ifjúsági egység szervezet létrehozását. Az ifjúkommunisták pedig azt a feladatot kapták, hogy politikai meggyőző munkával készítsék elő ennek a szervezetnek a létrehozását.

A felszabadított területeken kedvezőek voltak a politikai, mozgalmi körülmények az ifjúság összefogásának megvalósításához. Az 1945 nyaráig terjedő időszakot a forradalmi fellendülés, a baloldal térnyerése jellemezte. A katasztrofális élet- és munkakörülmények ellenére hazánkban rövid félév alatt alapvető változások történtek. A szovjet fegyverek győzelmének eredményeképpen Magyarország felszabadult a német-nyilas megszállás alól, visszanyerte nemzeti függetlenségét, az ellenforradalmi rendszer összeomlott. Új népi hatalom született, amely a munkásosztály és a parasztság demokratikus érdekeit érvényesítette, bár még a burzsoázia is jelentős pozíciókkal rendelkezett. Földet kapott a nincstelen parasztság döntő többsége. Az ellenforradalmi szellemű, fasiszta ifjúsági szervezetek széttzilálódtak, 1945 márciusában rendeletileg betiltották működésüket. A vallási ifjúsági egyesületek újjászervezésére csak szórványos kísérletek történtek.

Az MKP kezdeményezésére 1944. december elején Debrecenben megalakult a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség, a MADISZ. Kommunista fiatalok hozták létre, akik alakuló gyűlést nem tartottak, akcióprogramot sem készítettek. Első nyilvános összejövetelüket december 17-én tartották. A MADISZ debreceni szervezete segítette Hajdú és Bihar megye községeiben a kommunista ifjúsági csoportok átalakulását MADISZ-szervezetekké.

A KISZ szegedi szervezete december 31-én nyilvánosságra hozta javaslatát a MADISZ megalakítására és feladataira. A javaslat bevezető része az ifjúság összefogásának szükségességét indokolta a fasizmus elleni harc, az ifjúság demokratikus szellemű nevelése és az ország újjáépítése érdekében. Kinyilvánította, hogy a MADISZ elfogadja és támogatja az MNFF programját. Az 1848-as ifjúság forradalmi hagyományaihoz híven 12 pontba foglalta a szövetség követeléseit. Minden ifjú nevében követelte a választói korhatár 18. életévre való leszállítását, a tanulás szabadságának biztosítását, az új néphadseregbe való toborzás megindítását, a szomszéd népek ifjúságával a barátság megteremtését. Küzdelmet ígért a tanoncok és a fiatalok mezőgazdasági munkások életkörülményeinek gyökeres javításáért, az ifjúmunkások munkabérének rendezéséért, a 22 éven aluliak részére a 40 órás munkahét bevezetéséért, a tanulóifjúság szervezkedési szabadságáért, a demokratikus szellemű tankönyvek és új tanítási módszerek kidolgozásáért.⁽⁴⁾ A javaslat két követelése — a választói korhatár leszállítása és a 40 órás munkahét — az ifjúság politikai beállítottsága, illetve az ország súlyos gazdasági helyzete következtében túlzott követelés volt. Javaslatukat maguk a szegediek sem tekintették véglegesnek, elsősorban vitára szánták, hogy a többi ifjúsági szervezet és a város fiataljai megismerhessék a MADISZ demokratikus törekvéseit.

Mindenesetre a szegedi ifjúkommunisták érdeme, hogy elsőnek nyilvánosságra hozták a MADISZ politikai célkitűzését és követeléseit.

A javaslat megjelenése után a KISZ vezetői a Szegeden időközben megalakult ifjúsági szervezetek – az NPP ifjúsági tagozata, az SZDP ifjúsági szervezete, az Antifasiszta Diákszövetség, a Tanonciskolai Leányegylet – vezetőivel közös bizottságot hoztak létre a MADISZ alakuló ülésének előkészítésére, amit 1945. január 7-én tartottak. A résztvevők elfogadták a KISZ javaslatát a MADISZ célkitűzéséről és követeléseiről, megválasztották az egységsszervezet új vezetőségét, köztük Komócsin Zoltánt titkárnak. Táviratot küldtek az Ideiglenes Nemzeti Kormányhoz, amelyben azt ígérték, hogy a szegedi ifjúság támogatni fogja a kormányt országépítő munkájában.⁽⁶⁾

A szegedi ifjúsági vezetők az agitációs munka sikere érdekében februárban nyomdában előállított ifjúsági hetilapot jelentettek meg. Második száma közölte a MADISZ felhívását az ifjúsághoz, amelyből a decemberben megfogalmazott túlzott követeléseket elhagyták és világosabban határozták meg az egységsszervezet célját: „Teremtsük meg a munkás-, paraszt- és értelmiségi ifjúság egységét! Egyesült erővel kezdjünk a romok eltakarításához, és kezdjük meg az országépítést!”³ – írták.

1945 elején a demokratikus ifjúsági szervezkedés Dél-Magyarországon és a Tiszántúlon bontakozott ki. Az MKP vezetőinek javaslatára Debrecenben január 10-én megalakult a MADISZ ideiglenes országos vezetősége, amely feladatának tekintette, hogy megismertesse a koalíciós pártok vezetőivel a MADISZ követeléseit. Levelet küldött a pártok vezetőségeihez, és ebben kérte, hogy a pártszervezeteikhez csatlakozott fiatalok bekapcsolódhassanak „... a MADISZ nemzetépítő munkájába”. Javasolta, hogy közös értekezleten tárgyalják meg „... az együttműködés közelebbi részleteit.”⁴ Közös értekezlet megtartására nem került sor Debrecenben, az ott tartózkodó pártvezetők ekkor már a fővárosi pártvezetőségek álláspontjának megismerésétől tették függővé a MADISZ támogatásának ügyét. A MADISZ szervezeti és politikai továbbfejlődése nagymértékben attól függött, milyen irányban halad a magyar ifjúság szervezkedése a felszabadult fővárosban.

*

1945 januárjában a felszabadult Pest környéki községekben és a pesti kerületekben a kommunista pártszervezetek újjászerveződésével egy időben KISZ-csoportok alakultak.

Az illegális KISZ munkájában, a partizángárdákban fegyveresen harcoló fiatalok felszabadulásuk után azonnal kapcsolatot kerestek a fővárosi kommunista vezetőkkel, akik arról tájékoztatták őket, hogy az MKP elhatározta, nem KISZ-t, hanem egységes demokratikus ifjúsági szövetséget alakít. Azt tanácsolták, hogy a fiatalok szerezzenek a szövetségnek helyiséget és lássanak hozzá a fővárosi ifjúság szervezéséhez.

Még folyt a harc Budán, amikor Pesten a KISZ-csoportok ideiglenes vezetői 1945. január 22-én közös tanácskozást tartottak, melyet a MADISZ alakuló ülésének tekintettek. Itt az aktuális szervezési és agitációs feladatokról beszéltek: „Tömeg-

³ *Szabad Ifjúság* (Szeged), 1945. február 18.

⁴ PI Archivum 283. f. 1/50 ő. e. A MADISZ debreceni Országos Vezetőségének levele az SZDP országos pártvezetőségéhez 1945. február 15-én.

szervezet alakítása, tömeges mozgósítása a legelső feladatunk. A Demokratikus Ifjúsági Szövetség lépjen kapcsolatba a KIE és más ifjúsági egyesületekkel, a parasztfjakkal, és szervezkedjen Budapest életének helyreállítása érdekében, kerületenként és csoportonként. . . ”⁽⁸⁾

A kezdeti időszakban a fővárosi kommunista ifjúsági vezetők többsége az ifjúsági szervezkedés demokratikus jellegének tisztázatlansága miatt a tömegbefolyás megteremtését a szervezetek nevének megváltoztatására egyszerűsítette. Nehezen értették meg, miért kell demokratikus ifjúsági szövetséget alakítani, amikor a felszabadulással megnyílt a lehetőség arra, hogy végre szabadon szervezzék a párt ifjúsági szövetségét, végre maguk is szabadon hirdethessék kommunista meggyőződésüket.

Az alakuló ülés után a kis létszámú kerületi KISZ-csoportok sorra átalakultak MADISZ-szervezetekké. Vezetőiknek és tagjaiknak túlnyomó többsége a kommunista ifjaktól került ki.⁵ A MADISZ szűk körű, lényegében kommunista ifjúsági szervezet maradt volna a fővárosban, ha idejében nem történik meg a demokratikus szervezkedési célok tisztázása, a többi párthoz tartozó ifjúsági vezetők bevonása az irányító-szervező munkába.

A fővárosi kommunista ifjúsági vezetők január végétől tárgyalásokat kezdtek a koalíciós pártok ideiglenes párt- és ifjúsági vezetőivel, a szakszervezetek és más ifjúsági egyesületek vezetőivel a MADISZ munkájába való bekapcsolódásról. A Nemzeti Parasztpárt újjászervezése még nem kezdődött el a fővárosban, ideiglenes vezetői azonban közölték, hogy egyetértenek a MADISZ törekvéseivel, nem állítanak fel külön ifjúsági szervezetet. A Kisgazdapártban kijelentették, hogy nem zárkóznak el attól, hogy fiatal párttagjaik részt vegyenek a MADISZ munkájában, képviselőik annak vezetésében, de nem hajlandók véglegesen nyilatkozni az egységsszervezet elismeréséről. A Szociáldemokrata Pártban elmondták, hogy ragaszkodnak önálló ifjúsági mozgalmak megtartásához, amelynek szervezését Ifjúsocialista Szövetség elnevezéssel meg is kezdték.⁽⁹⁾

A fővárosban a MADISZ szervezését főként azok a kommunista fiatalok végezték, akik részt vettek a kommunista párt illegális munkájában, akik az illegális KISZ-ben, majd a Magyar Ifjúság Szabadságfrontjában irányították az antifasiszta ifjúsági erők harcát. Létszámuk mindössze néhány száz volt. Csatlakoztak hozzájuk azok, akik a felszabadulás után léptek be az MKP-szervezetekbe. A kommunista fiatalok a MADISZ szervezésében támaszkodni akartak azokra a fiatalokra, akik a háború idején haladó, demokratikus nézeteket vallottak, és különböző módon bekapcsolódtak az antifasiszta harcba, többen a fegyveres ellenállásba. Elsősorban azokra a munkásfiatalokra számítottak, akik a Szociáldemokrata Párt ifjúsági csoportjaiban, kulturális és sportegyesületeiben a kommunista fiatalokkal együtt dolgoztak. Azokra a paraszt- és polgári származású egyetemi hallgatókra – a Györfly István Kollégium, az Eötvös Kollégium, a református és az evangélikus egyház főiskolai szervezeteinek, a Keresztény Ifjúsági Egyesület (KIE) és a Soli Deo Gloria (SDG) fiataljainak egy részére –, akik szembefordultak a fasiszta rendszerrel. Ezeknek a fiataloknak egy része a felszabadulás után a Szociáldemokrata Párthoz, a Kisgazdapárthoz vagy a Nemzeti Parasztpárthoz csatlakozott.

⁵ PI Archívum 274. f. 18/1 ő. e. Nonn György jelentése a MADISZ budapesti munkájáról 1945. március 11-én.

A kommunista ifjúsági vezetők közös megbeszélésre hívták ezeket a fiatalokat. Az összejöveteleken kiderült, az ifjúsági vezetők egyetértének abban, hogy közös erőfeszítésekre van szükség az ifjúság átnevelésében. Véleménykülönbségek voltak azonban a demokratikus nevelés feladatainak értelmezésében és abban, milyen szervezeti formában valósuljon meg az ifjúság tömörítése. A MADISZ ifjúsági egységsszervezet legyen-e, vagy csúcsszervezet, amely a különböző ifjúsági szervezetek képviselőit magába foglalva csupán koordinálja az ifjúság mozgalmi akcióit. A szociáldemokraták a pártpolitikai, a protestáns egyházak ifjúsági vezetői pedig a vallásos nevelés fontosságát hangsúlyozták.⁶

A MADISZ vezetői tájékoztatták az MKP vezetőit az SZDP álláspontjáról és kérték, hogy pártközi értekezleten vessék fel a MADISZ támogatásának ügyét. A két munkáspárt vezetőinek február 6-i tanácskozásán, amelyen döntöttek arról, hogy az együttműködés megvalósítása érdekében a két munkáspárt állandó összekötő bizottságot hoz létre, megtárgyalták az ifjúság szervezésének problémáit is. Az SZDP vezetői kijelentették, hogy helyeslik a demokratikus ifjúsági szövetség létrehozását, „... azt teljes erővel támogatják, azzal a kikötéssel, hogy saját ifjúsági, illetve nőmozgalmukat fenn fogják továbbra is tartani”. A MKP vezetői kijelentették, hogy „... nem kötik a szociáldemokraták részvételét az ifjúsági és nőmozgalmakban ahhoz a feltételhez, hogy fel kelljen oszlatni a szociáldemokrata ifjúsági, illetve nőmunkás külön szervezeteket”.⁷ A két munkáspárt vezetői tehát megegyeztek a MADISZ politikai támogatásában, ugyanakkor az MKP elismerte a szociáldemokrata ifjúsági szervezkedés létjogosultságát. Remélte, hogy a MADISZ rövid idő alatt erős tömegszervezetté válik, és az SZDP vezetőit álláspontjukat felülvizsgálására készíti.

A MADISZ február elején kibővítette fővárosi ideiglenes vezetőségét azokkal a kisgazdapárti, szakszervezeti és párton kívüli ifjúsági vezetőkkel, akik támogatták törekvéseit. Megjelentette felhívását a budapesti fiatalokhoz, amely a szegediek javaslata alapján készült. A felhívásban az ifjúsági rétegek követeléseit konkrétabb megfogalmazást kaptak és kibővültek: a tanoncvédelmi törvény megalkotásával, a tanoncok testi fenyegetésének megtiltásával, a parasztifjúságnak a földosztásban való részesedésével, ingyenes iskolai tanítás és egységes 8 osztályos népiskola felállításával, az ifjúsági tömegsport állami támogatásával. Az ifjúsági rétegek érdekeit szolgáló követelésekkel a MADISZ azt akarta bizonyítani, hogy egyaránt törekszik a munkás-, a paraszt- és a diákifjúság megnyerésére sajátos igényeik figyelembevételével.

A MADISZ 1945 tavaszán a fasizmus elleni harccal, a demokratikus átalakulással és a szövetség szervezésével összefüggő feladatok végrehajtására törekedett. Kimagasló érdemeket szerzett az új nemzeti hadsereg toborzásában. A MADISZ-szervezetek a már felszabadult városokban és községekben toborzó gyűléseket tartottak, egyéni agitációt folytattak az új nemzeti hadseregbe való belépésre.⁽¹¹⁾ Március közepére Budapesten mintegy 2000-en, az ország többi részén közel 30 000-en, a felszabadított országrészen 50 000-en jelentkeztek az új hadseregbe. Az önkéntes jelentkezők többsége 18–20 éves fiatal, akiknek java része MADISZ-tag volt. A toborzott fiatalok egy részét márciustól folyamatosan behívták katonának. A felállított gyalog-

⁶ Egységbe ifjúság!... 145–147. old.

⁷ PI Archivum 274. f. 3/4 ó. e. Jkv. az MKP és az SZDP közös bizottságának 1945. február 6-i üléséről.

hadosztályok közül kettő, az 1. és a 6. hadosztály a 3. Ukrán Front kötelékében Ausztriában fegyveres tisztogató akciókban vett részt. Az európai háború befejeződése után visszatért az országba. Sok honvéd és tiszttovábbra is vállalta a szolgálatot, az új néphadsereg hivatásos katonája lett.⁸

A MADISZ-szervezetek a fővárosban és vidéken egyaránt tevékenyen részt vettek a fasiszta propagandaanyagok – plakátok, feliratok – eltávolításában az utcai hirdetőtáblákról, a házakról és a középületekről. Sok helyen kezdeményezték a fasiszta és reakciós vezetőkéről elnevezett utak, utcák és terek nevének megváltoztatását. A fővárosban a VI. kerületi MADISZ-fiatalok január végén alakuló ülésük után kivonultak a Hitler, majd a Mussolini térre (ma Kodály körönd és November 7. tér) látrákkal, csákányokkal felszerelve, és eltávolították a két fasiszta vezető nevét viselő táblákat.⁹

A MADISZ-fiatalok a nemzeti bizottságokkal karöltve segítették az új élet megindulását. Középületeket, iskolákat takarítottak, segédkeztek a villany- és vízellátás helyreállításában. A munkásfiatalok százai kezdték meg a lerombolt üzemekben a munkagépek javítását. A vidéki MADISZ-szervezetekben a fiatalok a Nemzeti Segély akciója nyomán élelmiszert gyűjtöttek a főváros éhező lakosságának.⁽¹²⁾ A fővárosban az élelmiszerek kiosztásánál a MADISZ-fiatalok vállalták, hogy az utcákra kitolatott vagonokból árusítják a burgonyát.⁽²⁶⁾ Több száz MADISZ-fiatal vett részt a földigénylő és a földosztó bizottságok munkájában, segítette a földosztás minél gyorsabb befejezését. Sok községben MADISZ-brigádok alakultak a bevetetlen földek megművelésére, dolgoztak a hadiözvegyek és a sokgyerekes családok földjén.

A MADISZ-szervezetek, főként vidéken, igyekeztek szórakozási lehetőséget is nyújtani a fiataloknak. Vasárnaponként táncdelutánokat rendeztek, műsoros összejöveteleket tartottak. 1945. február elején megalakult a MADISZ Sportközpontja, amely hozzákezdett az egyesületi sportélet felélesztéséhez.⁽²⁴⁾ A MADISZ szervező tevékenysége megélnéült. Taglétszáma a fővárosban és környékén fokozatosan emelkedett, április elején elérte a 12 000-et.¹⁰

Nagy gondot okozott, főként a fővárosban, a munkásifjúság szervezésének módja. A kerületi MADISZ-szervezetek igyekeztek a meginduló üzemekből és gyárakból toborozni tagságukat. Számos politikailag képzett ifjúmunkás lett a MADISZ tagja, akik tevékenyen segítették a kerületi szervezetek munkáját. A munkásfiatalok zöme azonban vonakodott a MADISZ kerületi csoportjaiba belépni. Nagyobb vonzerőt gyakoroltak rájuk az üzemekben szervezkedő vagy a szakszervezeti központokban alakuló ifjúmunkáscsoportok. A kialakult helyzetet bonyolította, hogy az újjáalakult Szakszervezeti Tanács, a szakszervezeti keretben történő munkásifjúsági szervezkedés hagyományára építve, 1945. február 7-én Szakszervezeti Ifjúsági Titkárságot (SZIT) állított fel.¹¹ A SZIT önálló politikai programot nem készített, feladatának az érdekvédelmi tevékenységet tekintette, és harcolt a MADISZ ifjúmunkásokra vonatkozó

⁸ Magyarország felszabadítása. Tanulmányok hazánk felszabadításának történetéből. Zrínyi Katonai Kiadó – Kossuth Könyvkiadó 1975. 388 – 395. old. és Fegyverrel a hazáért. Magyar ellenállási és partizánharcok a második világháború idején. Zrínyi Katonai Kiadó – Kossuth Könyvkiadó 1980. 145 – 152. old.

⁹ Szabadság, 1945. január 24.

¹⁰ PI Archívum 274. f. 18/1 ő. e. A MADISZ munkaterve 1945. április 2-án.

¹¹ Egységbe ifjúság!... 265 – 266. old.

követeléseinek megvalósításáért. A SZIT megalakulása, a szociáldemokrata ifjúsági szervezkedés megindulása azzal a veszéllyel járt, hogy a MADISZ elveszíti forradalmi bázisát, a munkásifjúságot. Minél hamarabb tisztázni kellett a MADISZ és a SZIT kapcsolatát és azt, hogy a munkásifjúság aktív erői hogyan érvényesítsék vezető szerepüket a demokratikus ifjúsági mozgalomban.

A MADISZ tömegszervezetté válása a vártnál nehezebben ment. A szervezeti fejlődést lassította a képzett ifjúsági vezetők, a megfelelő színvonalú központi irányítás hiánya, a mozgalmi tevékenységben mutatkozó szektás módszerek és nem utolsósorban a demokratikus ifjúsági mozgalomban megnyilvánuló széttagolódási törekvések. A Szociáldemokrata Párt vezetősége február 15-én határozatot hozott, hogy Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom (SZIM) elnevezéssel ifjúsági szervezetét újjáalakítja.¹² Az SZDP döntésénél elsősorban pártérdeket vett figyelembe, a párt utánpótlását akarta biztosítani, a MADISZ-t a Kommunista Párt ifjúsági szervezetének tekintette, és arra törekedett, hogy a SZIM létrehozásával csökkentse a kommunisták befolyásának növekedését az ifjúság soraiban. A Kisgazdapárt ifjúsági vezetői is leginkább azon fáradoztak, hogy előmozdítsák saját ifjúsági egyesületük létrehozását, amelynek megalakulását július elején bejelentették Független Ifjúsági Szövetség (FISZ) néven.¹³ Újjáéledtek az egyházi ifjúsági egyesületek, főként a katolikus ifjúsági egyesületek fejtettek ki aktív szervező munkát.

Természetesen nemcsak az említett problémák lassították a MADISZ tömegszervezetté válását. Valójában több, ifjúságot érintő tényező hatott a MADISZ mozgalmi tevékenységére; a fiatalok létszámának, társadalmi megosztottságának alakulása, a szociális körülményei és az ideológiai állapota.

*

A népi demokratikus korszak ifjú nemzedéke, a 15–29 éves korosztály a magyar társadalom jelentős számú rétegét alkotta. 1948 végén az összlakosság 16,9%-a – 1 559 424 fiatal – 15–24 éves, 8,4%-a – 772 771 fiatal – 25–29 éves volt.¹⁴ A második világháború embervesztései következtében mindkét korosztályban a fiatal nők többen voltak, mint a férfiak.

A népi demokratikus korszak ifjú nemzedékére több-kevesebb intenzitással a régi és a kialakuló új társadalmi viszonyok egyaránt hatottak. A második világháború és a nyilas terror borzalmaival és kegyetlenségeivel átélő fiatalok pszichikai és erkölcsi sérüléseket szenvedtek, zömük kiábrándult, etikai elvekben tanácstalanná, bizonytalanra vált. Emellett gondolkodásukat erőteljesen befolyásolták a fasiszta propaganda nacionalista, kommunista- és szovjetellenes, antiszemita szövegei, s ezek gátolták politikai szemléletük szükséges változását.

Az ifjú nemzedék az ellenforradalmi rendszertől társadalmi megosztottságot örökölt, amely az „úri” és a „proli” fiatal közé válaszfalakat állított, és elzárta az utat a munkás- és parasztifjúság társadalmi felemelkedése előtt. A magyar ifjúság többsége a vallás-erkölcsi nevelés hatása alatt állt. A katolikus egyház az ellenforradalmi rendszer

¹² Az SZDP kongresszusi jelentése 1945–1946 évekről. Világosság Könyvnyomda R.t. é. n. 45. old.

¹³ *Kis Újság*, 1945. július 29.

¹⁴ 1949. évi népszámlálás. 9. köt. KSH 1950. II. rész 3. old.

egyik legfőbb támasza volt. Nevelési céljának tekintette, hogy a vallásos világnézetbe ágyazva, antikommunista, nacionalista, esetenként keresztényszocialista nézetek hirdetésével támassza alá a Horthy-rendszer hivatalos politikai irányzatát. Révai József írta egyik újságcikkében, hogy „...vak engedelmességre nevelték a gyermekeinket, arra nevelték őket, hogy fogadják el azt a rendszert, amelyben éltek, örökkévaló, Istentől eredő rendnek. És arra nevelték őket a valláserkölcsi nevelés jegyében, hogy akik ezt a rendet meg akarják változtatni, istentelenek, erkölcsstelenek, gonoszok.”⁽⁸⁹⁾

A háború pusztításai, az utána kialakult súlyos gazdasági helyzet, a gyorsuló infláció következtében az ifjúság minden rétegének rosszabbodtak szociális körülményei, súlyos létfenntartási és megélhetési gondjaik, a létbizonytalanság elkeseredettséget szült közöttük. A fiatalok munkalehetőségei csökkentek a termelés visszaesése miatt. A munkanélküliség hosszú évekig őket sújtotta a legerősebben. A 15–19 éves korosztály kétharmada dolgozott, egyharmada eltartott – egy része tanuló – volt. Nem minden fiatal tartozott az önálló keresőkhöz. A fiatal keresők 38%-a segítő családtagnaként – túlnyomó többségük a mezőgazdaságban – mint szakképzetlen munkaerő vett részt a termelésben. A fiatal nők 50,5%-a nem dolgozott, eltartották.¹⁵

A fiatalok iskolai végzettsége alacsony szinten állt. Művelődési elmaradottságát az ellenforradalmi rendszertől örökölte, amely többségüket – elsősorban a szegény-paraszt- és munkásfiatalokat – megfosztotta az elemi iskolánál magasabb fokú tanulás lehetőségétől. 1948 végén a 20–24 éves fiatalok 0,5%-a, a 25–29 éves fiatalok 1,6%-a végzett egyetemet vagy főiskolát. A 15–29 éveseknek csak 4,6%-a érettségizett. A középiskola 5–8 és a középfokú szakiskolák 1–4 osztályát a 15–29 éves fiataloknak csak 4,1%-a végezte el. Az általános iskola 8 vagy a középiskola 4 osztályát a fiataloknak 21%-a járta ki. A 15–29 évesek 67,6%-a, 1 577 000 fiatal 8 általános iskolánál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezett, 2%-a analfabéta volt.¹⁶

Sok tényező volt tehát, ami a felszabadulás korának ifjú nemzedékét szembeállította mindenféle politikával, s ezt akkoriban sokan fel is rótták a fiatalok hibájául. De voltak más hatások is. Az ifjú nemzedékre kedvezően hatott, hogy a felszabadulással kibontakozó népi demokratikus forradalmi fejlődés nagyon gyors ütemű – bár nem azonos intenzitású – változásokkal járt a gazdasági, a társadalmi, a politikai és a kulturális életben egyaránt. A dinamikus változások meggyorsították a fiatalok társadalmi adaptációját, hónapról hónapra növekvő számban vettek részt az új gazdasági és társadalmi feladatok végrehajtásában. A demokratikus pártok, társadalmi szervezetek erre nyíltan felszólították őket, az MKP többször kinyilvánította: „Az újjáépítésben és a reakció elleni harcban az ifjúság közreműködése nélkülözhetetlen.”¹⁷ A koalíciós időszak osztályküzdelseiben az ifjúság rétegei különböző módon vettek részt.

A dolgozó munkásfiatalok létszáma a felszabadulás után az ipari rekonstrukció meggyorsulásának arányában fokozatosan emelkedett. 1948 végén 276 828 munkásfiatal dolgozott a bányászatban, a gyár- és kisiparban, a közlekedésben és a kereskedelemben, ebből 68 777 még tanonc volt.¹⁸ Az ifjúmunkások származás szerinti össze-

¹⁵ 1949. évi népszámlálás, 7. köt. KSH 1950. 24–25., 260. old.

¹⁶ 1949. évi népszámlálás. 9. köt. KSH 1950. I. rész 37. old., II. rész 8–9. old.

¹⁷ Egységbe ifjúság!... 184. old.

¹⁸ 1949. évi népszámlálás. 6. és 7. köt. KSH 1950. 54–55., 126–130., 136–140., 147–151. old.

tételében lényeges változás a felszabadulás utáni években nem következett be. Túlnyomó többségük munkás- és agrárproletár szülők, kevesebben vidéki iparosok, továbbá kereskedők és kisbirtokos parasztok gyermeke volt. Csekély számban lehetett megtalálni az értelmiségi, a műszaki és a köztisztviselők gyerekeit a munkásfiatalok között. A tőkés és a nagybirtokos osztályok gyerekei teljesen hiányoztak a soraikból.

A dolgozó munkásfiatalok többsége szüleinél élt vagy rokonainál lakott. A háború következtében megnőtt az otthon nélküli, a szüleit elvesztett árva vagy félárva, a városban munkát kereső fiatalok száma, akiknek nagy részét az erkölcsi züllés veszélye fenyegette. Kevés ifjúság- és tanoncotthon működött, hiányuk nagymértékben akadályozta a szakmunkásképzés fejlődését is.

A dolgozó munkásfiatalok keresete a létminimumot is alig érte el. A stabilizáció megteremtéséig sokszor éhezve dolgoztak a gyárakban, az ott kapott ebéd – egy tál étel – az egész napi kosztjuk volt. 1947-től a keresetek lassan emelkedtek ugyan, de az új bérrendszer az ifjúság munkások zömének csak a minimális létszükségletek kielégítését biztosította.

Az ellenforradalmi rendszer ideológiai hatása a munkásifjúságot sem hagyta érintetlenül, nagy többsége azonban aktívan nem támogatta a fasiszta rendszert. Öntudatos rétege részt vett különböző módon és formában az antifasiszta küzdelemben, kis részük az illegális munkában és a fegyveres nemzeti ellenállásban. A faszizmussal szembeni idegenkedésük következtében a felszabadulás után a munkásfiatalok reagáltak leghamarabb az új társadalmi hatásokra. Támogatták az antifasiszta, demokratikus intézkedéseket. Megértették, hogy az ország újjáépítésében való részvételükkel saját egyéni sorsuk, szociális és kulturális helyzetük javulását segítik elő. Többségük cselekvően akart részt venni az új gazdasági, politikai feladatok végrehajtásában.

A munkásifjúság öntudatos rétege a felszabadulás után azonnal bekapcsolódott a két munkáspárt tevékenységébe. Az illegalitásban edződött, ideológiailag képzett munkásfiatalok az ifjúsági mozgalom fejlődésének motorjai voltak, vezető szerephez jutottak az ifjúsági szervezetek irányításában.

A felszabadulás után alapvető változás történt a parasztfiatalok társadalmi helyzetében. Az 1945. évi földosztás a falun módosította a birtok- és az osztályviszonyokat, a parasztfiatalok között is társadalmi átrétegződés ment végbe. A földosztás nagymértékben csökkentette a falusi fiatalok kizsákmányolását. Megszüntette azt a lehetőséget, hogy a nagybirtokosok olcsó munkaerőként dolgoztassák őket.

103 000 15–29 éves parasztfiatal földtulajdonos, kis- és középbirtokos volt.¹⁹ Többségük a földosztás során kapott vagy a szüleitől örökölt földön gazdálkodott, kezdetben nehéz körülmények között. Alig voltak állataik, mezőgazdasági szerszámok, családtagjaik maximális segítségével művelték a földet. A mezőgazdasági termelés fokozatos növekedését a fiatal birtokosok szorgalma és szakértelme is előmozdította. Egy korabeli tanulmány megállapította: „Ezek a fiatalok dolgozni akarnak, de határozottan él bennük a munka sokkal magasabb jövedelmezőségének megfogalmazott igénye, összekapcsolva a technika nagyrabecsülésével és a városi szórakozások, a városi szabadság kívánásával.”²⁰ A fiatal birtokosok megélhetési viszonyai lassan javultak, életkörülményei jobbak voltak a többi parasztfiatalénál.

¹⁹ 1949. évi népszámlálás. 7. köt. KSH 1950. 24–25. old.

²⁰ *Válasz*, 1947. április. *Márkus István*: Egyszerű feljegyzések.

575 000 parasztfiatal segítő családtagként dolgozott a földművelésben. Elsősorban a több gyerekes parasztcsaládok éltek rosszul. A dologidőben, a kézzel végzett munka fázasztó volt, az egész család megélhetéséhez alig elegendő. A parasztfiatalok többsége nyomorgott, egyoldalúan táplálkozott, kopottan öltözködött.

138 000 parasztfiatal nincstelen agrárproletár maradt, napszámosként, idénymunkásként vagy kis számban állami gazdaságokban dolgozott. A fiatal napszámosok állandó létbizonytalanságban éltek, nagyon nehéz életkörülmények között.

A parasztfiúság politikai arculatát meghatározta a háború sokirányú hatása, szociális és kulturális elmaradottsága, osztályrétegződése, a keresztény vallási ideológia, a KALOT és a KALÁSZ megmaradt befolyása, az ellenforradalmi rendszer propagandája. „Levente, mozi, katonaság, gép, háború, frontélet, hadifogság Nyugaton vagy Keleten, . . . olyan élménysorozat ez, amely a legtöbbjükben nemcsak a paraszti magatartást oldotta meg, hanem a családhoz és a faluhoz való tartozás kötelekeit is” – írta az említett tanulmány.²¹ A felszabadulás után a parasztfiatalok életszemléletében, ha lassú mértékben is, változás indult meg. Oldódott bennük az elzárkózottság, a bigott vallásosság, a bizalmatlanság a többi társadalmi osztállyal szemben, növekedett a tanulás és a művelődés iránti igényük.

A parasztfiatalok zöme tájékozatlan volt politikai kérdésekben, a pártok mibenlétében, törekvéseiben. Leghamarabb a fiatal agrárproletárok és az újgazdák közül reagáltak a baloldali pártok akcióira, támogatták a falvakban a demokratikus légkör kialakítását. A parasztfiatalok többsége eleinte tartózkodott a közéleti szerepléstől. Annál aktívabbak voltak a gazdagparasztek gyermekei, akik elég hamar a „régiszellemben” akarták folytatni a háború előtti tevékenységüket, elsősorban az egyházi ifjúsági egyesületekben. Ezek az ellentétes törekvések, párosulva a szegény- és a gazdagcsaládok közötti feszültséggel, olykor heves politikai küzdelemre vezettek a falu fiataljai között.

A legproblematisabb ifjúsági réteg a tanulóifjúság volt. Közöttük mutatkozott meg legerőteljesebben a fasiszta szellemű nevelés hatása. A 15–24 év közötti, közép- és felsőiskolás diákok tanulmányaikat az ellenforradalmi rendszer iskoláiban kezdték meg. A népi demokratikus átalakulás szükségessé tette a közép- és felsőoktatásban a demokratizálást, az oktatási reformot. A koalíciós időszakban az általános iskola megteremtésén túl csak részleges reformintézkedések születtek. Az oktatási reform az egyházi iskolák államosítása, a szocialista forradalom győzelme után valósult meg.

A felszabadulás után a középfokú iskolák 44%-a, a gimnáziumok fele, a szakiskolák 22%-a, a tanító- és óvónőképzők 76%-a az egyházak, döntően a katolikus egyház tulajdonában voltak.²² Az egyházi iskolák viszonylag magas szintű tudást nyújtottak, de ugyanakkor konzervatív, antidemokratikus légkört sugároztak.

A középfokú iskolába járó tanulók száma az 1937–1938. évi 52 439 főről az 1947–1948-as tanévre 72 571 főre emelkedett.²³ Nagyobb arányú volt a növekedés a felsőoktatásban. A hallgatói létszám az 1937–1938. évi 11 747 főről az 1946–1947-es

²¹ Ugyanott.

²² Az adatok az 1946–1947-es tanévre vonatkoztak. Magyar Statisztikai Évkönyv 1943–1946. KSH 1948. 253–263. old.

²³ Statisztikai Évkönyv 1949. KSH 1950. 209. old.

tanévre 24 036 főre nőtt.²⁴ A tanulóifjúság származás szerinti összetétele a felszabadulás után hosszú ideig lényegesen nem javult. A volt földbirtokosok, a tőkés polgárság és zömében kispolgári és értelmiségi származású fiatalok jártak a középiskolákba és az egyetemekre. A munkás- és szegényparasztszülők gyermekeinek aránya kezdetben nem haladta meg a háború előtti szintet. Az 1946 – 1947-es tanévtől fokozatosan emelkedett a létszámuk, elsősorban a népi kollégiumi mozgalom hatására. Az 1947 – 1948-as tanév végére a középiskolai diákok 10%-a, az egyetemi hallgatók 11,3%-a munkás- és szegényparasztszülők gyermeke volt.²⁵

A középiskolai diákok nagy részének világnézeti, politikai arculatát osztályhelyzetük, az ellenforradalmi rendszer iskoláiban beléjük nevelt vallásos és faji szemlélet, a nacionalizmus és a militarizmus hatása határozta meg. Az MKP ideológiai lapja 1946 nyarán így jellemezte a diákok közötti légkört: „A demokratikus átalakulás megfordította ugyan az értékek előjelét és a fasizmustól meghamisított fogalmaknak visszaadta a valódi jelentését, azonban a demokratikus kultúrpolitikának nem sikerült elérnie, hogy a szavak új, igazi értelme behatoljon a középiskolák falai közé, hogy ott élő és ható valósággá váljék. A népi demokráciához társadalmi okokból egyébként is ellenségesen viszonyuló középiskolai tanulók így nem tudatosíthatták a változás tulajdonképpeni jellegét, továbbra is a fasizmus iskoláiban tanított eszmék vonzásában sodródnak, a demokratikus átalakulást erőszakos hatalmi tényként könyvelik el, nem értik meg ennek belső történelmi szükségszerűségét, felszabadító jellegét.”²⁶

A diákok többsége politikailag tájékozatlan volt, nem tudott helyesen eligazodni az eseményekben. A diákok az iskola falain belül kevés helyes felvilágosítást kaptak politikai problémáikra. A demokratikus légkör az állami középiskolákban is csak fokozatosan tudott tért hódítani. A haladó gondolkodású tanárok kisebbségben voltak a tantestületekben. Együttműködésük a szervezkedő diákokkal nagymértékben elősegítette a demokratikus politikai és nevelési feladatok érvényesítését.

A felszabadulás után az egyetemeken az illegális kommunista párt munkájában, a függetlenségi mozgalomban, a fegyveres ellenállásban küzdő hallgatók kisebbséget alkottak. A létszámuknál azonban lényegesen nagyobb politikai erőt képviseltek. Ők voltak azok, akik azonnal segítették az egyetemi oktatás megindulását, politikai meggyőződésüknek megfelelően a különböző pártokban megkezdték az egyetemi ifjúság szervezését. Az egyetemi hallgatók nagy többsége kezdetben távol tartotta magát a politikai küzdelmekről, ideológiai tekintetben teljesen zavaros volt, bizalmatlan, passzív magatartást tanúsított. Kis számú egyetemi hallgató ellenséges tevékenységet folytatott a demokratikus rendszerrel szemben. Az erősödő társadalmi küzdelmek azonban kikerülhetetlen hatással voltak az indifferens egyetemi hallgatókra is. Fokozatosan egyre többen politikailag aktivizálódtak, közeledtek a különböző programokat hirdető pártokhoz, közéleti tevékenységük növekedett. Sokféle politikai, ideológiai nézet érvényesült az egyetemi ifjúság között. Megtalálható volt soraikban a szélsőségesen reakciós, kommunistaellenes nézeteket vallóktól a vallásos, egyházi

²⁴ Statisztikai Évkönyv 1956. KSH 1958. 250. old.; Magyar Statisztikai Évkönyv 1943 – 1946. KSH 1948. 268 – 269. old.

²⁵ *Pedagógiai Szemle*, 1979. december. *Kornidesz Mihály*: Középiskolai képzésünk a felszabadulás utáni években; Központi Statisztikai Hivatal Közlönye, 1949. május 17.

²⁶ *Társadalmi Szemle*, 1946. augusztus – szeptember. *Király István*: A középiskolás ifjúság kérdése.

befolyás alatt álló polgári szemléletűeken át, a demokratikus, a népies irányzatokhoz tartozókon keresztül a kommunistákig mindenki.

A felszabadulást követő években az ifjúsági mozgalomban politikai küzdelem folyt a népi demokratikus átalakulást elutasító és az azt támogató ifjúsági szervezetek között. A MADISZ a progresszív ifjúsági erők harcának irányítására vállalkozott.

*

Az MKP Központi Vezetősége és Titkársága 1945. március 28-án és április 4-én foglalkozott a demokratikus ifjúsági mozgalom fejlődésének problémáival. A párt-határozatok egyöntetűen hangsúlyozták, hogy az ifjúsági munka középpontjában az ifjúsági egység megteremtése áll, ennek érdekében a MADISZ számolja fel a szektás módszereket, váljon demokratikus tömegszervezetté, biztosítson szórakozást, sportolást, kulturális és tanulási lehetőséget az ifjúságnak.

A MADISZ és a SZIT kapcsolatának rendezésére az április 4-i határozat leszögezte, hogy a SZIT a munkásifjúság érdekvédelmével foglalkozzon, a MADISZ nyújtsa az oktatást, a kulturális munkát és a szórakozást. A SZIT fiataljait be kell léptetni a MADISZ-ba, a MADISZ munkásifjúságait pedig a szakszervezetekbe.⁽¹⁹⁾ A párt-határozatok felszólították a pártszervezeteket, hogy segítsék a MADISZ mozgalmi munkáját, a fiatal párttagokat küldjék az ifjúsági szövetségbe politikai munkára. A kommunista fiatalok a MADISZ vezetésében ne számbeli fölényükkel, hanem rátermettségükkel, a példamutatás és a meggyőzés eszközeivel képviseljék a párt politikáját.

A párt-határozatok a MADISZ tevékenységéhez hasznos útmutatást nyújtottak, de nem kísérelték meg elemezni, hogy a koalíciós politikai viszonyok milyen mértékben gátolják az ifjúsági egység megteremtését. Nehezen végrehajtható feladatokat jelöltek meg a munkásifjúság szervezésének és nevelésének érdekében.

A MADISZ 1945 tavaszán igyekezett az egységcélikitűzést népszerűsíteni, „alulról” ifjúsági tömegakciókkal és „felülről” a pártokkal való tárgyalásokon, nyilvános ankéton. Április 23-án megalakult a MADISZ országos vezetősége, amelynek tagjai voltak a kommunista ifjúsági vezetők mellett parasztpárti, kisgazdapárti és pártonkívüli ifjúsági vezetők is.⁽²²⁾ A kisgazdapártiak érdemleges tevékenységet nem fejtenek ki a MADISZ vezetésében, május végén le is mondtak funkcióikról.

A MADISZ röplapokon, a sajtóban és a rádióban igyekezett felhívni a társadalmi közvélemény figyelmét az ifjúság demokratikus szellemű nevelésének, szervezeti egységének fontosságára. Május elsején megjelent központi lapja, a *Magyar Ifjúság*. A képes hetilap az ifjúsági egység szószólója volt, rendszeresen beszámolt a fővárosi és a vidéki szervezetek mozgalmi tevékenységéről.

A MADISZ-szervezetek országsszerte nagy lelkesedéssel készültek az első szabad május elseje megünneplésére. A fővárosban mintegy 15 000 MADISZ- és SZIT-fiatal vonult fel, táblákon hirdették a MADISZ jelszavait: „Ifjúsági egységet!”, „Oktatási reformot!”, „Új tanonctörvényt!”⁽²³⁾ A fiatalok mozgósítása azonban országsszerte nem sikerült úgy, ahogyan a MADISZ előzetesen tervezte, nagyrészt a középiskolai és az egyetemi diákok távolmaradása miatt.

A középiskolai és egyetemi diákok szervezését a február elején alakult MADISZ Diákközpont irányította. Áprilisban a középiskolai oktatás megindulása után támo-

gatta a legtöbb állami iskolában öntevékenyen létrejött diákbizottságok működését. Tervezetet készített a diákbizottságok feladatkörére, harcolt hivatalos elismertetésükért. A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium április végén olyan rendeletet bocsátott ki, amely megtiltotta, hogy középiskolai diákok politikai pártok tagjai legyenek. A Diákközpont tiltakozott az intézkedés ellen, mert az valójában a MADISZ ellen irányult, megakadályozta, hogy a szövetség politikai nevelő munkát folytasson az iskola falain belül.²⁷ A VKM a „politikamentes” diákélet fenntartását kívánta elérni, ezért később – 1945 decemberében – a diákbizottságokat feloszlatta, ezzel lényegében hosszú időre az iskolán kívülre szorította a középiskolások mozgalmi tevékenységét.

Az egyetemi ifjúság szervezkedése először a debreceni, majd a szegedi egyetemen indult meg, mivel az oktatás itt december végén már megkezdődött. A diákok egy része hamar bekapcsolódott a politikai pártok munkájába, és igyekezett pártja befolyását diáktársaira is kiterjeszteni. A MADISZ mindkét városban nehezen tudott önálló szervezkedést folytatni az egyetemi hallgatók között. A diákvezetők többsége ugyanis az önálló diákegyesület létrehozásáért kardoskodott. 1945. március végén megalakult a Debreceni Egyetemi Kör, május végén a Szegedi Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Szabadszervezete a koalíciós pártok diákvezetőinek irányításával. Mindkét diákszervezet követelte az egyetemi igazolások megkezdését, a demokratikus szellemű oktatást, az egyetemek nevének – gróf Tisza István és Horthy Miklós Tudományegyetem – megváltoztatását. Az egyetemi tanácsok az utóbbi követelést teljesítették, a neveket törölték elnevezésükből.²⁸

Az egyetemi előadások május elején kezdődtek a fővárosban. A Diákközpont elgondolása kezdetben az volt, hogy az egyetemi hallgatókat egységes kari MADISZ-szervezetekbe tömöríti. Ez később annyiban módosult, hogy a MADISZ elősegítette az érdekvédelmi feladatok ellátására az egyetemeken hagyományosan működő diákjóléti egyesületek újjászervezését is. Május elején az egyetemi hallgatókhoz intézett felhívásában követelte az egyetemi oktatók és hallgatók igazolását, a hallgatók beleszólási jogát minden őket érintő egyetemi ügybe.⁽²⁵⁾ A MADISZ kari szervezeteit nem sikerült létrehozni az egyetemeken, több okból. Nem volt demokratikus tömegbázis, kevés volt a kommunista diákvezető a szervezkedés erőteljes megindításához. Gyakorlatilag a MADISZ nem végzett érdekvédelmi munkát. A csak politikai tartalmú agitáció az elszigetelődés veszélyét hordozta magában. A legnagyobb akadályt azonban az egyetemeken már működő pártifjúsági egyetemi tagozatok és a vallási diákegyesületek ellenállása jelentette. A MADISZ Diákközpont hosszas viták után úgy határozott, hogy a demokratikus erők tömörítése érdekében kezdeményezni fogja egy önálló egyetemi és főiskolai diákszervezet megalakítását.

A MADISZ június 10-én első ízben megszervezte a Magyar Ifjúság Napját. Szervezetei országszerte gyűléseket, vidám junális keretében kulturális műsorokat, sportbemutatókat, táncünnepélyeket rendeztek.⁽³²⁾ Június 9-én este a fővárosi fiatalok a Hősök terére vonultak, ahova a román, csehszlovák, jugoszláv országhatárról fáklás staféták futottak be. A négy ország himnuszának elhangzása után meggyújtották

²⁷ *Szabadság*, 1945. április 30.

²⁸ Tanulmányok a MEFESZ történetéből 1945–1948. FPK 1981. 5–6., 9–12. old.

az ifjúság lángját. A rövid ünnepségszónokai sürgették a Duna-völgyi népek fiataljainak összefogását és szoros barátságát.²⁹

Másnap ifjúsági nagygyűlés volt a Népligetben, ahol a pártok vezetői — Rákosi Mátyás, Szakasits Árpád, Tildy Zoltán és Kovács Imre — szóltak az ifjúsághoz. Mindannyian hangsúlyozták, hogy az ifjúság legyen fogékony a demokratikus eszmék befogadására, vegyen részt az ország újjáépítésében.³⁰

A felszabadulás utáni első önálló ifjúsági nap megrendezése jó kezdeményezés volt. Felkeltette az ország közvéleményének figyelmét az ifjúság gondjai, a MADISZ célkitűzései iránt. A MADISZ vezetői által várt eredményt azonban nem hozta meg. Kiderült, hogy a legtöbb helyen nem sikerült tömegeket megmozgatni. A fővárosban a tervezett 40 000 — 50 000 fiatal helyett mintegy 7000 — 8000 vett részt a rendezvényeken. Vidéken a mozgósítás sikertelensége tükrözte a szervezetekben meglévő eszmeipolitikai bizonytalanságot is. Sok vidéki községben a MADISZ-fiatalok csak vörös zászlóval vonultak fel a gyűlésekre, csak kommunista párti szónokok beszéltek az ifjúsághoz. Előfordult Veszprémben az is, hogy a gyűlést táboriganiséval kezdték, a fiatalok a beszédek előtt a Himnuszt, befejezésül az Internacionálét énekelték.

Miért nem tudta a MADISZ az ifjúság szervezeti egységét megvalósítani? Az ország teljes felszabadulása után a MADISZ elismertetéséért folyó küzdelem a korábbi, kedvező politikai helyzettől eltérő körülmények között zajlott. Az MKP mellett a többi párt szervezetileg kezdett megizmosodni, önálló politikai irányvonal kialakítására törekedett. Erősödött a pártok között a harc a tömegbefolyás növeléséért, a hatalmi pozícióért.

A pártok versengése elkerülhetetlen hatással volt az ifjúsági szervezkedésre, egyre inkább megosztotta az ifjúság sorait is. Az FKP és az egyházak ifjúságpolitikai törekvéseinél figyelembe kell venni, hogy az ifjúság társadalmi megosztottsága és ideológiai állapota kedvezően hatott a burzsoá-klerikális nézetek érvényesítésére. A MADISZ az ifjúság egységes szervezését nem valósíthatta meg, mert a pártok közötti politikai küzdelem szükségszerűen polarizáló hatással volt az ifjúságra. A MADISZ tulajdonképpen a kommunista párt irányításával működött, azzal a céllal, hogy kiterjessze a párt tömegbefolyását. De nem volt kommunista ifjúsági szervezet, demokratikus ifjúsági összefogást akart megvalósítani a kommunista fiatalok irányításával.

*

1945. június közepén, a kommunista ifjúsági vezetők országos értekezletén, újból megvizsgálták a MADISZ munkájának eredményeit és hibáit. Az értekezleten elhangzott referátum eltúlozta a szövetség tevékenységében jelentkező politikai hibákat, elsősorban a szektás jelenségeket. Ugyanakkor helyesen állapította meg, hogy a MADISZ-vezetőségek nem törekednek eléggé a fiatalok tömegeinek a megnyerésére a mozgalmi élet színesítésével. A kommunista párt jelentős módosítást hirdetett meg ifjúságpolitikájában. A MADISZ-nak azt a feladatot adta, hogy fejlessze tömegszervezési módszereit, növelje taglétszámát és akcióegység formájában működjön együtt a demokratikus ifjúsági szervezetekkel a jobboldali ifjúsági szervezetek elleni egységes

²⁹ *Magyar Ifjúság*, 1945. június 16.

³⁰ *Szabadság*, 1945. június 11.

fellépés érdekében. A párt gyakorlatilag lemondott arról, hogy egyedül a MADISZ-t támogassa. Nem következetesen, de kezdeti lépéseket tett az ifjúság rétegek szerinti szervezésére.

1945 nyarán a kommunista fiatalok a MADISZ támogatása mellett segítették a munkásifjúság önálló szervezetének, a SZIT-nek az erősödését. Kezdeményezték a balatonlellei diákkonferencián az egyetemi ifjúság egységes szervezetének a Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetsége, a MEFESZ létrehozását.³¹

A pártifjúsági szervezetekkel való együttműködés elég nehezen tudott kialakulni. A MADISZ vezetői számtalan formában tapasztalták, hogy a jobboldali vezetők a MADISZ tekintélyének lejáratására, politikai elszigetelésére törekednek. Eltorzítják a MADISZ meglevő hibáit, hol nyíltan, hol burkoltan a szövetség ellen agitálnak; a „MADISZ-tagok istentagadók”, a „MADISZ nemzetellenes, magyarellenes”, a „MADISZ-tagok csak táncolnak, erkölcstelenek, a szabad szerelmet hirdetik”. A Dunántúlon és a fővárosban erőszakos cselekedetek, verekedések is előfordultak az ifjúsági szervezetek fiataljai között. A MADISZ-központ felelősségre vonta a magukról megfélemezett MADISZ-fiatalokat, eltávolította őket a szervezeteiből. Ugyanakkor felszólította a SZIM és a FISZ országos vezetőségét, hogy hasonlóan szigorú intézkedéseket tegyen a demokráciellenes tevékenységet folytató fiatalok eltávolítására. A MADISZ vezetői gyűléseken és újságcikkekben határozottan visszautasították a roszindulatú vádakot, és kijelentették: „Vállaljuk a harcot azok ellen, akik alattomos működésükkel megpróbálják a MADISZ és a többi demokratikus ifjúsági szervezet munkáját hátráltatni.”³²

1945 nyarán az ifjúsági szervezetek erőteljes agitációt kezdtek taglétszámuk növeléséért, igyekeztek szervezeteik apparátusát országosan kiépíteni. Fokozódott a versengés a pártifjúsági szervezetek között az ifjúság megnyeréséért. A versengésben a MADISZ érte el a legnagyobb sikert. Szervező munkájának eredményeképpen augusztus végére a legnagyobb létszámú ifjúsági szervezet lett, a MADISZ 2000 szervezetéhez 238 500 fiatal tartozott.⁽⁴⁴⁾

A MADISZ az MKP újjáépítési programjának megvalósítására buzdította a fiatalokat. Június végén megjelent felhívásában ifjúsági munkabrigádok szervezésére szólított fel.⁽³⁸⁾ A MADISZ-szervezetek, főleg a fővárosban, alig tudtak szervezeten bekapcsolódni az újjáépítési rohammunkákba, mivel területileg működtek, így az üzemekben és a közlekedési vállalatoknál nehéz volt munkabrigádokat létrehozni. A fővárosban a fiatalok főleg üvegtörmelékek, vas- és fémhulladékok összegyűjtését, iskolák és középületek takarítását végezték. A zömükben munkásfiatalokat tömörítő ipari és bányavidéki MADISZ-szervezetek már sokkal eredményesebben dolgoztak. Miskolcon például közel 300 MADISZ-tag 10 napon át dolgozott a MÁV-műhely rendbehozásán.⁽³⁹⁾ A munkásifjúság zöme a szakszervezetek, az üzemi bizottságok és a SZIT újjáépítési munkaakcióiban szervezeten vett részt.

A MADISZ országos vezetősége 1945. augusztus elején úgy határozott, hogy szeptemberben összehívja a szövetség első kongresszusát. A fővárosi és a vidéki szervezetek egyaránt igényelték, hogy az országos vezetőség kidolgozza és nyilvánosságra hozza a szövetség programját. A kongresszus gyors előkészítésében politikai ok is közrejátszott,

³¹ Egységbe ifjúság!... 205 – 213. old.

³² *Ifjúság*, 1945. augusztus 13.

országgyűlési választásokra készültek a pártok. Az MKP vezetői a MADISZ nagyszabású rendezvényét választási agitációnak is szánták, az ifjúság felvilágosítására és megnyerésére.

A MADISZ első kongresszusa 1945. szeptember 13-án nyílt meg Budapesten. A kongresszus a szövetség közel egyéves működésének kiemelkedő eseménye volt. Demokratikus szellemű programot adott. Politikailag egyértelmű elkötelezettséget vállalt a népi demokrácia támogatására. Harcot hirdetett az ifjúság érdekvédelmi követeléseinek megvalósításáért. Programpontjai tartalmazták a SZIT és a MEFESZ követeléseit is, ezzel a szándékával a három szervezet közötti együttműködést kívánta szorosabbra fűzni. A MADISZ programja leszögezte, hogy az ifjúság szervezeti egységének megteremtésére törekszik, elutasítja az „ifjúsági csúcsszerv” létrehozására irányuló elképzeléseket. Valláserkölcsei nevelést nem nyújt, de tagjai szabadon gyakorolhatják vallásukat.⁽⁴⁵⁾ Az országos vezetőséget megerősítették, illetve kiegészítették.

A kongresszuson voltak hibás megnyilatkozások is. A szervezési beszámoló nem adott reális képet a MADISZ-ról, a bejelentett taglétszám – 300 000 fő – nem felelt meg a valóságnak. A kongresszuson kevés szó esett a MADISZ hibáiról, a működésében jelentkező eszmei, politikai problémákról. A programban helyes volt az ifjúsági egységet mint célkitűzést fenntartani, de megvalósítására pontosabban meg kellett volna határozni a taktikai feladatokat. Ennek elhanyagolása okozta, hogy a programban nem kapott megfelelő hangsúlyt az akcióegység kialakítása a demokratikus ifjúsági szervezetekkel. A MADISZ vezetői úgy gondolták, hogy az ifjúsági rétegek érdekeinek hangoztatásával megfelelő utat nyitottak az akcióegység megteremtéséhez.

Miért keletkezett ellentmondás a kommunista párt júniusban körvonalazott ifjúságpolitikai törekvése és a kongresszus programja között? A kommunista párt az újjáépítés kezdeti sikerei alapján túlzott reményeket fűzött a koalíció balszárnyának választási győzelméhez. Ez az optimizmus érvényesült az ifjúság és a MADISZ szerepének megítélésében is. Újból közvetlen célnak tűnt az ifjúság szervezeti egységének a megteremtése. Felerősödött az az elképzelés, hogy a MADISZ képes az ifjúság nagy részét szervezeteibe tömöríteni, illetve a többi pártifjúsági szervezettől a fiatalokat elhódítani. Rákosi Mátyás, az MKP főtitkára kongresszusi felszólalásában kijelentette: „... meg vagyok győződve arról, hogy a legközelebbi kongresszus már az ifjúság egységének óriási győzelmét fogja jelenteni”.³³

1945 őszén a legfontosabb belpolitikai esemény az országgyűlési választás volt. A pártifjúsági szervezetek tevékenyen bekapcsolódtak a választási küzdelembe. A MADISZ választási programja során nehéz helyzetbe került. Szervezeteinek többsége a „pártokon kívüli politika” fenntartása miatt nem foglalhatott állást az MKP mellett, nem agitálhatott nyíltan arra, hogy a fiatalok szavazzanak a kommunista pártra. A túlzottan általános követeléseket hangoztató propaganda viszont nem tudott tömeghatást elérni, szervezeteinek választási munkája sok helyen bizonytalanná, erőtlenné vált. A kommunista fiatalok többsége nem is a MADISZ-ban, hanem az MKP agitációs brigádjaiban végzett választási munkát, vidéken elsősorban ők szervezték a párt ifjúsági gyűléseit. A kommunista fiatalok lelkesen és fáradhatatlanul dolgoztak a kommunista párt választási sikeréért. Az MKP Központi Vezetősége a MADISZ,

³³ PI Archivum 286. f. 32. ő. e. Jkv. a MADISZ első kongresszusáról.

a SZIT és a megnövekedett számú fiatal párttagok mozgalmi és választási munkájának irányítására 1945. szeptember végén létrehozta az Ifjúsági Titkárságot.⁽⁵²⁾

Az 1945. évi országgyűlési választásokon a kisgazdapárt a szavazatok 57%-át, az MKP és az SZDP 17—17%-át, az NPP 7%-át kapta. A választási eredmények alapján megállapítható, hogy azokon a helyeken — a főváros munkáskerületeiben, a vidéki iparvárosokban és bányásztelepüléseken —, ahol a két munkáspárt befolyása erős volt, a fiatalok is többségükben a baloldali pártokat támogatták. Az 1945. évi őszi választás erőpróba volt az ifjúsági mozgalomban is, teljesen világossá tette az ifjúsági frontokat, felmérhető lett a jobboldali ifjúsági szervezetek befolyásának ereje. A választási küzdelem ugyanakkor a felszínre hozta a MADISZ politikai munkájának hibáit, amelyeknek a megszüntetése elodázhatatlan feladattá vált.

A választások után a jobboldali ifjúsági szervezetek összehangolt akciókba kezdtek a MADISZ elszigetelésére. A katolikus egyház kivonta a papokat a MADISZ-szervezetek vezetőségeiből és ifjúsági egyesületeit kommunistaellenes propagandára buzdította. „Katolikus gyerek nem lehet a MADISZ tagja” — hangzott a tiltás az egyik fővárosi hitoktató szájából.³⁴

A MADISZ nem nézte tétlenül a burzsoá-klerikális erőösszpontosítási kísérleteket. Olyan ifjúsági akciókat kezdeményezett — fasiszta szellemű könyvek összegyűjtése, a fővárosi ifjúság rossz szociális helyzetének megváltoztatásáért való harc —, amelyek újból előtérbe állították az együttműködést a többi ifjúsági szervezet demokratikus érzelmű fiataljaival.⁽⁵⁰⁾ Az akciók kevés konkrét eredményt hoztak. Az ifjúság szociális helyzete a gyorsuló infláció következtében rohamosan romlott. Az ifjúsági szervezetek mozgalmi tevékenysége is hanyatlott. Soraik megritkultak, szervezeteik, főleg a községekben, felbomlottak. A MADISZ taglétszáma a téli hónapokban 40—60%-kal csökkent. A fővárosi ifjúság megsegítéséért indított akció is inkább politikai sikert ért el, elősegítette az ifjúsági szervezetek közötti együttműködés kialakítását.

Az MKP vezetői november végén utasították az Ifjúsági Titkárságot, hogy készítsen értékelő jelentést az ifjúsági mozgalom helyzetéről és foglaljon állást két kérdésben: mi legyen a MADISZ-szal, milyen módon biztosítható az ifjúság forradalmi és demokratikus erőinek összefogása. A választások után a párttagság, főleg a fiatal párttagok egy része felvetette, hogy nem lenne-e célszerű az adott helyzetben, amikor minden párt létrehozta önálló ifjúsági szervezetét, a MADISZ helyett Kommunista Ifjúsági Szövetséget szervezni.⁽⁵⁴⁾ Az Ifjúsági Titkárság december elején elkészített jelentése „baloldali frakcióoknak” nevezte a KISZ szószólóit. Azzal érvelt, hogy a KISZ szükségszerűen élcsapattá válna, amely „...nem lenne képes magával rántani az ifjúság széles tömegeit.” A KISZ elleni érvelés gyenge pontja az volt, hogy a MADISZ működése sem bizonyította ennek az ellenkezőjét. Az Ifjúsági Titkárság a MADISZ fenntartását javasolta, de megállapította, hogy a KISZ ellenzése „...nem jelenti azt, hogy a MADISZ-ról 1945 elején elfoglalt álláspontunkat változatlanul fenn kell tartani.”⁽⁵⁷⁾

Az MKP vezető szervei 1946. jan. 10-én, és 21-én foglalkoztak ifjúsági kérdésekkel. Az MKP vezetői megállapították, hogy a MADISZ-ban megkezdődött bomlási folyamatot meg kell állítani, ne alakuljon át kommunista ifjúsági szervezetté, hanem továbbra is demokratikus jellegű ifjúsági szövetség maradjon. Sokkal következeteseb-

³⁴ PI Archívum 286. f. 25. ő. e. Az MKP Ifjúsági Titkárság 1945. októberi ifjúságpolitikai analízise.

ben vegyen részt a gazdasági építőmunkában, vállalja az ifjúság érdekvédelmi követeleseiért való harcot, határozottabban lépjen fel a gazdasági és társadalmi visszasságok ellen. Szólítsa fel a demokratikus ifjúsági szervezeteket egységes akciókra a jobboldali ifjúsági szervezetek demokráciaellenes megnyilvánulásai ellen. Ezzel teremtsen lehetőséget arra, hogy az ifjúsági mozgalomban létrejöjjön az ifjúsági szervezetek demokratikus egységfrontja.³⁵

1946 elején a MADISZ vezetői nehéz körülmények között, de kettőzött energiával fogtak az új feladatok megvalósításához. Arra törekedtek, hogy saját szervezeteik sorait rendezzék, aktuális érdekvédelmi és politikai állásfoglalásaik nyilvánosságra kerüljenek, részt kértek a sürgős gazdasági feladatok megoldásából.

Az állami kezelésbe vett bányákban az MKP kezdeményezésére megindult a „széncsata” a széntermelés fokozásáért. A munkások ezrei jelentkeztek bányamunkára, köztük sok fiatal. A MADISZ és a SZIT közös felhívással fordult budapesti szervezeteihez, hogy küldjenek önkéntes ifjúsági brigádokat a bányákba. Januárban az első 100 tagú brigád a nehéz fizikai munkát vállalva dolgozott a tatabányai bányában. Az első százat újabb brigádok követték Budapestről, Szegedről, Békéscsabáról, Szentendréről, Debrecenből. A bányavidékeken működő MADISZ-szervezetek több ezer óra társadalmi munkát végeztek a pécsi, a dorogi, a nógrádi bányákban. 1946 nyaráig a „széncsatában” kétezer fiatal vett részt, akik személyes példamutatással bizonyították, hogy áldozatra, tettekre készek az ország újjáépítéséért.^(59–63)

1946 elején a kommunista párt irányításával kibontakozott a baloldali erők ellentámadása. A politikai küzdelmet a földreform megvédéséért, a közigazgatás megtisztításáért a munkásosztály és a szegényparasztság – köztük a fiatalok – tömegmozgalma támogatta. Az ifjúsági mozgalomban is egyre sürgősebbé vált a baloldali, demokratikus ifjúsági erők tömörítése. A MADISZ és a SZIT vezetői felvetették az ifjúság megsegítéséért folytatott akció közös bizottságában, hogy szükséges lenne az érdekvédelmi együttműködést politikai téren továbbfejleszteni egy közös, demokratikus platform kidolgozásával. Javasolták, hogy a közös programot valló ifjúsági szervezetek hozzanak létre egy ifjúsági tanácsot az együttműködés szervezeti biztosítására.⁽⁶⁴⁾ Február 5-én létrejött egy közös intéző bizottság, amely vita után együttműködési programpontokat fogadott el.⁽⁶⁵⁾ Majd március 4-én megjelent felhívásukban hivatalosan is bejelentették a Magyar Ifjúság Országos Tanácsa (MIOT) megalakulását.

A MIOT felhívásában követelte a fasizmus „szellemi és politikai maradványai” elleni harc fokozását, a népi demokratikus vívmányok – elsősorban a földreform – megvédését és továbbfejlesztését, a közigazgatás megtisztítását, a köztársasági államforma megszilárdítását, az ifjúság demokratikus szellemű nevelését és az újjáépítésben való részvételének növelését, a közoktatás reformját.⁽⁶⁷⁾ A MIOT programját tíz ifjúsági szervezet – köztük a KALOT és a KIE – vezetői írták alá.

A MIOT az ifjúsági szervezetek akcióegységét koordináló szerv volt. Az egyes ifjúsági mozgalmak továbbra is megtartották szervezeti és politikai önállóságukat. A júliusban elfogadott működési szabályzat kimondta, hogy a tanács határozatait „... minden szervezet saját hatáskörén belül hajtja végre.”⁽⁷⁹⁾

A MIOT-ban létrejött az ifjúság demokratikus egységfrontja, megindulhattak az ifjúság érdekeit szolgáló közös akciók. Programja a népi demokrácia melletti politikai

³⁵ PI Archivum 274. f. 3/10. ő. e. Jkv. az MKP KV Titkárság 1946. január 21-i üléséről.

elkövetettségét hirdette. A március 5-én megalakult Baloldali Blokk – az MKP, az SZDP, az NPP és a szakszervezetek tömörülése a Függetlenségi Fronton belül – követeléseinek támogatására mozgósította az ifjúság demokratikus erőit. A MIOT vezetésében a kommunista fiatalok politikai befolyása érvényesült, tömegbázisát a SZIT és a MADISZ tagjai alkották. A MIOT-on belül kezdettől fogva politikai harc folyt, elsősorban a jobboldali ifjúsági szervezetek ellen, amelyek gátolni akarták az akcióegység kialakulását.

*

1946 tavaszán a Belügyminisztérium több illegális szervezkedésre derített fényt a fővárosban és vidéken. Ezekben a szervezkedésekben a népi demokratikus rendszert gyűlölő katolikus papok, tanárok irányításával többnyire a FISZ és a vallási ifjúsági egyesületek fiataljai vettek részt. Több községben a felbujtatott fiatalok kommunistákat támadtak meg, MKP- és MADISZ-helyiségeket romboltak szét.³⁶ A MADISZ tiltakozó gyűléseken és a MIOT ülésein határozottan követelte, hogy a FISZ tisztítsa meg sorait a demokráciaellenes tevékenységet folytató ifjúsági vezetőktől. A kiélezett politikai harcban Rajk László kommunista belügyminiszter arra kényszerült, hogy adminisztratív eszközöz nyúljon, és megakadályozza a szélsőségesen antidemokratikus ifjúsági erők térhódítását a politikailag tájékozatlan fiatalok között. Július 5–20. között rendeletileg feloszlatta a KALOT, a KALÁSZ, az Emericana, a Magyar Cserkészszövetség és más egyesületek országos és helyi szervezeteit. A reakciós ifjúsági szervezetek feloszlátása gyengítette a jobboldali politikai erők és a katolikus egyház hadállását az ifjúsági mozgalomban. Jelentősen csökkentette azokat a szervezeti kereteket, amelyeken keresztül demokráciaellenes tevékenységüket folytathatták. Ugyanakkor a demokratikus ifjúsági szervezeteknek nagyobb lehetőséget adott arra, hogy növeljék befolyásukat a fiatalokra.

A jobboldali ifjúsági szervezetek elleni küzdelem az infláció tombolása idején zajlott. A fiatalok szociális helyzete szinte a mélypontra süllyedt, soraikban az elégedetlenség fokozódott. A MADISZ vezetői jól tudták, hogy ebben a helyzetben mind nehezebb a fiatalokat politikai akciókra mozgósítani, ezért elsősorban a gazdasági feladatok végrehajtására ösztönöztek. A MADISZ országos vezetősége május végén felhívást intézett szervezeteihez, hogy ifjúsági társadalmi munkaakciók megindításával támogassák az értékálló pénz, a forint megteremtését.³⁷ Június 2-án, a másodszor megrendezett Magyar Ifjúság Napján, a MIOT-hoz tartozó ifjúsági szervezetek közös gyűlésein a szónokok arról beszéltek, hogy a gazdasági stabilizáció sikerétől függ a fiatalok helyzetének javulása, ezért tegyenek meg mindent az ipari termelés fokozásáért, a nyári mezőgazdasági munkák meggyorsításáért.

1946 nyarán országsszerte munkabrigádok alakultak a MADISZ-szervezetekben, a fiatalok ezrei erejük megfeszítésével dolgoztak a gazdasági stabilizáció megvalósításáért. A fővárosban mintegy 600 MADISZ-fiatal végzett rohammunkát a déli összekötő vasúti híd építésénél. Egy korabeli résztvevő így emlékezett később munkájukról: „Leereszkedtünk a Duna-szint alá, pátrialemezek védelmében, raktuk a sódert

³⁶ *Szabad Nép*, 1946. május 3., 4., 9. *Ifjúság*, 1946. május 17.

³⁷ Egységbe ifjúság!... 291–292. old.

reggeltől estig. Volt, aki két cementszálakat kért a vállára, recsegett alatta a deszka-palánk. . . . Egyetlen fizetségünk a délben elénk rakott hagymás nokedli. Mindennap ez járt, s hetente egyszer egy marhát vágtak gulyásnak. . . .”³⁸ Nemcsak a fővárosban, hanem vidéken is vállalták a fiatalok a fárasztó munkát. Hatvan Vas megyei fiatal az egyházaskeszői hidat 4000 órai munkával, a mátészalkaiak 25 tagú brigádja a Krasznahidat 6000 órai munkával segítette újjáépíteni.³⁹ A községi MADISZ-szervezetekben arató- és cséplőbrigádok alakultak a betakarítás meggyorsításáért. Sok helyen a fiatalok társadalmi munkában elvégezték a betakarítást a hadiözvegyek földjein is.⁴⁰ A MADISZ fiataljai külföldön is elismerést vívtak ki maguknak. Az 50 tagú Dózsa György ifjúsági brigád jó munkát végzett Jugoszláviában, vasútvonal-építésen.⁽⁸²⁾

1946 nyarán kiemelkedő esemény volt a Szovjet Antifasiszta Ifjúsági Bizottság hat tagú küldöttségének látogatása Magyarországon. Az első szovjet ifjúsági delegáció a MADISZ meghívására, a MIOT vendégeként június 5-től három hétig tartózkodott hazánkban. Tájékoztattak a magyar ifjúsági mozgalom helyzetéről, meglátogattak üzemeket, tanoncotthonokat és népi kollégiumokat, vidéken és a fővárosban, lelkes hangulatú gyűléseken vettek részt. A látogatás elősegítette a magyar—szovjet ifjúsági kapcsolatok kialakulását.

1946. augusztus elsején kibocsátották az értékálló pénzt, a forintot. A gazdasági stabilizáció kedvező feltételeket teremtett az ifjúság szociális, kulturális helyzetének javítására. Szigorú állami rendeletek védték az új pénzt az infláció idején elburjánzott feketézés, árurejtegetés ellen. A MADISZ és a SZIT a rendeletek megtartásának társadalmi ellenőrzésére kezdeményezte az „Acélfedezet mozgalom” megindítását. A szervezetekben augusztus elején alakult acélfedezet-csapatok fiatalos leleményességgel leplezték le az árdrágítókat, a csempészeket, az árurejtegetőket.⁽⁸⁰⁾

A MADISZ országos vezetősége július elején megyei titkári értekezleten sürgette az agitációs és szervező munka fokozását, új szervezési formák és módszerek alkalmazására ösztönzött. Javasolta, hogy a MADISZ-szervezetekben kisebb csoportok jöjjenek létre a különböző ifjúsági rétegek foglalkoztatására, a középiskolásoknak diákkörök, az ifjúmunkásoknak, lányoknak és fiatal asszonyoknak különböző szakkörök. Így akarták elérni, hogy a szervezetekben minden fiatal igényeinek megfelelő mozgalmi munkát végezzen. Az országos vezetőség az értekezleten bejelentette, hogy októberben összehívja a szövetség második kongresszusát.⁽⁷⁸⁾

A MADISZ-központ kezdeményezésére még május 4-én megalakult a Petőfi Sándor Diákkör, mely a politikailag aktív középiskolás fiatalokat tömörítette. Az iskolán kívül működő Petőfi Diákkör ismeretterjesztő előadásokat, aktuális politikai kérdésekről vitákat rendezett. Követelte a közoktatás reformját, a diákönkormányzati szervek működésének engedélyezését.⁴¹ A Petőfi Diákkör az egyházi iskolák diákjait nem tudta megnyerni, befolyását rájuk az is akadályozta, hogy 1946 őszén a pártifjúsági szervezetek is létrehozták saját diákegyesületeiket.

1946 nyarán a MADISZ kommunista ifjúsági vezetői kezdeményező vagy támogató szerepet vállaltak olyan új ifjúsági mozgalmak megindításában, amelyekben főként

³⁸ *Népszabadság*, 1971. augusztus 26.

³⁹ *Ifjúság*, 1946. augusztus 9.

⁴⁰ *Egységbe ifjúság!* . . . 327. old.

⁴¹ *Szabad Nép*, 1946. június 14.

a fiatalok öntevékenységre építettek. Kibontakozott a magyar úttörőmozgalom, a népi kollégiumi és a tanoncotthonokat építő mozgalom.⁴²

*

1946 őszén, a gazdasági stabilizáció eredményei alapján minden eddiginél éle-
sebben vetődött fel a társadalmi fejlődést meghatározó kérdés: hogyan tovább?
A választ az MKP szeptember végén ülésező III. kongresszusa így fogalmazta meg:
„a népi demokrácia útján, békés úton, a dolgozó nép széles szövetségére támaszkodva,
előre a szocializmushoz”.⁴³ A kommunista párt világosan megfogalmazta, hogy a to-
vábbi előrehaladás feltételeként a hatalom népi jellegét kell erősíteni, a burzsoázia
fokozatos kiszorításával a gazdasági és a politikai hatalomból. A kongresszuson fel-
szólalt Nonn György, a MADISZ és a MIOT főtitkára is, aki az ifjúságért folytatott
harc eredményeiről, problémáiról beszélt és mindazokról az érdekvédelmi, politikai
követelésekről, amelyeknek a megoldásáért a demokratikus ifjúsági szervezeteknek
egységesen küzdeni kell.⁴⁴

A MADISZ – 1946. október 9–12. között – II. kongresszusán ismertette részle-
tesen a nyilvánosság előtt az új mozgalmi tennivalókat. Célkitűzését a kongresszus
jelszava fejezte ki: „Egységes magyar ifjúsággal a népi demokráciáért!” A kongresz-
szuson ismertetett szervezési adatok alapján a MADISZ 1500 szervezetéhez 170 000
fiatal tartozott, akiknek 65%-a paraszt-, 25%-a munkás- és 10%-a diákfiatal;
75%-uk pártonkívüli, 20%-uk kommunista és 5%-uk más párt tagja volt.
A MADISZ-tagok túlnyomó többsége tehát pártonkívüli parasztfiatal volt.

A MADISZ tevékenységének elismerését mutatta, hogy a megnyitó ülésen megje-
lentek és felszólaltak a pártok, az állami és társadalmi élet vezető személyiségei:
Tildy Zoltán köztársasági elnök, Rákosi Mátyás, az MKP főtitkára, Veres Péter, az
NPP elnöke, Ries István, az SZDP vezetőségének tagja, Kossa István, a Szakszervezeti
Tanács főtitkára és mások.

A kongresszuson elfogadott új programban a MADISZ egyértelműen állást foglalt
a Baloldali Blokk politikája mellett, támogatta az MKP kongresszusi követeléseit
a további államosítások végrehajtásáért, a hároméves gazdasági terv kidolgozásáért,
a munkanélküliség leküzdéséért, a közoktatás reformjáért. A kongresszus kiemelten
foglalkozott a parasztfiatal helyzetével, nevelésének és szervezésének feladataival.⁽⁸⁷⁾
Programjában követelte, hogy a mezőgazdasági üzemekben is tartsák meg a munka-
időre és a munkabérre vonatkozó rendeleteket, a házasodni akarók földet és házhelyet
kapjanak, minden parasztfiatal tanulhasson mezőgazdasági vagy ipari szakmát, a te-
hetségesek állami támogatással középiskolai és egyetemi tanulmányokat folytathas-
sanak. A kormány és a társadalmi szervezetek nyújtsanak támogatást a magyar falu
kulturális elmaradottságának felszámolására kultúrházak létesítésével, vándorkönyv-
tár-mozgalom megindításával, olcsó ismeretterjesztő és szépirodalmi könyvek és szín-
darabok kiadásával.

⁴² Lásd bővebben: Fejezetek a magyar úttörőmozgalom történetéből. Bp. Ságvári E. Könyvszer-
kesztőség 1981.; A fényes szelek nemzedéke. Népi Kollégiumok 1939–1949. I–II. köt. Akadémiai
Kiadó 1978.; *Molnár István: Ifjúmunkás-mozgalom Magyarországon 1945–1950.* Kossuth Könyv-
kiadó 1981.

⁴³ A magyar forradalmi munkásmozgalom története. 3. köt. Kossuth Könyvkiadó 1970. 123. old.

⁴⁴ A népi demokrácia útja. Az MKP III. kongresszusának jegyzőkönyve. Szikra 1946. 150. old.

Az új program világosan megfogalmazta, milyen ifjúságot akar nevelni: „A MADISZ legfontosabb feladatának tekinti, hogy demokratikus szellemű, szabadságszerető, művelt, tiszt es erkölcsű, testben és lélekben egészséges ifjúságot neveljen a nemzet számára. . . A MADISZ hazánk ismeretére, a dolgozó nép iránti szeretetre, a haladó törekvések szolgálatára, igaz hazafiságra neveli az ifjúságot. . . A MADISZ tiszteletben tartja minden ember vallási meggyőződését, hitet tesz a vallásszabadság mellett.”⁽⁸⁸⁾ A MADISZ kinyilvánította, változatlanul az ifjúság demokratikus egységfrontjának erősítésére törekszik, hogy a fiatalok tömegeit felsorakoztassa a népi demokrácia továbbfejlesztésének aktív támogatására. A kongresszuson megválasztották az új országos vezetőséget, az elnök a pártonkívüli Karácsony Sándor egyetemi tanár, a főtitkár Nonn György lett.

A kongresszus után megkezdődött a program végrehajtása. Megjelent egy falusi nevelési útmutató. Ankétot rendeztek a parasztifjúság kulturális helyzetéről, a falusi művelődési lehetőségek kialakításának segítéséről.⁽⁹²⁾ Az országos központból és a megyei bizottságokból szervezők mentek a járásokba és a községekbe, hogy tájékoztassák a helyi vezetőségeket az új feladatokról, ösztönözzenek a parasztifjúság sérelmeinek felderítésére és orvoslására. A MADISZ községi szervezetei ott értek el sikereket egyéni sérelmek intézésében, ahol a kommunista pártszervezetek is erősek voltak és megfelelően támogatták a fiatalok kéréseit. A téli időszakban közel 100 helyen mezőgazdasági szaktanfolyamok indultak. Sok szervezetben élénk kulturális élet bontakozott ki, olvasóköri és népitáncsoportok alakultak, a lányoknak főző-, szabó-, és varrótanfolyamokat rendeztek. A szervezési kampány során mintegy 200 új községi MADISZ-szervezet jött létre.⁽⁹⁵⁾ A falusi szervező munkát több tényező gátolta. Hiányoztak a képzett ifjúsági vezetők falun. Nem sikerült a községekben a katolikus egyház befolyását nagymértékben csökkenteni, MADISZ-ellenes propagandáját elszigetelni. Az 1946 tavaszától működő parasztpárti ifjúsági szervezet, a Népi Ifjúsági Szövetség (NISZ) is elvont aktív fiatalokat a MADISZ-tól.

A MADISZ szervezetei a fővárosban és a vidéki városokban kis létszámmal működtek. A diák- és ifjúmunkáskörök létrehozása vonatottan haladt.⁽⁹⁹⁾ Élénkült azonban a MADISZ-leánykörök munkája. 1946 karácsonyára kelengye-akciót szerveztek. A fővárosban ezer, vidéken több ezer csecsemőkelengyét osztottak ki sokgyermekes anyáknak, karácsonyi műsoros estek keretében. A MADISZ erejéhez mérten támogatta a népi kollégiumok és tanoncotthonok szervezését és ellátását a szükséges felszerelésekkel. Sok vidéki városban a népi kollégiumok titkárai és igazgatói a MADISZ vezetői közül kerültek ki. A Petőfi Sándor Diákkör a fővárosban 200 önképzőköri diákvezetőnek konferenciát rendezett decemberben, ahol megvitaták az önképzőköri munka fejlesztésének kérdéseit.

1946 őszén élénkült a MADISZ egyetemi csoportok tevékenysége a diákegyesületekben. A tanév elején zajló diákegyesületi választásokon a MADISZ a SZIM és a NISZ egyetemi csoportjával akcióegységet hozott létre a FISZ és a katolikus csoportok befolyásának csökkentésére. Több diákegyesületben – Medikus Kör, Bölcsészettan-hallgatók Egyesülete – a „haladó blokk”-nak sikerült győzelmet aratni, a legtöbb helyen azonban a „katolikus blokk” kapta meg a szavazatok többségét. A MEFESZ III. Diákparlamentre való felkészülése szükségessé tette, hogy a „haladó blokk” egységes platformmal lépjen fel. Ennek megvitatása szándékával a MADISZ és a NÉKOSZ vezetői a SZIM diákvezetőivel közösen konferenciát tartottak november

elején a fővárosban. A haladó szellemű egyetemisták részletes programot fogadtak el a diákmozgalom demokratikus irányú fejlődésének meggyorsítására.⁴⁵

A MADISZ országos vezetősége a téli időszakot átmenetnek, felkészülésnek tekintette. Felismerte, hogy az ifjúság tömeges mozgósítása nemcsak a szövetség egyedüli feladata, hanem közös ügy. November végén javaslatlalt fordult a MIOT-hoz, hogy „...tagszervezeteinek és a magyar ifjúság minden demokratikus rétegének, szervezeteinek, csoportjának bevonásával a szabadságharc századik évfordulójának előkészítésére indítson országos ifjúsági mozgalmat 1848 szellemében, a jobb magyar jövőért”.⁽⁹³⁾ A MIOT rövidesen megtárgyalta a MADISZ javaslatát, és elhatározta, hogy támogatja a mozgalom szervezését.

A MADISZ vezetői 1947 elején hozzáálltak a centenáriumi mozgalom előkészítéséhez. Ők irányították a MIOT-ban azokat az albizottságokat, amelyek kidolgozták a mozgalom programtervezetét. Javasolták, hogy a mozgalom irányítására az ifjúsági szervezetek, az állami és társadalmi intézmények képviselőiből 48-as ifjúsági bizottságok jöjjenek létre megyei, városi községi szinten, az üzemekben, a vállalatoknál, az iskolákban. A január 4–5-én megtartott első, országos MADISZ választmányi ülés a legfontosabb feladatnak jelölte meg az országos és a helyi 48-as bizottságok létrehozásának előmozdítását, munkatervének elkészítését. A centenáriumi mozgalom támogatását a MADISZ felhasználta szervezeteinek erősítésére. Februárban vezetőségválasztást tartottak a helyi szervezetekben, tagtoborzásba kezdtek, helyiségeik rendbehozásával törődtek.⁽⁹⁴⁾

Az MKP Szervező Bizottsága január elején az Ifjúsági Titkárság jelentése alapján megtárgyalta a demokratikus ifjúsági szervezetekben folyó munka eredményeit. Megállapította, hogy a MADISZ „...jó ifjúsági politikát csinál, de szervezetileg nem tudja kihasználni a jó kezdeményezéseket”. Az ülésen elhangzott észrevételek figyelembevételével január közepén levelet küldött a MADISZ-ban dolgozó kommunista ifjúsági vezetőkhez, amelyben rögzítette az ifjúsági tömegszervezetekben folytatott kommunista irányító munka fő irányelveit.⁽⁹⁶⁾

1947. január 30-án megalakult az Országos 48-as Ifjúsági Bizottság, a centenáriumi mozgalom irányító szerve. Az alakuló ülés elfogadott egy kiáltványt a magyar ifjúsághoz, amely vázolta a centenáriumi mozgalom célját és a szervezési feladatokat. A centenáriumi mozgalom célkitűzéseit, legjelentősebb akcióit a márciusban megjelent egyéves munkaterv rögzítette. A munkaterv a centenáriumi mozgalom feladatait abban jelölte meg, hogy az 1848-as történelmi hagyományok ápolásával, a márciusi fiatalok forradalmi eszméinek népszerűsítésével járuljon hozzá az ifjúság demokratikus szellemű nevelésének meggyorsításához; erősítse az ifjúság demokratikus egységfrontját; kapcsolja be a magyar fiatalok tömegeit a gazdasági építőmunkába, a 3 éves terv végrehajtásába; támogassa az ifjúság sérelmeiért, jogos követeléseiért folytatott harcot.

A centenáriumi ifjúsági mozgalom a népi demokrácia továbbfejlődését szolgáló gazdasági és társadalmi feladatok megvalósítását szolgálta. Országos méretű szervezése lehetővé tette, hogy a 48-as ifjúsági bizottságokban a különböző pártállású ifjúsági vezetők együttesen, eredményesen dolgozzanak a közös akciók előkészítésén és végrehajtásán. Ugyanakkor elősegítette, hogy a pártifjúsági szervezetekben aktivizá-

⁴⁵ Tanulmányok a MEFESZ történetéből 1945–1948. Bp. KFP 1981. 61–64. old.

lődjának azok az ifjúsági erők, amelyek pártjaink baloldali politikusainak támogatásával egyre hatékonyabban léphetnek fel a jobboldal ellen.

A FISZ politikai befolyását gyengítette, hogy több vezetőjéről kiderült, közvetett módon kapcsolatban állt a köztársaságellenes összeesküvés résztvevőivel. A MADISZ országos vezetősége február végén követelte, hogy a FISZ tisztítsa meg sorait a kompromittálódott ifjúsági vezetőktől.⁽¹⁰¹⁾ Kezdeményezésére a MIOT áprilisban határozatot fogadott el a fasiszta szervezetek volt tagjainak kizárásáról minden ifjúsági egyesületből.⁽¹⁰⁴⁾

A magyar ifjúság a centenáriumi mozgalom során a legnagyobb sikert a gazdasági építőmunkában érte el. A 48-as ifjúsági bizottságok irányításával az 1947-es év végéig összesen 10 millió munkaórát áldozott az ország újjáépítésére. A fiatalok 1340 helyen segítettek iskolák, templomok, középületek, utak és hidak helyreállításában. 380 közsegében önkéntes aratási rohammunkát végeztek, a fásítási akcióban 350 000 facsemetét ültettek el és 310 játszóteret építettek.⁴⁶

Az 1848-as polgári forradalom és a szabadságharc történetének széles körben való megismertetése céljából az országban mintegy 86 000 előadást tartottak 1848 jelentőségéről. Közel 2000 ifjúsági hagyománygyűjtő csoport kutatta fel a helyi 48-as emlékeket, sok helyen kiállításokat rendeztek az összegyűjtött anyagokból. A fiatalok 2000 helységben szabadságzászlót állítottak fel.⁴⁷

Az Országos 48-as Ifjúsági Bizottság a társadalmi szervezetekkel karöltve nagyszabású kulturális versenyt rendezett, amely három részből állt: ének-zene, tánc és színjátzó-szavaló verseny. Ez a verseny volt a felszabadult Magyarországon az első tömegeket mozgató, öntevékeny kulturális megmozdulás. 65 000 fiatal vett részt a körzeti, megyei, területi és országos bemutatókon. A versenyeken előadott műsorszámok többsége a magyar művészet forradalmi alkotásait, a népi kultúra értékes irodalmi és zenei műveit elevenítette fel. A 48-as kulturális verseny az öntevékenység fellendítése mellett a fiatalok sokaságának adott ösztönzést a forradalmi, népi művészet igényesebb megismerésére.

A centenáriumi mozgalom hatására felpozícióba került a szervezeti élet a középiskolai fiatalok között is. Az iskolai 48-as ifjúsági bizottságok, a demokratikus gondolkodású tanárok, a népi kollégisták, a diákkörök segítségével élénk kulturális és sporttevékenységet fejtettek ki, nagy számban vettek részt a társadalmi munkaakciókban.

A 48-as bizottságok küldötteinek országos tanácskozásán, 1947. május végén, a diákfelsőfokúak elmondták, hogy a tanulóifjúság többsége még nem aktivizálódott. Az eredményeket főként az állami középiskolások érték el, az egyházi iskolák diákjai távol maradnak a mozgalomtól. A küldöttek sürgették a különböző politikai érdekeket képviselő diákegyesületek szoros együttműködését. Ennek előmozdítására a tanácskozáson megalakították az Országos 48-as Diákbizottságot.⁴⁸

A következő hónapokban a haladó diákvezetők szívós küzdelmet folytattak az önálló diákszövetség, az egységes irányítású diákmozgalom megteremtéséért.

A centenáriumi mozgalom elősegítette a tömegsport, a falusi sportélet kibontakozását. A fiatalok 560 falusi sportpályát építettek vagy állítottak helyre. A Nemzeti Sport

⁴⁶ Negyvennyolctól negyvennyolcig. A magyar ifjúság könyve. Bp. MINSZ kiadása. 1948. 52., 82., 129., 156., 162., 260. old.

⁴⁷ Ugyanott, 37., 68., 70. old.

⁴⁸ *Ifjúság*, 1947. június 1.

Bizottság, a 48-as ifjúsági bizottságokkal karöltve, 1947 tavaszán, majd őszén meghirdette a „mezítlás labdarúgó-bajnokságot”, amely a falusi és a városi „grundcsapatok” számára nyújtott rendszeres versenyzési alkalmat.⁽¹¹⁸⁾ A labdarúgás mellett az atlétikai és a tornaversenyek voltak népszerűek. Ekkor honosodott meg hazánkban a röplabda, amelyet hamarosan fiatalok ezrei játszottak. Ezekben a tömegsportversenyeken sok jó képességű fiatal sportoló tűnt fel, akik később a nemzeti válogatottakban és nemzetközi versenyeken bizonyították kivételes tehetségüket.

A magyar ifjúság nemzetközi kapcsolatai is erősödtek. A MIOT meghívására 1947 tavaszán egy küldöttség élén Budapesten járt Guy de Boysson, a DIVSZ elnöke, aki elismerően nyilatkozott a centenáriumi mozgalomról.⁽¹⁰²⁾ A prágai első Világifjúsági Találkozón, 1947. július–augusztusban 264 tagú ifjúsági küldöttség képviselte hazánkat. A magyar fiatalok a nemzetek kiállításán a centenáriumi mozgalom eredményeit ismertették nagy sikerrel, 50 nemzet között a harmadik helyet szerezték meg. A fesztivál művészeti és sportversenyein értékes díjakat nyertek.⁽¹¹³⁾ 1947 nyarán mintegy 250 magyar fiatal újból részt vett nemzetközi táborozáson Jugoszláviában, hogy munkájával segítse egy új vasútvonal építését. A MIOT Petőfi Sándor és a MEFESZ Vasvári Pál brigádja kiváló teljesítményt ért el, mindkettőjük elnyerte az élmunkás brigád kitüntető címet. A Bulgáriában útépitésen dolgozó 50 tagú magyar brigád hasonló elismerésben részesült.⁽¹⁰⁶⁾

A centenáriumi mozgalom sikeres ifjúsági akció volt. A munkás-, paraszt- és diákfiatalok tízezreit mozgósította a gazdasági, társadalmi és politikai feladatok végrehajtására. Lelkesen dolgoztak a fiatalok, legtöbbször társadalmi munkában, az ország újjáépítési tervének megvalósításán, tüntettek a népi demokratikus rendért harcoló politikai erők mellett. A fiatalok vidámságra, szórakozásra, játékra vágytak. A 48-as kulturális és sportversenyek a városokban és a falvakban egyaránt lehetőséget nyújtottak a művelődési, testmozgási igények kielégítésére. A közös élmények, a közös feladatokért végzett erőfeszítések mozdították elő legjobban a társadalmi válaszfalak repedezését a fiatalok között. A centenáriumi mozgalom szilárdította az ifjúság demokratikus egységfrontját, növelte a kommunista fiatalok tekintélyét. Gyapartította a politikailag elkötelezett, a szocialista átalakulásért is harcolni kész fiatalok számát. A fiatalok felgyorsult aktivitásában azonban sok ösztönös vonás volt, a legtöbbjük inkább a közösségi élményből fakadó lelkesedésből, és nem tudatosan vállalta az új társadalmi feladatokért való küzdelmet.

1947. június után a kisgazdapárt nagyrészt megszabadult jobboldali vezetőitől, a párt vezetése a baloldali politikusok kezébe került. A kisgazdapártban végbement kedvező fordulat következtében a burzsoázia retrográd erői kiszorultak a Függetlenségi Frontból és a kormányból. A parlament júliusban törvényerőre emelte a hároméves tervet, kiírta az országgyűlési választásokat. A koalíció négy pártja – az MKP, az SZDP, az FKP és az NPP – választási szövetséget kötött, külön listával, de közös programmal indult a választásokon. 1947 nyarán az ifjúsági szervezetek tevékenységét lekötötte a pártjaik érdekében kifejtett agitáció. Az MKP KV Ifjúsági Titkársága tervszerűen irányította a kommunista fiatalok választási munkáját.⁽¹¹⁶⁾ A MADISZ a koalíciós pártok programjának támogatására szólította fel a fiatalokat. Ifjúsági nagygyűléseket rendezett, a fiatal képviselőjelölteket népszerűsítette. A MADISZ és a SZIT egységesen lépett fel az ellenzéki programot, antikommunista jelszavakat hirdető pártok – a Barankovics- és a Pfeiffer-párt – választási propagandája ellen.

Az 1947. augusztus 31-i választásokon a négy koalíciós párt megkapta a szavazatok 60,8%-át. Az MKP a szavazatok 22,2%-ával a koalíció, egyben az ország vezető pártja lett. A koalíció választási győzelme lehetőséget nyújtott a gazdasági és társadalmi fejlődés meggyorsítására.

*

Az országgyűlési választások után megalakult új kormány „a szocialista átalakulás meggyorsításának népfront jellegű koalíciója, a proletárdiktatúrára való közvetlen átmenet kormánya” volt.⁴⁹ Novemberben államosította a nagybankokat és a hozzájuk tartozó ipari és kereskedelmi vállalatokat. Ez még nem jelentette a nagytőke teljes kisajátítását, de olyan intézkedés volt, amely a szocialista forradalom feladatába tartozott, annak győzelmét jelezte.

1947 őszén a kommunista párt a társadalmi átalakulás meggyorsításával összhangban megvizsgálta és elemezte tömegszervezeti munkáját. Megbízta az MKP KV Ifjúsági Bizottságát, hogy készítsen felmérést az ifjúsági mozgalom helyzetéről. A novemberben elkészült jelentés szerint a 15–24 éves korosztály szervezettsége alacsony színvonalú. A fiataloknak mintegy 15%-a, 235 000 fő vesz részt a MIOT-hoz tartozó ifjúsági szervezetek munkájában, ennek fele, 130 000 a MADISZ tagja volt.⁽¹²¹⁾ A legnagyobb arányban a pártifjúsági szervezetek taglétszáma esett vissza, elsősorban a FISZ-szervezeteknél, amelyek közül – főleg vidéken – sok feloszlott. A MADISZ szervezeti létszáma, vonzereje is fokozatosan gyengült.

Miért csökkent a MADISZ vonzereje? A katolikus klérus és az annak érdekeit hangoztató polgári ellenzéki pártok a vallás erkölcsi nevelés védelmének az ürügyén, a „vallástalan” ifjúsági szervezetekbe, elsősorban a MADISZ-ba való belépés ellen agitáltak. A koalíciós pártok közötti küzdelem bizonyos fokig növelte a politikailag képzetlen fiatalok közömbösségét és bizalmatlanságát a politizáló MADISZ-szal szemben. A MADISZ önálló mozgalmi szerepe feloldódott a 48-as ifjúsági bizottságok tevékenységében. Szerepének csökkenéséhez az is hozzájárult, hogy eredeti célját, az ifjúság szervezeti egységét nem tudta megvalósítani. Ugyanakkor az is tény, hogy a MADISZ eszmei befolyása, éppen a centenáriumi mozgalom nyomán, szervezettségénél jóval nagyobb létszámú fiatalra terjedt ki.

Az MKP Politikai Bizottsága november 13-án megtárgyalta az ifjúsági mozgalomban kialakult helyzet alapján az új ifjúságpolitikai feladatokat és megállapította, hogy a társadalmi átalakulás meggyorsulása, az ifjúság demokratikus egységfrontjának megerősödése lehetővé tette, hogy az ifjúsági egység megvalósítása újra napirendre kerüljön új módon, a szervezeti struktúra átalakításával. Ezért szakítani kell az egyedüli ifjúsági szervezet megteremtésének gondolatával, a MADISZ helyett az önálló rétegszervezetekre épülő ifjúsági egység szervezetet kell létrehozni. Ebben biztosítani kell a munkásifjúság vezető szerepét, fokozni kell a SZIT országos szervezését. A MIOT tekintélyének és a pártifjúsági szervezetekben működő baloldali csoportok tevékenységének erősítésével a jobboldali ifjúsági erők teljes elszigetelésére kell törekedni és a kommunista fiatalokat erőteljesebben kell mozgósítani az új feladatok végrehajtására.⁽¹²¹⁾

⁴⁹ A magyar forradalmi munkásmozgalom története. 3. köt. 153. old.

Az új ifjúságpolitikai koncepció a demokratikus ifjúsági mozgalomban 1947 teléről fokozatosan, lépésről lépésre valósult meg. Olyan ütemben, amilyen ütemben sikerült az ellene ható szervezeti és politikai hadállásokat felbomlasztani. A pártifjúsági szervezetekben egységes fellépésű baloldali csoportok alakultak, amelyek szívós politikai harcban szorították ki a jobboldaliakat a vezetésből. Ezzel szabadabbá tették az utat az új rétegszervezetek, az ifjúsági egységszervezet megeremtéséhez.

Először a Magyar Diákok Nemzeti Szövetsége alakult meg 1947. október 21-én. Az alakuló ülésen elfogadott program célul tűzte ki a munkás- és parasztfiatalokkal való összefogás megeremtését, a diákönkormányzat megvalósítását, a demokratikus szellemű iskolai oktató- és nevelőmunka segítségét.⁵⁰ November végén centenáriumi tanulmányi versenyt hirdetett, hogy a diákokat az eredményesebb tanulásra serkentse. December elején erőlyesen tiltakozott a VKM-nél, hogy az egyházi iskolákban a katolikus egyház irányításával önálló 48-as ifjúsági bizottságok alakuljanak.⁵¹ A téli szünetben vezetőképző tanfolyamokat szervezett, hogy megfelelő számú diákvezető kerüljön az iskolai szervezetek élére. Csak 1948 márciusában jelent meg a VKM rendelete, amely a Diákszövetséget a középiskolai tanulók egyedüli szervezetének nyilvánította, és engedélyezte működését az állami középiskolákban.⁵²

A parasztfjúság szervezeti egységének kialakítását lassította, hogy a pártifjúsági vezetőket és a tagság egy részét csak fokozatosan lehetett meggyőzni arról, hogy a parasztfiatalok szociális helyzetének javítását csak szoros együttműködéssel és a kormány hathatós anyagi támogatásával lehet elérni.

A MADISZ 1947 októberében kezdeményezte, hogy a SZIM, a FISZ és a NISZ vezetőivel tárgyalások induljanak a közös tennivalók megállapítására. A tárgyalások eredményeként a négy ifjúsági szervezet elhatározta, hogy állandó jellegű összekötő bizottságot állít fel az együttműködés előmozdítására.⁽¹¹⁹⁾

Az összekötő bizottság december elején Dobogókőn háromnapos tanácskozáson kidolgozott egy közös parasztfjúsági programot, amely elkötelezettséget hirdetett a népi demokratikus továbbfejlődés, a munkás-paraszt szövetség, a szövetkezeti mozgalom mellett. Részletesen felsorolta azokat a feladatokat, amelyek a parasztfjúság érdekvédelmének, szakképzésének, kulturális és sporttevékenységének fejlesztését szolgálták.⁽¹²²⁾ A dobogókői program tartalmaz akcióprogramot nyújtott a szervezeteken kívüli parasztfiatalok felvilágosítására, és elősegítette, hogy a községekben az együttműködő pártifjúsági vezetők „alulról” is kezdeményezzék az egységszervezet megalakítását.⁽¹²⁷⁾ Munkásfiatalok és népi kollégisták ismertették a községekben a dobogókői programot. A lelkes agitáció nyomán sok helyen a MADISZ- és a NISZ-szervezetek egyesültek, amint a sirokiak írták azért, hogy „...március 15-ét már az egész falu ifjúsága egységesen ünnepelje”.⁵³

Az MKP Politikai Bizottsága február 19-én foglalkozott újból az ifjúsági mozgalom fejlesztésének kérdésével. Megállapította, hogy a meglévő rétegszervezetekben – SZIT, MEFESZ, Diákszövetség – sikerült megvalósítani a kommunista és a baloldali gondolkodású fiatalok vezető szerepét a szervezetek irányításában. Az akadá-

⁵⁰ Egységbe ifjúság!... 404–408. old.

⁵¹ PI Archivum 286. f. 10. ő. e. A Diákszövetség tiltakozó nyilatkozata Ortutay Gyula miniszterhez.

⁵² *Március Tizenötödike*, 1948. március 5.

⁵³ *Szabad Nép*, 1948. március 4.

lyok elhárultak a parasztfjúság egységszervezetének megalakítása elől. A határozat kimondta, hogy a kommunista párt időszerűnek tartja a demokratikus ifjúsági egységszervezet létrehozását.⁽¹³⁰⁾

1948 márciusában egymást érték a nagy jelentőségű ifjúsági értekezletek, megmozdulások. Március 1-én az MKP és az SZDP ifjúsági bizottságai együttes ülésén elhatározták, hogy a két munkáspárt egyesülési szándékát követve mindkét párt marxista gondolkodású fiataljai élen fognak járni az ifjúsági egységszervezet létrehozásában, és azt a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front szilárd ifjúsági bázisává teszik.⁽¹³²⁾

Március 3-án a MIOT nyilvános ankétot rendezett az ifjúsági egység kérdéseiről. A pártok vezetői – Rákosi Mátyás, Tildy Zoltán és Veres Péter – állást foglaltak az ifjúsági egységszervezet és a parasztfiatalok egységes szervezésének szükségessége mellett.⁽¹³³⁾ Az ankét után a FISZ és a NISZ országos vezetősége nyilvánosságra hozta döntését, miszerint felosztatják önálló szervezeteiket, és csatlakoznak az egységes parasztfjúsági szervezethez.⁵⁴

Március 11-én a MADISZ országos vezetősége megtartotta utolsó ülését. Határozatában felszólította a falusi és városi szervezeteinek tagjait, hogy a pártifjúsági szervezetek fiataljaival közösen alakítsák meg a parasztfjúság egységes szervezetét, illetve lépjenek be a munkásifjúság egységes szervezetébe.⁽¹³⁵⁾ Ezzel a határozatával a MADISZ megszüntette működését, ifjúsági vezetőinek és tagjainak többsége az ifjúsági rétegszervezetekben és az ifjúsági egységszervezetben végezte tovább mozgalmi tevékenységét.

1948. március 15-ét a magyar ifjúság százezrei az ifjúsági egység jegyében, felvonulással, színes programokkal ünnepelték. Másnap összeült a parasztfjúság kongresszusa, amely megalakultnak nyilvánította az új falusi egységszervezetet, az Egységes Parasztfjúság Országos Szövetségét, az EPOSZ-t.

A MIOT 1948. március 22-i ülésén Nonn György főtitkár, a két munkáspárt ifjúsági bizottságainak határozata alapján, javaslatot tett az ifjúsági rétegszervezetek képviselőinek az új egységszervezet létrehozására, szervezeti felépítésére, ideiglenes vezetőségére. Az ülés résztvevői egyhangúlag elfogadták a javaslatot. Kinyilvánították, hogy megalakultnak tekintik a Magyar Ifjúság Népi Szövetségét. Megválasztották ideiglenes tisztikarát: Nonn Györgyöt (MKP) elnöknek, S. Nagy Zsigmondot (FKP) és Gosztonyi Jánost (NPP) alelnöknek, Hollós Ervint (MKP) főtitkárnak, Péteri Istvánt (SZDP) főtitkárhelyettesnek.⁽¹³⁸⁾

A MINSZ megalakulásával véget értek a pártharcok az ifjúságért, létrejött a magyar ifjúság rétegszervezetekre épülő demokratikus egységszervezete.

*

1944 és 1948 között a Magyar Kommunista Párt irányítását elfogadó Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség meghatározó szerepet játszott az ifjúsági mozgalomban, az új irányú ifjúságpolitika megvalósításának egyik motorja volt.

Tevékenységre rányomta bélyegét a dinamikus társadalmi-gazdasági átalakulás előrehajtó ereje és a koalíciós pártharcok hullámverése egyaránt. Legfőbb érdeme, hogy a különböző osztályhelyzetű és politikai felfogású fiataloknak demokratikus

⁵⁴ Egységbe ifjúság!... 481 – 484. old.

szellemű nevelést nyújtott, az ország újjáépítését szolgáló feladatok végrehajtásában való egységes részvételre mozgósított. Létrehozása és „Egységbe ifjúság” jelszavának kiadása helyesnek bizonyult, még akkor is, ha az egységet a vártnál sokkal nehezebb, bonyolultabb körülmények között kellett kiharcolni.

A MADISZ a forradalmi ifjúsági mozgalom legnemesebb hagyományainak folytatója volt. A felszabadulás után azokat a fiatalokat tömörítette soraiba, akik hittek az ország újjászületésében, vállalták a politikai küzdelmet a szabad, demokratikus Magyarország megteremtéséért. Alapítói, vezetői és aktív tagjai történelmi felelősségtudattal, politikai érettséggel, tízezreket megragadó lelkesedéssel végezték dolgukat, legtöbbször a mindennapok követelményeinek és feladatainak végrehajtásával. Ugyanakkor azt is tudták, mit vállalnak és miért. Világos volt előttük a cél és hittek annak elérésében. Jelentős szerepük van abban, hogy a magyar nép és akkori ifjúsága élni tudott a szabadsággal.

A MADISZ egész tevékenységével hozzájárult ahhoz, hogy rövid idő alatt az ifjúság zömének gondolkodása és magatartása demokratikusabbá, legöntudatosabb rétege szocialistává vált.

A MADISZ nevelte fiatalok többsége a szocialista társadalom építésének aktív részvevője lett. Harcos kiállásuk, tetterekészségük, minden kudarcon felülemelkedő optimizmusuk példaként állhat a mai kor ifjúsága előtt.

Gál Lajos

Kötetünkkel olyan forrásokat kívántunk az ifjúsági mozgalmak története iránt érdeklődők kezébe adni, amelyek képet nyújtanak a MADISZ létrehozásánál és tevékenységében érvényesülő törekvésekből és tükröznek valamit e forradalmi idő sajátos hangulatából.

A MADISZ volt az 1944–1948-as években a demokratikus ifjúsági szervezetek közül a legnagyobb taglétszámú és befolyású. Emiatt a legfontosabb is volt a kommunista párt ifjúságpolitikáját megvalósító szervezetek között. Ezért közölnünk kellett az ifjúságpolitika legfontosabb változásait tükröző dokumentumokat is. Az a törekvés, hogy a MADISZ-t mint országos mozgalmat mutassuk be, azt is megkövetelte, hogy – jelzésszerűen – néhány helyi anyagot is közöljünk.

A viszonylag kis terjedelem azonban nem tette lehetővé, hogy a MADISZ munkájának teljes keresztmetszetét mutassuk be, még kevésbé, hogy a helyi szervezetek sajátos arculatát megmutassuk. E tekintetben a – remélhetőleg nem soká késő – helytörténeti kiadványokra vár hézagpótló szerep.

Így kiadványunk csupán a fő tendenciák bemutatására alkalmas anyagok közlésére szorítkozhat. A válogatást megnehezítették a forrásanyag hiányai és egyes jellegzetességei.

A MADISZ-ra vonatkozó történeti források nemcsak azért hiányosak, mert az eltelt majd négy évtized alatt sok közülük elpusztult, hanem azért is, mert igen sokszor el sem készült. Az ifjúsági mozgalom funkcionáriusai, aktivistái nem a történészeknek dolgoztak, a felelősség papírmunka útján történő áthárítása sem volt divatos. De a papírmunka ellenzésének túlhajtása miatt fontos események, törekvések, szándékok rögzítése sem történt meg és ezért ezek feltárásához a korabeli források sokszor hiányoznak.

A rendelkezésre álló forrásanyag egy része is sajátos. Ezekben az időkben ugyanis a mozgalomba – különösen a MADISZ tevékenységébe – tömegesen kapcsolódtak be olyanok, akiket a régi magyar társadalom megfosztott attól a lehetőségtől, hogy az írásbeliség technikáját elsajátítsák. Ez párosult az ifimozgalomban mindig jelentkező nézetrel, amely még a szükséges nyilvántartást, papírmunkát is lenézte. Ennek hatását erősítette, hogy az ifjúsági mozgalom időszakunkban igen gyengén volt ellátva segéderőkkel (gépirókkal, gyorsírókkal, jegyzőkönyvvezetőkkel stb.), még gyengébben anyagi és technikai eszközökkel (például írógépekkel.)

Az is igaz, hogy a forradalmi lelkesedés sokszor együtt járt a szuperkritikussággal saját és mások munkájának értékelésénél. Ezek miatt a közölt anyagban nem egyszer találkozhat az olvasó olyan dicsérő, még inkább bíráló megállapításokkal, amelyek korhűek ugyan, de igencsak torzan tükrözik vissza a valóságos eredményeket.

Arra is ügyeltünk, hogy az olvasó számára érthető szövegeket válogassunk ki. Ennek érdekében a szövegekben gyakran előforduló nyilvánvaló hibákat (elírásokat, gépelési hibákat stb.) megjegyzés nélkül javítottuk, a ma már nem érthető rövidítéseket feloldottuk, azokon a helyeken azonban, ahol a szöveg nem teljes, vagy nem teljesen érthető, szögletes zárójelben kiegészítettük. Egyébként arra törekedtünk, hogy a korabeli hangulat érzékeltetésére, közlésünk az eredetit híven kövesse, a fogalmazási és a stílusbeli fogyatékoságaival együtt.

Az ifjúsági mozgalom történetéről már megjelent egy dokumentumkötet: Egységbe ifjúság! Válogatott írások a magyar ifjúsági mozgalom történetéből. 1944 október – 1948 március. Kossuth Könyvkiadó 1973. E kötet témánkra vonatkozó legfontosabb anyagait újra közöljük, de ezzel együtt is a közöltek zöme eddig még nem publikált dokumentum. Feltárásukra a Párttörténeti Intézet Archívumában és a Budapesti Pártbizottság Archívumában (melyek dolgozóinak ezúton is kifejezzük köszönetünket a kutatásokhoz nyújtott segítségért), az országos és a helyi sajtóban végeztünk kutatásokat. Az így összegyűjtött anyagból azokat igyekeztünk kiválasztani, amelyek rövidségük ellenére a mai olvasó számára a legátfogóbb képet adhatják. Teljességre természetesen nem törekedhettünk sem a tárgyalt témák, sem az egyes dokumentumok esetében. Amennyiben a dokumentumban nem tárgyunkra vonatkozó vagy jelentéktelenebbnek ítélt részletek voltak, akkor ezeket elhagytuk. Ilyenkor a kihagyást minden esetben szögletes zárójel közt három ponttal jelöltük és jegyzetben utaltunk a kihagyott rész tartalmára.

A forrásokat kronológiai sorrendben, néhány fontosabb esemény vagy akció anyagát egységes főcím alatt közöljük.

Az egyes dokumentumokat szerkesztett címmel láttuk el, de ahol lehetett, felhasználtuk az eredeti címeket is.

A címek előtt szereplő dátum a dokumentált esemény vagy az irat, cikk stb. keletkezésének időpontja. Ha egyik sem volt pontosan megállapítható, akkor csak évet és hónapot írtunk. A szöveg után található a közölt irat fajtájának, lelőhelyének, sajtó- és könyvészeti anyagnál a bibliográfiai adatoknak a megjelölése, valamint utalás a korábbi közlésekre.

Ezután kommentár következik, ahol a dokumentum sorsára, illetve a benne foglalt témára vonatkozó legfontosabb információkat foglaljuk össze.

A szöveg egyes részeihez tartozó információkat az arab számmal jelölt lábjegyzetek adják meg.

A kötet használatát név- és helynévmutató, valamint tárgymutató könnyíti meg.

Köszönetet mondunk Béres Tibor, Hazai Jenő, Heltai Tibor, Hollós Ervin, Komornik Vilmos, Kurucz István, Lakos Sándor és Szikra Sándor elvtársaknak, akik a tulajdonukban levő dokumentumokat rendelkezésünkre bocsátották.

**I. A MADISZ létrejötte és szervezeti kiépülése
az ország felszabadulása, a forradalmi
népmozgalom kibontakozása, a demokratikus
nemzeti újjászületés idején**

1944. október–1945. április

Beszámoló a Kommunista Ifjúsági Szövetség szegedi szervezetének megalakulásáról, működéséről, a Demokratikus Ifjúsági Szövetség előkészítéséről

Október 15-én mondtuk ki 20 ifi jelenlétében a KISZ szegedi szervezetének megalakulását.¹ A mai napig 200 tag jelentkezett felvétellel.

Vezetőségünk 13 tagból áll. Hat munkacsoportunk működik. Minden csütörtökön ifjúsági délutánt tartunk. Eddig kettő volt, az elsőn 50, a másodikon 70–80 résztvevővel. Az első előadáson a függetlenségi mozgalomról és ezen belül a KISZ feladatairól volt szó, a másodikon [a] szervezés[ről], [a] propagand[áról] és az agitációról.

Táncdélutánt rendeztünk két alkalommal. Először hanglemezzel, 40–50 résztvevővel. Másodszor jazz-zenekar közreműködésével, 250–300 résztvevővel. Tánc közben műsort adtunk, de egészen gyenge színvonalon.

*Szabad Ifjúság*² címen házi lapot adtunk ki, melynek célja az ifjúsági problémák megvitatása, valamint a párt és [az] ifjúsági szövetség politikai vonalának ismertetése. A lap még nem áll azon [a] színvonalon, amit szeretnénk. Eddig kétszer jelent meg. Még nem elég színes és érdekes.

Most van szervezés alatt a kultúrgárdánk, melynek célja lesz a táncdélutánokon megfelelő szocialista műsort adni. Azonkívül a környéki szervezetekben közreműködni, hogy ezzel is elősegítsük a környéki ifjúsági csoportok szervezését.

Létrehoztuk az Antifasiszta Diákszövetséget.³ Állandóan segítjük és támogatjuk őket. A munka nehezen megy, mert nincs a diákok között egy sem, aki tudná, hogy mit kell tenni.

A munkacsoportokban azok az ifik vannak, akik különösen érdeklődnek a mozgalom iránt. Ez képezi a mozgalom gerincét. A munkacsoportokon keresztül építjük ki a kerületi csoportokat. Somogyi-telepen 60 taggal, Fodortelepen 20 taggal működik a kerületi csoport. Megindítottuk a többi kerületekben is a csoportok megszervezését.

Megkezdtük a Szeged környéki kisebb-nagyobb helyeken is a szervezést. Csoportunk van Kiskundorozsmán 60 taggal, Királyhalmán 10–15 taggal. Összekötetésünk van Alsóközponttal, Szentmihálytelekkel, Tápéval, Sándorfalvával, Nagyszéksóssal. A közlekedési nehézségek nagymértékben nehezítik a szervezési munkát. Így is szükségessé vált egy kerületi és egy környéki osztály felállítása, amelyeknek az a feladatuk, hogy kezükben tartsák ezeknek a csoportoknak a szervezését.

Felállítottuk a könyvtárat 400 kötettel, kevés jó marxista és jó szépirodalmi irányregénnyel.

A KISZ egész munkája két részre, belső és külső munkára oszlik. A belső munka a munkacsoportok működése, kultúrgárda felállítása, könyvtár, agitációs gárda, sajtó, szemináriumok, tanulás.

Külső munka: propaganda, agitáció, szervezés, a Demokratikus Ifjúsági Szövetség előkészítése. Tárgyaltunk Majthényi Béla főtisztelendővel, Szabó Lóránt hittanárral, Erdei Ferenc⁴ szerkesztővel.

A legközelebbi napokban az egész várost elárasztjuk falragaszokkal és falírással.

Jövőbeni terveink: Felsőváros[ban], Rókus[on], Alsóváros[ban], Kecskételep[en]. Klebelsbergtelepen ifjúsági csoportokat létrehozni, az ifjúsági szövetség tagjait és mindenkit, akit lehet a rémhírterjesztők és a nyilas agitációval szemben megmozgatni. Szeged közéletébe bekapcsolódní. Minden Szeged környéki helységben csoport megszervezése és a legszorosabb kapcsolat megteremtése.

*Eltvársi üdvözlettel
Kommunista Ifjúsági Szövetség
szegedi szervezete*

MSZMP Csongrád megyei Bizottság Archivuma 18/16. 5. e.

A jelentés a Kommunista Párt Szeged városi vezetősége részére készült. Az iraton az elkészítés időpontja és aláírás nem található. Megjelent: Válogatott dokumentumok Csongrád megye munkásmozgalmának történetéből 1944 – 1945. Szeged 1970. 115 – 116. old., valamint: Egységbe ifjúság!... 121 – 123. old.

¹ Október 18-án a *Szegedi Népakarat* c. lapban felhívás jelent meg, amely felszólította a munkásifjúságot, lépjen be a Kommunista Párt szegedi szervezetének ifjúsági csoportjába. Október 20-án a pártházban az ifjú kommunisták gyűlését tartották, ahol az előadó, Komócsin Zoltán, a Kommunista Párt ifjúmunkás-bizottságának feladatait körvonalazta, és itt a pártifjúság vezetésére szervező bizottságot választottak. (Egységbe ifjúság!... 123 – 125. old.) Komócsin Zoltán az MKP Szeged városi szervezetének első ifjúsági felelőse volt. Megalakulása után a MADISZ szegedi, 1945. februártól délkerületi titkára volt, 1945 tavasztól más munkaterületre került. (*Perneki Mihály: Komócsin Zoltán életútja. Ságvári Endre Könyvszerkesztőség 1982.*)

² A lap 1944. november 7. utáni napokban jelent meg kezdetleges házi sokszorosításban, összesen öt gépelt oldal terjedelemben. Fejléce: kézzel készített linóleum metszésű, piros festékkel nyomott „Szabad Ifjúság” feliratú. A harmadik számtól, a szegedi MADISZ 1945. január 7-i megalakulásától nyomdai úton állították elő. Február 11-ig még két szám jelent meg. Ezután a lap címét *Utunkra* változtatták. (*Hollós Ervin: Így kezdődött. Tudományos szocializmus füzetek 1983.*)

³ Az Antifasiszta Diákszövetséget a középiskolák felsőbb osztályainak néhány diákja alakította meg 1944. november második hetében. Célját a diákság felvilágosításában és a demokratikus Magyarország felépítésében való részvételben jelölte meg. (*Délmagyarország, 1944. november 23.*) Csatlakozott a MADISZ-hoz, amikor az megalakult.

⁴ Erdei Ferenc ekkor a Nemzeti Parasztpárt megbízásából a koalíciós pártok lapjának, a *Délmagyarországnak* a főszerkesztője volt.

2

1944. NOVEMBER 9.

Gerő Ernő tájékoztatója a Magyar Kommunista Párt ifjúságpolitikai irányelveiről

[...] Az elvtársak egyike sem emlékezett meg csodálatosképpen arról, hogy mi van az ifjúsággal. Szeretné az elvtársakkal közölni és megértetni azt, hogy megállapodás szerint az irány: az ifjúság szervezésének iránya. Horthy és a reakciós elemek megfertőzték az ifjúságot, hogy mi lesz az ifjúsággal, nem lehet számunkra közömbös. Mi már nem vagyunk fiatalok, akik itt vagyunk, és ez nem véletlen jelenség, mert

hiszen elsősorban a régebbi generáció fordult szembe a Horthy-rendszerrel és a fasizmussal. Az ifjúságról nem mondhatunk le, és annak megszervezésére sokkal nagyobb lehetőség nyílik, mint azelőtt. Sokat nem tudunk nyújtani, de egy bizonyos dolgot, adhatunk, ami azelőtt nem állt módunkban, nevelést és anyagi lehetőséget. A nők is otthon maradtak, velük mindenestre lehet és kell foglalkozni. A termelésben nekik is szerepük van. Nem kell nekünk egy külön ifjúságsszervezetet létesíteni. Egy demokrata ifjúsági szervezetre van szükség, amely egyesíti a munkás-, paraszt- és diákifjúságot demokratikus irányelvek szerint. [...] Nem kell a magunk erejét most túlságosan szétforgácsolni. [...]

PI Archivum 274. f. 8/1. ó. e. – Eredeti tisztázat. Részlet a felszabadított területek MKP-titkárainak értekezletéről készített feljegyzésből.

A feljegyzés Orosháza, Hódmezővásárhely, Makó, Szeged és Szentes MKP-szervezetei titkárainak beszámolóját tartalmazza a felszabadulás utáni első napok eseményeiről, a pártszervezetek megalakulásának helyzetéről, taglétszámukról. Az értekezletet Gerő Ernő, a Magyar Kommunista Párt Közföldi Bizottságának képviselője vezette, aki 1944. november 5-én Farkas Mihállyal, Nagy Imrével és Révai Józseffel együtt érkezett Szegedre. A beszámolókra adott válaszában, amelyből a közölt rész is való, ismertette a Kommunista Párt irányvonalát.

Az itt közölt részlet megjelent: *Egységbe ifjúság!*... 126. old. A teljes feljegyzés megjelent: *Felszabadulás 1944. szeptember 26 – 1945. április 4. Dokumentumok. Szikra 1955. 148 – 152. old. és Válogatott Dokumentumok Csongrád megye munkásmozgalmának történetéből 1944 – 1945. Szeged 1970. 96 – 104. old.*

3

1944. DECEMBER 17.

Tudósítás a MADISZ debreceni József Attila-ünnepéről

Tiszteletre méltó igyekezet és becsületos kultúrszándék jellemezte az Ifjúsági Szövetség vasárnapi bemutatóját. A beszédek, szavalatok és zeneszámok között még nem volt meg ugyan a kellő egység, az összeköttetés, de kezdetnek, első lépésnek ez az ünnepély is megfelelt.

Megnyitót és keretet a távollevő Juhász Gézának G. Szabó Kálmán által felolvasott előadása adott. Ő is kihangsúlyozta a kezdeti jelleget, melynek kiépítése az ifjúság feladata. József Attiláról, a szinte jelképpé, „eszmévé finomodott” költőről Antal Gábor beszélt, míg verseket Juhász Izabella, Kraft Lóránd és Molnár Tibor adtak elő a költőtől. Ki kell emelnünk Kraft Lórándot, aki oly intellektuális hévvel, oly fegyelmezett szenvedéllyel adta elő az „Eszmélet”-et, hogy a közönség megújráztatta. De a másik kettő is – bár nem képzett előadóművészek – izléselesen és mégis hatásosan oldotta meg feladatát. Az ifjúság szavalókórusa a „Mond mit érlel”-lel szerepelt, a hanganyag friss és pompás, de hiányzott az összmunka, a jó rendező keze. Vagy talán csak az idő, mely kiműveli, összhangba hozza, megtanítja szavalni a kórustagokat. Az énekkórusról ugyanez a véleményünk.

A zenezámoknak — bár nem illeszkedtek be szervesen a József Attila nevében rendezett ünnepélybe — nagy sikerük volt. Höchtl Margit, Szendy Tihamér, Ujfalussy József, de különösen a rendkívül tehetséges kis Vásáry Tamás sok tapsot kaptak.

A közönség lelkesen méltányolta a szereplők munkáját, a meginduló debreceni kultúréletet.

NÉPLAP 1944. december 19. — A Demokratikus Ifjúsági Szövetség József Attila-ünnepélye.

Az első MADISZ-szervezet Debrecenben jött létre. Megalakulását a *Debreceni Néplap* 1944. december 7-i száma jelentette be. A MADISZ soraiba hívta a munkás-, paraszt-, értelmiségi, diákifjakat „Debrecen demokrata érzelmű ifjúságát”. (Lásd: *Egységbe ifjúság!* . . . 44. és 127. old.) A debreceniek a tisztántúli fiatalok közt is végeztek szervező munkát. (Lásd pl. A felemelkedés útján 1944–1970. Dokumentumok Szolnok megye negyedszázados történetéből. Alföldi nyomda Debrecen 1971. 77. old.)

4

1944. DECEMBER 31.

A KISZ szegedi szervezetének javaslata a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség megalakítására és programjára

A KISZ szükségesnek tart minden demokratikus ifjúsági szervezetet, amely hajlandó a független, szabad, demokratikus Magyarorszáért harcolni a németek és hazáruló csatlósai ellen, minden szervezetet, amely hajlandó részt venni az ifjúság szabadságszerető, demokratikus szellemben való nevelésében és egyetlen ifjúsági szövetségbe tömörítésében.

Hazánkra szakadt történelmi katasztrófának egyik fő oka az ifjúság politikai tájékozatlansága és passzív magatartása. Elérkezettnek látjuk az idejét annak, amikor az ifjúság kezébe veheti saját sorsának kialakítását és komoly tényezőjévé válhat a magyar közéletnek. A múlt egyik bűnös hibája volt a helytelen nevelés és az ifjúság erejének szétforgácsolása. A fasizmus elleni harcban és az ország újjáépítésének érdekében széles körű összefogásra és az ifjúság erejének egyesítésére van szükség.

Csakis így láthatjuk biztosítva a múlt hibáinak jóvátételét és a jövő feladatainak megoldását. A Demokratikus Ifjúsági Szövetség fősorakozik a Magyar Függetlenségi Front Nemzeti¹ Bizottsága mögé, elfogadja és támogatja annak programját. Ezen túlmenően szükségesnek látjuk a következő célkitűzésekért való harcot:

1. A választói korhatár leszállítását, nemre való tekintet nélkül a 18. életévre.
2. Lehetővé tenni minden társadalmi réteg részére a legmagasabb iskoláztatást.
3. A tanoncifjúság helyzetének gyökeres megváltoztatásá[t].
4. Ha egy fiatalokorú munkás ugyanolyan munkafeltételek mellett dolgozik, mint felnőtt munkatársa, ugyanolyan munkabért kapjon. Ugyanez vonatkozik a női (leány) munkaerőkre.
5. 22 éven aluli ipari munkások részére 40 órás munkahetet.

6. A fiatalok mezőgazdasági munkások (cselédek, béresek stb.) életkörülményeinek megváltoztatásá[t]. Az érdekeltekből bizottságot alakítani és ezek javaslata alapján, a mai követelményeknek megfelelő bér-, munkaidő-rendezést.

7. A parasztfjúság bekapcsolásá[t] a politikai és kulturális élet vérkeringésébe. Könyvtárak, kultúrsoportok, politikai szemináriumok megszervezésé[t].

8. Törvényben biztosítani kell a tanulóifjúság részére a szabad szervezkedés lehetőségét.

9. Az új tankönyvek és új tanítási módszerek kidolgozásába a tanuló ifjúságot is bevonni.

10. Az ifjúság neveléséből kizárni mind a fasiszta, mind a reakciós elemeket.

11. A magyar ifjúság egészét felsorakoztatjuk az alakuló magyar nemzeti hadsereg keretébe.

12. Barátságot akarunk a szomszéd népek ifjúságával, megismertetjük a magyar ifjúsággal az orosz nép fiataljainak kultúráját, a szabadságért vívott hősi harcát.

Szükségesnek tartjuk a Demokratikus Ifjúsági Szövetség megeremtését, ahol az ifjúság demokratikus szellemű politikai és kulturális nevelést kap.

Javaslatunkat azzal a határozott kívánsággal tesszük közzé, hogy az érdekeltek (munkás-, paraszt-, értelmiségi ifjúság) képviselői tegyék vita tárgyává, hogy egy előkészítő bizottságot hozzanak létre. Az idő sürgeti a magyar ifjúság nemzeti egységek megvalósítását.

DÉLMAGYARORSZÁG, 1944. december 31. Alakítsuk meg a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetséget! A Kommunista Ifjúsági Szövetség javaslata.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 128–129. old.

Az itt közölt program alapul szolgált az ország felszabadított területein alakuló MADISZ-szervezetek programjának kidolgozásához. Sok helyen átvették és némi módosítással mint saját programjukat hozták nyilvánosságra. 1945. február 8-án Budapesten a különböző ifjúsági szervezetek képviselőinek tanácskozásán elfogadták és a *Szabad Ifjúság* február 9-i számában, valamint rölapokon megjelentették a MADISZ programját „Mít akar a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség?” címen. Követeléseik tartalmukban megegyeznek a szegedi programmal, sőt néhány pontja szövegszerűen is azonos. Más pontjait konkrétan fogalmazták meg. Pl. az egységes 8 osztályos népiskola felállítását, tanyai internátusok létesítését, mezőgazdasági, ipari középiskolák számának szaporítását; a mozgóbérskála bevezetését, az ifjúság szervezetei számára önrendelkezést, az egész ifjúságnak demokratikus szellemű politikai nevelést követelt. (Lásd: Egységbe ifjúság!... 153–155. old.)

¹ Helyesen: Magyar Nemzeti Függetlenségi Front.

5

1945. JANUÁR 7.

Tudósítás a MADISZ debreceni nagygyűléséről

Január 7-e régen várt ünnepi alkalom volt a debreceni és tiszántúli fiatalság életében: annyi elnyomás, hallgatás és üldözés után most először tehetett nyíltan hitet a demokratikus Magyarország mellett, először szoríthatott kezét egymással a munkás-, paraszt- és értelmiségi ifjúság.

A Csokonai Színházban tartott nagygyűlésen Kiss József¹ ismertette a Szövetség programját. Az ifjúság részt vállal Magyarországnak demokratikus felépítésében. Meg kell szüntetnünk a magyar társadalom régi bűnét, le kell romboljuk azokat a válaszfalakat, amelyek lehetetlenné tették, hogy közös erőfeszítésben forrjanak össze az elnyomott társadalmi rétegek.

A demokratikus ifjúság legaktuálisabb feladata a legerőteljesebben felvenni a harcot a belső fronton a fasizmus visszakívánczó kísérlete ellen, a külső fronton pedig részt venni abban a küzdelemben, melynek célja Hitler hordáinak végleges megsemmisítése. Ennek a küzdelemnek a mi szempontunkból legfontosabb állomása Magyarország felszabadítása lesz.

A parasztifjúság szónokája rámutatott arra, hogy a fasiszta rendszer politikájának egyik aljas fogása volt, hogy a dolgozók széttagolásával gyöngítse el, taglózza le a magyar nép egészséges ellenállását a diktatúrával és háborúval szemben. Boldogan üdvözli a földosztást, amely nélkül igazi demokrácia nincs.

A munkásifjúság szószólója tanúságot tett amellett, hogy a magyar proletariátus megértette, az előttünk álló feladat, a fasizmus szétzúzása, elsősorban az ő ügye, ki kell vennie részét a magyar nép szabadságharcából, mert csakis a fasizmus végső és gyökeres megsemmisítésével teremtheti meg jövőjének előfeltételeit.

A diákság képviselője a közoktatásügy demokratizálását követelte, ami nemcsak azt jelenti, hogy az oktatást is meg kell tisztítani mind személyi, mind tárgyi fasiszta elemeitől, hanem azt is, hogy a tanulás jogát mindenki számára biztosítsák.

Több hozzászólás után a nagygyűlés közös határozattal ért véget, mely szerint a demokratikus ifjúság részt vállal az újjáépítés munkájából, üdvözli a Nemzeti Kormányt és a hadüzenetet, és kész fegyveresen támogatni a Hitler elleni harcot.

NÉPLAP, 1945. január 10. — *A Demokratikus Ifjúsági Szövetség nagygyűlése.*

A Magyar Kommunista Párt Debrecenben működő Központi Vezetősége 1945. január 10-én tartott ülésén tárgyalta az ifjúsági szervezkedés ügyét. A jegyzőkönyvi feljegyzésből azonban az ott szereplő tartalmi kérdésekre nem derül fény, csupán annyi bizonyos, hogy szükségesnek látták az ideiglenes országos vezetőség megalakítását, és ebbe delegálták Kiss Józsefet, a debreceni MADISZ titkárát, Hollós Erynt és ifjú Komócsint a szegedi szervezet részéről. Feladatuknak a MADISZ-szervezetek megalakítását jelölték meg a felszabadított területeken.

¹ Kiss Józsefet április 23-án Budapesten a MADISZ Országos Vezetősége főtítkárrá választotta és egyben kinevezte a májusban megjelenő *Magyar Ifjúság* főszerkesztőjévé. (Lásd a 22. iratot.) 1945 nyarán megvált a MADISZ-tól.

6

1945. JANUÁR 7—14.

Jelentés a Demokratikus Ifjúsági Szövetség szegedi szervezetének működéséről

Január 7-én vasárnap délelőtt a Belvárosi Moziiban mondtuk ki a DISZ megalakulását. A mozi helyiségben megtartott nagygyűlésen a földszinten minden hely foglalt volt, míg a karzaton csak szórványosan ültek. Rózsa József orvostanhallgató elnöki megnyitójában meglepően jól beszélt. A parasztifjúság nevében Tildi István igen jó

előadás keretében jelentette be a parasztfjúság csatlakozását. Az értelmiségi ifjak nevében Forgács István tanár beszélt. Előadását mindvégig helyeslések szakították félbe. Ezután Komócsin Zoltán a munkásifjúság nevében beszélt. Előadásában kitért a Nemzeti Hadsereg fölállításának szükségességére és a Németország elleni hadüzenet jelentőségére. A gyűlés résztvevői lelkes ünneplésben törtek ki, amikor a Magyar Kommunista Párt, a Nemzeti Hadsereg és a Kommunista Ifjúságról volt szó. Percekig tartó tapsorkánnal és éljenzéssel fogadták a DISZ megalakulását.

Január 9-én kedden délután volt a DISZ Központi Vezetőségének első ülése. A Vezetőség a következő határozatokat hozta: Versenyt hirdet az összes kerületek között, ki ad el több „SZIKRA” kiadású könyvet, és 1000 új tag közül melyik csoport szerzi a legtöbbet. A legrövidebb időn belül előkészítjük a „SZABAD IFJÚSÁG” nyomdai úton való előállítását, és az egész Délvidéken való terjesztését.

Január 10-én, szerdán délelőtt Halász György folytatta a tárgyalásait egy tánciskola fölállításáról, melyben a DISZ anyagilag érdekelve lenne. Ugyanakkor Komócsin Zoltán egy létesítendő Kamara Színházról tárgyalt.

Január 11-én, csütörtökön délután Sipos Gyula tartott előadást „A parasztság helyzete” címen. Utána a Nemzeti Parasztpárt földreform-javaslatát ismertette. Élénk vita alakult ki 8–10 résztvevővel.

Január 12-én pénteken Komócsin Zoltán és Rózsa József a szegedi Kenderfonógyárban¹ tartott üzemi ifjúsági értekezletet. Mintegy 18–20 fiú és lány volt jelen. Komócsin Zoltán a DISZ célkitűzését ismertette, a Nemzeti Hadsereg és a földreform kérdéséről beszélt. Megalakítottunk egy 6 tagú bizottságot, akik az üzem megszervezését magukra vállalták. Elhatároztuk, hogy minden péntek délután üzemi értekezletet tartunk, a DISZ központjából kiküldött részvételével.

Január 13-án szombaton diákértekezletet hívtunk össze. Mintegy 20 résztvevővel. A kis létszámot annak tulajdonítjuk, hogy pénteken minden 18 éven felüli diákot behívtak közmunkára. Az értekezleten Komócsin Zoltán beszélt. Egy politikai beszámoló keretében a Nemzeti Hadseregről, a földreformról, diákproblémákról, és a szervezkedés szükségességéről szólt. Az értekezlet után rövid megbeszélés volt, a Vezetőség néhány tagjának részvételével. Forgács tanár bejelentette, hogy rövidesen megalakul egy bizottság, amely az új tankönyvekkel és az iskolákkal összefüggő problémákat tárgyalja. Ebben a bizottságban Szövetségünk diákképviselői is részt vesznek. Azonkívül a demokrata Polgári Párt² képviselője bejelentette ifjúsági tagozatuknak csatlakozását.

Január 14. Vasárnap. Befejeződtek a hét minden napján megtartott megbeszélések a tánciskola ügyében. Előreláthatólag január 20-án a tánciskola megnyílik. Kamara Színházunk részére megszereztük az engedélyt a Politikai Osztálytól, a Polgármestertől és a Városi Zeneiskola Igazgatóságától. A színjátszó csoport szervezése a DISZ tagjaiból megkezdődött.

Komócsin Zoltán

PI Archívum 286. f. 31. δ. e. – Eredeti tisztázat, Komócsin Zoltán saját kezű aláírásával. A jelentés elkészítésének pontos időpontja az iraton nincs feltüntetve.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 133–134. old.

Az alakuló ülésen elfogadtak egy kiáltványt arról, hogy az Antifasiszta Diákszövetség, a Nemzeti Parasztpárt ifjúsági tagozata, a Szociáldemokrata Párt ifjúsági szervezete, a Tanonciskolai Leányegy-

let és a Kommunista Ifjúsági Szövetség egyesült, és megalakította a MADISZ-t. Felszólította mind a felszabadított, mind a fel nem szabadított területek fiataljait a demokratikus szervezetek közös szövetségének megalakítására és az Ideiglenes Nemzeti Kormány támogatására. Távíratot küldtek az Ideiglenes Nemzeti Kormányának és megígérték, hogy: „... a szegedi ifjúság egységesen fog felsorakozni a nemzeti hadsereg zászlója alá, részt vállal a boldogabb jövő felépítésében, támogatja a kormányt országépítő nehéz munkájában”. A kiáltvány és a távírat megjelent a *Délmagyarország* 1945. január 9-i számában. (A kiáltványt közli: *Egységbe ifjúság!*... 135. old.)

¹ Ma: Kenderfonó és Szövőipari Vállalat szegedi kenderfonó gyára.

² Helyesen: Polgári Demokrata Párt.

7

1945. JANUÁR 16—17.

Jelentés a MADISZ-szervezetek megalakításáról Dél-Magyarországon

Folyó hó 16-án, kedden délután meglátogattuk a pusztaszeri szervezetet, mely most van alakulóban. A szegedi szervezet által kinyomtatott KIÁLTVÁNYT 150 példányban otthagytam. A szervezőnek a szükséges felvilágosítást megadtam és megkértem, hogy hetenként küldjön beszámolót a csoport működéséről, és ha ideje engedi, jöjjön be a délkerületbe és tanulmányozza a szegedi szervezetet.

17-én délelőtt a csongrádi szervezetet kerestem fel, mely még megalakulva nem volt, holott az ottani elvtársak már összehoztak egy Kommunista Ifjúsági Szövetség név alatt működő megszervezetlen ifjúsági gárdát, melynek keretén belül zenekar és szavalókórus működik. Összehívtam egy két leányból és két fiúból álló szervező gárdát, melynek vázoltam mozgalmunk célkitűzéseit, majd szervezetünk felépítését. Szervezés megindítására vonatkozó felvilágosítások megadása után a párt vezetőségét is felkértem, hogy támogassák a meginduló ifjúsági mozgalmat, foglalkozzanak a fiúkkal, és megindulásukat anyagiakkal mozdítsák elő. Mivel a szervező gárda tagjai mind kommunista ifik, felvilágosítottam őket, hogy előbb a kommunista ifiket szervezzék be a szervezetbe, és ha megerősödtek, akkor szólítsák csak fel a többi pártok ifjúsági tagozatát a szövetségben való részvételre. Kifejtettem előttük, hogy a Demokratikus Ifjúsági Szövetségben a vezetés már közös lesz a többi ifikkel, de az irányításnak a mi kezünkben kell lennie, miért is kértem az idősebb elvtársakat hogy a szemináriumokba vonják be az ifjúsági szövetség azon tagjait, kik ott aktívan részt vesznek. A helybeli polgármester a vele folytatott beszélgetésünk folyamán ígéretet tett az ifjúsági szövetség támogatására vonatkozólag, és székházat is jelölt ki a szövetség részére.

16-án délután a szentesi ifiket látogattam meg, kik még Kommunista Ifjúsági Szövetséggéként működnek, és mintegy kétszáz tagot számláló szervezetük van. „Általános műveltség” cím alatt szemináriumi előadásokat tartanak, melynek keretén belül Dadi és Mikec elvtársak politikai témájú előadásokat tartanak. Az összehívott vezetőség előtt ismertettem célkitűzéseinket, szervezeti felépítésünket és a kommunista ifik szerepét a DISZ-ben. Utána részt vettem a szeminárium megtartására összehívott tagértekezletükön, hol miután a titkáruk bemutatott mint ifjúsági szervezőt, üdvözöltem őket a szegedi ifik nevében, majd nagy vonalakban vázoltam a szövetség célkitűzéseit

és abban a kommunista ifik harcos és lendítőkerékszerű szerepét. Másnap délelőtt részt vettem nagygyűlésük előkészítésében, melyen majd létre fogják hozni a DISZ-t. Ugyanitt beszéltem a Szentes közelében fekvő Kiskirályság nevű helység ifjúsági szervezetének két küldöttjével, kik előadták, hogy szervezetük 116 tagot számlál, és hogy szeretnének megismerkedni a szövetség célkitűzéseivel, hogy ők is bekapcsolódhassanak a szövetség munkájába. Röviden és egészen nagyvonalakban vázoltam nekik a DISZ működését, és megkértem a szentesi fiúkat, hogy látogassák meg őket és foglalkozzanak velük.

17-én este Orosházán az Ifjúsági Szövetség ottani szervezetének néhány vezetőségi tagjával beszéltem, kik előadták, hogy 264 tagból álló szervezetük van, mely DISZ név alatt működik, de kommunista ifik működnek benne. Megbeszéltem velük, hogy 20-án átmegyek hozzájuk két napra és előbb egy vezetőségi ülésen, majd pedig taggyűlésen elő fogom nekik adni az Ifjúsági Szövetség célkitűzéseit és szervezeti felépítését. Azonkívül megbeszélést fogunk tartani a többi ottani ifjúsági szervezetekkel, az ő csatlakozásukra vonatkozólag.

Míndezek alapján megállapítható az, hogy a vidék ifjúságából hatalmas ifjúsági bázist tudunk teremteni, ha foglalkozunk velük és ha szemináriumokat tartunk nekik, nagyon jó kádereket tudunk kiépíteni, melyekre majd nyugodtan ráépíthetjük a jövő munkásmozgalmát.

Szeged, 1945. január 19.

Ifj. Komócsin Mihály
ifjúsági instruktor

MSZMP Csongrád megyei Bizottság Archivuma 21/6069. — Eredeti tisztázat.

Megjelent: Válogatott dokumentumok Csongrád megye munkásmozgalmának történetéből 1944–1945. Szeged 1970. 152–154. old.

8

1945. JANUÁR 22.

Jegyzőkönyv a MADISZ alakuló üléséről Budapesten: politikai és szervezeti beszámoló, a vezetőség megválasztása

Jelen vannak: az ülés levezetésére megbízott elnök: Vitéz Hédi, az ideiglenes ifjúsági bizottság tagja: Szikra Sándor, Hazai Jenő, Koós Béla, Tóth Dezső, Hegedüs András, Gyenes Antal, Szalai Béla. Az ifjúsági kerületekből és csoportokból kiküldött ideiglenes megbízottak: II. ker. Soós András és Soós Andrásné — III. ker. Pócze Tibor, Weinberger Gréti — V. ker. Jamrich József, Várnai Ferenc, Keszelye Lajos — VI. ker. Molnár Zoltán, Fehér Miklós, Farkas Ilona, Weisz Henrik, Weisz Frida, Németh Kató, Jánosi Ferenc — VII. ker. Leitner Sándor, Scheer Magda, Schussbaum József — VIII. ker. Domonyik Mária, Friedenstien Éva, Bíró Livia — IX. ker. Horváth Károly — X. ker. Kovács László, Markotány István — XIII. ker. Sárközi Sándor, Gyulai Éva, Ku-

tas István – XIV. ker. Neruzsil István – Rákospalota Barabás József, Kovács Rudolf – Felsőgöd Szabó Béla – Kispest Borsos János, Szakál Géza, Horváth Katalin – Diákcsoport Szűcs Ferenc, Gyenge Zoltán – Vasascsoport Szendi György – Bőröscsoport Fehér István.

1. Elnök üdvözlí a megjelenteket és az ülést megnyitja. Keresetlen szavakkal emlékezik meg Ságvári Endréről, mozgalmunk áldozatáról, aki mindig az élen járt, és buzdítja a jelenlevőket, hogy az ő szellemében, ugyanolyan lendülettel vigyék tovább a munkát. Megemlékezik még mozgalmunk többi halottjáról is, akiket a Gestapo elhurcolt és megkínzott, elvtársokról, akik szintén a Gestapo süllyesztőjében tüntek el. Ezután a napirend pontjait ismerteti:

2. Politikai helyzet értékelése (Hazai Jenő)
3. Az Ifjúsági Szövetség célkitűzései (Szikra Sándor)
4. Szervezési program (Koós Béla)
5. Ideiglenes vezetőség megválasztása
6. Ifjúsági nagygyűlés megszervezése január 28-ra
7. Csoportok beszámolója.

2. Hazai Jenő: Az a tény, hogy a Vörös Hadsereg diadalmas előrenyomulása rövidesen felszabadítja Budapestet a fasiszta seregektől – egyet jelent nemcsak Budapest, hanem az egész Magyarország felszabadításával. Nemcsak mi vagyunk tisztában, hanem a nyilasok is tisztában vannak azzal, hogy a most már egyes háztömbökért folyó harcok nem jelentenek komoly ellenállást, és az ő részükre csak a merénylet befejező aktsa. Tisztában vannak azzal, hogy Szálasi és kormánya nem azért ment el Budapestről, hogy a fasiszta ellenállást irányítsa, ezt már a fasiszták maguk sem remélik. De az a tény, hogy Budapestet a Vörös Hadsereg elfoglalta, mégsem jelenti a fasizmus végleges megdöntését, mert a fasizmus gyökerei a magyar ifjúság körébe ereszkedtek, és nincsenek véglegesen megsemmisítve. Tisztában vagyunk azzal, hogy a Turul és egyes nyilas csoportok különböző álnevek alatt újból jelentkezni fognak, különböző álarcokat öltenek, és a mi politikai irányzatunkkal szemben, függetlenségi harcunkkal szemben elégedetlenséget és bizalmatlanságot iparkodnak kelteni A vízszolgáltatás, világitás, élelmiszer-elosztás ellen destruálnak stb.

A fasiszták végleges megsemmisítése nem fejeződött be, ez csak akkor történik meg, ha először a Vörös Hadsereggel együtt fegyveres erővel kiűzzük őket országunkból, másodsor, ha a belső tisztogatási munkát elvégezzük. Ebben a helyzetben a függetlenségi harcot hirdelve együtt kell működni a burzsoá réteggel, nem a munkások kizárólagos uralmára kell törekedni; a mozgalomnak ez a periódusa befejeződött. A függetlenségi harc a fasizmus elleni harc! Jól tudjuk, hogy a fasizmus Magyarországon teljesen megsemmisítette a gazdasági életet, ezt csakis a magyar demokratikus réteg tudja újraépíteni. A magyar munkás létérdeke, hogy az egész magyar népet be tudja állítani a helyreállító munkába és szembeszálljon a szabotálókkal. Magyarországon 25 éves reakciós rendszer uralkodott, amelyet megelőzött a feudális uralkodás, a nagybirtokrendszer – a demokratikus Magyarország a föld népét is beállítja az újjáépítéshez. Legsúlyosabb problémánk az élelmiszer-ellátás, éppen ezért legégetőbb kérdés a földreform megoldása. Közérdekű vállalkozások azért nem lettek megoldva, mert a vállalkozók magánérdeke volt – éppen ezért óriási szükség van arra, hogy a magánkezekből kivegyük és az állam kezeibe helyezzük. Feltétlenül szükséges, hogy maga a nép megfelelő beleszólást nyerjen a közügyek intézésébe nem úgy, mint 25

éven keresztül. Éppen ezért fontos a reakciós törvények, az álpármentáris rendszer megsemmisítése — a községi autonóm rendszer megvalósítása, gyülekezési, sajtó- és szóiaásszabadság stb. Ha figyeljük a háborús eseményeket, láthatjuk, hogy Magyarország súlyos vereséget szenved, láthatjuk, hogy most már Magyarország nem jelent komoly ellenállást, kifejezetten és tisztán csak azt, hogy késleltesse a Vörös Hadsereg és szövetségesei előrenyomulását a birodalom határa előtt. Láthatjuk, hogy Magyarország, Szlovákián kívül, az egyetlen megmaradt szövetséges, nem jelent különösebb erőt, csak néhány magyar fasiszta képviseli a magyar népet. De ezért ne értékeljük kevésre a német haderőt. Igenis a német hadsereg még mindig erős, éppen ezért résen kell lennünk és a Vörös Hadsereg segítségével fegyveresen kell hazánkban és határainkon túl is megsemmisíteni.

3. Szikra Sándor: Az Ifjúsági Szövetség célkitűzéseit egy mondatban lehetne sűrite-ni: Harc a független, demokratikus Magyarországért! Külön foglalkozzunk azzal, hogy mit jelent egy országnak, ha független és demokratikus? Polgári államban, polgári Európában élünk, és ennek társadalmi megkötöttségei alá tartozunk. Minden ország egyik biztosítéka egy önálló és független, az ország határait megvédeni képes haderő, amelyik mögött feltétlenül ott kell álljon egy fejlődő ipar, amely képes azt felfegyverezni és egy olyan gépesített mezőgazdaság, amely nemcsak békében, de a hadsereg hadba állítása idején is élelmezni tudja. Magyarország el van maradva a fejlődés útján. Magyarország most jut el oda, ahol 97 évvel ezelőtt elmaradt, s amit 1848 sem tudott megoldani, azt nekünk kell megteremtünk. Mik azok az okok, amelyek most, 97 év után teszik csak lehetővé ezeknek a követeléseknek a megoldását?

Nem rendelkezett Magyarország az 1840-es években olyan fejlett iparral, kereskedelemmel és ennek megfelelő ipari és kereskedelmi burzsoáziával, amelyek megfelelő forradalmi lendülettel és bátorsággal (mint Angliában és Franciaországban) megteremtették volna a polgárságot. Nálunk döntő szerepet a gazdasági és politikai élet irányításában a magyar földesúri réteg, méghozzá a hatalmas nagybirtokok tulajdonosai játszottak. A demokratikus Magyarország megteremtése csakis a földosztással lehetséges. A magyar földbirtokos osztály félve attól, hogy ha agrárpolitikát folytat, ez okvetlenül földosztással jár, inkább hajlandó volt kiszolgálni az osztrák kamarillát, amelyiknek politikája az volt, hogy Magyarország élelmiszerraktár maradjon Ausztria számára. Az uralkodó földbirtokos osztály így el is érte, hogy Magyarország elvesztette gazdasági függetlenségét, mert az osztrák nagyipar és a tőkésék szabályozták a magyar termény árát. Természetesen így a magyar ipar visszafejlődött, és a magyar dolgozó réteg nemcsak a saját uralkodó osztályát kellett hogy eltartsa, hanem az osztrákét is. 1848 bukásának azonban nemcsak ipari gyengeségünk volt az oka, hanem a földbirtokos osztály áruló, önző politikája, amelynek a nemzetiségeket (horvát, tót, román stb.) sikerült a magyar forradalom ellen uszítania, mintha az ő ellenük történt volna. A magyar ifjúságnak Petőfi, Kossuth tradíción kell haladnia, hogy megvalósítsa a demokratikus Magyarországot.

A Vörös Hadsereg valahol Sopron tájékán jár, de vajon ezzel megvalósul-e Magyarország függetlensége? Az ország függetlensége akkor lesz biztosítva, ha idebent az országban a magyar nép egyöntetűen értékelni fogja és küzd függetlenségéért és tudja, hogy soha többé a német imperializmussal szövetséget nem szabad kötnie, igazi barátunk csak a Szovjetunió lehet.

A magyar ifjúság helyzete a körülrárt Budapesten éppen olyan volt, mint a szerb, francia, horvát társaié, de mivel sem harcias szellemben nem volt nevelve – 70 000 német katona ellen kb. 200 000 magyar katona nem sietett a Vörös Hadsereg segítségére. Ezzel a demokratikus ifjúság és a népek szemében sokat veszített becsületéből. Igaz, hogy a magyar ifjúság reakciós, kiegyezéies ideológiában nőtt fel és így a partizánhadsereg létesítéséhez hiányzott a harci lendülete. Miből álltak a szerb és a többi partizánegységek? Két-három ifjúból, akik később csatlakoztak a kommunista harci csoportokhoz. Meg kell tanulnunk, hogy nemcsak szobában, hanem a fegyveres harcban is forradalmárok vagyunk.

Az ifjúság ideológiai megalapozásán keresztül konkrét célunk Magyarország újraépítése, mert egy szocialista, demokratikus állam élni csak akkor tud, ha a termelése zavartalan, ipara és kereskedelme folyamatos. Magyarország jelenleg nincs ebben a helyzetben, de ezeket a feltételeket meg kell teremtenünk! Az anarchiából termelő és virágzó országot kell felépítenünk, ha kell a burzsoáziával, Dálnokiakkal és Vörösökkel. A magyar nép csak a földosztást fogja könyörtelenül és megalkuvás nélkül végrehajtani: a dolgozó osztály kizsákmányolása nem lesz egyszerre és véglegesen megszüntetve, de az uralkodó osztály lehetőségei sokkal kisebbek lesznek. Ebben a helyzetben a kommunista tanácsköztársaság kihirdetése helytelen lett volna, mert közvetlen célkitűzéseink lettek volna elgáncsolva. Lenin írja: hogy a polgárság a forradalom győzelme után is nagyon erős volt még évtized múlva is. Egyezményt kötünk a burzsoáziával a demokratikus és független Magyarország felépítése érdekében!

Többen felteszik a kérdést, hogy hogyan küzdünk meg a polgársággal akkor, amikor már nem lesz itt a Vörös Hadsereg?

Szikra Sándor felvilágosítja a jelenlevőket, hogy a földbirtokos osztály a földosztás által, az ipari burzsoázia pedig a profit lényeges csökkenésével erősen gyengülni fog, azonkívül a szervezett munkások ellenőrzése alatt állnak, az osztályharc minden fegyverével lehet harcolni a polgárság ellen. Ezért fontos az üzemi tanácsok megszervezése, hogy a munkásság ne csak a termelés vezetésére legyen képes, hanem politikai vezetésre is alkalmassá váljék. Természetes, hogy nem a Vörös Hadsereg, hanem az öntudatos munkásság erejére van szükségünk demokratikus országunk megteremtéséhez. Ismerteti az ifjúság gyakorlati célkitűzéseit, a diákság, a tanoncok érdekében történő politikai, gazdasági és egészségügyi javaslatokat, melyekről részletes ismertetést fog közölni azok teljes kidolgozása után.

4. Koós Béla: Kapcsolódom az előbb elmondottakhoz és feltárom azokat a hibákat amelyek miatt az ifjúság ebben az időben szabad népek fiaihoz nem méltóan viselkedett. Először is a 25 éves reakció megbénította az ifjúság demokratikus fejlődését. Az Országos Ifjúsági Bizottság (OIB) több-kevesebb sikerrel dolgozott a burzsoá, illetve reakciós éra alatt, de azegyre nyomasztóbb politikai helyzet következtében mind sűrűbben történtek lebukások, és mind jobban érződött a reakció ereje. 1944. március 19-e után az ifjúság illegalitásba kényszerült, ettől az időtől kezdve együtt dolgozott a Kommunista Párttal, a Magyar Fronttal, illetve a felnőttekkel, míg 1944 októberében megalakult a Kommunista Ifjúsági Szövetség. Az ifjúság sorai megritkultak, amikor a németek és Szálasi bandája harcba vitte az ifjakat. Hogy ez megtörténhetett, nagy hibája a illegális mozgalomnak, hogy a legális életben nem építette ki azokat a kádereket, amelyek az illegális mozgalomba való átvitelt jelentették volna. Ez volt

a második oka annak, hogy az ifjúsági mozgalom meglehetősen szektariánus jellegűt öltött, és nem tudott tömegeket mozgósítani.

Ezen hibák felismerése után mik a céljaink? Tömegszervezet alakítása, tömegek mozgósítása a legelső feladatunk. A Demokratikus Ifjúsági Szövetség lépjen kapcsolatba a KIE és más ifjúsági egyesületekkel, a parasztifjakkal, és szervezkedjen Budapest életének helyreállítása érdekében, kerületenként és csoportonként. Helyiségfoglalással biztosítsuk munkánk zavartalanságát, azonnal vegyünk fel pontos leltárt a tárgyakról, fogjunk hozzá a legszélesebb körű propagandához, röpcédulákkal, plakátokkal, röpgyűlésekkel, és készítsük elő az ifjúsági nagygyűlést, amelyet előadásokkal, énekekkel együtt tegyünk változatossá.

5. Elnök javaslatot terjesztett elő az ifjúsági bizottság ideiglenes vezetősége megválasztása tárgyában. Ezek szerint javasolja

Szabó Hédi¹ elnökké,

Szikra Sándor adminisztratív titkárrá,

Hazai Jenő politikai titkárrá,

Koós Béla fővárosi titkárrá,

Tóth Dezső környéki titkárrá,

Hegedüs András vidéki titkárrá, ideiglenesen az oktatási ügyekkel megbízva,

Gyenes Antal propagandavezetővé és

Szalai Béla gazdasági ügyek intézőjévé való megválasztását.

Az ülés a javaslatot egyhangúlag elfogadja.

6. A napirend hatodik pontjaként szereplő nagygyűlés megtartását az ülés egyhangúlag január 28-ra² tervezi.

7. Egyes kerületi csoportok beszámolnak az eddig végzett munkájukról.

Pesterzsébet: az erzsébeti és soroksári vasúti átjáró híd rendbehozatala, a csepeli híd felépítése körüli munkánál az ifjúság részéről egységes, szervezett részvétel, ifjúsági gyűlés 500–600 emberrel.

VI. ker. 300 ifjúval gyűlést tartott, ahol elhatározták és végrehajtották a Mussolini és Hitler tér³ névtábláinak levételét, azonkívül szétromboltak egy barikádöt. Ugyanilyen bejelentések hangzottak el a többi kerületekből is, csoportokból is.

Elnök mielőtt az ülést bezárja, felszólítja az elnököket és titkárokat a kerületekből, hogy Budapest felépítése érdekében mielőbb szervezzenek munkáscsoportokat, amelyek a barikádok szétrombolását, a hullák és romok eltakarítását központi irányítás mellett elvégezzék. Ilyen munka többek között a fasiszta plakátok eltávolítása és demokratikus irányzatú nyomdai termékek felragasztása. A kerületek felajánlják, hogy mindegyik csoport egy emberrel képviseli magát ebben a munkában.

Elnök felszólítja a jelenlevőket, hogy munkájukat pontosan, lelkiismeretesen és szövetségünk szellemében, fegyelmezetten végezzék el.

Más tárgy nem lévén, elnök a békeinduló és a partizáninduló eléneklése után az ülést bezárja.

Az ülés megnyitása után érkeztek Rákospalotáról: Hahnel⁴ József, Újpestről: Abonyi József, Borsos Rózsi, Kutsera Pál, Zaller György, Pestszenterzsébetről: Hemela Sándor.

PI Archívum 274 f. 18/1. ő. e. – Eredeti tisztázata.

Az alakuló ülés napján elkészült egy levélfogalmazvány, amelyet kapcsolatfelvétel céljából a felszabadított területeken megalakult szervezetekhez szándékoztak eljuttatni. A levélben a MADISZ országos szervezeti hálózata kiépítésének első terve található. (PI Archívum 274 f. 18/1. ő. e.)

¹ Helyesen: Vitéz Hédi

² A nagygyűlést 1945. február 9-én tartották meg (lásd: a 11. dokumentumot).

³ Ma: November 7. tér és Kodály körönd.

⁴ Feltehetően Háhner (Galambos) Józsefről (Pesterzsébet) van szó.

9

1945. JANUÁR 27.

Jegyzőkönyv a MADISZ budapesti vezetőinek értekezletéről: feladatok a szociáldemokrata ifjúsági mozgalom megindulása után; a vezetőség kibővítése, a kerületi szervezetek munkája

Jelen voltak: Vitéz Hédi, a szövetség elnöke, Szikra Sándor adminisztratív titkár, Hazai Jenő politikai titkár, Hegedüs András kulturális és vidéki titkár és Szalai Béla gazdasági ügyek vezetője.

Vitéz Hédi, a szövetség elnöke, tisztjéről lemondott,¹ lemondását a jelenlevők elfogadták. — Hazai Jenő politikai titkár beszámolójával kezdődött a megbeszélés, amelyben ismertette az ifjúság szervezésével kapcsolatban a politikai pártokkal folytatott tárgyalás eredményeit. Sajnálattal állapította meg, hogy bár a Kommunista Párt és a Nemzeti Parasztpárt ifjúsági szervezeteket nem állít fel, teljes mértékben mégsem sikerült azt a tervünket végrehajtani, hogy az egész magyar ifjúságot egyetlen demokratikus ifjúsági szövetségbe tömörítsük.

A szabad, független és demokratikus Magyarországnak minél gyorsabb ütemben való felépítése érdekében egyetlen demokratikus ifjúsági szövetségbe akartuk tömöríteni az egész magyar ifjúságot. Ebben a munkánkban először a Szociáldemokrata Párt támasztott akadályokat, amikor munkánkban bennünket nem támogatott, hanem valószínűleg már meg is kezdte az ifjúsági kádereinek kiépítését. A Független Kisgazdapárt előreláthatólag hasonlóképpen cselekszik.² A fentiek alapján Hazai Jenő felfeltette azt a gondolatot, hogy vajon nem cselekedtünk volna-e helyesebben és eredményesebben, ha a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség helyett szűkebb körben, Ifjú Kommunisták Szövetségében szerveztük volna a haladó ifjúságot.

Fenti beszámolóhoz Hegedüs András szól hozzá, s kifejezte azon véleményét, hogy az egyházak már kész ifjúsági szervezetein kívül valószínűleg sikerül a magyar ifjúság haladó szellemű részét körénk tömöríteni.

A következő hozzászóló Szikra Sándor volt, aki pesszimiztának látta a politikai titkár beszámolóját és hangoztatta, hogy a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetségnek az ország mai politikai struktúrájában feltétlen létjogosultsága van és a szövetséget szinte a szükség szülte. A szövetség elnökének lemondása után, tekintve hogy a vezetői értekezleten Szikra Sándor elnökölt, javaslatot kért a vezetői értekezlet résztvevőitől arra vonatkozólag, hogy a vezetőség kit ajánl elnöki tisztségre.

Hegedüs András Kiss Sándor³ nevét említette meg, akit szerinte mint jó szervezőt

és vezetőképes fiatal ideiglenesen feltölten be kell vonni a vezetésbe annál is inkább, mivel Kiss nagy ismeretséggel rendelkezik. Javaslátát a vezetői értekezlet résztvevői elfogadták. Kiss Sándoron kívül még a következő nevek vetődtek fel. Hiripi József,⁴ aki Bajcsy-Zsilinszky Endre személyi titkára volt, herceg Odesscali,⁵ állítólag partizánvezető volt a közelmúltban, Száll József, nagy ismeretséggel rendelkezik fiatal belügyminiszteri tisztviselők és cserkészek körében.

Tekintettel arra, hogy Koós Béla, főváros és környéke titkára, a megbeszélésen nem volt jelen, a szervezésre vonatkozó beszámolót helyette Vitéz Hédi mondotta el, amiből a következőket jegyeztük: I., II., III. kerületi szervezet még nem működik. A IV. kerületi szervezet most alakult, főként diákokból. Az V. kerületben nagyon jó alakuló gyűlés volt a múlt napok egyikén Koós Béla jelentése szerint. Bent járt viszont nálunk egy elvtárs a kerületből, és nem kielégítőnek tartotta a megindult munka ütemét.

A VI. kerületben mennek aránylag a legnagyobb rendben a szervezési munkálatok. A vezetők ugyan új emberek, de tanácsainkat elfogadják s ügyesen végrehajtják.

A VII. kerületben ma volt alakuló gyűlés, hatvanan jelentek meg.

A VIII. kerületben meglehetősen kapkodnak a vezetők, tekintve, hogy eddig mást sem csináltak, mint két helyiséget lefoglaltak és kitakarítottak és a kettő közül a végén egyiket se tartják megfclőnek.

A IX. kerületi szervezet két vezetőjét, Palotást és Császárt elvesztette,⁶ emiatt a munka nehezen indul.

A X. kerületben e héten nagygyűlést hirdettek. 40–50 ember gyűlt össze. A gyűlést nem tartották meg. Háromtagú vezetőség irányítja a szervezetet. Móró István az egyikük, akiből ugyanúgy, mint a másik kettőtől, hiányzik a lendület, amely egyedül teszi életképesé az induló ifjúsági szervezetet.

XI., XII., XIII. és XIV. kerületi szervezetek munkájáról a beszámoló semmit sem mondott.

A vasasok ma tartották alakuló gyűlésüket, 20–24-en jelentek meg. Nyomdász-csoport négy taggal alakult egy hete, ma már öten vannak. A szabók most akarják szakmai csoportjukat megalakítani.

Az újpesti szervezet tagjai közül hatvanan kivonultak az újpesti híd építéséhez. A *Szabad Újpestben* állandóan közlik a szervezet híreit. A szervezet vezetői felvették a kapcsolatot a cserkészmozgalommal, amely már beolvadt, a szociáldemokratákkal és a KIE-vel⁷ a tárgyalások még folynak. Alakuló gyűlésüket szerdán 3 órakor tartják, amelyre Szikra Sándor adminisztratív titkárt hívták meg a központból.

Rákospalotán 9 tagú vezetőség irányítja a szervezetet ideiglenesen. A taglétszám 80–90, nagyrészt parasztfijakból. Jövő héten lesz az alakuló gyűlés.

Felsőgödön 8 tagú szervező bizottság alakult. A munka szépen folyik, bár a vezetők nem a legalkalmasabbak. Értelmes ember ugyan, csak nem ifjúsági vonalra való. Fedőszervnek gondolja a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetséget. Szépen folyik a munka, vasutat javítanak, és az orosz katonai parancsokkal egyetértőleg favágó munkát végeznek. Sződ, Dunakeszi és Alsógöd községek ifjúságával próbálják a kapcsolatot felvenni.

Pestszenterzsébet egyike a legjobban dolgozó csoportnak. Hidat építenek, utat javítanak. A *Szabadság* mai számában is jelent meg egy cikk munkájukról.⁸

A megbeszélés elnöke megkérdezi, hogy mennyi a Budapest és környékén részünkről mozgatható ifjak száma.⁹

- ¹ Vitéz Hédi azért mondott le, mert az elnöki tisztséget más párthoz tartozó vagy pártonkívüli fiatalal akarták betölteni.
- ² Hazai Jenő és Szikra Sándor az alakuló ülést követő napon felkereste a Szociáldemokrata Párt központjában Büchler Józsefet, az SZDP egyik funkcionáriusát, akit még korábbi mozgalmi munkájuk időszakából ismertek. Egyetértésre akartak jutni vele abban, hogy a Szociáldemokrata Párt ne alakítson önálló pártifjúsági szervezetet, hanem ifjúságát a MADISZ-ba való belépésre ösztönözze. Büchler József elutasította kérésüket és közölte, hogy pártja nem mondhat le saját ifjúsága szocialista szellemű neveléséről. (Hazai Jenő és Szikra Sándor visszaemlékezései. PI Archívum H-h-53, H-sz-86.) Ezután került sor a bevezetőben említett összekötő ülésre. (Lásd e kötet 9. old.-t.) A Szociáldemokrata Párt ezután megkezdte az önálló pártifjúsági szervezet megalakítását „Ifjúsocialista Szövetség” elnevezéssel. (*Szabadság*, 1945. január 29.) Az Ifjúsocialista Szövetség 1945. február 15-től Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom (SZIM) elnevezéssel működött. A Független Kisgazdapárt ez időben még nem zárkózott el attól, hogy ifjú tagjai belépjenek a MADISZ-ba. Február első napjaiban elkészítettek egy tervezetet az önálló ifjúsági szervezet létrehozásáról. (PI Archívum 285/2—11. B. Rácz István levele Tildy Zoltánhoz. 1945. február 24.)
- ³ Kiss Sándor 1944-ben a Szabad Élet Diákmozgalom vezetője volt. A felszabadulás után a Független Kisgazdapárt tagja, országgyűlési képviselő. A MADISZ elnöke, majd alelnöke volt 1945 májusáig.
- ⁴ Téves információ. Hiripi József nem volt Bajcsy-Zsilinszky Endre személyi titkára.
- ⁵ Helyesen Odescalchi Lajos. Partizánvezető nem volt. Az ellenállási mozgalom polgári szárnyához tartozott.
- ⁶ A két ifjúsági vezető később hazakerült és bekapcsolódott a MADISZ szervezésébe.
- ⁷ KIE — Keresztény Ifjúsági Egyesület (1892—1949). A református és evangélikus egyház vezetésével működött, 1944-ben a németellenes csoportja csatlakozott a Magyar Ifjúság Szabadságfrontjához, 1945-ben újjászerveződött.
- ⁸ *Szabadság*, 1945. január 27. Pesterzsébet ifjúsága az újjáépítés munkájában.
- ⁹ A jegyzőkönyv további része hiányzik.

10

1945. JANUÁR—FEBRUÁR

Jelentés a MADISZ propagandamunkájáról

A teljesen hiányzó, egységes, központilag irányított propaganda megszervezése megkezdődött. Felvettem az érintkezést az egyes csoportok propagandamegbízottaival és megbeszéltem velük az időszerű propaganda kérdéseit és kiadtam a vezetőségileg megállapított kötelező határozatokat. Kiadtunk egy röpgyűlésszöveget, melyet kiadtunk a kerületeknek, részletesen megbeszélve a röpgyűlés lefolyását. Sürgettem a faliújságok kiadását és azoknak nemcsak a helyiségben, hanem a forgalmasabb útszakaszon való kifüggesztését is.

Felvettem az érintkezést a diákok főiskolás művészcsoportjával és plakátmegbízásokat adtam át nekik. A VI. ker. csoport művészgardája már szállított is plakátokat, melyből egyet a litográfiai üzembe küldtem. Saját nyomdánk is megkezdte működését, a kivégzési plakátot¹ és „Bosszút Budapestért! Halál a fasisztákra!” röpcédulát nyomják. Sajtónk megjelenéséig központi faliújságot szervezek meg.

Az egyes csoportokból befutott jelentésekből, beszámolókból a következőket emelem ki:

V. ker. Munkára felhívó rölapokat, plakátokat és röpgyűléseket rendeztek e cél érdekében.

VI. ker. Gyűlésükre röplapot adtak ki, azonkívül rajzolt plakátokat függesztettek ki az utcára. Röplapon felszólították a lakosságot, hogy a romokat takarítsák el. Megalkottak egy művészcsoportot, amely plakátot készít. Faliújság működik, amelyben újságokból kivágott cikkek és saját írások vannak.

VII. ker. Gyűlésükre röplapot adtak ki és háziagitációt folytattak. Lefoglalták a Damjanich mozit és az Izabella téren egy nyomdát.

X. ker. Propagandaműködésüket egy fasiszmus elleni harcra felszólító plakáttal kezdték meg. Érintkezésbe léptek néhány gyár üzemi tanácsával, hogy a nagygyűlésekre hozzák be az ifjakat, a nagygyűlésre plakátot és röplapot hoztak ki (minősíthetetlenül ronda volt).

XIII. ker. Gyűlésükre röplapot hoztak ki. Érintkezésbe léptek a házbizalmiakkal, és rövid programot adtak ki röplapon az ifjúság megszervezése érdekében. Árusítják a Szabadságot és ezáltal sokan keresik fel őket.

XIV. ker. Röpcédulákat bocsátottak ki a zuglói ifjúsághoz, nagygyűlésükre, a magyar anyákhoz és munkára toborzás céljából. Gyűlésüket röpgyűlések is előkészítették.

Újpest. Nagygyűlésükre jól sikerült plakátot és röplapot bocsátottak ki. Állandóan jelennek meg újságcikkek a Szabad Újpestben, eredményes röplap- és szóbeli agitációt folytattak.

Rákosszentmihály. Most kezdik meg a propagandamunkát, egyelőre csak egy röplapot bocsátottak ki.

Soroksár-Újtelep. Gépírásos felhívás jelentette be működésük megkezdését. Van két betűrajzolójuk, akik egyelőre az otthont² látták el mintegy tíz propagandafelirattal. Nyomdatermékekkel Erzsébet fogja ellátni őket, azonkívül propagandatámogatást is fognak onnan kapni.

Bőrmunkások. A VII. ker. pártszervezet falragaszait ragasztják és a nyomdához adnak segítséget, amiért a nyomda az ő sajtótermékeiket is kinyomtatja. Eddig két röplapjuk jelent meg. Propagandát fejtettek ki a Magyar Színház matinéjára.

Vasmunkások. A Szabadságban felhívást bocsátottak ki a vasasifik jelentkezése céljából. Nyomdát foglaltak le, amely még nem kezdte meg működését.

A többi csoportokból jelentkezés nem érkezett be.

PI Archivum 286. f. 3. ő. e. — Eredeti tisztázat.

Az irat első oldalának felső jobb sarkában II. 3-i dátum található, az aláírás hiányzik.

A jelentést valószínűleg Tardos András készítette. A január 29-i vezetőségi ülésen ő kapott megbízást a propagandaosztály vezetésére. Itt határozták el, hogy Tardos András készítsen jelentést egy hét múlva a kerületi csoportokban folyó propagandamunkáról. Ez az első olyan anyag, amely a budapesti kerületi szervezetek öntevékeny munkájáról számol ad. A MADISZ budapesti központjának ekkor még nem volt kapcsolata a vidéki szervezetekkel.

¹ 1945. február 4-én déli 12 órakor került sor Rotyis Péter törzsőrmester és Szívós Sándor szakaszvezető nyilvános kivégzésére a mai November 7. téren. 124 munkaszolgálatos meggyilkolásáért vonták felelősségre őket és ítélték kötél általi halálra. A felszabadulás után ez volt az első eset, amikor fasiszta módszerek, ártatlan emberek megkínzása miatt hoztak halálos ítéletet. A kerületi MADISZ-szervezetek plakátokon, röpcédulákon hívták fel az eseményre a lakosság figyelmét.

² A soroksári munkásotthonról van szó.

Tudósítás a MADISZ toborzó nagygyűléséről

A Demokratikus Ifjúsági Szövetség pénteken délután rendezte meg első toborzó nagygyűlését a Magyar Színházban.¹ Hatalmas jelszavas táblák alatt, hosszú sorokban vonultak fel az ifjúság csoportjai a város különböző pontjairól. Jóval a gyűlés megkezdése előtt már zsúfolásig megtelt a terem lelkes fiatalokkal.

Az ifik rögtönzött szavalókórusa még a függöny felhúzása előtt beharsogták a terembe jelszavait: „Fogat fogért, szemet szemért!”, „Álljunk bosszút Budapestért – Berlinben!”, „Be az új Nemzeti Hadseregbe!”, „Éljen az ifjúsági egység!”

A műsort az újpesti ifjúsági szövetség fúvózenekara kezdte meg, a régi népszerű Szalmás-és Vándor-kórus² indulókkal szerepelt. Gyarmati Anikó Ady-verset, Major Tamás szavalata és Török Erzsike Kossuth-nótái adták a műsor kulturális részét. A négy szónok világított rá a gyűlés tulajdonképpeni céljára. Kiss Sándor hosszabb beszédben mutatott rá a szövetség alakulásának rendkívüli jelentőségére, célkitűzéseire, programjára.

A reakció által eddig mindig lehetetlenné tett ifjúsági egység most végre megvalósulás előtt áll, tőlünk függ, milyen keményre, milyen harcokra tudjuk kovácsolni. Kicsi Sándor³ a magyar ifjúság különböző rétegeinek összefogásáról beszélt. Hollós Ervin a magyar nemzeti hadseregről, amelybe az ifjúságnak kell a legjobb harcosokat adni. Hazai Jenő önkéntes jelentkezésre szólította fel az ifjúság tömegeit.

A hallgatóság állandó tapsal, lelkes közbekiáltásokkal, jelszavakkal jutalmazta a lelkes hangú szónokokat. Az ifik bebizonyították, hogy tudják kötelességüket és tisztán látják céljukat: minden fiatal magyarral megértetni, hogy ott a helye az új nemzeti hadseregben! Amíg le nem verjük a fasizmust, amíg ki nem irtjuk az őrmezt is, addig a magyar ifjúság nagy problémáinak megoldására sor nem kerülhet.

SZABADSÁG, 1945. február 11. – Talpra magyar, hí a haza! A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség toborzó nagygyűlése.

A nagygyűlés a Budapesten megalakult MADISZ első nagyobb szabású jelentkezése volt a főváros teljes felszabadulása előtt. A budapestihez hasonló, a nemzeti hadseregbe toborzó nagygyűlést tartottak a felszabadított nagyobb városokban is.

¹ Jelenleg ebben az épületben működik a Nemzeti Színház.

² Szalmás Piroska és Vándor (Venecziánér) Sándor karnagyok vezetésével a harmincas évek közepétől működött amatőr munkásdalkórusok. Ezek kiemelkedő szerepet töltek be a haladó kultúra terjesztésében. Munkásotthonokban, szakszervezeti központokban önálló kultúrelőadásokat tartottak. Tagjaik a legális munkásmozgalomban vettek részt. 1936-tól a Vándor-kórus az illegális kommunista párt befolyásával és irányításával tevékenykedett és napjainkban is őrzi forradalmi hagyományait. A Szalmás-kórus a felszabadulás után nem alakult újjá. (*Vágó Ernő: Vándor Sándor tanítványai. Táncsics Kiadó 1978.*)

³ Kicsi Sándor (MKP) az egyetemisták képviselőjében szólalt fel a nagygyűlésen.

1945. FEBRUÁR 11.

Tudósítás a MADISZ szegedi szervezete élelmiszert gyűjtő akciójáról

A DISZ mozgósított Szegeden. Nemcsak a Tisza Lajos körúton,¹ de minden belvárosi utcán a DISZ tagjai dolgoztak. Karjukon fehér szalag, Nemzeti Segély² felírással. Gyűltek az adományok.

Megértettük, hogy mit kell csinálnunk. A központban megkaptuk a munkatervet. A Tisza Lajos körút volt a kijelölt utunk. Jött velünk egy gyűjtőkocsi és mentünk lakásról lakásra, hogy összeszedjük azokat az adományokat, melyeket a Nemzeti Segély Budapest, Miskolc, Diósgyőr, Borsod kirabolt, éhező magyarjainak volt hivatva eljuttatni.

Különös élmény volt az első ajtón bekopogtatni. Középkorú hölgy nyitott ajtót, kérdésére elmondtuk feleletünket, és megbízólevelünk felmutatása után így szólt: „Vártam már, hogy jöjjenek. Össze is készítettem, amit tudok adni.” – „Szegény pectiek. Milyen szörnyű sorsuk van. Bár százszor ennyit tudnék küldeni.” Könnybe lábadt a szeme.

Eszembe jutott a Nemzeti Segély egyik röpcédulájának szövege: „Magyar munkás, polgár, paraszt, ki élsz és adni tudsz, adj, mert kihal az élet a magyar földön, adj, mert Te vagy a Nemzeti Segély!” – Elbúcsúztunk. Nyíltak föl az ajtók és gyűltek az adományok. Megtelt a gyűjtőkocsi. Bevittük a központba. Mentünk tovább. Újrakezdjük a munkát. Nem fáradtunk. Éreztük, hogy most nincs idő pihenni. Dolgoztunk, mert tudtuk, hogy akikért munkálkodunk, azok a magyar élet várományosai. Felismertük azt, hogy a szétrombolt országunk első alapköveit raktuk le a Nemzeti Segély munkájával. Egymásra talált magyar a magyarért. Azok, akik ma segítséget kérnek, holnap már adni fogják munkájukat, erejüket, tudásukat az új Magyarországért, mindnyájunk hazájáért. Ezért tartottam kötelességemnek úgyis, mint a DISZ tagjának, hogy kivegyem részemet a Nemzeti Segély országmentő munkájából.

SZAEAD IFJÚSÁG, 1945. február 11. – NAGY FERENC: *Nemzeti Segély és az ifjúság.*

¹ Ma: Lenin körút.

² A Nemzeti Segély a felszabadulás után alakult társadalmi szervezet volt. Feladata az éhező lakosság megmentése, különösen a súlyos helyzetben levő gyerekek ruházattal, élelemmel való ellátása. 1948-ban egyesült a Vöröskereszttel. A Nemzeti Segély munkáját szerte az országban segítették a MADISZ-fiatalok. Az „Éhező Budapest megsegítése” a vidéki MADISZ-szervezetek munkaprogramjának szerves része volt.

1945. FEBRUÁR 15.

Tudósítás a MADISZ megalakulásáról Gyulán

Vasárnap délelőtt tartotta alakuló és tisztválasztó gyűlését a Demokratikus Ifjúsági Szövetség gyulai szervezete.

Dr. Blánár László megnyitó beszédében a következőket mondta: Az én korosztályomnak sem ifjúságában, sem férfikorában nem adatott meg, hogy politikai véleményét szabadon vallhassa. Nektek, ifjú barátaim, meg lesz ez a lehetőségetek! És valljátok és hangoztassátok is a 48-as ifjak merészségével és magyarságával. Lássatok, tanuljatok, hassatok.

Mózer János ifjűmunkás a demokratikus ifjúság eddigi működéséről számolt be.

Négy esetben rendeztünk táncdelutánt és egyszer műsoros délutánt, amelynek tiszta jövedelmét a borsodi bányászok felsegélyezésére fordítottuk.

Hívunk benneteket, magyar fiatalok, a Magyar Demokratikus Ifjúság Szövetségébe, hogy megkezdhessük az építő munkát, a népi és szabad Magyarország fölépítését.

Dr. Marik Dénes mint korelnök, meleg szavakkal biztosította az ifjúságot együttérzéséről és támogatásáról.

Én szellemileg és barátilag egy olyan ifjúsághoz tartoztam, amelynek egyenes folytatását látom bennetek. Az én korosztályom Adyból nőtt, József Attilával és a falukutatókkal haladt — ez legyen a ti utatok is.

A békételen békés földjén élünk, a Viharsarok földjén, melyen városunknak egész különleges helyzete volt a múltban. A szellemi renyhesség földje volt eddig Gyula, a feudális reakció fellegvára. Kasztok zsarnokoskodása és akarnokok tülekedése: ez és ennyi volt a közélet Gyulán. A ti feladatotok, hogy másként legyen.

Hiszem, hogy a tehetség lesz ezután az értékmérő, a munka és a rátermettség.[. . .]¹

ALFÖLD, (Gyula) 1945. február 15. — *Megalakult Gyulán a Demokratikus Ifjúsági Szövetség.*

¹ A tudósítás ezután a megválasztott vezetőség névsorát ismerteti. Elnök: dr. Bányász Vince, alelnök: Szeredi István, titkár: Mózer János, jegyző: Hruby József, pénztáros: Utassy Zoltán, ellenőrök: Molnár Lajos, Sebestyén István, könyvtáros: Kátay Ferenc, vizsgálmi bizottság vezetője: Fazekas János, sportvezetők: Varga István, Gyepes Jakab, ideiglenes női szervező: Abonyi Ilona.

1945. FEBRUÁR 25.

Jelentés a MADISZ megalakulásáról Kecskeméten

Mint az ország többi felszabadult részén, úgy Kecskeméten is megalakítottuk a Demokratikus Ifjúsági Szövetséget. A lefoglalt székházat rövid egy hét alatt teljesen berendeztük. A könyvtár megszervezése folyamatban van, mert még nem rendelkezünk elegendő mennyiségű könyvvel. Vasárnap, 25-én tartottuk alakuló gyűlésünket, ezt

megelőzően plakátot állítottunk össze, melyen keresztül felhívtuk Kecskemét figyelmét a gyűlés fontosságára. Egy jelölőbizottságot hoztunk létre, mely az alakuló közgyűlésen demokratikus alapon, a jelenlévők beleszólásával megválasztotta a vezetőség tagjait. A vezetőség tagjai között képviselteti magát munkás-, diák- és parasztfjű.

A vezetőség mindjárt egy szervező bizottságot hozott létre, mely mindjárt bevonta a szervező bizottságba a jelenlévő gyáarak, iskolák és parasztfjak küldötteit.

Az alakuló közgyűlésen felszólaltak az új vezetőségi tagok. Rövid program keretében ismertették az ifjúság összefogásának szükségességét, felhozták a múlt hibáit és igazolták azt, hogy az ifjúság nem magyar szellemben volt nevelve.

A vezetőség megegyezett abban, hogy minden héten ülésre hívja össze a vezetőség tagjait, a hét egy napján ifjúsági délutánt rendez, sportbizottságot alakított és minden vasárnap délután táncot tart. A tánc közben egy kis előadást rendez, melyen keresztül a taglétszámot akarja emelni.

Folyamatban van a dalkórus megszervezése és kultúrgárdák alakítása. A gyűlésen körülbelül 80-an vettek részt és több új tag mindjárt be is iratkozott. A tagsági könyv és belépési nyilatkozat a megegyezés szerint elkészült, a tagokat már el tudtuk látni tagsági könyvvel.

A pontos megállapítás hiányában kb. 80 taggal rendelkezünk.[. . .]¹

PI Archivum 286. f. 31. ő. e. – Eredeti tisztázata.

¹ Az irat ezután a megválasztott vezetőség névsorát ismerteti. Elnök: Vári László Kommunista Párt, alelnök: Székely György Szociáldemokrata Párt, titkár: Kalmár Tamás Kommunista Párt, h. titkár: Rajnák Boriska Kommunista Párt, könyvtár: Albrecht István Kommunista Párt, jegyző: Pethő Sándor p.kivüli, pénztár: Csák Júlia Kommunista Párt, ellenőr: Szigeti László p.kivüli, ellenőr: Huszár István p.kivüli. – A Szervező Bizottság névsora: Kalmár Tamás, Szigeti László (Húsfeldolgozógyár), Hegedüs Erzsébet (Gazd. egyesület), Berente Antal (Villanytelep), Kulevics Milodrag (Piarista gimn.), Fekete László (Piarista gimn.), Polgár Sándor (Piarista gimn.), Sós János (Piarista gimn.), Zsigmond László (Keresk. középiskola), Deák Árpád (Keresk. középiskola), Klein Pál (Keresk. középiskola), Jac Olga (Leánygimn.), Smira Éva (Leánygimn.).

15

1945. MÁRCIUS 22.

Hollós Ervin és Kiss József jelentése az ifjúsági mozgalom helyzetéről az MKP Központi Vezetősége részére

A felszabadulás által felvetett problémák és aktualizált feladatok között fontos helyet foglal el a magyar ifjúság demokratikus szellemben történő megszervezésének kérdése. A 25 éves reakció „legeredményesebb” munkát az ifjúság reakciós, az utóbbi években nyíltan fasiszta szellemű nevelése terén végzett. (Leventemozgalom.)¹ A múltban sem hiányoztak demokratikus szellemű ifjúsági mozgalom megteremtésére irányuló kísérletek. Ezek a kísérletek előrehaladni és kifejlődni nem tudtak, mert a reakciós politikai konstelláció mindig megtalálta a módját a demokratikus jellegű ifjúsági megmozdulások elszigetelésének. A Szociáldemokrata Pártban, a Márciusi Frontban, a Nemzeti

Függetlenségi Frontban és más hasonló természetű megmozdulásokban tevékenykedett káderek képtelenek voltak a rendszer által rájuk kényszerített zsákutcából kijutni, s nem tudták a munkás-, paraszt- és értelmiségi ifjúságot demokratikus szellemű, harcoss, antifasiszta, németellenes országos méretű tömegmozgalomba szervezni. Az elszigetelt kísérletekkel és az izolált megmozdulásokkal szemben könnyű dolga volt a reakciónak. Ez az elszigeteltség volt az oka többek között, hogy 1938 után egészen a legutóbbi időig, bár a reakció vonalvezetésében, „nagy politikájában” voltak is időnként ingadozások, bátortalan, opportunisták, tengelyellenes kísérletek, az ifjúság tömegszervezetei s természetesen az ifjúság döntő tömegi is fasiszta befolyás alá kerültek már ebben az időben.

A felszabadulás után ifjúsági vonatkozásban felvetett döntő kérdés volt a fennálló helyzet megváltoztatására, vagyis a reakciós és fasiszta befolyás elszigetelése, fokozatos megsemmisítése és az ifjúság egészének demokratikus szellemű átszervezése.

A Kommunista Párt Központi Vezetőségének az a határozata, hogy nem Kommunista Ifjúsági Szövetség, hanem DISZ szervezését tartja célszerűnek, a kommunista kádereknek és magának a Kommunista Pártnak a múltban a tömegektől egyre fokozódó elszigeteltségét akarta megszüntetni s biztosítani kívánta az ifjúsági tömegekre való befolyást. E cél megvalósításának eszközeként jött létre a Demokratikus Ifjúsági Szövetség. A munkás-, paraszt- és értelmiségi ifjúság tömegeinek – az egész magyar ifjúságnak – demokratikus szellemű, kommunista befolyás alatt álló országos méretű mozgalomban való egyesítése külső és belső akadályokba ütközik, illetve komoly nehézségekkel jár.

A kitűzött célt nemcsak mi látjuk, de ösztönösen érzik azok a külső tényezők, amelyek szintén igényt tartanak az ifjúsági tömegek befolyására.

A Kommunista Párt befolyását ifjúsági tömegmozgalom, az ifjúság három döntő rétegét, a munkás-, paraszt- és értelmiségi ifjúságot magában foglaló egységmozgalom révén akarja és tudja is biztosítani. A többi pártok úgy érzik, hogy az egységmozgalom keretei között képtelenek saját céljaik megvalósítására, az egységmozgalommal szemben, tehát természetesen a párt ifjúsági mozgalmát forszírozzák.

Az ifjúság egységmozgalmának gondolata és jelszava sokkal hatásosabb és az ifjúság soraiban már a mozgalom kezdetén is nagyobb eredményeket ért el, semhogy ezzel szemben meg volna az erkölcsi létjogosultsága a pártifjúság mozgalmának. Érti ezt az SZDP és az FKP, és ezért nem merik nyíltan szembeállítani az egységmozgalom gondolatával és célkitűzéseivel a pártifjúság gondolatát és célkitűzéseit. A nyílt szembenállás helyett kerülőutat választanak. A diszkreditálás és denúciálás módszerét alkalmazzák.

Az SZDP és az FKP ifjúsági agitátorai azt híresztelik, és nyíltan hangoztatják is, hogy a DISZ-t a Kommunista Párt utasítására szervezték és szervezik, mögötte a Kommunista Párt áll, irányítói és szervezői kommunisták.

Amilyen kedvezőtlenül hat a DISZ-mozgalomra, illetve céljainak realizálására a két nagy párt ellenséges magatartása, annál pozitívabb hatása van a Nemzeti Paraszt-pártnal való jó viszonynak. Ennek nincs ifjúsági mozgalma, látja a DISZ jelentőségét és tudatosan támogatja is a mozgalmat. Ennek a jó viszonynak annál nagyobb a jelentősége, mert igen fejlett intellektusú egyetemistáknak a DISZ-ben való tényleges munkája révén is realizálódik.

Ma még csak apróbb jelei vannak a régi reakciós ifjúsági tömegszervezetek létezésének és készülődésének. Ezek most még passzívak, látszólag. Életjelt azonban adnak magukról. Ilyen volt a KALOT főtítkárának debreceni „beugrási” kísérlete. (Kállai nyilatkozata után nem jelentkezett.) Ide sorolható a debreceni KIE lelkészvezetőjének a volt KIE-tanoncotthon ismételt felállítására vonatkozó akciója.

Más előjellel ugyanide sorozható a gyöngyösi KALOT szervezetnek az FKP-be való beolvadása. Ez utóbbi momentum a reakciós erők taktikáját leplezi le.

Ma még nem érzik elég erősnek a talajt a reakciós erők, helyesebben nem látják elérkezettnek az idejét a direkt akcióknak, pillanatnyilag a demokratikus pártok és mozgalmak egységét igyekeznek megbontani a rájuk legkevésbé veszélyes, hozzájuk legközelebb álló pártokba és megmozdulásokba való beférkőzéssel, és ott a már meglévő reakciós erők fokozásával. Jellemző erre ez a tény is, hogy ugyanazok a diák-agitátorok, akik nyílt vitákban, minden elképzelhető érveléssel próbálták bizonyítani a DISZ kommunista jellegét, a benne megnyilvánuló pártbefolyást, ugyanezek a diákok egy szóval sem említették, nemhogy kifogásolták volna a diákok szocdemmel való kapcsolatát, sőt közösen „rohamoztak” a vita során a debreceni szocdem ifjak diák-vezetőjével.

Azok a reakciós mesterkedések, amelyek a kommunisták befolyásának útját el akarják zárni az ifjúsági tömegektől, amelyek az ifjú kommunisták számára vissza akarják állítani a felszabadulást megelőző évtizedek zsákutcáját, ezek a reakciós mesterkedések kihasználják a DISZ-en belül mutatkozó belső hibákat, a mozgalom belső gyöngeségeit.

Ezek között első helyen áll az ifjú kommunista káderek mennyiségi és minőségi gyöngesége. Ezek a káderek vagy különböző illegális mozgalmakból, vagy a szimpatizánsok frissen csatlakozott elemeiből regrutálódnak.

Az előbbiek a szocdem ifi szakszervezeti mozgalom, Márciusi Front, Szalmás-kórus, Vándor-kórus stb. maradványai. Ezek rendelkeznek elméleti képzettséggel és mozgalmi múlttal is, de mozgalmi múltjuk egészen más tradíciókat jelent számukra, mint amilyeneket az adott körülmények között hasznosítani lehetne. Szektáriánus elképzeléseiket és módszereiket akarják a gyakorlatban érvényesíteni a DISZ mozgalmában, melynek gondolatát ezek az elvtársak magukévá teszik anélkül, hogy lényegével tisztában volnának.

Ezek az elvtársak a DISZ-t KISZ fedőszervének tekintik, egyszerűen névcsere nék vélik. Ezt sokan hangoztatták decemberben, Szegeden a KISZ összvezetőségi ülésén. Az egyik tótkomlói DISZ-szervező előzetesen megbeszélte szervezési program alapján, az egyik környékbeli KISZ-szervezetet egyszerűen DISZ-szé alakította, minden konstrukciós módosítás nélkül. Hasonló jellegű az a gyakori eset is, hogy a kommunista befolyást túlnyomó részben kommunistákból álló vezetőség révén akarják biztosítani. A KISZ-ből DISZ-szé való átalakulásra, vagyis a pusztán névcsere példája a DISZ budapesti központi és a kerületi szervezeteinek januári megalakulása is.

A DISZ feladatainak helytelen megítélése nemcsak a DISZ régi és új ifjúsági kádereire, hanem a pesti és vidéki pártszervezetek tagjaira és vezetőire is jellemző.

Sok helyen úgy vélik, a DISZ-mozgalomba való bekapcsolódás a párt ifjúsági kádereiről való lemondást jelenti, de jelenti egyben az ifjúságra való befolyás elvesztését is.

Ez volt február elején pl. a kecskeméti vezetőség álláspontja. Ilyen aggályok voltak eleinte Szegeden is. Előfordul ennek ellenkezője is, amikor a DISZ-t a párt szerves tartozékának tekintik és pártfunkciók végzésére akarják használni.

A DISZ feladatainak a benne működő kádereink részéről a szektariánus tradíciók alapján való megítélése, az adott lehetőségek helytelen számbavétele rossz és helytelen mozgalmi módszerek alkalmazására vezet.

A mozgalom szervezése nem ifjúságélektani alapokon történik. Nem fordítanak kellő figyelmet a sport, zene és dalkultúra fejlesztésére. Igaz, hogy igen sok helyen ehhez nincsenek is meg a technikai feltételek. Ezek a fogyatékoságok a DISZ-t sok helyen egyoldalúan direkt politizáló mozgalommá teszik. Ez viszont az a politikus vagy politikaellenes beállítottságú ifjúsági tömegeket közömbössé teszi vagy egyenesen szembeállítja a DISZ-el.

A Horthy-rezsim 25 éve alatt a politika a tömegek szempontjából súlyos kudarcokkal és retorziókkal járó kísérletezések sorozatát jelentette. A múltban ez volt a helyzet demokratikus szempontból, most ez a helyzet fasiszta szempontból.

Az ifjúság ma még nem tudja értékelni a demokratikus átalakulást és a kétféle üldöztetés közt nem tud disztingválni.

Az apolitikus és politikaellenes magatartás nemcsak a középrétegek ifjúságának magatartását jellemzi. A kecskeméti munkásifjakat pl. csak akkor sikerült a DISZ-hez való közeledésre bírni, amikor meggyőződtek arról, hogy a DISZ-ben alkalom nyílik sport és más kultúrmegnyilvánulások érvényesítésére, és helytelen az az aggályuk, hogy a DISZ-ben csak politizálni lehet.

Az eddigiekből nyilvánvaló, hogy a DISZ-t tömegmozgalmi feladatainak végrehajtásában erősen gátolta a két nagy párt által kezdeményezett s a harcban álló reakciós irányzatok által kihasznált pártifjúsági mozgalom kádereinek minőségi és számszerű gyöngesége, valamint a reakciós és fasiszta szellemben nevelkedett ifjúság mentalitásában nyilvánvaló ellenállás, illetve passzivitás.

Ezeket a gátló tényezőket erősítette a DISZ organizációs gyöngesége. Ebből a szempontból a legsúlyosabban az országos központ hiánya érezteti hatását. A fent jelzett visszasságok jó része elkerülhető lett volna országos központból történő egységes és rendszeres irányítás révén. Ennek hiánya a reakciós mesterkedésekre is bátorítólag hat. A kultuszminiszter burkolt célzásokat is tett arra a pártközi értekezleten, amelyet a DISZ-probléma megvitatására hívott össze, hogy a DISZ-t nem lehet teljesen komolyan venni, mert több országos központja is van.

Mindezek a hibák, hiányok és rendszertelenségek kézenfekvő tanulságokat szolgáltatnak a DISZ politikájának új alapokra való helyezésére.

Legelső és legfontosabb tennivaló az országos központ megszervezése, az egységes irányítás biztosítása, a mozgalmat országos méretekben átfogó organizáció kiépítése. Az országos központ legsürgősebb tennivalója kerületi központokra támaszkodó kerületek megszervezése, a meglévők megerősítése és a kerületi munkának az országos központon keresztül való összekapcsolása és egységesítése. A helyes szervezeti politika fontos követelménye a DISZ-en belül általában tapasztalható, egy vezető és kisszámú vezetőségi tag rendszertelen munkahalmazán alapuló kisüzemi organizációs munka megszüntetése és nagyméretű tömegmozgalom követelményeinek megfelelővé tétele.

Kerületi központokban a vezetőségi tagok által irányított kultúr, sajtó, propaganda, kerületi, területi, sport, ének és zeneosztály irányításával a központban és a városi

kerületekben személyekhez kapcsolódó, felelős és konkrét feladatokat végző munkacsoportok gondoskodnak a szervezet minden egyes tagjának aktivitásáról. A kerületi csoportok és kisebb szervezetek az adott körülményekhez képest egyszerűbb organizációval oldják meg feladataikat. A helyes szervezeti politikával legszorosabb kapcsolatban áll a DISZ propaganda- és kultúrvonalának új alapokra való helyezése és rendszeres kiépítése. Üzemekben, iskolákban, Budapesten háztömbökben is röpgyűléseket kell tartani. Mozikat, színházakat — ezekkel már a DISZ is rendelkezik —² be kell vonni a propagandába. Be kell vezetni a háziagitációt, de ezt már egyéni agitáció formájában is. Figyelembe kell venni és nyilván kell tartani a munkacsoportok bevonásával a tagok életkörülményeit. Elő kell készíteni ifjúsági szociográfiai könyvek vagy tájékoztatók kiadását.

Gondoskodni kell sürgősen az Országos Központ lapjának kiadásáról, kerületi lapokról és helyi szervezetek faliújságairól.

A DISZ-mozgalom sikerének alapfeltételei közé tartozik a tervszerűen és szervesen kiépített kultúrunka. A nemrégiben megindult szervezőmunka ütemét fokozni kell a DISZ keretei között mozgó tömegsport kiépítésére. Minden helyi szervezetnek a leg-sürgősebben fel kell állítania az ének-, zenekarokat és szavalókórusokat. Meg kell szervezni a DISZ színjátszócsoportjait. Az egységes szervezeteken belül szervesen felépített program alapján világnézeti, politikai, szociológiai, történelmi és mindenekelőtt irodalmi előadásokat kell tartani különböző párt szakelőadók bevonásával.

Mindezeknek a célkitűzéseknek a gyakorlati megvalósításánál olyan módszertani megfontolásoknak kell érvényesülnie, amelyek a legteljesebb következetességgel figyelembe veszik és érvényesítik a DISZ ifjúságlektani és ifjúsági tömegmozgalmi szükségleteit.

Állandóan szem előtt kell tartani a káderek utánpótlásának és kiegészítésének kérdését. A káderprobléma megoldásával biztosítható a DISZ-en belül a kommunista befolyás.

Mivel a DISZ megalakulását nem előzte meg országos vita, az ifjúsági kérdés kapcsán országos kérdéssé kell tenni a DISZ-t. A földreform, a nemzeti hadsereg, a Nemzeti Segély és más országos problémákhoz hasonlóan országos méretű hírlapi vitákat kell indítani, ankétokat kell szervezni az ifjúsági egységről. Le kell leplezni azt a mesterkedést, amely el akarja hitetni a tájékozatlan (politikailag) ifjúsággal, hogy a DISZ keretei között nem férnek meg különböző pártállású ifjak. Az országépítés reális feladataival kell kapcsolatba hozni a munkás-, paraszt- és értelmiségi ifjúság egységmozgalmának gondolatát.

Ennek a kampánynak a keretében kell kiépülnie a DISZ diplomáciai vonalának, melynek rugalmas vezetése a reakciós és a fasiszta aknamunka elszigetelő kísérleteinek megghiúsítására, a fasiszta kísérletezés teljes kiirtására és a reakciós erők elszigetelésére kell hogy vezessen.

1945. március 22.

*Kiss József
Hollós Ervin*

PI Archivum 274. f. 18/1. 5. e.

Eredeti tisztázat Hollós Ervin és Kiss József saját kezű aláírásával, valamint Farkas Mihály kézírásos utasításával és aláírásával. A jelentést az MKP Központi Vezetősége március 28-i ülésén tárgyalta. (Lásd a következő dokumentumot.)

¹ Leventeszervezet: 1921-ben alakult. A kormány anyagi támogatásával működő félkatonai szervezet. Célja a 14–21 éves fiatalok kötelező katonai kiképzése. 1944 végén a Szálasi-kormány kényszerítette a leventefiatalokat, hogy bevonuljanak, és zárt egységekben ezeket hurcolták Ausztriába és Németországba.

² A MADISZ vezetői a Budapesti Nemzeti Bizottsághoz fordultak mozi megnyitásának engedélyezése céljából. Mozi működési engedélyt csak a demokratikus pártok vagy szervezetek kaphattak. (PI Archívum 274. f. 18/1. ő. e.)

16

1945. MÁRCIUS 28.

Az MKP Központi Vezetőségének határozata a MADISZ munkájáról

A KV megállapítja, hogy a DISZ politikájában és gyakorlati munkájában alapvető hibák vannak. Ezek kiküszöbölésére szükségesnek tartja:

1. A DISZ-ben uralkodó szektarista¹ KISZ-szellem teljes felszámolását.
 2. A DISZ-ben dolgozó ifjú elvtársak részére a Kommunista Párt szervezzen egyhetes kurzust és azon dolgozza fel a DISZ-ben követendő politika irányelveit.
 3. A KP fektesse le írásba a DISZ feladatait, szerepét, célját és a magyar ifjúsági egység megteremtésére és megtartására szolgáló irányelveket.²
 4. A felnőtt párttagokkal tisztázni kell a DISZ szerepét.
 5. A DISZ munkájában a hangsúly ne a politizáláson legyen. A DISZ igyekezzék az ifjúságot sport-, szórakozási, tanulási igényeinek kielégítésén keresztül megnyerni a demokratikus Magyarország céljainak. A Nemzeti Függetlenségi Front politikáját a magyar ifj[úság] helyzetének figyelembevételével kell keresztülvinni.
 6. A DISZ fektessen súlyt az ifjúságnak tetsző külső megnyilvánulásokra. (Jelvény, egyenruha, felvonulások és más külső megnyilvánulások.) Rendezzen a DISZ május 1-én nagy felvonulásokat és azokon vigye át a gyakorlatba ezeket az elgondolásokat. A DISZ vezetőségeiben ne csak politikus ifjak vegyenek részt. Be kell oda vonni a hírneves sportolókat, művészeket stb.
- Májusban vagy júniusban országos ifjú napot kell tartani, nagy felvonulással, ünnepségekkel, hogy a közvélemény felfigyeljen a DISZ-re és abban ténylegesen a magyar ifjúság minden rétegét magában foglaló szervezet[et] lássa.
7. Az ifjúsági egység megteremtése érdekében meg kell nyerni a DISZ-nek a különböző pártok és egyesületek ifjúságát. Elsősorban az alsó szervezetek ifjúságát kell megnyerni. Nagy súlyt kell helyezni az egyéni agitációra.
 8. Az egység megteremtésének harcában ki kell használni az elért eredményeket (pl. a debreceni megállapodást a DISZ és a kisgazdapárti ifjak között. Az utóbbiak elfogadták azt, hogy beolvadjanak a DISZ-be).³
 9. A DISZ egyik nem kommunista vezetője (Kiss Sándor DISZ-elnök a legalkalmasabb) dolgozza fel egy cikkben a DISZ kérdéseit és közöltesse le azt az összes pártok lapjaiban.⁴
 10. A Budapesten kiadandó *Magyar Ifjúság*⁵ hetilapot úgy kell megszerkeszteni, hogy az magára vonja a széles ifjú tömegek érdeklődését. Legyen benne sok illusztráció, sport, szórakoztató cikk stb.

11. A DISZ vezetőségeiben és szervezeteiben a kommunista ifjak ne számbeh főlényükkel, hanem rátermettségükkel, munkájukkal vezessenek.

12. A DISZ megerősítésére be kell vonni a szövetségbe a szakszervezeti ifjúság tömegeit.

13. A Magyar Kommunista Pártnak oda kell hatni, hogy a többi demokratikus pártok vezetőségei egyezzenek bele abba, hogy ifjúsági csoportjaik a DISZ-be olvadjanak.

PI Archívum Film K V 55. – Eredeti tisztázat.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 158–159. old.

A Debrecenben tartott ülésen részt vettek: Rákosi Mátyás, Farkas Mihály, a Központi Vezetőség tagjai, Orbán László, Nonn György, továbbá a MADISZ kommunista vezetői, Hazai Jenő és Koós Béla Budapestről, Hollós Ervin Szegedről, valamint Kiss József Debrecenből. Hazai Jenő és Koós Béla szóbeli tájékoztatást adtak a vezetőség tagjainak a MADISZ budapesti szervezésének eredményeiről és hibáiról. Hollós Ervin írásban készítette el jelentését a MADISZ helyzetéről. (PI Archívum 274. f. 18/1. ö. e., március 9. Részleteket közöl: Egységbe ifjúság!... 145–147. old.) Nonn György szintén írásban „A budapesti MADISZ munkájáról”. (PI Archívum 274. f. 18/1. ö. e., március 11.) Hollós Ervin és Kiss József együttes jelentést készítettek (lásd a 15. dokumentumot).

¹ Helyesen: szektás.

² A határozatban előírt anyag később készült el, sokszorosított formában, 1945. május 15-i keltezéssel került a pártszervezetekhez (szövegét lásd: Egységbe ifjúság!... 178–184. old.), és magában foglalta a március 28-i és a Titkárság április 4-én hozott határozatának főbb gondolatait (lásd a 20. dokumentumot), valamint a két ülésre készült jelentések megállapításait is. Az irányelvek elkészítésében részt vettek Nonn György, Hollós Ervin, Kende István, Kiss József és Bárd András.

³ A határozatnak ez a pontja a debreceni MADISZ megalakulásának körülményeire utal. A MADISZ debreceni szervezete a kommunista fiatalok kezdeményezésére alakult meg, az ifjúsági egység megteremtésének jegyében. A Kommunista Párt, a Kisgazdapárt, a Szociáldemokrata Párt és a Nemzeti Parasztpárt Debrecenben tartózkodó vezetői szóbeli megállapodást kötöttek arról, hogy külön ifjúsági szervezetet nem alakítanak, hanem egységesen arra buzdítják a fiatalokat, hogy a MADISZ munkájában vegyenek részt. (*Paál Jób – Radó Antal*: A debreceni feltámadás. Debrecen 1947. 275. old.)

⁴ A *Szabadság* című napilap 1945. április 25-i számában megjelent *Kiss Sándor*: „Az ifjúság egysége” c. cikke.

⁵ A MADISZ központi lapja, a *Magyar Ifjúság* első száma 1945. május 1-én jelent meg.

17

1945. MÁRCIUS 31.

Az Ifjúsági Titkárság előterjesztése a MADISZ és a szakszervezeti ifjúsági mozgalom viszonyáról

A MADISZ és a szakszervezeti ifjúság munkatempójának gyorsítására és a munka helyes mederbe terelésére szükségesnek látjuk, hogy egyes felmerült kérdések tisztázása végett a két szervezet ifjúsága ezúttal közös aktívaértekezletre üljön össze. Tekintettel az itt megtárgyalandó fő kérdés nagy jelentőségére, célszerű lenne, ha az aktívaértekezlet előadója kivételesen egy, a párt által kiküldött előadó, lehetőleg a pártvezetőség tagja lenne. Az értekezleten felvetendő kérdésekkel kapcsolatos állásfoglalásunkat az alábbiakban adjuk.

A két ifjúsági mozgalom, a MADISZ és a szakifik viszonya döntő jelentőségű kérdés. A legutóbbi hetekben munkánkat erősen gátolta, mindkét mozgalom állandó problémája volt, hogy ebben szabatos állásfoglalást nem kaptunk. Annak idején Kovács elvtárs¹ közölte a párt ifjúsági megbízottjával, hogy a szakszervezeti ifjúsági mozgalom az üzemekben állítson fel helyi ificsoportokat, azonban a politikai nevelést is a szakszervezet adja meg ezeknek. A MADISZ pedig bírja rá tagjait a szakszervezetbe való belépésre és viszont. Apró elvtárs² később azt kívánta, hogy a DISZ ne foglalkozzék a nagyüzemi munkássággal, azt teljes egészében engedje át a szakszervezeteknek, és a DISZ és a szakszervezet közötti kapcsolat elsősorban a vezetőség kapcsolatában (Ifjúsági Titkárság), továbbá pedig a közös előadók, túság stb.-ben nyilvánuljon meg. Indokolásként azt hozta fel, hogy ellentétes működés a nagyüzemi ifjúságot két részre szakítaná. Másrészt a szakszervezetekben a két munkáspárt működik együtt, ott polgári pártok nincsenek és ezért sokkal nyíltabb hangot lehet a politikai oktatásnál használni, mint a MADISZ-ban. Egy beszélgetésünkben Kossa elvtárral,³ ugyanezt a véleményt hallottuk, azzal az indoklással, hogy a szakifik külön szervezkedésére azért van szükség, mert a Szociáldemokrata Párt álláspontja az ifjúsági kérdésben szükségessé teszi azt, hogy a szakszervezeteken belül az ifjúság között ne engedjük az SZDP politikai befolyását érvényesülni.

Mindezek az állásfoglalások, az indokolások ismeretének a hiánya azt eredményezte, hogy sok felmerülő kérdésben nem tudtunk dönteni. Nem láthattuk tisztán, mi indokolta a Pártvezetőség ilyen irányú döntését és nem adhattunk eléggé tiszta választ a két szervezetben állandóan felmerülő kérdésekre. Rengeteg olyan probléma merült fel, amit a Pártvezetőség talán nem ismerhet kellőképpen. A két szervezet kettéválasztása, a szakszervezeti ifjúsági titkár jelenlétével a DISZ központi vezetőségében csúciszervezévé tette a DISZ-t ebben az irányban ugyanakkor, amikor a többi ifjúsági szervezetet igyekszünk feloszlatni. A többi szervezettel kapcsolatban mindennütt az volt a MADISZ kívánsága, hogy az illető szervek csak a maguk speciális terén foglalkozzanak az ifjúsággal, így pld. a KIE, a Soli Deo Gloria stb. csak egyházi nevelést ad tagjainak, egyébként mind a DISZ-ben vesznek részt. A szakszervezetek ezáltal más elbírálás alá estek a DISZ részéről, és ez megnehezítette a helyzetét az egyéb szervezetekkel szemben. Másik felmerülő nehézség volt a kisipari jellegű szakmák és a kisüzemek ifjúsági szervezése, amelyekről a szakszervezet sem mondhat le, ha viszont a DISZ lemondana, ez a munkásság kizárását jelentené a DISZ-ből és főleg Budapesten teljesen polgári jelleget kölcsönözne neki. Hasonló kérdés merül fel vidéken, ha a Földmunkás Szövetség ifjúsági mozgalom gondolatát felvetné. Problémáink voltak a bányavárosok szervezésével kapcsolatosan, mert ha a bányák ifjúsága a szakszervezetben külön ifjúsági mozgalmat kap és a MADISZ ezektől távol kell tartsa a kezét, akkor ott teljesen talajtalan lenne a MADISZ munkája, és vagy nem szervezne ezekben a városokban, vagy polgár-paraszt csoportot hozna létre (legjobb esetben), munkásréteg nélkül.

E problémák miatt látjuk az április 7-re tervezett aktívá összehívását igen fontosnak, miután munkánkat most már hosszabb ideje ebben az irányban folytatjuk, rengeteg gyakorlati nehézség között, és most meg kell értetni az ifjúsági aktívával a végleges rendezés módját. Meggyőződésünk, hogy a kérdés másfajta rendezése, a két mozgalom kevésbé merev széttagolásával, nagy lépést jelentene az ifjúsági egység, és a szektapolitika fokozatos felszámolása felé.

A felmerülő nehézségek miatt most, Petrák elvtárs⁴ visszatérése után, a háromtagú Ifjúsági Titkárság részletesen foglalkozott a szakszervezet ifjúsági csoportjai és a MADISZ viszonyának kérdésével. A kérdés rendezésének fent leírt módja meglátásunk szerint nem kielégítő. A rengeteg felmerülő gyakorlati nehézség bizonyítja, hogy így egységes viszonyt a két szervezet között fenntartani igen nehéz lenne, főleg azonban nem érnének el legfőbb célunkat: az egységes ifjúsági mozgalom létrehozását.

Miután így szükséges lenne az ifjúsággal megértetni és megvitatni az új rendezési módot, az aktíván közösen szeretnénk ezt megvitatni. A nagyarányú közös aktívá összehívását mind a szakszervezeti ifiaktíva, mind a DISZ-aktívá értekezletein kérték és sürgették. Amennyiben most a két ifimozgalom kommunista tagjai közös értekezleten vennének részt, jobban tisztázhatnánk elgondolásainkat.

Az Ifjúsági Titkárság a kérdés rendezésére azt a lehetőséget látja, hogy a szakszervezetek ifjúsági csoportjai szakmai oktatást adjanak az ifjúságnak, kifejezetten gazdasági szervezkedésbe vigyék, neveljék tehát a szervezkedésre, igyekezzünk azonban ezenkívül a szakifik egész tömegét a DISZ-be átvinni. A szakifcsoport rendszeres ifinapján adhat kifejezetten marxista – leninista nevelést, amit a DISZ nem adhat meg. Ezt a DISZ [kommunista] tagjai végezhetik. A DISZ módszerei, kulturális lehetőségek, tánc, szórakozás stb. erre igen alkalmasak lesznek és a politikai nevelést is így nem külön adná a szakszervezet a szakifiknek, a DISZ pedig saját tagjainak, hanem az is egységesen folyna. Ezen a téren természetesen verseny folyna a Szociáldemokrata Párt ifjúsági mozgalmával úgy, amint az különben is folyik.

Természetesen a DISZ-ben nagyarányú nyílt agitációt kell kifejteni a szakszervezetért és minden DISZ-tagot arra szorítani, hogy szakszervezete tagja legyen. A szakszervezetben nagy számmal lennének DISZ-tagok, akik ott politikai szervezkedést és DISZ-tagtoborzást fejtenének ki, az üzemeken belül is. Nem rekeszteni tehát ki a DISZ-t a nagyüzemből! Különállás az üzemi ifjúság és a DISZ egyéb tagjai között legfeljebb a sport terén következne be, miután az üzemi sportban az üzemi ifiknek nyilvánvalóan erősen részt kell venniök. Az együttműködést itt azonban éppen a versenyben lehet megteremteni a DISZ sportszervei és az üzemi sportegyletek között.

Előnyös lenne ez a megoldás abból a szempontból is, hogy nem kellene két teljesen külön káder a két ifjúsági mozgalom szervezésére és nevelésére, sok erőnk felszabadulna így – másrészt a szakszervezeti ifjúság valóságos rezervoár lehetne DISZ káderképzésére.

Így érhetnénk el, hogy a DISZ tényleg széles körű, egységes ifjúsági tömegmozgalmá alakulna, amitől egyelőre még elég távol van.

Az április 7-én 2 órakor megtartandó aktívá fő kérdése tehát a szakifik és a DISZ viszonya lenne.⁵

A másik kérdés, amivel okvetlenül foglalkozni kell, a DISZ-ben végzett pártmunka kérdése. Egyes kerületi pártszervezetek nem hajlandók elismerni, hogy a DISZ-ben vagy a szakifiknél végzett munka ugyanolyan pártmunka mintha azt a párt szervezetében végezné el a fiatal kommunista. Igen sok helyen visszatartják az értékesebb ifjakat a pártban, nem engedik le a DISZ-be, és azt szinte alárendelt szervként kezelik. Konkrétan is felmerül ez a hibás meglátás például minden felvonulásterv előtt, így pld. március 15. előtt, amikor sok helyen a párt azt kívánta, hogy tagjai nem a szövetség menetében, hanem a pártban vonuljon fel. Az aktívá feladata volna ezt az elvi kérdést is tisztázni. Ezzel a kérdéssel állandóan foglalkozunk aktíváinkon, különleges súlyt

jelentene azonban, ha ezt most az ifik pártvezetőitől hallanák. (Napirendre kell azonban venni ennek a kérdésnek a tisztázását a párttagság széles tömegei és a pártvezetőségek előtt is. A kérdés megnevezését a pártokban nem egy konkrét esettel tudjuk bizonyítani.) Sokszor maguk az ifik is alacsonyabbrendű munkának tekintik a szövetségi munkát, mint a „pártmunkát”, azaz a pártban végzett munkát.

Rá kell világítani az aktívaelőadónak a pártéletben való részvétel fontosságára és politikai jelentőségére. Ide tartozik a rendszeres pártnaplátogatás és a kerületi szemináriumokon való részvétel, amit minimálisan megkövetelünk a DISZ-tagjainktól, azonban megtörténik, hogy a kerületi vezetőség gördít nehézséget az ifik szemináriumi részvétele elé.

A pártfegyelem kérdése, a DISZ-ben és szakifcsoportban való pártszerű viselkedés fontosságára is rá kell mutatni. A DISZ központi vezetőségének és a kerületi szervezeteinek viszonya sok esetben túlságosan laza. Ez nemcsak szervezeti okokból ered, hanem abból is, hogy a DISZ kommunista tagjai nem tekintik a DISZ-központtól kapott utasításokat olyanoknak, amelyeknek feltétlenül engedelmessé kell. Így történik meg, hogy nemegyszer a DISZ-központtól teljesen függetlenül indítanak meg egyes akciókat, vagy pedig kerületi akciókat a központ nevében követnek el. (A VI. kerület DISZ-csoportja szemináriumot rendez, amit nagy plakátokon hirdet, mint a MADISZ „Szabadegyetem”-t. — Az V. kerületi MADISZ ledönti a Tiszaszobrot stb.)⁶

Mindezen hibáknak természetesen alapvető oka a politikai irány megnevezése mind a DISZ, mind a párt szervezeteiben. A politikai vonal gyengeségének eredménye egyben az a hiba, ami voltaképpen mindezen hibák kútforrása és aminek kiküszöbölésére a DISZ-nek elsősorban irányt kell vennie: a DISZ szektaszerű jellege.

E hibák kiküszöbölésére természetesen egy aktíva-összejövétel teljes megoldást nem hozhat, mégis komoly segítséget jelenthet az ifjúsági szervezetek munkájában.

PI Archívum 856. f. 1. 5. e. — Eredeti tisztázat.

Az előterjesztés az MKP Központi Vezetősége Titkársága részére készült. A Titkárság április 4-én tartott ülésén foglalkozott a MADISZ és a szakszervezeti ifjúsági mozgalom viszonyával. (Lásd 19. dokumentumot.)

¹ Kovács István az MKP Központi Vezetősége Szervezési Osztályának vezetője volt.

² Apró Antal az MKP Szakszervezeti Osztályának vezetője volt.

³ Kossa István a Szakszervezeti Tanács főtájkára volt.

Petrák Ferenc a Szakszervezeti Ifjúsági Tanács titkára és egyben az MKP központjában működő

⁴ Ifjúsági Bizottságban a szakszervezeti ifjúság képviselője volt.

A MADISZ és a szakszervezeti ifjúsági mozgalom kommunista vezetőinek összakktíva-értekezletén kb. 100 fő vett részt. Bárd András, az MKP Tömegszervezeti Osztályának képviselője ismertette a Titkárság április 4-i határozatát. Előadásában három fő kérdéstről beszélt: a MADISZ szerepe; a szakszervezetek és a MADISZ viszonya; a párt és a MADISZ viszonya. Az előadást széles körű vita követte. (PI Archívum 274. f. 18/1. 5. e. Jegyzőkönyv az összakktíva 1945. április 7-i értekezletéről.)

⁶ A MADISZ VI. kerületi szervezete több előadásból álló sorozatot hirdetett meg a MADISZ-központ nevében, a VI., Vörösmarty u. 35. sz. székházában (*Szabad Szó*, 1945. április 2., 7., 11.). Előadást tartottak dr. Kallós Ede egyetemi tanár, Keszi Imre, a *Szabad Nép* munkatársa — újságíró és Darvas József, a Nemzeti Parasztpárt egyik vezetője — író-újságíró. A MADISZ V. kerületi szervezetének fiataljai önálló akciókat kezdeményeztek, és március utolsó napjaiban ledöntötték gr. Tisza István bronzszobrát a Parlament előtt. (*Szabad Nép*, 1945. április 1.)

1945. ÁPRILIS 3.

A MADISZ-diákaktíva határozata**1. Szabadegyetem.**

A következő aktívaülésig, f. hó 10-éig Kicsi Sándor tető alá hozza a szabadegyetem tervét, előkészíti az oktatási anyag vázlatát, megbeszéléseket folytat ebben a kérdésben az egyetemekkel és egyes tanárokkal, gondoskodik helyiségről az egyetemen. Felmerül a kérdés, bekapcsolhatjuk-e előadóként az egyetemen kívüli erőket, esetleg Illés Bélát kérhetnénk fel, továbbá Mód Aladárt, Sándor Pált stb.-t.

A diákcsoportban Kicsi Sándor mellett Remete és Major DISZ-tagok foglalkoznak a szabadegyetem kérdésével. A párt felé a szabadegyetemért Kicsi Sándor felelős.

2. Tanárokkal való kapcsolat, középiskolák.

Felvettük a kapcsolatot a pedagógusokkal, Béki elvtárral,¹ aki kérte, hogy a DISZ középiskolai megbízottait vigyük el értekezletre hozzá. Ápr. 10-éig Bohus Márta beszámol a gimnazisták és Béki elvtárs megbeszéléseiről. Ápr. 4-én a DISZ középiskolai megbízottai megbeszélést tartanak a Damjanich utcai diákházban. A megbeszélést Bohus elvtársnő vezeti le. Irányt fogunk venni a középiskolai autonóm szervek (önképzőkör, tornakör stb.) megszervezésére és kézben tartására. Ezt részben a tanárokon keresztül, részben alulról kell keresztülvinnünk. Ugyancsak ápr. 10-éig a kérdést Bohus elvtársnő Békivel megbeszéli és megkezdi az előkészítését egy szélesebb körű értekezletnek, középiskolai tanárok és diákok közös részvételével. Az egész középiskolai szervezésért pártunk felé Bohus Márta a felelős. Középiskolai és egyetemi tanárokat kell megnyernünk a diákcsoport ifinapjaira előadóként. Ez irányban az egyetemi tanárokkal Kicsi Sándor, a középiskolaiakkal Bohus tárgyal.

3. Helyiségek.

A DISZ diákcsoportjának minden egyetemen helyiséggel kell rendelkeznie. A bölcsész-segítő helyiségeit a DISZ már megkapta. A további helyiségeket az egyetemi hatóságokkal való tárgyalás útján meg kell szereznünk. A helyiségkérdésekért Jónás elvtársat tesszük felelőssé, aki ápr. 10-i aktívánkon valamennyi egyetemen szerzett helyiségekről vagy a lehetőségekről beszámol.

4. Munkamegosztás.

A DISZ diákcsoportjában keresztül kell vinni a munka tökéletes megosztását. Le kell azonban mondanunk a csoport aktívájának arról a törekvéséről, hogy a vezetőségben számbeli fölényt érjen el. Ez nem cél.

A szervezésért Jónás, a középiskolákért Bohus, a propagandamunkáért Kicsi és a gazdasági kérdések rendezéséért Zimányi elvtársak felelősek.

5. Menzák. A menzák a DISZ hatáskörébe fognak tartozni. Szervezésük Zimányi elvtársra tartozik.

Budapest, 1945. április hó 3.

PI Archivum 274. f. 18/27. ó. e. – Eredeti tisztázat.

Az értekezleten jelen voltak: Kende István az MKP, Tardos András a MADISZ-központ részéről és a diákcsoport kommunista vezetői: Bohus Márta középiskolás diák, Kicsi Sándor, Jónás Pál és

⁴Béki Ernő a Pedagógusok Szabad Szakszervezetének kommunista főtitkára volt.

19

1945. ÁPRILIS 4.

Az MKP titkársági ülésének határozata

1. A MADISZ május hónapra ankétot¹ készít elő, amelynek feladata lesz az ifjúsági egység kérdését tisztázni. Az ankétot gondosan kell előkészíteni, olyan felszólalókat kell megnyernünk, akiket befolyásolni tudunk és az ifjúság előtt tekintélyük van. A felszólalásokat kellőképpen kell rendezni, hogy azok olyan sorrendben hangozzanak el, hogy a kommunisták és általunk befolyásolt emberek felszólalása döntő súlyú legyen.

2. Sűrűbben kell összehívni a kerületi DISZ-aktívák egy-egy megbízottját és azokkal a politikai vonalat tisztázni. A szélesebb körű aktíva-összejöveteleket ne tartsuk túl gyakran. Egyrészt, mert MADISZ frakciómunkának látszik, másrészt, mert a felmerülő kérdések nem teszik indokolttá a nagyarányú aktívák gyakori összehívását. Kende elvtárs rendszeresen látogassa a kerületi pártszervezeteket, és ott a DISZ-aktívával tisztázza a DISZ feladatait és egyéb problémáit.

3. A DISZ-ben a nevelés nemcsak demokratikus kell legyen, hanem meg kell találnunk a módját, hogy burkolt marxista nevelést adjunk.

4. A MADISZ és a szakszervezetek viszonyát gyökeresen rendezni kell. A DISZ-nek nem szabad kifejezetten a polgári rétegre irányt vennie, ellenkezőleg, arra kell törekednie, hogy tömegei alapját a munkásifjúság képezze, úgy azonban, hogy sorai-ban valamennyi réteg helyet találjon. Ezért a szakszervezeti ifjúsági mozgalom kifejezetten az ifjúság szakmai képzésével, szakmai továbbképzésével és anyagi érdekeinek védelmével foglalkozzon. Az oktatást, kulturális munkát és szórakozást a DISZ adja meg a munkásifjúság számára. A szakszervezeti ifjúsági napokon a csak munkásifjúságot érdeklő anyagi érdekekkel kapcsolatos problémák tárgyalásával tudjuk megadni – lehetőleg nagyrészt DISZ-előadók és elvtársak segítségével – azt a kevésbé burkolt marxista nevelést, amit a DISZ a munkásifjúság számára meg nem adhat. A szakszervezeti ifjakat azonban tömegével be kell vinni a DISZ-be és ezzel feljavítani a DISZ színvonalát. A DISZ-ben nyílt és erélyes agitációt kell kifejteni a szakszervezetek mellett, és irányt venni a DISZ-tagok kötelező beléptetésére a szakszervezetbe.

Ez a gyakorlatban azt jelentené, hogy a szakszervezeti ifimozgalom nem foglalja le az ifjúmunkások egész idejét, hanem lehetőséget hagy számukra, hogy a DISZ mozgalmában részt vegyenek. Nem jelenti ez természetesen a szakszervezeti ifimozgalom megszűnését, csak azt, hogy a szakszervezeti ifik nem fognak külön elszigetelt, tisztán szakszervezeti életet élni, hanem bekapcsolódnak az ifjúság tömegmozgalmába, és ezzel biztosítékát képezik az ifjúsági egység létrejöttének.

5. A különböző politikai pártokkal kapcsolatban felmerülő csúcsszerv-problémákat csak a gyakorlat tudja megoldani. A megoldás elsősorban a DISZ erősségétől függ.

Nyomás alá kell azonban helyezni a pártvezetőségeket is az egységes ifjúsági mozgalom elfogadására, de ugyanakkor alulról, a különböző ifjúsági mozgalmak tagságán és ifjúsági vezetőin keresztül kell az egységet megteremteni.

6. Pártunk szervezetén belül tisztázni kell a DISZ feladatait, meg kell értetni mind a kerületi pártszervezetek tagjaival, mind a DISZ-ben dolgozó elvtársakkal, hogy miért van szükség a DISZ-re. Az elkövetkező héten a pártnapon a tömegszervezetek kérdését kell tárgyalni, középpontba téve a MADISZ és a nőszövetség problémáit. A sillaszabot a tömegszervezetek osztálya a propagandaosztállyal együtt készítse elő. A DISZ-vezetőségben dolgozó elvtársak lehetőleg szerepeljenek előadóként ezen a pártnapon, és mozgósítsák a DISZ-ben dolgozó elvtársakat, hogy a kerületi pártnapokon meginduló vitában vegyék ki részüket.

7. A DISZ anyagilag önállóan kell hogy működjék, de tagsági díjából a szükségletét nem fedezheti. Más jövedelmi források után kell nézni. Ünnepeket, táncokat rendezzenek, és a DISZ pártolása vagy más hasonló címen legyen elég emberük, akiktől anyagi támogatást tudnak kapni.

PI Archivum 274. f. 4/31. ő. e. – Eredeti tisztázat.

Az ülésen részt vettek: Gerő Ernő, Vas Zoltán, Kossa István, Kiss Károly, Kállai Gyula és Réti László. A MADISZ-ra vonatkozó napirend tárgyalásánál: Szikra Sándor, Kiss József, Koós Béla mint a MADISZ vezetői; Petrák Ferenc és Kende István mint az MKP Ifjúsági Bizottságának képviselői és Bárd András az MKP Tömegszervezeti Osztályának munkatársa. Az ülésen Gerő Ernő tartott referátumot a „MADISZ ügye” címmel. A referátum és az elhangzott észrevételek alapján egy bizottság – Kende István, Kiss József, Petrák Ferenc és Bárd András – fogalmazta meg a határozatot.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 160–161. old.

¹ Lásd a 31. dokumentumot.

20

1945. ÁPRILIS 10.

Kende István jelentése a MADISZ munkájáról és helyzetéről

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség 1945. évi január hó 22-én alakult. Ezen az alakuló értekezleten kizárólag a kommunisták voltak jelen. Voltaképpen az illegálitásból legalitásba áthozott KISZ tartott „DISZ – alakuló” ülést, egyszerű névváltoztatással. Két héttel később a DISZ „titkári, egyben párt- és egyesületközi értekezletet” tartott. Ezen igen sok ifjúsági szerv képviseltette magát. A mi párttagjaink a jegyzőkönyv tanúsága szerint „a DISZ részéről, illetve a KISZ képviselésében” vettek részt az értekezleten.

Ezek a kezdeti hibák máig is jellemzik a DISZ munkáját. Nemcsak az a baj, hogy a vezetőségekben a kommunisták számbeli többségben vannak és erre állandóan törekednek, hanem nem is igen tekintik sokszor másnak a DISZ-t, mint átkeresztelt KISZ-nek. Ugyanakkor fel kell azonban említeni, hogy a pártszervezetek tagsága és nemegyszer vezetősége is alárendelt, mellékes szervezetnek tartja a DISZ-t, oda csak

gyengébb erőt engedni és azokat is sokszor „pártmunkára” igyekszik felhasználni (párttagitáció, plakáttragasztás stb.), a DISZ-ben végzett munkát nem tekintve eléggé pártmunkának.

A DISZ-munka mindkét oldali meg nem értése eredményezte, hogy az Ifjúsági Szövetség ma is erősen szekta jellegű, ahol azonban ezt a tünetet némiképpen leveti magáról, ott is inkább a csúciszerv felé halad, mintsem a tömegmozgalmi jelleg felé.

Káder

Káder szempontjából igen gyengén állunk. Sem a kerületi szervezetek, sem a központi vezetőség nem rendelkezik kellő számban megfelelő emberekkel. Ennek oka egyrészt az a gyenge támogatás, amit a KP helyi szerveitől kapunk, másrészt politikánk meg nem értése, és így az emberek távolmaradása a DISZ-től, harmadrészt a mindebből következő szekta jelleg, amely nemcsak szűkké, de erősen kommunistává is tette szervezeteinket és így a rendelkezésre álló aktív erők többnyire párttagjaink. Hozzájárul ehhez természetesen az is, hogy a kerületi DISZ-vezető elvtársak félnek a nem kommunistákat bevonni a vezetőségbe, éppen saját politikai gyengeségük miatt.

Budapest

A DISZ ma Pesten és környékén mintegy 12 000 taggal rendelkezik. Budapesten minden kerületben legalább egy csoport működik, a közvetlen környéken majdnem minden helységben van csoportja. A május 1-i felvonulás lesz az első seregszemle, miután eddig még semmiféle nagyarányú ünnepséget a DISZ nem tarthatott meg.

Vidék

A szervezés decentralizáltsága folytán országos áttekintő képünk még egyáltalában nincsen. A közeli vidéken, főleg Pesttől északra jutottunk előre, egyéb környékeken azonban vidéki szervezeteink rendszertelenül, az adott lehetőségekhez képest épültek ki. Sokszor éppen a rendelkezésre álló eszközök szabták meg, hová küldjük szervezőinket — így pl. jelenleg is 8 szervezőnk van Baranya megyében, míg a közeli környékre alig jut ember. Miután szervezésünk azonban távolról sem ölthetett eddig országos jelleget, vidéki városokba azok távolsága miatt sehol sem jutottunk el, mert azokat Debrecenből vagy Szegedről szervezte a DISZ, múlhatatlan szükségét látjuk egy országos DISZ-vezetőség megalakításának, hogy így centralizálhassuk munkánkat.

Külső kapcsolatok

Más szervekkel való kapcsolatainkról azt mondhatnánk, hogy ahány szervezettel van kapcsolatunk, annyiféle. A Szociáldemokrata Párt ifjúsági mozgalmával a viszony szinte ellenséges. Egyetlen olyan szervezet ez, amely semmilyen formában sem fogadja el a DISZ-t. A Szociáldemokrata Párt tagjainak egyenesen megtiltja a DISZ-ben való részvételt. Sok helyen, kerületekben, a szocdem. ifik ennek ellenére lejárnak a DISZ-be, és nemegyszer otthagyják a pártjukat, amikor ezt számonkérik tőlük. Hiba volna mégis a szocdem. ifik erejét lebecsülni, mert pl. a VI. kerületben, ahol a DISZ mintegy 1000 taggal rendelkezik, ott ők kb. 200 tagot számlálnak. A Kisgazdapárt is fenntartja ifjúsági csoportját, de tagjait leengedi a DISZ-be, ifimozgalmuk vezetői néha DISZ-vezetők is. Itt csúszik el erősen a DISZ a csúciszervezet felé. Különben a Kisgazdákkal viszonyunk jó annyiban, hogy itt is, vidéken is helyenként testületileg lép be csoportjuk a DISZ-be, anélkül azonban, hogy különállását feladná. A cserkészekkel is tárgya-

lásban állunk, kétségtelenül hajlandók velünk együttműködni, az együttműködés formáját azonban még nem találtuk meg. A közelmúltban ötnapos vezetőképző konferenciájukon a DISZ-szónokok vitték a szót, és a DISZ-szel való egység volt a fő téma. Az egyéb ifjúsági szervezettel való viszonyunk nem okoz problémákat, anélkül azonban, hogy kielégítőnek mondhatnánk. Végeredményben az egyes ifjúsági szervezetek feloszlását sehol sem értük el.

Szakszervezeti ifjak

A velük való viszony még nem alakult ki. Csak a napokban sikerült tisztázni az együttműködés feltételeit. Eleinte a DISZ szakmai és üzemi csoportokat létesített. Ez helytelen folyamat volt, mert a DISZ átvette volna ezzel a szakszervezetek szerepét az ifjúsági vonalon és megbontotta volna a szakszervezetek egységét. A munka következő fázisaként a DISZ az ellenkező végletben folytatta működését. Az üzemek szakszervezeti ificsoportokat létesítettek és a DISZ megszüntette a szakszervezeti ifikkal való foglalkozást azzal, hogy a szakificsoportok maguk látják el a szükséges oktatással, kultúrával stb. az üzemi és munkásiatalságot. Ez a megoldás is helytelennek bizonyult, mivel a DISZ elvesztette volna teljesen a munkásréteget és a városokban tisztán polgári szervezetté nőtt volna, az ifjúsági egység helyett pedig két ifjúsági mozgalmat építettünk volna, amelyik különböző tömegekkel haladt volna, egymástól nagyjából függetlenül, legfeljebb vezetésében összehangolva. A párt Központi Vezetősége és a DISZ vezetőségi aktívájának egy része között folytatott megbeszélés alapján a kérdés oly módon nyert megoldást, hogy a szakifik az üzemi ifjúságnak szakmai képzésével és anyagi érdekeinek védelmével fognak foglalkozni, s többnyire igyekeznek ifjúságunkat a DISZ-be vinni, míg a DISZ erős agitációt fejt ki a szakszervezetek mellett. A szakificsoportok így heti egy-két ifnappal rendelkeznének, amelyen a speciális munkáskérdések megbeszélésének keretében megadhatnánk nekik azt a marxista oktatási többletet, amit a DISZ keretei nem engednek számunkra. Ha az üzemi ifik tömegét be tudjuk majd hozni a DISZ-be, ez nemcsak mennyiségileg, hanem minőségileg is komoly fellendülést hozna.

Ifjúsági egység

Ezt a problémát a DISZ központi kérdésévé tesszük. A kérdés népszerűsítésével akarjuk elérni a többi ifimozgalom és az egész ifjúság mozgósítását az egység érdekében. Sajtókampány előkészítése mellett nagyarányú ifjúsági ankétot készítünk elő május hónapra, amelyen országosan ismert neveket is fel akarunk szólaltatni az ifjúsági egység érdekében. Addig is kerületi és szervezetközi ankétokkal megkezdjük az ifjúsági egység problémájának napirendre tűzését. Ilyen az elmúlt cserkészankét, a folyamatban lévő IV. kerületi pártközi ankét stb. A többi szervezetek presszionálására az egység érdekében igyekszünk a különböző ifiszervezetek tagjait alulról megnyerni és áthozni a DISZ-be, másrészt saját embereinket a kerületi szervekbe beküldeni. Azonban főleg ez az utóbbi módszer, éppen a kádergyengesség miatt, csak igen kevésse kielégítő módon halad.

Munkásbrigádok stb.

Több ízben szerveztünk ifjúsági munkásbrigádokat. Ez azonban eddig valamennyi esetben felbomlott azáltal, hogy nem tudtuk őket valóban munkába állítani. Vala-

hányszor bármelyik szerv kérésére kiküldtünk munkásokat, vagy nem is tudtak róluk és visszaküldték őket, vagy mint pl. legutóbb napibéres munkásokkal tették őket egy csoportba és ezzel ellenséges hangulatot váltottak ki a munkások között, mert bértörőknek tekintették őket, vagy csak embereink egy részét állították munkába stb., stb. Ezek a szervezatlenségek mindig jobban megnehezítik újabb brigádok kiállítását. A kiskertakciót rosszul fogta meg a szövetség, amennyiben egy központi 50 holdas kert megművelését kezdte szervezni, de ezt nem tudta keresztülvinni.¹

Külső megnyilvánulások

Egyenruhával természetesen nem tudjuk tagjainkat még ellátni, ez azonban mind sportolóinknál, mind munkásbrigádjainknál fontos lesz. Jelvénye már van a DISZ-nek, de ez rosszul sikerült és kevésbé feltűnő. A május 1-i felvonuláson 20–25 000 embert akarunk kivonultatni, bár ezt nagymértékben meg fogja nehezíteni, hogy a nagyüzemi ifjúság valószínűleg szakszervezete csoportjával fog felvonulni. Június első vasárnapjára országos ifjúsági napot tervezünk.

Sport

A DISZ külön sportegyesülettel rendelkezik. Ez igen szépen mozog és Budapestnek eddig majdnem valamennyi sportmegnyilvánulását a DISZ rendezte. Van olyan kerület is, amelyik már két football-csapatot állított ki; Budapesten és környékén már több mint 30 sportszervezettel rendelkezünk. Azismert sportolók közül Gallovich tagja a DISZ sportvezetőségének és a közeljövőben valószínűleg mások bevonása is napi-rendre kerül. A sport terén kifejtett munkánkat némileg megbontja a nagyüzemi ifjak különállása, részvételük az üzemi sportban. Ezt azonban ki is fogjuk használni, hogyha itt kifejlesztjük a versenyszellemet és erről az oldalról hozzuk közelebb egymáshoz a különböző rétegeket.

Tánc, szórakozás

A DISZ feladata a tánc és egyéb tömegszórakozások rendezése is. Majdnem minden csoportunk rendez vasárnaponként táncdelután, többnyire kultúrműsorral egybekötve. Ezek a delutánok igen látogatottak, de még nem tudjuk kellőképpen kihasználni őket. Ennek egyik oka, hogy éppen elvtársaink, miután abba már belenyugodtak, hogy a DISZ táncot is rendezzen, arra már nehezen kaphatók, hogy maguk is elmenjenek táncolni. Ez is politikai gyengeségük közvetlen következménye. Egyéb szórakozási lehetőséget a kultúrdelutánok jelentenek. Ezen a téren, mint általában a propagandamunka minden terén, a DISZ gyenge lábón áll. Kórussal, színészcsoportokkal stb. alig rendelkezik, a meglévők többnyire gyengék. Egyik fő oka a központi szervezettség hiánya. Mindennemű propagandamunka a központban eddig gazdátlan volt, ebben csak a legutóbbi napokban észlelhető némi javulás. A DISZ központi vezetőségének elsősorban egy jó propagandavezetőre volna szüksége — ez az, ami káderéből szinte teljesen hiányzik.

Oktatás

Fent említett okokból ez is gyenge oldala a szervezetnek. Nagyobb arányú vállalkozás volt a múltban a DISZ bennlakó szervezőiskolája,² amelyen kb. 40 pesti és környéki ifi vett részt. Az iskola tanulói többnyire igen jók voltak, fejlettek és néhányuk egy-

hamar vezetőképes lesz. Az iskola mind gazdaságilag, mind oktatási szempontból hevenyészve volt előkészítve és a közben kiütött diftériajárvány miatt idő előtt abba kellett hagyni. A következő iskola előkészítése most folyik, és az elmúlt kísérlet hibáiból okulva ez kétségtelenül jobb lesz, mint az előbbi. Oktatási terve nagyjából elkészült, gazdasági előkészítése azonban hiányos, amennyiben sem megfelelő helyiség, sem kellő felszerelés nem áll rendelkezésre. Élelem szempontjából némileg felkészült a szövetség az iskolára, amennyiben vidékről hozott fel, bár még nem egészen kielégítő mennyiségben.

Az ifinapok központilag vannak megszervezve; a DISZ-központban hetenként egy-egy előadást hallgatnak a kerületi előadók, a sillabuszt lehúzva megkapják és (mint nálunk a pártnapon) az előadást kerületenként megtartják. Nagy hiányosság, hogy jó előadókkal alig rendelkezik a szövetség.

Szervezőink kiképzésére szeminárium szükséges. Ennek anyagát a párt propaganda osztálya brosúrákban előkészíti. Az anyag felépítése nagyjából azonos a szervező iskola anyagával.

Lap

A *Magyar Ifjúság* című képes hetilap engedélyét még nem kaptuk meg. Még nyomdával ugyan nem rendelkezünk, de az engedély kézhezvétele után nyomban nekilátnánk a lap kiadásának. A lapot könnyű, népszerű lapnak tervezzük, képekkel, rejtvény, sport stb. rovattal. A napi sajtóban többet fogjuk szerepeltetni a DISZ-t. Eddig felhívásokon kívül alig volt nyoma a lapokban annak, hogy a DISZ egyáltalán létezik.

Diákok

A DISZ feladata lenne az egységes diákmozgalom megszervezése is. Miután jelenleg egyetlen régi diákmozgalmi emberrel sem rendelkezik a diákcsoport, ez is elég lassan halad. A diákcsoport ugyan körülbelül 700 taggal rendelkezik, azonban ez inkább csak papíron van meg. A diákcsoport kommunista tagjaival való konkrét megbeszélések után ugyan végre sikerült mozgást vinni a csoportba és ott most van folyamatban a szabadegyetem, valamint a középiskolai diákmozgalom megszervezése. Az egyetemeken helyiségekről gondoskodnak és az egyetemek megindulásával egyidejűleg már kari alapon akarjuk folytatni a szervezést.

A DISZ munkája fentiek szerint még meglehetősen kezdeti fokon áll. Meg lehet azonban állapítani, hogy kezd kirajzolódni a munka általános terve és a rendszeretlen, kapkodó munka végre megszűnik. Munkánk központjába a párt felé a DISZ szerepének tisztázását és politikai jelentőségének tudatosítását, a széles tömegek felé az ifjúsági egység kérdésének népszerűsítését, a DISZ szervezetei felé pedig a tömegmozgalommá való átalakítását állítjuk.

A gyermekbarátok munkájáról

A Szociáldemokrata Párt meghívta pártunkat, hogy gyermekbarát-mozgalmában paritásos alapon vegyünk részt. Velük együtt 10–10 tagú intéző bizottság alakult, amely a gyermekbarát-mozgalmat központilag vezeti. A DISZ keretein belül megindult kismagyarok intézményét a gyermekbarátok beolvasztják saját kereteibe. Részben ezen a réven most a gyermekbarátoknak három kerületben működik szervezetük, gyermek-

ebédeltetés, napközi otthon, gyermekfoglalkoztató, fürdetés: ezek a munka fő pontjai. Sokszor kell a szociáldemokrata bürokráciával küzdenünk, amennyiben ők mindig a túlméretezett területi intéző bizottságok megalakítását kívánják elsősorban keresztülvinni ahelyett, hogy a gyermekintézmények megszervezését vennék előtérbe. Ez nálunk káderproblémát és felesleges adminisztrációs munkát jelent. Ahol valamennyire konkrét munka indult, az mindenütt a mi embereink aktivitása révén történt, míg ott, ahol a szociáldemokraták kezdték a munkát, ott többnyire kerületi irodával és kerületi vezetőségekkel rendelkeznek. A kerületekben ugyancsak paritásos alapon folyik a munka.

A mozgalom célja, hogy valóban kezébe vegye a gyermekekkel (3–16 éves korig) foglalkozó intézmények vezetését és szervezését, anélkül azonban, hogy túlzott bürokratikus szervezetet építenénk a néhány működő intézmény fölé.

A katonai toborzás munkájáról

A toborzás munkája a kezdet lendülete után erősen háttérbe szorult. Központilag szervezett toborzó munka nem folyt, és így a kerületek önállóan kezdeményeztek a hadsereg megszervezése érdekében kisebb-nagyobb akciókat. Ilyen volt a IX. kerületi pártközi bizottság által összehívott értekezlet, amelyen azonban alig jelentek meg néhányan, a VI. kerületi pártközi delegátus kiküldése a Budapesti Nemzeti Bizottsághoz, és végül a különböző pártok VII. kerületi szervezete által kezdeményezett szélesebb körű értekezlet, amelyen a budapesti és környéki pártszervezetek, demokratikus szervek kiküldöttei mellett a Nemzeti Bizottság és a honvédség kiküldöttei is részt vettek. Valamennyi ilyen kezdeményezett akció a behívásokat sürgette, az igazolás és a bevonultak hozzátartozóinak segélyezése kérdését vetette fel. Az értekezleten elhatározták a Demokratikus Szervezetek Toborzó Központjának létrehozását, amely szerv állandó kapcsolatban álljon a Honvédelmi Minisztériummal és végezze a toborzást — megválasztottak egy öttagú bizottságot (két kommunista, a többi pártból 1–1 tag) a Toborzóközpont létrehozása végett, és elhatározták, hogy a Toborzóközpontban az igazoltatást pártonként 3 tagból álló bizottság fogja végezni. A Honvédelmi Minisztérium jelenlevő kiküldötte, egy százados, bejelentette, hogy az első hadosztály, amit a szövetségesek kértek, megalakult a magyar hadifoglyok sorából, és a VI. kerületben toborzott 1000 önkéntest igénybe veszik abból a célból, hogy a hadifoglyok közül az idősebbekkel kicseréljék. A hadosztály még nem teljes, amennyiben néhány tisztre, tiszthelyettesre és gépkocsivezetőre szükség van. Ezeket behívás útján, vagy amennyiben lehetséges, az önkéntesekből fogjuk napokon belül igénybe venni. Plathy altábornagy a budapesti 1. honv. kerületi parancsnok tudatta, hogy a napokban felkeresi a pártok vezetőségét.

A toborzási munkáról tehát összefoglalva jelenleg azt lehetne megállapítani, hogy a kerületekben helyenként van kezdeményezés, azonban központi állásfoglalás hiányában a kerületek között nem folyik egységesen a munka. A Honvédelmi Minisztérium Budapestre költözése azonban újból aktuálisra teszi a kérdést.

Budapest, 1945. évi április hó 10. napján.

Szabadság!

Kende István

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 162–169. old.

¹ A MADISZ-központ kezdeményezte az akciót, hogy a kerületi és a Pest környéki szervezetek zöldségfajtákat termeljenek a fővárosi élelmezési nehézségek enyhítésére. Az akció nem sikerült.

² Lásd a 28. iratot.

21

1945. ÁPRILIS 23.

Tudósítás a MADISZ pécsi szervezetének életéről

A volt Nemzeti Casinó kapujában a Demokratikus Ifjúsági Szövetség „Új Tűz” című falijútsága látható. Bár délelőtt 10 óra van, amikor a város lakosainak nagy része vagy dolgozik, vagy egyéb ügyes-bajos dolgai után siet, mégis meglehetősen sűrű gyűrű veszi körül a falijútságot. Az újság tényleg megérdemli ezt a figyelmet. Túl azon, hogy az újdonság erejével hat, kiállítás és szerkesztése is kifogástalan. A földet ábrázoló, kitűnően megválogatott képek és cikkek a német aljasság folytán elpusztult békebeli Budapest, végre a német elnyomás járma alól felszabadult Ausztria, a MADISZ pezsgő életét sejtető egyéb cikkek és szépirodalmi munkák az első pillantásra felkeltik a járókelők figyelmét.

Szép, napos idő van. Az épület óriás, a fiatalság számára ideális udvarán csoportokban ül Pécs város és a környék ifjúsága. Egy hatalmas fa alatt kerti székeken ülnek a tagok, mások beszélgetve sétálnak a szökőkút körül. A MADISZ céljának egyik részét, a fiatalság összegyűjtését elérte. A munka azonban csak most kezdődik igazán. A szervezés lankadatlan továbbfolytatása mellett ki kell építeni a dolgozó magyar ifjúság igazi szervezetét.

Titkárság — mondja egy szerény kis tábla az udvar végében. Hasonló szerénységgel kopogtatunk be. Az íróasztalnál ülő titkár előbb egy hosszúhetényi kiküldöttel beszél, majd készséggel felel kérdéseinkre.

— Hogy áll a MADISZ ügye Pécsen?

— A kezdeti nehézségek után, mely a kölcsönös félreértéseken alapult, a pécsi ifjúság kezdi helyesen értelmezni a MADISZ célját és jelentőségét. Úgyhogy ma már közel 1200 tagot számlálhatunk Pécsen.

— És vidéken mi a helyzet?

Legerősebb csoportjaink Pécs környékén vannak. A bányászvidékek ifjúsága egysegesen és csaknem kivétel nélkül csatlakozott hozzánk. Baranya vármegye többi részeiből is érkeznek jelentések az egyes csoportok megalakulásáról és a végzett munkáról.

— Tisztázzuk végre a MADISZ álláspontját a politikai pártokkal szemben.

A központból leérkezett ideiglenes szervezeti szabályzat szerint a MADISZ tagjai egyenként bármely demokratikus párt vagy szervezet tagjai lehetnek, azokban működhetnek. A MADISZ tagjai sorába léphetnek olyan ifjúsági egyesületek is, amelyeknek működése megfelel programunk és szervezeti szabályzatunk alapelveinek és azokban felállított követelményeket vállalják.

– A MADISZ pécsi központja megszervezte különböző szakosztályait. Miben áll az egyes szakosztályok működése?

A szervezés két részre oszlik, egyrészt helyi, másrészt vidéki szervezésre. Ezeknek munkájáról már beszéltem a pécsi és vidéki helyzet ismertetésénél. A kulturszakosztály munkája előadások megszervezése, színhátszó, irodalmi és képzőművészeti csoportok létesítése. A sportszakosztály már elkezdte működését. Egy sportpálya, sportcsarnok áll tagjai rendelkezésére. Az úszószakosztály a jövő héten tartja első edzését. A többi szakosztály: propaganda, is elismerésre méltó eredményeket ért el.

– Milyen nehézségek vannak?

Természetesen, mint mindenütt, nálunk is nehézségek vannak. A magyar ifjúság előtt ismertlen volt eddig a szabad szervezkedés. Nehezen szoknak a közös munkához, mely elengedhetetlen előfeltétele az új és szebb Magyarországnak.

SZABAD ÉLET, 1945. április 23. Látogatás a MADISZ székházában.

22

1945. ÁPRILIS 23.

Az országos vezetőség megalakulása; az egységről folytatott vita eredményei és feladatai

(Részletek az ülés jegyzőkönyvéből)

[. . .] A napirend 3. pontja: Kiss Sándor beszámol a múlt héten megtartott ankét eredményeiről,¹ amelyen részt vettek a Kisgazdák, a Szociáldemokraták, a Magyar Kommunista Párt, a Nemzeti Parasztpárt és a MADISZ kiküldöttei.

Magyar Kommunista Párt ismertette a már általunk is ismert állásfoglalását, hogy a pártok ne szakítsák szét az ifjúságot, hanem hagyják egységbe tömörülni: a pártnevelést pedig az ifjúsági szervezeteken kívül folytassák. A szociáldemokratáknak az a felfogása, hogy ez az egységbe tömörítés fasiszta jellegű szervezet. Az a véleményük, hogy minden pártnak legyen meg a maga ifjúsági tagozata és azok egy csúcsszervezetet alakítsanak, amelyben mindegyik párt ifjúsága részt venne. Azt leszögeztük, hogy a magyar fiatalság a legnagyobb részt inaktív, ebből az inaktivitásából ki kell hozni. Az a kérdés, hogy melyik a helyes út, a külön pártszervezet, vagy egy olyan egységes szervezet, amelyben egyaránt részt vesznek a párttagok és a pártonkívüliek. Szükséges az ifjúsági tömegek demokratikus átnevelése. Kérdés, hogy tudjuk ezt jobban elérni. Erre a két kérdésre a két hét múlva újra megtartandó ankéton fognak válaszolni. A vezetőségnek az a véleménye, hogy az itt nyitva hagyott kérdéseket nyílt sajtóankéton kellene megvitatni, és majd két hét múlva a tárgyalóasztalnál. Dr. Ravasz János magára vállalja azt, hogy egy cikk keretében kifejti a maga álláspontját ebben a kérdésben. Szabó Zoltán megígéri, hogy tekintettel arra, hogy eddig még Pesten nem írt, mióta felszabadultunk, tehát első cikke nem lehet ez, ellenben második cikkét feltétlenül az ifjúsági egység kérdésének szenteli. [. . .]²

[. . .] A napirend 6. pontja: Az országos vezetőség megválasztása. Szabó Zoltán elnök, dr. Ravasz János alelnök és a diákszervezés országos vezetője, Kiss Sándor al-

elnök és az országos propaganda osztály vezetője, Kiss József főtktár, egyben a *Magyar Ifjúság* című országos hetilapunknak felelős szerkesztője, titkár Szikra Sándor, sport Gallovich Tibor, Hegedüs András országos szervező, ideiglenes helyettes Koós Béla, gazdasági vezető Nyeste Zoltán, szakszervezeti kiküldött Dénes István: Kiss Sándor munkatársaiként a propaganda osztályon állandó napi munkával fognak dolgozni Rác István, agitáció és sajtó osztály vezetője, Leitner Sándor oktatási megbízott, kultúrmegebízott Széchy András. Az ülés a funkciók felosztását helyesnek találja; megállapítja azonban, hogy ez nem konstans, és szükség esetén kibővíthető. A személyi beosztást is helyesnek találja, csak hiányolja nő és tényleges parasztot a vezetőségből, igaz ugyan, hogy parasztszármazásúak vannak. A javaslat elfogadása után felhívja a vezetőségi tagokat, hogy munkájukat szívvel-lélekkel végezzék [...]

[...] A napirend 8. pontja: Az újságunkét.³ Rác István beszámol az eddigi eredményekről és arról, hogy a kedd délutáni *Szabadságban* fog megjelenni Kiss Sándornak a cikke, a szerdai *Kis Újságban* pedig a Rác István, a Kisgazda Párt ifjúsági tagozatának országos vezetője fog cikket írni. Szabó Zoltán javaslata szerint kisebb csalásokat kell csinálni. Egyes egyszerű emberek nevében cikket írni és ezáltal belevonni az ifjúsági tömegeket a vitába, mert eddig még csak nagy nevek és maguk a vezetők írtak. Fel kell kavarni az ankétot, hogy az ifjúság szóljon hozzá, amelyeket aztán, „ezt írja az Ifjúság” címen lehetne leközölni. Ki kell kényszeríteni minden létező ellentmondást, hogy nyíltan, az újságokban folytathassuk le a vitát. Arra kell törekedni tehát, hogy vita induljon meg, amelynek minden kérdésére mi válaszolhassunk. A vita során a múlt heti ankét nyitvahagyott kérdéseit kell megvitatni, mintegy előkészítőjéül a két hét múlva megtartandó újabb ankétnak. A *Magyar Ifjúság* le fogja közölni az eddig megjelent egységgel foglalkozó cikkek egy-egy részletét. Engedélyt adott dr. Ravasz János arra vonatkozólag, hogy az ő leveléből is közöljenek egy pár sort, melyet majd együtt fognak kiválogatni Kiss Józseffel. [...]

PI Archívum 274. f. 18/1. ő. e. – Eredeti tisztázata.

A MADISZ-központ székházában megtartott első országos vezetőségi ülésen részt vettek: Szabó Zoltán író (NPP), Ravasz János dr. gimnáziumi tanár (pártonkívüli), Kiss Sándor és B. Rác István, az FKP országgyűlési képviselői, Kiss József és Szikra Sándor (MKP), Dénes István (MKP), a Szakszervezeti Ifjúsági Titkárság vezetője. Leitner (Lakos) Sándor (MKP), a MADISZ VII. kerületi titkára, Vértés Márton (MKP), Száll József (pártonkívüli). Az ülésen a közölteknek kívül az alábbi napirendeket tárgyalták: „Az osztályok részletes munkatervet készítenek és a munkatársakra személyi javaslatot terjesztenek be”, a MADISZ-ban a köszönés „Egység” lesz; kijelölték a küldöttséget, amelynek feladata Szent-Györgyi Albert professzor meghívása a diszelnöki tisztségbe; bejelentések a hadseregbe történő toborzásról; a május 1-i felvonulás szervezéséről; diákkaptár létesítéséről; a központi lap indításának engedélyezéséről; szerkesztő bizottságának megválasztásáról; a lap terjesztéséről; az ifjúsági színház megnyitásának tervéről.

¹ Április 14-én tartották meg az első megbeszélést a Független Kisgazdapárt, a Magyar Kommunista Párt, a Nemzeti Parasztpárt és a MADISZ-központ küldöttéi részvételével. A következő megbeszélésre, az ifjúsági ankétra április 21-én került sor az FKP központjának székházában.

² Ravasz János és Szabó Zoltán írása az ifjúsági egységről nem jelent meg áprilisban, a fővárosban megjelenő két napilap – *Szabadság* és *Szabad Nép* – egyikében sem.

³ A sajtókampány során megjelent írások: „Egységes Ifjúságot” L. G. aláírással *Szabadság*, 1945. április 11.; Kiss József: „A magyar ifjúság a tárgyalóasztalnál” *Szabadság*, 1945. április 14.; Száll József: „Az ifjúság egysége” *Szabadság*, 1945. április 20.; Kende István: „Új magyar ifjúságot” *Szabad Nép*, 1945. április 24.; Kiss Sándor: „Az ifjúság egysége” *Szabadság*, 1945. április 25.

**II. A MADISZ az ifjúság tömegeinek megnyeréséért,
a demokratikus vívmányok megvédéséért,
az ország újjáépítéséért folyó küzdelemben**

1945. május—szeptember

1945. MÁJUS 1.

Tudósítás a budapesti fiatalok május elsejei felvonulásáról

Kora reggel óta zsidong a levegő. Amikor kirendelt tömegek baktatnak valahová, csak morajlást hall az ember, de most a város akarja az ünnepet, és fiatal még a lárma is, amivel útnak indul. Mindenütt csupa frissre bukkan a szem. A Magyar Nők Demokratikus Szövetsége gyermekcsoporttal vonul fel. „Minket demokratikus magyar nők nevelnek!” – hirdeti vígan sok tarka táblájuk. És mennyi napsugár, mennyi öntudatos vidámság tombol a Vörösmarty téren, ahol a MADISZ fiatalsága gyülekezik impozáns tömegben. A szövetség székháza előtt zárt sorokban állnak diákok, tanoncok, cserkészek, kicsik és nagyok, táblák meg zászlók a fejük felett, és a betűk meghirdetik az ifjúság összes problémáit. „Új tanonctörvényt, kétéves tanoncidót!” – követelik az iparosfiatalok, a középiskolások „Oktatási reformot!” sürgetnek.

A csoport szélén kocsisor várja az indulást. A MADISZ még a politikai ellenszenvet is fiatal humorba csomagoltan vonultatja fel: zöldfülű, akasztott nyilas himbálózik az egyik kerek akasztófán, kocka fejű német katona a másikon, a lovas kocsi pedig – fekete kalapos, bús ló húzza – koporsót visz: „Közúndornak örvendő barátunk, Reakció de Fasizmo elhunyt. Gyászolják: Feudalizmus, Korrupció, Bürokrácia és még néhányan.” – Kajla bajszú Führerünk se hiányzik, igaz, hogy csak szuronyra tűzött feje bólogat a levegőben. A másik lovas kocsin kaszás parasztleány, kereket tartó munkásifjú és könyves diágyerek jelképezik az ifjúsági egységet, a tömeg pedig folyton növekszik. Legalább tizenötezen vagyunk – mondja büszkén az egyik rendező.

– Gyönyörű ez így – szólal meg egy MADISZ-fiatalember, volt partizán –, de az se volt rossz, amikor Grenoble-ban a németek orra előtt rendeztünk július 14-ét. 300 felvonulót deportáltak a nácik. Másnap 500 némettel együtt véletlenül felrobbant a kaszárnya...

Csak az egyetemi ifjúságot hiányoljuk.

– Külön gyülekeznek és később csatlakoznak hozzánk – hangzik a felvilágosítás –, de az egyetemi szervezés különben is igen nehéz. Közöny fogad minden kísérletet, közöny és értetlenség. Néhány felszólításra két egyetemista azon vitatkozott, hogy a Királyi Magyar vagy csak a Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem nevében jelenjenek-e meg? Mintha nem e világban élnének...

Sötét folt az ünnepi kedven. Éppen azok nem akarnak felébredni, akiknek a letűnt rendszer itt maradt tanárait, pedagógusait kellene leváltaniuk?

– Tőlünk csak huszonöten mertek kijönni – panaszolja egy belvárosi leánygimnázium hetedikese –, az igazgatónő azt mondta: ha rajtam állna, senki sem menne közületek az utcára május elsején. A gyerekek persze megijedtek, mert május elseje csak egy nap, de az iskola még sokáig tart, és rossz, ha végig pikkelnek valakire...

Az ember elkomorodik a sugárzó, erős, fiatal tömeg közepén. Hát történelmi szavak sem tudják szétmarni a tanári vaskalapot és rövidlátást? Itt közöny, ott nyílt szembehelyezkedés az idővel, elpusztíthatatlan, beteg szellem. Ezek a lelkes, csupatűz gyerekek iskolai vonalon magányosak, vezetőik inkább ellenük, mint mellettük dolgoznak. „Ne álljunk meg félúton, reakció pusztuljon!” – kiáltják ütemesen a lassan moz-

gásba jövő csoportok, és elindulnak a szabad május ünnepére. Pedig holnap és azután még mindig a reakció nyomja őket „pikkeléssel”, tilalomfákkal és a vaskalap szörnyű súlyával. A fiatalok tudják, hogy mit akarnak, de nem szabad magukra hagynunk őket. A jövőről van szó, és arról, hogy május elseje ne legyen „csak egy ünnepnap” . . .

SZABADSÁG, 1945. május 2. — SZÉKELY BEÁTA: *Fiatal május*.

Megjelent: Egységbe ifjúság! . . . 175 – 176. old.

24

1945. MÁJUS 1.

Tudósítás a MADISZ sportmunkájáról

A Nemzeti Sportcsarnok szerencsésen megmenekült a náci terror rombolásaitól, és bár az épület testét sebek fedik, újra szív dobog a falak között, az ifjúság szíve.

Aki figyelemmel kísérte a múlt hónap sporteseményeit, annak bizonyára feltűnhetett, hogy az első labdarúgó tornát a felszabadult Budapesten a MADISZ T. E.¹ rendezte meg, és a MADISZ Tornaegylet volt az amely a Sportcsarnok falai között a kézilabda és ökölvívó sportot a szétzüllesztett semmiből újratertette.

A Madisz Sportközpontjának elnökségét Gallovich Tibor, az ismert nevű és népszerű sportember vállalta el, és a szabad Magyarország sportéletében máris jelentős szerepet játszanak a demokratikus ifjak sportolói.

Most bele! . . .

A csúfos emlékü reakció idején a sport a lélek gyilkolásának válogatott fajtája volt. Az ifjúságot belekényszerítették a levente, a MOVE² és ehhez hasonló fasiszta szervezetekbe. Ezeknek lélekromboló munkája ma már a hiszékenyek előtt sem lehet kétséges. Viszont a másfajtajú egyesületek vezetői, kevés kivétellel üzletnek tekintették a sportot és hasznothajtó, kizsákmányolható eszköznek magát a sportolót. A vállalatok sportegyesületeket reklámnak használták fel, vagy legfeljebb módszernek arra, hogyan lehet elterelni a munkássportoló figyelmét egyesületesi játékkal a maga fontos és a vállalat számára kínos problémáiról.

A MADISZ sportegyesületeire komoly feladatok vártak. Mi nem akarjuk, hogy a sport a fasiszmus iskolája, üzlet, kihasználás, reklám vagy ópium legyen. A MADISZ valójában arra törekszik, hogy a test és lélek harmóniáját teremtsen meg sportolói között. A MADISZ-sportolók részt vesznek majd a szövetség kultúrelésében, tanulócsoportjaiban, szemináriumain. Fűzzék őket baráti kapcsolatok a más érdeklődésű tagok nagy részéhez, és azokkal együttműködve éljék a felszabadult magyar ifjúság ígéretes, szép életét.

Tömegsportot! Ez a jelszava a MADISZ sportolóinak, mert tudják, hogy az egészséges tömegsport legjobban teremtheti ki a minőséget is, amivel az eddigi eredményeket rekordhajsza nélkül túl lehet szárnyalni.

MAGYAR IFJÚSÁG, 1945. május 1. — *Az ifjúság sportja*.

¹ 1945. február 2-án jelent meg a *Szabadság*-ban a hír, hogy: „A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség a pártközi megállapodás alapján megbízást adott egy sportközpont felállítására.” Február 22-én a sportközpont felhívással fordult a volt leventeoktatókhoz és a volt polgári egyesületek ifjúsági sportolóihoz, hogy vegyenek részt „a magyar ifjúsági sportélet megindításában”. Március 4-én a helyreállított Sportszarnokban megrendezték a férfi csapatok kézilabda-mérkőzését. Március 4-én tartották az első labdarúgó-mérkőzést a kőbányai MADISZ és a Kammer gyár játékosai között. Májusban a sportközpontot országos hatáskörrel ruházták fel és megkezdte a vidéki MADISZ Testező Egyesületek szervezését. Rövidesen 91 ifjúsági sportegyesületet irányított, több mint 3000 taggal. (PI Archívum 856. f. 1. ó. e. — *Szabadság*, 1945. február 2., 22., március 4.)

² MOVE = Magyar Országos Véderő Egylet. 1919-ben ellenforradalmi fasiszta szervezetként Gömbös Gyula alakította.

25

1945. MÁJUS 12.

A MADISZ Diákközpontjának felhívása az egyetemi hallgatókhoz

Budapesten az egyetemeken megindult az élet. Újra benépesednek a tantermek, megtelnek a folyosók. Az egyetemi ifjúság nagy részét megmételtyezte a fasiszmus. Hitt az országvezetőknek, a butítóknak, a hazaárulóknak. Ezért a tévedésért nagy árat kellett fizetnie. Ezer és ezer hallgatót elhurcoltak. A Magyar Diákok Szabadságfrontjában¹ tömörült illegális diákmozgalmak a legsötétebb elnyomás idején harcba szálltak a reakció, az országvesztő nyilasok, a németek ellen. Harcaik, elesettjeik, hőseik nyomán további küzdelemre hívják fel az egyetemi hallgatót.

1. Felelősségre kell vonni a reakciós és a fasiszmusnak behódolt egyetemi tanárokat, előadókat. Az egyetemi ifjúságnak komoly felelősséggel, de meg nem alkuvó radikalizmussal kell megtárgyalni ezt a kérdést. Az igazolást végezzék el a pártok kiküldöttei, de ezek hallgassák meg az egyetemi ifjúság véleményét.

2. Igazolni kell minden egyetemi és főiskolai hallgatót.² Az igazoló bizottság a magyar diákság ellenállási mozgalmának, a Magyar Diákok Szabadságfrontjának tagjaiból álljon. Karonként megszervezve igazolja, megdorgálja és tisztségviselésre alkalmatlannak jelentse, 1–8 félévre vagy végleg kizárja az egyetemről, egész súlyos esetben pedig népbíróság elé utalja.

3. Meg kell szervezni az egyetemi segítőegyesületeket mint a diákság érdekvédelmi szerveit. Demokratikus választási rendszerrel a diákság maga intézze diákjóléti ügyeit. Vegye saját kezelésébe a diákkolégiumokat, a menzákat, a tandíjkérdést, a juttatásokat rendezze, indítson harcot az oktatás szabadságáért.

4. Találja meg a kapcsolatot a munkás- és parasztifjúsággal, és öntudatosan álljon oda a két nagy dolgozó réteg felszabadulási harcához.

5. Legyen szava az egyetemi katedrák betöltésénél, az egyetem minden őt érdeklő ügyének eldöntésénél.

Ezek közös célok, minden egyetemi hallgató igazi céljai, aki nem reakciós, nem a régi világ visszaélője. Fel hát a szabad élet kialakítására, az 1848-as, a Márciusi Front hagyományai nyomán az új, demokratikus szabad egyetemi életre.

Megjelent: Egységbe ifjúság! 176–177. old.

Az egyetemeken és főiskolákon a Diákközpont egységes kari MADISZ-szervezeteket akart létrehozni, de ez nem sikerült, mivel nem találtak elég diákvezetőt. Júliusban a MADISZ Országos Vezetősége felülvizsgálta álláspontját, és a Diákközpontnak azt a feladatot adta, hogy kezdeményezze az egyetemi és főiskolai diákvezetők konferenciájának összehívását. A konferenciát 1945. augusztus 8–12-ig Balatonlellén tartották meg, 120 résztvevővel. Itt létrejött az egységes egyetemi és főiskolai diákszervezet, megválasztották az Ideiglenes Központi Intéző Bizottságot (IKIB) koalíciós összetételben. (Lásd: Egységbe ifjúság!... 45–47. old.)

¹ A Magyar Diákok Szabadságfrontját, kommunista kezdeményezésre, több egyetemi és főiskolai diákcsoport hozta létre 1944. november 7-én, az antifasiszta küzdelem elősegítésére. Egyik alapítója volt a Magyar Ifjúság Szabadságfrontja nevű németellenes ifjúsági mozgalomnak.

² Az Ideiglenes Nemzeti Kormány 8500/1945. M. E. sz. rendelete az egyetemek és főiskolák hallgatóinak igazolásáról a *Magyar Közlöny* 1945. szeptember 26-i számában jelent meg. Az igazolási eljárások az 1945/46-os tanévben hosszan elhúzódtak és formálissá váltak.

26

1945. MÁJUS 19.

Riport a burgonyaosztásról

Lázasan folyik a munka, gyorsan telik az idő. A sor már hosszúra nyúlt és mindenki féltékenyen őrzi helyét. Az emberek maguk alakították meg a rendre őrkdő kordont és senki sem furakodhatik a sorok közé. Egyes „élelmesek” mégis megpróbálják, hogy elől a kiosztás helyénél becsússzanak. Itt MADISZ-tagok állank őrnt. Egy asszonyt átengednek.

A tömegeből magas férfi kiabál:

– Tessék a sorba állni kérem!

De az asszony sem hagyja magát:

– Majd ha maga is állapotos lesz, magát is át fogják engedni!

Egy másik férfiú mindenféle papírokat huzigál elő zsebéből, és úgy próbál bejutni.

De a tömeg hamar rendreutasítja:

– Ma már elmúlt a régi protekciós korszak! Álljon be a sorba, mint mindenki!

– Be a sorba! Be a sorba! – kiabálják egyhangúan. És a jólöltözött úriember kénytelen odébb somfordálni. A nép megvédi jogait.

Öregebb asszony nyújtogatja nyakát, morog. Semmi sem jó neki.

– Adjon neki gyorsan, hadd menjen már! – kiáltják többen is a sorból.

– Ilyen házmesterné kellene nekünk! – válaszolja a napbarnította testű munkabrigádos. És közben dühösen lapátolja a krumplit.

– Sietnünk kell – szól oda nekünk –, a másik csoport már 1 métermázsával többet adott el, mint mi! De lehúzzuk őket!

Alaposan tűz oda a nap, levették ingüket. Lassan kigyózik előre a sor. Egy-két órába is kerül, míg valaki a végéről előre jut.

– De megéri! – mondják. A csarnokban 12 pengő: ez mégiscsak a fele. És húsz kilót is kap az ember.

És mire a sor végére érnek, megelégedetté válnak az arcok.

— No lám, kár volt kétségbeesni. Mégiscsak sor került ránk is. Sokáig kellett várni, igaz, de a fiatalok jól dolgoztak. Csak úgy csurog róluk a víz! — hallatszanak a megbékélt hangok.

Délután fél négyre kiosztották az egész vagon burgonyát. Mára vége a munkának. Holnap reggelig pihenés. Visszatérnek a kerületi MADISZ-ba, ahol olvashatnak, szórakozhatnak, zenét hallgathatnak.

Egymásba karolnak fiúk, lányok, és vidáman énekelve vonul el a munkásbrigád... A Szent István körúton kis sor áll már, szatyros, zsákos emberek, férfiak, nők vegyesen.

— Mire várnak itt? — kérdem.

— A MADISZ krumpliosztására. Kilenc óra felé érkeznek a vagonokkal, de addigra már sok az ember, korán kell ideállni, hogy ne kelljen egész délelőtt várnunk.

— Bizony, sok munka van otthon, főzés, a gyerekekre is kell vigyázni — mondja egy sovány asszony. — De jól is jön ez a hatpengős krumpli, az üzletekben 16—18 pengőért árusítják, nem tudjuk mi azt megfizetni.

Mialatt itt várnak az emberek, a MADISZ fiataljai, a hatodik kerületi munkabrigád már javában dolgozik. Hat óra óta ott vannak a Nyugati pályaudvarnál, átveszik a közellátási kormánybiztosságtól a krumplit, hogy aztán a Pesten már oly jól ismert „Vas”-mozdonnyal kiosztási helyére szállítsák. Kilenc óra, mire megérkeznek. Rögtön hozzáfognak a kiosztáshoz.

— Ki osztja ki a legtöbb krumplit? Melyik csoport dolgozik gyorsabban? A munkabrigád vezetője adja meg a kért felvilágosításokat.

— A kormánybiztosság kérésére kezdték meg az élelmiszer-kiosztási akciót?

— Az ötlet a miénk volt. Megtudtuk, hogy Budapestre vagonszámra érkezik élelmiszer, krumpli, főzelék, de ezt a nagykereskedők kapják, és onnan az áru rejtélyes módon eltűnik. Azután öt- vagy tízszeres áron kerül piacra úgy, hogy a dolgozók nagy része nem tud hozzájutni. Be akartuk bizonyítani, hogy részt veszünk az újjáépítésben, hogy jelszavunk: „Vas Zoltánnal — vas akarattal” nem üres szólam.

— Hogyan vitték át ötletüket a gyakorlatba?

— Felkerestük Vas Zoltánt és előadtuk tervünket: Vállaljuk a krumpli kiosztását, hogy a közellátástól egyenesen a fogyasztóhoz kerüljön az áru, a feketeárusok árdrágító hozzájárulása nélkül. Ezzel módot nyújtunk arra, hogy az élelem ne csak a kiváltóságosok asztalára kerüljön. Rögtön hozzá is fogtunk a munkához, most már naponta kapunk vagonokat és a város különböző részein egyidejűleg rendezzük a kiosztásokat. Munkánkba bekapcsoltuk az összes többi kerületet is és példánkra már a pártok és szakszervezetek is dolgoznak.

— És ha a krumpli fekete árát letörték?

— Tervünk, hogy akciónkat rövidesen kibővítjük, és nemcsak krumplit, hanem főzeléket és más élelmiszereket is árusítunk olcsó áron. Amint látja, már fokhagymát is adunk, 10 pengőért kilóját, míg az üzletekben még mindig 40—50 pengőbe kerül. Árut a magas árak ellen! Ez a leghatásosabb fegyver a fekete piac letörésére.

B. I.

Vas Zoltán a „Hazatérés” című visszaemlékezésében utal arra, hogy mint Budapest polgármestere, felkérte a MADISZ-fiatalokat: segítsék a burgonya gyors szétosztását a lakosság között. (*Vas Zoltán: Hazatérés. Kossuth Könyvkiadó 1970. 202–205. old.*)

27

1945. MÁJUS 19.

Egy mozgalmas ifinap a MADISZ VI. kerületi szervezetében

A szerdai ifinap meglepően jól sikerült az eddigi unalmas érdektelen ifjúsági napok után. Nem egy esetben fel is kellett ezeket oszlatni az ostoba és hiábavaló viták miatt. Ilyen előzmények után a teremben alig volt jelen 80 tag, ebből a tulajdonképpeni érdeklődők száma 50 lehetett. A többiek: szereplők, vezetőség, sajtó stb. Azt várták, hogy mivel a tanonckérdést tűzték műsorra, legalább a tanoncok jelennek meg szép számmal. Meglepetésünkre tíz-tizenkét tanonc képviselte a munkásifjakat. Hogy lehet, hogy őket nem érdekli a saját problémájuk? Elkezdődött az ifinap. Az ügyes összeállítás mintegy szinpadra vitte a tanonckérdést. Lerántotta a leplet arról, hogy milyen visszaélések történtek a múltban a tanonc jogaival. Sorra megjelentek a reakciós iparügyi miniszter, a gyáros és a többi sötét alak és kellék. Változtak az idők és bennük az ifjúság helyzete is. A szinpad is változott: bemutatták a tanoncok mai helyzetét. Most már elismerte a miniszter, a gyáros is a tanonc szabadságát és jogát, hogy kérdéseiben elsősorban övé a szó. A commedia del' arte két része között egy kedves jelenetet adtak elő munkásfiatalok. Egy lány szavalta a verses szöveget, míg a szinpadon három szereplő igen közvetlen módon adta elő a remek jelenetet, amely a munkáslány múlt életét tárta elénk. Tanulságos jelenet volt!

Az ifinap következő részében Szikra Sándor vezetett be igen érdekes vitát. Az ifinap utolsó részében a Vándor-kórus adott elő néhány énekszámot. A gyér számú közönség tombolva tapsolt. Előadás után néhány szót kérdeztünk a kórus vezetőjétől, Góth Józseftől. Elmondta, hogy Vándor Sándort, a kórus megalapítóját Németországba hurcolták, az együttes jelentős részével együtt. A műsoron most leginkább az eddig betiltott művek szerepelnek: munkás-szocialista dalok, és Bartók-Kodály népi művei, külföldi meghívást is kaptak, ehhez azonban a kórus kiegészítésére volna szükség: a jelenlegi 50 tagról 100 tagúvá szeretnék kibővíteni együttesüket. Főleg értelmiségiek jelentkezését kéri a kórus vezetője.

Szilágyi János

IFJÚSÁG HANGJA, 1945. május 19. — *Ifinap, amelyet dicsérni kell!*

1945. MÁJUS 19.

Újságcikk a Petőfi Sándor vezetőképző iskoláról

A MADISZ központja május 25-én nyitja meg Petőfi Sándorról elnevezett vezetőképző iskoláját. Az iskola célja, hogy a magyar ifjúságnak olyan vezetőket adjon, akik ismerik elméletileg a múlt hibáit és a jövő feladatait, gyakorlatilag pedig ismerik a szervezést, az agitációt, a nevelésügy és a mozgalom többi ágának működését. Az iskola háromhetes tanfolyamokból áll, résztvevők száma ötven fő. Budapest kerületeiből 18, az országos központból, Szegedről, Debrecenből, Miskolcraól, Győröböl, Pécsről, Kecskemétről, Szombathelyről három-három ember, Pesterzsébetről három, Rákospalotáról három, Dorogról, Tatáról, Székesfehérvárról, Salgótarjánról egy-egy tag vesz részt.

Felhívjuk a felsorolt csoportok vezetőségét, hogy az iskolára kerülők kiválogatását a leggondosabban végezze, mert a végzettekre nagy feladat vár: a magyar ifjúság vezetése. Tizenhét és huszonhárom év közötti megbízható, fejlődőképés fiúkat és lányokat küldjenek, akik erős akarattal akarnak harcolni a magyar ifjúság egységének megteremtéséért és ezért a célért áldozatokról sem riadnak vissza.

Az iskolára kiválasztottak hozzanak magukkal: pokrócot, lepedőt, evőedényt, kést, kanalat, villát, a közös konyha feljavítására élelmet. Füzetet vagy ötven ív jegyzetpapírt, ceruzát, törülközőt, szappant, fogkefét, borotvakészüléket, ruha- és cipőkefét, két váltás fehérneműt. Ha ezekkel a kellékekkel az iskolára indulók nem rendelkeznek, a csoport kötelessége gyűjtés útján összeszedni és a tanfolyam tartamára kölcsönadni.

Az iskolára kijelöltek írják meg életrajzukat és a vezetőség ajánlásával együtt hozzák magukkal.

MAGYAR IFJÚSÁG, 1945. május 19. — *Kezdődik a vezetőképző iskola.*

A vezetőképző (szervező) iskola létesítésének gondolata első ízben 1945. január 29-én, a budapesti központ vezetőinek ülésén merült fel. Március 5-én 20 hallgatóval elkezdődött a tanítás a Györfly István Kollégium épületében (most V., Felszabadulás tér 1.). Néhány nap múlva élelem hiánya és több fertőző megbetegedés miatt a hallgatókat kénytelenek voltak hazaküldeni. A MADISZ vezetői márciusban határozatot hoztak, hogy „A szervező iskola oktatási tervét teljesen ki kell dolgozni okulni kell az első iskola hibáin. Az újabb tanfolyam megkezdése nem lehet időserű mindaddig, amíg az iskola mind gazdaságilag, mind oktatási szempontból nincsen tökéletesen előkészítve”. (1945. március 17-i értekezlet jegyzőkönyve. PI Archívum 274. f. 18/1 ó. e.) A MADISZ kulturális ügyi osztálya elkészítette az oktatási tervet, az iskola szervezeti felépítését, önkormányzatát, valamint a szemináriumok, előadások tematikáját, a meghívandó előadók listáját. A meghívandók között voltak Darvas József, Földes Mihály, Kovai Lőrinc, dr. Major Ákos, Major Tamás, Mód Aladár, Orbán László és mások. Az oktatási terv megjelent a „Fényes Szelek Nemzedéke. Népi Kollégiumok 1939–1949” c. kötetben (Akadémiai Kiadó 1978.). Minthogy a kötet szerkesztői a rendkívül érdekes iratot nem látták el jegyzetekkel, úgy tűnik, mintha a szervező iskola a közölt program szerint működött volna. Valójában az első szervező iskola hallgatóit csak április 15-én hívták vissza 10 napra, a tervezett második tanfolyamot a feltételek hiánya miatt nem indították meg. Így a május 26-án indult Petőfi Sándor vezetőképző iskolát tekinthetjük az első, rendszeresen működő MADISZ-iskolának. Itt — a mai Május 1. úton — az év folyamán több tanfolyamot tartottak. Augusztusban a SZIM Országos Titkárságát is felkérték, hogy a két szervezet közötti jobb kapcsolat kiépítése érdekében küldjön 5 hallgatót a harmadik tanfolyamra. (PI Archívum 274. f. 18/33. ó. e.) A negyedik tanfolyam

november 1-én fejeződött be. A következő élelem- és tüzelőhiány miatt nem tartották meg. (*Ifjúság*, 1945. november 28.) Az iskolán tanfolyamonként 40–50 hallgató kapott négyhetes politikai képzést és a gyakorlati mozgalmi munkához konkrét segítséget.

29

1945. MÁJUS 20.

Szikra Sándor felszólalása az MKP országos értekezletén a MADISZ-ban dolgozó kommunista fiatalok munkájáról

Szabadság! Elvtársaim, a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetségben dolgozó kommunista párttagok munkájáról kell pár szót szólnom, mert a gyakorlat azt mutatja, hogy különösen vidéken, de bizonyos mértékben Budapesten is, a párttagok nagy része, sőt, helyenként a pártvezetőségek sem értették meg kellőképpen pártunk politikáját a demokratikus tömegszervezetekkel kapcsolatban. Rákosi elvtárs rámutatott beszédében,¹ hogy a nők és az ifjúság volt az a réteg, mely a legnagyobb mértékben került a reakciós nevelés befolyása alá. Az elmúlt rendszer tisztában volt azzal, hogy milyen nagy jelentősége van az ifjúság nevelésének, és minden eszközt megragadott, hogy az ifjúságot a maga részére nevelje meg. Az eredményt láttuk.

Világos, hogy külön kommunista ifjúsági szövetséggel az ifjúság széles tömegéhez nem férhetünk hozzá, hanem a kommunista ifjúságot elszigetelnénk. Mégis ezt sok helyen az elvtársak nem látják be és nem értik meg, hogy a párt miért nem szervez külön kommunista ifjúsági szövetséget. Ezek az elvtársak ebből a helytelen elgondolásból kiindulva, sokszor mereven elzárkóznak, ha a MADISZ bármilyen kéréssel fordul egy pártszervezethez, gyakran pedig a MADISZ-t át akarják alakítani kommunista szervvé és hogy úgy mondjuk, agyontámogatják a szövetséget, túlságosan bele akarnak szólni a dolgába. Természetesen mind a két eljárás helytelen.

Beszélni kell arról, hogy sok helyen maguk a MADISZ-ban dolgozó kommunista párttagok helytelen politikát folytatnak, nem engednek mást szóhoz jutni, aminek következménye, hogy széles rétegek távol maradnak a szövetségtől. Több helyen viszont megengedik, megtűrik a reakció ősi fészket, a KALOT-ot, amelynek feloszlására még nem kerülhetett sor, de engedélyezése sem történt meg és amely most reakciós csúcsszervezetet igyekszik (pl. Gyöngyösön) kiépíteni. A cserkészmozgalommal szemben a MADISZ-nak az az álláspontja, hogyha teljesen különálló cserkészszervezet van, ez akaratlanul is a reakciót támogatja, mert hangsúlyozottan minden politikától távolálló szervezet akar lenni és így meghagyja a cserkészifjakat a múlt politikai rendszerének reakciós hatása alatt. Arra kell törekednünk, hogy megnyerjük magunknak a legjobb, legbecsületesebb cserkészeket és vezetőket. Legfeljebb olyan cserkészmozgalomról lehet szó, ahol munkások, diákok, parasztok lesznek együtt társadalmi, vallási vagy egyéb korlátozások nélkül és szorosan együttműködve velük, utat találnak a demokratikus nevelés felé. Egyes egyházi ifjúsági csoportokkal az a megállapodás jött létre, hogy ők tovább is dolgoznak, de csak egyházi nevelést adnak tagjaiknak, sportolási és kulturális lehetőségekre a MADISZ-ba küldik tagjaikat.

A többi pártokkal szemben az a helyzet, hogy van olyan párt, amelyik nem látta helyesnek, hogy úgy, mint pl. a szakszervezetekben is, a különböző pártok tagjai

egymás mellett vállvetve küzdenek a szabadságért, az ország felépítéséért. Ezt az ifjúsággal kapcsolatban nem hajlandók megtenni. Ha mi jól fogjuk meg a kérdést, rá tudunk mutatni az ifjúsági egység fontosságára. Ha nem teremtjük meg az ifjúság megfelelő, egységes szervezetét, ennek lesz a következménye, hogy a politikailag semleges ifjúság nem lesz egyetlen szervezetnek sem tagja, továbbra is megmarad tehát a múlt reakciós nevelésének hatása alatt. Vagy lemondunk a magyar ifjúság széles rétegeinek demokratikus átneveléséről, vagy pedig egységes tömegszervezetet létesítünk. A szövetség demokratikus célkitűzéseit helyenként, főleg vidéken, ki nem elégítő módon érte csak el, mert nem értették ennek jelentőségét. Ebből a célkitűzésből következik, hogy ez az ifjúsági szövetség egészen más jellegű, mint amilyen egy kommunista ifjúsági szervezet lenne. Elsősorban sporttal és szórakozáson keresztül igyekszik megnyerni az ifjúságot. Természetesen tömegsportra és tömegszórakozásokra gondolunk. Klubéletnek is kell folynia, ahol mindenki megtalálja a maga tanulási, szórakozási, sportolási lehetőségeit. Nem szabad azonban ezeket a külsőségeket a szövetség lényegével összetéveszteni, és éppen ezért sajnálatos, hogy a munkásifjúság gyakran távol tartja magát azzal az indoklással, hogy a szövetség polgári jellegű.

Június 10-én Országos Magyar Ifjúsági Napot rendezünk.² Tekintettel arra, hogy nem tudunk minden helyi és megyei szervezethez eljutni, kérjük az elvtársakat, értesítsék a helyi MADISZ-szervezeteket, hogy ezen a napon mindenütt gyűlést, felvonulást, juniálist rendezzenek, úgy a községekben, mint a városokban.

Reméljük, hogy a MADISZ-nak sikerülni fog az ifjúságot új szellemmel eltölteni, a demokrácia megszilárdítására és a reakció elleni harcra mozgósítani, az ország újjáépítésébe beállítani.

Harc az újjáépítésért. Az MKP országos értekezletének jegyzőkönyve 1945. május 20–21. Szikra 1945. 33. old.

Az MKP országos értekezletén az ifjúsági vezetők közül felszólaltak még Kiss József az ifjúsági szervezésről, a MADISZ-szervezetek munkájának javításáról; Dénes István, a SZIT nevében, az ifjúmunkásság feladatairól a MADISZ-ban és a szakszervezetben; Surányi Elvira, a MADISZ Nógrád megyei titkára, aki a Salgótarjánban végzett MADISZ-munkáról számolt be.

Az országos értekezlet határozatának az ifjúsági és a nőszervezettel kapcsolatos feladatokról szóló részét az alábbiakban közöljük: „Az ifjúság és a nők demokratikus szellemmel való átitatása olyan feladat, melyet csak akkor tudunk gyorsan és tartósan megoldani, ha a Nemzeti Függetlenségi Front pártjai közösen vállalják. Az országos pártértekezlet helyesli, hogy a Magyar Kommunista Párt nem alkotott külön kommunista ifjúsági és női szervezetet, hanem a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetséget és a Magyar Nők Demokratikus Szövetségét támogatja. A pártvezetőség ezért hasson oda, hogy a kommunisták teljes erővel segítsék úgy az ifjúság, mint a nők egységes, demokratikus szervezetét. Mindent meg kell tenni, hogy azokat a demokratikus pártokat, melyek még nem ismerték fel e téren az együttműködés szükségességét, jobb belátásra bírják.” Ugyanott: 89. old.)

¹ Rákosi Mátyás, az MKP főtitkára, előadói beszédében a szektaszzerű baloldaliság rovására írta, hogy sok helyütt a pártszervezetek nem törődnek az ifjúság és a nők szervezeteivel. (Ugyanott, 30. old.)

² Lásd a 32–33. dokumentumokat.

Részletek a MADISZ alapszabályzatából

I

A szövetség címe, székhelye, működési területe, hivatalos nyelve, pecsétje, jelvénye

1. § A Szövetség címe: Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség.
2. § A Szövetség székhelye: Budapest.
3. § A Szövetség működési területe: Magyarország.
4. § Hivatalos nyelve: magyar.
5. § Pecsétje körirat: Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség.
6. § Jelvénye: pajzs, felső harmadában felírás: Madisz, alatta nemzetiszín alapon egymásba fonódó három karika.

II

A Szövetség célja

7. § A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség a magyar munkás-, paraszt- és értelmiségi ifjúság demokratikus társadalmi, kulturális és gazdasági szervezete. A Szövetség célja elsősorban tagjainak, de az egész magyar ifjúságnak is demokratikus átnevelése és tervszerű nevelő munkával jártasságot biztosítani számukra a nemzetépítés gazdasági, kulturális és társadalmi feladataiban.
8. § Általában a Szövetség működése minden vonatkozásban a magyar ifjúság öntevékenységét és az ország demokratikus újjáépítésébe való bekapcsolását akarja lehetővé tenni. A Szövetség tárgyalás alá vesz, irányít, vezet és amennyiben módjában lesz, megvalósít minden olyan törekvést, amely az ifjúság anyagi vagy erkölcsi érdekét szolgálja.
9. § A Szövetség működési köréből mindenfajta pártpolitikai és felekezeti agitáció ki van zárva.

III

A cél elérésére szolgáló eszközök

10. § Egybefogása a magyar gazdasági és szellemi élet azon tagjainak és demokratikus szervezeteinek, akik a munkás-, paraszt- és értelmiségi ifjúság összefogását elősegíteni kívánják. Ők alkotják a Madisz Pártoló Testületét.
11. § A Szövetség szellemi és erkölcsi céljának megvalósítását szemináriumok, tanfolyamok, szervező iskolák, előadások, tudományos kutatások, kiadványok (lapok, folyóiratok, brosrák stb.) szolgálják.

A tagok osztályozása

14. § a) Pártoló tagok.
b) Rendes tagok: egyének, egyesületek.

VI

A tagok felvételének általános kellékeire vonatkozó rendelkezések

15. § A Szövetség tagja lehet bármely 14–26 éves fiatal, nemre, fajra, vallásra, társadalmi különbségre való tekintet nélkül. A vezetőségi tagok felső korhatára 35 év.
16. § A Szövetség tagja lehet az, aki annak célkitűzéseit önként, saját elhatározásából magáévá teszi.
17. § A Szövetség tagjainak sorába beléphetnek olyan ifjúsági egyesületek is, amelyeknek működése megfelel a Szövetség programja és szervezeti szabályzat alapelveinek és ezeknek követelményeit vállalják.
18. § A Szövetség tagjai egyenként bármely demokratikus párt vagy szervezet tagjai lehetnek, azokban működhetnek.
19. § Egyes tag felvétele jelentkezéssel, a jelentkezési lap kiállításával és a tagsági díj lefizetésével jár.
20. § Tagságnál a kiskorúság nem akadály.
21. § Mivel a Szövetség kimondottan ifjúsági szervezet, a tagság érvényességéhez és a belépéshez sem iskola, sem szülő, sem gyám vagy törvényes képviselő beleegyezése nem kell.
22. § A belépni kívánó egyesület a tagfelvételi kérelem előterjesztésével egyidőben köteles alapszabályait a vezetőség névjegyzékével együtt bemutatni. Felvétel tárgyában az Országos Vezetőség határoz fellebbezés nélkül.
23. § Pártoló tag lehet bárki, ha ahhoz az Országos Vezetőség hozzájárul és a pártoló tagdíjat lefizeti.

Eredeti tisztázat. — B. M. 5642/256 452.

Nem közöljük a IV., a VII–XX. fejezeteket. Az alapszabály 239 paragrafust tartalmazott.

A BM 353–372/1945. IV. ü. o. számú rendelete előírta, hogy az egyesületek alapszabályait közgyűlésen kell jóváhagyni. 1945. május 20-án formális közgyűlést tartottak, ahol elfogadták az alapszabályt, a jegyzőkönyvet, az Országos Vezetőséget, a Számvizsgáló Bizottságot, az Országos Elnöki Tanács és a Fegyelmi Bizottság tagjainak névsorát. Ezeket a budapesti polgármesternek benyújtották. A kísérőlevélen 1945. május 12-i dátum, Szabó Zoltán elnök, Kiss József főtitkár és Szikra Sándor titkár aláírása és a MADISZ Országos Elnökség körpecsétje található. A belügyminiszter 1945. július 24-én a 250 122/1945. VI/3. számú levélben küldött értesítést a jóváhagyásról.

A MADISZ az 1946. október 10–12-ig tartott II. országos kongresszusán módosította az alapszabályt. A módosított alapszabály, amelyet 1947. február 17-én a 430 909/1947. IV/3. számú levélben hagyott jóvá a belügyminiszter, négy fejezetből és összesen 36 paragrafusból áll. Lényeges eltérés a két alapszabály között nem található. A MADISZ szerepére vonatkozóan az első § kimondja: „A Szövetség célja: demokratikus szellemű, tiszta erkölcsű, testben és lélekben egészséges ifjúság nevelése, a dolgozó nép és az egész ifjúság érdekeinek szolgálata és a nemzetek közötti béke és barátság ápolása

és erősítése.” Bevezették a „tiszteletbeli” tagok intézményét: „Tiszteletbeli tagok lehetnek azok, akiket az ifjúságért folytatott áldozatos munka elismeréseképpen az Országos Kongresszus és a helyi taggyűlések ilyenekül megválasztanak.”

31

1945. MÁJUS 26—27.

Tudósítás az országos ifjúsági ankétról

(...)¹ A VI. kerületi MADISZ hatalmas dísztermében lelkes fiatalság tolongott.

Szabó Zoltánnak, a MADISZ elnökének bevezetője után elsőnek Nagy Ferenc újjáépítési miniszter szólt a Kisgazdapárt nevében az ifjúsághoz. A tiszta demokrácia legfőbb őre a magyar fiatalság — mondotta —, és ezért a MADISZ a legjobb hely, ahová ezt a figyelemztetést intézhetem: az új magyar fiatalság politikája soha többé ne kerülhessen szembe a magyar nép érzésvilágával.

A Magyar Kommunista Párt nevében Orbán László rámutatott arra, hogy az MKP az ország érdekeit nézi, amikor nem szervez külön ifjúsági csoportot. Ez nem jelenti az ifjúság távoltageit a politikától: ellenkezőleg, éppen azért van teljes egységre szükség, hogy a fasizmustól megfertőzött ifjúsági tömegeket is az építő demokrácia szolgálatára nevelhessük. Munkabrigádokat, rohamteljesítményeket követel a magyar demokrácia a fiatal magyaroktól. Ezelőtt a géppisztoly volt, ma a kalapács, az eke és a könyv legyen az ifjúság fegyvere.

A Szociáldemokrata Párt szónoka Szamay Lajos volt. Ő is egység mellett van — de ez nem jelenti azt, hogy az ifjúság egyetlen keretben szervezkedjék — mondotta.

Ha a tapsokból kell ítélni — kezdte előadását Kovács Imre, a Nemzeti Parasztpárt szónoka —, világos, hogy az ifjúság az egység mellett van. A MADISZ elvégzi a maga rohammunkáját: a magyar ifjúság nevelését. Ha meghagyjuk a pártok válaszfalát az ifjúságban, félő, hogy megmaradnak a társadalmi válaszfalak. Egységes, pártokon felüli szervezetre van szükség — mondotta Kovács Imre.

Béki Ernő, a Pedagógusok Szabad Szakszervezetének titkára hangsúlyozta, hogy az ifjúsági mozgalmaknak ma sokkal nagyobb nevelő hatásuk van a családnál vagy az iskolánál.

Az ifjúság szervezetének és a jó pedagógusoknak a kapcsolata lehet csak az, ami a reakciós iskolarendszert sarkaiból ki tudja fordítani. Ennek az együttműködésnek jó szervei a MADISZ diákbizottságai. Ortutay Gyula, a Rádió elnöke a régi, Hóman-féle² nevelési rendszer reakciós voltára mutatott rá. Az egységes oktatás fogja majd valójában az egységes ifjúságot létrehozni.

A MADISZ részéről Koós Béla szervezési titkár és Kiss József országos főtítkár szólalt fel. Rámutattak arra, hogy ha az ifjúságot külön keretekbe tömörítjük, a közönyösök tömegét a reakció karmaiba lökjük. Az ifjúságot saját magának kell visszaadni, nem pedig a szervezetek kereteiben hagyni.

A felszólalások után az ifjúság vitát követelt. Igen sok hozzászóló volt, és a jelenlevők az ifjúsági egység mellett tüntettek. Végül is határozatot hoztak, amelynek értelmében a MADISZ sajtó útján folytatja az ankétot, és ennek befejeztével újból nyilvánosság elé viszi a vitát.³ A vita azonban most már három kérdés körül forog,

és erre kér választ a MADISZ: kívánatos-e az ifjúság széles tömegeit megszervezni, vagy elég annak csak a szűk élgárdáját keretekbe vonni?

Ha az ifjúság nagy tömegeit akarjuk megszervezni, mi alkalmasabb erre: felaprózott pártkeretek, vagy egységes tömegszervezet? Végül összeegyeztethető-e a demokráciával, ha egy szervezet nem engedi be tagjait a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetségbe?

A mindvégig lelkes hangulatban lefolyt vita nem sok kétséget hagy aziránt, hogy a MADISZ-ifjak nem szorulnak buzdításra: munkájuk lendületes, és ami fő, hibáikat sem szégyenlik bevallani és tanulni akarnak belőlük.

SZABAD NÉP, 1945. május 30. — Tüntetés az ifjúság egysége mellett a MADISZ kétnapos ankétján.

¹ A kihagyott első rész a Petőfi Sándor szervező iskola megnyitására tudósít.

² Hóman Bálint többször volt az ellenforradalmi rendszer kultuszminisztere. Nevéhez fűződik az iskolai nevelés nacionalista-soviniszta ideológiai alapjainak kidolgozása és meghonosítása. A „Magyar történelem” tankönyv megalkotásánál szerzőtárs volt. Mint háborús bűnöst, a Népbíróság 1946-ban életfogytiglani börtönbüntetésre ítélte.

³ Az ankét folytatására nem került sor.

AZ ELSŐ MAGYAR IFJÚSÁG NAPJA (32—33)

32

1945. JÚNIUS 10.

Tudósítás a budapesti sportünnepélyről

Szép volt, felejthetetlenül szép volt az a pompás ünnepség, melyet a magyar ifjúság napja alkalmából a MADISZ rendezett a Népligetben.

A MADISZ első célkitűzései közé tartozik nagy tömegek bevonása a sportba, és mindjárt az első alkalommal olyat produkált ezen a téren, amelyet Magyarországon eddig még nem rendeztek soha.

Itt arról álmodoztunk, hogy ne csak néhányan sportoljanak 10 000 főnyi közönség előtt, akkor ez az ál munk most valóra vált. 10 000 fiú és leány sportolt és minden sportot csaknem ugyanannyian nézték végig, mert itt a nézők és versenyzők állandóan helyet cseréltek. Egymást váltották. Aki éppen nem versenyzett, az odaült a körlépcsőre vagy a pálya szélére, és nézte a versenyszámokat vagy szurkolt a szereplőknek.

A MADISZ hí maradt elvéhez, hogy nem sztárokat akar nevelni a sportban, hanem azt akarja, hogy minden fiú és leány sportoljon és minél többek számára tegye lehetővé a testi kultúra áldásait.

A nagykörben rendezték meg a kerékpárosversenyt. A vaskerekesek négykörös pontversenye népes mezőnyt, szép sportot és jó teljesítményt hozott. 12 kilométeren át taposták ezek a versenyzők a pedált. Ezt a versenyt Lehovecz nyerte. A vaskereke-

sek után a fakerekesekek álltak rajthoz, hogy könnyű gépeikkel fussák végig a hatkörös távot. Egyilkos küzdelem után Brechel nyerte a versenyt, mert a mindvégig vezető Lehoczyt az 5. körben baleset érte.

Még tartott a kerékpárverseny, a stadionban már megkezdődött a labdarúgó nagyüzem. Itt Kalmár Sanyi, a MADISZ labdarúgó titkára a főrendező. Bizony nem könnyű a feladata, hiszen csekély 47 labdarúgócsapat vett részt a villámtornán. A kétszer 10 percgig tartó mérkőzéseket azonban egyszerre három pályán is rendezték, így sikerült csak ezt a hatalmas programot lebonyolítani. Meglepetést keltett a villámtorna favoritjának, a IX. kerületnek veresége a döntőben. A IX. kerületnek ugyanis szombaton és vasárnap bajnoki mérkőzést kellett lejátszania és így a villámtornán az utánpótlás csapatukat szerepeltették, a döntőben hatalmas küzdelem után vereséget szenvedett a peštszenterzsébeti csapattól.

Az öreg liget csak úgy hangzott az ifjak „Hajrá, kilenc!”, „Hajrá, Szabók!” biztatástól. Régen láttunk kézilabda-mérkőzést ilyen parázs lelkesedéssel pompás iramban játszani. A részt vevő csapatok között voltak olyanok is, akik először vettek részt kézilabda-mérkőzésen, és így a játékevezetőnek néha játék közben szabálymagyarázó előadásokat kellett tartania. Páratlan küzdelmet vívtak, a labda kergetői a pompás gyepen. Itt a IX. ker. csapatai győzedelmeskedtek a Kemény gimn. és a XIV. ker. csapatai előtt.

A rádiószobába vonult a „vezérkar”. Innen irányították az egész nagyüzem gépezetét. Itt volt Koczor Andor főrendező segítőtársaival, Kutas Istvánnal és Viktor Józseffel. A pályán pedig ott szorgoskodott az atlétáknál Fekete Ilona, a labdarúgóknál Kalmár Sándor, a kézilabdásoknál Levin Tamás, a zsinórlabdázóknál Bencze Gyurka, a kerékpárosoknál Hidvégi László. Az atlétikai verseny rendezői között ott látjuk Kelen János sokszoros magyar hosszútávfutó bajnokunkat, aki önként vállalkozott a fiatal atlétikai nemzedék versenyének megrendezésére. Zökkenő nélkül következtek a versenyszámok. Nem lett igazuk a kishitűeknek, akik azt hitték, hogy ilyen tömegverseny lebonyolításához három nap szükséges. Hat és fél óra alatt pergett le a magyar sport eddigi legnagyobb tömeg megmozdulása, amely méltó volt az ifjúság napjához.

A megafon hirdeti, hogy az ökölvívók a tribün mögötti térségen fognak mérkőzni. A hevenyészen felállított szorítók körül azonban nem sokan férhettek el, mert a hátrább állók már nem láttak semmit a mérkőzésekből. De ezek is segítettek magukon. A nézők, akik számára nem jutott a ring körül megfelelő hely, azok felmásztak a gondnoki lakás tetejére és így a páhollyá alakított lapostetőről nézték végig az ökölvívók versenyeit.

MADISZ-repülők, nem ismerve lehetlent, fáradságos munkával leszállították gépeiket a Népligetbe és bemutatták, miképpen indul el útjára a vitorlázógép.

A szabadfogású birkózók is ott „gyúrták” egymást a szőnyegen.

Fiatal, névtelen versenyzők küzdöttek egymással, mégis jó sportot hozott küzdelmük.

A kerékpárosok két ízben a salakon is versenyeztek. Az indulók eredményei kiválóak voltak.

1945. JÚNIUS 10.

Tudósítás a jugoszláv és a román ifjúsági szervezetek küldötteivel folytatott tárgyalásokról

Június 9-én este a Hősök terén Szabó Zoltán, a MADISZ országos elnöke meggyújtotta a határszélről befutott staféták fáklyáival a Magyar Ifjúság Lángját. Június 10-én bebizonyosodott, hogy ez a lánggyújtás nem pusztán szimbolikus jelentőségű. A Magyar Ifjúság Napjának népligeti ünnepségén már személyesen vett részt a Szovjetunió ifjúságának képviselője és a jugoszláv ifjúság küldöttsége. A szovjet ifjúság szónoka¹ és a jugoszláv ifjúság szónoka az Ifjúsági Nap résztvevőinek határtalan lelkesedése és ünneplése közben tolmácsolta a két nép ifjúságának testvéri üdvözlését és jó munkát kívánt az egy táborba sorakozó magyar demokratikus ifjúságnak.

A nyilvános ünnepséget több napig tartó barátságos eszmecsere követte.² Ennek jelentőségét fokozta, hogy ezen már részt vett a jugoszláv küldöttség mellett a romániai Haladó Ifjúsági Szövetség küldöttsége is. A két szomszéd nép ifjúságának küldöttségét a MADISZ országos vezetősége a Vörösmarty téri székházban látta vendégül. Ügyszólván éjjel-nappal együtt voltak a tanácskozók. A tanácskozás külső képe és a megbeszélések hangja mentes volt minden mesterkéltné ünnepélyeskedéstől és a diplomáciai tárgyalások feszélyezett udvariaskodásától. Az ifjúság követéinek találkozója volt ez, amely a komolyságot össze tudta kapcsolni a meghitt és bensőséges tárgyalási móddal. A legkomolyabb eszmecseréket gyakran szakította meg vidám nótázás. Felcsendültek a legszebb magyar, jugoszláv és román népdalok. Meglepetve tapasztaltuk, hogy a román ifjak szinte a Györfly-kollegisták híres népdalkórusán is tútesznek a magyar népdal ismeretében és éneklésében.

Ilyen légkörben könnyű volt „eredményes” tanácskozást folytatni. Indítványok hangzottak el a három nép ifjúságának állandó és rendszeres baráti együttműködésére vonatkozólag. A szomszéd népeket sértő tankönyvek kiküszöböléséről, az ifjúsági sajtótermékek rendszeres cseréjéről, kölcsönös táborozások szervezéséről, népdalkórusok és színjátszócsoporthoz cserelátogatásáról fogadtak el javaslatokat a kiküldöttek azzal, hogy a javaslatokat szövetségeik vezetőségéhez továbbítják. A tanácskozásokat Szabó Zoltán, a MADISZ elnöke nyitotta meg és Kiss József főtítkár zárta be üdvözlő szavakkal.

Utoljára Petőfi szobránál találkoztak a magyar, jugoszláv és román ifjak, ahol meleg kézszorítások és baráti ölelések után vidám hangulatban, de nehéz szívvel váltak el egymástól.

MAGYAR IFJÚSÁG, 1945. június 23. — *A szomszéd államok ifjúságának küldöttei Budapesten.*

Az első Magyar Ifjúság Napja tanulságainak értékelését több dokumentumban olvashatjuk. A június 12-i vezetőségi ülés jegyzőkönyve szerint a MADISZ vezetői a tapasztalatok levonásában főként a szervezés hiányosságait és az ifjúság soraiiban mutatkozó közömbösséget emelték ki. Elmarasztalták a budapesti kerületi szervezeteket a gyenge előkészítés miatt. 9-én kb. 6000-re, 10-én kb. 15 000-re becsülték a résztvevők számát. Szervezési hibának tartották, hogy a középiskolás diákok és a cserkészek nagy része távol maradt. Megelégedéssel állapították meg, hogy a sajtóban a Magyar Ifjúság Napja kellő visszhangot kapott. (PI Archívum 286. f. 31. ö. e.) Az MKP KV Tömegszervezési Osztá-

lyán a kommunista ifjúsági vezetők részvételével tartott megbeszélésen inkább a pozitív elemekre helyezték a hangsúlyt. Megállapították, hogy a MIN a MADISZ politikai sikerét mutatta, mivel a pártok vezetői (Rákosi Máttyás MKP, Szakasits Árpád SZDP, Tildy Zoltán FKGP és Kovács Imre NPP) a nagygyűlésen elmondott beszédükben az ifjúság demokratikus egysége mellett foglaltak állást. Kiemelték, hogy vidéken különösen jól sikerültek a rendezvények. Bár az akció felszínre hozta a MADISZ-munka gyengeségeit, egészében a szövetség erősödését jelentette, alapították meg. Felhívták a figyelmet az ünnepségek időpontjának körültekintőbb megválasztására, a kerületi szervezetek munkájának hatékonyabb segítésére – főként az előkészítés fázisában – és az ifjúság életkori sajátosságait fokozottabban figyelembe vevő munkamódszerek kimunkálására. (Az MKP országos központjában készült jegyzőkönyv 1945. június 14. PI Archivum 274. f. 18/2. ó. e.)

¹ A felszabadulás után első ízben került sor a két szomszédos ország – Jugoszlávia és Románia – ifjúsági képviselőivel a kapcsolatfelvételre. A Komszomollal ekkor még nem volt hivatalos kapcsolat, a Szovjetunióból nem érkezett külön ifjúsági delegáció az ünnepségre. A nagygyűlésen felszólaló Sztancev főhadnagy a Budapesten állomásozó szovjet hadsereg egyik tisztje volt.

² A tanácskozáson Kende István adott tájékoztatást a demokratikus és forradalmi ifjúsági mozgalom felszabadulás előtti történetéről, a MADISZ helyzetéről. A tájékoztatót vita követte. A találkozó a három ország ifjúsági mozgalmának tapasztalatcseréjét is jelentette.

34

1945. JÚNIUS 18.

Kende István beszéde a MADISZ kommunista vezetőinek országos tanácskozásán

Eltársak! A június 10-én megrendezett ifjúsági nap rengeteg tanulsággal szolgált számunkra. Meg kell állapítanunk azt, hogy május elseje óta – és ez vonatkozik az ország nagy részére – a MADISZ komoly, lendületes fejlődést elérni nem tudott, sőt helyenként visszaesések mutatkoznak. Természetesen vannak kivételek, de általánosságban ez a helyzet. A június 10-i ifjúsági nap tanulsága tehát elsősorban az, hogy bizonyos hibákkal, bizonyos körülményekkel gyökeresen szakítanunk kell.

Ugyancsak rendkívüli fontosságú esemény volt a MADISZ életében az első országos konferencia, amit június 16 és 17-én rendeztünk. Ez viszont komoly bizalommal tölthet el bennünket, mert azt láttuk, hogy az ország minden részéből, a megyei és területi központokból a megbízott titkárok kivétel nélkül eljöttek. Azt hiszem, nyugodtan állíthatom, hogy magas nivójú, komoly, megfontolt tárgyaláson vettünk részt, amely a jövőben nem marad eredménytelenül.

Eltársak! A konferencia és a június 10-i ifjúsági nap eredményéből nekünk tanulságokat kell leszűrünk. Tisztán kell látnunk, mi a jövőben a teendők és nem szabad restellnünk, hogy szigorú önkritikával forduljunk itt elsősorban az elvtársak, de azontúl a MADISZ szélesebb keretei felé. Hozzájárult még mindehhez, hogy június 10-én a jugoszláv, román és csehszlovák¹ ifjúsági elvtársakkal is sikerült megbeszélést folytatnunk, amely számunkra nagyon tanulságos volt.

Meg kell állapítani, hogy a MADISZ munkájában még mindig mutatkoznak politikai hibák, és ezekért a hibákért elsősorban az elvtársak felelősek. A MADISZ még ma is erősen szektáriánus jellegű szervezet. Számatalan példát lehetne erre felhozni,

de elég rámutatnom például arra, hogy a tegnapi országos konferenciát olyan teremben tartottuk meg, amelyben egyetlen nemzeti színű zászlót sem láttunk, viszont vörös drapériát annál többet. Hozzá kell tennem, hogy a szervezet, amely vendégül látott bennünket, rendelkezett kellő mennyiségű nemzeti színű zászlóval, hiszen nemegyszer már feldíszítette termét ilyenekkel. Hasonló jelenségeket tapasztalhattunk a június 10-i felvonulás alkalmával is.

Kirívó esetként felhozok két vidéki példát. Az egyik a veszprémi szervezet, amely a június 10-i ifjúsági napra a következő programmal készült: tábori mise, „Himnusz” és „Internacionálé”. Azt hiszem, felesleges rámutatnom arra, milyen politikai zavart fed ez a program. Nem sokkal különb a kaposvári szervezet plakátjának szövege: „Ha nem félsz a küzdelemtől, ha nem rettensz vissza a rád váró feladatoktól, veled lesz az Isten, Madisz.” A kaposvári szervezetben ugyanis egy tisztán kommunista jellegű szekta vette eleinte kezébe az irányítást. Ez a vezetőség senkit nem tudott az elvtársakon kívül maga köré tömöríteni és a reakciónak mi sem volt könnyebb, mint valóságos tömeggel kisajátítani ezt a szervezetet. Kisajátította a szervezetet és a maga embereit ültette a vezetőségbe. Így aztán az a MADISZ — amelynek a legaktívabb tagjai azok, akik most itt ülnek a Kommunista Párt székházában — elvtársaink rossz munkája következtében Kaposvárott reakciós szellemű szervezetté alakult át.

Természetesen van helyenként javulás is. Az egyik pesti kerületben, amelyik azelőtt a leghangosabb volt a szociáldemokrata ifjakkal szemben és állandóan „le az egységbontókkal” és egyéb kiáltásokkal tüntetett, most a június 10-i ünnep előtti napon a SZIM kerületi helyisége előtt hatalmas betűkkel kiírta: „Titeket is várunk június 10-én!” Ez azt mutatja, hogy ebben a kerületben, amelyik azóta erősen fel is lendült, áttörték a szektarianizmus falát, amely pedig — mint mondtam — igen sok szervezetben rendkívül erős. A szektarianizmus rendkívül nagy politikai hiba. Mindazok a további hibák, amelyek mind a központban, mind az egyes vidéki szervezetekben megmutatkoznak, mind ennek a politikai hibának a következményei.

Azt látjuk, hogy a legtöbb szervezetben a munka nincs megszervezve; fejtellenül és beosztás nélkül folyik, mind a központi vezetőségnél, mind az egyes kerületi szervezetekben. Miért? Azért, mert a legtöbb szervezetben kettős vezetés érvényesül. Az elvtársak úgy érzik, hogy más nem képes vezetni, csak ők, és a nem kommunisták úgyszólván csak tiszteletbeli vezetők. Az elvtársak helyenként kézzel-lábbal tiltakoznak az ellen, hogy ezek munkához jussanak. Ez helytelen, mert nem egy példa mutatja, hogy a nem kommunisták között rengeteg jó és használható ember van. Példákat lehetne erre hozni az országos vezetőségben és nem egy helyi kerületben egyaránt.

Hibája a MADISZ munkájának az is — és ez is ennek a szektarianizmusnak a következménye —, hogy az elvtársak bizalmatlanok a nem kommunistákkal szemben és ezt azok érzik is. Emiatt aztán távolmaradnak a munkától. Nemegyszer tapasztalhattuk, hogy a nem kommunisták igen jó tervekkel jönnek. Az elvtársak félnek, hogy más el akarja venni előlük a munkát és ezért az ő tervüket is elvtársaink hajtják végre. Ezzel a szellemmel gyökeresen szakítani kell.

Nem szabad túrni azt — amire jellemző példaképpen felhozhatom éppen a budapesti területi vezetőséget —, hogy a vezetőségek tisztán kommunistákból álljanak. Idézhetnék még rengeteg vezetőséget, ahol óriási többségben vannak a kommunisták. Ez azt mutatja, hogy az elvtársak csak úgy érzik magukat nyeregben, ha többségben vannak és ezzel le tudják dorongolni a vezetőségben levő nem kommunistákat.

Ez helytelen álláspont. Ha mi tágabb káderpolitikát folytatunk, ha nem félünk le-nyúlni a kerületek tömegeibe, hogy onnan kivesszük azokat a nem kommunistákat is, akiket munkánkban felhasználhatunk, rá fogunk jönni, hogy sok olyant fogunk találni, akik nemegyszer szebben fogják elvégezni a munkát, mint azok a kommunisták, akik ma a párttagság védelme alá bújnak és ezen keresztül igyekeznek nemegyszer ráerőszakolni az elgondolásukat a nem kommunistákra.

Ezeket a módszereket gyökeresen változtatni kell. Ez kitűnt a most lezajlott konferencián is. Azt is megmutatta ez a konferencia, hogy a titkárokban, tekintet nélkül pártállásukra, megvan a jó szándék, hogy változtassanak a dolgokon és keresik a jó módszereket. Kétségtelen, hogy nekünk újabb módszerekhez kell nyúlnunk, de ne higgyük, hogy valami tökéletesen újszerű, soha nem látott módszer eredményre vezet. Néha, éppen az elvtársak részéről, egész hajmeresztő ötletekkel jönnek: a MADISZ-t szerintük egész egyszerűen el kell konspirálni, helyette több új tömegszervezetet kell létrehozni, mögéjük bújtatni a MADISZ-t és így befolyásolni azokat. Ez nem a szektarianizmusból való kigyógyulást, hanem éppen ellenkezőleg, annak fokozódását jelentené. Ha ily módon izoláljuk magunkat, akkor a reakció a maga befolyását különböző új tömegszervezetekben fogja érvényesíteni. Az elgondolás az egyetemisták példájára hivatkozik. Kétségtelen, hogy az egyetemeken így nyíltan, MADISZ-keretekben dolgozni nem tudunk. Hozzá kell tenni, hogy az egyetemek helyzete annyira speciális, hogy örültség lenne az egyetemisták helyzetét a magyar ifjúság általános helyzetére vonatkoztatni és az ott követett módszereket ráerőszakolni egyéb rétegekre. Az ilyen és ehhez hasonló elgondolások végül oda vezettek, hogy pl. felmerült a középiskolások megszervezésének terve olyan formában, hogy az külön szervezet lenne, amelyben MADISZ-tagok is lennének, akiknek a segítségével irányítjuk majd a középiskolások tömegszervezetét. Tudvalevő, hogy a középiskolásokban soha nem voltak olyan törekvések — amelyek viszont az egyetemistáknál mindig megvoltak —, hogy külön szervezetük legyen. Az egyetemisták helyzete — mint mondtam — egészen más, és éppen ezért evvel számolnunk kell és fel kell építeni az egyetemi ifjúsági szervezeteket.

Ugyancsak helytelen az az elgondolás is, amit vidéken is hallottunk. Egyes aktív MADISZ-vezetők kijelentették, hogy „márpedig aki a MADISZ-ban nem dolgozik aktívan, az nem lehet MADISZ-tag”. Ez megintcsak a szektás munka egyik jellegzetessége és azt eredményezné, hogy megintcsak egy külön kis réteget tömörítsenek a MADISZ köré, és az ifjúság tömegeit kívülhagynánk. Tisztán kell látni és ez kell legyen az eddigi munkánk fő tanulsága: A MADISZ csak akkor tud eredményt elérni, a MADISZ-szal csak akkor tudunk jó úton haladni, ha valóban tömegszervezetet létesítünk belőle, nem pedig fiókpártot. Nem baloldali szektát, de ugyanakkor nem egyszerű tánckört, mint ahogyan néhány helyen az ellenkező végtetbe megy át.

A MADISZ-nak meg kell tehát nyernie az ifjúság egészét, vagy legalábbis óriási többségét. Ha nem ezt tesszük, hiába van százezer tagunk is, akkor is szekta maradunk, elszigetelve — mert ha van is százezer tagunk, igen messze leszünk attól, hogy ez a százezer ember ténylegesen benne is legyen a MADISZ keretében és elfogadja annak irányát. A kereteket meg kell tehát tölteni több tartalommal. Tartalom alatt nem azt értjük, hogy ugyanakkor, amikor igyekszünk az embereket oktatni vagy munkájukat felhasználni, ha valaki belép a MADISZ-ba, mindjárt rajokba, órsökbe

vagy szakaszokba szervezzük, vagy mindjárt megfogjuk és azt mondjuk neki: „Neked ez lesz a munkád”, vagy „Te ehhez, vagy ahhoz a munkacsoporthoz tartozol” – mert ez nem tömegszervezeti módszer. Kétségtelen, hogy nekünk munkát kell adnunk az embereknek, meg kell tanulnunk az emberek mozgósításának a módját, és ez csak az emberek foglalkoztatása útján érhető el. Ez azonban semmi esetre sem jelenti azt, hogy a belépő ifjúságot azonnal munkára kell kényszeríteniük azzal, hogyha nem dolgoznak, akkor nem maradhatnak a MADISZ-ban. A kereteknek ilyen módon való megtöltése súlyos hiba lenne. Olyan tartalommal kell megtölteni a kereteket, amely az ifjúságnak tetszik. Például – amint azt a konferencián sajnos elég kevésbé vetették fel – ki kell építenünk a MADISZ sportszervezeteit. Kétségtelen, hogy a MADISZ sportszervezetei nem kicsinyek, de az a körülmény, hogy Magyarországon vitorlázó repüléssel csak a MADISZ foglalkozik, egymagában még nem sokat jelent, mert nem ez a legfontosabb sport. Szükség van erre is, de még szükségesebb, hogy a jó tömegsporton keresztül a MADISZ megmozdítson minden magyar fiatal, aki sportolni akar. Ezt csak úgy tudjuk elérni, ha alaposan kiépítjük a sportszervezetet.

A sporton kívül számtalan eszközünk van, amellyel a magyar ifjúságot mozgósítani tudjuk anélkül, hogy visszariasztanánk őket szűk keretbékényszerítéssel. Ilyen eszköz a tánc is. Az elvtársak sok helyen húzódoznak ettől a szórakozástól, mert szerintük ez kommunistához nem illik, máshol pedig egyszerűen lehetetlenné teszik vagy legalábbis élesen ellenzik az ifjúságnak ezt a szórakozását. Az kétségtelen, hogy nem szabad a MADISZ-nak táncklubba válnia, nem merülhet ki minden tevékenysége a táncolásban, de nem kihasználni azt az agitációs és szervezési lehetőséget, amit az ifjúság táncolási vágya jelent, azt jelenti, hogy nem használjuk ki a tömegmozgósítás egyik legfőbb erejét.

Könnyű szórakozás, sport és tánc mellett természetesen nem szabad megfedkez-nünk, sőt erőteljesen ki kell építenünk a MADISZ-ban a már mozgósított kádereknek az aktivitásra nevelt és már az aktív keretekbe bevont ifjaknak az oktatását is. Vigyázni kell azonban arra, hogy ez az oktatás, kultúrmunka, felvilágosító munka megint csak ne legyen kommunista agitáció, mert sok helyen ezzel találkozunk. Sok helyen ha már kitermeltek maguk közül néhány jó embert, aki hajlandó tanulni, akkor ezek belépnek a Kommunista Pártba. Ez annak a következménye, hogy csak azokat vontuk bele a munkába, akik amúgy is a Kommunista Párt felé orientálódtak, a többiekhez azonban nem nyúltunk hozzá. Nekünk az oktatásnak, a tanításnak, a kultúra terjesztésének azt a módját kell választanunk, amivel eljutunk a legszélesebb tömegekhez, nemcsak a legjobbakhoz. Foglalkoznunk kell az ifjúság mindazon rétegével, amelyik értéket jelent, amelyik hivatva van munkát kifejteni a MADISZ keretein belül. Itt megint csak egy példára hivatkozom, a szervező iskola példájára. Meg kell állapítanunk, hogy az a 40 főnyi vidéki és pesti fiatal, aki ott tanul, igenis elsőrendű oktatásban részesül. A szervező iskolában olyan hangulatot és lendületet látunk, amilyent – állíthatom – nemcsak Budapesten, hanem az egész országban sem találhatunk semmilyen csoportban. Ott senkinek sem fog eszébe jutni, hogy „most magunk között vagyunk, énekeljük az Internacionálét”, bár van közöttük sok kommunista. Tudják, hogyha MADISZ-szervezetben vannak, hogyan kell viselkedni. A szervező iskola jó eredményét bizonyítja az is, hogy azok, akik az első szervező iskolából kerültek ki, amelyik pedig sokkal gyengébb volt, mint ez, sőt járvány

miatt felénél abba is maradt, ma a legjobb vidéki szervezők. Meg vagyok róla győződve, hogy a mostani iskolából szintén a legjobb munkaerőket nyerjük a MADISZ számára. Az ő szellemüket kell követnünk és egységes MADISZ-szellemet kell kialakítanunk Pesten és az országban egyaránt.

Vannak annak az elgondolásnak is hívei, akik azt mondják, hogy nem kell ugyan kommunista oktatást adni a MADISZ-ban, hanem komoly tudományokra kell nevelni az ifjakat és ilyen alapon a legkülönbözőbb oktatási tervekkel foglalkoznak. Meg kell állapítanunk, hogy az ifjúság széles rétegeiben, bizonyos tömegekben megértésre fog találni ez a felfogás és nem szabad elhanyagolnunk ezt sem, de nem szabad a MADISZ-nak komoly hangú szervezet jellegét sem fölvennie, annak ellenére, hogy komolyan kell viselkednünk akkor, mikor kultúrával, iskolák kérdésével, tanonc-kérdéssel foglalkozunk.

A túlságos komolyság legszembetűnőbben éppen a *Magyar Ifjúság* c. lapból, a MADISZ központi hetilapjából tükröződik ki. Nézzük egymás mellett a *Magyar Ifjúságot* és a *Képes Világ* c. képeslapot. Mindkettő egy-egy fényképet közöl a címlapján: az ifjúsági napról egy-egy tömegfelvételt. Amíg a *Magyar Ifjúság* címlapján bámészkodó arcokat és komoly tekinteteket látunk, addig a *Képes Világ* címlapján ugyanezeket az ifjakat tapsolni, nevetni, lelkesedni látjuk. Hozzá kell tennem, hogy a két kép ugyanazon az előadáson, talán csak pár percnyi eltéréssel készült. Ha valakit megkérdeznénk a képek alapján, hogy melyik az ifjúsági lap, habozás nélkül a *Képes Világot* választaná, mert abban sokkal több a jókedv és lendület, mint a mi ifjúsági lapunkban. Ez nemcsak a lap hibája, hanem ez visszatükrözi a MADISZ hibáit is. Nem akarok még egyszer ezekre rámutatni, de meg kell állapítani, hogy a lap alaptónusa komoly, nincs benne lendület, szórakozás, vidámság, pedig ha az ifjúság ezt nem fogja nálunk látni, soha nem fog a MADISZ-ba jönni, hiába igyekszünk őröket szervezni és hiába akarunk akármilyen tömegszervezetet felépíteni a MADISZ helyett.

Eltvársak, meg kell állapítanunk, hogy bármilyen hiba is merül fel, akár szervezeti, akár más jellegű, annak az alapja mindenkor politikai hiba, mert ha megszüntetjük a politikai hibákat, ha magunkhoz engedjük a tömegeket, akkor — de csakis akkor — létrejön az, amit oly hangosan, kórusban követelünk: az ifjúsági egység. Ha a MADISZ azt fogja nyújtani az ifjúságnak, amit más szervezet nem nyújthat neki, akkor a magyar ifjúság széles tömegei hozzánk fognak jönni és minden más ifjúsági szervezet el fog sorvadni, azok fognak szektává válni. Kétségtelen, hogy a MADISZ ma is erősebb, mint bármelyik szervezet, mint az összes többi szervezet együtt, de ez nagyon sovány vigasz, mert nagyon jól látjuk, hogy mind a cserkészmozgalom, mind a szociáldemokrata ifjúsági mozgalom stb., amennyiben nem tudjuk megtalálni velük az együttműködést, nehezíti, gátolja a munkánkat, kerékkötője bizonyos fokig a MADISZ munkájának. Ezért pedig a MADISZ magára vessen, mert ez tisztán annak tudható be, hogy igenis a MADISZ nagy egészében kommunista szervezetnek tűnik fel az ország népe előtt, mert a vezetősége túlnyomó többségben kommunista és ez a szervezet irányára is rányomja bélyegét. A különbség legfeljebb annyi, hogy míg az egyik helyen teljes erővel bele akarják kényszeríteni az ifjúságot a kommunista gondolkodásba, addig a másik helyen elszigetelődnek a maguk szűk szektáján belül és ezáltal kiváltják a polgári és más felfogású körök passzivitását vagy esetleg ellenszenvét is.

Az egység útja kétségtelenül az, hogy először meg kell tölteni a kereteinket és akkor meg fogjuk találni az együttműködés útját a nem reakciós ifjúsági szervezetekkel. Feltétlenül meg kell különböztetnünk ugyanis a szociáldemokrata ifjúsági mozgalmat, sőt bizonyos fokig a cserkészetet is a reakciós ifjúsági szervezetektől. A reakciós egyletek ellen a legélesebben, egységesen fogunk fellépni. Ezeket el kell szigetelni a tömegektől, de nem így kell eljárunk a demokratikus ifjúsági szervezetekkel szemben. Ha ezeknek működésében is helytelen vonásokat találunk, akkor meg kell találni a velük való együttműködésben a módot ahhoz, hogy a közöttük dolgozó egyes reakciós vezetőkkel szemben a demokrácia felé hajló tömegeket magunk köré tömörítsük és ezáltal a reakciós egyéneket, vezetőket vagy köröket elszigeteljük. Így elérhetjük azt, amit vidéken sok helyen már el is értek, hogy a SZIM és a cserkészszövetség tökéletesen együttműködjék a MADISZ-szal. Itt örömmel kell rámutatnom arra, hogy a most lezajlott értekezleten nem egy vidéki helyről szociáldemokrata tagok jöttek fel képviselni az ottani MADISZ szervezetet. Ez kifejezetten azt mutatja, hogy azon a helyen a MADISZ jól dolgozik, mert a MADISZ-ban végeredményben kétségtelenül a kommunistáknak kell megadni az alaphangot, de lehetetlen helyzet volna az, hogy állandóan ellentét legyen a szociáldemokrata ifjúsági szervezettel. A június 10-i ifjúsági nap és a tegnapi gyenge SZIM-gyűlés kétségtelenül egy lépés abban az irányban, hogy megtaláljuk a szociáldemokratákkal a közeledést és reményünk van rá, hogy most már közelebb fogunk kerülni egymáshoz, megtaláljuk a jövőbeni együttműködés módját. Addig is, amíg ezt a kérdést rendezni tudjuk, az elvtársak feladata – pesti viszonylatban csakúgy, mint vidéken – megtalálni az együttműködés módját, elsősorban a SZIM-mel és olyan MADISZ-t teremteni, amely tárgyalások nélkül is, vagy a tárgyalások esetleges sikertelensége esetén is magához vonja a más szervezetekben dolgozó ifjúságot.

Még egy kérdésre akarok rátérni, és ez kifejezetten és hangsúlyozottan a kommunisták feladata a MADISZ-on belül. A kommunistáknak a MADISZ-ban rendkívüli felelősségük, nagy feladataik vannak. Meg kell azonban állapítanunk azt, hogy nemcsak politikai okok, hanem csak szektarianizmus, hanem sokszor fegyelmhiány az oka annak, hogy a kommunisták nem tesznek eleget a rájuk váró kötelezettségeknek. Előfordul, hogy valaki egy munkát abbahagy, otthagyja az elvállalt munkát, nem végzi el kellőképpen, rosszul, hanyagul végzi el, vagy egy értekezletre nem megy el. Ez azt mutatja, hogy az elvtársak, akik a MADISZ-ban dolgoznak, nemcsak politikailag, hanem fegyelmileg, gyakorlatilag – amely az előbbivel szorosan összefügg – sem állnak feladatuk magaslatán. Nekünk nem azzal kell hatnunk a nem kommunista tömegekre, hogy diktálunk nekik vagy bíráljuk őket, hanem azzal, hogy fokozottan fegyelmeztetünk vagyunk, hogy szinte talán kínosan pontosak vagyunk, hogy minden munkát, amit csak el bírunk vállalni, elvállalunk, de azt aztán keresztül is visszük. Én azt állítom, hogy ha egy vezetőségben csak egy-két elvtárs van, amelyik így tesz eleget a kötelességének, akkor az a vezetőség nyugodtan állhat 7–9 vagy 11 tagból, az a kommunista elvtársak szavát fogja követni és úgy fog dolgozni, mint a kommunisták, utánuk fog menni és helyes irányban fogja őket követni. Sokkal többet érünk el így, mintha az összes kommunistát betömörítjük a vezetőségbe és a vezetőségen kívül magára hagyjuk a tömeget. Igenis, a kommunisták legjobbjaiból vegyünk be párat a vezetőségbe, a többi kommunista pedig tanulja meg végre azt, hogy a tömegben is lehet dolgozni, sőt kell is dolgozni, nem pedig mindig vezető funkcióra töre-

kedni. Mi kommunisták vagyunk, nekünk kell vezetnünk a többieket, de az elvtársak tanuljanak meg a háttérben dolgozni, tanuljanak meg elvegyülni a tömegek közé és meg fogják látni, hogy akkor a MADISZ-ból valóban tömegszervezet lesz.

Még egy hibára kell rámutatnunk: a MADISZ-ban dolgozó kommunisták gyenge érintkezésére a párttal. Igen gyakori eset, hogy egyes elvtársak, akik a legjobb szándékkal dolgoznak a MADISZ-ban, elveszítik a politikai irányítást, mert nem kapcsolódnak be a párt életébe, mert nem találják meg a módját és a lehetőségét annak, hogy a párttól kellő utasításokat kapjanak, illetőleg hogy a párt politikai vonalát kellőképpen ismerjék. Megengedhetetlen az, hogy a kommunisták, akik a MADISZ-ban dolgoznak, egyszerűen ne érjenek rá a pártba bemenni. Nem kell például titkolnunk azt, hogy mi kedden pártnapra megyünk. Mi nem titkoljuk, hogy kommunista párttagok vagyunk, tehát a pártnapokon ott vagyunk. Az elvtársak találják meg a módját annak is, hogy a saját területében mindenki vegyen részt a pártban folyó szemináriumokon, a vezetők ugyanúgy, mint a kommunista párttagok, akik a MADISZ munkájában részt vesznek.

Elvtársak, nagyjában befejeztem a mondanivalómat. Elsősorban önkritikával akartam élni, a hibákat akartam felhozni és megpróbáltam azokat elemezni. Nem akarom azonban eltagadni azt a tényt, hogy a MADISZ-nak vannak eredményei is. Végeredményben, ha jóval kevesebb embert is tudunk országos viszonylatban mozgósítani, mint amennyit kellene, mégis azt kell mondanom, hogy az ifjúsági tömegek egy bizonyos rétegéhez, mondjuk a felső réteghez, eljutottunk. Felmerül a kérdés, hogy ha kommunista ifjúsági szövetséget létesítenénk, nem tudnánk-e ugyanilyen tömeget mozgósítani. Valószínű, hogy egészen ekkora tömeget nem, de közel ilyet tudnánk.

Mindenesetre eredmény az is, hogy az eddigi események jobban felnyitják a szemünket, tisztábban látjuk a hibákat és hogy az elvtársak be fogják látni, hogy igenis helytelen szektamunkát végezni, és meg kell találni a módját annak, hogy szervezetünket tömegszervezetté építsük ki. Ezen a téren a konferencia komoly eredményt ért el és megállapította, hogy feladatunk megtölteni az üres kereteket tartalommal, szórakoztatni az ifjúságot és nemcsak tanítani, de ha kell táncolni se szégyelljünk, ha kell, tudjunk kispolgárok is lenni. El kell sajátítanunk ezeket a munkamódszereket és akkor több eredményt fogunk elérni.

Eredményként hozom fel azt, hogy megállapítottuk, hogy igazán egészséges, alapos és jó munkát akkor végzünk, ha komolyan foglalkozunk a problémákkal, komolyan látjuk a dolgokat és elemezzük a saját hibáinkat is.

Utolsó eredményként, de nem utolsó sorban kell felhoznom azt a tényt, hogy a MADISZ volt az első szerv, amely hivatalosan is felvette a kapcsolatot a külfölddel. A június 10-i ifjúsági nap volt az, amelyen az ifjúság most már hivatalos formában is felvette a kapcsolatot elsősorban a jugoszláv és a román ifjúsággal és nyugodtan elmondhatjuk, hogy az a látogatás, amelyet a jugoszláv elvtársak nálunk tettek és az a látogatás, amelyet a mi küldöttségünk tesz most náluk, a közös munka útján olyan erős egységet hoz létre, mint amilyent a két nemzet között létrehozni szeretnénk.² Romániával is jó kapcsolatban állunk és megindult a kapcsolatok kiépítése Csehszlovákia és Ausztria felé is.³ Hiba volt az, hogy eddig nem próbáltunk megfelelő lépéseket tenni, hogy felvegyük a hivatalos kapcsolatot a Szovjetunió fiatalságával. Így állt elő, hogy nem találtunk más megoldást, mint azt, hogy a magyar ifjúságot

június 10-én csak a Budapesteni időző komszomolok⁴ egyike üdvözölte. Ezen a hiányosságon sürösen segítenie kell.

A különböző nemzeti ifjúsági képviselőivel folytatott értekezésekből, elvtársak, csak egyet kívánok itt leszűrni: azt az utat kell követnünk, amit a jugoszláv elvtársak követtek. Kétségtelen, hogy ők hosszú harcokban vettek részt, az ő egységük, az ő ifjúsági mozgalmuk hosszú, súlyos partizánháborúban kovácsolódott szilárdná, de mégis, vagy éppen ezért, rengeteget tanulhatunk tőlük. Azzal zárom szavaimat, amivel a jugoszláv ifjak vezetője búcsúzott a MADISZ-tól: „Igyekezünk őket utolérni, igyekezzünk az ő példájukat követni.”

Szakszervezetek Központi Levéltára D. 1. A. VIII. 6–13. – Eredeti tisztázat.

A beszéd azonos szöveggel megjelent sokszorosítva és külön brossúrában is. (Kende István beszéde a MADISZ-aktíva június 18-i ülésén. Szikra 1945.) Megjelent: Egységbe ifjúság!... 189–199. old.

1945. június 16–17-re a MADISZ országos vezetősége értekezletre hívta össze a területi és megyei szervezetek titkárait és küldötteit. A kétnapos értekezlet programja a következő volt: 16-án a küldöttek csoportonként felkeresték a központ osztlályait és a *Magyar Ifjúság* szerkesztőségét, ahol részletes tájékoztatást kaptak a munka jellegéről és módszereiről, majd beszámoltak az adott munkaterületen szerzett tapasztalataikról. Délután és este a fővárossal ismerkedtek és színházi előadást néztek meg. 17-én a MADISZ országos vezetői beszámolókat tartottak a MADISZ terveiről és feladatairól, a május 1-i és a június 10-i seregszemle tanulságairól, a szövetség szervezeti hálózatának kiépüléséről, utána a megyei titkárok számoltak be a helyi szervezetek munkájáról, nehézségeikről.

A következő napon, június 18-án az MKP központi székházában a MADISZ kommunista vezetői számára tartottak egésznapos aktívaértekezletet. A vitaindító beszámolót Kende István tartotta, aki azidőben az MKP-központban ifjúsági felelős volt. A beszámolóhoz 24 hozzászólás hangzott el. A felszólalók többsége a MADISZ szervezésének problémáiról, politikai hibáiról beszélt. Az ülésen Rákosi Máttyás, az MKP főtitkára reagált a felszólalásokra. Elégedetlenségét fejezte ki azért, hogy a hozzászólók többsége a negatív tapasztalatokat emelte ki és azokat is felnagyította. Figyelmeztetett, hogy a túlzott pesszimizmus nem segíti az előrehaladást, a MADISZ további fejlődéséhez az eredmények és sikerek számbavételére is szükség van. Hangsúlyozta, hogy a MADISZ-t olyan ifjúsági tömegszervezetté kell fejleszteni, amelyben a kommunista fiatalok vezetésével az ifjúság tömegeit demokratákká, de a legaktívabb tagjait kommunistákká nevelik. Az ifjúsági egység megteremtésére a többi ifjúsági szervezettel, különösen a SZIM-el való együttműködésre hívta fel a kommunista fiatalok figyelmét. (A beszédet sokszorosítva kiküldték a megyei, kerületi MKP-szervezeteknek. PI Archivum 274. f. 18/2. 6. e.)

¹ A beszédbe valószínűleg tévesen került be a csehszlovák ifjúsági delegációra való hivatkozás. Tudomásunk szerint ekkor még velük a MADISZ-nak nem volt kapcsolata.

² 1945. június végén a MADISZ 3 tagú küldöttsége részt vett a Jugoszláv Antifasiszta Népi Ifjúsági Szövetség (USAOJ) zágrábi kongresszusán. A küldöttséget Joszif Broz Tito is fogadta. (*Szabad Nép*, 1945. július 1.) Július 7-én újabb MADISZ-delegáció érkezett Belgrádba a Balkáni Ifjúsági Kongresszusra, ahol megválasztották a Balkáni Ifjúsági Tanácsot. A magyar ifjúsági szervezetek, illetve a MADISZ ekkor még nem volt tagja a Balkáni Ifjúsági Tanácsnak, de meghívást kapott, hogy megfigyelőként vegyen részt a kongresszuson. A MADISZ delegációját Koós Béla vezette, és lehetőséget kapott, hogy beszámoljon a MADISZ helyzetéről. A magyar delegációt szeretettel fogadták, amelyről a korabeli sajtó színes tudósításokat közölt. (*Szabad Szó*, 1945. július 8., *Szabad Nép*, 1945. július 28., *Magyar Ifjúság*, 1945. július 28.) Augusztus 2-án MADISZ-sportolók utaztak Jugoszláviába. A labdarúgók Szabadkán játszottak. Újvidéken egésznapos nemzetközi labdarúgótornát rendeztek. (*Magyar Ifjúság* 1945. augusztus 25.)

³ Békéscsabán augusztusban ismét találkoztak egymással a MADISZ és a Román Haladó Ifjúság képviselői, a dél-magyarországi területi titkárság kezdeményezésére. (*Délmagyarország*, 1945. augusztus 15.) A lengyel ifjúság küldöttsége augusztus első napjaiban érkezett Budapestre. Megállapodtak a kapcsolatok rendszeresítésében. (*Szabad Nép*, 1945. augusztus 8.) A Szabad Osztrák Ifjúság küldöttei (FÖJ) augusztus közepén néhány napot töltöttek Budapesten. Meglátogatták a Petőfi

Sándor vezetőképző iskolát. Megállapodtak a rendszeres együttműködésben. Meghívást adtak át a MADISZ vezetőknek az osztrák ifjúság napjára, amelyet szeptember 16-án rendeztek meg Bécsben. (*Magyar Ifjúság*, 1945. augusztus 25.)

⁴ Helyesen: komszomolisták. Lásd a 33. dokumentumot és a jegyzetet.

35

1945. JÚNIUS 22.

A MADISZ Országos Vezetőségének levele a Szociáldemokrata Párt Országos Vezetőségéhez a MADISZ és a SZIM együttműködéséről

Jelen sorainkkal szeretnénk azt a célt szolgálni, amelynek érdekében minden demokratikus ifjúsági mozgalom küzd. Lehetővé akarjuk tenni a demokratikus egység határozottabb kifejlődését az ifjúság körében és meg akarjuk találni a módját annak az akcióegységnek, amelyet Szakasits Árpád június 10-én a magyar ifjúság ünnepén beszédében hangoztatott.

Kétségtelen, hogy a SZIM teljes különállása állandó precedensül szolgál a reakciós kísérletezéseknek, és szinte lehetetlenné teszi a különböző ifjúsági szervezetek demokratikussá tételét. Nem kívánunk e helyen állást foglalni az ifjúsági egység kérdésében, ellenben meg szeretnénk találni a módját annak, hogy a Madisz és a SZIM ne álljon többé szemben egymással. Meg vagyunk győződve arról, hogy a Szociáldemokrata Párt t. Vezetősége is helyesnek tartaná, ha a SZIM és a Madisz között megszűnnének az ellentétek, annál is inkább, mert ezek az ellentétek csak a reakciót szolgálják. Jól tudjuk, hogy mind a két részről állandóan történtek kilengések, de hozzá kell tennünk, hogy a politikailag még iskolázatlan ifjúsággal igen nehéz ma megértetni a különbséget a SZIM és azok között az ifjúsági mozgalmak között, amelyek egyáltalában nem szolgálnak demokratikus célokat. Ifjúsági tömegeink sokhelyütt a SZIM-et egyszerűen ellenséges szervezetnek könyvelték el, de úgy hisszük, a t. Pártvezetőség meggyőződhetett arról, hogy a Madisz országos vezetősége minden körülmények között igyekezett kiküszöbölni ezeket a politikai eltévelyedéseket.

Nem akarunk hosszabb indoklásba bocsátkozni, hiszen ismerjük a Szociáldemokrata Párt állásfoglalását az egységes ifjúsági tömegszervezet kérdésében és ismeretes a Párt előtt is a Madisz alap gondolata. Hogy azonban elejét vegyük az ifjúságra végtelenül káros testvérharcnak, amely csak a reakció javát szolgálja, ezúton konkrét javaslattal fordulunk a Szociáldemokrata Párt Vezetőségéhez.

A napokban lezajlott országos konferenciánkon meggyőződhattünk arról, hogy a szociáldemokrata ifjúság és a Madisz-ifjak nem egy helyen spontánul is megtalálták az együttműködés módját. Ezeket a tapasztalatokat mérlegelve és hangsúlyozva azt, hogy végeredményben teljes ifjúsági egységre törekszünk a következő javaslattal fordulunk a t. Pártvezetőséghez:

A SZIM szükség esetén tartsa meg kereteit, különállását, hogy ebben a keretben megadhassa ifjainak azt, amit a MADISZ számukra meg nem adhat, tehát mindazt a nevelést és oktatást, amit szociáldemokrata pártkeretek között adhat csak meg.

Kétségtelen, hogy az ifjúsági mozgalom egyéb feladatait (ifjúsági követelések, iskola-reform-követelések, szórakozás, sport stb., stb.) a szociáldemokrata, kommunista és egyéb demokratikus ifjúság együttesen jobban tudja elvégezni. Javaslatunk tehát az, hogy a Madisz kereteibe a Párt ebből a szempontból engedje be ifjait, és közös erővel sokkal jobban tudnánk eleget tenni az ifjúság demokratikus átnevelésének. Ez a módszer vidéken nem egy helyen bevált és létrehozta az ifjúság demokratikus rétegei között az együttműködést.

Reméljük, hogy javaslatunkat a t. Pártvezetőség mielőbb letárgyalja és a demokratikus Magyarország felépítése, az egész magyar ifjúság gyökeres átnevelése érdekében kedvezően intézi el. Szeretnénk, ha ezzel vége szakadna annak a helytelen és káros viszonynak, amelyik a magyar ifjúság két, kétségtelenül legdemokratikusabb szervezete között ma fennáll.

Budapest, 1945. június 23.

Egység!

PI Archivum 856. f. 1. ő. e. – Másodpéldány. A levélen aláírás és pecsét nem található.

Az itt közölt levél nyomán 1945. július 20-án megalakult a 3–3 tagú MADISZ–SZIM összekötő bizottság, ahol közös nyilatkozatot is megfogalmaztak (szövegét lásd: Egységbe ifjúság!... 200. old.), ezt azonban nem hozták nyilvánosságra, mert az SZDP vezetősége megakadályozta. Ennek ellenére a MADISZ és a SZIM vezetői többször találkoztak és több közös akciót készítettek elő az ősz folyamán a reakció ellen. (PI Archivum 274. f. 18/2. 4. ő. e.)

36

1945. JÚLIUS 2.

Jegyzőkönyv a debreceni ifjúsági szervezetek vezetőinek egységmegállapodásáról

Felvétetett a debreceni római katolikus plébánia helyiségében. Jelen vannak: a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség részéről Ujfalussy József és Csatári Dániel vezetőségi megbízott, a Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom részéről Dobi Lajos vezetőségi megbízott, Oláh András és Kulcsár Adolf vezetőségi megbízottak, a Szakszervezeti Ifjúsági Tanács részéről Beck Ernő és Varga László megbízottak, a Független Kisgazdapárt részéről Reményi József ifjúsági propagandavezető, a Kommunista Párt részéről Szabó István párttitkár, Nagy Sándor kerületi bizottsági tag, KIE részéről Tamás Ferenc titkár és Pataky László, a KALOT részéről dr. Pálmai József egyházmegyei igazgató, a Ferences Ifjúság részéről Páter Faddy Othmár, a Piarista Ifjúság részéről dr. László Mihály igazgató, a cserkészlet részéről Törös Károly. Jelenlevők kijelentik az alábbiakat:

1. Szükségesnek tartjuk a magyar ifjúság egységét.
2. A MADISZ programja megfelel ennek a célkitűzésnek.
3. Jelenleg még nem sikerült megteremteni az ifjúsági egységet.
4. Ezért szükségesnek tartjuk a politikai pártok és ifjúsági szervezetek országos vezetősége részéről a kérdés újabb részletes megvitatását.

5. A KALOT előbbi működése ellen bizalmatlanság merült fel, ez pedig ellene van az egység megteremtése lehetőségének, tehát kérjük a KALOT múltbeli szereplésének tisztázását.

Záradék: A SZIM az 5. ponthoz hozzájárul, a többi ponthoz a pártvezetőség jóváhagyásától feltételezetten.

Debrecen, 1945. július 2.

Reményi József s. k., Dobi Lajos s. k., Kulcsár Adolf s. k., Nagy Sándor s. k., Beck Ernő s. k., dr. Ujfalussy József s. k., Szabó István s. k., Varga László s. k., Páter Faddy Othmár s. k., Csatári Dániel s. k., Tamás Ferenc s. k., Pataky László s. k., dr. Pálmai József s. k., dr. László Mihály s. k., Törös Károly s. k.

PI Archívum 286. f. 3. 5. e. — Egykorú hiteles másolat.

Több vidéki város, sőt néhány nagyobb község ifjúsági szervezetei – általában ott, ahol erős MADISZ-szervezetek működtek – a fentihez hasonló tartalmú egységmegállapodást kötöttek. (PI Archívum 274. f. 17/35. 6. e.)

37

1945. AUGUSZTUS 15.

Tudósítás a MADISZ fővárosi összvezetőségi üléséről: a három hónapos újjászervezési terv elfogadása

A napokban vezetőségi ülést tartottak a budapesti VI. kerületi Madisz-székház dísztermében. A hatalmas termet zsúfolásig megtöltötték a résztvevők. Az országos vezetőség nevében Koós Béla üdvözlő beszédet mondott és vázolta a Madisz előtt álló legfontosabb tennivalókat. Beszámolt az egység gondolatának térhódításáról, a szervezeti megerősödésről és a Madisz által létesített külföldi kapcsolatok nagy jelentőségéről a nemzet és az ifjúság szempontjából.

Hollós Ervin budapesti titkár az ülés résztvevőinek határtalan lelkesedése közben ismertette a három hónapos újjászervezési tervet. Ennek a tervnek a lényege a szervezetek belső életének szebbé, érdekesebbé, az egymáshoz való viszony bensőségesebbé tétele. A sportélet fokozása a tömegsport elvei alapján, ifjúsági színpad, ismeretterjesztő és irodalmi előadások, művészestek, a közösségi élet legapróbb mozzanatait is feltáró faliújság kifejlesztése, ifjúsági sajtó, a *Magyar Ifjúság* és a budapesti *Ifjúság*-nak a legszélesebb fővárosi és vidéki ifjúsági tömegekhez való eljuttatása voltak Hollós Ervin előterjesztésének fontosabb mozzanatai.

Az előterjesztéshez egymás után szóltak hozzá a budapesti kerületi titkárok. A kerületek ifjúsága nevében ígéretet tettek, hogy Nagy-Budapest egész ifjúságának érdekében teljes erővel fognak dolgozni a három hónapos terv megvalósításáért.

Emődi László róm. kat. hitoktató lelkész, a Madisz budapesti elnöke nagy hatású beszédben mutatott rá, hogy tiszta lelkű, harcra kész ifjúságra van szükség. A Madisz munkájának arra kell irányulnia, hogy eltűnjön a magyar ifjúság életéből az az erkölcsi fertő, amelyet a fasiszmus és a Horthy-reakció 25 éve termelt ki. Ezután felolvasta azoknak a neveit, akik eddigi munkájukkal a budapesti Madisz ifjúságának különös szeretetét és megbecsülését érdemelték ki.

Hisszük, hogy a háromhónapos terv megvalósításával igazabbá és bensőségesebbé válik a Madisz élete s elnémul a sokszor igaztalan kritika. Kíméletlenül őszinték voltunk önmagunkkal szemben, észrevettük a hibákat, de megláttuk az eredményeket is. Célunk változatlan: küzdelem mindazokkal szemben, akik az ifjúság friss szívdobogását és harsány kiáltását a reakció szolgálatába akarják állítani s küzdelem az ifjúsági egységen keresztül a magyar demokráciáért. Hisszük, hogy a budapesti ifjúság izzó lelkesedése és lendülete motorja lesz a Madisz további munkájának.

MAGYAR IFJÚSÁG, 1945. augusztus 25. — *Új utakon a budapesti MADISZ.*

A MADISZ nagy-budapesti vezetősége 1945. július 21-én alakult meg. Elnök és a nevelésügyi osztály vezetője Emödi László római katolikus lelkész, hitoktató. Titkár: Hollós Ervin. Gazdasági megbízott: Jánosi Ferenc. Szervezési vezető: Surányi Lenke. Vezetőségi tagok: Kohen László (pesterzsébeti titkár) és Reiman József (XII. kerületi titkár). A budapesti vezetőség megalakítása előtt a kerületek közvetlenül az országos központ irányításával dolgoztak. (*Magyar Ifjúság*, 1945. július 21. — Megalakult a budapesti vezetőség.)

A MADISZ-SZERVEZETEK AZ ÚJJÁÉPÍTÉSBEN (38—42)

38

1945. JÚNIUS 29.

A MADISZ-központ felhívása

Az összes demokratikus pártok és szervezetek mellett a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség is teljes erejével bekapcsolódik az újjáépítés munkájába. Célja az egész ország ifjúságát mozgósítani és összekapcsolva a kellemes nyaralást a munkával, részt venni az újjáépítésben.

A MADISZ felhívja az illetékesek figyelmét, hogy ahol szükség van dolgos kezekre, és az ellátás, szállás, nyaralás lehetősége is biztosítva van, jelentsék be azonnali hatállyal a MADISZ helyi szervezeteinél. A MADISZ újjáépítési nyaraló táboraiban részt vesznek azok a diákok, munkásifjak, hivatalnokok, fiatal alkalmazottak, akik a nyarat hasznosan és kellemesen akarják eltölteni. Kétféle tábort állítanak fel. Mezőgazdasági munkák elvégzésére (gyümölcszedés, könnyű mezőgazdasági munkák stb.), ahol a munka ellenértékét az ellátáson kívül terményekben kapja kézhez az ifjúság. Vasútépítési nyaraló táborok, ahol szintén könnyebb munka elvégzése, mint gyomlálás, töltéslapátolás, vágányhelyreállítás, romeltakarítás vár a fiatalokra. Ezek az ellátáson kívül munkateljesítményüktől függően kapják fizetésüket. Az újjáépítési nyaraló táborokban az ifjúság 5—7 órás munkát végez, ami után sport, szórakozás, kulturális élet lehetőségeit szervezik meg, a Pedagógusok Szabad Szakszervezete és a tanárok segítségével.

A MADISZ felszólítja a fiatalokat, jelentkezzenek a kerületi MADISZ-szervezeteknél. Az ifjúság kellemesen töltheti el a nyarat, részt vehet egyben az ország újjáépítésében. Jelszó: „Gyertek velünk dolgozni, sportolni, tanulni, szórakozni”.

SZABAD NÉP, 1945. június 29. — *A MADISZ az újjáépítésben.*

Tudósítás a MADISZ miskolci vasútépítő munkájáról

Hétfőn reggel a Máv műhely kapuján nótaszóval, frissen, jókedvűen nagyobb csoport fiatal fiú és leány vonult be. A műhely dolgozói érdeklődve fogadták a népes, több száz főnyi csoportot és csak akkor oldódott fel a pillanatnyi meglepetés, amikor megtudták, hogy a Demokratikus Ifjúsági Szövetség és Miskolc város diákjai jöttek el nekik segíteni, néhány napra megosztani velük a tönkretett, majdnem teljesen elpusztított vasúti műhely romeltakarítási és helyreállítási munkáját.

Néhány rövid utasítás, csoportokra osztás után ki-ki megkapja a neki megfelelő beosztást. Az új „köz munkások” közül sokan most veszik csak észre, hogy mennyi gyakorlatot, mennyi kidolgozott, beidegzett mozdulatot kell még elsajátítaniok, ha valóban komoly eredményt akarnak felmutatni.

De ők akarnak. Nem azért jöttek ide, hogy játszanak, hogy könnyű, vidám, társas szórakozással töltsenek el néhány órát. Rögtön akadnak jelentkezők az erősebb, a nagyobb fiúk közül, akik sínlefektetési munkára vállalkoznak. De a lányok sem maradnak alul. Nemes verseny kezdődik, hogy ki tud „komolyabb”, nagyobb munkát végezni. Néhányan a társaság „hölgytagjai” közül elégedetlenek a rájuk „kirótt” gyomtalanítási munkával. Azt hiszik, hogy ez nem is olyan fontos, de meg is akarják mutatni, hogy nemcsak a sínpárokot tudják takarítani, nemcsak gyomlálni, kertészkedni tudnak, hanem a lapát is jól illik a kezükbe.

Szorgalmasan, a tűző nyári napban kimelegedve, nekipirosodva lapátolják a törmeléket ki a vagonokból, a telep végén, ahová a műhely területéről a romeltakarítási munka során szállították el a szorgos munkáskezek. Szokatlan látvány a szemlélőnek és – amint mondják – szokatlan érzés nekik is a lapátot fogni, de hamarosan ez is egészen jól megy.

Szorgalmas, fáradhatatlan lánycsoport dolgozik a fűvel teljesen benőtt sínpárok mellett is. Kezüikkel, akiknek jut, kapával látnak neki a gyomnak és munkájuk nyomán lassan megtisztulnak a fűtől alig látszó talpfák és vágányok.

Nem messze innen a romeltakarító csoport dolgozik. Lányok, fiúk vegyesen, és mégis (vagy talán éppen ezért) nagyon jól megy a munka. A fiúk bemutatják erejüket, nagy kődarabokat emelgetnek vasrudakkal, a lányok adogatják kézről kézre a téglát. Újabb csoport a kiszedett téglát tisztítja meg, míg mások a használhatatlan törmeléket hordják vagonokba.

Megy a munka. Tréfa és vidámság mindenütt. Gyakorlatlan, gyenge leánykezek és még ki nem fejlődött férfikarok munkája, mégis sokat jelent. Jelenti a testvéri egymásrautalást, egybeforrást a dolgozókkal, az újjáépítés fáradhatatlan harcosaival és jelenti a munkával való ismerkedést, a munka fokozottabb megbecsülését. És ne feledkezzünk meg a látható eredményről sem: sokat lendít a MÁV műhelyre váró nagy munkában is. . .

*

A közmunkát a MADISZ vezetőségének javaslatára egy taggyűlésen az ifjúság maga szavazta meg. A résztvevők majdnem teljes számban diákok, akik éppen hogy befejezték az iskolai évet, amely ebben a zűrzavaros évben hosszú, fáradságos munkát jelentett számukra, máris beálltak a munka csatasorába.

A közmunka azonban nemcsak a MADISZ-ba tömörült ifjúságra vonatkozott. Részt vettek benne azok a diákok is, akik nincsenek benne az ifjúsági szövetségben. „Minden erőt az újjáépítésért” jelszóval indultak el mindannyian és példát adtak sokaknak, akik még ma sem akarják belátni, hogy csak közös erőfeszítés, közös munka eredményezheti a tönkretett Magyarország felépítését.

És akik nem jöttek el. . . Nem vagyunk barátai az „eltussolásnak”. Voltak, igenis voltak olyanok, akik nem jöttek el, bár semmi komoly okuk nem volt és nem lehetett rá. Nem hirdetünk bosszút és nem fenyegetőzünk megtorlással ezzel kapcsolatban. A MADISZ-ra és a diákságra nem vet rossz fényt azoknak, a minden rétegben, minden osztályban és minden foglalkozási ágban megtalálható keveseknek távolmaradása, akik nem akarnak, nem hajlandók részt venni a közös, az áldozatos munkában.

Csak megjegyezzük magunknak, hogy vannak közöttünk is ilyenek, akikre nem számíthatunk, akik nem hajlandók dolgozni legelemibb, legkevesebb olyan áldozatot sem meghozni, amit az új Magyarország kíván.

Mi csak megjegyezzük ezt, mivel a MADISZ célja éppen az ifjúságnak demokratikus irányban való átnevelése. Akik hibáztak és hibáznak, azoknak be kell látniok, helyre kell hozniok azt, amit elmulasztottak. Remélhetőleg így is lesz. Mert kellemetlen is lehetne majd egyesek számára, ha az új Magyarország ráébred arra, hogy rájuk még a legkisebb kötelesség teljesítésében sem számíthat.

ÚJ UTAKON. 1945. június 22, Minden erőnket az újjáépítésért! Több száz miskolci fiatal egyhetes önkéntes munkát vállalt a MÁV-műhelyben.

40

1945. JÚLIUS 22.

Tudósítás a MADISZ-központban alakult újjáépítési osztály munkájáról

A MADISZ újjáépítési osztálya néhány hetes működése óta komoly eredményeket mutat fel. Több háztetőt, illetve házat hozott rendbe és a munkában mindenütt részt vett a MADISZ-ifjúság a szakértők mellett. Új cseréprakási módszereket alkalmaznak s így kevés anyaggal is képesek befedni a tetőket. Az itt dolgozó ifjúság rendszeres óraberért kap, a szervezet versenyeket tűz ki, a legjobban dolgozókat kitünteti. Az ifjúság gyorsan és kedvvel tanulja meg a cserepezőmesterséget a hozzáértő szakemberek vezetése mellett.

SZABAD NÉP, 1945. július 22.

1945. AUGUSZTUS 11.

Tudósítás a MADISZ Bihar megyei szervezeteinek vasárnapi munkájáról

Hogy mennyire szükséges volt a Madisznak ez a munkája, hogy mennyire megértette a parasztfjúság a Madisz újjáépítési jelszavait, arra bizonyítékot egész Bihar megye ifjúságának munkája szolgáltat. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség önkéntes rohambrigádjai mindenütt vállalták a vasárnapi rohammunkát. Egyik helyen az újonnan földhöz jutottaknak, a demokratikus hadseregben szolgálók hozzátartozóinak földjén aratnak vagy kapálnak vagy hidat, vasutat, utat építenek.

Derecskén egy nap alatt három hadba vonult hozzátartozójának földjén arattak. Önként jött össze az ötven tagú rohambrigád, hajnaltól késő délutánig dolgoztak, utána búzakoszorúval, zenés felvonulással köszönték meg a földigénylő bizottság munkáját, amellyel a falu földnélküli parasztságát a föld birtokosaivá tette.

MAGYAR IFJÚSÁG, 1945. augusztus 11. – ARDÓ PÉTER: *Folyik a rohammunka falun is.*

1945. AUGUSZTUS 18.

Tudósítás vidéki szervezetek munkájáról

A nagymarosi Madisz-tagok a vasárnapi elfoglaltságuk mellett is jelentősen részt vesznek egy alkalmi fakitermelésben, ahol egész napon át 16 éves tagtársak fejszével négy kocsi fát termeltek ki a köz javára.

A fiú tagtársak sportoló csoportjai két héten keresztül a késő esti órákban egésznapos munkájuk befejezése után a helybeli sportpálya légvédelmi állásainak bunkereit temették be, hogy ezzel alkalmas helyet nyerhessenek sportolásra és sportnapok megrendezésére. A fiúk a késő esti órákban, munka után készültek előadásra és tartottak próbákat.

Faliújságot helyeztek el a falu központjában, ahol szervezeti életük menetét írják meg, majd pedig a községben történő kifogásolható intézkedéseket támadják és azok helyesbítését követelik.

*

Lajosmizsei szervezetünk egynapos rohammunkával 10 000 pengőt gyűjtött a hadifoglyok megsegítésére. Minden héten kultúrdélután tartanak, ahol verseket és színdarabokat adnak elő.

*

Salgótarjáni Madisz. Az újjáépítésben a Madisz rohambrigádja a legeredményesebben kiveszi részét. Működik a Madisz szabadegyeteme. Francia, angol, orosz nyelvtanfolyamok folynak. Több zenekar van. 150 tagú tömegénekkar működik.

*

A sarkadi Madisz így dolgozik: 572 tagja van. A tagság megoszlása: 60% munkás, 20% paraszt és 20% értelmiségi ifjú. Minden vasárnap kivonul a munkásbrigádjuk 30–50 taggal a földekre dolgozni. Ez felváltva történik. Egyik vasárnap egyik, másik vasárnap a másik csoport vonul ki. Vasárnap és ünnepnapokon a munkásbrigádban részt nem vevő tagok műsoros előadásokat rendeznek. A jövedelmet az árvák segélyezésére fordítják. Eddig három árvát részesítettek segélyben. A háborúban elveszett demokrata érzelműek családtagjait pénzbelileg és ételmisszerrel segítik. Most kiigényelték egy nagy kastélyt 56 hold földdel az egész járás részére. Gazdasági iskolát és nyaralóhelyet akarnak létesíteni. Ezzel kapcsolatban üzlethelyiséget is igényeltek, ahol az itt termelt ételmisszert és gyümölcsöt eladják.

*

A biharkeresztesi Madisz-nak 104 tagja van. Jól működő csoport. Különösen a lányok aktívak. 40 gyermek részére főznek. Konyhájukon cukrászdát létesítettek. Ezzel a gazdasági osztályuk jövedelmét fokozzák és a tagok részére olcsó és jó süteményt készítenek. Most pedig az elhanyagolt strandfürdőt akarják kezelésükbe venni.

*

A vámospércsi Madisz (Hajdu m.) 194 tagból áll. Munkásbrigádjuk van. Vasútépítésnél végeznek rohammunkát. A községben nagy hiánya volt a tűzoltótestületnek. Ezt a kérdést a Madisz oldotta meg. A Madisz keretén belül megalakították a tűzoltótestületet.

MAGYAR IFJÚSÁG, 1945. augusztus 18. — *A magyar ifjúság eredményei az újjáépítésben.*

43

1945. AUGUSZTUS 18.

A MADISZ Hajdú megyei szervezeteinek első parasztifjúsági ankétján elfogadott követelések

A Madisz Hajdú megyei szervezeteinek első parasztifjúsági ankétján Tardos András, a Madisz kelet-magyarországi titkára elnökölt. A bevezető előadást Pataki László református lelkész tartotta. Az ankéton Wlád Szilvia, Hajdú vármegye szociális előadója is részt vett. A parasztifjúság minden rétege — fiúk és lányok — képviselve

volt s mintegy húsz felszólaló fejtette ki véleményét. A Hajdú vármegyei szervezetek követeléseiket a következőkben foglalták össze:

I. Követeljük a paraszti munka megbecsülését. A „paraszt” szó foglalkozást jelent sen és ne társadalmi rangkülönbséget.

II. Követeljük a munkaviszonyok és munkafeltételek terén:

A) A parasztfjú 14 éves koráig mint mezőgazdasági bér munkás vagy háztartási alkalmazott fizikai munkára ne legyen alkalmazható.

B) 14–18 éves korig fokozatosan emelkedve, testi erejéhez mért könnyebb fizikai munkát végezhesen (mezőgazdaságban gyűjtés, marokszedés, háztartásban takarítás, mosogatás, gyermekgondozás, betegápolás).

E korhatáron belül a nyári munkaidő alatt (április 15-től október 15-ig) a következő pihenési idő tartása legyen kötelező: este 9-től reggel 5-ig és délben 12-től 3-ig, ezenkívül mindenkor egy óra reggeli és mosakodási idő.

A téli munkaidő alatt (november 15-től március 15-ig) a pihenési idő este 7-től reggel 6-ig, egy óra reggeli és egy óra ebéidő.

Az átmeneti egy őszi és egy tavaszi hónapban (október 15-től november 15-ig és március 15-től április 15-ig) este 7-től reggel 5-ig és 12-től 2-ig.

A háztartási alkalmazottak részére a következő pihenési idő biztosíttassék: este 10-től reggel 7-ig és délután 3-tól 6-ig. A napi pihenési időt felülfizetéssel sem szabadjon meg rövidíteni.

Minden héten a mezőgazdasági munkában 24 óra teljes munkaszünet biztosíttassék. Ezt a heti munkaszünetet a legkivételesebb esetekben lehessen az első osztályú napszám bér teljes lefizetésével megváltani (bennkosztosoknál is).

C) 18 éven felül a felnőttekével azonos munkafeltételek mellett az ifjú azonos munkabért kapjon 14-től 16 éves korig az első osztályú munkás mindenkori munkabérének 50%-os, a 16–18 éves korig 75%-a legyen.

D) Háztartási alkalmazottat csak olyan háztartásban lehessen alkalmazni, ahol a család minden felnőtt tagja az ország felépítéséért folyó termelőmunkában részt vesz vagy betegség miatt képtelen a háztartási munkák ellátására. A háztartásokban alkalmazott ifjak munkabére a felnőttekével azonos feltételek mellett, a felnőttekével azonos legyen. 14-től 16 évig ne legyen szabad favágásra, vízhordásra, mosásra és vasalásra felhasználni. Vasárnap délután 2 órától hétfő reggelig, azonkívül havonta 24 órás munkaszünet biztosíttassék.

III. Követeljük a parasztfjúság egészségvédelméért:

A) Mindkét nembeli ifjúság betegség- és baleseti biztosítását a munkaadó részéről. A biztosítási díjat teljes egészében a munkaadó legyen köteles fizetni.

B) Félévenként ingyenes és általános orvosi vizsgálatot minden parasztfjú számára.

C) A munkaadó alkalmazottja testi épségéért felelősséggel tartozzék és róla mint gyermekéről gondoskodjék.

D) A munkaadó köteles egészséges és emberhez méltó lakásról, megfelelő berendezésről és tisztálkodási lehetőségéről, fekvőhelyről és az időjáráshoz mértén takaróról és fűtésről gondoskodni.

E) Ha az ifjú bentkosztos (háztartási alkalmazott is), a munkaadóval együtt mint családotag étkezzen.

F) Falun a lehetőségekhez mértén fürdőházak létesítését.

G) A falusi ifjúság számára a legmesszebbmenő sportlehetőségek biztosítását, sporttelepek és tornatermek létesítését, minden faluban, ahol uszoda van, az ifjúság ingyenesen használhassa.

IV. Követeljük kulturális téren:

A) Napközi otthonok és óvodák létesítését, hogy a parasztfjakat a gyermekgondozás a tanulástól ne vonja el.

B) Kötelező egyelőre nyolcosztályos ingyenes népoktatás bevezetését, a felső osztályban szakirányú neveléssel és szakelőadókkal.

C) Tanyai iskolák, tanyai internátusok és iskola-autóbuszok létesítését.

D) A társadalmi válaszfalakat létesítő polgári iskola eltörlését és mezőgazdasági középiskolák felállítását legalább járasonként (a mezőgazdasági középiskola érettségivel egyenrangú képesítést nyújtson).

E) Középiskolák és egyetemek mellé kollégiumok felállítását, hogy ezáltal tehetőse parasztfjúság számára teljes tanulási lehetőség legyen biztosítva.

F) Téli kurzusok és esti tanfolyamok létesítését minden községben.

G) Ösztöndíjakat, tanulmányi segélyeket és a tanulási lehetőségek anyagi megkönnyítésének kiszélesítését.

H) A Madisz kezdeményezésére állami és községi támogatással falusi könyvtár létesítését.

V. A hivatalok betöltésénél ne csupán a diploma, hanem a tudás és rátermettség érvényesüljön.

VI. Követeljük az ifjúság fasiszta nevelésére szolgáló leventeintézmény vagyonának és állami támogatásának teljes átruházását az ifjúság demokratikus neveléséért harcoló Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetségnek.

VII. Követeljük a parasztfjúság mindenkori gazdasági, szociális, egészségügyi és kulturális viszonyainak ellenőrzésére községenként Földmunkások és Kisbirtokosok Szabad Szakszervezetének és a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség tagjaiból álló Paraszt Ifjúsági Bizottság felállítását.

Tudatában vagyunk annak, hogy követeléseink csak akkor válhatnak valóra, ha azoknak megvalósításáért nemcsak harcot folytatunk, hanem magunk is hozzájárunk megvalósításukhoz. Szilárdan az ifjúsági egység alapján állunk, ezért felhívjuk az ország összes parasztfjait és Madisz-szervezeteit, hogy követeléseinket tegyék magukévá és paraszt-, munkás- és értelmiségi ifjak együttes harcával és munkájával valósítsák azt meg. Felhívjuk a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség országos vezetését, hogy követeléseinket juttassa el az illetékes helyre. Akciónk vezetését az ő kezükbe, mint a magyar ifjúság s így a parasztfjúság leghivatottabb vezetőinek kezébe tesszük le.

Éljen a paraszt-, munkás- és értelmiségi ifjúság egysége!

Éljen a világ ifjúságának egysége!

MAGYAR IFJÚSÁG, 1945. augusztus 18. — *Megmozdult a parasztfjúság.*

Jelentés a MADISZ szervezeti helyzetéről

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség országos viszonylatban kijutott abból a válságból, amiben június hónapban majdnem minden szervezetünk volt. Sok nagy hibánkat még nem tudtuk túlnőni, nem tudtuk elsősorban országszerte, különösen az értelmiségi ifjak között megerősödött rossz hírünket megjavítani. Az elszigetelődött parasztifjúság jelentős része ma már szívesen tartozik bele szervezetünkbe, és az utóbbi hónapok során kivált ifjúsági szervezetek az ország minden részéről érkezett jelentések szerint (Kisújszállás, Mosonmagyaróvár stb.) arról tesznek tanúságot, hogy országos viszonylatban közeledünk az egység megvalósításához. Az értelmiségi ifjak között elterjedt rossz hírünk okozza másik súlyos nehézségünket, hogy vezető kádereink, különösen az értelmiségi ifjak körében, rendkívül gyengék és emiatt az a munka, amelyik úgy a Központban, mint a megyei vezetőségekben az egyes ott dolgozó tagokra hárul, túlságosan nagy idejüket leköti és lényeges kérdések maradnak tisztázatlanul és elfeledve. Nagyrészt ez az oka, hogy fontos politikai kérdésekben nem tudunk elég gyorsan állást foglalni, elmaradunk az időtől. Ugyanúgy, ahogyan külső megnyilvánulásainknál az országos, de a megyei vezetőségeket is lassúság jellemzi, a belső irányításnál is szervezetünk fejlődése kényszerít csak bennünket munkára és nem jutunk el odáig, hogy szervezetünk fejlődésének irányát megszabnánk és egységes vezetéssel meggyorsítanánk.

Szervezeti felépítésünk, amelyet két hónappal ezelőtt kezdtünk el, ma már nagy vonalaiban sok hibával ugyan, de áll. Szervezeti felépítésünk szerint 3 demokratikusán, közgyűlés által választott vezetősége van a szövetségnek, a helyi, a megyei és az országos. Az egyes vezetőségek közé iktatott szervként a területi és járási titkárságokat állítottunk. Augusztus 1-re alakultak ki kb. 90%-ban a járási titkárságaink, kapcsolódtak be jelentéseikkel, körleveleikkel az országos szervezetbe. Ugyanakkor, mikor a járási titkárságok aránylag jól végzik a feladatukat, összekapcsolják a községeket, rendszeresen tartanak községi vezetőségi értekezleteket, a megyei vezetőségek-nél nem tudjuk elérni, hogy munkájukat a megye ifjúságának a konkrét, sok esetben progresszív munkával járó irányítását elvégezzék. Legtöbb esetben gazdasági alap nélkül vannak és a káderhiány, ami a járási titkároknál egyáltalában nem érezhető, náluk majdnem minden esetben katasztrofális.

A megyei vezetőségek küldöttei számára eddig 2 értekezletet tartottunk, az egyiket július 17-én, amikor elindítottuk az országos szervezet felépítésének a munkáját. Ezen még nem megyei titkárok, hanem megyei székhelyen levő szervezetek titkárai vagy elnökei vettek részt. A második augusztus 22-én és 23-án volt, ahol a terv szerint megalakított megyei vezetőségek először jöttek megbeszélni munkájuk nehézségét és az elkövetkezendő hónap munkatervét. Ezen a megyei titkári értekezleten már mindegyik megye pontos jelentést tudott adni, sok esetben, különösen a Dunántúlon nem is községekről, községekre, de járás szerint taglétszámunkról. A község jelentését a megyei jelentés alapján most még adni nem lehet, csak az Országos Kongresszusnál.

Megyék szerint a taglétszám a következő:

Nyugat-Magyarország (: Szombathely:) terület

Vas megye	2 000	
Zala megye	4 500	6 500

Észak-Dunántúl (: Győr:) terület

Győr megye	3 000	
Sopron megye	4 000	
Veszprém megye	3 000	10 000

Dél-Dunántúl (: Pécs:) terület

Tolna megye	5 000	
Baranya megye	6 000	
Somogy megye	7 000	18 000

Központi (: Budapest:) terület

Pest megye	20 000	
Esztergom – Komárom	3 000	
Nógrád megye	9 000	
Fehér megye	6 000	38 000

Dél-Magyarország (: Szeged:) terület

Békés megye	12 000	
Csongrád	8 000	
Szeged	2 000	
Csanád	5 000	27 000

Duna – Tisza közti (: Kecskemét:) terület

Solt-Kiskun megye	10 000	
Baja	5 000	
Jász-Nagykun-Szolnok megye		
első része	16 000	
második része	4 000	35 000

Kelet-Magyarország (: Debrecen:) terület

Szatmár megye	5 000	
Hajdú megye	10 000	
Szabolcs megye	13 000	
Bihar megye	6 000	34 000

Észak-Magyarország (: Miskolc:) terület

Borsod megye	16 000	
Heves megye	18 000	
Zemplén-Abaúj megye	6 000	40 000
Nagy-Budapest		30 000

Az egész ország területén 238 500

A jelentések mutatják, hogy a leggyengébb pontjaink Dunántúlon, különösen Nyugat-Dunántúlon vannak, legerősebb viszont észak- és északkeleti részen és Tiszántúlon. Békés megyében érték el aránylag a legjobb eredményt, itt a fiatalság 35%-a már szervezetünkhöz tartozik. Nagy-Budapest területe a leggyöngébb helyekhez tartozik. Itt az ifjúságnak alig 4%-a van benn szervezetünkben, tehát a legjobb megyében a szervezési arányszám nyolcszorta nagyobb, mint Budapesten.

A megyei titkári értekezleten döntöttünk az egy hónappal előbb meghirdetett (megyei vezetőségek között) versenypályázat eredményéről. Eszerint az első díjat Békés megye, a másodikat Pest megye, a harmadikat Borsod megye vezetősége nyerte.¹

A megyei titkári értekezlet határozata szerint az Országos Kongresszus után, felismerve Dunántúlon szövetségünk nehéz helyzetét, minden erőt Dunántúlra viszünk, a Dunántúl megszervezésével, szemben az eddigi módszerrel nem budapesti vezetőket veszünk igénybe, akik itt Budapesten is sok esetben rossz szervezési módszereket követtek, vidéken szintén nagyon ritka esetben váltak be, hanem a legjobban működő vidéki szervezetek küldik el Dunántúlra legjobb embereiket. A megyei titkári értekezlet számadatai világosan mutatják, hogy a Dunántúl mellett budapesti szervezet van legjobban a segítségre rászorulva. Budapesten megindult új munka, Hollós Ervin által megindított három hónapos munkaterv² biztosítéka annak, hogy Budapest nem fog az ország többi része mögött elmaradni.

A megyei titkári értekezleten lefolyt beszámolóik szerint vidéken mellettünk még megalakuló szervezetek között a legerősebb a Független Kisgazdapárt ifjúsági csoportja és a vele gyakran együttműködő KALOT. Főleg ott erősödik, ahol a MADISZ szervezeti felépítése rossz, és így a kezdeti hibák még majdnem teljes mértékben fennállanak. Erős helyei Baranya, Nógrád, Heves. Tiszántúlon gyengülőben van és nagyon sok helyen beleolvad a MADISZ-ba, olyan formák között, hogy pártnevelést ad csak a Független Kisgazdapárt az ifjúságnak, de az egyéb munkára, kultúr-, oktatómunkára a MADISZ-ba küldi az ifjúságot. Ott, ahol a Kommunista Párt és a Független Kisgazdapárt erős, a legerősebb harc folyik szervezetünk és közöttük, legtöbb helyen helyi vezetőink nem a saját hibájukat nézik, nem azt vizsgálják, hogy mi okozta mellettük más ifjúsági szervezet megalakulását, mi a hibájuk, hanem a legélesebben támadnak más ifjúsági szervezet megalakulását és ezzel sok esetben kiváltják ellenszenvüket. A SZIM sok helyen igen erős, országos viszonylatban a szervezeti felépítésük rendkívül elmaradott. A két párt ifjúsági tagozatában és a KALOT-ban számításaink szerint kb. 80 000-nél több tag nincs benn. A KIE csak egész kivételes esetben szervez külön, leggyakoribb az önállóan működő KIE Szabolcs megyében.

A cserkészcsoportokkal a viszony egészen különböző, nagyon sok helyen a MADISZ keretében működnek. Megyei titkári értekezleten elhatároztuk, hogy minden erőnkkel igyekezünk a lehető legtöbb cserkészcsapatot életrehozni, s így erőteljes demokratikus cserkészmozgalomnak az alapját megteremtteni.

Ott, ahol szervezetünknek az első kezdeti hibája túlzó baloldaliság stb. más szervezetek megerősödését okozták, sok helyütt, különösen Dunántúl, szervezeteink ugyanezek a hibák miatt jobbatolódtak vagy teljesen depolitizálttá váltak, táncoló MADISZ-ok vagy határozottan jobboldali magatartást tanúsítanak. Jellemző esete a jobboldali elhajlásnak és fokának Kaposvár, ahol a túlzó baloldalisága az első

vezetőségnek agresszív magatartásával az ifjúság tömegeit eltaszította magától és lehetőségeket adott jobboldali tanárok befolyására, a tanároknak népszerűség szerzésére, és ezzel a vezetést teljesen kiejtette a kezéből. De több helyen is találkozunk ezzel az esettel, Veszprém stb.

Súlyos nehézségek vannak az egyes helyi szervezeteknél az eddig elég élesen kialakult társadalmi válaszfalak miatt. A munkásifjak és a középiskola diákifjúsága legtöbb helyen, szervezetünkben is élesen szemben állnak egymással és nagyon ritkán találkozzunk olyan esettel, ahol a két ifjúsági réteg megtalálta volna az egységes munka útját. Különösen éles az ellentét a két ifjúsági réteg között kisvárosokban. Nagyobb városokban ez majdnem teljesen eltűnik. A lányok szervezése aránylag szépen halad, sok helyi szervezetnél jelentősen felülmúlja a lányok száma a fiúkét.

Faluhelyeken a parasztifjúságnak inkább a szegény, agrárproletár része jön be szervezetünkbe és ott, ahol a birtokos (kulákparaszság) és az agrárproletariátus között az ellentét nagyon éles, majdnem minden esetben megalakul valamilyen más ifjúsági pártszervezet, legtöbbször a Független Kisgazdapárt, de az utóbbiak száma a kicsisége miatt csak szűk keretek között mozog, míg a mi szervezetünk tömegében erős. Kis városokban nem lehet általánosítani, sok helyütt a munkásifjak vannak benn szervezetünkben, ez inkább Kelet-Magyarországon van, míg Nyugat-Magyarországon a diákifjúság. A szervezetünk szociális összetételére a szeptemberi konferencián egészen pontos adatok állnak rendelkezésünkre. Október 1-re részletes és világos felmérését tudjuk adni országos méretekben szervezetünknek.

A megyei titkári értekezlet mutatott rá egyik legjobb eredményünkre, a szervező iskolánkra, azzal, hogy a legjobban működő megyei titkárok iskolánkból kerültek ki. Szervező iskolának a számát a lehető legjobban szaporítani fogjuk, szeptember elején a budapesti és debreceni iskola mellett megindul Miskolcon³ a harmadik, majd Pécsen⁴ a negyedik szervező iskola, de mindegyik terület foglalkozik önálló szervező iskola megindításának kérdésével.

Feltétlenül eredményként kell elkönyvelnünk lapjainkat. A Központnak négy ifjúsági lapja indul meg a közeljövőben. *Magyar Ifjúság*, *Általános Képes Hetilap*, *Az Ifjúság*, politikai hetilap, *Valóság*, nemzetpolitikai, társadalompolitikai folyóirat, *Szervezési Közlöny*, havi szervezési folyóirat. Ezenkívül majdnem minden területen van sok esetben a központi lapoknál jobban működő folyóirat és lap. Hiányzik a lapokból az egységes sajtópolitikai irányítás és általában az egységes politikai irányzat. Ennek a megteremtése a közeljövő feladata. Vidéki lapok között jobbak *Új Utakon* (:Miskolc:), *Új Vetés* (:Győr:), *Szabad Élet* (:Pécs:), *Vasi Ifjak* (:Szombathely:).

Nagy eredményeket értek el vidéken a nagyobb faluközpontokban a munkatervünk alapján megalakított vándor színielőadó csoportok, amelyek nagy erősségei és segítségei voltak a szervezési munkának. Meg kell említenünk, hogy viszont a budapesti színielőadó csoportok legtöbb esetben rossz, giccses műsorokkal szerepeltek vidéken, ezért feltétlenül szükséges, hogy a legrövidebb időn belül nívós kultúrműsorokkal induljanak Budapestről színielőadó és kultúrcsoportok vidékre, hogy az eddig keletkezett rossz hírét a budapesti Központnak és az Országos Központnak is lehetőleg legrövidebb időn belül megjavítsák.

Nagy haladást kell jelenteni szervezetünkben az Országos Kongresszusnak, amelyre 500 ifjúsági vezető jön össze a járási titkárságokból, a megyei vezetőségekből

és a legjobb helyi szervezetekből. Az Országos Kongresszus elé terjesztendő részletes és a MADISZ minden kérdését felölelő határozati javaslatokat szintén az ország minden megyéjéből összejött küldöttekből álló tárgyalótanácsok készítik elő. Az Országos Kongresszus úgy a szervezeti, mint más kérdésekben az eddiginél jobb utakat próbál keresni és bevált módszereinket országosan felhasználni. Országos Kongresszust a Nemzeti Sportszarnokban tartandó ifjúsági nagygyűléssel fogjuk bezárni.

[Az] általános jelentést összefoglalva a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség mostanáig kezdeti betegségeit nagymértékben legyőzte, szektás mozgalmából hatalmas tömegszervezetté vált, de hiányzik még az egységes irányítás mindenféle kérdésben, főleg politikai téren.

Az egységes irányítást rövid időn belül terveink szerint meg bírjuk teremteni és segítségével a nevelő munkát országosan egységesen irányítani, behozhatatlan előnyre teszünk szert a többi szervezetekkel szemben és gyakorlatilag is megteremtjük az ifjúság egységes tömegszervezetét.

PI Archivum 286. f. 32. ó. e. – Eredeti tisztázat.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 213 – 219. old.

A jelentés nincs aláírva és elkészítésének pontos dátuma sincs rajta feltüntetve. Hegedüs András szervezési titkár augusztus közepén készített összefoglaló jelentését megvitatták az augusztus 20-i vezetői értekezleten, majd kiegészítették a 22–23-i megyei titkári értekezleten szerzett értesülésekkel. (PI Archivum 274. f. 18/2. ó. e.)

¹ A MADISZ-szervezetek megerősítésére, taglétszámuk növelésére versenypályázatot hirdettek a területi szervezetek számára júliusban. A területi titkárságok is ennek megfelelően versenyt indítottak a hozzájuk tartozó megyei és járási szervezetek között. (Turcsányi Lajos jelentése az észak-magyarországi területi titkárság által kezdeményezett verseny eredményeiről. PI Archivum 286. f. 31. ó. e.)

² A háromnapos munkatervet augusztus 15-én a budapesti MADISZ összehívott ülésén fogadták el. Nagyszabású gyűlést rendeztek, ahol a területi MADISZ-szervezetek vezetőségi tagjain és aktívain kívül megjelentek a MADISZ-központ munkatársai, Koós Béla országos titkár és a Petőfi Sándor vezetőképző iskola hallgatói. Koós Béla beszámolt az ifjúságpolitikai helyzetről, a különböző ifjúsági szervezetekkel való együttműködés feladatairól. Hollós Ervin nagy-budapesti területi titkár ismertette a szervezetek megerősítésének háromnapos tervét. A beszámolóhoz 14 felszólalás hangzott el. (Lásd a 37. dokumentumot.)

³ A budapestihez hasonló szervező iskola működött Miskolcon. (Észak-magyarországi területi titkárság jelentése 1945. augusztus 10.) (PI Archivum 286. f. 31. ó. e.)

⁴ A Pécsen működött szervező iskoláról nincsenek ismereteink.

45

1945. SZEPTEMBER 16.

A MADISZ I. országos kongresszusának határozatai

Mit kíván a magyar ifjúság

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Első Országos Kongresszusán egybeült ifjúsági vezetők, mintegy háromszázezer magyar ifjú képviselőjében, első feladatuknak tekintik, hogy számot vessenek a múlttal és megkeressék a helyes utat, amelyet követniök kell.

Tudjuk, hogy legyőzött ország romjain élünk. Tudjuk, hogy tengernyi megfeszített munka eredménye lesz, míg hazánkban végre új és jobb kerékvágásba kerül az élet. A magyar jövő a magyar ifjúság vállain nyugszik. A mi vállainkra akarta építeni a 25

esztenős reakció a maga uralmát. Nem mi ráztuk le magunkról ezt a rendszert, hanem a dicsőséges Vörös Hadsereg és hatalmas Szövetségesei, a mi feladatunk most az, hogy az elmúlt korszak maradványait kisöpörjük soraink közül. Megfeszített munka árán végezheti el ezt a magyar nép, és ebből a munkából a magyar ifjúság is kiveszi a részét. A jövő építéséhez el fogjuk takarítani a múlt romjait.

Tudatos mérgezéssel, a sovinizmus és az egymás közötti marakodás szellemének elhíntésével nevelték a magyar ifjúságot gyűlöletre, háborúra. Súlyosan megfizettük ennek a nevelésnek az árát. Elesett és megrokkant magyar ifjak százezrei, fasiszta rabságba hurcolt tömegek, a legszörnyűbb gazdasági nyomorban felnövekedett munkás- és parasztfjak, rommá lőtt városok: ez az ára annak, hogy a múlt rendet tétlenül túrtük.

A múlt kellő tanulsággal szolgál számunkra. Okulunk a tapasztalatokon és a legélesebb harcot indítjuk mindennemű sovinizsista uszítás, a gyűlölködés minden fajtája ellen. Nem fogjuk eltérni, hogy bennünket bárki is szomszédaink ellen akarjon faltörő kosként felhasználni. Nem fogjuk eltérni, hogy soraink közé hintsék az egyenetlenkedés konkolyát. Küzdeni fogunk a magyar nép, a magyar ifjúság jövőjéért, szabadságáért, boldogságáért. Küzdeni fogunk a magyar munkás-, paraszt- és értelmiségi ifjúság összefogásáért és egységéért. Küzdeni fogunk a demokratikus nemzetek összefogásáért és békéjéért. A jövő békéje csak a nemzetek együttműködésén alapulhat. A magyar ifjúság elsősorban azoknak a nemzeteknek ifjúságával akar együttműködni, amelyek fegyverrel a kezükben szabadságharcosként küzdöttek a fasiszta elnyomók ellen. Elsősorban tehát a Szovjetunió és Jugoszlávia, valamint a szövetségeseik és a többi nemzetek ifjúságával.

A magyar ifjúság ezen a kongresszuson hitet tesz a magyar demokrácia mellett, amellet a demokrácia mellett, amelynek segítségével megindult ennek az országnak az újjáépítése, megszűnt az évszázados feudalizmus és a föld azé lett, aki megműveli, megteremtődtek az üzemi bizottságok, megkezdődött az oktatás demokratizálódása. Ezt a rendszert akarjuk szolgálni, ezért a rendszerért akarunk küzdeni.

Meg kell azonban teremtenünk a lehetőségét, hogy ezt a küzdelmet megvívhassuk. Meg kell teremtenünk a módját, hogy ebből a küzdelemből a magyar ifjúság minél szélesebb tömegei kivehessék részüket. Ezért harcolunk következetesen elsősorban az ifjúság szoros összefogásáért, az ifjúság egységéért. Az az ifjúság, amelyik továbbra is szét lesz szaggatva, nem veheti ki a részét ebből a harcból elég eredményesen.

Az ifjúság legégetőbb problémáinak megoldására a MADISZ a következőket tartja szükségesnek: Jól tudjuk természetesen, hogy ezek végrehajtása elsősorban az ifjúság feladata és kivívásuk, keresztülvitelük elsősorban a magyar ifjúság harcos, demokratikus szellemétől függ.

I. Politikai térer

1. Több helyet az ifjúságnak a nemzetgyűlésben, községi képviselő-testületekben, állami intézményekben, hivatalokban stb.

2. Az egyetemi hallgatók egységszervezetének, a kollégiumoknak, tanoncotthonoknak, középiskoláknak, internátusoknak stb. demokratikusan választott bizottságait ismerjék el képviselői szervként.

3. Az egyetem autonóm kormányzásába az egyetemi egységszerv képviselőit is vonják be.

4. Semmilyen fórum, hatóság vagy egyéb szerv ne intézkedjen az ifjúságot érintő ügyekben az ifjúság képviselőinek meghallgatása nélkül.

II. Kulturális téren

1. Az oktatás tökéletes átállítását a demokrácia szolgálatára, a modern pedagógia tapasztalatainak szem előtt tartásával.

2. Minden iskolán progresszív tandíjat. Tehetséges szegény sorsú diákoknak megélhetést és tanulási lehetőséget biztosító ösztöndíjat.

3. Mindennemű ösztöndíj szétosztásába az ifjúság képviseleti szervei szóljanak bele.

4. Minden iktatás hatálya alatt álló és szigorló egyetemi és főiskolai hallgató haladéktalan leigazolását.

5. A sovíniszta és egyéb reakciós szellemű tankönyvek legteljesebb és haladéktalan eltávolítását az iskolákról.

6. A Németországban hallgatott Szálasi-féle egyetemi félévek és vizsgák érvénytelenítését, az ott kiadott diplomák bevonását. A Németországból visszatérő diákok szigorú leigazolását.

7. Az egyetemek megnyitása mindenki számára, iskolai végzettségre való tekintet nélkül, szükséges tárgykörből való felvételi vizsgák alapján.

8. Könnyítsék meg és tegyék lehetővé a fokozott tanárképzést. Minél több demokratikus tanárt képezzünk ki.

9. Tanyai iskolák, tanyai internátusok, napközi otthonok és óvodák létesítését.

10. Mezőgazdasági és ipari középiskolák számának növelését és képesítést adó ingyenes esti iskolákat és tanfolyamokat minden fokon, iparban, mezőgazdaságban és minden egyébben.

11. Téli mezőgazdasági szaktanfolyamok létesítését a nagyobb községekben.

12. Az iskolák magánúton való elvégzésének lehetővé tételét minden korosztály számára, minden iskolában.

13. Nagy számú autonóm kollégium haladéktalan felállítását.

14. Olyan országos oktatási tanács létesítését, amelynek döntő joga van minden iskola szervezetét és tananyagát — ide értve a tanonciskolát is —, valamint a középiskolai internátusokat ellenőrizni. E tanács tagjai legyenek: az illetékes minisztérium, a Pedagógusok Szabad Szakszervezete, a Szakszervezeti Tanács és a MADISZ képviselői mellett az iskola ügyében esetleg illetékes szakszervezetek tagjai. A tanács rendelkezék kellő hatáskörrel és anyagi eszközökkel ahhoz, hogy munkáját valóban véghez is tudja vinni.

15. Valamennyi iskola megnyitását a nők előtt is.

16. Az iskolán kívüli népművelés kibővítésére követelünk demokratikus oktatófilmeket, színelőadásokat, előadásokat, rádióműsorokat stb.

17. A nap minden szakában nyitva álló ingyenes könyvtárakat az ország minden részében. A vidék számára vándorkönyvtárakat, falusi könyvtárakat.

III. Gazdasági és szociális téren

1. A tanoncok helyzetének sürgős megváltoztatását

a) kétéves tanoncidő után az Üzemi Bizottság, ennek hiányában az illetékes szakszervezet hozzájárulásával adják meg a tanoncnak a felszabadulás lehetőségét,

b) a tanonc felszabadítását 3 tagú bizottság döntse el: 1 tag a munkaadók érdekvépviseletének, egy a szakszervezetnek és egy a tanonciskolai pedagógusoknak a Pedagógus Szakszervezet által megbízott tagja,

c) a tanoncotthonok szakszervezeti felügyelet alá kerüljenek,

d) a bentlakásos rendszer megszüntetése. Kivételes eseteket a szakszervezet bírálja felül és állandóan minden szempontból ellenőrizze.

2. Munkás- és parasztfiataloknak is szorgalmi bérrendszer bevezetését. Egyenlő munkáért egyenlő bért.

3. Az ifjúsági munka szabályozását, különös tekintettel a serdülőkorúakra.

4. Parasztfiataloknál és háztartási alkalmazotknál a heti munkaidőnek évszakonként rendeletileg való megállapítását.

5. A városban dolgozó vidéki ifjómunkások részére olcsó és szakszervezeti felügyelet alatt álló otthonok felállítását.

6. Minden pályát nyissanak meg a nők előtt is.

IV. Egészségügyi téren

1. Félévenkénti ingyenes és általános kötelező orvosi vizsgálatot minden ifjú számára.

2. Falun, lehetőséghez képest, fürdőházak építését.

3. A munkaadó az ifjómunkás, a parasztfiú és a háztartási alkalmazott egészséges, emberhez méltó lakásáról és ételmezéséről, tisztálkodási lehetőségéről, fekhelyéről, az időjáráshoz mérten fűtésről stb. gondoskodik.

4. Az ifjúság fejlődésének elősegítésére a legmesszebbmenő sportlehetőségek biztosítását, sporttelepek, tornatermek létesítését, stb.

V. Ellenőrzés

Az ifjúságvédelmi törvények ellenőrzésére külön szervek felállítását követeljük, amelyekben az ifjúság képviselői is részt vesznek.

E feladatok végrehajtása a magyar ifjúság feladata. Ezért kell dolgoznunk, ezért kell harcolnunk — ezért küzd a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség. Harcba hívjuk az egész magyar ifjúságot, hogy céljainkat a magáévá tegye és velük küzdjön.

I.

Múltban a magyar ifjúság mindig ki volt szolgáltatva az uralmon lévő klikkek hatalmi politikájának. Az ifjúság nevelését és a külföld felé való tájékozódását úgy irányították, hogy az megfelelően önző érdekeiknek. Míg más szabadságszerető nemzet fiai börtönökben és harctereken áldozták fel életüket a demokráciáért és a népek szabadságáért, addig a magyar ifjúság legnagyobb részét a faszizmus szolgálatában terelték vágóhídra. A magyar ifjúság elől vagy teljesen elzárták, vagy hamis beállításban ismergették a szomszéd népek ifjúsági mozgalmait. Ugyanakkor az ifjúságunkat megfertőzték a revizionista politika mérgével és imperialista, sovinszta szemléletmóddal oltották be.

Ma, amikor itt állunk a múlt és a jövő határán, a magyar ifjúságnak végre fel kell ismernie történelmi helyzetét és helyes reálpolitikai érzékkel meg kell látnia népének és saját magának érdekeit. Szakítanunk kell a múlttal, és jövőben az ifjúságnak kell kezébe venni sorsának irányítását és elsősorban a szomszédos népek fiatalságának minden rétegével meg kell teremteni a legszorosabb együttműködést. Szemléletmódban és tetteinkben felül kell emelkednünk minden, ma keresztülhidalhatatlannak látszó nehézségen és a jövő távlatába kell állítanunk a problémákat, mert az ifjúság politikája csak így haladhat helyes irányban és csak így valósíthatja meg azokat az ideálokat, amelyekért világszerte annyi ifjú küzdött és ma is küzd. Minden nemzet fiatalságával meg kell találnunk azt a pontot, amely nem elválaszt, hanem együvé hoz bennünket. Tekintet nélkül ideológiai beállítottságunkra, politikai állásfoglalásunkra, nemzeti és vallási megoszlásunkra.

Hogy a más nemzetek ifjúsága mellett a magyar ifjúság is teljes erejével vehesse ki részét az ifjúságra háruló feladatok megoldásánál, külföldi példákön is okulva meg kell teremteni azokat a belső feltételeket, amelyek a helyes ifjúsági külpolitika alapját képezik: a magyar ifjúság szervezeti egységét. A Szovjetunió, Jugoszlávia, Románia, Ausztria és más államok ifjúsági egységsszervezete mellett a magyar ifjúság akaratából meg kell valósítanunk az egész magyar ifjúság egységsszervezetét.

II.

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség külföld felé képviselve az egész magyar ifjúság érdekeit már a közelmúltban is felvette a szomszédos államok ifjúságával a kapcsolatokat. Hogy ezt jobban elmélyítsük és más államok ifjúsága felé is baráti kapcsolatokat építsünk ki, elhatároztuk:

1. A külföldi ifjúsági mozgalmak megismerésére és a kapcsolatok felvételére különböző államokba politikai jellegű ifjúsági delegációkat küldünk. Mozgalmaink és szervezetünk megismertetésére hasonló jellegű külföldi küldöttségeket hívunk meg.

2. Lehetőségekhez mérten egyes külföldi ifjúsági szervezetek mellé állandó megfigyelőt küldünk, esetleg tanulmányi cserével összekötve.

3. Elősegítjük a külföldi kultúr csoportok magyarországi és a mi kultúr csoportjaink külföldi vendégszereplését, valamint az ifjúsági sporttalálkozó gyakoribbá tételét.

4. Külföldi kapcsolatainkat decentralizáljuk. Vidéki területeinket közvetlen külföldi kapcsolataik felvételében elősegítjük. Kulturális és politikai jellegű külföldi kapcsolatok az országos központ vezetősége alá tartoznak.

5. A külföldi ifjúsági szervezetekkel egyetértve, megszervezzük az ifjúsági és egyéb újságok, folyóiratok, könyvek, fényképek, filmek, mozgalmi beszámoló, stb. kölcsönös kicserélését.

6. A szakszervezeti ifjúsági titkársággal karöltve megszervezzük a munkás- és parasztifjúság külföldi tanulmányútját. A magyar egyetemi és főiskolai hallgatók központi intéző bizottságával szorosán együttműködve pedig a diákcsereit.

7. Az előbbi ifjúsági szervezetek támogatásával munkás-, paraszt- és diákifjúság számára külföldi nyaraltatási akciókat kezdeményezünk, amelyek főleg egészségügyi jellegűek lesznek.

8. Szervezeteinkben idegennyelvű tanfolyamokat indítunk, külföldön a magyar nyelvű tanfolyamok megindítását támogatjuk.

9. Külföldi, de főleg a szomszédos államok történetének, gazdasági, politikai és szociális helyzetének megismerésére különböző tudományos intézetek és magyar, külföldi társaságokkal karöltve – külföldi előadók meghívásával is – előadásokat rendezünk.

10. Idegennyelvű kiadványok segítségével ismertetjük külföld előtt a magyar nép és a magyar ifjúság történetét és mai helyzetét.

11. Kiépítjük a nemzetközi ifjúsági levelezés rendszerét.

12. Hazánkban élő nemzetiségi ifjúság számára alkalmat nyújtunk, hogy szervezeteinken belül művelje a maga sajátos, népi és nemzeti kultúráját. Ennek elősegítésére külföldi kultúryanagot szerzünk számukra.

13. Külkapcsolataink eredményeit újságcikkekben, rádióközleményekben, közvetlen előadás útján, kiállítások rendezésével, fénykép- és filmanyag propagálásával a magyar ifjúság széles tömegeivel ismertetjük. Szervezeteinket kézirat gyanánt szolgáló beszámolókkal látjuk el.

14. A fenti pontokban foglalt feladataink megoldásának biztosítására érintkezésbe lépünk az állam erre illetékes szerveivel, magyar külföldi társaságokkal, különböző tudományos intézetekkel és úgy erkölcsi, mint anyagi támogatásukat kérjük.

A szervezési osztály határozata

A MADISZ eddigi munkája, eddigi eredményei és hibái új utak követését és az eddiginél sokkalta tervszerűbb és erősebb, központilag irányított munkát tesznek szükségessé. Hibáinkat ki kell javítanunk és eredményeinket meg kell sokszoroznunk, hogy célunkat, a magyar ifjúság demokratikus átnevelését és érdekeinek védelmét a lehető legrövidebb időn belül elérjük.

Szervezetünk első szakasza lezárult. Az első országos megyei értekezleten elfogadott munkatervünk befejeződött és eredményképpen ma már több százezer ifjú tagja [van] szervezetünknek, és kialakultak mind a területi, mind a megyei vezetőségek, és az ország majdnem minden részében megalakultak helyi szervezeteink. Mostani, I. Országos Kongresszusunk feladata, hogy munkatervünk első szakasza alapján kialakult szervezetet elindítsa célunk elérése érdekében. Meg kell kezdenünk a magyar ifjúság demokratikus átnevelésének központilag irányított munkáját. Hogy ez a munka siker-

rel járjon, levonva eddigi munkánk tanulságait, meg kell határoznunk szervezésünknek új útját, amely most már elsősorban az ifjúság nevelését segíti elő.

1. A legrövidebb időn belül országos mértékben megszünteti szervezetünk az ideiglenességet. Demokratikus alapszabályok szerint megválasztjuk a helyi, megyei és országos vezetőséget.

Demokratikus választásaink segítsék elő szervezetünk munkáját és ott, ahol nem megfelelő emberek állnak az ifjúság élén, becsületes, dolgozó ifjak kerüljenek a helyi vezetőségekbe.

2. A következő negyedévben megteremtjük országszerte az egységes adminisztrációt mind a helyi szervezeteknél, mind minden vezetőségnél és titkárságnál. A végleges tagsági könyvet mindenütt kiadjuk. A gazdasági ügyek ellenőrzését a legszigorúbban végrehajtjuk.

3. A helyi szervezetektől az Országos Központig rendszeresítjük a különböző értekezleteket, ide értve a területi titkárok és a megyei titkárok Budapesten tartandó értekezleteit.

4. Az alapszabályokban megállapított szervezeti kiépítést megváltoztatjuk azzal, hogy nagyobb városokat kiveszünk a megyei vezetőségek ellenőrzése és irányítása alól és közvetlenül az Országos Vezetők, illetve annak kirendelt szerve, a területi titkárság alá rendeljük. Szükség van azért, hogy legjobb szervezeteink nagyobb önállóságuk által sokkalta erősebb és sokszorozottabb munkát tudjanak kifejezni. A megyei vezetőségek alól való kivételezésre az Országos Vezetőség javaslata alapján az évi közgyűlés jogosult.

5. A megyei vezetőségeket kibővítjük, bevonjuk a járási titkárokat és a nagyobb helyi szervezetek titkárait. A kibővített vezetőség nem a megye székhelyét, hanem az egész megye ifjúságát vezesse és irányítsa.

6. Országos Kongresszusunk Szeged, Debrecen, Győr városok helyi szervezeteit az illetékes megyei vezetőségek alól kiemeli és közvetlenül a területi titkárság, illetve az Országos Vezetők alá rendeli.

7. Helyi vezetőségeink minden egyes tagja a következő időszakban teljes munkaerőjét latba veti, hogy azokat a hibákat, amelyek a gyors szervezés és nagymértékben a múlt hibáiból munkánkat nehezítik, kijavítsák. A leghatározottabban fellépünk szervezetünkben minden erkölcstelenség, korrupció ellen.

8. Minden nagyobb iskolavárosban felállítunk diákügysztyályokat, amelyeknek a feladata, hogy a középiskolásokat szervezetünkbe behozza, köztük és a munkás-, parasztfjúság között levő válaszfalakat ledöntse. A diákügysztyályok segítsék és ne akadályozzák a középiskolás ifjak autonóm intézményeit, az iskolabizottságokat és önképzőköröket munkájukban.

9. Minden lehető megteszünk, hogy a Dunántúl négy vármegyéjében, ahol szervezetünk gyenge és az országosan megindítandó munkát végezni nem tudja, mozgalmunkat megerősítsük. Erre a munkára minden erejét és lehetőségét felajánlja. Munkánkon nemcsak szervezetünket, de az ifjúság demokratikus szervbe való tömörítésével és a közönyből való felébresztésével a demokrácia helyzetét is erősíteni kívánjuk.

*

Ifjúságpolitikai határozat

1. A negyedszázados reakciós nevelés a munkás-, paraszt-, diákifjúságot szembeállította egymással. A fiatalság szembeállítását a nemzet haladásának rovására ment. Ugyanakkor az egyes rétegeken belül is megosztotta és szembeállította a reakció a fiatalokat, mesterséges ellentéteket szítva közöttük. Ma a magyar demokráciának kiépítése megköveteli az ifjúságtól, hogy a mindenkit érintő, nemzeti feladatok megvalósításából minden becsületes magyar, így az ifjúság is kivegye részét. A nemzeti feladatok megoldásának biztosítója a munkás-, paraszt- és értelmiségi ifjúság szervezeti egységének megteremtése.

2. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség célkitűzése az ifjúsági egység megteremtése. Bár időközben több ifjúsági egyesület alakult – köztük demokratikus pártok részéről is – célunk nem változott. A különálló ifjúsági egyesületek csúciszerv megteremtésére irányuló törekvését elvetjük. Egyedül a szervezeti egységbe tömörült ifjúság képes hatékonyan támogatni a demokrácia megvalósításáért vívott harcot.

3. Ifjúságunk egy része különböző demokratikus pártok tagja. Helyesnek tartjuk, hogy minden demokratikus párt gondoskodik fiatalságának világnézeti pártneveléséről. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség pártokon kívüli ifjúsági szervezet – vagy is minden párt ifjúságát és a pártonkívüliek tömegét magába foglalja – természetes az, hogy pártonkívüli ifjúsági politikát kell folytatnunk. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetségben minden demokratikus párt és minden szervezet ifjúságának, de az egész magyar ifjúságnak is meg kell találnia a helyét.

4. Tekintettel arra, hogy a Cserkészszövetség egyelőre nem volt hajlandó a demokratikus szempontokat figyelembe venni és alapszabályát demokratikus szellemben módosítani, követeljük a Cserkészszövetség alapszabályának demokratikus szellemben való módosítását. Követeljük, hogy a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetséget, mint az ország leghatalmasabb tömegszervezetét alapszabályában ismerje el cserkészszervező testületnek.

5. A reakció befolyása nagymértékben érvényesül a múltban az egyházak által szervezett ifjúsági egyesületekben. Kijelentjük, hogy nem vagyunk vallásellenesek. Mi a szabad vallásgyakorlás alapján állunk, azt akarjuk, hogy kívánsága szerint mindenki kielégítse valláserkölcsi igényeit. Az ifjúsági szervezeti egység jegyében azt kívánjuk, hogy az egyházi ifjúsági egyesületek ne vonják el tagjaikat az egységes magyar ifjúság munkájától. Hangsúlyozzuk, hogy a reakciós ifjúsági szervezetekkel szemben – még ha azok egyháziak is – harcot folytatunk.

6. A munkás-, paraszt-, diákifjúság egységének megteremtése érdekében különös gonddal kell az egyetemi ifjúság felé fordulnunk. A magyar egyetemi és főiskolai hallgatók Központi Intéző Bizottsága, mely a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség kezdeményezésére a MADISZ balatonlellei diákkonferenciáján alakult meg, alapja az egyetemi ifjúság demokratikus egységének. Teljes erőnkkel azon leszünk és figyelemmel is kísérjük, hogy ez a szervezet a demokrácia érdekeit szolgálja.

7. A belpolitikai helyzet konszolidálódása után a reakció a múlt rendszer fasiszta ifjúsági egyesületeinek feltámasztásával foglalkozik. Ezekkel a reakciós ifjúsági egyesületekkel szemben harcot folytatunk beszüntetésükig. Követeljük a KALOT, KDSZ, MEFHOSZ, Hungária, MTE, Emericana, Szent István Bajtársi Egyesület, Csaba, Diákvédő Iroda stb. azonnali feloszlását, illetve működésük megszüntetését.

8. Követeli a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség, mint a leghatalmasabb ifjú-

sági egyesület és mint az egyetlen ifjúsági egységsszerv a fasiszta Levente-mozgalom, valamint a MOVE vagyónának részünkre való azonnali kiutalását.

9. Követeljük a magyar ifjúság minél tevélegesebb bekapcsolását a politikai életbe. Felszólítjuk minden szervezetünket, hogy juttassa el minden politikai párthoz politikai programunkat, a magyar ifjúság követeléseit. Tegyék magukévá a politikai pártok programunkat és vegyenek fel minél több fiatal tagtársat képviselő-jelöltként listájukra mind a községi, mind az országos választásoknál.

10. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség meg nem alkuvó harcot folytat a reakció mindenfajta megnyilvánulásával szemben, amely gátolni igyekszik demokratikus célkitűzéseinek megvalósítását.

*

A nevelésügyi osztály határozata

Célunk a magyar ifjúság átnevelése.

1. Oktatás terén ennek érdekében általános irányvonalunk vezetőséget nevelni a magyar ifjúságból az ifjúság és a szervezetek élére. Ennek érdekében javasoljuk a közeljövőben Miskolcon és Pécsen vezetőképző iskola felállítását. Ezen túlmenően szükség van a többi területi központokban is vezetőképző iskolák megindítására. Ennek megszervezését, tárgyi és gazdasági részét az Országos Központ segítségével a területi titkárok minél előbb, de legkésőbb október 1-ig tartoznak megkezdeni. Javasoljuk, hogy az iskola anyagában foglalkozzék a magyar társadalomtudománnyal, történettel, irodalommal, a közelmúlt történetével, témája legyen a fasiszmus, a reakció, az ifjúság története, jelen helyzete, feladata, a MADISZ ideológiája, a szervezés és szervezet kérdése. A tanterv az összes iskolákban egységes legyen és csak az Országos Központ Nevelésügyi Osztályának beleegyezésével lehessen rajta változtatni.

Javasoljuk ezzel kapcsolatban hogy a kiadandó brosúrákban a vezetőképző iskola anyagát dolgozzák fel, hogy így a hallgatók egyéni képzése is lehetővé váljék. Emellett a MADISZ-füzetek sorozata a MADISZ szervezésével kapcsolatos kérdéseket foglalja magába.

2. Az ifjúság széles tömegeinek helyes politikai, társadalomtudományi és irodalmi átnevelése. Ennek érdekében javasoljuk a központi szemináriumok kiépítését. Ezek megvalósítására egyelőre csak a megyei központokban látunk lehetőséget. Azonban a megyei és járási vezetőségek fektetnek rá arra, hogy legalább az erősebb helyi szervezetekben alakuljanak meg az önművelődési munkacsoportok, amelyeken belül a különböző érdeklődési körű emberek szemináriumszerűen tudnák végezni továbbképzésüket, illetve tanulásukat. *b)* A MADISZ-tagság oktatásának alapját másodsorban az ifjúsági napok előadásai alkotják. Feltétlenül szükséges, hogy ifjúsági napokat, taggyűléseket hetenként, de legalább kéthetenként tartsanak minden helyi szervezetben. Ezek anyagára vonatkozólag az Országos Központ Nevelésügyi Osztálya és a megyei központ megfelelő osztálya közösen intézkedik. *c)* Szükséges a MADISZ-szervezeteknek olyan komoly, reprezentatív jellegű előadásorozatoknak, szabadegyetemeknek a megindítása is, amin nem csupán a MADISZ-tagság vesz részt, hanem a MADISZ-on kívül álló ifjúság, sőt a felnőtt társadalom is. Ilyen előadásokat a lehetőségek szerint a területi, megyei, esetleg járási vagy erősebb helyi szervezetekben is lehet és kell létesíteni.

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség felhívása a munkák, paraszt és értelmiségi ifjúsághoz

Ifjúmunkások, parasztlifjak, diákok!

A német fasizmus érdekében háborúba sodort hazánk történelmének legválságosabb korszakát él. Mohácsi ostromságon állunk ilyen közel a végso pusztuláshoz. Az orosz sáskák, a Don-part és a Kárpátok csalátere magyar katonák főmegírjává lettek. Falvaink, városaink és fővárosunk romokban hever. Most már minden magyar ember tudja, hogy ennyi szenvedés, pusztulás, halál okozói országunk német zsoldos szegződőn vezetői voltak. Hitler magyar zsoldosai tudatosan félrevezették, elkábították a magyar népet. Feliek, hogy az elnyomott, kizsárolt magyar milliók szánonkéri bűneiket. Azért lettek Hitler büntársaiva, azért uszították és kényszerítették bennünket a Szovjetunió elleni háborúba, hogy az a számonkérést megakadályozzák.

Az országvesztő politika legtöbb áldozatát a magyar ifjúságot hordozták. Éini, dolgozni akora magyar ifjúk az az százéves pusztulást el a német érdekekért vitték magukkal. Ezért jóvát igérnek, de halált hoztak. Az országvesztő népünknek ez elkábított ifjúságunk az országvesztő szegződők. Nemzetünk szabadságáért és függetlenségéért harcolt a múltban mindig a magyar ifjúság. Az országvesztő most elhárított vele, hogy akkor lesz jobb ország, ha a Német fasizmus ocsndórs lesz. A mi ifjúságunk elleni társashangos Petőfi forradalmi dala.

Mért lett hát az ifjúságunk a német érdekekért az idegen népek, reakciók, a népielnyomó erővel? Az ifjúságunk egyesületekben, az újságokba, a rádióban Hitler és a német házagságot kellett hallgatni. A munkák szabadságvesztő posták, az órák pedig, az országvesztő német érdekek lehetnek volna, bérden az országvesztő. Annal lettek elhárítottak és irhattak a német érdekekért, az országvesztő katonákkal bédították el a magyar ifjúságot az országvesztő nemzetellenes katasztrófa lett.

Ma mégis meg kell szenvedni az országvesztő országvesztő a világháború alatt. A magyar ifjúságunk: NEM VESZETT KI A HAZÁNK HÁBORÚBAN!

Tízszázötvenötlettel meg az országvesztő, több millió és százmilliókban éltek ekkor a magyar ifjúságunk lel kell emeljenek a szabadság, a függetlenség, a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség vez az országvesztő lettek akkor a magyar ifjúságunk minden magyar ifjúságunk és házagságunk, az országvesztő ifjúságunk.

Mért a magyar ifjúságunk és kizsárolt Pusztuláson a nemzetellenes erők munkák vesztést okozó német érdekeknek a magyar ifjúságunk. Szűnik meg a munkák kizsárolt a vallás, a nemzetellenes erőket a zsidó hitlerista propagandának a magyar ifjúságunk meg a munkák, paraszt és értelmiségi magyar ifjúság egyeséget. Egyesült erővel kezdjük meg a munkák, parasztlifjak és értelmiségi ifjúsághoz és kezdjük meg az országvesztő.

Az új Magyarország felépítésének munkája már megkezdődött. A munka szabadság és demokratikus pártok elleneskedő Németországban kezében van. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetségbe tömörült magyar ifjúságunk az országvesztő erőkhöz a nemzetellenes és a nemzetellenes Nemzeti Függetlenségért harcolt és a magyar ifjúságunk Kormányát.

A magyar ifjúságunk legnagyobb akadály a múltban is a magyar ifjúságunk volt, amely szegződők és a szegződők elleneskedő. Mindig harcoltunk ellen a Száz évében most a magyar ifjúságunk nyílt harcra szállunk az óriási elleneskedők. A magyar ifjúságunk az országvesztő országvesztő országvesztő kell állanunk Budapesttől, lerombolt városaink elleneskedők. Bosszút kell állanunk apinkért, testvéreinkért, százéves magyar ifjúságunk vért. A magyar ifjúságunk ellen az új szabadságharcban lel kell ifjúságunk. A magyar ifjúságunk, Rákóczi hagyományait, szabadságharcos 48-as magyar ifjúságunk harci erőnyeit. Be kell bizonyítani a magyar ifjúságunk, hogy nem vagyunk alábbmásoknál, hogy mi is tudunk harcolni szabadságunkért.

A szabad Magyarország ifjúságának be kell töltenie történelmi hivatását. Tanulva, dolgozva, harcolva kell hozzájárulnia az országépítéshez.

Tanulnunk kell, mert az országépítéshez szellemi erő kell és szakértelem. Dolgoznunk kell, mert lerombolt országunknak igya, vasútra, gyárra van szüksége. Az eddiki munkák sokkal többre. Dolgoznunk kell, mert csak nehéz és kimerítő munkával vehetjük birtokunkba a magyar földet és láthatjuk el kenyérrrel a dolgozó magyar népet.

Harcolnunk kell, hogy amit felépítünk, soha többé német rablók zsákmánya ne legyen.

Munkánk nyomán új életnek kell sarjadian a romokban. Építünk szebb falvakat és városokat a lerombolt helyebe. Teremtünk virágzóbb gazdasági életet a réginié. A nyomor, béletesség, nincstelenség helyett az új demokratikus Magyarországban igya lesz méltó helye minden dolgozó ifjúságunk és leányunk, az egész dolgozó Magyarországnak.

Az új országépítés feladatát csak harcok, művelés, dolgozó ifjúság tudja megoldani. Ehhez a munkához kell az ifjúságunk minden nehézséget leküzdeni, minden akadályt elsöprő lendülettel. Ezért a Magyarországról érdemes tanulni, dolgozni, harcolni!

Ifjúmunkások, parasztlifjak, diákok, vannak az országépítésnek ti legyetek a robangárdai!

Szebb, boldogabb, erősebb Magyarországréért, házagság, harcra és közös munkára szólít mindnyájunkat a

Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség

Jelentkezési lap

Név *Meszerics István*
Foglalkozás *segédmunkás*
Szül. év és hely *1927. Bpest*
Lakás *V. Csáki u. 90.*
Érvényes

Jamniczky József
aláírás

Jelentkezési lap 1945 elejéről

A tagsági könyv

Kellai

szül. év, hely *1945*

anyja neve *Sungo*

lelkiat. *metoda*

lakás *Tata u. 8*

a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség

Belépett *1945.*

MA DISZ HON DÍJ	MA DISZ HON DÍJ
MA DISZ HON DÍJ	MA DISZ HON DÍJ
MA DISZ HON DÍJ	MA DISZ HON DÍJ
MA DISZ HON DÍJ	MA DISZ HON DÍJ
MA DISZ HON DÍJ	MA DISZ HON DÍJ

Tagsági könyv 1945-ből

INDUL AZ ÉLET:
Romeltakarítás

Krumpliosztás
a Nyugati pályau-
dvárnál

Fogat fogirt, szemel szemert!
álljunk bosszút Budapestért - Berlinben

Várunk
TOBORZÓ NAGYGYŰLÉSÜNKÖN
febr. 9-én d. u. 2 órakor a
MAGYAR SZINHÁZBAN

MAGYAR DEMOKRATIKUS
IFJUSÁGI SZÖVETSÉG

Be az új Nemzeti Hadseregbe!

Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség nyomdája

Toborzó röplapok a nemzeti hadseregbe

*Talpra magyar,
Hív a haza!*

Sorakoz az új nép-
hadsereg zászlaja alá.

Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség.

„Szabadság” Debrecen.

KI BOSSZÚLJA
MEG
Budapestet?

Fegyverbe
magyar fiatalság!

Sorakozzatok a magyar
néphadsereg zászlaja alá!

Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség.

„Szabadság” Debrecen.

Magyar ifjak! Magyar leányok!

Budapest szétrombol városában most sorra járjuk a házakat. Sorra járunk minden ifjut, hogy felkorbácsoljuk benne a **bosszu gondolatát!**

Bosszút követelünk Budapestért!

Mi, magyar ifjak kell, hogy bosszút álljunk egész elrontott életünkért, addig lánchavert kezünkkel **fegyvert fogjunk** a németek és nyilasok ellen. **Halál a fasizistákra!** — Felhúzzuk őket, ha lánchavert bujdosnak, elpusztítjuk őket lánchavert és a harc-téren egyaránt.

Magyar ifju! Ragadj fegyvert!

harcolj az egész magyar nemzet élén az új magyar

Nemzeti Hadseregben!

BOSSZULD MEG elhurcolt rokonaidat, barátaidat! — Nem harcolunk egyedül, velünk a diadalmas Vörös Hadsereg, együtt fogjuk kitűzni a győzelmes magyar trikót Berlin falaira. Ifjúsági szövetségünk erre hív le, magyar ifju! Gyere velünk

nagygyűlésünkre

9-én d. u. 2 órakor a Magyar Színházba. — Tömeges demónálatként rendezünk, követeljük a fasizisták megbüntetését és saját jogaink érvényesítését. Végre szabadság vagyunk és meg is védjük szabadságunkat. Lezámolunk a fasizmussal, nemzetünk gyilkosával. — **9-én** fél 12 órakor **várunk** kerületi helyiségünkben: **Király-utca 7, 1. emelet.**

**Éljen a független,
demokratikus Magyarországnak!
Éljen az új Nemzeti Hadsereg!
Éljen a szabad magyar ifjúságnak!**

„Szabadság” Debrecen.

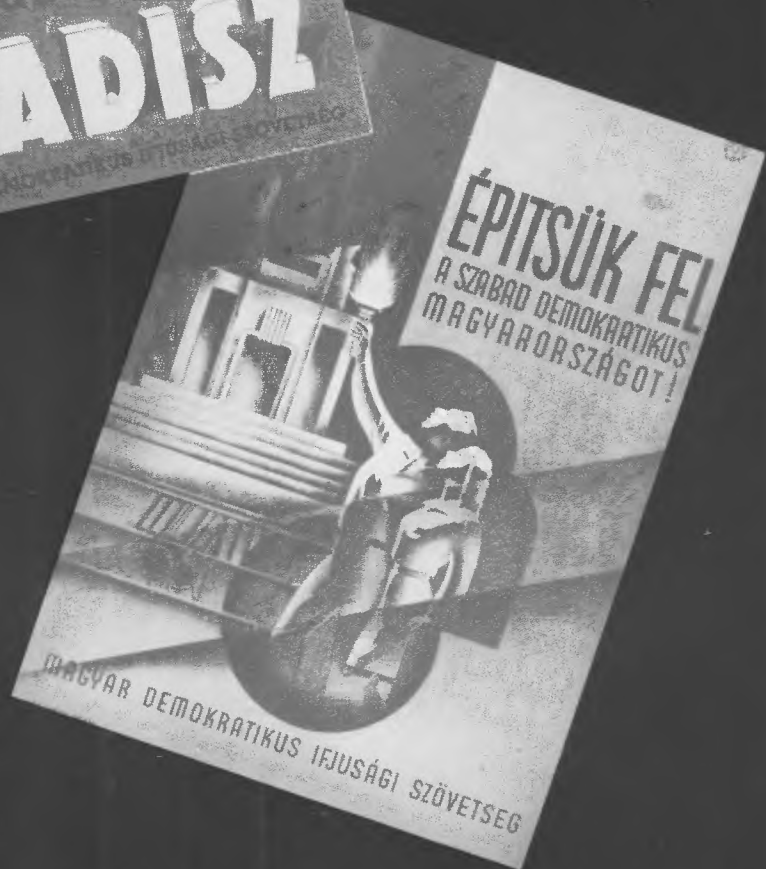
MADISZ-fiatalok felvonulása

MADISZ-fiatalok 1945. május 1-én

A MADISZ
plakátjaiból

ÁRA
4
HENCŐ

Magyar Ifjúság

A MAGYAR DEMOKRATIKUS IFJÚSÁGI SZÖVETSÉG KÖZPONTI HETILAPJA

I. ÉVFOLYAM, 6. SZÁM

1945. JÚNIUS 23.

A „Magyar Ifjúság”, a MADISZ lapja az ifjúsági követelésekről

Senki
ne döntsön

AZ IFJÚSÁG NÉLKÜL

az ifjúság
ügyében!

Madisz

Feladat kiadó: Lengyel Gábor
Igazgató nyelvből, Budapesti Rész. Székh. 9-11. Feladat vezető: Lengyel László

Röplapok az ifjú-
ság követeléséről

HELYET AZ IFJÚSÁGNAK

a törvényhatóságokban!

Madisz

Feladat kiadó: Lengyel Gábor

Igazgató nyelvből, Budapesti Rész. Székh. 9-11.

MUNKÁS- ÉS PARASZTIFJÚSÁGOT IS

a közép- és felső
iskolákra!

Madisz

Feladat kiadó: Lengyel Gábor
Igazgató nyelvből, Budapesti Rész. Székh. 9-11. Feladat vezető: Lengyel László

V. kerületi MADISZ-
fiatalok

A MADISZ I. ORSZÁGOS KONGRESSZUSA (1945. szeptember 15–16.)
Felvonulnak a kongresszus küldöttei

Volt partizánifék a menet élén

A MADISZ
Alapszabálya

MADISZ-
jelvény

M A D I S Z F Ü Z E T E K
3. S Z Á M

I. ORSZÁGOS
KONGRESSZUS
(1945 SZEPTEMBER 13-15)
HATÁROZATAI

A kongresszus
határozatai

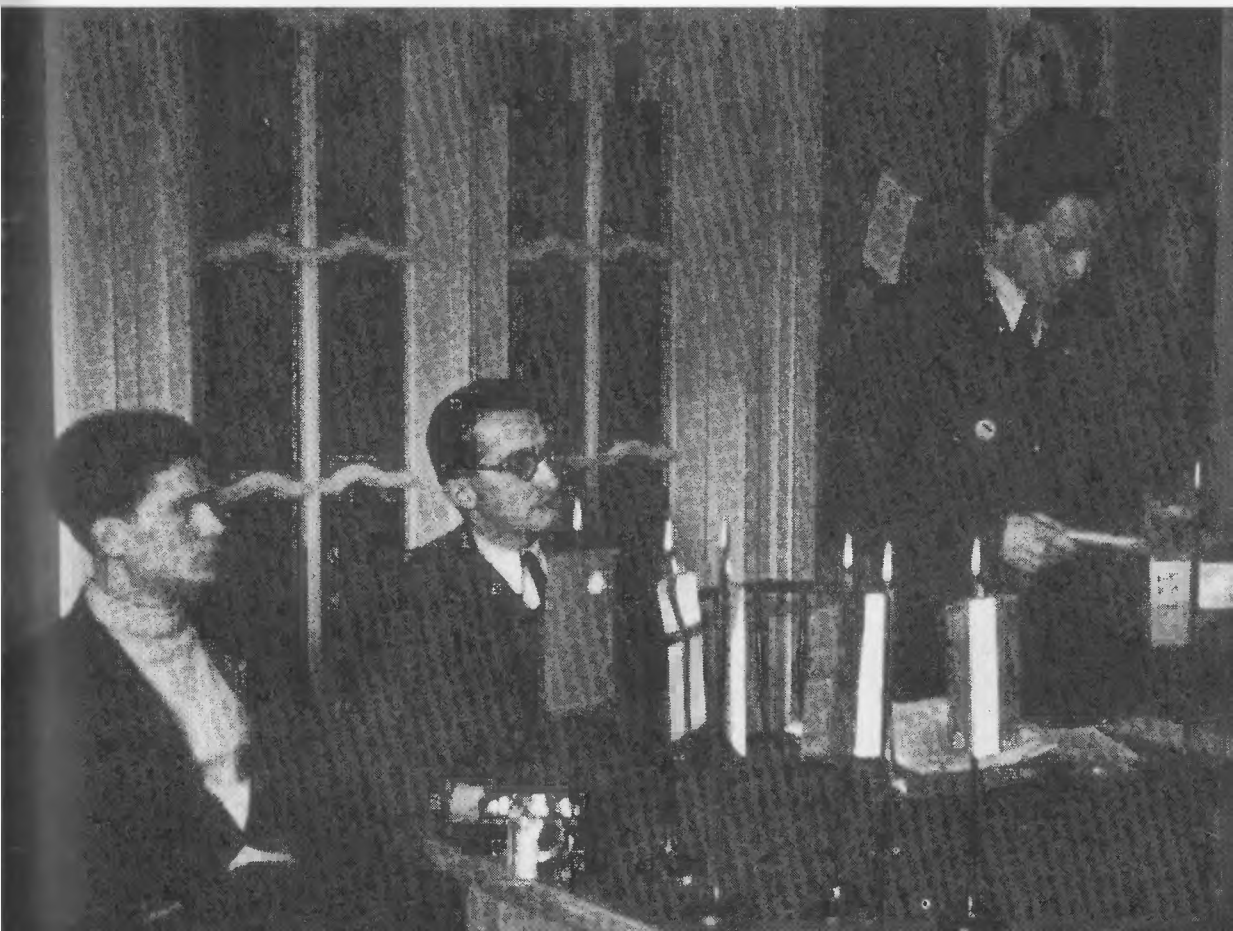
BUDAPEST
1 9 4 5

KIADJA A MAGYAR DEMOKRATIKUS IFJÚSÁGI SZÖVETSÉG
ORSZÁGOS NEVELÉSBŐGYPÉNTŐSÉGE

▲ Kép a MADISZ I. kongresszusáról

▼ MADISZ-sajtófogadás

MADISZ-fiatalok széntermelési rohammunkára indulnak (1946. I.)

Fiatalok a hidra!

VIII. kerület fiataljai!
Munkások!
Diákok!

Mutasuk meg, hogy a demokratikus ifjúság tud nagyot alkotni a haza, a demokrácia érdekében! Építsük fel a déli Összekötő Vasúti Hidat!

Fiatalok!

Jelentkeztek szammunkára a **MaDISz** VIII. kerületi szervezetében, Ágostoni-utca 8. (Bétek a kollektív szerződés szerint, Kalória természetben)

*Fiatalok a hidra,
építsük fel együtte! munkával szabad hazánkat!*

MaDISz
VIII. ker. vezetősége

1946. VI. 1. - 1946. VI. 1.

Fiatalok a Déli vasúti összekötő hidnál (1946. VI.)

A MADISZ rohammunkája

2.053 MADISZ tag

BÁNYÁKBAN kitermelt

1.975 waggon szenet

1.859 MADISZ tag

HIDÉPÍTÉSÉNél

felépített 12 hidat

1.961 MADISZ tag

VASÚTÉPÍTÉSÉNél

megjavított 1.300 km.vasútvonalat

3.528 MADISZ tag

FÖLDEKEN

végzett 757.180 munkaórát

6.000 MADISZ TAG

ÉPÍTÉSÉNél

végzett 356.500 munkaórát

összesen:

15.401 MADISZ tag végzett

2 millió
munkaórát

3. Paraszti-, munkás- és értelmiségi ifjúság érdeklődési körének megfelelő szaktanfolyamok megszervezése és kiépítése.

4. Mind az országos, mind a megyei központokban javasoljuk oktatási bizottság felállítását, a pedagógus szakszervezet és a demokratikus pártok arra alkalmas egyedeinek bevonásával, az oktatási alosztály, illetve az oktatási megbízott munkájának támogatására. Az oktatási bizottság feladata a szaktanfolyamok és szabadegyetemi jellegű előadásorozatok kidolgozásban való részvétel és annak ellenőrzése. A megyei központokban az így elkészített anyagot is még előadás előtt fel kell küldeni az Országos Központ Nevelésügyi Osztályának.

Kultúrmunka

1. Kultúrmunkánk általános irányvonalául egyrészt a haladó szellemű, művészi és európai színvonalú urbánus (városi) és munkáskultúrát, másrészt a magyar népi kultúra fejlesztését és terjesztését jelöljük meg.

2. Javasoljuk az Országos Központ Nevelésügyi Osztályának kulturális alosztálya mellé egy olyan neves műértőkből és műkritikusokból álló bizottság létesítését, amely minden kiadandó kultúrányagunkat felülvizsgálja és véleményét a Nevelésügyi Osztállyal közli. Ezzel biztosítani kívánjuk munkánk valódi, művészi színvonalát.

3. Az általános irányvonal kiépítésére javasoljuk a helyi szervezetben a regőcscsoport kialakítását is. Ezek feladatáról, anyagáról az Országos Központ Nevelésügyi Osztálya gondoskodik.

4. A kultúrmunka megindítására és megszervezésére minden helyi csoport arra megfelelő kultúrcsoportot létesít, amibe beletartozik a színjátszócsoporthoz, a szavaló-, és énekkar, zenekar, regőcscsoport stb. Feladatuk, hogy a MADISZ kultúréletét megfelelő színvonalra emeljék s azt szélesebb közönséggel is megismertessék.

5. Legalább a megyei központokban, de az erősebb helyi szervezetekben is az Országos Központ Nevelésügyi Osztályának segítségével kultúrvezetői szemináriumot indítunk, hogy ezzel is emeljük azoknak a számát, akik felkészülten tudják a kultúrcsoportok munkáját vezetni. A kultúrszemináriumok megszervezését a megyei központ anyagának kidolgozását az Országos Központ Nevelésügyi Osztálya látja el. November 1-ig legalább egy kultúrszeminárium létesüljön minden megye területén.

6. Javasoljuk a szervezőiskolák anyagának összeállításánál több gondot fordítani a kultúrmunka elméleti és gyakorlati részére.

7. Könyvtárainkat megtisztítjuk a fasiszta sajtótermékektől s országos viszonylatban részt veszünk a fasiszta könyvek eltávolításában a magyar szellemi életből.

Propaganda, agitáció,

1. Propagandánk célja a MADISZ állandó népszerűsítése.

2. Az ifjúsági kérdések és az ifjúsági követeléseknek állandó felszínen tartása. Ennek érdekében határozatba hozzuk, hogy minden rendelkezésünkre álló eszközt igénybe veszünk a MADISZ és az egység gondolatának minél szélesebb körben való elterjesztésére és a központi jelszavaknak kellő formában való ismertetésére.

3. Az agitációs munkacsoport megalakulása után bekapcsolódik a szervezés munkájába, a szervezés rohamcsapata ez, tehát végigjárja mindazokat a környékbeli falvakat és helységeket is, ahol még MADISZ-szervezet nincs és ott röpgyűléseket tart.

4. Határozatba vesszük a faliújságoknak, mint a MADISZ egyik leghasznosabb és

legszükségesebb propagandaeszközének állandó kététhenkénti, de legalább havonkénti kiadását és egyrészt a szervezetben, másrészt nyilvános helyen való kifüggesztését.

5. A propagandaanyagokat eljuttatjuk megfelelő rendeltetési helyükre. A MADISZ-kiadványokat lelkiismeretesen terjesztjük.

6. Propagáljuk a MADISZ sajtóját minden lehető módon. Olvasó-, és előfizető közönséget gyűjtünk a *Magyar Ifjúságnak*, *Ifjúságnak* és *Valóság* című új folyóiratunknak és mindent megteszünk sajtónk feljavítására.

*

A sportosztály határozata

1. A MADISZ nevelő szellemű, egészséges és csakis a test nevelését szolgáló tömegsportot kíván teremteni.

2. Szükségesnek látjuk a szervezettel szoros együttműködésben álló MADISZ Testedző Egyesületek megalakítását.

3. A helyi szervezet titkára egyben a T. E. nevelési megbízottja, a helyi szervezet sportmegbízottja a T. E. főtitkára, a helyi szervezet pénztárosa a T. E. számvizsgálóbizottságnak tagja.

4. A Testedző Egyesület, oktatóinak közreműködésével, a szervezet tagjai részére játékos sportlehetőséget biztosít.

5. Ahol a MADISZ bármily formában sporttal foglalkozik, a legnagyobb gondot kell fordítania a nők sportoltatására és feltétlenül női szakosztályt is kell alakítani.

6. Ki kell írni úgy leányok, mint fiúk számára a teljesítményhatárokat és ezek elérését éremmel kell díjazni.

7. Megengedhető külön üzemi és iskolai MADISZ T. E. –k alakítása.

8. A MADISZ T. E. megalakulásukat a Sportközpontnak ezen keresztül a Nemzeti Sportbizottságnak jelentik.

9. Valamennyi MADISZ T. E. csatlakozik a Munkás Sport Központhoz és annak szövetkezetéhez.

IFJÚSÁG, 1945. szeptember 22. – Kongresszusi melléklet. Az első országos kongresszus által elfogadott határozatok.

Az Egységbe ifjúság!... (225 – 231. old.) közli a határozat egy részét.

A kongresszusi küldöttek a szeptember 1 – 3-i küldöttgyűléseken választották. Szeptember 10 – 13 között Budapesten a megyék egy-egy küldöttjének bevonásával elkészítették a kongresszus elé került határozati javaslatot. Az I. Országos Kongresszust szeptember 13-án reggel nyitották meg a Zeneakadémia nagytermében, ahol a MADISZ több mint 2000 helyi szervezetének képviselőjében 440 küldött vett részt. A küldöttek 83%-a fiú, 17%-a lány, 33%-a 20 éven aluli (a legfiatalabb 15 éves), 57%-a 20 – 24 éves, 10%-a 24 éven felüli volt. A kongresszusra meghívták a többi ifjúsági szervezet és a szomszédos országok ifjúsági szervezeteinek képviselőit is.

Az Országos Kongresszust Szabó Zoltán, a MADISZ országos elnöke nyitotta meg. Üdvözölte a kormány képviselőjében megjelent minisztereket, a pártok képviselőit, a külföldi küldötteket és a magyar ifjúság képviselőit. A kormány tagjai közül megjelent Erdei Ferenc belügyminiszter, Nagy Imre földművelésügyi miniszter, Gyöngyösi János külügyminiszter, Zsedényi Béla, a nemzetgyűlés elnöke. A Magyar Kommunista Pártot Rákosi Mátyás és Révai József, a Nemzeti Parasztpártot Veres Péter képviselte.

Szabó Zoltán megnyitója után elsőként Erdei Ferenc üdvözölte a kongresszust. Bejelentette, hogy készül az új választójogi törvényjavaslat, amely a szavazásra jogosultak korhatárát leszállítja 20 évre.

A bejelentés válság volt a MADISZ követelésére, amit a választások kiírásának bejelentése után már augusztusban nyilvánosságra hoztak. (Jegyzőkönyv az ifjúsági aktíváról augusztus 13-án, PI Archívum 274. f. 18/2. ö. e.) Szeptember végén megjelent az 1945. évi VIII. törvénycikk a nemzetgyűlési választásokról, amely kimondta: „Nemzetgyűlési választójoga van minden magyar állampolgárnak, aki huszadik életévét betöltötte vagy a választói névjegyzék összeállításának évében betölti. Annak, aki a németek vagy fasiszták elleni harcban fegyveresen részt vett és ezt az Országos Nemzeti Bizottság az előterjesztett bizonyítékok alapján igazolja, választójoga van akkor is, ha tizen-nyolcadik életévét betöltötte vagy a választói névjegyzék összeállításának évében betölti.” (A Magyar Köztársaság Törvénytára. Athenaeum 1947. 62. old.)

A kongresszus első napján a főreferátumot a magyar ifjúság helyzetéről Kende István, az országos vezetőség tagja tartotta. Dr. Makai Imre a MADISZ külpolitikájáról és a külügyi osztály munkatervéről, Hegedűs András a szervezési feladatokról, Balyó Mária nevelésügyi, kulturális és propagandafeladatokról referált, Koós Béla „Ifjúsági politika” címen a MADISZ politikáját ismertette. Keresztes Tibor, a sportosztály vezetője a MADISZ-sportolók eredményeiről és a további feladatokról számolt be. (*Ifjúság*, 1945. szeptember 10., szeptember 13–15. különszám és szeptember 22.)

A kongresszus harmadik napján megerősítették, illetve kiegészítették az országos vezetőséget. A főtitkári tisztséget – mivel Kiss József már korábban lemondott funkciójáról – betöltetlenül hagyták. A MADISZ országos vezetőségének tagjai Szabó Zoltán (NPP) elnök, dr. Ravasz János tanár (pártonkívüli) alelnök, Koós Béla nyomdász (MKP), országos titkár, Balyó Mária egyetemi hallgató (MKP), nevelésügyi osztályvezető, Péter Faddy Othmár ferences zárdafőnök, Debrecen, Forgách István tanár (pártonkívüli) Szeged, Hamvas István tisztviselő, cserkésztsízt (pártonkívüli) Bács-Bodrog megye, Hegedűs András országgyűlési képviselő, egyetemi hallgató (MKP), szervezési titkár, Hollós Ervin szűcssegéd (MKP), fővárosi titkár, Kasza Teréz tisztviselő (pártonkívüli) Füzesabony, Keresztes Tibor textilmunkás (MKP), sportosztály vezetője, Kende István lakatos (MKP) Budapest, Király László földmunkás (pártonkívüli) Balmazújváros, Kiss András honvéd nevelőtiszt, országgyűlési képviselő (MKP) Balmazújváros, ifj. Komócsin Mihály kereskedősegéd (MKP) Szeged, Kurucz István műszerész (MKP) Kecskemét, Makai Imre nyelvtanár (pártonkívüli) külügyi osztály vezetője, Szalai Béla egyetemi hallgató (MKP) gazdasági osztály vezetője, Révay József tanár (pártonkívüli) Sopron, Turcsányi Lajos szabó (MKP) Miskolc. (MADISZ-füzetek 3. sz. Kiadja a MADISZ Országos Nevelésügyi Osztálya Budapest, 1945.)

Szeptember 16-án a Sportsarcokban rendezett nagygyűléssel fejeződött be a kongresszus, ahol a küldötteken kívül részt vettek a budapesti és Pest környéki MADISZ-szervezetek aktívái. A nagygyűlés jelentőségét növelte, hogy Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas tudós is felszólalt. Befezésképpen Koós Béla ismertette a kongresszuson elfogadott határozatokat. (*Ifjúság*, 1945. szeptember 22.)

Szeptember 17-én az újonnan megválasztott vezetőségi tagok bevonásával kibővített országos vezetőségi értekezletet tartottak. Értékeltek a kongresszusi küldöttek összetételét, a felszólalásokat, a kongresszus megrendezésének tapasztalatait. Megállapodtak, hogy az új vezetőségi tagok bekapcsolódnak a központ munkájába és minden országos jellegű akcióban részt vesznek. (PI Archívum 286. f. 32. ö. e.)

**III. A MADISZ a demokratikus ifjúsági szervezetek
közös fellépéséért a reakció
és a demokrácia közt kiéleződő harcban**

1945. október—1946. március

A MADISZ, a SZIM, a SZIT és a FISZ megállapodása a fasiszta sajtótermékek összegyűjtésére

A MADISZ, a Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom, a Független Kisgazda Párt Ifjúsági Mozgalma és a Szakszervezeti Ifjúsági Titkárság közösen megállapodott abban, hogy a fasiszta sajtótermékek összegyűjtése, a fiatal magyar demokrácia egyik sürgősen elvégzendő teendője. Ennek a munkának végrehajtását elsősorban a demokratikus gondolkodású fiataloknak kell vállalnia.

Tekintettel a munka rendkívüli fontosságára és arra, hogy minél tökéletesebb elvégzése az egész magyar demokráciának érdeke, a három szervezet megállapodott abban, hogy ezt a munkát közösen végzi el. Mindezek megállapítása után a három ifjúsági szervezet kiküldött megbízottai a következő határozatot hozták.

H a t á r o z a t :

1. A fasiszta könyvek összegyűjtését csak úgy tudjuk keresztülvinni, ha ennek érdekében valóban az ifjúság széles tömegeit mozgósítjuk. A könyvgyűjtő akciót tehát tömegakcióként, az ifjúság minél szélesebb tömegeinek bevonásával fogjuk keresztülvinni.

2. Minden egyes ifjúsági szervezet igyekszik a napilapokban és egyéb sajtó útján a könyvgyűjtő akciót propagálni és abban kiemelni az ifjúság szerepét. A sajtóban megjelenő hírekből ki kell világlania annak, hogy milyen módon fogjuk az akciót lefolytatni. Sajtó útján hívjuk fel a lakosságot arra is, hogy tekintettel a meginduló gyűjtésre, kérjük a lakosságot, hogy fasiszta könyveiket már eleve adják le a házmegbízottnak. Ezzel szervezeteink sok munkát takarítanak meg és könnyítik a gyűjtést.

3. A könyvgyűjtést Nagy-Budapest területén kerületenként, ill. a Budapesthez tartozó városokként és községenként végezzük. Minden egyes kerületben a munka pontos beosztására a három szervezet kerületi megbízottai összeülnek, és megbeszélik a részletkérdéseket a másik szervezettel. Ezeknek a kerületi megbízottnak egyik feladata elsősorban, a munkának a négy (vagy több) szervezet közötti felosztása. A területi felosztást minden egyes kerületben a kerületi megbízottak a szükséghez képest közös megállapodás útján szabják meg.

A kerületek megbízottainak megbeszélése szeptember hó 11-én, 4–6 órakor zajlik le a kerületi MADISZ-székházban.

4. Az ifjúsági szervezetek igyekezzenek erre a munkára minél több embert mozgósítani. Azonban minden ifjúsági szervezet felelős azokért az emberekért, akiket a munka elvégzésére kiküldött. Megállapodunk abban, hogy csak megbízható embereket küldünk ki erre az akcióra, nehogy a munkában bármilyen túlkapas, kilengés történhessen. A munkában résztvevők kellő kiképzését minden szervezet maga vállalja, a számára legmegfelelőbb módszerrel. Kiküldött megbízottait minden szervezet névre szóló igazolvánnyal látja el. Az igazolványon szerepelnie kell annak a tömbnek is, amelyben a megbízott a gyűjtést lefolytathatja. Sajtó útján kell felhívni a lakókat arra, hogy az akciót végrehajtó szervezetek tagsági igazolványa könyv átvételére nem jogosít fel.

5. Az akciói a lakóházakban a tömb- és a házmegbízottak részvételével és ellenőrzése alatt folytatjuk le. Az egyes házakban az akció kezdeteként tetszés szerinti módszerrel értesítjük a lakókat a könyvgyűjtés megkezdéséről és felkérjük őket, hogy a jegyzékben szereplő fasiszta könyveket, amennyiben azokat a házmegbízottnak még nem adták volna le, szolgáltatassák be. Minden egyes házban részt vevő csoportnál legalább 1-1 jegyzék okvetlenül legyen. A csoportok felajánlják a lakóknak, hogy könyvtárukat átnézik és az abban lévő, jegyzékben szereplő könyveket elszállítják. A kiküldött ifjúságnak semmiféle kutatást, szekrénykinyitást stb. végeznie nem szabad, és amennyiben a lakók a lakásba nem engedik be őket, ehhez küldötteink nem is ragaszkodhatnak. Minden lakónak joga van azt követelni, hogy a könyvszekrény átnézésekor a házmegbízott vagy bárki más a gyűjtőkön kívül is jelen legyen. Azokban a házakban, ahol fasiszta könyvek átvételére kérik fel küldötteinket, azok részére, akik a könyveket beszolgáltatják semmiféle hátrány nem származik és ilyen címen bármiféle pressziót, adatfelírást, stb. nem gyakorolhatunk. Általában az ifjúsági szervezetek könyvgyűjtő akciójának jellege az legyen, hogy a hatósági kutatások előtt, minden kellemetlenség elkerülése végett, az ifjúság felajánlja szolgálatait a lakóknak, hogy átnézi könyvtárukat, nincs-e ebben a listán szereplő könyv. A szervezetek úgy osztják be kiküldötteiket munkára, hogy utólag is meg lehessen állapítani, melyik házban ki járt.

6. Az összegyűjtött könyvekről két példányban kitöltött nyugtát állítanak ki a gyűjtők. A nyugtán a könyvek szerzője, címe, kiadója szerepel. A nyugtákat mind a könyv előző tulajdonosa, mind a gyűjtő aláírja és a példányokat maguk között megosztják. Az összegyűjtött könyveket a házmegbízottnál helyezik el ideiglenesen a gyűjtők, leszámálva és arról a szám, esetleg cím szerinti nyugtát átadják. Amint lehetséges, maga a gyűjtő szervezet köteles gondoskodni, hogy a szóban forgó könyvek illetékes helyre elszállíttassanak. A könyvek beszolgáltatását kijelölt helyeken minden szervezet maga végzi külön-külön.

7. A legközelebbi jövőben igyekszünk a könyvgyűjtő akciót országossá kiterjeszteni. Ennek megszervezését minden egyes résztvevő szervezet nyomban megkezdi. Minden egyes szervezet igyekszik, hogy mindenütt megkönnyítsék az akcióban való tömeges részvételt, tehát ne csak egyes személyek kaphassanak felhatalmazást. Leghelyesebbnek tartjuk, ha a demokratikus ifjúsági szervezetek általános és sajtó útján is közölt felhatalmazással vehetnének részt a könyvgyűjtésben. Ezen felhatalmazás alapján minden szervezet teljes felelősséggel névre szóló megbízást ad a résztvevőknek az akció végrehajtására. Küldötteink nem hatósági személyek és erről őket a leghatározottabban fel kell világosítani. [Amennyiben valamelyik lakáson gyanús módon zárkoznak el a gyűjtéssel szemben és a gyűjtőknek alapos gyanúja van arra, hogy a szóban forgó lakásban fasiszta könyvek vannak, leinformálódnak a ház- és tömbmegbízottnál, ha ezek a gyanút alaposabbá teszik, úgy magának az ifjúsági szervezetnek módjában áll illetékes helyen gyanúját közölni.]¹

8. A három ifjúsági szervezet nyilvános és közös felhívást intéz valamennyi demokratikus szervezethez, hogy az akcióból fentiek szerint vegyék ki részüket.

9. A MADISZ versenyre hívja fel valamennyi ifjúsági szervezetet az akcióban való tevékeny részvételre. Az eredményt az összegyűjtött fasiszta könyvek száma szerint a résztvevő szervezetek kiküldötteiből alakult bírálóbizottság dönti el.

P. H. *Koós Béla* s. k.
Magyar Demokratikus Ifjúsági
Szövetség nevében

P. H. *Hám Jenő*
Független Kisgazda-Földmunkás és
Polgári Párt Ifjúsági Szervezete nevében

P. H. *Lányi Béla* s. k.
Szociáldemokrata Ifjúsági mozgalom
névében

P. H. *Lajtai Vera* s. k.
Szakszervezeti Ifjúsági Titkárság
névében

PI Archivum 274. f. 18/23. ö. e. – Eredeti tisztázat.

A fasiszta szellemben íródott könyvek összegyűjtését a MADISZ-központ kezdeményezte. Szeptember 6-án a központi székházban ifjúsági ankétot rendezett, amelyre meghívta a SZIM, a FISZ és a SZIT vezetőit. Elhatározták, hogy közösen vesznek részt a közérdekű akcióban. Budapesten néhány brigádost alakítottak a MADISZ-fiatalok és kísérletet tettek a közkönyvtárak állományának felülvizsgálatára. Egyes kerületi MADISZ-szervezetek röpcédulákon szőlították fel a házmegbizottakat, segítsék a fiatalokat, hogy a magánkönyvtáraktól is összegyűjthessék a fasiszta tartalmú könyveket. A legtöbb helyen azonban elzárkóztak támogatásuktól. A SZIM- és a FISZ-szervezetek nem mozgósították tagjaikat. A MADISZ vezetői szeptember végén ismét kérték a társadalom támogatását és felhívták a figyelmet a könyvgyűjtés fontosságára. (*Szabad Nép*, 1945. szeptember 30.)

¹ A zárójelben levő szöveg az eredeti iraton át van hűzva.

47

1945. OKTÓBER 4.

A MADISZ Országos Vezetőségének és a Magyar Cserkészszövetség Vezetőségének nyilatkozata az együttműködésről

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség és a Magyar Cserkészszövetség attól a célkitűzéstől indítatva, hogy a két szövetség közötti zavartalan együttműködés a demokratikus Magyarország építésének és a magyar ifjúság demokratikus nevelésének érdekében biztosítsák, a következő nyilatkozatot teszik:

1. A Magyar Cserkészszövetség ideiglenes Központi Vezetősége elvi akadályát nem látja annak, hogy a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség cserkészcsapatokat szervezhessen. A kérdés végleges rendezésére azonban magát illetékesnek nem érzi, és a részletekre és a gyakorlati megvalósításra kiterjedő megállapodást a közgyűlés utáni végleges vezetőség feladatának tartja.

2. A Magyar Cserkészszövetség és a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség kölcsönösen megegyezik abban, hogy a két mozgalom közötti együttműködést mind kulturális, mind sport terén szükségesnek és kívánatosnak látják. Ebben az irányban utasítja helyi szerveit, elsősorban a kerületi, illetve területi vezetőségeket. Ezek a jelzett vezetőségek saját hatáskörükben vegyék fel egymással a közvetlen tárgyalásokat. Az együttműködés módozataira nézve részletesebb utasítást közös megegyezés alapján mindkét országos vezetőség együttesen ad ki.

3. A Magyar Cserkészszövetség és a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség országos vezetősége a meglevő tényleges helyzet alapján állva kinyilvánítja azt a közös álláspontját, hogy a két szövetség között fennálló még rendezetlen országos vonatkozású kérdéseket a Magyar Cserkészszövetség 1945. évi közgyűlés utáni időben tartja rendezendőnek.

4. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség és a Magyar Cserkészszövetség Vezetősége kölcsönösen leszögezi azt az álláspontját, hogy mindennemű erőszakosságot az egymással szembeni érintkezésben elítélnék és e téren előforduló kilengéseket a legerélyesebben kivizsgálja és orvosolja. Ezt az álláspontot helyi szervezeteivel utasítás formájában közli.

Budapest, 1945. október 4-én.

Jó munkát!
a Magyar Cserkészszövetség
Országos Vezetősége nevében:

Egység!
A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség
Országos Vezetősége nevében:

Jánosi Sándor s. k.
orsz. ügyv.

Dr. Ravasz János s. k.
orsz. alelnök

Bartha Ferenc s. k.
Cserkész összekötő

Koós Béla s. k.
országos titkár

PI Archívum 274. f. 18/3. ő. e. – Eredeti tisztázat.

A MADISZ vezetői már kezdettől fogva keresték az együttműködés lehetőségeit és formáit a Magyar Cserkészszövetség vezetőivel. Igyekeztek a MADISZ akcióiba bevonni a cserkészeket, például a június 10-i Magyar Ifjúság Napjának megünneplése alkalmából is. Június 19-én bizottságot alakítottak azzal a feladattal, hogy dolgozza ki az együttműködésről szóló közös nyilatkozatot és ezt tárgyalja meg a Cserkészszövetség vezetőivel. A bizottság tagjai voltak: Hegedüs András, Koós Béla, Ravasz János és Szabó Zoltán. (PI Archívum 286. f. 31. ő. e.) Az együttműködés létrejött, mivel az október – novemberben lebonyolított akcióban a Cserkészszövetség képviselői is részt vettek. (Lásd még 57. dokumentumot.)

48

1945. OKTÓBER 8.

Interjú Szabó Zoltánnal és Koós Bélával a budapesti választások előtt

Az elmúlt hetekben a MADISZ azzal a javaslattal fordult a pártokhoz, hogy választási listájukon lehetőleg fiatalokat és MADISZ-tagokat is jelöljenek. Most, hogy a választási listák elkészültek, megállapíthatjuk, hogy kérésünk eredménnyel járt: a Függetlenségi Frontba tömörült pártok közül kettő is jelölt MADISZ-tagokat a listáján. Nagy győzelem ez számunkra, mert így bizonyosak lehetünk benne, hogy az ifjúság érdekei a budapesti törvényhatósági bizottságon belül is kellő képviselőhöz jutnak.

Ebből az alkalomból kérdést intéztünk Szabó Zoltánhoz, szövetségünk országos elnökéhez, akit a Nemzeti Parasztpárt jelölt listáján, mik az elképzelései ebben a tekintetben?

— Az ifjúság számára — mondta Szabó Zoltán — döntő kérdés: a jövő. Ezért legmegfelelőbbben úgy látom az ifjúság érdekeit szolgálni, ha a távolabbi jövő biztosításához és kiépítéséhez járulok hozzá. Ezen belül természetesen a napi kérdésekben is mindig az ifjúság érdekeinek igyekszem majd hangot adni és minden tekintetben az ifjúság szempontjainak eleget tenni. Szeretném, ha Budapest ifjúsága érezné, hogy vannak képviselői a törvényhatósági bizottságban.

Koós Bélát, a MADISZ országos titkárát a Magyar Kommunista Párt jelölte a választási listán. Koós Béla a következőképpen nyilatkozott:

— Mindent meg fogok tenni, hogy a három ifjúsági réteg követeléseinek hangot adjak. Munkámmal az ifjúság helyzetének megjavítását akarom szolgálni gazdasági, politikai és kulturális tekintetben egyaránt. A kongresszusokon lefektetett elveket fogom képviselni: szorgalmazni fogom a széles körű oktatási reformot, a tanonctörvény végrehajtását, az ifjúság szociális segélyezését, a lányok egyenjogúsítását. Országunk újjáépítésében döntő szerepe van az ifjúságnak, ezért az ifjúság képviselőit igen nagy felelősség terheli. Ennek a felelősségnek szeretnék eleget tenni a törvényhatósági bizottságban.

A magunk részéről csak annyit teszünk hozzá, hogy ifjúságunk első ízben jutott a városi parlamentben képviselőhez, ragadja meg tehát az alkalmat, tartson fenn minél szorosabb kapcsolatot képviselőivel, hogy azok kellőképpen tudjanak panaszainak, kívánságainak hangot adni.

IFJÚSÁG, 1945. október 8. — Szóhoz jut az ifjúság a budapesti törvényhatósági választásokon.

Az itt közölt interjú része volt a MADISZ-szervezetek választási munkájának. A fiatalokat néhány napos tanfolyamokon képezték ki az ifjúság körében folytatott agitációs munkára. Ifjúsági ünnepélyeket, gyűléseket rendeztek a megyeszékhelyeken és nagyobb városokban. (PI Archívum 274. f. 18/3. ó. e.) A MADISZ és a SZIT együttesen ajánlották Hegedüs András, László Lenke, Koós Béla, Dénes István és Varga Rezső ifjúsági vezetőket képviselő-jelölteknek. A nemzetgyűlési kampány idején mozgósították a fiatalokat az MKP gyűlésére. Aktívan vettek részt a választási agitáció különböző megnyilvánulásaiban. (PI Archívum 274. f. 18/2. ó. e.)

49

1945. OKTÓBER

A MADISZ Országos Központjának körlevele a nemzetgyűlési választásról

A MADISZ-ba tömörült ifjúság körében egyre sűrűbben vetődik fel a november 4-i képviselő-választás kérdése. Szükségesnek mutatkozott, hogy a választásokról és ezzel kapcsolatosan a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség állásfoglalásáról összes szervezeteink és szerveink részére körlevelet adjunk ki.

Az első szabad választások a fiatal magyar demokrácia erejét növelik úgy az országban, mint külföld felé. A reakció szívesen nézi, sőt elősegíti a politikai és gazda-

sági zűrzavart és éppen ezért igyekeznek a pártok, demokratikus szervezetek közötti ellentéteket a választások előtt minél élesebbre szítani. Van-e a magyar ifjúságnak valamilyen köze ezekhez a problémákhoz? Szükséges-e, hogy hallassa hangját? Erre csak egy válaszunk lehet: igen. A magyar ifjúságot a múlt reakciós rendszere szellemi fertőbe taszította és nem kis részét kiszolgáltatotta a szabadságtipró, embertelen fasizmusnak. Az új Magyarország az ifjúságnak is lehetőséget adott arra, hogy részt vegyen, beleszóljon Magyarország jövőjének kialakításába. Erdei Ferenc belügyminiszter szavaival élve: „A magyar demokrácia nagykorúsította az ifjúságot és az ifjúság szeme fel fogja mérni a valóságot.”

A MADISZ bizonyult tömegeiben és szervezettségében is legalkalmasabbnak arra, hogy az egész magyar ifjúság követeléseit megfogalmazza és ezekért sikraszálljon. Nem kis büszkeséggel hangoztatjuk, hogy a mi követelésünkre szállították le a választási korhatárt 20 évre. Első Országos Kongresszusunk egyik eredményeként a magyar ifjúság követeléseit eljuttattuk a demokratikus pártokhoz és kértük, hogy az ifjúság követeléseit tegyék magukévá. Arra is kértük a pártokat, hogy a MADISZ fiataljait vegyék választási listájukra. Ha a pártok a MADISZ kérését teljesítik, akkor nemcsak elvben, hanem a beválasztott fiatalok gyakorlatban is képviselik a törvényhozásnál a magyar ifjúság érdekeit. Úgy érezzük, hogy a pártok felé jogosak ezek a kérések.

A MADISZ összes szervezetének és szervének feladatává tesszük, hogy minden pártpropaganda nélkül a választással kapcsolatosan igyekezzenek az ifjúság követeléseivel a helyi ifjúság legnagyobb tömegét megmozgatni. Szervezeteinknek és a MADISZ minden fiataljának feladata a választások előtt, hogy az ifjúságnak még ma is közömbös rétegét felrázza és a szavazóurnák elé vigye. Felhívjuk helyi szervezeteinket, kérjük meg a valóban harcos demokratikus pártokat, hogy választási listájukra jelöljék a MADISZ fiataljait. Minden helyi szervezet rendezzen ifjúsági gyűléseket és a helység összes fiataljai előtt ismertesse a magyar ifjúság követeléseit. Szervezeteink helyezték el az utcán a MADISZ jelszavait. (Pl. Egyenlő munkáért egyenlő bért! Új tanonctörvényt! Progresszív tandíjrendszert! Ki a reakciós tankönyvekkel az iskolából! Paraszt-munkás népfőiskolákat követel a MADISZ! Tömegsportot! Állami támogatást az ifjúsági sportnak! Fiatalokat is a képviselőházba! stb.) A helyi gyűléseken kívül október hónapban 28 vidéki helységben az Országos Központ ifjúsági nagygyűlést rendez központi szónokkal.

Magyarországon az ifjúsági szervezetek közül a MADISZ az egyedüli szövetség, amelyik ma is az ifjúság legszélesebb tömegeinek a követeléseikért következetesen viszi a harcot. Első Országos Kongresszusunk eredménye és a választási állásfoglalásunk is ékes bizonyítékai, hogy a MADISZ az egyetlen ifjúsági szervezet, mely nem rendeli az ifjúság összességének érdekeit az egyes pártok alá.

Szembeszállunk minden olyan ifjúsági szervezettel, amelyik fő támaszát az egyetemisták fasiszta-soviniszta csoportjaiban találja meg, amelyik nyilas-izű tüntetésekkel és jelszavakkal igyekeznek meggátolni az építés munkáját, a küzdelmet az ország felemelkedéséért.

Ugyanakkor, amikor a pártok ifjúsági szervezetei pártjuk választási harcában való részvételt tekintik egyetlen feladatuknak, a MADISZ szívósan végzi demokratikus nevelő munkáját és nemcsak szavakban harcol a reakció maradványai ellen. Példának hozzuk fel, hogy a Miniszterelnökség felkérte az ifjúsági szervezeteket a fasiszta könyvek összegyűjtésére. Ma szinte egyedül a MADISZ fiataljai veszik ki részüket

ebből a munkából. A mételyző fasiszta szemét kisöprése elsősorban az ifjúság érdeke, de azon túl az egész magyar demokráciáé, és azzal, hogy a MADISZ kezdte meg és vezeteti ezt az akciót, újabb tekintélyt szereztünk a MADISZ-nak és az egész magyar ifjúságnak. A reakció tudatos ügynökei és megtévesztettjei megpróbálják gátolni a MADISZ fejlődését. Minden gáncsoskodás és támadás ellenére a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség erősödik, erősíti a demokráciát és a magyar ifjúság mind szélesebb rétegeinek bevonásával folytatja demokratikus átnevelő munkáját a magyar fiatalok jobb jövőjéért.

Egység!

Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Orsz. Központja.

Béres Tibor magángyűjteményéből. Nyomatott körlevél a MADISZ helyi szervezeteihez, megyei vezetőségéhez, járási és területi titkárságaihoz. — A nyomtatvány hátlapján: „Függeszték ki a falijúságra.” „Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Központ.” felirat és az országos központ címe és telefonszáma található.

50

1945. OKTÓBER 20.

A MADISZ budapesti szervezetének felirata az Ideiglenes Nemzeti Kormányhoz az ifjúság szociális megsegítésére

Budapest ifjúsága nevében felirattal fordulunk az Ideiglenes Nemzeti Kormányhoz, az ország vezetőihez és az egész magyar társadalomhoz. Feliratunkban a főváros egész fiatalságának kérelmeit és javaslatait tolmácsoljuk, e lépésünkben a nélkülözhető diákságot és a nyomorgó munkásifjúságot egyaránt magunk mögött tudjuk.

Bajban van Nagy-Budapest ifjúsága. A háború pusztításai, a közellátás nehézségei és a pénzérték romlása következtében a fiatalok elvesztették lábuk alatt a talajt. Az ifjúmunkások tömegeinek nincsen megfelelő lakása, ellátása, ruhája, bérük olyan alacsony, hogy a napi kenyérszükséglet fedezésére is alig telik belőle. A diákság ablak, élelem és tüzelő nélkül néz a tél elébe, nincsenek könyvei, tanulása szinte elháríthatatlan anyagi akadályokba ütközik. A fagy és az éhség réme fenyegeti az egész ifjúságot. Az utcákon 30 ezer elhagyott, család és otthon nélküli gyermek csatangol, s az otthontalan kóbor fiatalok száma egyre növekszik. Nélkülözésektől elvadítva bandákba tömörülnek s rablásból tartják fenn magukat: a legvigasztalanabb jövőnek néznek elébe. Az általános inség közepette megint az ifjúság szenved a legjobban, ugyanaz az ifjúság, amelynek a háború folyamán is a legtöbb nyomorúság jutott osztályrészül. Az ifjúság már nem sokáig bírja ezt a nyomort. Jól tudja, hogy az ország maga is szegény és hogy a nép széles rétegei nélkülöznek, de szenvedései hovatovább elviselhetetlenné válnak. A nemzetnek módot kell találnia arra, hogy ifjúságának az adott lehetőségek szerint segítséget nyújtson. Az ifjúság a nemzet jövője, s ezt a jövőt a pusztulás veszélye fenyegeti.

A helyzet válságát kettős baj növeli. Egyik oldalon ott állnak a nyomorúság vámszedői, akik nem törődve a tömegek inségével, csak a maguk hasznát tekintik, akik kivonják magukat a közös bajból, a közös építésből és ezzel fokozzák a nélkülözők elkeseredését. A másik oldalon ugyanazok állnak, akik országunkat egyszer már há-

borúba és a pusztulás szélére sodorták, s akik most a saját maguk okozta nyomor — és az ingyeneélők felháborító magatartása — által előidézett elkeseredést igyekeznek kihasználni s a demokrácia ellen uszítják a fiatalokat. Ha a nemzet nem vigyáz, az ifjúság ismét az ő kezükbe kerül és elvész a demokrácia számára. Demokrácia nélkül oda a nemzet jövője, veszély fenyegeti tehát az egész országot, az egész hazát.

A demokratikus kormánynak meg kell mentenie a haza jövőjét és felkarolnia az ifjúság sérelmeit. Feltárjuk tehát Budapest fiataljainak kéréseit és javaslatait, és arra kérjük a kormányt, hogy minél előbb, minél alaposabban intézkedjék.

Tudjuk, hogy a háború okozta ínséget egy csapásra nem lehet megváltoztatni, de különféle szükségmegoldásokkal a legsürgősebben enyhíteni kell az ifjúság nyomorát. Javasoljuk, hogy a lefoglalt luxusüzemek egy részét ifjúsági étkezdékké és diákmenzákká alakítsák át. Javasoljuk, hogy a lefoglalt élelmiszerkészletekből a tanonc- és a diákotthonoknak juttassanak. Javasoljuk, hogy minden erőfeszítéssel új ifjúsági (diák- és munkás-) otthonok létesítésére. A téli fagyoskodás enyhítésére létesítsenek nyilvános melegedőtermet és tanulószobákat a fiatalok számára.

A munkásifjúság életszínvonalának felemelésére a következő állandóbb jellegű, de azonnal végrehajtható intézkedéseket javasoljuk: az ifjúmunkások munkáját ne életkoruk, hanem teljesítményük szerint díjazzuk, s a tanoncbéreket emeljék fel a megélhetési színvonalra.

Javasoljuk végül, hogy az ifjúságvédelem megszervezésére és ellenőrzésére, az ifjúság panaszainak átvizsgálására és orvoslására, tehát az ifjúság szociális megsegítésére állítsanak fel ifjúsági kormánybiztosságot. Arra kérjük a kormányt, hogy a kormánybiztosság vezetőjének megválasztásánál az ifjúság képviselőit is hallgassa meg.

Ezeket tekintjük a legsürgősebb, de egyben azonnal megvalósítható feladatoknak. Megvalósításuk az ifjúság és a nemzet megmentése. A mögöttünk felsorakozó tömegek súlyával kérjük a kormányt, hallgassa meg kéréseinket, fogadja el javaslatainkat és minél előbb kezdje meg azok végrehajtását.

Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség

IFJÚSÁG, 1945. október 23. — *Az ifjúság segélykiáltása a nemzethez! Felirat a demokratikus magyar kormányhoz.*

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 237–239. old.

A budapesti vezetőség a kerületi szervezetek legaktívabb tagjaiból gárdát alakított a fővárosban indított akciók gyors és eredményes lebonyolítása érdekében. A gárda tagjait időnként összehívta. (*Ifjúság*, 1945. augusztus 21. — Budapest az élre.) A közölt feliratot is ilyen összgárdaülés fogadta el 1945. október 20-án. Itt Hollós Ervin, a MADISZ budapesti titkára ismertette az ifjúság megsegítésére folytatott akció menetét. Elmondta, hogy a MADISZ-központ szervezői összegyűjtötték a budapesti iskolák és üzemek fiataljainak sérelmeit és panaszait. Elkészítették a kiáltványt, amit a tagság bevonásával illetékes szerveknek eljuttattak. Az összgárdaülés elhatározta, hogy a sajtóban hozzák nyilvánosságra a kormánynak írt feliratot és a felirat különlenyomatát aláíratták az üzemek, hivatalok és iskolák fiataljaival. Döntöttek az ifjúsági anket összehívásáról is. Hollós Ervin beszédében csatlakozásra hívta fel a többi ifjúsági egyesületet is. (*Ifjúság*, 1945. október 23.) Október 30-án akcióbizottság alakult, amelyben a MADISZ-on kívül részt vett a Cserkészszövetség, a SZIT, az Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Ideiglenes Központi Intéző Bizottsága, a FISZ, a SZIM és a Polgári Demokratikus Ifjúság képviselője. (Egységbe ifjúság!... 240. old.)

1945. OKTÓBER 22.

A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium átirata a belügyminiszterhez a MADISZ-szervezkedés korlátozása érdekében

Miniszter Úr!

A fenti számú és tárgyú ügyiratot¹ tisztelettel visszaszámaztatom a következő megjegyzéssel:

A MADISZ olyan ifjúsági egyesület, amelynek tagjai (az alapszabályok szerint 14–26 éves fiatalok) legnagyobbbrészt iskolás korúak, illetve iskolák kötelékébe tartoznak. A tanulók iskolán kívüli egyesületekbe való belépése és azokban folytatott tevékenysége természetsszerűleg mindig felügyeiletem alá tartozott és tartozik ma is. Éppen ezért nagy sajnálattal állapítom meg, hogy a MADISZ alapszabályait a belügyminiszteri láttamozás után, csupán tudomásulvétele végett kaptam meg, észrevételeimet tehát a belügyminiszteri jóváhagyás előtt nem tehettem meg. Ez a körülmény annál is inkább sajnálatos, mert az alapszabályok olyan paragrafust is tartalmaznak (VI. 21. szakasz), amelyek szerint az egyesületbe belépő fiatalok ottani cselekedeteikért nem tartoznak számot adni iskolai feletteseiknek, a tanulókat tehát illetékességem alól kivonja. Ugyanez a paragrafus a nevelés egyéb szempontjaiból is kifogásolható, mivel a szülőknek gyermekükkel szemben való felelős voltát is kétségbevonja, illetőleg kizárja. Véleményem szerint az ilyen szellemben készült alapszabályok szerint működő ifjúsági egyesület az iskolán kívüli, pedagógiai szempontból erősen kifogásolható, sőt nevelési törekvéseinkkel egyenesen és élesen szemben álló törekvéseknek is szabad befolyást biztosít, illetve biztosíthat a jövőben a tanulóifjúságra. Ismételten meg kell állapítanom tehát, hogy a MADISZ alapszabályainak előzetes hozzájárulásom nélkül történt jóváhagyása nevelési szempontból igen káros következményekkel járhat. A magam részéről a MADISZ alapszabályát jelenlegi formájában nem vehetem tudomásul.

Budapest, 1945. évi október hó 22-én.

A miniszter helyett
Bereczky Albert s. k.
államtitkár
P. H.

BM 5642/158. — Eredeti tisztázata.

¹ 1945. szeptemberében névtelen bejelentés érkezett a belügyminiszterhez arról, hogy a MADISZ-ban erkölcsrombolás folyik. A MADISZ tagjai többségükben „züllöttek, bűnözők”, akik a MADISZ nevében követik el tetteiket. (BM 5642/250 557.) A bejelentést Simon Ferenc miniszteri tanácsos október 22-én kivizsgálásra elküldte a MADISZ központjának, valamint a vallás- és közoktatásügyi miniszternek. A két minisztérium között levélváltás kezdődött a MADISZ alapszabályának felülvizsgálata és tevékenységének korlátozása tárgyában. A belügyminiszter utasította Simon Ferencet az alapszabály jóváhagyása körülményeinek kivizsgálására, aki megállapította, hogy „az alapszabály 6. rész 21. paragrafusában foglalt szöveg szerint az egyesület tagjai sorába felvételt kérő ifjúság szülői vagy gyámi beleegyezés nélkül is előterjesztheti kérelmét. Az alapszabályoknak ez az intézkedése kétség nélkül szöges ellentétben áll azon jogszabályokkal, amelyek a családfőnek

kiskorú gyermeke felett a gyermek érdekében felügyeleti jogot biztosítanak... Az iratokból megállapítható, hogy az alapszabályok láttamozása nem a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úrral egyetértőleg történt... a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr hatásköre az egyesület felett vitássá tehető. Felfogásom szerint az elkövetett jogsértést reparálni kell...” „Ezzel kapcsolatban tisztelettel javaslom olyan rendelet kiadását, melyben a MADISZ-t a Belügyminiszter úr az említett alapszabály módosítására záros határidő kitűzésével felszólítja.” A feljegyzés elkészítése 1946. február 13-ig elhúzódott. A MADISZ tevékenységének korlátozására tett próbálkozások kudarcba fulladtak és február 20-án lezárták az ügyet. Az iraton kézírással: „Intézkedés nélkül irattárba! Nagy s. k.” megjegyzés található.

52

1945. NOVEMBER 1.

Hazai Jenő cikke az Ifjúsági Titkárság feladatairól

A Párt Központi Vezetősége felállította az Ifjúsági Titkárságot, amelynek feladata, hogy a kommunista pártban lévő fiatalok munkáját és nevelését irányítsa, foglalkozzon a magyar ifjúság társadalmi politikai, kulturális helyzetével, a párt állásfoglalását, követeléseit, propagandáját és agitációját az ifjúsággal kapcsolatban kidolgozza. Az Ifjúsági Titkárság feladata arról gondoskodni, hogy az ifjúság s annak különböző rétegei, munkás-, paraszt-, értelmiségi ifjúság, valamint a leányok a létszámuknak megfelelően úgy a pártban, mint a funkcionáriusok körében képviselve legyenek. Ha valahol visszamaradás mutatkozik, a Titkárság feladata kikutatni, hol van a hiba a párt propagandájában, agitációjában az ifjúság körében.

A magyar ifjúságot a reakció 25 éven keresztül tervszerűen vezette félre, nevelte reakciós szellemben és állította be az érdekeinek ellenkező célok szolgálatába. Tudatosan törekedett az ifjúság különböző rétegeit egymással szembeállítani, s ezeknek a céloknak érdekében különböző politikai és vallási beállítottságú ifjúsági egyesületeket hozott létre. Ennek eredményeképpen alakult ki egy olyan ifjúság, amely a saját sorsával nem törődve szolgálta a reakció érdekeit s amely szemben Európa szabadságszerető népeinek ifjúságával, hajlandó volt ezerszám meghalni idegen érdekekért. Ezért talált süket fülekre a kommunista ifjúság felhívása, amelyben felszólította a magyar ifjúságot, hogy a magyar szabadság és függetlenség védelmében fogjon össze s harcoljon az idegen elnyomók ellen. Ma a magyar ifjúság párt-, vallási és egyéb szervezetekbe való tömörítése csak a reakció érdekeit szolgálja. Ma a magyar ifjúság s ezen keresztül a magyar nép érdeke azt követeli meg, okulva a múlt tapasztalataiból, hogy a magyar ifjúságot egy egységes demokratikus szervezetbe tömörítsék, amely lehetővé teszi a magyar ifjúság demokratikus szellemben való átnevelését. A kommunista párt, mint mindig, ebben a kérdésben is a magyar nép érdekeit tartotta szem előtt, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem alakít külön ifjúsági szervezetet, hanem támogat minden olyan mozgalmat, amely a magyar ifjúság egy táborba való tömörítését célozza.

Természetesen az Ifjúsági Titkárság felállítása sem jelent külön kommunista ifjúsági mozgalmat, éppen ellenkezőleg, megteremti annak az előfeltételét, hogy a kommunista ifjúság a demokratikus szellemnek, illetőleg a párt demokratikus irányvonalának

megfelelően be tudjon illeszkedni a demokratikus ifjúsági szervezetekbe. Az a tény azonban, hogy a párt nem szervez külön ifjúsági mozgalmat, nem jelenti azt, hogy nem akarunk foglalkozni a pártunkba beiratkozott fiatalokkal.

A párt tömegei az utóbbi időben óriási mértékben megnövekedtek. Így megnövekedett azoknak a fiataloknak a száma is, akik a párt tagjai lettek. Ezeket a fiatal tömegeket a legtöbb kerületben nem tudták aktivizálni sem arra, hogy pártmunkát végezzen, sem arra, hogy valamelyik ifjúsági szervezetben tevékenykedjen. Az elvtársak úgy kezelték őket, mint általában a párttagokat szokták, nem véve tudomást arról, hogy a fiatalokkal megfelelő szempontok, koruk és külön érdeklődésük figyelembevételével kell foglalkozni akkor is, ha azok tagjai a kommunista pártnak. Az Ifjúsági Titkárság feladata, hogy megtalálja annak a módját, hogyan lehet mozgósítani a párt fiatal tagságát. Ez a kérdés különösen most jelentős, az országos választás előtt, a budapesti választások után,¹ miután azt tapasztaltuk, hogy a párt fiatal tagsága nem vette kellőképpen ki a részét a választási munkákból.

Az ifjúsági titkár kerületenként olyan ember legyen, aki képes arra, hogy nevelje az ifjúságot, megfelelő tekinélye van a fiatalok előtt, helyes tanácsokkal el tudja látni a különböző ifjúsági szervezetekben dolgozókat. Ezért olyan ember legyen lehetőleg, aki részt vett már ifjúsági mozgalomban és elegendő tapasztalattal rendelkezik. Minden kérdésben, ami kapcsolatos a fiatalokkal, vagy az ifjúság szervezeteivel, ne döntenek a szervezetek az ifjúsági titkár vagy az Ifjúsági Titkárság véleményének kikérése nélkül.

A kerületi titkárok támogassák az ifjúsági titkárt munkájában, hogy az ifjúságnak a pártunkba való tömeges beszervezését előmozdítsuk.

Hazai Jenő

PÁRTMUNKA, 1945. november 1. – HAZAI JENŐ: Ifjúsági titkárság.

Az MKP központjában mind Debrecenben, mind Budapesten kezdettől fogva önálló reszort volt az ifjúsági munka. A felszabadulás utáni első hónapokban Orbán László, Sebes István, Bárd András foglalkoztak közvetlenül a MADISZ-ban dolgozó kommunista ifjúsági vezetők irányításával. 1945. február 14-én neveztek ki először bizottságot az ifjúsági munka összehangolása céljából Nonn György, Szikra Sándor és Petrák Ferenc személyében. A sűrű kádermozgás miatt a bizottság tagjai gyakran változtak, de hol önállóan, hol a tömegszervezési osztály keretében dolgoztak. 1945. márciustól Kende István feladata lett az ifjúsági munka segítése. 1945 nyarától lazábbak lettek a kapcsolatok az ifjúsági vezetők és a pártközpont között. Ilyen előzmények után a MADISZ kommunista vezetői 1945. augusztus 21-én javaslatot terjesztettek az MKP KV Titkársága elé, hogy tárgyalja meg a párt és a MADISZ viszonyát, változtasson az eddig rosszul működő összekötő rendszeren. Létesítsen a párt központi apparátusában ifjúsági osztályt, amelyik szervezeten irányítja az ifjúsági szervezetekben dolgozó kommunista fiatalok munkáját. (PI Archívum T. F. 271.) A Titkárság ülése előtt, szeptember 2-án Kende István elkészítette „A MADISZ jelenlegi helyzete” című elemzését, amelyben a kommunista ifjúsági vezetők pártkapcsolatának meglazulásáról is ír és Ifjúsági Osztály (Ifjúsági Titkárság) felállítását javasolja a pártközpontban. (PI Archívum 274. f. 18/3.) Ezeknek alapján az MKP Titkársága szeptember 18-i ülésén elhatározta, hogy „... a MADISZ, a szakszervezeti ifjúsági mozgalom és a pártifjúsággal kapcsolatos munkáknak az irányítására Ifjúsági Titkárságot állít fel a következő elvtársakból: A Titkárság vezetője Hazai Jenő, tagjai: Szalai Béla és Lajtai Vera, a MADISZ részéről: Kende István és Hegedüs András, a SZIT részéről: Dénes István.” A Titkárság úgy intézkedett, hogy az Ifjúsági Titkárság önálló osztályként működik. Átmenetileg az Országos Szervezési Osztály, illetve a Tömegszervezetek Osztálya ellenőrzésével és Sebes István közvetlen irányítása mellett dolgozik. (PI Archívum T. F. 332.) Az Ifjúsági Titkárság 1945. szeptember 25-én tar-

totta első ülését. Részletesen megtárgyalták a munkabeosztást, kijelölték a reszortok felelőseit, kidolgozták a megyei, a budapesti kerületi ifjúsági titkárok és a körzeti ifjúsági megbízottak tevékenységi körét. (PI Archívum 274. f. 18/3. ó. e.)

¹ A törvényhatósági választás Budapesten és környékén 1945. október 7-én, az országgyűlési választás november 4-én volt.

53

1945. NOVEMBER 1—10.

Beszámoló a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség alakuló kongresszusáról

Nemrégiben fejeződött be a Szakszervezetek világtanácskozása. Napokban kezdődik a világ asszonyainak értekezlete. A szervezett munkások és az asszonyok két nagy jelentőségű tanácskozása között folyt le a világ ifjúságának két értekezlete: a Londonban nemrégiben befejezett világifjúsági konferencia és a Prágában éppen befejezés előtt álló diák vilákgongresszus.

Új demokratikus külpolitika születik. Nemcsak diplomaták, nemcsak utazó államférfiak veszik fel országok kapcsolatait, hanem a tömegek: munkások, ifjak és nők küldöttei járnak szerte a világban, felkeresik egymást, leülnek a tárgyalóterembe és szorosra fűzik most már nem az államférfiak, hanem a népek barátságát. Népek küldöttei tárgyalnak népek küldötteivel. Nincs már ezekben a tárgyalásokban titok. Nyíltan folynak, nem húzódnak meg a küldöttek mögött rejtett trösztérdekek, nincsenek titkos megbízatások, mert itt a nép maga szól bele saját sorsába. Nincs tökéletesebb biztosítéka a világ békéjének, mint az a szövetség, amit a katonaköteles ifjak alkotnak. Ezek a fiatalok, akik saját sorsuk fölött döntenek, csak a tartós béke mellett foglalhatnak állást, mert bőrükről van szó, mert szabadságukat őrzik. Ezt a szabadságot a világ népeinek ifjúsága karöltve fogja megvédeni.

Most jöttek vissza ifjaink Londonból, szép eredménnyel. Ők voltak az első magyarok, akik — megint csak a diplomáciai kapcsolatok felvétele előtt — hazulról Angliába mentek. Hiába volt a világreakció mesterkedése, amellyel távol akarták tartani hazánk és néhány más nép ifjúságát ettől a találkozástól: elegendő volt a világ demokratikus ifjúságának tiltakozása ez ellen a határozat ellen ahhoz, hogy a reakció lemondjon gáncsoskodó terveiről. A magyar ifjúság küldöttsége kijutott Londonba, és a világ ifjúsága fényes fogadtatásban részesítette. Hisszük, nem véletlen, hogy küldöttségünk angliai látogatását közvetlenül nyomon követte a magyar kormány, a magyar demokrácia hivatalos elismertetése angol részről.

A világifjúság tíznapos konferenciáján komoly munkát végzett és súlyos felelősséget vállalt magára. Elvetette azt a gondolatot, hogy az ifjúság ne foglalkozzék a politikával és szervezetében csak „ifjúsági” kérdésekkel törődjék. Éppen a magyar delegáció egyik tagja mutatott rá, hogy aki békét akar, már ezzel is politizál. Márpedig az ifjúság békét akar. A magyar ifjúság valóban megismerhette azokat, akik a „ne politizálj” jelszavával végül is vágóhídra vonszolták a fiatalokat. Állást foglalt a konferencia azok ellen a hatalmak ellen is, akik még ma is a fasizmust élesztgetik és istápolják. Legélesebben tiltakozott az újonnan megalakult Demokratikus Ifjúsági Világszövet-

ség a spanyol, a görög, az argentin és egyéb reakció mesterkedési ellen, amellyel a demokratikus rendszer kiépítését, a demokratikus ifjúság felnevelését meg akarják gátolni. Tiltakozott az atomenergiának háborús célokra való kisajátítása ellen és határozatban állást foglalt a teheráni, kairói, krími és berlini tanácskozások eredményeinek keresztülviteléért. Kifejezte rokonszenvét a gyarmati és félgymarmati népek szabadságküzdelmé mellett, és külön kiemelte a háború sújtotta országok ifjúsága megsegítésének rendkívüli fontosságát.

Harmincmillió ifjú képviseletében 63 ország közel 600 küldöttje fogadta el ezeket a nagy fontosságú politikai határozatokat.¹ 30 millió ifjú nevében alakult meg az ifjúság hatalmas világszervezete, amelyik legfőbb céljával a tartós béke biztosítását tűzte a világ fiataljai elé.

Alapos válasz volt ez a konferencia mindazoknak, akik a világ ifjúságának nagykorúságát mindenütt – mint nálunk is – kétségbe szeretnék vonni. Az egész világ meggyőződhetett arról, hogy az ifjúság jó úton halad. Az egész világ fiatalsága pedig arról győződhetett meg, hogy csak együttesen, egységes erővel vívhatja meg harcát saját jogaiért.

Hatvanhárom nép ifjúsága között Magyarország ifjúsága kétségtelenül jól szerepelt. Bizonyítja ezt, hogy a delegáció két tagja is helyet kapott a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség egyik vezető szervében, a Világtanácsban. És talán bizonyítja az is, hogy egyes reakciós körök támadni kezdték a maroknyi magyar élcsapatot, amely becsületet szerzett hazájának.

A Londonban tárgyaló ifjúság soraiból fognak kikerülni a jövő vezetői. A londoni konferencia határozatai s kemény, bátor állásfoglalásai bizonyították: a béke, a jövő jó kezekben van. Fogadjuk el mi is a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség harcos jelszavát, amely minden demokratikus szervezetnek jelszavává válhat: Előre a jövőnkért!

SZABAD NÉP, 1945. november 21.

A Demokratikus Ifjúsági Világszövetség alakuló I. Világifjúsági Konferenciája 1945. november 7–17-ig ülésezett Londonban. A magyar ifjúság az első meghívást a DIVSZ megalakítása előkészületeinek első szakaszában, 1945 januárjában megkapta. (PI Archivum 856. f. 1. ő. e.) A magyar delegáció a konferencia megnyitására mégis késve érkezett, mivel az angol hatóságok megtagadták a beutazási engedélyt. Végül is némi huzavona után a delegáció elutazhatott. A magyar küldöttség vezetője Szabó Zoltán író, a MADISZ elnöke (NPP). Tagjai: Kende István, a MADISZ egyik vezetője (MKP), Lányi Béla, a SZIM képviselője (SZDP), Gyarmati Katalin, a SZIT küldötte (MKP) és ifj. Tildy Zoltán, a FISZ képviselője (FKP). (Ifj. Tildy Zoltán végül is nem utazott Londonba. Megbetegedése miatt nem jelent meg a repülőtéren. *Ifjúság*, 1945. november 28.) Később a FISZ vezetői azzal vádolták a MADISZ vezetőit, hogy ifjú Tildyt szándékosan hagyták itthon, emiatt november 24-én a Parlamentben megrendezett ifjúsági ankétról a FISZ vezetői, élükön B. Rácz Istvánnal tüntetőleg kivonultak. (*Ifjúság*, 1945. november 28.) A delegáción kívül Londonba utazott Nonn György is, aki decemberben a MADISZ főtitkára lett. A magyar fiatalokat a konferencián szívélyes fogadtatásban részesítették és több bizottságba beválasztották. Kende István és Lányi Béla a DIVSZ Tanácsának tagja lett. (Beszámolót közöl a delegáció munkájáról: *Egységbe ifjúság!*... 241–242. old.) A magyar ifjúsági delegáció londoni útjának jelentőségét növelte, hogy ez volt az első hivatalos magyar küldöttség, amely a második világháború befejezése óta külföldre utazott. A személyes kapcsolatfelvétel a világ ifjúságával és a külföldi magyar emigrációval, közöttük a Londonban élő Károlyi Mihállyal és családjával hozzájárult Magyarország elszigeteltségének fokozatos csökkenéséhez.

¹ A konferencián elfogadott alapelvek megjelentek különkiadványban: 1945. Londoni Ifjúsági Világkonferencia. Budapest 1946. A DIVSZ felhívását közli: *Egységbe ifjúság!*... 242–243. old.

A békéscsabai ifjúkommunisták javaslata az MKP megyei vezetőségéhez az önálló pártifjúsági szervezet létrehozására

Az MKP Békés megyei Vezetőségének

Békéscsaba

Az MKP békéscsabai szervezetébe tömörült ifjúság szükségesnek látja a pártifjúság megalakítását. A megalakítás szükségességét a következőkkel indokoljuk:

1. Miután a MADISZ nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket és nem lett a magyar ifjúság egyetlen szervezetévé, azonkívül pártunk ifjúsága nem kapta meg a szükséges politikai nevelést, holott nekünk elősorban pártnevelésre és a marxizmus – leninizmus elsajátítására van szükségünk, amit csakis a párton belül kaphatunk meg.
2. A kommunista pártnak, mint vezető pártnak sokkal nagyobb gondot kell fordítani ifjúsága nevelésére. Szükséges ez a párt káderutánpótlása szempontjából is.
3. Szükségesnek látjuk tehát pártifjúságunk megalakítását, ahol az ifjúság harcos kommunista nevelésben részesülne.
4. A pártifjúság megalakításával továbbra is fenn kívánjuk tartani a MADISZ-t. Gondoskodunk arról, hogy a MADISZ vezetőségében továbbra is két-három elvtárs vegyen részt, hogy a MADISZ további demokratikus fejlődése biztosítva legyen.

A pártifjúság megalakítását és célját a következőképpen látjuk:

1. A szervezet neve: Magyar Kommunista Ifjak Szövetsége.
2. A szervezet élén egy önálló vezetőség áll.
3. Az MKISZ tagja lehet minden 16. évet betöltött fiú és lány, aki célkitűzéseit magáévá teszi és aláveti magát a pártfegyelemnek.
4. Az MKISZ célja: az ifjúság marxista – leninista nevelése, ezenkívül kultúr- és sportmunka kifejtése.
5. Célunk megvalósításához fel kell állítani nevelésügyi, kultúr- szervezési, sportosztályt.
6. Együttműködés a demokratikus ifjúsági egyesületekkel (MADISZ, SZIM, Parasztpárt, SZIT), egységfrontot alakítva a reakció ellen.
7. Az MKISZ gazdaságilag önálló és külön pénztára van.

Minden reményünk megvan arra, hogy egy olyan erős ifjúsági csoportot sikerül megszervezni, amely biztosítani fogja pártunk utánpótlását és elöl fog járni a magyar ifjúság jogainak kiharcolásában.

A programpontok részletezése mellékelve.¹

SZABADSÁG!

Szlancsik Judit

Gyebrovszky János

Krajcsó Judit

Jozefusz Sándor

Pick Gábor

A levélen dátum nem található, de megállapítottuk egy november 15-én készült tervezet alapján, amely tartalmában megegyezik az itt közölt javaslattal, hogy az irat 1945. november közepén íródott.

Az ifjúság tömegeinek passzivitása és a választáson elszünetelt kudarc miatt sok helyütt az MKP ifjúsági politikáját hibáztatták. Az itt közölt dokumentumon kívül több javaslat érkezett a Budapesti Területi Bizottsághoz, az Ifjúsági Titkársághoz, az MKP megyei bizottságaihoz és az MKP KV-hez: engedélyezzék a MADISZ mellett Kommunista Ifjúsági Szövetség megalakítását. Voltak, akik a MADISZ megszüntetésére tettek javaslatot. (MSZMP Budapesti Bizottsága Archivum. B/33/1945.) Az Ifjúsági Titkárság több alkalommal foglalkozott a MADISZ-ban kialakult helyzettel. Felhívta a figyelmet arra, hogy a MADISZ léte került veszélybe. Vita után úgy döntött, hogy „A MADISZ-t meg kell erősíteni azokkal a kommunistákkal, akik eddig nem mentek be a MADISZ-ba, nem vették ki a pártmunkából eléggé a részüket. Ki kell adni a jelszót: veszélyben a MADISZ.” Megállapították: a MADISZ tevékenységét felül kell vizsgálni. „Felépítésében kell változtatást eszközölni. Tekintettel arra, hogy a jobboldali ifjúság nem fog úgysem bejönni a MADISZ-ba, olyan szervezetté kell tenni amely megfelelő a baloldali ifjúság szellemének. Legyen a MADISZ-nak antifasiszta jellege.” Elhatározták, hogy javaslattal fordulnak az MKP Központi Vezetőségéhez: döntson a MADISZ további sorsáról és adjon sürgős anyagi támogatást a szervezetek szétesésének megakadályozásához. (Jegyzőkönyv az Ifjúsági Titkárság 1945. október 10-i és november 12-i üléséről. PI Archivum 274. f. 18/3. ó. e.)

¹ A melléklet az irattárban nem található.

55

1945. NOVEMBER 21.

Feljegyzés az MKP álláspontjának változásáról a MADISZ és az MNDSZ helyzetével kapcsolatban

Az MNDSZ és a MADISZ fennállásuk 10 hónapja óta nem tudták azt a nekik szánt szerepet betölteni, hogy mint demokratikus egyszervezetek, a nők és ifjúság egész tömegét egybefogják, demokratikus szellemben átneveljék őket és más nő- vagy ifjúsági szervezetek kialakulását lehetetlenné tegyék.

A jelenleg kialakult politikai helyzetben, amikor a Függetlenségi Front csaknem minden politikai pártja megalakított egy külön ifjúsági szervezetet, illetve külön nőmozgalmat hozott létre, sőt a MADISZ-ból tagjaikat is kivonták vagy kiléptetni készülnek, s emellett reakciós szellemű egyesületek is létrejöttek — álláspontunk az MNDSZ és a MADISZ-al szemben változtatásra szorul.

Az MNDSZ és a MADISZ fenntartására továbbra is szükség van, de helyüket csak úgy tudják megállni, ha az eddigi pártok közötti, paritásos alapon folytatott vezetésükön és politikájukon változtatnak.

Lépjenek fel mint következetes demokratikus politikát képviselő pártonkívüli tömegszervezetek, melyek abban az esetben is kiállnak és támogatják a kommunista párt vagy demokrácia balszárnyán álló más párt javaslatait, ha ezt a Függetlenségi Front nem minden pártja tenné magáévá. A gyakorlatban legyenek olyan pártonkívüli szervezetek, melyek a párt álláspontját támogatják, ennek érdekében a nem következetes demokraták ellen is fellépnek, s mozgósítják azokat a rétegeket, amelyek érdekeinek a képviselői anélkül, hogy egy pillanatra is lemondanának arról az elvi álláspontjukról, hogy a nők és az ifjúság valamennyi rétegét megszervezni

igyekezzenek, bármilyen legyen is azok pártállása. Az MNDSZ és a MADISZ semmi esetre sem válhat pusztá szórakozó vagy jótékonykodó egyesületté, hanem vesse fel és foglaljon nyíltan és határozottan állást a nők és az ifjúság legidősebb politikai és társadalmi kérdésében. (A válás kérdése, a női egyenjogúság, előléptetés, fizetés, iskoláztatás stb. kérdései.) Ne elégedjenek meg a kérdés felvetésével, hanem indítsanak társadalmi megmozdulásokat megoldásuk érdekében és olyan javaslatokat tegyenek, amelyek pozitív, kézzel fogható eredményeket hoznak az ifjúság és a nők számára. A MADISZ különösen az iskolai oktatás válságos helyzetét és az ifjúság erkölcsi züllésének jelenségeit tárja az egész közvélemény elé, s bevonva a pedagógusokat, szálljon síkra a tiszta erkölcsű, egészséges szellemű magyar ifjúság kineveléséért.

A kommunisták a MADISZ-on és az MNDSZ-en belül mindezekben a kérdésekben a következetes demokratikus álláspont érvényesüléséért harcoljanak. Az MNDSZ és a MADISZ csak ilyen módon mozgósíthat nagyobb tömeget és keltheti fel az érdeklődést szervezete iránt. Természetesen a kulturális, nevelő, sport- és szórakozási tevékenységük továbbra is fontos vonzóerőt jelent, és a pártnak olyan támogatást kell adni számukra, hogy legalább annyit nyújtsanak ezen a téren is, mint más ifjúsági és női szervezetek.

Miután a MADISZ és az MNDSZ keretein belül meghiúsult a nők és az ifjúság szervezeti egysége, most az új helyzetben célul kell kitűzni a különálló egyesületek – beleértve az egyházi szervezetek – összefogását egy blokkban. Olyan akciókat és fellépéseket kell kezdeményezni, melyet valamennyi egyesület magáévá tehet. Ezen a blokkon belül szükséges egy következetes demokrata szárny külön erősebb összetartása.

A sajtóban, különösen a *Szabad Népb*ben nagyobb teret kell adni a nők és ifjúság kérdéseivel foglalkozó cikkeknek.

Miután az MNDSZ, de különösen a MADISZ a reakció, sőt a demokrácia jobbszárnyának állandó éles támadásának tüzeiben áll, melynek célja a MADISZ elszigetelése az ifjúságtól, és a MADISZ-on belül a kommunisták elszigetelése a MADISZ nem kommunista tagságától, ennek visszaverésére a párt határozott támogatása elengedhetetlen.

Az MNDSZ és a MADISZ egyedül nem tudja megállni a helyét a reakciós tanárok, papok, sajtó támadásával, sőt egyes esetekben a helyi hatóságok üldözésével szemben.

De nem, hogy nem kapják meg a segítséget, a demokratikus balszárnytól, elsősorban a kommunista párttól, hanem nagyon gyakran egyenesen hátra támadják őket.¹ (Helyi szervezetek feloszlata, kommunisták kivonása.)

A pártvezetőség szögezze le, hogy akik ilyen módon a párt irányvonala ellen vétenek, felbecsülhetetlen kárt okoznak nemcsak a MADISZ-nak és az MNDSZ-nek, hanem a kommunista pártnak is. A helyi vezetőségek elsőrendű pártmunkaként tekintsek ezeknek a szervezeteknek irányítását, tekintetbe véve, hogy az országos központjaik anyagiak, jármű híján nem tudnak eljutni a távoli csoportjaikhoz.

Az MNDSZ és a MADISZ anyagi kérdéseik megoldására tegyenek javaslatot.² A funkciók nagy részét fizetés nélküli tagok töltsék be. Eldöntendő, hogy a feltétlenül szükséges személyi kiadásokra a párttól milyen szubvenciót kaphatnak.

A minisztériumban és a közhivatalokban dolgozó párttagok kedvezően intézzék el az MNDSZ és a MADISZ kérelmeit.

November 21-én Rajk László, Révai József, Farkas Mihály és Kovács István megbeszélést folytattak Hazai Jenővel és Sebes Istvánnal, erről készült a közölt feljegyzés. Az irathoz kimutatást mellékeltek az ország területén működő MADISZ-szervezetekről és a tagság létszámáról. Eszerint az augusztusi helyzethez képest a taglétszám közel a felére csökkent. Abaúj – Tolna, Csanád – Arad – Torontál és Somogy megyékre vonatkozó adatokkal nem rendelkeztek.

Az MKP Központi Vezetősége 1945. november 21- és 22-én tartott ülésén értékelte az országgyűlési választásokat és meghatározta a párt feladatait. Az ülést követően határozatot készítettek, amelynek egyik pontja a következő: „Meg kell változtatni a párt eddigi munkamódszereit az ifjúsági és a női tömegek között. A MADISZ-ban és az MNDSZ-ben végzendő munkát erősíteni kell. Gondoskodni kell a két szervezet anyagi forrásainak megerősítéséről is. Ugyanakkor azonban nagyobb párt-szervezeteknél külön ifjúsági és női aktivákat kell szervezni. Speciális oktatással, szemináriumokkal nevelni kell őket, hogy a fent említett két szervezetben, de azon túlmenően az ifjúsági és női tömegekben az eddiginél eredményesebben mélyítsék el a párt befolyását.” (Az MKP és az SZDP határozatai 1944 – 1948. Kossuth Könyvkiadó 1967. 174. old.)

¹ A *Pártmunka* december 15-i számában megjelent *Hazai Jenő*: „Munka az ifjúság körében” című cikke. Az MKP Titkársága tagjaival folytatott megbeszélés értelmében a párt-szervezetek és a párt-munkások felelősségét emelte ki az ifjúsági mozgalomban kialakult helyzet miatt. „Azért, hogy a MADISZ ma a se hideg, se meleg álláspontot képviselte [. . .], ezért elsősorban azok a funkcionáriusok a felelősek, akik ennek a kérdésnek nem látták a horderejét. Meg kell szűnni annak a bűnös közönynek és sok esetben ellenségeskedésnek, ami a MADISZ-szal szemben egyes funkcionáriusok részéről megnyilvánul. [. . .] Tartsa kötelességének minden funkcionárius támogatni a MADISZ-ban dolgozó kommunistákat. . . .” írja.

² Lásd az 56. dokumentumot.

56

1945. DECEMBER 7.

Jelentés a MADISZ gazdasági helyzetéről

A MADISZ Országos Központjában eddig a dolgozó és fizetett alkalmazottak száma 92 fő volt, ehhez járult még 40 fő, aki a budapesti központunkban és 40 fő, aki a területi titkárságokon dolgozott, akiknek illetménye ugyancsak az Országos Központ költségvetését terhelte.

Anyagi feltételek hiányában és a pártvezetőség tanácsára megfelelő leépítést hajtottunk végre. Ennek következtében a létszám így alakult:

	<i>Mozgalmiak</i>	<i>Technikai személyzet</i>
<i>Titkárság</i>	4 fő	1 gépíró
<i>Szervezési o.</i>	4 fő	1 gépíró
<i>Nevelési o.</i>	3 fő	1 gépíró
		1 sokszorosító
		1 grafikus
		1 anyagbeszerző
<i>Gazdasági o.</i>	3 fő	1 könyvelő
		1 pénztáros
		1 gépíró
		2 anyagbeszerző
		2 kifutó
<i>Sport o.</i>	3 fő	1 gépíró

	Mozgalmiak	Technikai személyzei
Külügyi o.	2 fő	
Film o.	2 fő	
Konyha és raktár		4 fő
Takarító személyzet		4 fő
Gondnok		1 fő
Gépkocsivezetők		3 fő
Vezetőképző iskola	2 fő	1 szakácsnő
Ifjúság kiadóhiv.	1 fő	1 gépiró
Képes Ifjúság szerk.	3 fő	
Területi titk.	8 fő	
Budapesti Központ	20 fő	8 gépiró stb.

Az elmúlt 9 hónap alatt a minimális fizetésért dolgozó tagtársainkat, valamint azokat, akik minden ellenszolgáltatás nélkül áldozták idejüket és munkájukat a MADISZ-mozgalomért, nem tudtuk sem élelmiszer, sem ruhaellátásban részesíteni, ezért ma a MADISZ elsővonalbeli aktívája egészségileg leromlott, ruházatilag lerongyolt és anyagilag teljesen kimerült állapotban van. A felsorolt okok miatt arra kérjük a Pártvezetőséget, hogy a MADISZ megmaradt aktíváinak segítségére legyen. Elgondolásunk szerint a személyi illetmények kifizetésének hozzásegítésére havonta 10 millió pengőre volna szükség.

Egyéb kiadásaink előteremtéséhez (propaganda, nevelés, szervezés, dologi kiadások stb.) szükségünk volna 2 db jó állapotban levő 3 tonnás tehergépkocsira, melyet szövetkezetünkön keresztül tudnánk megfelelően hasznosítani. Szervezési munkánk tökéletes kiépítéséhez két személyautó lenne szükséges és a birtokunkban levő személyautó megjavítása. Az autók részére a Cyklop garázsban megfelelő hely biztosítására díjmentesen, mert a garázs több mint egymillió pengőt kér havonta az autó tartásáért; valamint az ott levő műhely utasítására, hogy a tulajdonunkban levő autókat költségmentesen karbantartsák, illetve szükség esetén javítsák.

Minthogy az Országos Központnak jelenleg semmiféle üzem vagy műhely vagy vállalat nem áll rendelkezésére, amiből megfelelőképpen elő tudná teremteni a szükséges kiadásokat, kérjük a Pártvezetőséget, hason oda, hogy Nagy Imre elvtárs belügyminiszter a mozik tulajdonjogának újjarendezése során egy jól jövedelmező mozit bocsásson a MADISZ rendelkezésére.

Szövetkezeti hitel ügyében beadtuk a Szövetkezeti Tanácshoz 10 000 000.— P. hitelről szóló kérésünket, amelynek elintézése a Párt jóváhagyásától függ. Ebben az ügyben érintkezésbe léptünk dr. Székely elvtárral, aki támogatását megígérte. Kérjük tehát a Pártvezetőségtől ennek a hitelnek javasolását.

Budapesti központunk megsegítésére szükség volna egy meglévő autószerelő-műhelyre teljes felszereléssel, mely áll egy esztergapad, kettő garnitúra kéziszerszám-ból és az indításhoz szükséges forgótöke.

Budapesti csoportjaink téli működése elsősorban a tüzelőanyag szerzésétől függ. Több helyen léptünk fa és szén beszerzése ügyében intézkedésre. Csak szükséges volna némi alaptőke a lebonyolításhoz és a Párt közbenjárása az Országos Tüzelőanyag-hivatalnál az 50%-os leadás elengedése tárgyában, mert a felhozatalt csak az teszi rentábilissá, azonkívül vagonok kiutalásának soron kívüli elintézésére.

A jelentés mellett található még az MKP KV gazdasági osztályának javaslata és az MKP KV Titkárság december 14-én hozott határozata arról, hogy a MADISZ részére kiutal 10 millió pengő egyszeri segítyt; vállalja a MADISZ egy autójának megjavítását és garazsírozását; támogatja a Szövetkezeti Tanácsnál a MADISZ 50 milliós hitelkérését; autószerelő-műhely kérdésében konkrét javaslatot kér és általános gazdasági helyzetképet. Továbbá elhatározza, hogy az Ifjúsági Titkársággal megbeszélést tart, amelyen a Politikai Bizottság 1–2 tagja is részt vesz.

57

1945. DECEMBER

Az MKP Ifjúsági Titkárságának jelentése az ifjúságpolitikai helyzetről

Az ország felszabadulása után a párt törekedett arra, hogy egységes ifjúsági szervezet alakuljon a már többször ismertetett okokból kifolyólag, amelynek a lényegét a következőkben lehetne összefoglalni:

1. Az ifjúság nagyobbik része húzódozik a politikától, különösen a Kommunista Párttól.

2. Egységes ifjúsági szervezet nagyban segítené elő a magyar ifjúság demokratikus szellemben való átnevelését.

3. Külön kommunista ifjúsági szövetség elősegítette volna a kommunista ifjúság elszigetelését.

4. A reakciós befolyás alatt álló ifjúsági szervezetek a felszabadulás első napjaiban teljesen szétforgácsolt állapotban voltak, ha mi akkor mint egyenlő féllel ültünk volna le velük tárgyalni, mondjuk egy csúcsszervezetben – amint ők javasolták –, ezzel mi leheltünk volna beléjük lelket vagy nagymértékben megerősítettük volna őket. Nagy harcok árán sikerült a pártnak ezeket a szempontjait érvényesíteni és a MADISZ-t létrehozni. Az indulásnál már a szociáldemokraták teljesen távol tartották magukat, a kisgazdapárt[ia]k, bár részt vettek, de ugyanakkor külön ifjúsági szervezetet alakítottak, az egyházak is ragaszkodtak a saját ifjúságukhoz, a cserkészeknél nem volt tiszta a helyzet.

Közben az idők folyamán úgy, amint egyéb frontokon is, a reakció magához tért, az ifjúsági fronton fokozott erővel indította meg a támadást, amelynek a megnyilvánulásai a következők:

1. Igyekszik odahatni, hogy minden párt, egyház alakítson önálló ifjúsági szervezetet, a régi s még esetleg reakciós beállítottságú ifjúsági szervezetek újralakuljanak.

2. MADISZ-t támadja minden oldalról.

3. A jobb- és baloldali ifjúsági blokkal a kommunista ifjúságot minél jobban elszigetelni.

A reakció kísérletezésének az lett az eredménye, hogy ma már minden párt kivonta vagy kivonja az erőt a MADISZ-ból, sorban alakulnak a párt-, egyházi és egyéb ifjúsági szervezetek, amelyek azután szintén felsorakoznak a MADISZ-ellenes támadásokra.

A reakció támadásainak a párton belül is keletkezett megfelelő visszhangja, de természetesen ellenkező színekben mázolvva.

A reakció megindította a támadást a MADISZ ellen, mint olyan szervezet ellen, amely az MKP befolyása alatt áll. A reakció támadásaival párhuzamosan megindultak a támadások a párt ifjúsági politikája, a MADISZ ellen, azon a címen, hogy ez opportunistá politika, hogy a MADISZ feladása az osztályharcos szellemnek, hogy a pártnak önálló ifjúsági szervezetet kell létrehozni, amely mint a párt munkásosztályának, élcsapata lesz a magyar ifjúságnak. A „baloldali kilengők” és a „baloldali frakciók”, akik ezt a hangulatot igyekeztek tudatosan kihasználni, így akarva, nem akarva a reakció ügynökeivé váltak, kereszteztek a párt politikáját és gyengítették a reakció számára a MADISZ-t.

A vita a párton belül a MADISZ-ról és a KISZ-ről még a napokban is folyik, amikor már egységes álláspontot képviselve kellene állni a reakció támadásaival és kísérleteivel szemben, ehhez azonban szükséges, hogy tisztán lássunk ezekben a kérdésekben.

Mit mondanak a KISZ szószólói?

„Minden párt megalakította az ifjúsági szervezetét, az MKP sem maradhat le, meg kell alakítani az ifjúsági szövetséget.” Nem vesznek tudomást arról, hogy a magyar népi demokrácia érdekeit következetesen csak az MKP képviseli, a többi pártokat a szűk pártérdekek hajtják, amelyek elősegítik azt, hogy érvényesülhessen a reakciónak az a politikája, hogy az ifjúsági szervezeteket szétforgácsolja, s a baloldali szervezeteket, különösképpen a kommunista ifjúsági szövetséget elszigetelje. A jobboldalról ugyanolyan türelmetlenséggel igyekeznek minket meggyőzni a KISZ helyességéről, mint a mi „baloldali” elvtársaink. Felvetik a kérdést, hogy a kommunista ifjúsági szövetség egy harcos élcsapata lenne a pártnak, amelyre minden körülmények között támaszkodhat. Ez kétségtelenül megfelel a valóságnak, azonban éppen a múlt tapasztalatai bizonyítják, hogy ez az élcsapat nem lenne képes magával rántani az ifjúság széles tömegeit. A KISZ akármilyen szép akciókat bonyolított le, ha a széles ifjúsági tömegek közömbösséggel, idegenkedve nézték ezeket.

Összekeverik az ifjúsági szövetség céljait és feladatait a párt feladataival. „Legyen egy szoros, zárt egység, egy élcsapata az ifjúságnak, mint a munkásosztálynak az MKP.” Ennek az elgondolásnak a helytelenségére már a bolsevik párt VI. kongresszusa rámutatott 1917-ben. Ez az „élcsapat”-elmélet egy teljesen szűk látókörű elgondolást tükröz vissza, amely az ifjúsági szövetségeket szektákká akarta lezüllesztetni.

A Komintern VII. kongresszusa 1935-ben foglalkozott az ifjúsági internacionálé ügyével, és élesen elítélte a kommunista ifjúsági szövetségek olyan irányú magatartását, hogy bezárkóznak az élcsapatképzés elefántcsonttornyába, és megfedkednek a tömegek közötti munka jelentőségéről.

A kommunista ifjúsági szövetségek jelenleg, bármilyen formában, helytelenek volnának, mert kizárnák a lehetőségét, hogy azok a párton kívüli ifjúsági tömegek hozzánk kapcsolódjanak, akik kétségkívül az ifjúság nagyobbik felét alkotják.

Ez persze nem jelenti azt, hogy a MADISZ-ról 1945 elején elfoglalt álláspontunkat változatlanul fenn kell tartani.

Mi a helyzet a MADISZ körül?

A MADISZ elindult mint egy olyan szervezet, amely egységesen gyűjti magába a különböző pártok, egyházak ifjúságának nagy többségét. Ez a terv a MADISZ-szal nem sikerült a már ismertetett okokból, amelyhez hozzájárult az is, hogy az ele-

jén a MADISZ-ban dolgozó kommunisták szektáriánus, baloldali elhajló módon viselkedtek. 1945. év nyarán az ifik Rákosi elvtárs részvételével tartottak egy aktívát,¹ ahol Rákosi elvtárs kritikát gyakorolt a szektáriánus magatartás felett, és rámutatott arra, hogy kell ifjúsági munkát végezni.

A kritikának a helytelen értelmezése olyan hatást váltott ki a MADISZ-ban dolgozó elvtársainkból, hogy helyenként a MADISZ-ból szórakozó klub-tánclokál, szóval minden, csak nem egy ifjúsági tömegszervezet lett. Ennek az eredménye lett az a szellem, amely az ifjúság jobb érzésű rétegeit eltaszította, és vonzotta azokat a rétegeket, amelyeket az elmúlt események erkölcsileg is alaposan megfertőztek.

Az előbbi baloldali elhajlás átment egy jobboldali elhajlásba. Amíg az elején, amikor a MADISZ-nak volt valamennyire pártközi jellege, az elvtársak féltékenyen ragaszkodtak minden pozícióhoz, később, amikor a kiválások következtében bizonyosodott, hogy a MADISZ nem lehet egy pártközi szövetség, az időnek és az energiának nagy része avval telt el, hogy megőrizték a MADISZ-on belül ezt a paritást, ami valójában nem is volt már meg.

Miközben a MADISZ állandó átszervezés alatt állt, az elvtársaink állandóan szem előtt tartották azt, hogy minden pártnak a szempontjai érvényesüljenek – azoknak a pártoknak, amelyek valójában már nem is voltak a MADISZ-ban –, kevés súlyt fektettek arra, hogy a MADISZ az ifjúság különböző rétegeinek a követeléseiről aktív harcot folytasson.

Nem volt a MADISZ-nak eszmei tartalma. A MADISZ-nak kifejezésre kellett volna juttatni, hogy a soraiban tömörült ifjúság a magyar nemzeti forradalmi hagyományoknak kell hogy az örököse legyen. Ez a szellem – amelyet a kommunista ifjúságnak kellett volna elsősorban kidomborítani – nem töltötte be a MADISZ munkáját.

A kétségtelenül megtörtént erkölcsi kilengések fegyvert adtak a reakció kezébe a MADISZ ellen folytatott harcban. A párton kívüli ifjúság nagy tömegei idegenül nézték a MADISZ-t, a kommunista ifjúságot nem vonzotta a se hideg, se meleg jelleg, helyenként az MKP-funkcionáriusok ellenségesen viselkedtek a MADISZ-szal szemben, úgyhogy amikor bekövetkezett az infláció, a MADISZ nemcsak gazdaságilag, de politikailag is súlyos helyzetbe került.

Bár kétségtelenül a MADISZ minden hibái mellett szép eredményeket is mutatott fel. Szép eredmények voltak a nemzetközi kapcsolatok terén elért eredményei, amit az ifjúság demokratikus szellemében való átnevelése terén elért, s az egyik legsikerültebb akciója a budapesti szervezetek által indított akció „az ifjúság megmentése” érdekében, amelyre nemcsak jelentős ifjúsági tömegeket, de komoly felnőttszervezeteket és neves politikusokat is meg tudtak nyerni. Az álláspontunknak a MADISZ kérdésében úgy kellett alakulni, hogy a kommunista ifjúságnak továbbra is a MADISZ-ban kell dolgoznia. Törekedniük kell arra:

1. A MADISZ egy harcos ifjúsági szövetség legyen, amely küzd az ifjúság ügyéért.

2. Ne csak egyszerűen demokratikus szövetség legyen, hanem olyan szervezet, amely a magyar népi demokrácia következetes szárnyával együtt harcol a reakció ellen, ifjúsági és más vonalon harcol az MNFF követeléseinek a következetes végrehajtásáért még akkor is, ha azért csak az MKP száll síkra. De támogasson minden olyan megnyilvánulást, amely megfelel a magyar népi demokrácia szellemének.

3. Olyan szövetségnek kell lennie, ahol nem az a fő szempont, hogy a pártok pari-

tása érvényesüljön, mert a párton kívüli és demokratikus jellegét nemcsak nem változtathatja meg a kommunisták többsége, hanem egyenesen egyik előfeltétele.

4. A MADISZ-nak törekednie kell, hogy az MNFF-hez hasonló ifjúsági csúcs-szervezetet hozzon létre,³ amelybe igyekezzen bevonni minden ifjúsági szervezetet, de ezen belül létre kell hozni egy szoros baloldali szövetséget, mert ezek az ifjúsági frontok lényegében kezdenek tisztázódni amúgy is.

Mi a helyzet az ifjúsági front többi területén?

A MADISZ-nak a Parlamentben tartott ankétján³ nyíltan lehetett látni, kik azok az erők, akikre a MADISZ támaszkodhat, akik a baloldali ifjúsági szövetség alapját képezik.

SZIM. A Szocdem. Ifjúsági Mozgalom. Frakciós, trockista vezetés alatt áll. Forradalmi frázisokba burkolódzott kispolgárok a vezetők. A vezetők között nincsen egyetlenegy sem, aki a régebbi ifimozgalomban részt vett volna. Maga a mozgalom visszatükrözi a Szocdem. Párt heterogén összetételét, erőviszonyait és belső ellentéteit, amelyek a legutóbbi SZIM-kongresszuson⁴ élesen kidomborodtak. A szellem a régi szektáriánus és helyenként elég ultralink. Éles az ellentét a munkásifik és a diákok között, a vidékiek és a pestiek között. Az egyes ifivezetőkön meglátszik, hogy Justus, Marosán vagy Peyer befolyása alatt állnak. Újabban erősen törekednek üzemi csoportok megeremtésére.

SZIT. A Szaktanács Ifjúsági Titkársága. Sokáig nem volt tisztázva a MADISZ-szal való viszonya, sőt az sem, melyik az a terület, amelyen dolgoznia kell. Volt egy álláspont, amely a SZIT-et csak egy érdekvédelmi szervezetté akarta kifejleszteni, azonban az ifjúsági tömegeket ez nem nagyon vonzotta. Arra fel, hogy a MADISZ üzemi csoportokat szervezett, a SZIM is kezdett az üzemekben mozogni. Egyrészt ebből, de másrészt abból a megfontolásból kiindulva, hogy az üzemi ifik nem nagyon szívesen vettek részt a MADISZ-ban, az Ifjúsági Titkárság úgy határozott, hogy a nagyüzemekben csak a SZIT-nek legyenek csoportjai, a már meglévő MADISZ-csoportokat is át kell alakítani. A SZIM, miután észrevette, hogy a MADISZ nem szervez üzemi csoportokat, elkezdett ő szervezni. A SZIT vezetésében általában érvényesül az MKP befolyása, dacára annak, hogy a káderei gyengék, és az utóbbi időben a szocdemek elég erősen erőlködnek.

Népi cserkészek. A cserkészek közgyűlésén a Cserkészsövetség két szárnyra szakadt. A fő ellentét a két szárny között: vallási. A római katolikus és a református egyház ellentéte. Amennyiben kétségekívül demokratikusabb szellem érvényesül a protestáns egyházban, úgy a közgyűlésen kisebbségben maradt ún. népi szárny demokratikusabb gondolkodású, bár az ún. III. [harmadik] oldalhoz, Németh László – Kodolányiékhöz közel állnak, megfelel a gondolkodásuk az NPP jobbszárnyával. A MADISZ-szal hajlandók együtt dolgozni, segítenek áttörni azt a gyűrűt, amit a MADISZ köré akarnak vonni s amiben a cserkészközgyűlésen többségben maradtak.

[A] Teleki-szárny is szerepet vállalt. A cserkészközgyűlésen 60%-os többséget kapott szárny, Teleki gróf vezetésével, a klérus befolyása alatt áll, a vezetői között ismert antidemokratikus elemek, mint pl. Pintér Péter Pál szerepelnek. A beállítottáguk megfelel a Kisgazdapárt jobbszárnyának, mint ahogy a FKgP ifjúsági mozgalma által rendezett ifjúsági parlamenten látszott, hogy velük teljesen egységfrontban vannak.

A Független Ifjúság ifjúsági parlamentjén,⁵ ahol az összes ifjúsági szervezeteket, köztük a MADISZ-t is meghívták, s ahol a MADISZ központosított támadásokat állt, kialakult az ún. jobboldali egységfront is, amelyben mind több és több szerepet kapnak egészen sötét reakciós elemek.

A jobboldali ifjúsági frontoz tartozik a Független Ifjúság, amelyik a FKGP jobbszárnyának a befolyása alatt áll. Vidéki tömegei között sok MADISZ-ban csalódott parasztifjú van, városokban a jobboldali diákszervezetek örökösiként lép fel. Az országos vezetősége teljesen sötét reakciós, a budapesti vezetőségben demokratikusabb gondolkodású elemek is vannak. Az ifj. Tildy pl. a Független Ifjúságról csak méla undorral emlékezik meg. A Független Ifjúság, mint általában a pártifjúsági szervezetek, jelenleg a MADISZ-szal szemben előnyös helyzetben vannak, ti. fűtött párhelyiségben jönnek össze.

Az egységfrontba tartoznak még az egyházi ifjúsági szerve[zete]k: a KIE, református, felnőttek vezetése alatt (a főtitkár Pógyor kb. 50 éves lehet) és a katolikus klérus ifjúsági szerve[zete]i: KALOT, KLOSZ, KDSZ, KALÁSZ stb. A klérus ifjúsági mozgalma amellet, hogy ugyanezt a reakciós szerepet tölti be, mint általában, mind jobban és jobban tör előre és kaparintja kezébe a vezetést. Különösen a diákszervezeteiben a szellem már túllépi a törvényesség határait.

Mi a helyzet a diákfronton?

Nyáron a MADISZ kezdeményezésére összejött Balatonlellén a diákkonferencia, amely elhatározta, hogy egységes diákszervezetet létesít, amelynek az élén, az igazoltatások megkezdése után összejött közgyűlésig, az Ideiglenes Központi Intéző Bizottság áll (IKIB).

Az IKIB-on belül elég jól érvényesült a demokratikus befolyás, bár az egyetemeken, különösen a választások alatt, nagy harcok folytak az ifjúság megnyeréséért. A reakció közben állandóan támadta az IKIB-ot. A Kultuszminisztériumból a kisgazdapárti Vatai leküldött egy átiratot, hogy az egyetemi ifjúság csak akkor szerezhet támogatást, ha az intéző bizottság végleges. Evvel presszionálta őket, hogy az igazoltatás előtt tartsák meg a közgyűlést. Jó alkalom volt erre, hogy az IKIB befolyásos vezetői Prágába utaztak. Puccsszerűen összehívták a „diákkonferenciát”, amit Vatai segítségével Kereszturyval elismertettek.⁶ Most folynak a különböző karokon a tárgyalások a Központi Intéző Bizottság tagjaira vonatkozólag. Közben megkezdődtek az egyetemi igazoltatások, amelyek nem sok eredménnyel kecsegtetnek.

Az Ifjúsági Titkárság. Legfőbb feladatunk volt az ifik között tisztázni a helyes álláspontot. Megszervezni az ifjúsági megbízott és az aktívarendszert, az aktívák nevelését. Az aktívákon keresztül folyik bele a tömegszervezet irányításába és a fiatal párttagság mozgósításába. Most a párt álláspontjának az egész pártban érvényt szerzünk. A taktikánk az, hogy igyekszünk a velünk szemben álló blokkban az ellentéteket kihasználva, az elszigetelést áttörni, ahol lehet, együttműködünk minden szervezettel, de a reakciókat állandóan kipécéztve konkrétan támadunk, a SZIT-tel, SZIM-mel, népi cserkészekkel, a MADISZ-on keresztül szorosán együttműködünk. A munkánkról adatszerű jelentést már beküldtünk.

PI Archivum 274. f. 18/1. ó. e. – Eredeti tisztázata. A jelentés elkészítésének pontos időpontja az iraton nincs feltüntetve.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 244–251. old.

Az MKP Politikai Bizottságának 1946. január 10-i ülése az itt közölt jelentés és az MKP Tömegszervezési Osztályán készült elemzés: „Helyzetkép az ifjúsági fronton” (MSZMP Bp-i Archivum B/33/1945.) alapján foglalkozott az ifjúsági mozgalomban kialakult helyzettel. A Tömegszervezési Osztály elemzése az őszi választás utáni helyzetből kiindulva megállapítja, hogy „... az ifjúsági fronton két szárny áll egymással szemben: az egyik, mely a MADISZ platformja alapján következetesen hajlandó harcolni a reakció ellen: a MADISZ, SZIM, SZIT és a Népi Ifjúsági Szövetség (NISZ) részvételével: a másik, amelyben kétségtelenül demokratikus elemek is vannak, de a reakció befolyása nagymértékben érvényesül és amely egyelőre a Független Ifjúsági Szövetséget tolja előtérbe, mint faltörő kost. Az ifjúsági szervezetek között kétségtelenül a legszervezettebb, a legnagyobb tömeget mozgósítani tudó és a legkövetkezetesebben demokrata a MADISZ.” A MADISZ-ról szólva ismerteti, hogy „... ifjúsági csúcsszervezet létrehozására tesz lépéseket demokratikus, antifasiszta platform alapján és az újjáépítés szolgálatába állítja az ifjúság erőt”. A MADISZ legsúlyosabb problémáját anyagi nehézségeiben jelöli meg. „Rövid időn belül, amennyiben a súlyos anyagi nehézségeket likvidálni lehet, a MADISZ döntő fölényrel fog a többi ifjúsági szervezettel szembeszállni.” (A helyzet-elemzés elkészítésének pontos időpontja az iraton nincs feltüntetve. A szövegben található utalásokból arra következtetünk, hogy 1946. január elején készült.)

A Politikai Bizottság határozata: „A MADISZ-t a párton belül népszerűsíteni kell, mint saját szervezetünket és felhívni a párt minden egyes szervét a MADISZ komoly támogatására. A MADISZ-t úgy kell tekinteni, mint olyan demokratikus ifjúsági szervezetet, amelyben a kommunista pártnak nem formális, hanem döntő befolyása kell hogy legyen. A Politikai Bizottság elfogadja és helyesli Szirmai elvtárs javaslatát, hogy a SZIT-tel és a Szociáldemokrata Párttal vegyünk fel a kapcsolatot a nagy-budapesti üzemi ifjúsági konferencia megrendezésére. [A SZIT első kongresszusát 1946. március 1 – 2-án tartották, lásd Egységbe ifjúság!... 265 – 281. old.] A Politikai Bizottság leszögezi, hogy a szekciók (diák, női stb.) megvalósíthatók, de nem szabad mereven felfogni a kérdést. A helyi adottságokat figyelembe véve kell eldönteni, hol és mikor lehet lépéseket tenni a szekciók megvalósítására. A legközelebbi Összekötő Bizottsági ülésre [Az Összekötő Bizottság az MKP-t és az SZDP-t kölcsönösen érintett kérdések eldöntésére és egyeztetett állásfoglalásainak kialakítására alakult még 1945 februárjában a két párt Politikai Bizottságának tagjaiból. Az Összekötő Bizottság rendszeresen tartott üléseket.] napirendre kell tűzni a SZIM – SZIT – MADISZ kérdését: a) anélkül, hogy kifelé hangoztatnánk, végrehajtani egy baloldali tömörülést a három szervezet között, b) ugyanitt letárgyalni a SZIM – SZIT – MADISZ egymáshoz való viszonyát az üzemekben és próbálni közös megállapodást létesíteni. A Politikai Bizottság elhatározza, hogy a legjobb kommunista ifjúsági kádereinket át kell adni MADISZ-vonalra.” Egyben döntött arról is, hogy az Ifjúsági Titkárságot mint külön osztályt megszünteti. A továbbiakban a Tömegszervezési Osztály alosztályaként működött. Egyidejűleg a Politikai Bizottság a Titkárság január 21-i ülése elé utalta a MADISZ anyagi helyzetének rendezésére irányuló döntést. (PI Archivum F. PB/6.) A Titkárság elfogadta a javaslat kidolgozására alakult bizottság előterjesztését. Eszerint a MADISZ két hetilapja – a *Képes Ifjúság* és az *Ifjúság* – kiadásának költségét magára vállalja. Az induló *Valóság* című folyóirat első két számának megjelenéséhez szükséges 50 millió pengőt a MADISZ rendelkezésére bocsátja. Ezen felül 3 vagon szemetet utaltat ki és átad egy teher- és egy személyautót. Támogatja a MADISZ üzleti vállalkozását, amelynek hasznát kiadásainak fedezésére fordítja. (PI Archivum F. T/442.)

¹ Lásd a 34. iratot.

² A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front önálló pártok koalíciója volt. A csúciszerv szerepét rendszerint a pártközi értekezlet töltötte be.

³ Az ifjúsági szervezetek közös ankétját 1945. november 24-én rendezték a Parlamentben. (*Ifjúság* 1945. november 28.)

⁴ A SZIM első kongresszusát 1945. november 19 – 21 között tartották. (Lásd bővebben: A szocializmus útján. Akadémiai Kiadó 1982. 555. old.)

⁵ A FISZ első nagyválasztmányi üléseit 1945. november 23 – 25 között rendezték. (Lásd bővebben: uo. 556.)

⁶ A FISZ a katolikus Diákszövetséggel összefogott és az IKIB vezetőinek külföldi távollétét felhasználva (a nemzetközi diákkonferencián tartózkodtak Prágában) november végére puccsszerűen összehívta a II. diákszövetségi parlamentet. A jobboldali manővert a kisgazdapárti Vatai László, a VKM diák-szociális ügyosztályának vezetője irányította. (Lásd: *Egységbe ifjúság!*... 53. old.)

A MADISZ második országos értekezletének határozata

1. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség a béke esztendejének első hetében tartott országos értekezletének résztvevői az egész szövetség nevében lelkesedéssel ünnepeljük a londoni ifjúsági világkonferencia munkájának eredményeit. Elfogadjuk és magunkénak valljuk azt a programot, amit 63 nemzet ifjúsága — köztük a magyar ifjúság küldöttei dolgoztak ki. Csatlakozunk a Londonban megalakult Demokratikus Ifjúsági Világszövetséghez. Minden erőnket latba vetjük, hogy a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség programját valóra váltsuk. E program szellemében fokozott erővel fogunk harcolni a fasiszmus összes maradványai ellen, a háborús bűnösök legszigorúbb és haladéktalan megbüntetéséért. Harcolunk az államapparátus megtisztításáért a reakciós elemektől és követeljük azok felelősségre vonását, akik ma is bármilyen módon akadályozzák a fasiszta maradványok felszámolását, a demokratikus felépítés munkáját. Ápolni és erősíteni fogjuk a nemzetközi barátság és a kölcsönös megértés szellemét, dolgozni fogunk azért, hogy a szabadság és a demokrácia minél teljesebb legyen, mert e kettő kiteljesedése egyet jelent jobb jövőnkkel.

2. A szabadság és demokrácia továbbfejlesztésével szolgáljuk legjobban nemzetünk ügyét is. A fasiszmus felett győzelmet aratott szövetségesek előtt csak akkor számíthatunk méltányolásra a béketárgyalásokon, ha felszámoljuk az átkos múlt minden maradványát. Csak ezen az alapon építhetjük ki a jó viszonyt szomszédainkkal s javíthatunk a határainkon kívül élő magyarok helyzetén. Súlyosan árt a nemzet ügyének, aki levitézlett jelszavak hangoztatásával rontja a mai sorsdöntő időkben a magyar demokrácia hírnevét.

3. Petőfi szellemében foglalunk állást a köztársasági államforma mellett. Nemzetünk szabadságharcos hagyományát csúfolja meg az, aki azt az uralmat akarja újból a magyar nép nyakára hozni, amely uralom ellen 400 évig küzdöttek nemzetünk legjobbjai.

4. Minden erőnkkel támogatni fogjuk a kormánynak és a demokratikus államszerveknek az infláció megállítására, a közszükségleti cikkek igazságos elosztására és a munkateljesítmény fokozására vonatkozó intézkedéseit. Tesszük ezt azért is, mert az általános ínségben a magyar ifjúság nélkülözései is elérték az elviselhetetlenség határait. Nem hagyhatjuk a magyar ifjakat és lányokat elpusztulni a nyomor, erkölcstelenség és az azt kihasználó reakció posványában. A magyar ifjúságnak is több kenyérre, melegebb ruhára, fűtött otthonra van szüksége. Újra felhívjuk az ország felelős tényezőit és ezen túlmenően minden becsületes magyart, segítsen megmenteni a magyar ifjúságot.

5. Valljuk Berzsényivel, hogy „Minden állam támasza, talpköve a tiszta erkölcs.” A fasiszmus egyik legkárosabb maradványa, a reakció egyik legveszélyesebb fegyvere az egyre elharapódzóbb erkölcsi züllés, a korrupció. Ki fogjuk zárni sorainkból azokat, akiket az erkölcstelenség és a korrupció megfertőzött. Élen akarunk járni abban a harcban, melynek célja új közéleti morál megteremtése.

6. A londoni konferencia szellemében újból hangsúlyozzuk annak elsőrendű fontosságát, hogy az ország minden iskolájában a népek közötti testvériség demokra-

tikus szelleme tartalmában. Legyen a magyar ifjúság nevelésének alapja a nemzeti hagyományok tisztelete, hogy ezzel újjáélesszük a magyar nép szabadságharcos szellemét. Demokratikus iskolareform következetes keresztülvitelével lehetőséget kell adni minden tehetséges fiatalnak a képességének megfelelő iskolák elvégzésére.

7. Felhívjuk a MADISZ szervezeteit és minden egyes tagját, hogy a nehéz idő megkövetelte komolysággal és felelősséggel, fokozott munkával és áldozatvállalással teljesítsék kötelességüket. Nincs okunk kishitűsége, csüggedésre. Ügyünk a magyar ifjúság, a magyar nemzet, az emberi haladás igazságos ügye. A magyar demokrácia legjobb harcosai velünk vannak. Egy táborban küzdünk az egész világ demokratikus ifjúságával. Mi vagyunk a magyar ifjúság harcos demokratikus élcsapata. Hazánk ellenségeinek, a régi rendszer híveinek támadásai, rágalmi nem fogják sorainkat megbontani. A küzdelmet győztesen, harcedzetten fogjuk befejezni. Győzelmünk a magyar ifjúság, a magyar demokrácia győzelme lesz. Egység!

IFJÚSÁG, 1946. január 14. – Az ifjúság fokozott megsegítése, a köztársasági államforma és a londoni világifjúsági kongresszus programja mellett foglalt állást a MADISZ újránemlékeztetője.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 259–261. old.

A kétnapos országos értekezleten 50 fővárosi és megyei MADISZ-vezető vett részt. A beszámolót Nonn György tartotta, aki december 15-én kapott megbízást a főtítkári funkció betöltésére. Részletesen ismertette a DIVSZ Londonban megtartott világifjúsági konferenciáján elfogadott dokumentumokat. Beszámolt a magyar delegáció összetételéről és a konferencia munkájához történő hozzájárulásáról. Beszélt a béketárgyalások előkészületeiről. A demokrácia erősítésére hívta fel a figyelmet, mondván, hogy a békeszerződés megkötésénél Magyarország esélyei a demokrácia megvalósításának függvényében alakulnak majd. A beszéd belpolitikára vonatkozó részében beszélt az ifjúság helyzetéről, az ifjúságot is sújtó súlyos inflációról, az együttműködés szükségességéről a különböző ifjúsági szervezetekkel, különösen a SZIM-mel és a december 14-én megalakult Népi Ifjúsági Szövetséggel; a politikai reakció elleni közös harcokról, az államforma kialakításával kapcsolatos társadalmi vitáról, amelyből az ifjúságnak is ki kell vennie a részét. A főtítkári beszámolóhoz 13 felszólalás hangzott el. Beszámoltak a MADISZ-szervezetek nehézségeiről, ami egyrészt az ifjúság súlyos helyzete miatti fásultságból, másrészt a Független Ifjúsági Szövetség szervezeteivel és tagjaival folytatott harcokból eredt. Javaslatokat tettek a kapcsolat erősítésére a parasztfiatalokkal, ifjúsági parlament összehívására az ifjúság szociális helyzetének megvitatására, a londoni konferencia dokumentumainak széles körű megismertetésére. A résztvevők üdvözlőt küldtek a „széncsatában” részt vevő fiataloknak. Ezután Hegedüs András tartott beszámolót a szervezeti problémákról, amihez tizen szóltak hozzá. A harmadik referátumot Kende István tartotta – aki ideiglenesen a főtítkári tiszteletet töltötte be Nonn György kinevezéséig – az ifjúság demokratikus nevelésének feladatairól. (*Szabad Nép* 1946. január 8.) Ehhez 16-an kértek szót. Végül a határozati javaslat felett szavaztak, amelynek minden egyes pontját megvitatták. (PI Archivum 286. f. 25. 6. e.)

59

1946. JANUÁR 3.

Tudósítás az „első száz” önkéntes fiatal elindulásáról Tatabányára

A MADISZ VI. kerületi székházában csütörtökön búcsúztatták el búcsóséges ünnepség keretében azt a 100 fiatalt, akik mindennapi foglalkozásukat otthagya, beléptek a MADISZ széntermelő brigádjába, hogy az új Magyarország egyik legfontosabb őrhelyére távozzanak. Ez a csoport Tatabányára utazik, s az ottani bányászifjakkal együtt kezdi meg a munkát. Ellátásukról, lakásukról már jó előre gondoskodás történt, úgyhogy elhelyezkedésük zavartalanul fog történni. A 100 fiatal számára közös hálóterem és étkezőhelyiségek állnak rendelkezésre.

Mihelyt kellő számú jelentkező összegyűlt, útnak indul a második brigád, a pécsi bányákba.

IFJÚSÁG, 1946. január 7. — *Tudósítás az „első száz” fiatal indulásáról Tatabányára.*

60

1946. JANUÁR 13—16.

Tudósítás a felsőgalla-újtelepi MADISZ szénküldeményéről Budapest ifjúságának

A budapesti MADISZ akciójára, amelyet a budapesti ifjúság megsegítésére indított, a felsőgalla-újtelepi MADISZ azonnal felajánlotta csatlakozását. Miután a budapesti MADISZ-központ engedélyt szerzett részükre háromszáz tonna szén kibányászására, kilencvenen szálltak a tárnákba, vasárnap délután munkaidőn túl és rohammunkával öt óra alatt négyszáz csille, azaz kétszázötven tonna szenet fejtettek ki. Különösen kitüntették magukat nagyszerű munkájukkal a 9-es és 14-es akna vágói.

A kibányászott szenet tizenkilenc tagú őrzőgárda három napig éjjel-nappal őrizte. Áldozatkészségüket mutatja, hogy voltak sokan közülük, kik ez alatt az idő alatt egyáltalán nem aludtak.

E hó 16-án elindult tizenhárom húsztonnás vagonban a szén a felsőgallai MADISZ-ifjakból álló kísérőgárda erős őrizete alatt. A mozdonyon felirat díszelgett: „A felsőgalla-újtelepi MADISZ bányászifjúság Budapest ifjúságáért.” A szállítmány ugyanaznap megérkezett Budapestre. A szénből a MADISZ csak két vagon osztozt szét szervezetei között, a többit a gyermek- és szülőotthonok, valamint a kórházak rendelkezésére bocsátotta.

IFJÚSÁG, 1946. január 21. — *A felsőgalla-újtelepi MADISZ szenet hozott Budapest ifjúságának.*

1946. JANUÁR 20.

Tudósítás a második 120 tagú rohambrigád Pécsre indulásáról

A MADISZ és a SZIT Pécsre induló második, százhusz tagú bányászrohambrigád-ját hétfőn délután ünnepség keretében búcsúztatták a VI. kerületi MADISZ-székház-ban. Az Iparügyi Minisztérium képviselőjében Szakasits Antal miniszteri osztályfő-nök szolt az ifjómunkásokhoz. Utána a MADISZ és a SZIT képviselői búcsúztatták az ifjú rohammunkásokat. A MADISZ képviselője közölte velük a tatai MADISZ bányászcsoport munkaversenyre való felhívását, amelyre Gergely Miklós, a pécsi brigád vezetője válaszolt, s javaslatára táviratilag értesítették a tatai csoportot, hogy a versenyt elfogadják, s úgy fognak dolgozni, hogy meg is nyerjék.

Az ünnepség a „Himnusz” hangjaival ért véget, utána a csoport lelkes hangulatban vonult végig Budapest utcáin a pályaudvarra.

IFJÚSÁG, 1946. január 21. — *Hír a második 120 tagú rohambrigád elindulásáról.*

1946. JANUÁR 20.

Levél a rohammunkáról Pernyebányatelepen

Kedves Barátaim! A pernyebányatelepi MADISZ nevében kérlek benneteket levelem közlésére. Az újságokból és az Országos Vezetőség felhívásából értesültünk arról, hogy a népjóléti miniszter úr a nyomorgó és nélkülöző gyermekek részére akciót kezdeményezett és ebben az akcióban a MADISZ szervezetei is részt vesznek. Ezért gyűlést tartottunk, amelyen ismertettem a szerencsétlen gyermekek helyzetét és a vezetőség határozata folytán indítványoztam, hogy január 20-án, vasárnap délelőtt közösen szálljunk le a bányába és termeljünk ki számukra két vagon szenet. Vasárnapra megkaptuk az engedélyt. Az igazgatóság ugyan azt vetette fel, hogy a lányok nem mehetnek le a bányába, az üzemi bizottsági elnök azonban személyesen vállalta a felelősséget a lányok munkájáért. Vasárnap reggel 6 órakor, amikor a figyelmeztető sziréna felbúgott (a bányászok rendszerint ilyenkor kelnek fel), már minden MADISZ-tag felöltözve, karbidlámpákkal felszerelve várta az indulást. Senki sem hiányzott. Négyórai munka alatt 60 csille szenet termeltünk ki, tehát egy vagonnal többet, mint amennyit terveztünk. Így a budapesti gyermekek két vagon helyett hármat kapnak a pernyi MADISZ-tól. Most már a kormány és a népjóléti miniszter úr feladata az, hogy ez a szénmennyiség ne a feketézők, hanem a gyermekek rendelkezésére álljon. Mi egyébként elhatároztuk, hogy minden hónapban egy vasárnapon leszállunk a bányába, hogy ezzel is megmutassuk a világnak: a magyar ifjúság részt vesz azokban az erőfeszítésekben, amelyek a nyomor leküzdésére történnek.

A MADISZ pernyebányatelepi titkára

IFJÚSÁG, 1946. február 7. — *Rohammunka Pernyebányatelepen.*

1946. FEBRUÁR 28.

Jelentés a pécsi szénmedencében dolgozó MADISZ-rohambrigád életkörülményeiről

A pécsi szénmedencébe rohammunkára indított MADISZ-brigáddal az orvos-egyetemi frakció kiküldöttjeként vettem részt. Feladatomnak tekintetem, hogy a csoport egészségügyével kapcsolatos teendőknél kívül a bánya egészségügyébe betekintést nyerjek, valamint a bányászokkal való közvetlen érintkezés kapcsán helyzetükről értesülést szerezzek. Öthetes tartózkodásom megfigyeléseit az alábbiakban közlöm.

A pesti ifjak fogadtatása általában kedvező megítélés alá esett. Az első heti munkateljesítmény után a bányaiüzem-vezetőhöz befutó jelentések kivétel nélkül elismerték a brigád munkáját. A személyi fogadtatás azonban, bármily szívélyes is volt, a szállás és ellátás körüli anomáliákat nem pótolta. A bányavezetőség semmilyen módon nem készült fel a brigád érdekében. Sem a szállás — mely az első két héten a rendelkezésre álló négy szobácskában puszta szalmán fekvést biztosított — sem az ellátás, amely napi háromszori étkezés keretében 40 dkg kenyérféjadagból, reggeli rántottlevesből, ebédre leves, főzelék, vacsora levesből állott — nem váltotta be azokat az ígéreteket, melyeket a csoportnak ígértek. A kosztfeljavításra állandó ígéreteket kapunk, ugyanígy a szállásra is, de csak kismértékben sikerült az étkezést javítani. Maga a bányai igazgatóság igen hanyagon kezelte ügyünket. Az étkezési és lakáskörülmények miatt a csoport fegyelme kissé laza lett, amiben szerepet játszott az a körülmény is, hogy a munkára való beosztás széjjel szakította a brigádot és azon belül a csoportokat is. Mindezen felül a brigád összetétele sem volt egységes, olyanok is akadtak szép számmal, kik sem SZIT-, sem MADISZ-tagok nem voltak, hanem újságcikk alapján regrutálódtak.

A munka minősége váltakozó volt, attól függött, ki milyen fejtésben dolgozott. Legnehezebb munkájuk azoknak volt, akik huzatos helyen vagy salétromos vízben gázolva dolgoztak. Maga a munka — egybehangzó vélemény szerint — nem volt nehezebb, mint bármely nehézipari segédmunkásé, különlegessé a bánya levegője és a ruha, lábbeli fokozott igénybevétele tette. A csoport ruházatilag teljesen készületlenül lett eleresztve, bár Pesten erre is ígéretet kapott. Az igényeket azonban már csak azért sem lehetett teljesíteni, mert a bányászok maguk is olyan nagyfokú hiányban szenvedtek, hogy kétségtelen volt, elsősorban az ő igényeiket kell kielégíteni.

A bányaeorvos a rendelőben való segédkezésemet szívesen fogadta. A mecsekszalolcsi rendelő 3 tárna munkássága, ill. azok családtagjai részére van fenntartva. A napi betegforgalom átlag 100 fő, 5 órai rendelési idő alatt, úgyhogy egy betegre átlag 3 perc jut adminisztrációval és kezeléssel együtt. Ez természetesen igen kevés idő, azonban kezelések, nagyobb vizsgálatok nem történnek, mert a pécsi klinikák és a bányakórház közelsége megengedi, hogy a komplikáltabb eseteket átutalják.

Népegészségügyi szempontokat tekintve, a bányászok lakásviszonyai kedvezőtlenek. A 2 telephelyen lévő lakások közül a régi telepiek feudális korbéli jobbágylakásokra emlékeztetnek, egyszoba-konyhásak. Egy családra átlag 4 személy esik, de

nem ritkák a 8–12 tagú családok sem, akik legfeljebb 2 szobára oszlanak el. Az újtelepi lakások valamivel modernebbek, bár fűrdőszoobás lakás itt is ritka. Igen kedvezőtlenek a viszonyok ruházat tekintetében. A munkaruhák inkább koldusrongyokhoz hasonlítanak. Lábbeli tekintetében még elszomorítóbb a helyzet. Bár évente 2 pár bakancs járna a bányásznak, a jelenlegi, ill. a háborús helyzet miatt másfél-két éve nem volt kiosztás, ill. otlétünk alatt történt éppen kb. 200 darab kiutalása és ez idő tájt folynak tárgyalások a bőrgyárral széncsere ellenében. A bakancsot erősen rongálja a salétromos víz és a fejtésben való kúszás, úgyhogy a bányászok javarésze meztláb dolgozik. A lakásviszonyok következménye a bőrbetegségek elterjedése — igen sok a rühes, tetves is akad. Az élősdiakat terjeszti az, hogy noha fűrdési lehetőség adva van, a munkaruhák szorosan egymáshoz préselve vannak elhelyezve. A bányában — felszíni munkán — internáltak is dolgoznak, akik külön barakkban laknak, tisztálkodásuk nem történhet azon a helyen, ahol a bányászoké, hanem külön helyiség áll rendelkezésükre, azonban sok a tetves és rühes közöttük. Az élősdiak elterjedésének megakadályozására, ill. kiirtására a kb. 1200 bányászt foglalkoztató üzem részére a tárnánál mindössze egy fertőtlenítő áll rendelkezésre; jelenleg készülnek a tisztiorvos sürgetésére még egyet felállítani.

Visszatérve a brigád életére, a kultúrmunka folyamatossá tételét megnehezítette a munkabeosztás, a szokatlan munka is erősen igénybe vette a fiúkat, álmosak és fáradtak voltak a munkaidő után, és így rendes szemináriumi élet kifejlődésére nem volt talaj. A brigád életét ezenfelül mértéken túl megzavarta a koszt- és lakáskérdés körüli harc. Még a második héten sem tudtuk minden sürgetésünk ellenére elérni, hogy ágyakat, szalmazsákot kapjunk és az ellátás folyamatosan és a nehéz munkának megfelelő kalóriatartalommal történjék. Közben bizonyos fegyelmi vétségek miatt a csoport kizárta 6 tagját, kiket tiltakozásunk ellenére is alkalmazott az üzemvezető mérnök, avval az indoklással, hogy ha nem tenné, szabotázst követne el. Mi a brigád fegyelmének megóvása érdekében kértük a bányából való elbocsátásukat. Mivel a mérnök őket külön helyezte el és állítólag jobb kosztot is adott nekik, mint a csoportnak, emiatt nagy elégedetlenség támadt, aminek következtében több fiú hazautazott. Ebben azonban része volt az eltetvesedés miatti félelemnek is. A tetűveszély elhárítására fertőtlenítést végeztünk és rühenöcsöt is sikerült szerezni.

A második hét végén kitört a bányászsztrájk. Kezdetének oka a munkabérek alacsony voltára, az Élelmitár és beszerzési csoportok működésének lagymatagságára, a piaci árak emelkedésére vezethető vissza, azonban megállapítható volt, hogy a sztrájk kitörése előtti két napon az üzemvezető mérnök — szokásától eltérően! — a reggeli munkábamenetel előtt megjelent az öltözőkben, ahol kijelentéseivel és sürgetéseivel „idegesítette” az embereket. Célzásokat tett a kollektív szerződésben megállapítandó alapbér alacsony voltára — noha ez akkor még megállapítható nem volt — és evvel tápot adott az elégedetlenségnek. A munkát először a Szt. István aknán hagyták abba, majd rövid órákon belül teljes Pécs környék leállt. A szakszervezet és az ü.b. ok még kísérletet sem mertek tenni a munka felvételére, olyan forradalmi volt a hangulat. A délutánra összehívott bányászgyűlés előtt az öszzüzemi biz.-ból alakult kiküldöttek tartottak megbeszélést, melyen rajtam kívül a brigádnak még 3 tagja vett részt. Álláspontunkat Gergely Miklós elvt. képviselte és kifejtette, hogy bár a sztrájkot nem helyeseljük, igazodunk a bányászokhoz, de felfogásunk szerint a munkabeszün-

tetés nem segíti a bányászokat előre, apró követelések teljesítése nem vezet célhoz, hanem a bányaaállamosítás adhat csak orvoslást. Ezt a véleményt a nagygyűlés is kifejtette, ahol azonban a hangulat olyan izgatott volt, hogy első percben szimpátiával fogadott felszólalása igen nagy ellenkezést váltott ki. Az ellene, ill. ellenünk keltett hangulatban része volt a nem öntudatos és lelkiileg fel nem készült MADISZ-tagok egyike-másikának is, kik antiszemita kijelentéseikkel Gergely ellen uszítottak. Az egyik fiú felszólalva a sztrájk folytatására is felhívta a bányászokat. Mindezek következtében az ellenségeskedő hangulat leszerelésére jobbnak láttuk, ha Gergely hazautazik. A csoport vezetését Magyar Miklós elvt. vette át. Eddigre azonban a csoport létszáma erősen megfogyatkozott és a fegyelem is igen meglazult.

Nem akartuk a sztrájk ideje alatt elhelyezkedésünk és ellátásunk anomáliáit felvetni, azonban közvetlen utána eljártunk az igazgatóságon, ahol újabb ígéreteket kaptunk. Ennek folyamán sikerült is némileg javítani kosztos és szálláson, de még mindig nem kielégítő módon, úgyhogy a fiúk a 8 órás munkaidőre éhesen mentek és főétkezésük is teljességgel nem kielégítő volt. Minden heti vételezésnél formális harcot kellett vívni az Élelmitárral, sem zsiradék, sem liszt, sem só nem volt megfelelő mennyiségben és az étrend napokon keresztül bab és borsóból állott, ugyanakkor, midőn az internáltaknak „hazai csomagok” küldése megengedett volt és kaphattak is minden jót. Végső szükségben a szénkormánybiztossághoz fordultunk, melynek intézkedését azonban az Élelmitár nem teljesítette. Ugyancsak nem lehetett a bányapénztártól elszámolást kapni és az előlegek késve és nevetséges összegekben jutottak kezünkhöz, midőn a piaci árak lényegesen magasabbak voltak már.

Mindez okozta azt, hogy a fegyelmet megszilárdítani nem lehetett, a munkafegyelem is meglazult, mert a fiúk a környező telepeket látogatták és holmijukat cserebeérték. Kétségtelen azonban az is, hogy a csoportmegbeszéléseken történtek után figyelemreméltó eredményképp igen sokan akadtak aztán, akik két „Schichtet” is végeztek egymásután (16 órás munkaidőt!)

Egyetemi félévem megkezdése miatt idő előtt haza kellett jönnöm, így a kitűzött idő letelte előtt tértem haza. Konklúzióképpen azonban le kell vonnom a következőket:

1. A brigád leküldése helyes és indokolt volt, azonban összeállítása helytelenül történt, mert a résztvevőket nem válogatták gondosan össze a rohammunkára.

2. Nem volt megfelelő számú élharcos csoportvezető.

3. Mulasztás történt, hogy a csoport indítása előtt nem volt legalább két összejövedele a brigádnak, melyen a fiúk egymással némileg megbarátkozhattak volna, s összhang alakulhatott volna ki.

4. A sztrájk, élelmezés és lakás gyatra volta oly súlyosan érintette a csoportot, mellyel előre nem számolhattunk.

5. A bányászok jóindulatú, azonban a pártvonalhoz magukat nehezen tartó embeerek, akiknek nevelésére nagyobb gondot kellene fordítani. Mi ezt részben szeminárium tartásával, részint könyvkölcsönzéssel elősegíteni igyekeztünk. A levitt könyveket a helyi MADISZ-nak hagytuk ajándékkba és a bpesti VIII. ker. Ságvári könyvkereskedés (VIII. ker. MKP szervezet) is küldött a bányászok részére mozgalmi könyveket. Ezen felül azonban kívánatos volna minél több bányász elvtársat pártiskolára küldeni. Különösen figyelmet érdemel a mecsekszabolcsi pártszervezet titkára, Kónya István vájár, aki a sztrájk alatt tanúsított viselkedésével, a Szociáldemokrata

Párttal való együttműködéssel, a nehezen kezelhető bányászok irányításával valamennyiünk nyelvével felhívta és elismerésünket kiérdemelte.

Szabadság!

Budapest, 1946. II. 28.

Ádám Gábor s. k.

PI Archívum 274. f. 18/5. ö. e. — Eredeti tisztázat, saját kezű aláírással.

A rohammunka során felsőéves orvosok önként jelentkeztek a MADISZ-csoportok egészségügyi ellátására. (PI Archívum 274. f. 18/3. ö. e.)

Az Ifjúsági Titkárság 1945. december 17-i ülésén elhatározták, hogy mozgósítják a MADISZ és a SZIT tagjait önkéntes egyhónapos rohammunkára, a széncsatára. Azonnal megindult a széles körű előkészítés előbb Budapesten, később a vidéki városokban is. Az első csoportba főként kommunista fiatalok kerültek. Később kiterjedt a MADISZ-on belüli és kívüli fiatalokra. A széncsata mindvégig megőrizte önkéntes jellegét. „Ez az akció nekünk nemcsak gazdaságilag, politikailag, hanem erkölcsileg is jó eredmény a MADISZ életében. Most már nem mondhatják, hogy a MADISZ csak táncolni tud, mert ha kell, a MADISZ-ifjak igenis meg tudják mutatni, hogy dolgozni is tudnak és az ország újjáépítésében tevékenyen részt vesznek.” (PI Archívum 274. f. 18/5. ö. e.)

A MADISZ és a SZIT még májusban is szervezett rohambrigádokat Tatabánya, Ajka, Dorog szénbányáiba. (*Délmagyarország*, 1945. május 5.) 1946 nyaráig a „széncsatában” kb. kétezer fiatal vett részt Budapestről, Szegedről, Békéscsabáról és Szentendréről. A bányavidéken működő MADISZ- és SZIT-szervezetek több ezer óra társadalmi munkát végeztek a pécsi, a dorogi és a nógrádi szénbányákban. (Lásd: *Egységbe ifjúság!*... 59., 255–259. old.)

64

1946. JANUÁR 31.

Jegyzőkönyv az ifjúsági szervezetek képviselőinek megbeszéléséről, a közös Intéző Bizottság létrehozásának előkészületeiről

Jelen vannak B. Rácz István (Független Ifjúság) elnöklete alatt a MADISZ, SZIM, Népi Ifjúsági Szövetség, SZIT, KALOT, KIE és budapesti I. Cserkészkerület képviselői.

B. Rácz István felkéri Nonn Györgyöt, hogy terjessze elő javaslatát.

Nonn György (MADISZ) felhívja a figyelmet egy központi intézőbizottság megalkotásának feltétlen szükségességére. Javasolja, hogy már most itt történjen megállapodás néhány főbb pontban, amelyek a bizottság irányelvei lennének.

B. Rácz István kéri a jelenlevőket, szóljanak hozzá a felvetett javaslatához.

Dósai István (SZIM) képviselője bejelenti, hogy konkrét javaslatához nem áll módjában csatlakozni, mivel ilyen nagy horderejű kérdésben a SZIM központi vezetőségének döntése szükséges. A maga részéről hozzájárul Nonn György javaslatához, hivatalosan azonban nem áll módjában állást foglalni. Javasolja annak megállapítását, hogy melyik szervezet venne részt az intéző bizottságban.

Bálint József KALOT-főtábornok helyesnek tartaná, ha minden szervezet vezetősége megvitatná a javaslatot és csak azután döntenének. Az elgondolást helyesnek tartja a maga részéről. Szerinte két fontos szempontot kell figyelembe venni ennél a kérdésnél.

Az egyik szempont az, hogy az egyes mozgalmaknak ideológiai és gyakorlati működési területe megmaradjon. A másik, megtalálni az együttműködés lehetőségét. Javasolja annak megállapítását, hogy az ifjúsági szervezetek 1 vagy 2 taggal vegyenek részt az intéző bizottságban.

Jónás Pál (MEFESZ) éppen a közeljövőnek az eseményei teszik feltétlenül szükségessé ennek az intéző bizottságnak haladék nélkül való megalakulását. Javasolja, hogy az intéző bizottság már most alakuljon meg, de szigorúan hangsúlyozva ideiglenes jellegét.

Bartha Ferenc a budapesti Cserkészkerület nevében már érdemileg még a részletesebb megvitatás előtt is hozzájárul az intéző bizottság létrehozásához.

Dénes István a SZIT nevében hozzájárul a javaslatához. Egészen természetesnek tartja, hogy ennek az intéző bizottságnak a feladata az, hogy konkrét feladatok megoldását tárgyalja le, az egyes ifjúsági szervezetek együttműködését biztosítsa és az egész magyar ifjúságot képviselje.

Imre Lajos, a KIE képviselője az eddig elhangzott hozzászólásokkal külön-külön is egyetért, és a megalakuló bizottság munkáját a KIE nevében a legteljesebb mértékben támogatja. Javasolja annak bevezetését, hogy az ifjúsági mozgalmak közös értekezleteit előzze meg mindig az egymás közötti megbeszélés, hogy az ilyen értekezlet már csak az utolsó simításokat végezze, különösen az ilyen fontos kérdéseknél.

Mészáros Sándor, a Népi Ifjúsági Szövetség képviselője egyetért az eddig elhangzottakkal, és mindenben támogatja az intéző bizottság létrehozását.

B. Rác István: a Független Ifjúság nem zárkózik el egy ideiglenes intéző bizottság létrehozásától. Bejelenti, hogy a napokban értesítették arról, hogy Hódmezővásárhelyen megvalósult már régebben egy intéző bizottság, amely pontosan ugyanolyan elképzelések alapján működik, mint ez a létesített bizottság. A hódmezővásárhelyi intéző bizottság egy ifjúsági kongresszus tartását javasolta. B. Rác István jónak látja ezt a tervet és úgy nyilatkozott a hódmezővásárhelyieknek, hogy a legelső adandó alkalommal be fogja terjeszteni ezt a javaslatot Budapesten. A Független Ifjúság hozzájárul egy ideiglenes intéző bizottság létesítéséhez azzal, hogy a legrövidebb időn belül megszűnik annak ideiglenessége.

Nonn György javasolja, hogy ne legyen kihangsúlyozva az intéző bizottság ideiglenessége. Ez a szervezet már most érintkezésbe akar lépni az Ifjúsági Világszövetséggel, nem lenne tehát helyes ideiglenes jellegét hangsúlyozni. Helyesnek tartja egy ifjúsági parlament összehívását, véleménye azonban az, hogy vannak olyan kérdések, amelyeket nem szükséges részletesen átbeszélni.

Dósai István javasolja, hogy mindegyik szervezet hívja össze a maga döntésre jogosult vezetőségét és ezek foglaljanak érdemileg állást, hogy a legrövidebb időn belül megalakulhasson ez az intéző bizottság ideiglenes jelleggel.

Bálint József felszólalásában kifejti, hogy egy ilyen szervezetet nem lehet politikai alapra felépíteni.

Dénes István kijelenti, hogy a politika kérdése nem számúzhető. A politika teljes kiküszöbölése értelmetlen is lenne. Minden ifjúsági szervezetnek megvan a maga elvi alapja. Ennek a létesítendő intézőbizottságnak nem szabad az egyes ifjúsági szervezetek autonómiáját, felfogását korlátozni. Éppen le kell fektetni egy elvi alapot, hogy a szervezetek autonómiáján ne essék sérelem. Ezekre azért is van szükség, mert jó lenne, ha március 15-ét együtt ünnepelnék meg a szervezetek.¹

B. Rác István javasolja annak megállapítását, hogy az itt megjelent szervezetek valóban demokratikus szervezetek, tehát ezek eleve részt vesznek a bizottságban. Kéri annak eldöntését, hogy minden szervezet rövid időn belül megtárgyalja a maga vezetőségének körében ezt a kérdést, és azután egy újabb ülés keretében véglegesen eldöntik a személyi összetételt.

Nonn György kifejti, hogy a bizottság nem kezdhet hozzá a működéséhez addig, amíg le nem szögezi a maga elvi álláspontját. Le kell fektetni ezeket a pontokat, mert különben nem csatlakozhat az Ifjúsági Világszövetséghez — mondotta. Nem szabad elfelejteni azt, hogy mi a németek mellett harcoltunk, tehát feltétlenül szükséges, hogy kifelé, a külföld felé megmutassuk azt, hogy demokratikus alapon áll a magyar ifjúság. Javasolja azoknak a pontoknak a legszögezését, amelyekkel az ifjúsági szervezetek egyetértenek. Javasolja egy ifjúsági parlament összehívását, ahol a kisebb kérdések, közproblémák kerülnek napirendre.

Dósai István: Az első kérdés, amelyikben valamennyien egyetértünk az, hogy szükség van egy összefogó szervre. A második két egészen konkrét feladat március 15-e és a külpolitikai képviselő. Javaslatára a következő álláspontokat szögezik le. 1. Háborús bűnösök megbüntetése. 2. Köztársaság. 3. Az ifjúság szellemi, lelki, fizikai, beállítása az újjáépítésbe. 4. Az ifjúság demokratikus nevelésének szükségessége. 5. Békés együttműködés a szomszédokkal és a szövetséges államokkal. 6. Ifjúsági problémák megoldása.

B. Rác István javaslatot terjeszt elő, mely szerint minden ifjúsági szervezet tárgyalja le ezeket a pontokat részleteiben is. Javasolja továbbá ennek a kérdésnek a lezárását és annak megállapítását, hogy a bizottságnak milyen legyen a személyi összetétele.

Határozatképpen kimondják, hogy a bizottságban a SZIT, SZIM, KALOT, KIE, Budapesti I. Cserkészkerület, Polgári Demokrata Ifjúság, MEFESZ, MADISZ és a Független Ifjúság vesznek részt, 1—1 taggal [...].²

PI Archívum 274. f. 18/24. ő. e. — Eredeti tiszttázat.

A megbeszélést a Független Ifjúság Országos Szövetsége székházában tartották. Előzménynek tekinthetjük a 1945 decemberében megalakult Akció Bizottságot, amelynek közvetlen célja az ifjúság megsegítésére indított akció együttes vezetése. Az Akció Bizottság december 14-én megtartott ülését az elnöklő Polgári Demokrata Ifjúság képviselője azzal zárta, hogy napirendre kell tűzni az ifjúsági csúciszerv megalakításának előkészületeit. (PI Archívum 274. f. 18/5. ő. e.)

¹ Március 15-e megünneplésének tervét január 17-én, az MKP Ifjúsági Titkárságának értekezletén vitatták meg. Elhatározták, hogy az egész magyar ifjúság ünnepévé teszik. Az előkészítésbe bevonják az ifjúsági szervezeteket, márciusi bizottságot alakítanak az ünnepség előkészítésére. (PI Archívum 274. f. 18/5. ő. e.) A Márciusi Bizottságot az ifjúsági szervezetek vezetőinek január 28-i ülésén alakították meg. Tagjai: a SZIM, NISZ, PDP, SZIT, KIE, Cserkészszövetség és a MADISZ képviselői. A Független Ifjúság nem küldött képviselőt a megbeszélésre. Megállapodtak március 15-e közös megünneplésében. Az ünnepséget Petőfi szellemében kívánták megrendezni. Elhatározták, hogy 12 pontból álló kiáltványt szerkesztenek, több albizottságot választanak, az ünnepségre meghívják a szomszédos országok ifjúsági képviselőit. Az ülésen kidolgozták az egész napos ünnepség programját. (PI Archívum 274. f. 18/23. ő. e.)

² A dokumentum további része a március 15-e közös megünnepléséről folytatott vitát tartalmazza. A FISZ képviselője közölte, hogy március 15-ét külön ünneplik. A KALOT képviselője is csatlakozott ehhez az állásponhoz. A vitában nem sikerült az álláspontokat egyeztetni és a döntést elhalasztották. (Lásd a 65. dokumentumot.)

1946. FEBRUÁR 5.

Jegyzőkönyv az ifjúsági szervezetek közös Intéző Bizottságának megalakulásáról

Jelen vannak:

MADISZ részéről
Független Ifjúság
Szim
NISZ
SZIT
KIE
Kalot
PDP
MEFESZ

Nonn György főtitkár
Lendvai Csaba titkár
Lányi Béla főtitkár
Borsos István¹ főtitkár
Dénes István titkár
Imre Lajos (megbízva a képvisellel)
Bálint József titkár
Litvai Tamás titkár
Jónás Pál titkár.

Az értekezlet megalakultnak mondja ki az ifjúsági szervezetek Intéző Bizottságát, melynek tagjai a jelenlevő ifjúsági szervezetek vezetői.

Az Intéző Bizottság tagjai elfogadják szervezetük nevében és magukévá teszik az előző ülésen már elfogadott pontokat, amelynek szellemében kívánnak együtt dolgozni.

1. Fasiszta maradványok felszámolása.
2. Háborús bűnösök megbüntetése.
3. Demokratikus vívmányok megvédése és fejlesztése.
4. Köztársaság kikiáltása.
5. Újjáépítésbe az ifjúság bevonása és harc az újjáépítés kerékkötői ellen.
6. Ifjúság demokratikus átnevelése.
7. Békés együttműködés a szomszédos és szövetséges nemzetekkel.
8. Csatlakozás a Demokratikus Ifjúsági Világszövetséghez.

Imre Lajos javasolta, hogy a Cserkészszövetséggel lépjen a Bizottság kapcsolatba, vonja be az Intéző Bizottságba, mert egy komoly jelentős szervezet.

Javaslatot a Bizottság elfogadta és megbízta Nonn Györgyöt a levél megírásával, amelyet minden szervezet aláír és azután eljuttatja a szövetséghez. Az Intéző Bizottság a Cserkészszövetség megbízottjának egy helyet fenntart.

Nonn György javasolta, hogy az Intéző Bizottság adjon ki egy közös kiáltványt² megalakulásáról és az elfogadott programpontokról, amit leközlöknek a lapokban és elküldenek a Demokratikus Ifjúsági Világszövetséghez, ezzel bejelentvén csatlakozásukat.

Ennél a kérdésnél vita alakult ki, Imre Lajos azt javasolta, hogy tekintettel a Cserkészszövetség távollétére, a kiáltványt csak akkor készítse el a Bizottság, ha már ők is részt vesznek.

Bálint József arra hivatkozott, hogy a Kalot-nak előbb tájékozódni kell a londoni kongresszus összehívásának céljáról, határozatairól, mert eddig még nem ismerik és arról, hogy azon más állam katolikus szervezetei részt vettek-e.

Lányi Béla hozzászólásában kihangsúlyozta azt, hogy a Cserkészszövetség a mi hibánktól függetlenül a belső harcok miatt van távol és helytelen volna a magyar ifjúság szempontjából fontos nyilatkozat kiadását és a Világszövetséghez való csatlakozásunkkal addig várni, míg a cserkészek egymással megegyeznek. Bálint Józsefet tájékoztatta a kongresszusról, ahol részt vettek több állam katolikus szervezetei és amelynek határozatai a MADISZ kiadványában meg is jelent magyar nyelven. Bálint József ennek áttanulmányozása után elfogadta a javaslatot.

Több hozzászólás után az Intéző Bizottság megállapodott a kiáltvány elkészítésében azzal, hogy azt a legközelebbi ülésen minden szervezet kiküldöttje, így a cserkészeké is, amely remélhetőleg már eddig részt vesz, áttanulmányozza és aláírja, utána lehozzák a lapokba, elküldik a Világszövetséghez és közlik a szomszédos országok ifjúsági szervezeteivel is.

A kiáltvány összeállítására Imre Lajost, Borsos Istvánt, és Nonn Györgyöt bízzák meg.

Ezután rátért a Bizottság a március 15-e közös megünneplésének a megbeszélésére.

Lendvai Csaba bejelentette, hogy a Független Ifjúság elnöksége ezt a kérdést megtárgyalta és úgy döntött, hogy külön fog egy zárt bensőséges ünnepet rendezni.

Bálint József ugyancsak bejelentette, hogy a Kalot külön ünnepel, mert erre már régebben készülnek és nem látják biztosítva a zavartalan együtt ünneplést az ifjúsági szervezetek között.

Ezt a bejelentést a Bizottság többi tagja helytelenítette, hivatkozva arra, hogy az Intéző Bizottság már kezdetben egy törést szenvedett.

Nonn György bejelentette, hogy a többi ifjúsági szervezet, KIE, Kalot, FISZ, részvétele nélkül közösen rendezi a márciusi ünnepséget, helyteleníti a részt nem vevő szervezetek álláspontját nyíltan is. De kéri, hogy gondolkozzanak még ezen a kérdésen, bár az idő már igen rövid.

Ezzel az Intéző Bizottság ülése véget ért, Nonn György elnök azt bezárja, és abban állapodnak meg, hogy a legközelebbi ülése kedden 12-én 2 órakor a SZIM helyiségében lesz, addig elkészítik a kiáltványt és leértésterítik a Cserkészeket.

PI Archivum 274. f. 18/24. 5. e. – Eredeti tisztázata.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 263–265. old.

¹ Helyesen: Borsos Sándor.

² Lásd a 67. iratot.

A MADISZ országos nevelésügyi konferenciájának határozata

1. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség első országos nevelési értekezlete megállapítja, hogy a MADISZ jó munkája nevelési terve végrehajtásától függ. Ha tagságunkat és rajta keresztül a magyar ifjúságot nem neveljük kemény, harcossá, magyar demokratákká, akkor szervezeteink üres keretek lesznek, amelyek az ifjúság tekintélyes részének befolyására csak a tánc és léha szórakozás szervezetévé válnak.

2. Az ifjúságnak szüksége van a szórakozásra, táncra, játéokra, de a MADISZ elsőrendű feladatának tekinti átvezetni a magyar ifjúságot az érett, megfontolt cselekvés, a demokrácia kifejlesztéséért megvívandó harci mezejére. A könnyű szórakozást tehát össze kell kapcsolnunk a nevelő munkával. Ennek a munkának végrehajtása a MADISZ nevelőinek feladata.

3. A nevelés leghivatottabb fóruma, az iskola, az ország felszabadulása óta vajmi keveset fejlődött. Az új ország sok helyütt nemcsak a régi falak között, de egyúttal a régi szellemben is neveli ifjúságát. Reakciós tanerők uszítják ifjúságunkat sovinizmusra, a népek marakodására a demokrácia ellen.

4. Egyik legfőbb követelésünk tehát az iskolaügyek gyökeres átrendezése: az iskolák kapuinak kitarása a nép fiai előtt, a tehetőseket váltsák fel a tehetségesek és a tananyag demokratikussá tétele a világbéke és a népek testvérisége szellemében. Éppen az iskolák jelenlegi hátramaradottsága miatt érezzük ifjúságnevelési munkánk fokozott felelősségét. A MADISZ történelmi hivatást teljesít, amidőn vállalja e téren a munka oroszlánrészét.

5. Teljes erőnkkel azon leszünk, hogy a magyar ifjúságot kivezzük a sovinizmus, antiszemitizmus, a fasizmus maradványainak mocsarából. Éretté tesszük ezt az ifjúságot arra, hogy segítsen megvédeni a demokrácia már kivívott eredményeit: a földreformot, a nevelésintézményeket, a munkásság új jogait, az államosított bányákat és legújabb vívmányunkat, a magyar köztársaságot. De megállapítjuk, hogy mindez az eredmény még kevés. A fejlődésben nem szabad megállnunk. A fasizmus szellemi maradványainak kiirtásával egyidejűleg a fasizmus hordozóinak, a háborús bűnösöknek szigorú és haladéktalan megbüntetését követeljük. Azokat pedig, akik még ma is a múlt rendszer visszaállításáért küzdenek, legyenek azok akár reakciós tanárok, igazgatók vagy köztisztviselők, akár a gazdasági válság vámszedői: feketézők, üzerek, spekulánsok, távolítsák el a magyar életből. Romba dől hazánkat csak a népi erők széles összefogásával építhetjük fel, félre tehát az újjáépítés minden akadályozójával.

6. Munkánk alapját és irányvonalát megszabják a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség londoni határozatai. Teljesen magunkévá tesszük e határozatokat és az ott meghirdetett szellemet, a népek ifjúsága harcossá összefogásának szellemét. Nevelő munkánkat ebben az irányban akarjuk kifejteni.

7. Az ifjúság átnevelésére és a demokrácia szolgálatába állítására meg kell találnunk a legmegfelelőbb módszereket. A MADISZ mostani szervezeti formái már lehetővé teszik a legjobb módszerek tanulmányozását és alkalmazását. Egyéves szervezeti múltunk számtalan tanulságot rejt számunkra, amelyek megtárgyalása és átadása volt első országos nevelési konferenciánk feladata. A megbeszélés tapasztalatai alapján

fogjuk most már folytatni széles körű nevelőmunkánkat, szoros kapcsolatban az Országos Vezetőséggel és állandó szoros kapcsolatban tömegeinkkel és az egész ifjúsággal.

8. Munkánkhoz fel fogjuk használni saját kereteinken és kapcsolatainkon kívül a demokrácia felnőtt harcosait is: demokratikus, haladó tanítókat, népművelőket, értelmiségieket, nevelőtiszteket, politikusokat, művészeket stb. De kérelmelhetlenül száműzni fogjuk a reakciót szolgáló felnőttek vagy fiatalok mindennemű beburakodását sorainkba. Legélesebben visszautasítunk minden kísérletet bárhonnán is jöjjön, amely szervezeteinket demokráciaellenes célokra akarja felhasználni.

9. Megállapítjuk, hogy az ifjúság nevelésének egyik fontos eszköze a szervezetünkben lebonyolított vagy általunk rendezett kultúrműsorok, előadások, szabadegyetemek, tanfolyamok mellett a sajtó. A MADISZ lapjai nevelők és szervezők egyszerre: rajtuk keresztül építhetünk ki eleven kapcsolatot az ország különböző részei között.

10. Felépítjük tehát állandó levelező, sajtó- és könyvterjesztő gárdánkat, hogy ezzel is szorosabbra fűzzük a kapcsolatot a MADISZ és az ifjúság széles tömegei között. Egyben kíméletlen harcot folytatunk a fasiszta sajtó maradványai ellen és felkutatjuk a még rejtőző fasiszta könyveket és újságokat az egész ország területén.

11. Megértetni a fiatalsággal a demokrácia lényegét, küzdeni a reakció, a közöny, a kiábrándulás és elcsüggedés ellen, csatasorba állítani őket a további vívmányokért; ez munkánk célja.

12. Munkánk végzésére a harcos szellemre, amire szükségünk van, példaképpen állnak előttünk a magyar történelem nagy harcosai, a nép vezetői: Budai Nagy Antal, Dózsa György, Kossuth Lajos, Táncsics Mihály és legfőképpen Petőfi Sándor.

13. Egész magatartásunkkal akarjuk bizonyítani, hogy megértjük a magyar szabadság harcosainak és tanítóinak szavát. Ország-világ előtt fogjuk azonban ezt bebizonyítani, az idei március 15-e megrendezésével, amely méltó lesz a feltámadott magyar szabadsághoz, őseink szelleméhez.

14. Megfogadjuk, hogy felneveljük a hozzájuk méltó, tiszta szellemű, tiszta erkölcsű, egészséges, demokratikus ifjúságot.

Egység!

IFJÚSÁG, 1946. február 18. — A sovinizmus és a revizionizmus ellen foglalt állást a MADISZ nevelésügyi konferenciája.

Az országos nevelésügyi konferencián részt vettek a MADISZ megyei nevelésügyi megbízottjai. Nonn György politikai beszámolójában a népi demokráciával szemben fellépő sovinizta, határreviziós követeléseket hangoztató és antiszemita propaganda elleni fellépésre hívta fel a résztvevők figyelmét. A felszólalók konkrét példákkal egészítették ki a főtítkári beszámolót. A határozat pontjait külön-külön szavazták meg. (*Ifjúság, 1946. február 18.*)

**IV. A MADISZ a Magyar Ifjúság Országos Tanácsa
legerősebb szervezete, az inflációs népnymor leküzdésének,
a Baloldali Blokk küzdelmeinek segítője**

1946. március—szeptember

A Magyar Ifjúság Országos Tanácsának felhívása megalakulásáról és célkitűzéséről

A magyar ifjúságért, nemzetünk jövőjéért érzett felelősségünk tudatában a „Független Ifjúság”, a „MADISZ”, a „KALOT”, a „Magyar Cserkészszövetség”, a „Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetsége”, a „Népi Ifjúsági Szövetség”, a „Polgári Demokratikus Ifjúság”, a „Református KIE”, a „SZIM”, a „Szakszervezeti Ifjűmunkás és Tanoncmozgalom”, a magyar ifjúság többségét magába foglaló ifjúsági szervezetek elhatároztuk, hogy közös erővel fogunk küzdeni a magyar ifjúság, a magyar nemzet ügyéért.

1. Harcolunk a magyar jövőért, a magyar nép uralmáért és a magyar ifjúság jogaiért. Harcolunk a faszizmus szellemi és politikai maradványainak végleges felszámolásáért, valamint azért, hogy a káros sovinizmust igazi patriotizmus, az antiszemitizmust pedig a kölcsönös megbecsülés és megértés szelleme váltsa fel.

2. Követeljük a háborús bűnösök szigorú, igazságos és haladéktalan megbüntetését.

3. Küzdünk a demokrácia eredményeinek lebecsülői ellen. Mindent megteszünk a demokratikus vívmányok továbbfejlesztéséért, megvédjük a parasztság és munkásság érdekvédelmi szervezeteit. Vállaljuk a közösséget a falvak és városok dolgozóival. Velük együtt védjük a földreformot. Támogatjuk a föld munkásait, az új és régi gazdákat és az ipari munkásságot egyaránt megélhetésükért folytatott harcukban. Követeljük a magyar nép érdekében az államgépezet megtisztítását a reakciósoktól csakúgy, mint mindazoktól, akik a fiatal magyar demokráciát saját önös és tisztátlan érdekeik megvalósítási lehetőségének tekintik. Követeljük a demokratikus szakemberek bevonását, a népi származású ifjúság érvényesülésének biztosítását, továbbá a néppel együttérző magyar értelmiség munkájának megbecsülését. Hitünk szerint szolgáljuk a magyar demokráciát, amikor a Nemzeti Függetlenségi Front programjának szellemében követeljük a föld méhe kincseinek államosítását a közjó érdekei szerint.

4. Híven akarjuk szolgálni a magyar nép államát, a magyar köztársaságot. Megvédjük azokat a jogokat, amelyeket a köztársasági alkotmány a magyar népnek és hazánk minden egyes polgárának biztosít.

5. Minden erőnkkel dolgozunk hazánk lelki, szellemi és fizikai újjáépítéséért. Szükségesnek tartjuk a demokratikus erők további együttműködését nemzetünk felvirágzása érdekében. Ezért igyekszünk a demokratikus ifjúsági mozgalmaktól eddig tartózkodó, legnagyobbbészrt közönyös ifjúság érdeklődését felkelteni s őket a magyar ifjúság közös munkájába bevonni. Az ocsúdó magyar ifjúság nevében elítéljük azokat, akik a nyomor és éhség idején dúskálnának minden jóban. Radikális intézkedéseket követelünk azok ellen, akik a dolgozók nyomorán vagyontokat szereznek.

6. A magyar ifjúság demokratikus átneveléséért az eddiginél sokkal mélyrehatóbb intézkedéseket követelünk. Ilyen irányú munkájában a legteljesebb mértékben támogatjuk az illetékes szerveket. Olyan közoktatásügyi reformot követelünk, melynek eredményeképpen országunk összes iskoláiban népünk szolgálatára és a népek közötti

testvériség szellemében nevelik a tanulókat. Ez jussunk érvényre a tanerők megnyilvánulásában és a tankönyvek tartalmában egyaránt.

7. Két vesztés háború tanulságait levonva, térjünk vissza Kossuth szelleméhez. Ebben a szellemben fogjuk építeni szomszédainkkal a kölcsönös barátságon alapuló együttműködést és békét. Minden erőnkkel azon leszünk, hogy a Szovjetunió és a többi demokratikus nagyhatalom teljes bizalmát és barátságát munkánkkal kiérdemeljük.

8. Elfogadjuk a londoni ifjúsági világkonferencia határozatait. Szükségesnek tartjuk, hogy mielőbb felvegyük a kapcsolatot a „Demokratikus Ifjúsági Világszövetség”-gel, hogy a többi nemzet ifjúságával együtt dolgozhassunk jobb jövőnkért. A nemzetek közötti béke megszilárdításáért szükségesnek tartjuk, hogy az Egyesült Nemzetek szervezetében az ifjúság is helyet kapjon. Reméljük, hogy az Egyesült Nemzetek értékelni fogják a világ demokratikus ifjúságának a béke érdekében kifejtett munkáját és teljesíteni fogják a „Demokratikus Ifjúsági Világszövetség” ez irányú kérését. Kívánatosnak tartjuk azt is, hogy az egyes szervezetek ápolják nemzetközi kapcsolataikat. A szabadságszerető népek ifjúságához méltóan igyekszünk beilleszkedni a népek testvéri közösségébe.

Szilárd meggyőződésünk, hogy a fenti célok megvalósításával előbbre fogjuk vinni a magyar ifjúság ügyét. Le akarjuk bontani a paraszt-, munkás- és diákifjúság közötti válaszfalakat. Az akarjuk, hogy a három réteg közös erővel munkálkodjék nemzetünk jobb jövőjének kiépítésén. Ennek érdekében megalakítjuk a „Magyar Ifjúság Országos Tanácsát” (MIOT). Az Ifjúsági Tanács célja a demokratikus ifjúsági mozgalmak munkájának könnyítése és elősegítése.

Köszöntjük az egész magyar ifjúságot.

Munkát, becsületet és bizalmat kérünk minden magyar ifjútól és leánytól. Szolgáljuk mindannyian magyar szívvel és magyar lélekkel hazánkat a nehéz időben. Új társadalmat, új népet, új nemzetet kell teremtenünk annak tudatában, hogy új ezredvet csak tiszta erkölcsű, egészséges, demokratikus ifjúság teremthet.

B. Rácz István

A Független Ifjúság orsz. elnöke.

Bálint József

KALOT orsz. főtitkára

Nonn György

A MADISZ főtitkára

Márton Dezső

Magyar Cserkészszövetség
társadalmi vezetője

Jónás Pál

A Magyar Egyetemi és Főiskolai
Egyesületek Szövetségének elnöke

Borsos Sándor

Népi Ifjúsági Szövetség
főtitkára

Litvay Tamás

Polgári Demokratikus Ifjúság
titkára

Nagy Gyula

Református KIE orsz. titkára

Lányi Béla

A SZIM orsz. főtitkára

Dénes István

SZIT titkára

A „Felhívás” megjelent a MADISZ Országos Nevelésügyi Osztályának „Petöfi szellemében” című kiadványában is. (Közli: Egységbe ifjúság!... 286–288. old.)

A MIOT küldöttsége március 7-én felkereste a miniszterelnököt hivatalában, és memorandum formájában rövid bevezetővel ellátva átnyújtotta mint az ifjúság „állásfoglalását nemzetünk vajdó kérdéseiben”. (PI Archivum 274. f. 18/24. 6. e.) A Magyar Ifjúság Országos Tanácsa március 27-én ülést tartott, ahol megválasztották az elnökséget: elnök B. Rácz István (FISZ), alelnök Lányi Béla (SZIM), titkár Nonn György (MADISZ), jegyző Nagy Gyula (KIE) lett. (PI Archivum 274. f. 18/24. 6. e.)

68

1946. MÁRCIUS 21.

Tudósítás a Világ Ifjúsági Hét alkalmából rendezett „Magyar Ifjúság Útja” kiállítás megnyitásáról

A kiállítási terem egyik szögletét zsinórral kerítették el. A sarokban két kiegyenesített kasza, mellette a falon Kossuth és Petöfi képe, 48-as plakátok, kiáltványok. Az egyik Kossuth Lajos szólítja fegyverbe, hívja partizánháborúra a magyar népet.

A szekrények üvegén keresztül majdnem száz évvel fiatalabb és mégis egészen hasonló röplapokat és felhívásokat olvashattunk. A Kommunkista Ifjúsági Szövetség litografált röpcédulái 1944 őszéről. Harcra, fegyveres ellenállásra, szabotázsra szólítanak a régi ellenség, a német zsarnokság ellen. Egyik-másik sarokban az ifjúsági ellenállási mozgalom egyik vértanújának, a 20 éves korában elhunyt Kondor György festőművésznek művei és egy szénrajz, az ugyancsak vértanúhalált halt Goldmann György szobrászművészről.

A MADISZ és a SZIT kiállításán találkozunk így a múlt és a jelen szabadságharcának ereklyéi. A MADISZ volt az első ifjúsági szervezet, amely a felszabadulás után munkához kezdett, megkezdte a romok eltakarítását, részt vett az anyagi újjáépítés munkájában és nekifogott a magyar ifjúság lelki és szellemi átalakításához. Március 20–27-ig, a tavasz első hetében ünnepli a Demokratikus Ifjúsági Világszövetségben egyesült szabadságszerető népek ifjúsága a Világ Ifjúsági Hetet. Ennek ünnepélyes megnyitására szervezte a MADISZ és a Szakszervezeti Ifjómunkás és Tanoncmozgalom a „Magyar Ifjúság Útja” című kiállítását. Az Egészségügyi Múzeum Eötvös utca 3. szám alatti épületében elhelyezett kiállítás képekben, grafikonokban, plakátokban mondja el a magyar ifjúság elmúlt esztendejének történetét. A kiállított gépek, precíziós mérőeszközök, a salgótarjáni fiúk nagyszerű vasútmodellje, a Hattyú-gyár ifjómunkásainak tökéletes óraalkatrész esztergapadja és sok minden egyéb az ifjómunkások kitűnő szakképzettségének és lelkesedésének eredménye.

A Világ Ifjúsági Hét előadásainak sorozatát Révai József elvtárs nyitotta meg. A Márciusi Ifjúságról, Petöfi Sándorról beszélt, azt mondta el, mit jelenthet a mai magyar ifjúság számára az ő példamutatásuk, mik a 48-as ifjúsági mozgalmak ma is érvényes tanulságai. Demokratizmus, éberség, hajthatatlan elvhűség, kapcsolat a tömegekkel, hazaszeretet és nemzetközi szolidaritás, élni és halni tudás a politikai meg-

győződésért — ez az, amit 48-tól tanulhat a mai ifjúság. Révai elvtárs előadásához Szabó Imre, Dósa István, Borsos [Sándor] és Kende István szolt hozzá a Független Ifjúsági Szövetség, a Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom, a Népi Ifjúság és az ünnepséget rendező MADISZ nevében.

SZABAD NÉP, 1946. március 22. — *A múlt és a jelen szabadságharcának kiállítása. A Világ Ifjúsági Hét megnyitó ünnepségén.*

A Világ Ifjúsági Hét megnyitása alkalmából a MADISZ felhívással fordult a Demokratikus Ifjúsági Világszövetséghez. Kinyilvánította, hogy magáénak vallja a Londonban elfogadott határozatot. Szolidaritást vállal azokkal a fiatalokkal, akik fasiszta elnyomás alatt élnek. Harcol Magyarország demokratikus átalakításáért, az új magyar köztársaság védelméért, a háborús károk helyreállításáért, a politikai és gazdasági nehézségek leküzdéséért. Üdvözlí a világ ifjúságát és segítségét kéri a magyar ifjúság helyzetének javításához. „Éljen a világ ifjúságának egysége! Éljen a népek barátsága, a világ békéjének biztosítéka!” — fejeződik be a felhívás. (PI Archivum 286. f. 199. ö. e.)

A Világ Ifjúsági Hét eseményei részét képezték annak a márciusban zajlott ünnepsorozatnak, amelyet a MADISZ kezdeményezett. Ennek keretében ünnepelték a MADISZ egyéves fennállását, fáklyás felvonulást és koszorúzást rendeztek Tánicsics Mihály emlékművénél. Március 15-én nagyszabású felvonulás és nagygyűlés volt. Ekkor nyitották meg a „Magyar Ifjúság útja” kiállítást is, amely március 28-án zárult. A kiállítás alkalmából megjutalmazták azokat a szervezeteket és egyéneket, akik munkájukkal hozzájárultak a sikerhez. (PI Archivum 274. f. 18/5. ö. e., *Ifjúság*, 1946. április 7.)

69

1946. MÁRCIUS 28.

Tudósítás a MADISZ Sportközpont tisztújító közgyűléséről

Március 19-én tartotta Sportközpontunk ez évi tisztújító közgyűlését, ahol Keresztes Tibor, a Sportközpont főtitkára beszámolt az elmúlt év sporteseményeiről, valamint kimagasló eredményeiről. Beszámolója után Gallovich Tibor elnök megvilágította azt az utat, amelyen a magyar sportnak haladnia kell. Megemlítette, hogy a sportban is azt a lelkes újjáépítő munkát kell folytatni, amit az ország többi dolgozói végeznek.

A MADISZ Sportközpont 1945 februárjában kezdte meg munkáját, március 4-én volt az első labdarúgó mérkőzés a Kőbányai MADISZ és Kammer-gyár¹ csapatai között.

Budapest első sporteseményét is a MADISZ rendezte, az MLSZ megindulását megelőzően indult meg a Szabad Ifjú Serleg, 20 csapat részvételével.

Ökölvívógárdája is először a MADISZ-nak volt. A labdarúgásban három MADISZ-egyesület került az élvonalba, de 72 egyesület küzd a különböző alosztályok bajnokságaiban. Kívülük több mint 500 csapat van olyan, amelyik a MADISZ által rendezett járási bajnokságokban játszott. Igen sok egyesület úgyszólván minden felszerelés nélkül áll. Pétervár² csapata pl. végig mezítláb játszva nyert őszi járási bajnokságot. 150-nél több kézilabdacsapatot tart nyilván a központ, 65 helyen van ökölvívó-, 45 helyen birkozószakosztály, ezeken kívül kosárlabdázók, úszók, teniszezők igen szép számban működnek, 19 repülő- és 20 modellező-szakosztály is van.

A hatalmas tömegmegmozdulás minőségi vonalon is eredményeket hozott. A MADISZ-sportolók a versenyek során 17 országos bajnokságot nyertek, köztük

5 atlétikai, 6 evezős- és 5 teniszbajnokságot. Ezen kívül igen sok első helyet és számos szép helyezést értek el.

A tisztújítás eredményeképpen: elnök: Gallovich Tibor, főtitkár: Keresztes Tibor. Helyet foglalnak a vezetőségben sport- és politikai életünk kiválóságai, pártállásra való tekintet nélkül.

*

A MADISZ Sportközpont felhívja az egyesületek figyelmét, hogy az *Ifjúság* hetilapban a jövőben rendszeresen sportismertetések és cikkeket közöl. A vidéki egyesületek a közlésre szánt cikkeket és közleményeiket juttassák el a központba.

*

A Sportközpont időnként meglátogatja a vidéki egyesületeket, amiről azokat egy-két nappal előre értesíti. Ezúton örömmel közöljük, hogy sátoraljaújhelyi, nyíregyházi, kiskőrösi szervezetünket már meglátogattuk, ahol igen jó és szép munkát tapasztaltunk.

*

A szolnoki MADISZ asztalitenisz-csapata nemrégiben Budapesten járt, ahol az V. kerületi, VII. kerületi és a csepeli MADISZ csapataival mérkőzött. Ugyanezek a csapatok az újpesti MADISZ bevonásával visszavágó mérkőzéseket játszottak. A körmérkőzés eredményeképpen első lett a Csepel, az igen tehetséges szolnokiak a második helyen végeztek. Különösen szépen szerepeltek a szolnoki lányok, akik minden mérkőzésüket megnyerték.

IFJÚSÁG, 1946. április 14. — A MADISZ Sportközpont tisztújító közgyűlése.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 289. old.

¹ Ma: Kőbányai Textilművek.

² Sajtóhiba, valószínűleg Pétervásár.

70

1946. ÁPRILIS 7.

Tudósítás a MADISZ fővárosi vezetőségének megválasztásáról

30 körzet 100 küldötte gyűlt össze a napsugaras tavaszi délutánon, jókedvűen, harcra készen, tudatában annak, hogy ez a választás hatalmas jelentőségű: egy évre választja meg azokat az ifjakat, akik majd irányítják a MADISZ budapesti munkáját.

A választás hamar megtörténik. Az új vezetőség titkára, Kurucz István mond beszédet. Beszédében rámutat arra, hogy a MADISZ megalakulása forradalmi tény volt. A reakciónak sikerült elérni, hogy a kezdetben meglévő ifjúsági egységet szét-

szakítsa. A múltban már megindult tisztítási folyamat után most a következő lépés: a megtisztított szervezeteket új, harcossá újjá vezetni. Meg kell valósítani a szervezetekben az egészséges tanulást és az egészséges szórakozást. A munka középpontjában mindig az egész ifjúság érdekeiért folytatott harc álljon. Ezután röviden ismerteti tervét a jövőre nézve, a többi ifjúsági szervezetekkel való kapcsolat s a szervezeten belüli átépítés terén.

A hatalmas tetszéssel fogadott program után hatalmas taps és éljenzés közben emelkedik szólásra a MADISZ országos főtitkára, Nonn György. Beszédében utat mutat a további munkához. Minden téren azon kell lennünk – mondotta –, hogy szervezeteinket az eddiginél jobban megerősítsük. A közelmúlt akciói bebizonyították, hogy ezen a téren már eddig is értünk el szép eredményeket. Szervezetünk megerősítésénél nem szabad elfeledkeznünk a nagyüzemekről. Ma a MADISZ és a SZIT a nagyüzemekben dolgozó ifjúságnak csak egy részét foglalja magában. Azon kell lennünk, hogy a szervezeten kívüli ifjúmunkásokat a MADISZ számára megnyerjük. A budapesti MADISZ-csoportoknak ki kell adni a jelszót: „Arccal a nagyüzemek felé!”

Fokozottabb súlyt kell helyeznünk a diákifjúságra is, melynek nagy része szervezeten kívüli. A komoly tanulás és az egészséges szórakozás mellett minden eddiginél nagyobb súlyt kell fektetni a tömegsportra. Adjuk ki a jelszót! „Tízszor annyi ifjú sportoljon most, mint Horthyék alatt!”

Szervezeti megerősödésünket fogja szolgálni a komoly kultúrmunka. Itt a népi kultúrát kell előtérbe helyeznünk. Budapestnek az élére kell kerülnie az ország összes MADISZ-szervezeteinek, Budapestnek kell az iramot diktálnia.

Ha szervezeten belül megerősödünk, figyelmünket minden eddiginél jobban megszilárdítjuk, eredményesen fogjuk harcunkat vinni az ifjúság érdekében, akkor egy lépéssel közelebb jutunk az egység felé!

A beszédet a hallgatóság percekig tartó, szünni nem akaró lelkesedéssel fogadta. A választáson elnöklő Kovács György, a legjobb, a VIII. kerület titkára, a kerületek nevében ígéretet tett, hogy az eddigi munkát megsokszorozva, állandó lelkes tevékenységgel fogják támogatni az új vezetőség munkáját.

A választás feltétlenül nagy lendületet fog adni a MADISZ munkájának városszerte, amit az összes körzetek kiküldötteinek jelenléte is bizonyít. De nemcsak a MADISZ belső ügye lesz ez, hanem az összes ifjúsági szervezetekre is kihatással lesz.

A választás a „Himnusz” eléneklésével fejeződött be.

A küldöttek énekszóval elvonulnak, magabizóan száll az ének:

„Nézd kél a nap, az ég alatt
Vidáman száll az énekünk,
Munkás, paraszt, értelmiség
Harcolj, dalolj, dolgozz velünk!”

IFJÚSÁG, 1946. április 14. – Megválasztotta vezetőségét Nagy-Budapest MADISZ-ifjúsága.

1946. ÁPRILIS

Az MKP Ifjúsági Titkárságának feljegyzése az ifjúsági politika eredményeiről és problémáiról

(Részlet)

Másfél éve, hogy pártunk legális lehetőségek között megkezdte harcát a magyar ifjúságért.

A feladat nem volt és ma sem könnyű. Elsősorban a legszélesebb alapon biztosítani az átnevelést, ezen keresztül a párt befolyásának megerősítését.

Pártunk a fiatalok között mindig gyenge volt. Nem voltunk képesek egy komoly mozgalmat életre hívni. Pár száz, legjobb esetben pár ezer fiatalra terjedt ki befolyásunk.

Ezen a helyzeten akartunk változtatni, amikor nem szerveztünk külön KISZ-mozgalmat. A párt elképzelése az volt, hogy életre kell hívni egy nagy szervezetet, mely magában foglalja az összes pártok ifjúságát, társadalmi szervezetek fiataljait. Ez az ifjúsági szervezet lett volna a magyar demokrácia ifjúsági szervezete, mely élvezte volna az állam anyagi támogatását. És az állam anyagi támogatásával valóban komoly tömegmozgalmat lehetett volna létrehozni.

Ebben a szervezetben a mi pártunknak döntő befolyást kellett volna biztosítani, és elérni azt, hogy a magyar ifjúság majdnem teljes mértékig a demokrácia balszárnyának befolyása alá kerüljön.

Ez lett volna a MADISZ hivatása. Ma már látjuk, hogy ez nem így történt. A MADISZ nem az egész magyar demokrácia ifjúsági szervezete, nem foglalja magában az összes demokratikus erőket, nem pártközi és nem egy hatalmas ifjúsági szervezet. A MADISZ ma egy nagyrészt pártonkívüli és kommunista fiatalokból álló szervezet, mely kétségtelen, hogy még ma is a legnagyobb és a legmozgékonyabb.

A felszabadulás utáni hónapokban pártunk elképzelését úgy próbáltuk megvalósítani, hogy létrehoztuk a MADISZ szervezeteit. A legtöbb helyen a kommunista párt ifjúsági csoportjai alakultak át MADISZ-csoportokká. Sok helyen a MADISZ helyiségei a párttal egy házban voltak. Nagyon kevés város vagy falu volt, ahol a többi párttal vagy ifjúsági szervvel alakították volna meg a szervezetet. Ez komoly hiba volt, mert a MADISZ-t mindjárt úgy tekintették, mint a kommunista párt ifjúsági szervezetét.

Az egységért folytatott harc, melyet mi a MADISZ-on belül akartunk megvalósítani, a meglevő és az újraeledő ifjúsági szervezeteknél a legnagyobb ellenkezésre talált. Hajlandók voltak az együttműködésre, de nem voltak hajlandók feladni szervezeti önállóságukat. A reakció látta és felismerte a pártunk politikáját és azt a veszélyt, amit az jelentett. Ezért minden erőt az első időtől kezdve a MADISZ ellen irányított. Lassan a többi ifjúsági szervezetek mind ellenséges helyzetbe kerültek a MADISZ-szal. A MADISZ-t kezdték a fő ellenségnek tartani. A MADISZ elszigetelődött, ahelyett, hogy a reakciós csoportokat tudtuk volna elszigetelni és kiszorítani az ifjúsági szervezetekből.

Ezután egy hosszú harc jött az elszigetelődés ellen és azért, hogy megváltoztassuk a viszonyt a MADISZ és a többi ifjúsági szervezetek között. A MADISZ politikája

megszűnt lagymatag, állásfoglalás nélküli politika lenni, harcoss baloldali politikává vált.

Szervezeti politikája nem az egybeolvasztás azonnali keresztülvitele, hanem a csúciszerv-politika.

Erdmény az, hogy sikerült kikerülni az elszigeteltségből, már nem állnak mereven és ellenségesen szemben a MADISZ-szal.

Ma az a kérdés, mi legyen az elkövetkezendő években a párt iránya. Mi az, amit el akarunk érni és hogyan akarjuk elérni. Pártunk stratégiai célkitűzése nem változott, eddig nem sikerült ugyan megvalósítani, de helyes volt és helyes ma is. Taktikai módszerünk megváltozott. (Csúciszerv.)

Meg kell néznünk, hogy helyes volt-e az egység politikája. Történelmileg nézve igen. Vagyis helyes az, hogy egy nagy szervezetbe tömörítsük az ifjúságot, mert ez a legjobb módszere annak, hogy nagy ifjúsági tömegeket nyerjünk meg a demokrácia és a párt számára. És a jövő ezé az egységsszerv[ezeté]. A demokratikus erők előretörése, népi demokrácia kiépítése, megszilárdítása feltétlen egységes ifjúsági szervezet létrehozását fogja jelenteni. Figyelembe véve azonban a magyarországi erőviszonyokat, felmérve az összes ifjúsági szervezet erejét, politikai irányvonalát, az egységes ifjúsági szervezetért a harcot már az első hónapok sikertelen próbálgatása után meg kellett volna változtatni. És azt a politikát folytatni, amit ma folytatunk.

A céljaink és feladataink tehát világosak. A MADISZ-t hatalmas, az összes demokratikus erők ifjúsági szervezetévé kiépíteni, idővel az összes ifjúsági szervezeteket beolvasztani, vagy pedig az összes ifjúsági szervezeteket, amikor erre az általános és az ifjúságpolitikai helyzet alkalmas lesz, egy szervezetté egyesíteni. Ez a politika és ez a stratégia kell, hogy meghatározza gyakorlati munkánkat a többi ifjúsági szervezetekhez. Felvetődik a kérdés, hogyan érjük el ezt a célt? Mit kell a pártnak tenni és hogyan kell harcolni a kommunista ifjaknak, hogy ez ne csak illúzió, elképzelés, hanem élő valósággá váljon. Elsősorban a MADISZ erősítése. Másodsorban a többi ifjúsági szervezetekben egy erős balszárnynak a kiépítése, mely hajlandó a legszorosabban együttműködni a MADISZ-szal, egyre jobban kiterjeszti a befolyását és a döntő időben képes lesz keresztülvinni az egyesülést.

Elképzeléseinket a gyakorlatban egy konkrét terven keresztül kell megvalósítani, határozott, céltudatos politikát kell tehát vinni az összes ifjúsági szervezetekkel szemben.

MIOT: A MIOT létrehozása kétségtelenül komoly lépés volt a többi ifjúsági szervezetek politikájának a befolyásolása felé. De ezen túlmenően a MIOT-ot úgy kell tekintenünk, mint azt a szervet, mely alkalmas lehet a jövőben arra, hogy egyesítse az összes szervezeteket. Ezért a MIOT-nak komoly harci szövetséggé kell kiépülnie, melynek az összes kérdésekben megfelelő álláspontja van, komoly programja van. A MIOT-on belül ki kell építeni a baloldali szervezetek összefogását anélkül, hogy ez a MIOT széttöbbségéhez vezetne. A mostani helyzet arra enged következtetni, hogy a reakciós csoportok (Mindszenty, Sík) kezdeményezésére a MIOT-ba egy jobboldali blokkot akarnak létrehozni, a vezetést megszerezni, ha ez nem sikerül, akkor az egész MIOT-ot felrúgni. A mi álláspontunk a MIOT fenntartása, politikájának az irányítása.

MADISZ: Pártunk ifjúsági politikájának gerince, tengelye a MADISZ. A MADISZ-

nak kell a magyar ifjúsági szervezetek vezetőjévé válnia. A MADISZ-nak ezért a legnagyobb súllyal kell rendelkeznie, hogy irányító szerepét be tudja tölteni. Tehát a feladat most az, hogy a MADISZ-t megerősítsük. Jelenleg az a helyzet, hogy a MADISZ fellendülőben van. Ezt a fellendülést jellemzi

1. MIOT létrehozása.

2. Március 15.

3. Akciók (tanárok ellen, szénbrigádok).

4. A többi ifjúsági szervezet városonkénti, kerületenkénti összefogása, kultúr és vitadélutánok.

5. Komoly tényezője a MADISZ-nak a *Valóság*, az *Ifjúság*, a nevelésügyi osztály kiadványai.

Kétségtelen azonban, hogy a legdöntőbb kérdések nincsenek megoldva és az a veszély, hogy a mostani fellendülést egy későbbi visszaesés fogja követni.

Ma az a helyzet, hogy a MADISZ politikáját a MADISZ szervezeti politikája nem képes nyomon követni. A MADISZ most helyes és megfelelő politikát visz, de ezt szervezetenként nem képes rögzíteni. Sok helyen szétesetek vagy szétesőben vannak a szervezetek. Nincsenek vezetők vagy állandóan változnak. Ahhoz viszont, hogy feladatát teljesíteni tudja, most és a jövőben is feltétlenül szükséges a szervezeti megerősödés.

A probléma nem könnyű. Mégpedig azért nem, mert széles tömegszervezeteket kell kiépíteni kevés káderrel és kevés tapasztalattal.

Ha megnézzük a régi ifjúsági szervezeteket, akkor azt látjuk, hogy legerősebb közöttük a cserkészmozgalom. Cserkészcsapatok voltak azok, amelyek leghamarább talpra ugrottak és megkezdték munkájukat (a régi ifjúsági szervezetek közül). Ezek a cserkészcsapatok fegyelmezettek, állandóan mozgósíthatók, életképes kis közösségek. Szervezési és pedagógiai módszerük megfelel a fiatalok beállítottságának. Viszont egy szűk kis szekta, tömegeket nem képes és nem is akar mozgósítani. Az egyházi ifjúsági szervezetek szintén erősek, de nem annyira szervezetenként, mint inkább ideológiailag. Az új ifjúsági szervezeteknél azt látjuk, hogy szervezetenként gyengék, szétesők. A FISZ ott tud tömegeket mozgósítani, ahol kimondottan reakciós vagy fasiszta propagandát visz. A SZIM szervezetenként szintén gyenge, 20–30-as csoportokból áll. A MADISZ-nál is azt látjuk, hogy szervezetenként széteső. A MADISZ-nak ahhoz, hogy megerősödjön, két tényezőt kell állandóan fejlesztenie. Politikáját és szervezeti politikáját. A MADISZ politikája most megfelelő. Szervezeti politikájában egyesíteni kell a tömegszervezési módszereket cserkészmódszerekkel. Vagyis megfelelő szervezeti felépítést és életet kell teremteni, amely kiküszöböli az állandó fluktuációt, stagnálást és visszaesést. A leglényegesebb kérdés a vezetők kérdése. A MADISZ vezetői (közül) a régiek politikai mozgalomban vettek, az újak pedig semmiféle szervezetben – a legnagyobbbrészt – még nem vettek részt. Ezt az egész vezető káder a megfelelő irányban át kell képezni. A MADISZ vezetőinek, funkcionáriusoknak, ifjúsági vezetőknek és egy részüknek politikusoknak kell lenni, érteni kell az ifjúság szervezéséhez. De érteni kell az általános és az ifjúsági politikai kérdésekhez is. Elsőrendű feladat tehát olyan szervezőiskolák felállítása, ahol mind a két irányban megfelelő kiképzést kapnak. Az ifjúsági módszerekhez fel kell használni a cserkész módszereit. Szervezőiskolák anyaga, átdolgozott cserkészfüzetek, megbízható cserkész bevonásával megfelelő előadások és egy komoly anyagnak a kidolgozása.

A MADISZ legnagyobb hibája ma a káderek hiánya vagy a meglévő káderek gyengesége. Tehát ezeknek a kádereknek átnevelése, megerősítése egyik „döntő láncszeme” a MADISZ megerősítésének. A többi ifjúsági szervezeteknél a vezetők papok, tanárok, cserkészeknél éveken keresztül kiképzett szakemberek, akik társadalmi munkaként végzik a munkájukat. A MADISZ-nál a központi emberek, kerületi titkárok, megyei titkárok sok helyen a helyi vezetők fizetett funkcionáriusok. Ez egészségtelen helyzet, ami ma szükségszerű, és még hosszú ideig az lesz, de az irányt feltétlenül arra kell venni, hogy a vezetők, a központi emberektől eltekintve, társadalmi munkaként végezzék feladatukat. Üzemben dolgozó, iskolába járó fiataloknak kell majd a vezetést vinni. A többi ifjúsági szervezeteknél a helyzet az volt és még ma is az, hogy a szervezetek mögött egy nagyobb szervezet áll. A cserkészek pl. iskolába, vállalatokhoz, egyházközségekbe és az elképzelhető összes helyekre építették be csapataikat. Ezzel hátvédet, részben kádereket biztosítottak maguknak. Hasonló módon épülnek fel az egyházi szervezetek is. A MADISZ szervezeteinél az a helyzet, igen sok esetben, hogy nincs egy megfelelő hátvéd, melyre támaszkodni tudnának. Feltétlen ki kell építeni mindenütt a támogató testületeket. (Elnöki vagy nevelésügyi tanár.) A támogató testületet a város, kerület, falu közeleti személyeiből választanak ki. Így szerveznék a párton kívül még egy testületet a MADISZ szervezeteinek támogatására. (Ezt már elhatározták, de nem vitték keresztül.)¹

A MADISZ indulásánál helyes elveket akartunk megvalósítani helytelenül. (Munkás-, paraszt-, értelmiségi összefogás.) Ezt úgy képzeltük el, hogy mind a három réteget, vagy esetleg többet is, egy csoporton belül szerveztünk. Természetes, hogy ez nem sikerült és hosszú időnek kell eltelnie, míg a magyar ifjúság különböző rétegeit egy csoporton belül együtt tudjuk tartani anélkül, hogy ne válna az egész mozgalom szektássá. Diákok, munkások, kispolgárok nem tudnak egy szervezeti életet élni nagy tömegben. Ezek a rétegek együtt nem vonzották, hanem taszították egymást. Budapesten az ifjúmunkások fordultak el a MADISZ-tól. A diákok jó rétegei szintén elmaradtak. És ma Pesten a MADISZ tömegei kispolgárok. Szükség van erre a rétegre is, de ilyen formában, ahogy most a pesti szervezeteinknél látjuk, egészségtelen. Ezen muszáj változtatni, mert máskülönben nem fogunk tudni kikerülni az elszigetelődésből. Vidéki kisvárosokban a MADISZ-szervezetek szétesésének egyik döntő oka ebben a kérdésben kereshetjük. Az értelmiségi ifjúság állandóan szemben állt az iparosrétegekkel. Ez a szembenállás harcot eredményezett, a harc következtében szétestek a MADISZ-szervezetek és a jobbik eset az, ahol az egyik vagy a másik réteg részt vesz a MADISZ-ban. Egyik jellemző esete ennek Győr, ahol a MADISZ teljesen szét van esve és a mellette levő községben, Rábapatonán egy háromszáz tagú MADISZ-csoport működik, mely egészséges, életképes, szervezeti életet él. Ha megnézzük a község társadalmi összetételét, akkor azt látjuk, hogy 5 és 10 holdas úrgazdákból tevődnek össze, tehát az ifjúság itt társadalmilag egységes és ez feltétlenül egy döntő oka annak, hogy a MADISZ erős.

Bányászvidékeken, ahol nagyrészt szintén egységes az ifjúság társadalmi összetétele, a legerősebb MADISZ-szervezetek vannak. Ahhoz, hogy mi a MADISZ-ból tényleges tömegmozgalmat szervezzünk, feltétlen szükséges, hogy ezen a problémán helyesen és eredményesen változtatni tudjunk, mégpedig úgy, hogy bizonyos mértékig széttagolttá kell tenni szervezeti életét.

A katolikus egyház, melynek a legnagyobb befolyása van az ifjúságra, minden réteg

számára külön szervezetet teremt. Például diákok — KDSZ, parasztlányok — KALOT, parasztlányok — KALÓSZ, polgári lányok — KLOSZ, ifjúmunkások — KIOE és ifjúmunkáslányok — DL. Egy ilyen arányú széttagoltság a MADISZ-nál helytelen lenne, nekünk egy lépéssel tovább kell mennünk és úgy kell megoldani a problémát, hogy az összes rétegeket be tudjuk szervezni anélkül, hogy az széteséshez vezetne. A kérdés megoldása a következő lenne: a csoportokon belül külön szakosztályokat, egységeket, ifjúsági napokat rendezni a különböző rétegek számára. Pl. leánytagozatnak² külön leánynap, külön szakosztály felállítása, ahol egészségügyi, gyermek-ápolási, gyermeknevelési, háztartási előadások folynak. A lányok közül, akik akarnak, részt vesznek egységeken, ifnapokon, tehát a MADISZ általános életében. Hasonló módon az ifjúmunkások számára külön egységek, külön ifnap, külön szakosztály, a szakosztályokban esetleg külön szakmai képzés. Diákok felé minden kerületben a Petőfi Sándor diákkör³ kerületi csoportjainak kiépítését. A MADISZ már rátért erre az útra (Valóságkör, Leánytagozat, Petőfi Sándor diákkör), a feladat most az, hogy ezt kerületenként és az összes szervezeteinknél alkalmazzuk.

Egyik nagy hiánya a MADISZ-nak, és a pártnak is, hogy még mindig nincs komoly ifjúsági programja. Van politikája (a MADISZ-nak), de ez még ma nem olyan átütő erejű, hogy akár csak a MADISZ tagságát is megfelelő szemlélettel lássa el. Mindenütt felvetődik a kérdés, mit akar a MADISZ, mit jelent MADISZ-tagnak lenni? Szükséges tehát, hogy a MADISZ kidolgozza állásfoglalását az összes kérdésekben. Most legalább egy komoly és nivós kiadványnak a kiadása [szükséges]. Ezen kívül egy akcióprogramnak a sürgős kidolgozása, ez az akcióprogram feltárja az egész magyar ifjúság gazdasági, politikai és kulturális helyzetét és az azonnali segítséget a legfontosabb kérdésekben kiharcolja. Diákok számára menza, tankönyv, internátus. Tanoncok legfontosabb sérelme ma a tanoncszerződés felbontása, azonkívül az infláció következtében a béresések a legnagyobbak a tanoncoknál. Minden egyes fizetésemelésnél a tanoncoknál esnek az átlagnál nagyobb mértékben a bérek. Az ifjúmunkás- és tanoncakegységeket a SZIT-tel együtt vezetjük. Erre az akcióprogramra annál is inkább szükség van, mert a pártnak ez lenne az ifjúsági programja és a párt teljes súlyával fölsorakozna a MADISZ programja mögé.

Összefoglalva a MADISZ-szal kapcsolatos távoli és konkrét feladatokat:

1. Vezetőképzés

- a) egységes szakkörzetítői tanfolyamok (cserkészek, pedagógusok bevonásával),
- b) szervezőiskolák felállítása⁴ (a párt anyagi támogatásával),
- c) vezetőképző-táborok megszervezése,
- d) külön lányvezetők kiképzése,

az irány a vezetőképzésnél az új vezető típus kiképzése.

2. Szervezeti átépítés

- a) ifjúmunkás egység szakkör,
- b) Petőfi Sándor diákkör kerületenként és városonként,
- c) leánytagozat megszervezése.

3. Program kidolgozása

- a) összkérdésekben állásfoglalás,
- b) akcióprogram,

diákok, ifjúmunkások, parasztfiatalok érdekeiért mozgalom megindítása,

4. Előkészületek a kongresszusra.

5. Akciók megszervezése (B-lista).

6. Városi, kerületi ifjúsági bizottságok létrehozása. Az ifjúsági bizottságon keresztül megismerni a többi szervezetek összetételét. A demokratikus elemekkel szoros baráti viszonyt kiépíteni, megnyerni őket a MADISZ-szal való együttműködésre és ezen keresztül alulról is biztosítani a többi ifjúsági szervezetekben levő fiatalok politikai befolyásolását. [...] ⁵

PI Archivum 274. f. 18/5. ő. e. — Eredeti tisztázat.

Az irat „Az MKP ifjúsági politikája” címet viseli. Az elkészítés időpontja és aláírás nincs feltüntetve.

A feljegyzést feltehetőleg Hollós Ervin készítette, aki január óta az Ifjúsági Titkárság vezetője volt. Elkészítését megelőzte az Ifjúsági Titkárság 1946. március 16-i értekezlete, ahol Hollós Ervin beszámolót tartott az MKP ifjúsági politikájáról, az ifjúsági bizottság és a megyei ifjúsági titkárok munkájáról, a MADISZ politikai és szervezeti helyzetéről. Az értékeléshez hozzászóltak: Dénes István, Kende István és Nonn György. Megállapodtak, hogy az észrevételek alapján Hollós Ervin feljegyzést, illetve javaslatot készít az ifjúság körében végzendő munka feladatairól. (PI Archivum 274. f. 18/5. ő. e. Jegyzőkönyv az értekezletről.)

¹ Az MKP Politikai Bizottsága 1946. január 10-i ülése elfogadta azt a javaslatot, hogy a MADISZ-szervezetek segítségével felnőttekből alakítsanak pártfogó testületet.

² Lásd a 74. dokumentumot.

³ A Petőfi Sándor diákkör 1946. május 4-én alakult meg. A politikailag aktív középiskolás fiatalokat tömörítette, iskolán kívül működött. (*Szabad Nép*, június 14. Lásd erről: *Egységbe ifjúság!*... 71. old.)

⁴ A Petőfi Sándor vezetőképző iskolát 1945. november első napjaiban meg kellett szüntetni élelem- és tüzelőhiány miatt. (*Ifjúság*, 1945. november 5.)

⁵ A kihagyott részben a dokumentum a többi ifjúsági szervezet helyzetével, magatartásával foglalkozik és meghatározza az Ifjúsági Titkárság feladatait a reakciós erők elleni tavaszi ellentámadás megszervezésében. A SZIT-ről szóló részben az elemzés megállapítja, hogy az — különösen Budapesten — fellendülőben van és ez megnehezíti a MADISZ munkáját. „Ezen ma csak úgy tudunk változtatni, ha a MADISZ-on belül végrehajtjuk a szervezeti átépítést az ifjúmunkások felé is. A SZIT feladata a jövőben a MADISZ, illetve az egységes ifjúsági szervezet ifjúmunkás tagozatává válni. Ennek a kérdésnek a megoldása valószínű, hogy a két munkáspárt egyesülésénél fog megoldódni” — írja a jelentés.

72

1946. MÁJUS 17.

A MIOT felhívása a közélet és az iskolák demokratizálására

Mély megdöbbenéssel láttuk az elmúlt hetekben, hogy ugyanaz a szellem, mely éppen a közelmúltban oly végzetes rombolásba taszította népünket, most ismét kísértetni kezd s nem utolsó sorban az ifjúságon keresztül. Mindenre elszánt és lelkiismeretlen politikai kalandorok felhasználva az ocsúdó magyar társadalom világnézeti tájékozatlanságát — ismét az ifjúságot próbálják felelőtlen és bűnös akciókba behajszolni, hogy fiatal demokráciánkat éppen most, a békekötést megelőző időkben elgáncsolják és a nagyhatalmak irántunk ébredező rokonszenvét eljuttassák.¹ Mi tudjuk, hogy ez nem fog sikerülni. Mi, magyar ifjak, a dolgozó néppel együtt megvédjük a demokrácia vívmányait.

Magyar ifjak!

Ne adjatok többé hitelt azoknak, akik ifjú társaitoknak tízezreit hajszolták az elmúlt esztendőkből halálba s akik most a ti véretek sem kímélik, csak hogy becstelen játékukat még ideig-óráig folytathassák.

Magyar szülők! Édesapák, Édesanyák!

Vigyázzatok gyermekeitekre, mert ők nemcsak nektek drágák, hanem nekünk is, akik az ifjúsági munkák vonalán küzdünk a demokratikus, népi Magyarorszáért. Ne engedjétek őket ismét hamis lidércfények után futni, ami számukra csak tragédiát, számotokra pedig könnyeket és bánatot eredményezhet.

Vannak azonban a fentebbi, aggodalomkeltő jelek mellett ígéretesebb jelei is a magyar ifjúság jövőjének. Mindenekelőtt az, hogy éppen ezekben a hetekben több ifjúsági mozgalomban is megkezdődött a demokratikus kibontakozás és tisztulás folyamata.² Mindenütt takarodót fújnak már azok az ifjúsági vezetők, akik nem tudták igazán szívügynek tekinteni a magyar demokrácia nagy ügyét s bizonyos hátsó gondolatokkal, sőt nem egy esetben homályos múlttal próbálták magukat átmenteni a megújuló világba. Egyre világosabb lesz az, hogy maga az ifjúság sem hajlandó őket továbbra vállalni, sőt több helyen igen keményen és határozottan távozást parancsolt nekik.

Meg kell azonban azt is őszintén mondanunk, hogy ez az elkerülhetetlen és mindenkép szükséges tisztulási folyamat a legnehezebben iskoláinkban akar megindulni, melyeknek falai között még sokan kísérleteznek a magyar demokrácia hátbatámadásának gondolatával. Elérkezett az idő arra, hogy ennek is véget vessünk. Mi a magunk részéről bizalommal tekintünk a közélet megtisztítását célzó kormányintézkedések elé, melyek hivatva lesznek a közoktatás terén is tiszta helyzetet teremteni, eltávolítva az oda nem való elemeket s biztosítva azoknak a haladó szellemű nevelőknek a munkáját, akik hajlandók mozgalmainkkal karöltve s azokat megbecsülve a magyar ifjúság demokratikus átformálásának nagy feladatát vállalni és végezni.

Örömmel jelentjük be, hogy a Magyar Ifjúság Országos Tanácsa, átérezve ez idők komolyságát s feladatainak égető voltát, haladéktalanul hozzálát korábbi célkitűzésének – az ifjúság átnevelésének – megvalósításához s különböző szakcsoportjaiban komoly vizsgálat tárgyává teszi az egyetemes magyar ifjúság szociális, kulturális, közoktatásügyi, erkölcsi, testnevelési, külképviseleti s egyéb kérdéseit, keresve azoknak legcélravezetőbb s legsürgősebb megoldását az őszinte barátság és a kölcsönös megértés szellemében.

Felhívjuk a magyar ifjúságot és a magyar társadalmat, hogy bennünket munkánkban támogasson.

Zala Ferenc,

Haladószellemű Cserkészcsapatok Munkaközössége

Bálint József,
a KALOT főtitkára

Borsos Sándor
a NISZ főtitkára

Dénes István,
SZIT főtitkára

Nonn György,
a MADISZ főtitkára

Gyénát János,
PDI

IFJÚSÁG, 1946. május 24. — A MIOT felhívása az ifjúsághoz és a társadalomhoz.

A felhívást a MIOT 1946. május 17-én, a MADISZ központjában tartott ülésén fogalmazták meg. A FISZ képviselője nem vett részt az ülésen. (PI Archívum 274. f. 18/24. ő. e.)

¹ 1946 tavaszán az antidemokratikus erők tevékenysége megélenkült. Különösen a klerikalizmus befolyása erősödött a vallási ifjúsági szervezetekben. Hatására több helyen terrorista csoportok alakultak, melyek MKP- és MADISZ-szervezetek helyiségeit rombolták szét, megtámadtak vidéki rendőr-őrsöket, kommunistákat és szovjet katonákat gyilkoltak. Az elkövetők között sok a fiatal, főként a vidéki KALOT- és FISZ-szervezetek tagjai, akik egyes szerzetes tanárok és reakciós papok sugallatára cselekedtek. Az ellenforradalmi jellegű szervezkedés egyik gócpontja Gyöngyös, ahol közel 30 tagú terrorista csoportot tartóztatott le a rendőrség. (*Ifjúság*, 1946. május 10. — Betelt a mérték.)
² A MADISZ, a SZIM, a SZIT vezetői a MIOT április 30-i ülésén bizalmatlanságukat fejezték ki a FISZ vezetőivel szemben. Felszólították őket, hogy tisztítsák meg a FISZ-szervezeteket a reakciós elemektől és lépjenek fel a demokráciaellenes megnyilvánulásokkal szemben. (PI Archívum 274. f. 18/24. ő. e.) A MADISZ nagy-budapesti szervezete május 8-án ifjúsági tömegtüntetést és nagygyűlést szervezett a Múzeum-kertben. Nonn György, a MADISZ főtitkára mondott beszédet. Felszólaltak a SZIT, a SZIM, a NISZ, a MEFESZ és a Haladószelemű Cserkészek munkaközösségének képviselői. A tiltakozógyűlés résztvevői négyponos követelést fogadtak el a reakció elleni harcra, és ezt Tildy Zoltán köztársasági elnöknek is átnyújtotta egy küldöttség. (Lásd *Egységbe ifjúság!*... 290–291. old.) A fiatalok tiltakozására és az események hatására a FISZ vezetői hivatalosan elismerték, hogy szervezetüket a reakciós erők fedezékül használták. Bejelentették tisztogatási szándékukat. (PI Archívum 286. f. 4. ő. e.) A *Magyar Vezetők* 1946. május 15-i számában jelent meg a FISZ Központi Vezetőségének nyilatkozata, hogy; „... az elrendelt tisztogatás érdekében a már május 1-ig életbe léptetett tagfelvételi tilalmat július 1-ig meghosszabbítjuk”.

A MÁSODIK „MAGYAR IFJÚSÁG NAPJA”, 1946. JÚNIUS 2. (73–76)

73

1946. MÁJUS 30.

A Battonyai Ifjúsági Tanács határozata a Magyar Ifjúság Napjának megünneplésére

Alulírott ifjúsági szervezetek és képviselői, a Battonyai Ifjúsági Tanács, 1946. május hó 30-án Battonyán az alábbi határozati javaslatot hoztuk.

1. Június 2-át, az országos ifjúsági napot, az összes ifjúsági szervezetek a rohammunkás bányászcsoporthoz toborzása és a bányászifjak nyaraltatása szervezése jegyében tartjuk meg.

2. Az ifjúsági szervezetek együttműködése érdekében az Ifjúsági Tanácson keresztül mindent meg fogunk tenni, hogy az együttműködés szorosabb legyen.

3. A reakció elleni harc, a jó pénz, a jó béke, a demokratikus, független népi köztársasági Magyarország és az ifjúság jövője érdekében igyekezni fogunk mezőgazdasági rohammunkás-csoportokat szervezni és főleg az odalevő hadifoglyok, rászoruló kisemberek földjeit megműveljük.

4. A budapesti reakció elleni ifjúsági tüntetés mellett vagyunk és annak határozatait magunkévá tesszük.¹

Battonya, 1946. május 30-án.

Battonyai Ifjúsági Tanács:

SZIM: Csomós György s. k.

FISZ: Kecskés József s. k.

Iparos Ifjúság: Zámberi Károly s. k.

MADISZ: Roska István s. k.

NISZ: Győri Sándor s. k.

Róm. kat. énekkari Ifjúság: Szegvári s. k.

Román Ifjúság: Bányai György s. k.

Antifasiszta Ifjúság: nincs jelen.

PI Archivum 274. f. 17/37. 5. e. – Eredeti tisztázat.

A MIOT-hoz tartozó ifjúsági szervezetek – a FISZ, a Magyar Cserkész Szövetség, a MADISZ, a MEFESZ, a NISZ és a SZIT – 1946. május 2-án elhatározták, hogy mozgósítják az ország ifjúságát, a második Magyar Ifjúság Napjának nagyszabású megünneplésére. E célból Országos Júniusi Bizottságot alakítottak. Felhívást hoztak nyilvánosságra a sajtóban: „Felszólítjuk a Magyar Ifjúság Országos Tanácsába tömörült ifjúsági szervezeteket, hogy minden városban, községben és faluban alakítsák meg a Júniusi Bizottságokat és az összes ifjúsági szervezetek ünnepeljék meg közösen június 2-át.” A MIOT a második Magyar Ifjúság Napját az ifjúsági egység ünnepévé akarta tenni. (*Ifjúság*, 1946. május 10.) A felhívásra megmozdultak az ifjúsági szervezetek. Szerte az országban Battonyához hasonlóan Ifjúsági Tanácsokat alakítottak, és határozatokat hoztak az együttes munkára, a demokrácia melletti politikai állásfoglalásra és a MIN megünneplésére. (*PI Archivum 274. f. 17/32., 43., 45. 5. e.*)

¹ A május 8-i tüntetésről van szó, lásd az előző dokumentumot.

74

1946. MÁJUS 31.

Tudósítás a MADISZ első leánykongresszusáról

Közel ötszáz küldött részvételével tartotta meg a MADISZ első leánykongresszusát. Szokatlan, forradalomszámba menő eseménye ez a kongresszus a megújuló magyar ifjúság életének. Ezelőtt két-három esztendővel még elképzelhetetlen célkitűzés lett volna egy ilyen leányparlament összehívása. Az elhanyagolt, szervezetlen magyar leányifjúság meg sem értette volna a hívó szót, azt se tudta volna talán, mit kezdjen egy ilyen önálló gyülekezetben.

S most valóra vált ez az elképzelhetetlen. Az ország különböző vidékeinek legöntudatosabb lányai adtak találkoztót egymásnak a Molnár utcai házban, hogy megbeszéljék, megvitassák a magyar leányok problémáit és legsürgősebb feladatait. Vidám, mosolygó leányszemek csillognak, lelkes, tanulni vágyó figyelemmel kísérik, jegyzik a kongresszusi előadásokat. Budapest utcáit néha itt, néha ott veri fel az ének hangja: ilyenkor a beavatottak rögtön tudják, hogy a kongresszusi leányok menetelnek valahova fegyelmezett, lelkes csoportban. A járókelők pedig megállnak a járda szélén és meglepődve figyelik ezt a „szokatlan”, kedves látványt.

„Legyetek jobbak, mint mi voltunk!”

Pénteken reggel kilenc óraker kezdődött a leánykongresszus. A megnyitón Tildy Zoltánné, a magyar köztársasági elnök hitvese meleg szavakkal üdvözölte az egybegyűlt leányokat. „Legyetek jobbak, mint mi voltunk” – mondotta a nemzet közelmúlt nagy tragédiájára emlékezvén. „A legszebb női erény, a szeretet, a másik legszebb erénnyel, az okossággal párosuljon bennetek, hogy elvégezhesétek az előttetek és sokat szenvedett hazánk előtt álló nagy feladatokat.”

Rajk Lászlóné¹ a közügyekkel való foglalkozás, a politikai életben való részvétel fontosságára hívta fel a lányok figyelmét.

Nonn György, a MADISZ főtitkára szólott ezután. „A magyar lányok lelkét nem fertőzte meg annyira a gyűlölködés, a rombolás szelleme, mint a fiúké. Szükségünk van rátok. Minden magyar embernek fokozott munkájára van szükség, hogy az előttünk álló súlyos gazdasági feladatokat elvégezhesük. Falun és városban, a földeken, a gyárakban és az iskolák padjaiban legyetek ti a magyar fiúk leglelkesebb, legcsüggedetlenebb serkentői.”

A leánysereg percenként szakította meg éljenzéssel, tapssal és ígérettel a szónokok szavait, egy-egy beszéd végeztével pedig virágerdővel árasztották el a szónokokat.

Majd kezdetét vette maga a kongresszus. Az első napon Lőrinczi Augusztá² tartott előadást a magyar leányok helyzetéről, amit figyelmes hozzászólások, viták követtek.

Nagy lelkesedés közepette emelkedett szólásra Huteják Zsuzsanna, Szlovákkomlós küldötte, maga is szlovák nemzetiségű leány. „Mi együtt akarunk dolgozni a magyarokkal a jobb jövőnkért – mondotta –, ennek az együttműködésnek itt Magyarországon nincsen akadálya. Ugyanakkor követeljük, hogy Szlovákiában is szüntessék meg az idegen nemzetiségűek bántalmazását.”

Török Júlia tanítónő a demokratikus érzelmű tanítónők üdvözlését tolmácsolta a MADISZ-lányok sikeres munkájához.

Kovács Magdolna, Kaszaper küldötte a MADISZ-t ért vádakra szólott és kiemelte, hogy e vádak éppen a reakció terjeszti. „Apánkat és testvéreinket a háború vitte el, következetes harcot folytatunk a békéért” – fejezte be hozzászólását.

Délután a kongresszus résztvevői a főváros nagyüzemeit látogatták meg.

Másnap, szombaton reggel folytatódott a leányok tanácskozása. László Lenke a gyakorlati szervezés és mozgalmi élet feladatairól tartott előadást. A kongresszusnak ekkor váratlan vendége érkezett: Rákosi Mátyás miniszterelnök-helyettes. A lelkes leányok virágerdővel borították el szeretetük jeléül. A miniszterelnök-helyettes figyelmesen hallgatta végig László Lenke beszámolóját, majd mint első hozzászóló jelentkezett.

Rákosi Mátyás hozzászólása.

– Ritkán volt alkalmam hosszú politikai pályafutásom alatt ilyen kedves közön-

séghez szólni – mondotta Rákosi Mátyás. – Mikor mi, magyar kommunisták legalitásban kezdtünk dolgozni, szomorúan láttuk, hogy a fasizmus milyen nagy pusztítást végzett a nők soraiban. Most örömmel látom, hogy a lányok kezdik ezeket a káros hatásokat likvidálni. Örömmel látjuk azt is, hogy a lányok politizálni kezdenek, egyre több nő van a mi nagygyűléseinken is. Különösen nagy jelentősége van ennek falun, ahol alig lehetett még hallani is arról, hogy nők maguktól menjenek el ilyen politikai gyűlésekre. Én kedvelem a politizáló nőket. Ezek életerős, életvidám nők, amilyenekre a magyar demokráciának nagy szüksége van.

– Ne felejtsük el, hogy a nők és leányok megnyerésében a reakció nagy mester. A MADISZ-lányoknak meg kell erőltetniük magukat, hogy a reakcióval szemben megállják a helyüket és minél több lányt tudjanak kivonni a reakció befolyása alól.

– A demokrácia építéséhez sok munka szükséges. Nagyon örülök annak, hogy most ennek az építésnek legszimpatikusabb rohamcsapatához beszélhettem. Sok sikert kívánok a kongresszus munkájához – fejezte be szavait, majd Rákosi Mátyásné szölt néhány szót, tört magyar nyelven a leányokhoz.

László Lenke előadását több órás vita követte.

A MADISZ első leánykongresszusa komoly eredménnyel zárult. „Nem vagyunk túl sokan. Ha olcsóbb a vasút, ha még jobban szervezzük meg a dolgot, jóval többen lehetnénk. De nekünk, akik eljöhettünk, élmény és erőforrás ez a találkozó. Harci kedvvel térünk haza otthonunkba, szétvisszük hírét és eredményeit minden városba és faluba. És jövőre egész biztosan sokkal többen leszünk már.” – Így búcsúznak a kongresszustól. „De addig is rendeztük közös dolgainkat.”

L. M.

IFJÚSÁG, 1946. június 7. – Jó munkát végzett a MADISZ első leánykongresszusa.

A MADISZ központjában 1946 tavaszán Országos Lánybizottságot alakítottak, vezetője László Lenke lett, aki azt megelőzően a MADISZ fővárosi V. kerületi szervezetében dolgozott. (László Lenke visszaemlékezése PI Archívum H-sz-183.)

A leánykongresszuson elfogadtak egy dokumentumot, amely „Üzenet a magyar lányokhoz” címet viseli. Az „Üzenet” öt pontból áll, amiben hitet tesznek a magyar népi demokrácia mellett; küzdeni akarnak az erkölcsös élet kialakításáért; kinyilvánítják, hogy politizálni, tanulni és művelődni akarnak; munkájukkal kívánnak részt venni az ország újjáépítésében; aktív tagjai akarnak lenni a sportéletnek. „Leányideálunk a hazafias, öntudatos, művelt, erkölcsös, minden veszéllyel szembeálló, vidám dolgozó lány” – fejeződik be az „Üzenet”. (Ifjúság, 1946. június 7.)

A kongresszus után fellendült a lányok körében a szervező munka. Sok helyi MADISZ-szervezet lányköröket alakított. A lányokörök varrótanfolyamokat, egészségügyi előadássorozatokot indítottak. 1946 novemberében karácsonyi akciót hirdettek és bekapcsolódtak a Magyar Nők Demokratikus Szervezetének hasonló irányú munkájába. Erre vonatkozólag a lánybizottság körlevelet küldött ki a MADISZ-szervezeteknek. (PI Archívum 286. f. 25. ő. e.) A MADISZ-központ „Leánykör útmutatót” jelentetett meg, és a „MADISZ vezető” című kiadványban külön rovat foglalkozott a lányokörökkel. 1947 tavaszán újabb akciót indítottak: „Virágos falut, virágos várost” címen a környezet szépítéséért.

¹ Rajk Lászlóné ekkor a Magyar Nők Demokratikus Szövetségének főtitkára volt.

² Lőrinczi Augusztia a MADISZ-központ leányszervezője volt.

Tudósítás az ifjúság seregszemléjéről a Városligetben

Heves szél lobogtatja az Andrassy úti¹ háromszínű zászlókat, de ragyog a nap, friss ének száll, zenekarok jönnek, mögöttük az ifjúság, nem tömegeinek lenyűgöző erejével, hanem megrendíthetetlen hitének bátorságával és tiszteletet gerjesztő harci kedvével.

Cserkészzenekar és cserkészcsapat nyitja meg a sort, utánuk az úttörők mosolyt és sok tapsot arató serege. A legeslegkisebb demokraták, tarka nyakkendőkben és sokszínű zászlóik alatt gyorsan izmosodnak és gyarapodnak, reakciós legyen a talpán, aki ellent tud állni nekik.

A Györffy- és Petőfi-kollégiumok, mint mindig, most is kitétek magukért. A NISZ csoportja után a fiatal partizánok szép fegyelmezett sorai, majd a leánykongresszus tarka és népes társasága aratott nagy sikert.

A MADISZ-szervezetek ötletekben gazdag sorából nem lehet kiemelni senkit, mert igazságtalan volna. Szép és egységes volt az egész, a labdás lányok, botos fiúk, evezősök, világifjúság egységének élőképe, az autókon, kocsikon repkedő zászlók tengere, nem kerületi versengés, hanem az egységes, nagy ifjúsági szervezet szép és komoly bemutatója volt.

A SZIT imponáló tömegeiből a textiles fiatalok aratták a legnagyobb sikert. De a BESZKÁRT fiúi és leányai, a bőrösök, a fodrászok fehér köpönyeges csoportja, a vasutasok, a vasasok, az Izzó, nyomdászok és végén a postások sem maradtak mögötte sikerben, amint az egységet, a munkásegységet éltetve vonultak tengernyi zászlaik alatt.

Huszonötezer fiatalember vonult végig a városon 1946. június 2-án, az ifjúság ünnepévé téve ezt a napot, énekével és kiáltozásával felverte ezt az aludni látszó várost és megmutatta a kételkedőknek, hogy igenis a magyar ifjúság igazi és izmos tömegei egy szívdobbanással állnak az igaz ügy, a demokrácia mögött és megmutatták azoknak, akik különböző okokból távolmaradtak, hogy a tétovázók és az ingadozók lemaradásával nem gyengül, hanem éppen erősödik ez a sereg.

A vidám, ide-oda hullámzó tömeg nem is tudja, hol horgonyozzon le, annyi helyről kínálják a jobbnál jobb és szebbnél szebb látni- és hallanivalókat. Rögtön a kishíd után a BESZKÁRT-színpad, néhány lépéssel odébb a MIOT színházi műsorai peregnének szünet nélkül. Az ifjú nézősereg közé, minél jobban múlik az idő, egyre több és több felnőtt érkezik és álmélkodva hallja, mit tudnak ezek a fiatalok. Ott is ragad az előadáson, nem megy tovább egy tapodtat sem, sajnál elveszíteni minden szót.

De azért nem kell félteni a MADISZ-színpadot sem, mely a bejárástól a legtávolabb esik. Itt még kényelmes ülőhelyek is kínálkoznak a zöld gyepen. És folyik a műsor végkimerülésig. A kerületek gárdái mérkőznek nemes versenyben, könnyű nekik, ők váltják egymást, de nem kell félteni a közönséget, bírja, ha jót adnak neki.

A május 1-i műsorért, tapintatosan és gyengéden, mint gyenge csemetét illik, bíráljuk meg a kerületi kultúrgárdákat, de most örömmel állapítjuk meg, hogy már nincs szükség semmi gyengédségre, semmi tapintatra, sokat fejlődtek és sokat tanultak és ami a legfontosabb, tudták, hogy milyen dolgokkal kell a pódiumra lépni.

Egyre jobban és jobban gyűlik a nép és egyre melegebb és közvetlenebb a hangulat Persze a lokálpatriotizmus fellobog az ifjakban és rögtön meg lehet állapítani, hol üldögélnek az V. kerületi gyerekek, mikor bejelentik az V. kerületi műsort. A közönség nem ilyen jószívű, semmi bizalmat nem előlegez, annál nagyobb az elégtétel, mikor a jól előadott, kedves darab után felviharzik a taps, de most mindenünnen.

Jól választott a VI. kerület is és nem kis derűtséget keltett a mikrofonnal bemutatott bűvészkedésük, ahogy ügyesen tologatták ide-oda, de így is sok sikkadt el az előadók művészetéből, mert a mozgalmas darabot erősen odakötötte ehhez a makacs jószághoz.

De meg kell említeni a VIII. kerületi gárdát is, amely szép darabot, Csokonai „Karnyóné”-ját választotta és nagyon tehetségesen, nagyon jól vitte dobogóra és bebizonyította azt, hogy a jó is kell, csak jól adják. Késő estére járt az idő, mikor színpadra kerültek és a szomszédos, már időközben előadásukat befejezett színpadok közönsége is odagyűlt. A tekintélyes és bizony fáradt közönség olyan jóízűen mulatta végig ezt a kitűnő és friss darabot, hogy győzte volna még sokáig is.

A pesterzsébetiek szép kórusa fejezte be a jól sikerült napot. Megteltek mégegyszer a liget útjai éneklő, vidám kis csoportokkal, elindult mindenki hazafelé.

Megyünk az Andrásy úton visszafelé. Kis összeakaszkodó csoportok dalolnak. Egy picit most otthon van mindenki, a ligetben és ezen az úton, így felszabadultabb és közvetlenebb.

Ismeretlenek kiáltanak egymáshoz nevető szókat és mosolyog mindegyik. Elállt a szél is már, az este kékje csendesen és békésen mélyül el az éjszakába.

Kis, puha hang szólal meg mögöttem.

– De kár, hogy vége van – sóhajt csendeskén.

– Dehogyan van vége – szólal a másik. Szintén lányhang, de nem tűnik el valami fáradt sóhajtásba, friss és szilárdan csendül.

– Dehogyan van vége. Én már régen nem nézem a naptárt, hogy hétfőn kezdek és vasárnap végezek, aztán hétfőn újra kezdjek. Elkezdtem akkor, mikor tavaly újra beálltam a gyárba és beléptem a MADISZ-ba. És azóta örömöm telik abban, amit csinállok.

Kicsi csönd, talán fontolgatják az elhangzott szókat, aztán az első szólal meg újra.

– Olyan jó neked, mert erős vagy. Látod, én most fáradt vagyok és arra gondolok, hogy holnap reggel kezdek és akkor nem mondhatom, hogy nincsen vége a mai napnak.

Halkan nevet a másik. Aztán megszólal.

– Én egyáltalán nem vagyok erősebb az átlagnál. Csak örülök annak, amit csinállok. Én szeretem a munkámat és szeretem a MADISZ-t. Akkor mitől féljek és mitől fáradjak el?

Most már nagyon kíváncsi leszek. Megállok, hogy előreengedjem ezt a két lányt és szemügyre vehessem őket.

Az első valami kisasszonyka. Vékony, fehér bőrű, finom ruhájú. Mellette tömött, szőke, himbáló copfokkal megy a másik. Ismerem, parasztlány, itt dolgozik valamelyik textilgyárban.

Gyengéden megfogja a fáradt lány könyökét és jó tempója azt is magával ragadja.

Halkan énekelni kezd és így mennek jó lépésekkel a város felé.

IFJÚSÁG, 1946. június 7. – *A MADISZ nyerte a köztársasági elnök serlegét!*

¹ Ma: Népköztársaság útja.

Beszámoló a MIN vidéki eseményeiről

Salgótarjánban a demokratikus pártok vezetői üdvözölték az ifjúságot. A szónokok hangsúlyozták, hogy az ország legégetőbb problémája ma a jó pénz megteremtése. Az ifjúságnak munkával kell kivennie részét ebből a hatalmas küzdelemből. A MADISZ részéről Turcsányi Lajos, országos szervezési titkár köszöntötte az ünneplő fiatalokat.

– Az itt megjelent fiatalok mellett azonban köszöntenünk kell azokat a MADISZ-és bányászifjakat is, akik nem a napfényes utcákon vonulnak fel, hanem a tárnák mélyén munkával ünnepelnek és ezzel bizonyítják be, hogy készek minden harcra a demokráciáért.

Ezután a SZIM titkára szólalt fel, majd elindult a díszes, virágos menet. Az élen az acélgyári óvodások csoportja, kocsijukat csacsi húzza. Utánuk végeláthatatlan sorokban MADISZ-lányok és fiúk jelszavas táblákkal, transzparenssekkel, 150 tagú MADISZ-cserkészcsapat, 200 MADISZ-sportoló egyenruhában, majd a SZIM. Több mint 2000 MADISZ-tag vett részt a felvonuláson. Délután nagyszabású sportversenyekkel szórakoztatták a közönséget. Villámtorna, futás, kézi- és kosárlabdajáték mutatta meg a fiatalok életerejét.

Pétervásár ifjúsága sporttal ünnepelte meg a Magyar Ifjúság Napját. Az acélos izmú, fénylő szemű lányok és fiúk különböző játékokkal bizonyították be ügyességüket. A pétervásári MADISZ-on kívül a recski és bükkzséki szervezet is hozzájárult az ifjúsági nap nagy sikeréhez.

Ózdon a MADISZ és a SZIM közös erővel dolgozott június 2. sikeréért. Az összefogás és egyetértés meg is hozta eredményét: a felvonulás, a sportverseny és a táncbemutató egységes, hibátlan volt. Ha a harcos ifjúsági szervezetek összefognak, diadalmas sikereket érnek el.

A sajtóvárkonyi MADISZ ünnepét megzavarta a reakció galád támadása. Június 1-én este a KALOT-legények megrohanták a MADISZ helyiségét és kifosztották. Bútorokat hordtak el, a színpadot széjjelszedték, amit pedig nem tudtak megmozgatni, azt szétrombolták. Ezzel a módszerrel akarták a MADISZ-tagok kedvét szegni, így akarták tönkretenni a demokratikus ifjúság ünnepét.

A MADISZ-tagok életkedvét és buzgóságát azonban nem tudta a KALOT letörni: teljes számban vonultak fel június 2-án a hatalmas nézőközönség gyönyörűségére.

Tatabányán gyűlt össze a tatai szénmedence lelkes dolgozó ifjúsága. A MADISZ, a SZIM, a Ref[ormátus] KIE, a cserkészek és az úttörők mind egységesen vettek részt az ifjúsági napon.

Az ünneplők mlndenekelőtt megkoszorúzták a magyar hősök emlékművét, azután pedig a szovjet hősi emlékműre helyezték el koszorúikat. A gyűlést Timmer József, a MADISZ megyei titkára nyitotta meg. Az ifjúsági szervezetek vezetői mind az ifjúság egysége mellett foglaltak állást.

A bányászinduló hangjai közben indult el a díszes, virágos menet, délután pedig értékes kultúrműsor szórakoztatta az egybegyűlteket, azonkívül céllövölde, körhinta, hajóhinta is hozzájárult a nap sikeréhez.

A miskolci Tetemvár téren lányok és fiúk gyülekeztek, hogy megünnepeljék az ifjúság napját. A MADISZ itt is feltűnt rendezett, zárt soraival. Hatalmas transzparenssekkel, díszes kocsikkal és ötletes élőképekkel vonultak végig Miskolc utcáin. Délután 5 órakor kezdődött a nagyszabású kultúrelőadás, amelyet a miskolci ifjúsági szervezetek közösen rendeztek. Hatalmas sikert aratott a MADISZ „Petőfi diákotthon” népdalkórusa, a MADISZ „revü” pedig bebizonyította azt, hogy új tehetségek is akadnak. A revü zenéjét MADISZ-tag szerezte, a rendezés, a szöveg és az ízléses díszletek mind MADISZ-tagok munkája. A közönség hosszasan ünnepelte a MADISZ szentistváni matyó dal- és táncegyüttesét, akik csak több mint félórás újrázás után kerültek le a színpadról.

A műsor után a Koronában reggelig állt a bál.

Eger vasárnapi csendjét június 2-án hangos muzsika verte fel. Az egriek azonban nem haragudtak meg ezért a zenés ébresztőért: mindenki megértő szeretettel szemlélte az ifjúság lelkes felvonulását. Több mint ezer ifjú vonult végig Eger utcáin hangos jelzavakat kiabálva. Délután izgalmas futballmérkőzés során mérték össze erejüket az ifjúsági szervezetek, azonkívül különleges tornászmutatványokkal szerepeltek a nagyközönség előtt. Óriási sikere volt a közös kultúrműsornak, este pedig táborfűz fejezte be az ifjúság napját.

Debrecen minden ifjúsági szervezete megjelent vasárnap délelőtt a Bika nagytermében a Független Ifjúság kivételével. A nagygyűlés hitet tett az ifjúsági egység mellett. „A jövő legfontosabb feladata a társadalmi, rang- és valláskülönbség nélküli ifjúsági egység kiépítése.” A nagyszámú ifjúság kegyelettel adózott a debreceni ifjúság munkásság mártírja, Tóthfalussy József emlékének.

A Nagyerdőben változatos műsort rendezett az ifjúság. A vitorlázó-repülőök „edzést” tartottak modelljeikkel, melyek időnként berepültek a közönség feje fölé is. Este hatalmas sikerű bált rendezett a MADISZ.

A pécsi ifjúság hatalmas tömege vidám indulók hangja mellett vonult a pécsújhegyi sportpályára. A díszemlényen helyet foglaló előkelőségek előtt vonult fel a MADISZ, a SZIM és a cserkészek. Piros-fehér-zöld és vörös zászlóerdő borította az utcákat.

A MADISZ szónoka Titó marsallnak a magyar ifjúsághoz intézett üdvözlését tolmácsolta, majd a nagygyűlés határozati javaslatot fogalmazott meg, amelyben üdvözölte Titó marsallt és a jugoszláv ifjúságot, állást foglalt az ország újjáépítésének meggyorsítása mellett és ígéretet tett arra, hogy minden erejével támogatni fogja a jó pénz megteremtésének munkáját.

A délutáni műsorból kiemelkedett a MADISZ és SZIM futballmérkőzése, amelyet a MADISZ csapata nyert meg 3 : 2 arányban.

Kecskeméten a MADISZ zenekara zenés ébresztővel vonult végig a városban az ifjúság napján. A nagygyűlést a Városi Moziban tartották meg, amelyen több százan jelentek meg. Délután az ifjúság nagy sikerű kerti ünnepélyt tartott az Iparos Otthon helyiségeiben.

IFJÚSÁG, 1946. június 14 – július 2. – *A Magyar Ifjúság Napja vidéken.*

1946. JÚNIUS 21.

Tudósítás a Szovjet Antifasiszta Ifjúsági Bizottság képviselőinek szegedi látogatásáról

Amint jelentettük, szerdán délután Szegedre érkezett a Magyarországon tartózkodó Szovjet Antifasiszta Ifjúsági Bizottság küldöttsége. A szegedi demokratikus ifjúsági szervezetek képviselői már a város határában, a budapesti országúton, a Lemezgyárnál díszkapuval várták őket. A fogadtatás további részleteiről is beszámoltunk és mint megírtuk, a bensőséges fogadtatási aktusok után a vendégek és vendéglátók a szovjet hősök emlékművéhez vonultak és rövid megemlékezés keretében tették le koszorúikat. Közben a szegedi honvédszenekar a szovjet és magyar Himnuszt, valamint a gyászindulót játszotta. Innen ismét a MADISZ székházába vonultak és a szegedi ifjúság szórakoztató műsorral kedveskedett a küldöttségnek. Különösen nagy sikere volt Juhász Pál szép csengésű hangon előadott énekszámainak Dancsó Antal zongorakíséretével. Igen nagy sikert arattak a többi szereplők is. Komócsin Klára Majakovszkij egy költeményét szavalta sikeresen. Szántó Jenő hegedűszámokkal szerepelt Paulusz Elemér zongorakísérete mellett, Szilágyi Pál magyar műdalokat énekelt, Miletin Szmiljka egy szerb partizánköltő versét szavalta szerb nyelven Dániel György elvtárs tolmácsolásával, majd Mende Baba Nidica harmonikakíséretével szerb népdalokat adott elő. A lelkes tapsokkal kísért műsort az Általános Munkásdalárda kiváló énekszámai fejezték be dr. Endrődy Ferenc gyakorlott vezetésével. A műsor keretében osztották ki Turcsányi Lajos országos MADISZ-vezető közvetlen szavai kíséretében a szénbányász-rohambrigádosoknak a MADISZ dicsérő oklevelét és rohambrigádos jelvényét.

A műsor után közös vacsorán vettek részt a küldöttség tagjai, ahol a politikai pártok és az ifjúsági szervezetek képviselői köszöntötték a vendégeket. Csütörtökön délelőtt pedig ugyancsak a MADISZ székházában a baloldali ifjúsági szervezetek vezetőivel folytattak közös megbeszélést, majd déltájban utaztak tovább Békéscsabára.

Blatyin elvtárs nyilatkozata a szovjet – magyar ifjúsági kapcsolatok
kimélyítéséről.

A *Délmagyarország* munkatársa Szegedről való elutazásuk előtt felkereste a Szovjetunió Antifasiszta Ifjúsági Bizottságának kiküldötteit és a szegedi ifjúságról szerzett tapasztalataikról érdeklődtünk.

– Mindazoknál, akikkel Szeged ifjúságából találkoztam – mondotta Anatolij Blatyin, a küldöttség vezetője –, nagy és őszinte barátságot tapasztaltam a szovjet ifjúság iránt. Láttam, hogy nagy lelkesedéssel vannak irántunk. A szerda esti előadás pedig megmutatta, hogy igen sok tehetség van Szeged ifjúsága között, különösen Juhász Pál énekes tetszett nagyon

– Az a baráti érzés – folytatta közvetlen hangú, baráti nyilatkozatát Anatolij Blatyin –, amelyet a szegedi ifjúság kifejtett a szovjet ifjúság iránt és az a meleg fogadtatás, amelyben részesültünk, azt a benyomást tette ránk, hogy Szeged ifjúsága szoros kapcsolatot kíván teremteni a szovjet ifjúsággal politikai, sport, kulturális és

egyéb téré is. Biztosítatham Szeged ifjúságát, hogy mi igen kedves emlékeket viszünk a szovjet ifjúságnak erről a találkozóóról.

Arra a kérdésünkre, hogy milyen gyakorlati módját látná a két nép ifjúságának közeledésére, A. Blatyin a következőket válaszolta:

– Először is a küldöttségcsere útján. Amint bizonyos technikai akadályok megengedik, a legrövidebb időn belül várjuk a magyar ifjúság küldöttségét is a Szovjetunióba. Ezenkívül igen jó alkalom nyílik a kapcsolatok felvételére sport terén is. Sokat hallottunk már a magyar sportolókról, szeretnénk tehát meg is ismerkedni velük. Egyébként most legújabban a Szovjet – Magyar Művelődési Társaság ifjúsági csoportjának segítségével és munkáján keresztül gondoljuk felvenni a közvetlenebb kapcsolatot a magyar és szovjet ifjúság között. Erre vonatkozóan a néhány nappal ezelőtt Budapesten tartott MIOT- (Magyar Ifjúság Országos Tanácsa) ülés is hozott ilyen irányú határozatot.

Anatolij Blatyin azzal fejezte be nyilatkozatát, hogy bízik benne, a magyar ifjúság megtalálja a lehetőséget a legszorosabb baráti együttműködés kiépítésére és ezáltal kölcsönösen megismerhetik egymás életét, film- és könyvcserék útján a személyes találkozásig is egymás kultúráját. Ő pedig nemcsak maga, de az egész szovjet ifjúság nevében is a legmelegebb üdvözetét küldi a sajtón keresztül is a demokratikus magyar ifjúságnak.

DÉLMAGYARORSZÁG, 1946. június 22. – *A legszorosabb baráti együttműködést szeretnénk megvalósítani a szovjet ifjak a magyar ifjúsággal.*

Az első szovjet ifjúsági delegáció a MADISZ meghívására, a MIOT vendégeként 1946. június 5 – 26-ig tartózkodott Magyarországon, Anatolij Blatyin, a *Komszomolszkaja Pravda* egyik szerkesztőjének vezetésével. Tájékoztattak a magyar ifjúsági mozgalom helyzetéről, meglátogattak csepeli és angyalföldi üzemeket, jártak középiskolákban, tanoncotthonokban és a Györfly-kollégiumban. Szegeden, a Viharsarokban, Miskolcon és több környező községben vettek részt gyűléseken, baráti találkozókon. A magyar fiatalok mindenütt lelkes hangulatban fogadták a vendégeket, akik beszámoltak a Komszomol mozgalmi munkájáról. A látogatás során született a jelszó: „Szovjet – magyar barátság – harcolj érte ifjúság!” (Lásd még *Egységbe ifjúság!*... 300–306. old.) Június 17-én – a delegáció budapesti tartózkodása idején – tüzet nyitottak az utcán közlekedő szovjet katonákra a Teréz körút (ma Lenin körút) egyik házának tetejéről. Két szovjet tisz és egy ott járó leány meghalt, többen megsebesültek. A merénylő egy fiatalkorú, aki tagja volt az 1944. október 15-e után megalakult, a német fasiszta hadsereg oldalán harcoló önkéntes Hunyadi páncélgránátos alakulatnak. (*Szabad nép*, 1945. július 10.) A baloldali ifjúsági szervezetek követelésére július közepén a belügyminiszter feloszlatta a demokráciaellenes tevékenységet folytató ifjúsági egyesületeket, köztük a KALOT, a KALÁSZ fővárosi és vidéki csoportjait. (PI Archivum 286. f. 18. ő. e., *Egységbe ifjúság!*... 313–318. old., *Szabad Nép*, 1946. július 24.)

Tudósítás a MADISZ megyei titkárainak országos értekezletéről

A MADISZ megyei titkárai e hó 5-én és 6-án országos értekezletet tartottak és meg-tárgyalták a mozgalom időszerű kérdéseit.

Az első napon Koós Béla orsz. titkár megnyitója után Nonn György, a MADISZ országos főtitkára tartott politikai beszámolót. Megemlékezett a magyar kormány-delegáció külföldi utazásairól¹ és felvázolta azokat a hatalmas erőfeszítéseket, amelyeket az ország vezetői a jó béke érdekében tesznek. Az ifjúsági helyzetről szólva kifejtette, hogy a MADISZ tekintélye és befolyása a legutóbbi időkben nagymértékben növekedett. Ez a tekintélynövekedés annak az eredményes munkának köszönhető, amelyet a MADISZ külföldön és belföldön egyaránt végez. Nemrégiben Ausztriában, Jugoszláviában és Bulgáriában jártak küldötteink² és 15 nemzet ifjainak delegátusai előtt fejtették ki a magyar nép és a magyar ifjúság békecéljait. A mi nemzetközi tevékenységünk törte át először a háború által határainkon emelt falakat és rajtunk keresztül kapott hírt először személyes érintkezés formájában a világ Magyarországról. Küldötteink mindenhol, amerre csak megfordultak, felkeltették a jóindulatú érdeklődést hazánk iránt.

S amíg a MADISZ minden erejét megfeszítve dolgozik a jó béke előkészítésén és a jó pénz érdekében, addig lelkiismeretlen elemek vezetése mellett egyre-másra szervezkedik a reakció az ifjúság körében is. A politikai rendőrség sorra lerántotta a leplet ezekről a szervezkedésekről, amelyeknek szálai legtöbbször a Független Ifjúság és a KALOT berkeibe vezettek. Mi követeltük, hogy ezeket az egyesületeket tisztítsák meg a fasiszta és reakciós elemektől, értünk is el eredményeket, de ezek egyáltalán nem kielégítőek. A Független Ifjúságban ma is ugyanazok a vezetők ülnek, akiknek reakciós sovíniszta tevékenysége felbátorítja az összeesküvőket,³ a KALOT-ban pedig Mindszenty mesterkedései teszik lehetetlenné a jóindulatú elemek működését. A különböző többi reakciós egyesületekben is olyan a helyzet, hogy ezzel szemben nekünk fel kell vennünk a harcot. Nem fogjuk túrni, hogy bármelyik ifjúsági szervezet a demokrácia takarója alatt a fasiszta maradványok és a reakció bűvőhelye legyen.

Ma az egész ország harcban áll a jó pénzért és a jó békéért. Ezeknek elérése érdekében a MADISZ máris igen sokat tett. Az eddigi teljesítményeket azonban politikai és gazdasági téren is fokozni kell. Ez a MADISZ mai feladatainak egyik oldala. A másik oldalon a többi demokratikus ifjúsági szervezettel való együttműködés kimélyítése áll. Ki kell építeni ezt az együttműködést elsősorban a SZIM-mel, a SZIT-tel és a Népi Ifjúsági Szövetséggel. De valamennyi olyan ifjúsági szervezettel is, amely hajlandó a magyar demokrácia megerősítése érdekében sorompóba állni.

A második napon megtárgyalták a megyei titkárok a MADISZ időszerű szervezési, nevelési és sportkérdéseit. A különböző beszámolókból kitűnt, hogy az utolsó három hónapban a mozgalom 50%-os fejlődést könyvelhet el. A rohammunkák terén mutatkozó hatalmas eredmények (amelyekről lapunk más helyén számolunk be) megerősítették a szervezeti felépítést is. A jó pénzért folytatott küzdelem ugyanis nagymértékben aktivizálta a tagságot és megerősítette az egészséges versenyzési kedvet. Fokozza

a szervezeti megerősödést az a fejlődés is, amely a leánymozgalom terén mutatkozik. Az önálló leánycsoportok megalakítása ösztönzően hat a fiúkra is. Kiemelték a megyei titkárok azt a segítséget, amelyet az *Ifjúság* kemény harcok kiállása és a munkafüzet kitűnő gyakorlati útmutatásai nyújtanak.

De nem szabad megfélemlkezni a különböző fogyatékoságokról sem. Ez elsősorban a helyi szervezeteknek a megyei titkárságokhoz, és az Országos Központozóhoz való kapcsolatainál mutatkozik. Ezeket a kapcsolatokat gyakori jelentésekkel és pontos adatszolgáltatással meg kell erősíteni. Nem kielégítő a vidéken a különböző ifjúsági szervezetek együttműködése sem. Ezért minden módon elő kell segíteni a MIOT helyi szerveinek megalakulását és ezen belül az együttműködés kifejlődését.

Az értekezlet ezután a második Országos Kongresszussal kapcsolatos tennivalókkal foglalkozott. A kongresszus nemcsak magyar, de nemzetközi ifjúsági viszonylatban is hatalmas esemény lesz. Több mint tíz külföldi ifjúság képviselői lesznek tanúi a MADISZ hatalmas seregszemléjének, amelynek fő feladata az új program és alapszabály kidolgozása. Ilyen nagy feladat megoldása természetesen komoly felkészülést igényel. A megyei titkárok irányítása mellett most országsszerte megindul a nagy munka, hogy a kongresszus küldöttei kellően felkészülve láthassanak majd munkájuk elvégzéséhez.

A határozatok

A megyei titkárok értekezlete tanácskozásainak végén határozati javaslatot fogadott el, amelyben üdvözlí a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség Párizsban⁴ rövidesen összeülő tanácsát s munkájához sok sikert kíván. Tiltakozik Franco uralma ellen⁵ és bejelenti a MADISZ csatlakozását a világ őszinte demokratáinak a fasiszmus elleni harcához. Üdvözlí a határozat a szovjet ifjúságot és a nemrégiben Magyarországon járt szovjet ifjúsági delegációt. Üdvözlí a magyar kormány erőfeszítéseit a jó béke érdekében és állást foglal a szomszéd népekkel való barátság, valamint a Magyarországon lakó más nemzetiségű népcsoportok egyenjogúsága mellett. Elítéli a szlovákiai magyarok üldözését és reméli, Csehszlovákia demokratikus ifjúsága nem fogja tétlenül nézni, hogy ilyen módon akadályozzák meg a Duna völgye népeinek megbékélését.

Nemzeti függetlenségünk, jövőnk, a jó hírnevünk érdekében a legmélyebben elítéljük a fasiszta összeesküvéseket és követeljük a bűnösök haladéktalan és szigorú megbüntetését, követeljük továbbá minden olyan ifjúsági szervezet felosztatását, amelynek demokratikus működéséhez kétség férhet.

A demokratikus ifjúsági szervezetek baráti együttműködésének biztosítására, megyei viszonylatban és helyi viszonylatban is elősegítjük az Ifjúsági Tanácsok megalakulását.

Fokozott figyelmet fordítunk az ifjúság szociális problémáinak megoldására.

A második Országos Kongresszusig fokozzuk a rohammunkákat a jó pénz megteremtéséért, a kongresszus sikeréért.

A kongresszusig minden helyi szervezetben kialakítjuk a leánycsoportokat és berendezzük a leányszobákat.

A megyei vezetőségek vállalják, hogy havonta húsz napot a vidéki szervezetek meglátogatására fordítanak.

Annak tudatában, hogy az egész magyar társadalom érdekében folytatott munkánk

eredményét növeli az idősebbek támogatása, minden egyes MADISZ-szervezet mellé megismerjük a MADISZ pártoló és tanácsadó testületét olyan idősebbekből, akik jó tanáccsal támogatni fogják a MADISZ helyi szervezetek munkáját.

A II. kongresszusra úgy készülünk fel, hogy: Kíméletlen harcot folytatunk népünk ellenségei ellen. Fokozott erővel dolgozunk a jó pénz megteremtéséért. Erősítjük a MADISZ szervezeteit és megvalósítjuk a demokratikus ifjúsági szervezetek harcosszefogását.⁶

A megyei titkári értekezlet a MADISZ fejlődésének fontos állomása volt. Számot vetett az eredményekkel, de a kétségtelenül meglévő hibákkal is, és kijelölte a további fejlődés irányát. Szervezeteink az értekezlet nyomán új ösztönzést kapnak és továbbhaladhatnak azon az úton, amely a MADISZ újabb hatalmas eredményeihez vezet.

IFJÚSÁG, 1946. július 12. — Jó munkát végzett a megyei titkárok értekezlete.

¹ Kormányküldöttség tárgyalásokat folytatott Moszkvában 1946. április 9 – 18-ig és június 11 – 19-ig Washingtonban, majd június 22 – 25-ig Londonban és Párizsban.

² A MADISZ küldöttsége májusban részt vett a Szabad Osztrák Ifjúság (FÖJ) kongresszusán Bécsben. (Ifjúság, 1946. június 7.) Kende István vezetésével 5 tagú delegáció utazott Zágrába, a Jugoszláv Ifjúsági Szövetség (USAOJ) kongresszusára május végén. (Ifjúság, 1946. június 7.) Ezzel egy időben a MADISZ képviseltette magát a bolgár demokratikus ifjúság első kongresszusán Szófiában. (Ifjúság, 1946. június 21.)

³ Lásd a 72. és 77. dokumentumok jegyzetét.

⁴ 1946 elején a DIVSZ Tanácsának székhelye Párizs lett. Itt nem tartott ülést a DIVSZ Tanácsa, de Párizshoz fűződtek az I. VIT (Prága 1947. július) előkészítésének munkálatai.

⁵ 1946-ban a DIVSZ nagy hatású szolidaritási kampányt kezdeményezett a spanyol fasiszta Franco-rendszer elszigetelésére. Franco fasiszta rendszere 1936 óta volt uralmon.

⁶ A felsoroltakon kívül a megyei titkárok értekezlete elhatározta azt is, hogy széles körű gyűjtést indítanak a MADISZ vidéki szervezetei a II. Országos Kongresszus küldötteinek ételmezésére. A „Kongresszusi gyűjtés” elnevezésű mozgalom július közepén kezdődött. A MADISZ-központ szervezési osztálya körlevélben ismertette a gyűjtés célját és a szükséges tennivalókat. A kongresszusi gyűjtést soron kívüli rohammunkának tekintették. (Ifjúság, 1946. július 12.)

79

1946. JÚLIUS 13.

Jegyzőkönyv a MIOT üléséről: határozatai a legfontosabb politikai kérdésekről és működési szabályzatáról

Felvétetett a Magyar Ifjúság Országos Tanácsának 1946. július 13-án, Üröm községben tartott üléséről.

Jelen vannak: A MADISZ részéről Nonn György főtitkár, a Független Ifjúság részéről Hám Jenő országos elnökségi tag, a Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom részéről Egri György főtitkár, a Népi Ifjúság részéről S. Szabó Pál országos elnök, a Szakszervezeti Ifjúság és Tanoncmozgalom részéről Dénes István főtitkár, a Magyar Egyetemi és Főiskolák Hallgatók Egyesületeinek Szövetsége részéről Jónás Pál elnök, a Református KIE részéről Nagy Gyula főtitkár és a Haladószellemű Cserkésztestek Munkaközössége részéről Hász István.

A Magyar Ifjúság Országos Tanácsa ezen értekezletének célja

- I. egységes álláspont kialakítása bizonyos politikai kérdésekben,
- II. a MIOT működési szabályzatának kidolgozása,
- III. a MIOT közös feladatainak kidolgozása a legközelebbi időszakra.

Határozatok

I. A Magyar Ifjúság Országos Tanácsa következőkben szögezi le álláspontját a nemzetünket érintő fontosabb politikai kérdésekben:

Nem ringatjuk magunkat a békeszerződést illetően illúziókban. Tisztán látjuk, hogy ebben a kérdésben egy elrontott helyzettel állunk szemben. A 25 esztendő jobboldali rendszer után nem várhatunk jobb eredményeket. Ezért az úri Magyarország felelős, amely éppen azért, hogy elterelje a népek figyelmét a szociális kérdésekről, egy egészen esztelen és hamis politikát folytatott 25 éven keresztül, amelynek káros következményeit a nemzet most szenved. Abban, hogy nemzetünk ilyen súlyos helyzetbe jutott, nemcsak a vezetők voltak a hibásak, hanem a nép is, amennyiben ennek a szemléletnek helyt adott és azt támogatta. Mindezek ellenére reméljük, hogy a nagyhatalmak a békekötés alkalmával figyelembe veszik a magyar kormány békeigényeit.

A magyar ifjúság nem akar a jövőben egy vak, a magyar nemzetet katasztrófába vivő, revizionista politikát követni. Következésképpen harcolni fog a kisebbségben élő magyarság jogainak biztosításáért és ebbe a harcba bekapcsolja a többi nemzetek ifjúságát is.

A magyar ifjúság harcos hirdetője kíván lenni a kossuthi federációs gondolatnak, amely szerintünk egyetlen megoldása lehet a Duna medencei népek békéjének. És hisszük azt, hogy ennek az előfeltételei a szomszédos népek ifjúságával is meglesznek.

A Magyar Ifjúság Országos Tanácsa vallja azt, hogy népünk teljes függetlensége, demokráciánk gazdasági és kulturális fejlődése felé vezető úton legfontosabb állomás a szovjet barátság. Ennek a ténynek felismeréseképpen minden demokratikus ifjúsági mozgalom feladata a szovjet barátság építése. A magyar nemzet érdekét szolgáljuk akkor, amikor keressük mi, ifjúsági vonalon is a Szovjetunióval való barátságot. Közös erővel megteszünk mindent hogy az ennek útjában álló érzelmi és múlt nevelésből eredő gátlásokat ledöntsük. Ugyanakkor fontosnak tartjuk, hogy az angolszász országok ifjúságával is kiépítsük kapcsolatainkat.

Szükségesnek tartjuk a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség és a többi országok demokratikus ifjúsági szervezeteivel a szoros kapcsolatot.

A demokratikus erők összefogása nemzeti szükségesség Magyarországon. Az ifjúság, mint a nemzeti erők egy része, legyen ennek a propagálója az ország talpraállítása és a demokráciánk jövője érdekében.

Az ifjúsági szervezetek megindítják a kíméletlen harcot a korrupció és az önkényeskedés ellen.

II. A MIOT működési szabályzata.

1. A MIOT a demokratikus szellemű ifjúsági mozgalmak akció- és munkaközössége. Célja: a demokratikus ifjúsági erők összefogása a márciusban kibocsátott felhívásban foglalt 8. pontból álló program megvalósítása érdekében.

2. A MIOT tagszervezetei csak országos jellegű demokratikus ifjúsági mozgalmak lehetnek. Új tagok felvételéhez kétharmad szavazati többség szükséges.

3. A MIOT-ból kizárhatók összegegyeztetetlen a szervezetek:

a) melyeknek működése összegegyeztetetlen a MIOT programjával,

b) amely tagszervezet a program megvalósításában nem kíván részt venni, vagy arra képtelen. A kizárási határozathoz 2/3 szavazattöbbség szükséges.

4. A MIOT tagjaiból egy főtitkárt választ. A választás minden évben újra történik. A főtitkár feladata:

a) összehívni a MIOT-üléseket,

b) összeállítani a napirendi pontokat,

c) a MIOT határozatait jegyzőkönyvbe foglaltatni és azok végrehajtásáról gondoskodni,

d) a MIOT-ot esetről esetre megválasztandó egy, két tag kíséretében kifelé képviselni,

e) a MIOT főtitkárnak a következő évre Nonn Györgyöt választja meg.

5. A Tanács munkáját tanácsuléseiben és munkaközösségeiben végzi.

6. A határozatokat minden szervezet saját hatáskörén belül hajtja végre.

7. A Tanács határozatképes akkor, ha a szervezetek képviselőinek 2/3 része jelen van. A határozatok elfogadásához egyszeri szótöbbség kell.

8. A MIOT-ban részt vevő szervezetek városonként és falvanként MIOT-hoz hasonló összekötő bizottságokat létesítenek.

9. A tagszervezetek időnként megbeszéléseket tartanak a MIOT-ban levő többi szervezetekkel.

III. A MIOT fontosnak tartja, hogy a magyar ifjúság minél nagyobb mértékben vegyen részt az ország újjáépítésében és gazdasági talpraállításában. Ezért felhívja a tagszervezeteit, hogy toborozzanak önkéntes ifjúsági munkacsoportokat az újjáépítés legfontosabb munkaterületeire.

Az ifjúság különböző rétegeinek nevelése érdekében a MIOT támogatja a közép- és felsőiskolás kollégiumok, tanoncotthonok és mezőgazdasági tanfolyamok létesítését szolgáló megmozdulásokat.

A legközelebbi jövőben a MIOT sajtófogadáson ismertesse célkitűzéseit.

A MIOT augusztus második felében nagygyűlést rendez a Viharsarok valamelyik városában.

K. m. f.

PI Archivum 274. f. 18/24. ó. e. – Eredeti tisztázat.

Ezt a működési szabályzatot 1947. október 29-én a megváltozott mozgalmi körülményekre való tekintettel módosították. A legfontosabb változások a következők voltak:

a) Az első pont megfogalmazása megváltozott: „A MIOT a magyar demokratikus mozgalmak, szövetségek, egyesületek munkájának összegegyeztetésére és az egész demokratikus magyar ifjúság közös célkitűzéseinek megvalósítására, bel- és külföldi képviselőitère létrehozott tömörülés.”

b) A második pont bővült egy ponttal, amely felsorolta a MIOT-ban részt vevő szervezeteket és képviselőik számát: MADISZ 1, FISZ 1, SZIM 1, SZIT 2, MEFESZ 2, Úttörők 1, KIE 1, Cserkészek 1, NISZ 1, MNDSZ 1.

c) A negyedik pontban a főtitkár jogkörét szélesítették, külön pontokban rögzítették megválasztásának módját és feladatait.

d) Az ötödik pont megfogalmazását bővítették, a MIOT munkabizottságait önálló hatáskörrel ruházták fel.

e) A hatodik pont új szövege egyértelműen kimondta: „A MIOT határozatai kötelezőek mind a tanácstagokra, mind az általuk képviselt szervezetekre.”

1946. JÚLIUS 26.

A MADISZ Országos Vezetőségének körlevele a szervezetekhez Acélfedezet-csoportok alakítására

A MADISZ Országos Vezetősége fölhívja összes szervezeteit, hogy haladék nélkül szervezzék meg Acélfedezet-csapatukat.

Mi az Acélfedezet? A demokratikus magyar ifjúság egész országra kiterjedő tömegmozgalma a jó pénz megvédésére.

A magyar ifjúság becsületesebb része teljes erejével részt vesz a termelőmunkában, a jó pénz legfontosabb alapjának megteremtéséért. Rájöttünk azonban, hogy termelőmunkánk önmagában nem biztosíték arra, hogy a jó pénz ne csak forgalomba kerüljön, hanem értékálló is maradjon. Hiába dolgozik megfeszített erővel paraszt-, munkás- és értelmiségi ifjúságunk legjobb része, ha munkájuk gyümölcsét a spekulánsok, valutázók, feketézők, rendeletkijátszók dologtalan hada, a szervezett reakció vágja zsebre. Az augusztus 1-én kibocsátandó jó pénz¹ csak akkor lesz a mi értékálló pénzünk, ha munkánk gyümölcsét is mi magunk, az érte dolgozók élvezzük. Ezt csak úgy valósíthatjuk meg, ha éber figyelmünket egy pillanatra se vonjuk el az áru útjáról. A gabona jusson el a munkáshoz, az ipari termék a parasztsághoz! Demokratikus kormányunk a szigorú rendeletek sorát bocsátja ki a mi érdekünkben. Minden azon áll vagy bukik, hogy e rendeleteket végre tudják-e hajtani. Ezek a rendeletek nem maradhatnak papirosrendeletek! Ezért végrehajtásukon mi is örködni akarunk!

A demokratikus magyar köztársaságnak megvannak a maga hivatott szervei, melyek a rendeletek végrehajtását ellenőrzik. De a múlt tapasztalatai azt mutatják, hogy a feketezés, valutázás, árurejtegetés tömegjelenséggé vált s pillanatnyi előnyökért jóhiszemű emberek seregét is a reakció szervezett táborába állította. Ezzel szemben nekünk is tömegmozgalommal kell válaszolnunk.

Az Acélfedezet a magyar ifjúság élcsapata, mely élén jár a forintot védő társadalmi megmozdulásnak és ki nem apadó fedezete marad a jó pénznek.

Mi az Acélfedezet feladata?

Fiatalos lendülettel és mozgékonyssággal, éberséggel és megvesztegethetetlenséggel, nem lankadó harci kedvvel támogatni a forint érdekében hozott rendeleteket ellenőrző szervek (rendőrség, pénzügyőrség, termelési bizottságok, üzemi bizottságok stb.) munkáját.

1. Minden helyi szervezet megbizsa egy tájékozott és szervezőképes vezetőségi tagját az Acélfedezet-csapatok irányításával.

2. Minden helyi szervezet, összes aktív tagjainak bevonásával 5–5 főből álló Acélfedezet-csapatokat alakít, fiúk, lányok vegyesen. A csapatok 1-től kezdődően számmal jelölik magukat. (Pl. Sarkadi Acélfedezet 1-es, 2-es, 3-as, 4-es stb. csapata.)

3. Minden ötös csapatnak is legyen egy felelős kapitánya.

4. A helyi szervezet Acélfedezet-vezetője azonnal lépjen érintkezésbe a helyi hatóságok demokratikus vezetőivel (rendőrkapitány, termelési bizottság elnöke, főjegyző, üzemi bizottság elnöke stb.), azokat az Acélfedezet céljáról és szervezetéről tájékoztassa és velük egyetértésben, a helyi adottságoknak megfelelően a munkaterületeket állapítsák meg. (Piacellenőrzés; malomellenőrzés; gyárak és üzemek ellenőrzése, nehogy a termelt árut elrejtsek; feketepiac felkutatása; beszolgáltatás ellenőrzése olyan értelemben, ahogyan azt az új, a szegényparasztság érdekeit védő módosított rendelet előírja; országutakon való szállítás ellenőrzése; küzdelem a csempészés ellen; a rendeletek ellen úszítók leleplezése; harc a korrupció minden fajtája ellen stb.) Az Acélfedezet-vezetőknek ismerniük kell az összes forint védelméről szóló rendeleteket és a helyi viszonyoknak megfelelően osszák fel az egyes csapatok munkafeladatait.

5. Egy csapat lehetőleg állandóan egy munkaterületen dolgozzék.

6. A helyi szervezet Acélfedezet-vezetője a csapatok megalakulásáról és számáról, valamint a hatóságok nevééről, amelyekkel kapcsolatba léptek, augusztus 15-ig írásbeli jelentést tartoznak küldeni az Országos Központnak. (A borítékra feltűnő helyen rá kell írni, hogy „Acélfedezet”.)

Minden egyes Acélfedezet-csapattagnak szigorúan lelkére kell kötni, hogy senkihez és semmihez nyúlni nem szabad. A csapatok feladata az, hogy fiatalos leleményességgel felkutassák és tetten érijék a visszaélőket, értesítsék a hatóságot és jelentést készítsenek két példányban. A jelentést tanúkként a csapat összes tagjai aláírják, egyik példányát az illetékes hatósághoz, a másikat az *Ifjúság* szerkesztőségének haladéktalanul eljuttatják, hogy leleplezéseiket sajtó útján nyilvánosságra hozhassuk.

Jelszavunk: öntevékenység, tapintat, becsület és kíméletlenség!

Az Acélfedezet-csapatok tagjai egy pillanatra se felejtsek el, hogy felelősségteljes munkájuktól nemcsak a jó pénz minél nagyobb sikere, de a demokrácia fiatal harcosainak becsülete is függ!

Riadó Acélfedezet! Rohamra a jó pénz megvédéséért!

MADISZ Országos Vezetősége

IFJÚSÁG, 1946. július 26. – *Körlevél összes szervezeteinkhez/ Alakítsátok meg Acélfedezet-csapatokat.*

¹ 1945. január és 1946. augusztus 1. között Magyarországon volt a világtörténelem egyik legnagyobb inflációja. „1945. december 31-én a forgalomban levő bankjegymennyiség 765.45 milliárd pengőt tett ki egy negyedév leforgása alatt, 1946. március 31-re azonban már 34.001.60 milliárdot. Újabb negyedév után, 1946. június 30-ára viszont a gazdasági életben nem is használt számokat, 6277 trilliót, július 31-én 47.349.492 trillió pengőt.” 1946. augusztus 1-én kibocsátott 1 új forint formailag 4.000.000 kvadrillió pengővel volt egyenértékű, más szóval az átváltására gyakorlatilag nem volt szükség. (Lásd: A magyar népi demokrácia története 1944–1962. Kossuth Könyvkiadó 1978. 77. és 81. old.)

1946. AUGUSZTUS 1.

Tudósítás a MADISZ-fiatalok hídépítő munkájáról

Hatalmas ütemben folynak a Déli összekötő vasúti híd helyreállításának munkái. A tél beállta előtt készen kell lennie a hídnak. A honvédség alakulatai, hídmunkások, lakatosok, szerelők, kövezőmunkások dolgoznak az ideiglenes híd mellett épülő új vasúti hídon. Egy hete pedig a MADISZ felhívására tömegesen jönnek vakációzó diákok, ifjűmunkások is a hídra. Az első százas csoport létszáma négy nap alatt százhatvanötre, az ötödiken háromszázhetvenre emelkedett.

Élvezik a szokatlan munkát a diákgyerekék. A háromszázhetven ifjúnak több mint egyharmada középiskolás tanuló. Ők szeptemberig fognak csak dolgozni, de a többiek itt akarnak maradni a hídon végig.

– Nagyszerűen dolgozik a MADISZ! – ezt mondja Gombos elvtárs, a MÉMOSZ ellenőre, ezt mondja az építést vezető főtanácsos, a csoportvezető előmunkás, ezt mondja mindenki. A napi munkát 5–6 óra alatt végzik el, egymással versenyezve hordják a követ, lapátolnak, talicskáznak.

Petőfi, Kossuth, Ságvári, József Attila nevét viselik a munkacsoportok. De csoportot neveztek el a IX. kerületi MADISZ nemrég meghalt 18 éves hőséről, Karikás Lászlóról is.

Rövidnadrágban, ing nélkül dolgoznak. Néhányan szandált viselnek, a legtöbbször erősen megviselt cipő.

– Ebédelni, fiúk, ebédelni – hallatszák a kiabálás. A hídépítők felcsillanó szemekkel szaladnak csajkáikért. A legfürgébbek már markolják is a húszdekárs kenyérdarabot és belemerik kanalukat a lencsefőzelékbe. Jól esik nekik a finom, meleg étel. Jól megszolgálták valamennyien.

SZABAD NÉP, 1946. augusztus 1. – *Fiatalok a hídon.*

A MADISZ felhívására és szervező munkája nyomán a fiatalok nagy lelkesedéssel vettek részt a különböző rohammunkákban. 1946 nyarán a lerombolt dunai hidak megépítése nagy erőfeszítéseket igényelt a társadalomtól. Az első ifjúsági hídépítők a győri híd építésénél vettek részt. (*Népszava*, 1946. május 4.) Budapesten július végén a Déli összekötő vasúti híd helyreállításával párhuzamosan a Szabadság-híd munkálatai is megkezdődtek. A MADISZ kerületi szervezetei rendszeresen, csoportokban mentek szombat délután és vasárnap egész napos rohammunkára. Együtt dolgozott a hídépítőkkel 450 fiatal. (*Ifjúság*, 1946. augusztus 2.)

Újságcikk a jugoszláviai nemzetközi építőtáborban dolgozó fiatalokról

Levelt kaptunk Jugoszláviából: az „Ifjúsági Vasútvonal” építésére indult ötven MADISZ-ifjú egyike számol be a levélben a csoport útjáról, munkájáról.

A levelet — részleteiben — itt közöljük. Egyszerű munkásifjú írása. S ahogy olvasuk — bevalljuk —, dagadozik a szívünk a büszkeségtől. Ez az ötven ifjú ott lent Jugoszláviában többet tesz a magyar béke, a népek testvérisége ügyéért, mint száz vagon irat és bizonyíték. S egyúttal bizonyítéka ez az írás a jugoszláv nép, az egész demokratikus világifjúság csodálatos, mély emberiségének. Büszkeséggel eltelve mutatjuk föl ezt a levelet minden kételkedőnek, sőt, demokráciánk, demokratikus ifjúságunk minden ellenségének is: az a nép, az a szellem, amely másfél év alatt ilyen ifjakat nevel, minden nehézségen győzedelmeskedni fog.

Íme a levél:

Kedves Tagtársnők és Tagtársak!

Tudatom veletek, hogy az „Ifjúsági Vasútvonalhoz” tizedikén szerencsésen megérkeztünk. Most szeretnék beszámolni nektek a mai napig történetekről. . .

A vonat Subotica (Szabadka) állomásának közepén áll meg. Ifjú néptárs fogad bennünket. Arca sugárzik az örömtől, hogy megérkeztünk. A szervezetek üdvözlét adja át, mondja, hogy éjjel 11 órától hajnali négyig vártak bennünket, vagy ezer fiatal gyűlt össze, zenekarral, énekkórusokkal. Akkor úgy gondolták, hiába várnak és hazamentek. De nemsokára újra kijönnek. Már érkezik is az első csoport, vagy ötven leány. Az egyik tanonciskola növendékei, szemükön látszik, hogy igaz szívből közelnek felénk. De azt hiszem, lelkesedés- és örömben mi sem maradunk sokkal mögöttük. Többen tudnak magyarul közülni, kérdésekkel halmoznak el bennünket s meglepő, hogy szinte mindenről tudnak, ami Magyarországon történik. Pár perc múlva megjelenik egy leány, hatalmas tálccával a kezében, a tálca magasan megrakva szalámis kenyérral. A kenyér itt olyan fehér, mint a papír, amelyre most írok. A mieink azonnal rávetik magukat a kajára, pár pillanat s már csak az üres tálca látható, de már közeledik egy újabb tálca s ez így megy tovább, amíg csak szusszal bírjuk. Átlag tíz szalámis kenyeret ettünk meg. Közben egyre többen érkeznek, körülfigognak bennünket, enni-valók tömegével halmoznak el, az egyik csoport kb. tizenöt kiló szalámit, a másik száz vekni kenyeret hoz. . .

Meglep bennünket az a szervezethez, ami itt tapasztalható. Nálunk odahaza egy hétig kellett kilincselni a különböző hivatalokban, hogy kapjunk két tehervagont. Itt a Népi Ifjúság vezetője bemegy Kurucz Pistával az állomásfőnökhöz és fél óra alatt megvan a különvonatunk. Magyarországon mindenütt az iratainkat nézték, még a kalauz is. Itt egész utunk alatt csak a határon nézték meg, tisztelegtek s azóta senki semmiféle iratot nem kér tőlünk. . .

Két terepjáró gépkocsin, kanyargós serpentinutakon délután megérkeztünk Zivinicire, táborhelyünkre. A megérkezés, amíg élek, emlékezetemben marad. A már itt levő lányok és fiúk egyenruhában, századokra oszolva fogadtak bennünket.

Több ezren voltak, különböző magyar brigádok, szerbek, isztriaiak, horvátok, olaszok, triesztiiek és még sokan mások. Miközben mi is felsorakoztunk, állandóan zúgott a kiáltás: zivija madarska omladina — éljen a magyar ifjúság. Az üdvözlő beszédek után mi a magyar, ők a jugoszláv Himnuszt énekelték el. S egyszerűen odarohannak hozzánk, vállukra kapnak mindnyájunkat s így visznek sátrainkhoz bennünket.

Nem akarok dicsekedni, de nagyon jól élünk itt. Szerdán fociztunk az olaszokkal, nagy nehezen kikaptunk tőlük 2:1-re. Reméljük, vasárnap megverjük őket. A jugoszlávokat viszont kézilabdában 2:0-ra megvertük. Esténként a különböző országok fiaival és leányaival beszélgetünk és mókázunk. Az olasz lányok nagyon szépek és csinosak, barátságosak és sokat táncolnak. . .

Az első munkanapon 45-en ötven köbmétert töltöttünk fel hat óra alatt. Ez személyenként 1,11 köbméter. Első napi munkánkért meg is dicsértek bennünket, mert a többi brigádok az első nap átlag 0,50 köbmétert értek el. A legtöbb idáig 0,70 volt, mi tehát 0,41-el többet termeltünk, mint a többi kezdők. Természetesen kezünkön hatalmas hólyagok éktelenkednek. Másnap reggel hat órakor kezdtük meg a munkát. Szintén hat órát dolgoztunk és még többet termeltünk, mint az első nap. Eredményünk 66 köbméter. Ennyit eddig még egyetlen brigád se termelt. Mi még ennél az eredménynél se fogunk megállni, még fokozni fogjuk munkánkat. Meg akarjuk mutatni, hogy a magyar nép csakugyan tud dolgozni. Nem akarunk szégyent hozni a magyar névre. Azt akarjuk, hogy megbecsüljenek bennünket s rajtunk keresztül az egész magyar nemzetet. Hadd lássák, hogy demokratikus ifjak vagyunk. . .

Most bezárom soraimat, kérlek benneteket, minél előbb írjatok ti is.

Éljen a magyar ifjúság!

Éljen a MADISZ!

Egység!
Bokodi László

IFJÚSÁG, 1946. augusztus 2. — Levél Jugoszláviából ötven magyar ifjúról.

1946. július 7-én a MADISZ-fiatalk 50 tagú rohambrigádja indult Jugoszláviába, hogy részt vegyen a nemzetközi ifjúsági építőtáborban, a Boszniában épülő Ifjúsági Vasútvonal építésén. A rohambrigád tagjai munkás-, parasztfiatalk és egyetemi hallgatók voltak. (Ifjúság, 1946. július 12.) Jugoszláviában a 92 km hosszú vasútvonal építését 24 000 jugoszláv ifjúmunkás vállalta magára. Ehhez nyújtottak segítséget munkájukkal a csehszlovák, az albán, a lengyel, a szovjet, a francia és a magyar fiatalok. (Szabad Nép, 1946. július 6.) — A több évig tartó nagyszabású építkezésen a következő évben is részt vettek a MADISZ tagjai. (Lásd a 82. dokumentumot.)

83

1946. AUGUSZTUS 9.

Jelentés az országos munkaverseny eredményeiről

Annyi várakozás, oly sok verejtékes munka után végre elérkezett augusztus elseje. Az értéktelen, színes papírcéduláktól duzzadó zsebek kiürülnek, és a régóta mellőzött pénztárca átveszi újból szerepét — már annál, akinek van. Tudjuk, hogy ezzel még nem érkeztünk el a teljes jólét korszakához, még rengeteg munka vár ránk.

Az ország minden dolgozója hálás szemmel tekint a MADISZ-ifjúságra azért a kitűnő munkáért, amit a jó pénz érdekében végeztek. Ezt a hálát elkönyvelve, és megbecsülve folytassuk most harcunk, hogy a forint értékálló, jó pénz maradjon. Az acélfedezetek árgus szemei mellett a rohambrigádok munkájukkal védik majd az új pénzt.

Júliusban 1945 ifjú 324 902 munkaórát végzett el rohammunkák keretében. Eddig 108 szervezet 4282 MADISZ-ifjú 1 151 921 munkaórát dolgozott a jó pénzért, azonkívül másfélezer bányászbrigádos kb. 600 000 munkaórával bizonyítja azt a hatalmas eredményt, amit a MADISZ a jó pénzért folytatott harcban eddig elért.

IFJÚSÁG, 1946. augusztus 9. – Másfél millió elvégzett munkaóra után további harcra indulnak a rohambrigádok.

84

1946. AUGUSZTUS 23.

Keresztes Tibor nyilatkozik a magyar sport gondjairól

Összeült a magyar sport parlamentje, hogy megvitassa azt a sok ügyes-bajos dolgot, mely az év folyamán felszínre került. Reméljük, hogy módunk nyílik itt kifejteni álláspontunkat. Meg kell, hogy mondjuk, hogy azokon a bajokon túlmenően, melyekről általában beszélni szoktak, egészen súlyos jelenségeket észlelünk a magyar sportéletben. Vannak egyesek, akik szeretnék azt a látszatot kelteni, mintha a fő probléma az amatőr – professzionista kérdés lenne. Ezek attól várják az üdvözülést, hogy néhány élvonalbeli sportoló rendes javadalmazást kap és hivatalosan is professzionistának minősül. Sikerült is az egész magyar sportközvéleményt e mögött a vita mögött felsorakoztatni. A szaksajtó hasábjain keresztlül egyébbel sem foglalkozik, ugyanakkor, mikor az igazi, mélyen gyökerező bajokról említést sem tesz. Mik ezek a gyökeres hibák? Elsősorban a sportutánpótlás biztosításának teljes elhanyagolása. Higgyék el az illetékesek, hogy semmiképpen sem szolgálja a magyar sport érdekét, ha a már meglévő versenyző- és játékosanyagért futnak versenyt azok, akik ehhez a versenyfutáshoz megfelelő anyagiakkal rendelkeznek. Egy keskeny réteg állandóan egyesületet cserél. Egy keskeny réteg, mely mentes minden klubszeretettől, mely úgy érzi, hogy képességeit busás anyagiakért kamatoztathatja, mely nemcsak egyesületet, de hazát is hajlandó cserélni, ha érdekei úgy kívánják. A magyar sportnak ez a „beltenyészet”, ha nem változtatnak az illetékesek eddigi álláspontjukon, nyilvánvalóan kihalásra van ítélve. Vagy nem találják megdöbbenőnek ezt a jelenséget, hogy akár labdarúgó, akár ökölvívó- vagy atlétaválogatottban olyanoknak kell szerepet vállalniok, akiknek normális körülmények között koruknál, tapasztalataiknál fogva az ifjúság nevelésére kellett volna már beállítódniok?

Aki világszemléletében megszokta, hogy a dolgokat ne pillanatnyi helyzetükben, hanem fejlődésükben vizsgálja, nem is helyezkedhet más álláspontra, mint arra, hogy a magyar sport legfontosabb feladata mindenekelőtt a széles tömegek bekapcsolása a sportba és az ifjúság, az utánpótlás nevelése.

A magyar sport másik alapvető kérdése a nevelés kérdése. Mindenki, aki iskolába járt, tudja, hogy a fejlődő ifjú emberre legnagyobb hatással a testnevelő tanár van.

Igen ügyetlennek és tehetségtelennek kell lennie annak a tanárnak, aki a rendelkezésére álló eszközökkel nem tudja maga mögé állítani szinte az egész iskola ifjúságát. Sajnálatos módon a magyar főiskoláról kikerült réteg, és ez különösen áll az aránylag fiatal testnevelési főiskolára, igen rossz beállítottságú volt. A közvéleményben a „tornatanár” szinte azonos helyet foglalt el a leventeoktatóval. Ez az oka annak, hogy talán semmiféle tanárban nincs olyan hiány az országban, mint éppen a testnevelési tanárban. Igen sok helyen egyáltalában nincs, aki a fiatalság testnevelésével foglalkozik, más helyütt pedig egyéb szaktanárok végzik inkább kevesebb, mint több hozzáértéssel ezt a nagy fontosságú munkát. Sürgős segítséget kérünk! Kényszerhelyzetben vagyunk. Semmi esetre sem elegendő az a 20–30 frissen képzett testnevelési tanár, kiket az egyetlen magyar főiskola produkálni tud.

Ez csak a diákságra vonatkozik. A sportolni vágyó munkás- és parasztfiúság fiataljai még annyira sem juthatnak szakszerű oktatáshoz, mint a diákok. Követelésünk, hogy nyissa meg a kapuit a Testnevelési Főiskola az érettségivel nem rendelkező, de egy alapos felvételi vizsgán testileg és szellemileg erre alkalmasnak bizonyuló munkás- és parasztfiatalság előtt.

Rendezzenek Budapesten és az ország több pontján tanfolyamokat, melyeknek elvégzése olyan oklevelet nyújtson, mely feljogosítja birtokosát a testnevelés tanítására. Természetesen ezeket az embereket kötelezni kell arra, hogy évente újabb vizsgákat tegyenek és így folyamatosan elvégezzék azt az anyagot, melyet egyébként a főiskolán sajátítottak volna el. Lehetséges, hogy így nem négy, de öt vagy hat év kell ahhoz, hogy az illetők diplomát szerezzenek, de ha a tanfolyam jelentkezésénél az abszolút demokratikus szellem lesz az első feltétel, nyugodtan állítom, hogy nagyobb haszna lesz belőle a magyar köztársaságnak, mint eddig volt.

Végezetül, de nem utolsó sorban biztosítani kell költségvetésileg egy olyan összeget a sportszervezetek, a sportolás eszközei, a sportolás helyei és a sportvezetők (tanárok, edzők stb.) számára, mely lehetővé teszi ezek működését. Semmiféle kifogást ezen a téren elfogadni nem lehet. Az olyan nagy pusztulást szenvedett ország, mint Jugoszlávia, igen jelentős tételnek tekinti azt a hatalmas összeget, amit a sportra költ, de még a kis Albániában is nagyobb jelentőséget tulajdonítanak ennek a kérdésnek, mint nálunk. Azt hiszem, a Szovjetunióra szükségtelen hivatkoznom.

Az 1941-es magyar költségvetésben a leventemozgalomra több mint 61 millió pengőt irányoztak elő. Ez forintra átszámítva több mint 100 milliót jelent. Nagyon jól tudta a fasiszta kormány, hogy ezért a pénzért megvásárolta az ifjúság lelkét. Értse meg a magyar demokrácia, hogy jól kiépített sporton keresztül ezt a fasiszta lelkű fiataliságot igazán demokratikus szelleművé lehet nevelni. Hiszem, hogy ez az a tétel, amire egész egyszerűen nem szabad sajnálni sem költséget, sem fáradságot.

IFJÚSÁG, 1946. augusztus 23. – KERESZTES TIBOR: *Beszéljünk őszintén a sportról.*

Keresztes Tibor a MADISZ sportosztályának a vezetője volt. Az itt közölt nyilatkozat a MADISZ szervezésében augusztus 18–20 között megrendezett sportkongresszus alkalmából jelent meg. A Nemzeti Sportbizottság is bekapcsolódott a nagyszabású sportünnepély lebonyolításába. A háromnapos program keretében tömegtorna, női és férfi kézilabda, labdarúgó és atlétikai bemutatókat, ökölvívó-, birkózó- és pingpongbajnokságokat tartottak, 300 vidéki és 400 budapesti versenyző részvételével.

A MIOT kiáltványa a világ ifjúságához a békeszerződésről

Ifjú Testvéreink!

A magyar ifjúság aggódva tekint Párizsra, ahol a háborúban győztes hatalmak a béke világának alapjait építik. A párizsi konferencia hosszú időre megszabja a világ rendjét és hosszú időre dönt hazánk sorsa felett is. A szörnyű háború után a világ népei egységesen tartós békére várnak. Különösen elevenen ég az a vágy bennünk, ifjakban, akik az elmúlt háborúban, mint minden háborúban, a legtöbbet szenvedtünk. Mi, magyar ifjak is tartós békét akarunk. Meggyőződésünk, hogy tartós béke csak az igazság és a méltányosság elvére épülhet. Éppen ezért az igazság és a méltányosság elvének érvényesítése, tehát a tartós béke érdekében kiáltvánnyal fordulunk a világ ifjúságához és a Demokratikus Ifjúsági Világszövetséghez.

Hisszük, hogy a békének szilárd alapja lehetne Magyarország kérdésének igazságos és méltányos megoldása. Nem léptünk fel túlzott igényekkel, mert számot vetettünk azzal a ténnyel, hogy a fasizmus elleni háborúban Magyarország nem a szabadság harcosainak oldalán állt. A magyar nép nyakán ülő zsarnokok népünk és ifjúságunk ellenére vitték háborúba az országot. A zsarnokok hosszú, tudatos lélekmérgezéssel készítették elő ifjúságunkat hazaáruló és népellenes céljainak megvalósítására. Nem tagadjuk, ifjúságunk egy kis részét sikerült a fasiszta fenevadak oldalán harcba vinniök. De ugyanakkor legjobbjaink önfeláldozó hősiességgel harcoltak hazánk és az elnyomott népek szabadságáért. A magyar ifjúság legjobbjai élen jártak a fasizmus ellen vívott harcban. A hazánk területén harcoló partizánok nagy része ifjúságunk soraiból került ki. De magyar ifjak harcoltak a szabadság zászlója alatt Spanyolországban, Szovjetunióban, Jugoszláviában, Csehszlovákiában, sőt Franciaországban és Belgiumban is. Ebben a harcban sokan, mint Ságvári Endre, a magyar ifjúság vezetője is, életüket áldozták. Ezek a hősök harcukkal és halálukkal váltották meg a jogot, hogy a magyar nép helyet foglalhasson a demokratikus népek családjában.

Az Egyesült Nemzetek és nem kis mértékben a magyar szabadságharcosok harca nyomán felszabadult a magyar nép a német megszállók és a magyar elnyomó osztály kettős zsarnoksága alól. A felszabadult magyar nép és magyar ifjúság könyörtelenül leszámolt a háború bűnöseivel és elnyomóival és hozzálátott lerombolt hazájának újjáépítéséhez. Szinte páratlan erőfeszítéssel megindítottuk vasutainkat, üzembe helyeztük iparunkat, újjáépítettük felrobbantott hídjaink egy részét és megkezdtük a munkát a parasztok között felosztott földeken. Kemény harcot indítottunk a fasizmus maradványai, a sovinizmus és revizionizmus ellen. Igyekeztünk baráti viszonyt teremteni a szabadságszerető népekkel, elsősorban szomszédainkkal. Minden igyekezetünk azon volt, hogy hazánkban egy demokratikus, békés élet alapjait megvegyük. Ebben a munkában éppúgy, mint a fasizmus elleni harcban, ifjúságunk járt az élen. Szabadsághőseink útmutatása nyomán harcoltunk a magyar ifjúság megrontói ellen, építjük hazánkat és keressük a testvériség útját szomszéd népeink ifjúsága és az egész világ ifjúsága felé. Még alig ült el a fegyverek zaja, sikerült baráti viszonyt kiépíteni szomszéd népeink ifjúságával. Sikerült ez olyan népek ifjúságával is, amelyeknek kormánya és a magyar kormány között még ma sincsen teljes összhang. Csatlakoztunk a Demok-

ratikus Ifjúsági Világszövetséghez, mert egységben az egész világ demokratikus ifjúságával akartunk harcolni a jövőnkért.

A fasizmus elleni harcban elesett ifjú hősök áldozata, a tartós békéért folytatott harcunk jogán emeljük fel szavunkat a hazánkkal kötendő békeszerződés méltánytalanságaival szemben. A békeszerződés tervezete értelmében jelentős magyar népcsoportok maradnának határainkon kívül. Ha a határokon a lehetőségekhez mérten sem történik változtatás, szeretnénk a határokon túlmaradó testvéreink emberi életét biztosítva látni. Ne üzzék el kényszerkitelepítéssel testvéreinket arról a földről, ahol ők, szüleik, ősük éltek. Legyen minden magyar ifjúnak a határokon túl is lehetősége a szabad életre, anyanyelvének használatára és anyanyelvén való tanulásra. Ezt parancsolják a demokratikus nemzetiségi politika elvei.

A békeszerződés tervezete szörnyű gazdasági terheket akar róni hazánkra. A magyar nép és a magyar ifjúság hazánk felszabadulása óta éjt nappallá téve dolgozik, hogy a háború pusztításait eltüntesse. Nemrégiben sikerült a háború nyomán ráncszakadt tomboló inflációt megfékezni. Ha a Magyarországgal kötendő békeszerződések elviselhetetlen gazdasági terheket fognak ráni, egyik percről a másikra meg fog semmisülni mindaz, amit a magyar nép áldozatos munkája alkotott és eddig soha nem látott nyomor tanyája lenne lendületesen újjáépülő hazánk. Tudjuk, hogy a Hitler oldalán viselt háborúban okozott pusztításokért jóvátétellel tartozunk. Erkölcsi kötelességnek tartjuk, hogy jóvátételi kötelezettségeinket pontosan teljesítsük. Hasonlóképpen rendezni akarjuk háború előtti adósságainkat is. Ha azonban a békeszerződés elviselhetetlen terheket ró ráni, megbénul gazdasági életünk, nyomorba jutunk, sőt ezenkívül jóvátételi és egyéb kötelezettségeinket sem tudjuk teljesíteni.

Magyarországon ma szilárd pilléreként nyugszik a demokrácia. Működnek azonban olyan erők, nem függetlenül a reakció nemzetközi erőitől, amelyek a demokrácia ellen törnek. Ha a békeszerződés nyomán határainkon túlról földjükről elűzöttek százezrei lepnek el hazánkat, ezek elhelyezése és munkába állítása önmagában is csaknem megoldhatatlan feladatot jelent. Ha pedig gazdaságilag is csődbe kergetnének bennünket, a demokrácia ellenségeinek, a népek közötti gyűlölet szítóinak, új háború előidézőinek, komoly alkalmuk nyílnék a magyar demokrácia megsemmisítésére. A világ valamennyi békeszerető népének és elsősorban az ifjúságnak érdeke, hogy a Duna völgyében demokratikus, békeszerető Magyarország legyen. Mi, magyar ifjak, eddig is következetesen harcoltunk a demokráciáért, a népek barátságáért. Most az egész világ ifjúságához fordulunk, ne tegyék lehetetlenné harcunk sikerét.

Ifjú Testvéreink!

Valamennyien, akik hatalmas szervezetünkben, a Demokratikus Ifjúsági Világszövetségben tömörültünk, „Előre a tartós békéért! Előre a jövőnkért!” jelszavakat írtunk zászlóinkra. Úgy érezzük, a magyar ifjúságnak is joga van tartós békét kívánni a maga számára, a magyar ifjúságnak is joga van bízni a jövőjében. Ifjú Testvéreink, kérünk benneteket, tegyetek meg minden tőletek telhetőt, hogy ne sújtsák Magyarországot olyan békeszerződéssel, amely veszélyeztetné a tartós békét és szétzúzná a magyar népek és a magyar ifjúságnak a jövőbe vetett hitét.

FIATALOK, 1946. szeptember 17. – *A Magyar Ifjúság Országos Tanácsának kiáltványa a világ ifjúságához.*

A szövetséges nagyhatalmak Párizsban 1946. július 9-én megnyitották a békekonferenciát. A magyar békeszerződés tervezetét augusztus 24-től október 12-ig vitatták. Aláírták 1947. február 10-én Párizsban.

V. A MADISZ II. kongresszusa, a centenáriumi mozgalom kibontakoztatása a szocialista forradalomba való átmenet meggyorsulása, az első hároméves terv kidolgozása és kezdete, az 1947. évi választások idején

1946. október—1947. szeptember

1946. OKTÓBER 5.

A MADISZ Országos Sportközpont beszámolója tevékenységéről

A fiatalság szereti és mindig is szerette a sportot. Éppen ezért a MADISZ kezdettől fogva, tehetségéhez mérten, segítette a sportolni vágyó fiatalokat. Támogattunk mindenkit szaktanácsokkal, kedvezményes áron segítettünk felszerelést beszerezni, biztosítottuk versenyzőink számára az utazási kedvezményt, kezdő atlétáknak versenyeket rendeztünk. Igyekeztünk széles tömegeket sokféle sportággal megismertetni. Az amúgy is népszerű labdarúgás mellett széles körben elterjesztettük a kézilabdát is.

Augusztus 1-én felállított statisztikánk adataiból kiderül, hogy az országban 347 futballcsapatunk mellett 169 kézilabdacsapatunk is alakult. Van 116 asztalitenisz szakosztályunk, ennél csak kettővel kevesebb atlétikai szakosztályaink száma. Népszerű az ökölvívás, 70 község küldött jelentést róla. 44 helyen van kosárlabda, 43 helyen komoly úszósport, 38 községben birkózás. Ezenkívül számon tartunk 17 torna-, 26 repülő-, 14 modellező-, 12 tenisz-, 10 evezős-, 8 vívó-, 5 kerékpáros-, 4 tekéző-, 3 turista-, 3 zsinórlabda- és 2 korcsolya-szakosztályt.

Különböző szakosztályok jelentését átnézve azt tapasztaltuk, hogy egyes szakosztályok hónapok óta nem küldtek jelentést. Vannak az országban kitűnő és jól szereplő MADISZ-sportolók, akikről, minthogy jelentést még egyáltalán nem kaptunk, hivatalosan nem szerepelnek nálunk.

Ezúton hívjuk fel valamennyi község MADISZ-sportvezetőjét, hogy ahonnan 1946. szeptember 1-e és november 1-e között nem kapunk jelentést, akár közvetlenül vagy még inkább a megyei sportvezetőség útján, ott a szakosztályokat megszüntnek fogjuk tekinteni.

MADISZ Országos Sportközpont

IFJÚSÁG, 1946. október 5. — Felhívás a MADISZ-sportvezetőkhez.

A MADISZ MÁSODIK KONGRESSZUSA (87—88)

87

1946. OKTÓBER 9—12.

Részletek a MADISZ második kongresszusán elhangzott referátumokból

Nonn György főtitkár referátumából

1. . . A magyar ifjúság politikai helyzetével foglalkozott ezután. Részletesen felvázolta azokat az okokat, amelyek az egy év alatt eltelt időben a magyarországi nagytőkés, feudális, klerikális reakció előretörését és az ifjúság soraiban a demokratikus szellem meglazulását okozták.

Ők, akik segítettek hazánk elpusztításában, most újra föld alatt szervezik meg a félrevezetett magyar ifjakat, s arra ösztönzik őket, hogy fegyverrel forduljanak szembe demokráciánkkal és a felszabadító Vörös Hadsereggel. Az ifjúság előtt ócsárolják a népi intézményeket, rémhíreket terjesztenek a közeli háború kitöréséről s nem egy esetben céljaik érdekében tanári, papi tekintélyüket is felhasználják. A mi régi követelésünknek tett eleget a magyar kormány, amikor feloszlatta a reakciós, fasiszta szervezeteket, a KALOT-ot, az Emericanát, a Cserkészsövetséget. Nem hallgathatjuk el, hogy a Kisgazdapárt parlamenti szónokai védelmükbe vették ezeket a szervezeteket. Mi súlyos felelősséget érzünk a magyar ifjúságért és jövőjéért, ezért a jövőben még fokozottabban harcolunk az ifjúság ellenségei ellen. Mi nem vagyunk a gyáva megalkuvás és a félúton megállás hívei. Mi harcos demokráciát akarunk, amely kérlelhetetlenül leszámol ellenségeivel, amely maradéktalanul érvényre juttatja a munkásság, a parasztság és a dolgozó értelmiség érdekeit. Mi együtt harcolunk azokkal, akik Magyarországon népi demokráciát akarnak. A népi demokrácia új tartalmat ad minden magyar ifjú életének. Ez az új tartalom a nép szolgálata. A népet szolgáljuk, amikor az ország határain belül felszámoljuk a fasiszta maradványokat, a fajgyűlöletet, a háborús uszítókat. A népet szolgáljuk, amikor sikrasszállunk a magyar ifjúság jobb életéért, fizikai és szellemi fejlődésének biztosításáért.

Az ifjúság nehéz helyzetének okát az ifjúsági egység hiányában találjuk. Ellenségeink felhasználták az ifjúság különböző szervezetekben való megoszlását arra, hogy viszályt szítva közöttük, újraélessék a Horthy-idők ifjúsági szervezeteit. Bizonyíték erre a fasiszta szervezkedés elharapódzása az ifjúság körében. A múlt téli akció az ifjúság megsegítése érdekében éppen az ifjúsági szervezetek közötti viszálykodás miatt nem érte el célját. A becsületes ifjak belátták az együttműködés fontosságát s így jött létre a különböző demokratikus ifjúsági szervezeteket egybefogó Magyar Ifjúság Országos Tanácsa. A MIOT programja demokrata program, harcos program. Tíz magyar ifjúsági szervezet írta alá a MIOT programját, mint később kiderült a KALOT és a reakciós Cserkészsövetség csak azért, hogy ezzel leplezze demokráciaellenes működését. A demokratikus cserkésztisztek azóta új egyesületet alkottak, a Magyar Cserkészfajak Szövetségét.² E szervezet működése elé bizalommal tekintünk. De nem tekintünk bizalommal azokra a próbálkozásokra, melyeknek célja a KALOT újjáélesztése. Ha a katolikus egyház új szervezetet akar létrehozni, úgy az csak a régi vezetők és a régi irányvonal káros szerepének elítélésével kezdheti működését.

A Független Ifjúság egyes vezetői sem voltak hajlandók a soraikba tóduló reakciósokat és fasisztákat felszámolni, sőt egyre nyíltabban ezek érdekeinek kiszolgálására vállalkoztak. A demokratikus szervezetek közbelépésére a Kisgazdapárt vizsgálatot rendelt el ifjúsági szervezetének vezetősége ellen. Történtek is bizonyos változások, ezek azonban nem nyújtanak biztosítékot arra, hogy a Független Ifjúság irányt változtat és a jövőben velünk és a többi demokratikus ifjúsági szervezettel együtt fog haladni a magyar ifjúság megsegítéséért.

A legszorosabb viszony alakult ki a MIOT-ban szövetségünk, a Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom, a Szakszervezeti Ifjúmunkás és Tanoncmozgalom és a Népi Ifjúság között. Ezek a szervezetek képezik a MIOT gerincét. Különösen örvendünk annak, hogy egyre szorosabbra fűzzük kapcsolatainkat a SZIM-mel. Ez a szervezet szükségesnek tartja, velünk együtt, hogy egy lépéssel továbbmenjünk és létrehozzunk egy, a MIOT-nál sokkal szélesebb és nagyobb hatáskörű tömörülést.

A MADISZ és a SZIT közötti viszonyt nem kell külön méltatnom. Az utóbbi időben számos akciót a SZIT-tel együtt vittünk sikerre. Remélem, hogy a jövőben az együttműködés még szorosabb lesz.

Örömmel üdvözljük a magyar demokrácia legfiatalabb ifjúsági szervezetét, az úttörőmozgalmat. A MADISZ feladata, hogy ez új szervezetnek mindenben segítségére legyen, megfelelő vezetőt bocsásson a mozgalom rendelkezésére.

Ezek után Nonn György a magyar egyetemisták politikai helyzetére és szereplésére tért át. Több, mint 1500 egyetemi hallgató hagyta el a nyilasokkal együtt az ország területét. Ezek az önként Nyugatra vonulók most kényszer-elhurcolásról beszélnek s ugyanakkor a legképtelenebb rágalmakat terjesztik a magyar demokráciáról. Igazolásaikat még a mai napig sem folytatták le. Megalakult az egyetemisták szervezete, a Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetsége. Ez a szervezet azonban tehetetlen, amire mi sem jellemzőbb, mint az, hogy a diákszociális ügyeket a MEFESZ keretében az Emericana demokratikus ruhába öltöztetett ikertestvére, a KDSZ intézi. Elérkezett annak az ideje, hogy itt is elválasszuk az ocsút a tiszta búzától. A népi kollégiumok növendékei új szellemet, bátor demokratikus szellemet fognak bevinni az egyetemi politikába.

A magyar ifjúság nagy többsége még közömbös a magyar demokráciával és szervezeteivel szemben. Az összefogásra nem utolsó sorban azért van szükség, hogy a magyar ifjúság döntő többségét megnyerjük a demokrácia számára. A MIOT-nak legfontosabb feladata, munkaprogramot dolgozni ki az egész ifjúság sérelmeinek orvoslására, megnyerésére. Induljon meg nemes verseny a különböző ifjúsági szervezetek között azért, hogy melyik cselekszik többet a magyar ifjúságért.

A kongresszus bizonyítja, hogy a MADISZ a magyar ifjúságot jelenti, ellenére azoknak a rágalmaknak, amelyeket az elmúlt esztendő alatt a reakció a MADISZ-ra szórt. Ahogy a magyar demokrácia erősödik, úgy erősödünk mi is, és ahogy nem lehet a magyar demokráciát, úgy bennünket sem lehet felszámolni. Legfontosabb feladat a jövőben, hogy felkaroljuk a munkás- paraszt- és diákifjúság minden gondját, baját, hogy a magyar ifjúság pártfogója és szószólója legyünk.

A mi eszményünk az erkölcsös ifjú, de a mi erkölcsünk nem látszaterkölc. Alapja a nép szolgálata, rohammunkával, harccal, jó tanulással. Meg kell nyernünk az idősebbek, elsősorban a magyar nevelők támogatását. Ismerjék meg a MADISZ-tagokat arról, hogy a legképzettebb ifjak falun és városban egyaránt. S így a csüggedéssel, kilátástalansággal szemben hisszük, hogy lesz magyar újjászületés.

Turcsányi Lajos titkár szervezési referátuma

A mai II. Országos Kongresszusunk kétéves munkánk határköve. Bebizonyítottuk, hogy életképesek vagyunk és vezetjük a magyar ifjúság harcát a felemelkedésért. Országszerte 1500 szervezetünk működik 170 ezer taggal. Szervezeteink képviselik összetételükben is a munkás-, paraszt- és értelmiségi ifjúság egységét. Tagjaink 65 százaléka paraszt, 25 százaléka munkás, 10 százaléka értelmiség. Ellenségeink azzal támadnak minket, hogy a Kommunista Párt ifjúsági szervezete vagyunk. Ennek cáfolatára elegendő tagjaink párt szerinti megoszlását felsorolni. Tagjaink 75 százaléka pártonkívüli (óriási taps), csak 20 százaléka kommunista és 5 százaléka többi párt tagja. A reak-

ciónak nem is ez fáj, hanem az, hogy határozottan állást foglalunk a demokrácia baloldala, a baloldali blokk mellett. (Népi demokráciát! — kiáltják a küldöttek.)

Hatalmas munkát végeztek tagjaink az ország újjáépítésében is. 15 ezer tagunk végzett önkéntes rohammunkát a felszabadulás óta. A szénctatában 2 ezer bányászrohammunkásunk vett részt. (Szűnni nem akaró ütemes taps, éljenek a bányászok.) Négyezer MADISZ-tag vett részt a vasutak, hidak, utak, épületek újjáépítésében. Elsősorban kell itt kiemelnem Tatabánya és Felsőgalla bányászifjúságát. (Viharos taps, éljenek a bányászok.) Bányászifjaink 47 ezer óra önkéntes rohammunkát dolgoztak, amiért az üzemi bizottságoktól és a helyi nemzeti bizottságoktól díszoklevelet kaptak. (Nagy taps.) Parasztfiataljaink is kivették részüket a munkából. Hadiözvegyek és hadifoglyok földjét művelték meg önkéntesen. 200 szervezetünk vett részt ebben a munkában. Ezek között is ki kell emelni solti szervezetünket, amely 170 taggal négyezer óra rohammunkát végzett. A szociális munkában, elsősorban a hadifoglyok megsegítésében debreceni, nádudvari és felsőgallai szervezeteink vették ki legjobban a részüket.

Hatalmas munkát végeztünk a reakció elleni harcban is. Ebben pécsi szervezetünk járt az élen. Acélfedezet-csapataink 170 feketézőt és árurejtegetőt lepleztek le, eltávolították a reakciós Pallos Bernardin pécsi főigazgatót. Ugyanakkor, amikor éles harcot folytattunk reakciós pedagógusok ellen, teljes erőnkkel kiálltunk az ifjúságot támogató demokratikus pedagógusok mellett.

Következésképpen folytattuk harcunkat az ifjúság érdekeiért is. Részt vettünk a népi kollégiumok építésében, kezdeményeztük a tanoncotthonokat építő mozgalmakat. Munkánk eredménye a budapesti Petőfi-kollégium, a miskolci 60 személyes középiskolás Petőfi-kollégium és a miskolci 200 személyes tanoncotthon. Nem a mi hibánk, hogy ebben a tanoncotthonban eddig mindössze 30 tanoncot tudtunk elhelyezni, hanem azoké, akik a tanonc-munkanélküliséget idézték elő. Az ifjúságnevelésért vezetőképzők, szemináriumok, olvasóköri létesítésével dolgoztunk. Jelszavunk: erkölcsös, ép testben ép lelkű ifjúságot. (Nagy taps, éljenzés.)

Itt kell megemlékezni a sport terén elért eredményekről. Ma szerte az országban 600 MADISZ szportegyesület működik. A tömegsport terén elért eredményeinkre jellemző, hogy 110 leány kézilabdacsapatunk van, míg a felszabadulás előtt mindössze 10 leány kézilabdacsapat létezett az országban. (Ütemes, lelkes kiáltás: Tömegsportot akarunk, MADISZ-leányok, előre!)

Élvonalbeli sportolóink is kiváló eredményeket értek el. Az ERSO-MADISZ³ óriási nehézségek ellenére az országos labdarúgó bajnokság hetedik helyére küzdötte fel magát. Tagjaink sorában sportol Székely Éva, a többszörös magyar úszóbajnoknő, olimpiai reménységünk, Vámos Adél, ötszörös magyar úszóbajnok és Zságot Irén, a kitűnő műugró bajnoknő.

Leánycsoportjaink munkájáról is meg kell emlékeznünk. Első helyen a nagybudapesti leánycsoportokról, akik szeptember 21-én megrendezett leánynapjukon 130 baba-kelengyét osztottak széjjel sikeres akciójuk során az arra rászorulóknak. (Óriási taps, ütemes kiáltás, éljenek a MADISZ-leányok, MADISZ-leányok, előre!)

Nemcsak eredményeinkről, hanem hibáinkról is be kell számolnom.

Ezek után Turcsányi Lajos részletesen elemezte szervezetünk hibáit és azokat a tenivalókat, amelyek ezen a téren a közeljövőben szervezetünkre várnak. Ezek közül különösen kiemelte a központosítás hiányát, amelynek eredménye az, hogy a vidéki szer-

vezetek nincsenek elég szoros kapcsolatban a járási, megyei és országos vezetőséggel. Egy másik hiba, ami azonnali változtatásra szorul, fokozott gondosság a tagfelvétel intézése, valamint fokozott pontosság a tagsági díjak befizetése kérdésében. Hangsúlyozta, hogy itt a gazdasági érdekeken túl a szervezet fegyelmének és egységességének fejlesztéséről is szó van. Egyik jelentős hibája szervezetünknek, hogy vezetőink nem ismerik eléggé a magyar ifjúság, különösképpen pedig a falusi ifjúság sajátos problémáit. A MADISZ új szervezeti felépítéséről szólva vázolta az egyes csoportok és körök (ifjúság, diákkör, leánykör, sportkör, szakkörök stb.) megalakításának fontosságát, mint a MADISZ követendő irányvonalát, hogy minden ifjúsági rétegnek a neki megfelelő munkát tudjuk nyújtani.

Szervezeteink megerősítése érdekében fokozott mértékben kell bevonnunk munkánkba a felnőtt demokratikus társadalmat. Minden szervezet alakítsa meg a helyi felnőtt demokrata közéleti vezetőkön és pedagógusokon a tanácsadó testületet, a pártoló tagságát és a szülői értekezletet.

Beszédét azzal fejezte be, hogy Nonn György szavait idézve felhívta a városi, megyei és a központi vezetőséget, menjenek ki a falura, hogy közvetlen tapasztalatból ismerjék meg a tagság 65 százalékát kitevő parasztfjúság mindennapi problémáit.

Hegedüs András nevelésügyi referátumából

4[. . .] Röviden szeretném összefoglalni, hogy mit kívánunk mi a Kultuszminisztériumtól. Kívánjuk először is, hogy a dolgozó parasztfjúság számára megnyíljen a művelődés lehetősége. Az általános iskolák rendeletét következetesen vigyék át a gyakorlatba az illetékes szervek. A falusi fiatalok, akiknek a képessége megengedi, elvégezhessek a középiskolákat, szervezzük meg lehetőleg minél több faluban a partikulákat. De nyíljen meg a dolgozók iskolája is számukra. Ugyanakkor támogassa a Kultuszminisztérium azokat az ifjúsági szervezeteket, amelyek komolyan részt kívánnak venni a parasztfjúság általános műveltségének, szakismeretének fejlesztésében. A szabadművelés céljaira a feladat nagyságához mértén juttasson pénzt.

Mi a kormányzattól — mondotta Hegedüs András — nemcsak segítséget kérünk. Magunk is teljes erővel elő kívánjuk segíteni az ifjúság tömegeinek művelődését. Hogy akarjunk nem marad egyszerűen elhatározás, azt bizonyítja múltbeli munkánk. Bizonyítják tanfolyamaink központi munkája, amelyek a sok nehézség dacára is komoly és szép munkát végeztek.

A jövőben nevelési munkánkat egységes irányba kell vinni. A kongresszus feladata, hogy meghatározza azt az utat, amelyet e téren követnünk kell.

E munkát elsősorban a parasztfjúság művelődéséért kell elősegítenünk. A falu ifjúsága jutott eddig a legkevesebb könyvhöz, közülük került ki a legkevesebb középiskolás és egyetemista. Itt mindjárt rátérek az olvasás kérdésére. A falu ifjúságának nincsenek könyvei, nincs helyiségük, hiányzik az irányítás. A segítséget az eddigi módszerekkel, hogy megbízunk egy oktatási vezetőt, nem tudjuk eredménnyel végezni. Új módszerre van szükség. A múlt évszázad utolsó éveiben alakultak meg az Alföld nagy parasztvárosai az olvasókörök. Ezeket keresztül egy erős, öntudatos földmunkásréteg nevelődött ki. Ezeket az olvasóköröket szervezzük meg újra a falvakban. Az olvasókörök megalakulásával természetesen még nem jut a falu könyvhöz. Hogy

ezek könyvet is kapjanak, ajánlom a kongresszusnak, indítsunk a kongresszus után országos vándorkönyvtár-mozgalmat.

A falusi szervezeteknek nincs helyiségük. Erre a célra nyugodtan elkérhetjük a falusi iskolákat, hiszen a falusi iskola nem tud szebb feladatot teljesíteni, minthogy az ifjúság olvasását segíti elő. Az olvasókör vezetője a falunak egy demokratikus értelmiségi vezetője legyen.

Az olvasókörök mellett szükséges egy központilag irányított mozgalom megindítása, amely megtanítja a falu fiatalságát a mindenki számára szükséges általános ismeretekre. Ezért indítottuk el két hónappal ezelőtt a Petőfi Gárda esti tanfolyamot.

A tanfolyamot elvégzett hallgatókból megalakítjuk a Petőfi Gárdát. Ez a gárda lesz a MADISZ ifjúságának vezetője. Ezt a gárdát az elkövetkező évben szeretnénk országsszerte megszervezni.

A falu ifjúságának ezeken kívül talán egyik legfontosabb feladata mezőgazdasági szakismeretek szerzése. A mi tagjainknak kell a legjobban érteniök a mezőgazdasági munkához. Nem jó MADISZ-tag az, aki nem ért jobban apjánál a földműveléshez. Ennek elérésére tanfolyamokat indítunk.

A tanulás mellett nem szabad megfeledkeznünk az ifjúság szórakoztatásának kérdéséről sem. Falvainkban műkedvelő gárdáink nagyrészt régi, reakciós népszínműveket adnak elő, amelyekből megtanuljuk, hogy a földesúr nagyon jó ember, a paraszt azonban a legtöbb esetben nevetséges figura. Régen ezek megfeleltek. Ma a mi példaképünk a dolgozó paraszt. (Úgy van! Éljen!) És nem szabad, hogy a dolgozó parasztságot a mi színdarabjaink így mutassák be. Ugyanilyen rosszak a silány operettek is. Természetesen nem arról van szó, hogy mi csak komoly darabokat akarunk játszani, játszunk vidámakat is, de olyanokat, amelyek mégis nevelik az ifjúságot.

A továbbiakban *Hegedüs András* rámutatott arra, hogy ezeknek a hibáknak az az oka, hogy nincsenek megfelelő darabjaink. Meg kell küzdenünk a közhangulattal is, hiszen a falu népébe erősen gyökeret vertek ezek a silány darabok.

Egyik legfontosabb feladatunk a népi kultúrának a terjesztése, ez a nagy munka elsősorban a mi szervezetünkre vár. Azt akarjuk, hogy a népdalokat, a népi táncokat az egész fiatalság közkincsévé tegyük. Figyelmébe ajánlom a szervezeteknek, hogy ezentúl ne legyen olyan gyűlés, közös összejevetel, amely előtt ne rendeznénk közös éneklést. Az ifjúság tanuljon meg dalolni, énekelni. Szervezzünk a falvakban a színjátszókörökön belül, ahol pedig ez nem lehetséges, a körökön kívül énekkarokat. Ez a kultúrunka nagyon erőssé teheti a szervezeteinket. Éppen ezért rendkívül fontos, hogy a már meglévő sport- és leánykörök mellett megalakítsuk mindenütt az ifjúsági színjátszó- és olvasóköröket, és helyesen illesszük be azokat szervezeteink munkájába.

Bízom abban, hogy a kongresszus után a tagság jó munkát fog végezni a körök megalakításában, és minden akadály elhárul a népi kultúra teljes kifejlődése elől. A sport-, a kultúrélet és az oktatás ezentúl ezeken a körökön belül folyik. Ezért szükséges az is, hogy a vezetőség ezeknek a köröknek vezetőiből álljon.

Végül a városi szervezetek nevelési munkájáról beszélt. Itt a legelső teendő most az ifjúmunkáscsoportok és a diákcsoportok megalakítása lesz. Ez a munka hozzá fog járulni a kultuskormányzati kérdések megoldásához is.

Éljen a magyar ifjúság harcos, nevelő szerve[zete], a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség! – fejezte be beszédét *Hegedüs András*.

Megjelent: Egységbe ifjúság! . . . 324–332. old.

A kongresszus eseményei október 9-én, szerda délután két órakor a Múzeumkertben, a MADISZ-szervezetek zászlóavató ünnepségével kezdődtek. A küldöttek és a meghívottak együtt vonultak a Sportcsarnokba a megnyitó ülésre. Nonn György főtítkárral üdvözlő szavai után Karácsony Sándor egyetemi tanár, Tildy Zoltán köztársasági elnök, Rákosi Mátyás főtítkárral az MKP, Ries István igazságügy-miniszter az SZDP, Veres Péter elnök az NPP, Kossa István főtítkárral a szakszervezetek, Pálffy György vezérőrnagy a honvédség, Kara Anna az MNDSZ, Baraco Koszovac az Egyesült Jugoszláv Antifasiszta Ifjúsági Szövetség, Tony Simmons a DIVSZ, Karl Hollenstein a Szabad Osztrák Ifjúság és Kovács Endre a MADISZ párizsi ifjúsági csoportjának nevében köszöntötte a kongresszust.

A kongresszus első napján, október 10-én hangzott el a főtítkári referátum, amelyhez 60 küldött kívánt hozzászólni, ezek közül 23 kapott szót. Nonn György vitazáró beszédében kiemelte, hogy a küldöttek hozzászólásaikban a MADISZ-szervezetek eredményeiről számoltak be, de többségük feltárta az ifjúság rétegeinek sérelmeit is. (*Ifjúság*, 1946. október 11.)

A kongresszus második napján, október 11-én hangzott el Turcsányi Lajos szervezési referátuma, amelyhez tizenötön szóltak hozzá. A küldöttek a MADISZ-szervezetek mozgalmi tevékenységének eredményeiről és hiányosságairól számoltak be.

A kongresszus harmadik napján, október 12-én Hegedüs András mondta el nevelésügyi referátumát. Birálta a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumot a közoktatás demokratikus reformjának elodázásáért. Választ adott arra a kérdésre: milyen ifjúságot akar a MADISZ nevelni. A nevelésügyi referátumhoz tizenegyen szóltak hozzá, köztük Hajnal István, a Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészkarának dékánja és Szávai Nándor fővárosi tankerületi főigazgató, aki hangsúlyozta, hogy mindent el fog követni a MADISZ és a pedagógusok kézfogása érdekében.

Szombaton délután négy órakor Nonn György megnyitotta a kongresszus záróülését. Elsőnek Kállai Gyula, az MKP nemzetgyűlési képviselője beszélt: „. . . az ifjúsági egységnek a munkásegységnek, s a munkás-paraszt szövetségnek kell nyugodnia. . . A magyar demokrácia súlyos harcok előtt áll. Ezt a harcot nektek is vállalnotok kell és végig kell küzdenetek.” Ezután Koós Béla MADISZ-titkárral ismertette a kongresszusi verseny eredményét. Az első díjat, egy teljes futballfelszerelést a mátraszelei szervezet nyerte, amely közel húsz ezer társadalmi munkaórával ifjúsági otthont épített. A második díjat, két pár bokszesztyűt, a felsőgalla-újtelepi szervezet kapta, amely harminc vagon szemet bányászott társadalmi munkában. A harmadik díjat, egy futball-labdát, a nykörűi, a negyedik díjat, ötvenkötetes könyvtárat, a gárdosi és az ötödik díjat, harminckötetes könyvtárat, a nagyszénási szervezet kapta. Végül a kongresszus elfogadta a MADISZ új programját és alapszabályát, megválasztotta a 61 tagú országos választmányt, a 21 tagú országos vezetőséget. A kongresszus Hollós Ervin főtítkárhelyettes zárszavával fejeződött be.

A MADISZ országos vezetőségének tagjai lettek: elnök: dr. Karácsony Sándor egyetemi tanár, alelnökök: Kállai Gyula nemzetgyűlési képviselő, Szabó Zoltán író. Főtítkárral: Nonn György, főtítkárral-helyettes: Hollós Ervin, országos titkárral: Koós Béla. Vezetőségi tagok: Béres Tibor, Dénes István, Dósa István, Györffy Sándor, Hegedüs András, Hegedüs Erzsébet, Kerekes Pál, Keresztes Tibor, Kiss József, Kurucz István, Kovács Magda, László Lenke, Molnár László, Turcsányi Lajos, Vértés Márton. (*Ifjúság*, 1946. október 12., október 18.)

¹ A referátum első része foglalkozott a nemzetközi és a belpolitikai helyzet időszerű kérdéseivel, majd ismertette a MADISZ követeléseit a munkás-, paraszt- és diákifjúság szociális és kulturális helyzetének javítása érdekében. A kongresszuson elfogadott programban ezek a követelések szerepelnek.

² Helyesen: Magyar Cserkészfiúk Szövetsége.

³ Az ERSO-MADISZ a Pestszenterzsébet és Soroksár városok (ma Bp. XX. kerülete) MADISZ-szervezeteinek közös sportegyesülete.

⁴ A referátum első része a MADISZ nevelési célkitűzését elemezte: „művelt, erkölcsös, hazaszerető ifjúságot akarunk!”. Elmarasztalta a Kultuszminisztériumot, amely keveset törődik az ifjúság demokratikus szellemű nevelésének biztosításával.

A kongresszuson elfogadott program

Egységes magyar ifjúsággal a népi demokráciáért!

1. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Magyarország felszabadult és egymásra találó munkás-, paraszt- és diákifjúságának egységes, pártoktól és egyházaktól független, önálló szervezete. A magyar ifjúságot származásra, nemre, felekezetre, anyanyelvre, foglalkozásra és politikai pártállásra való tekintet nélkül hazánk szeretetére, a dolgozó magyar nép, a nemzet szolgálatára szervezi és neveli.

2. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség a hazánk fasiszta elnyomói ellen küzdő Magyar Ifjúság Szabadságfrontja¹ örökébe lépve folytatja a megkezdett harcot a magyar nép belső ellenségeinek megsemmisítéséért és odaadó munkával szolgálja az ország gyors újjáépítését.

Harcol a szolgalelkűség, kishitűség, erkölcsi züllés, korrupció és önkényeskedés ellen. Hirdeti a közeleti tisztaságot és részese kíván lenni köztársaságunk szabad népéhez méltó erkölcsi kiművelésének.

3. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Petőfi szellemében vállalja a haladás zászlóvivőjének szerepét, harcol a munkások, parasztok és dolgozó értelmiségiek, az egész magyar ifjúság érdekét szolgáló népi demokráciáért.

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség építi a barátságot és együttműködést minden demokratikus ifjúsági szervezettel. Küzd azért, hogy az egész magyar ifjúság egy táborba tömörülve kövesse Petőfi útját és így számolja föl végképp a múlt minden káros maradványát, foglalja el méltó helyét a nemzet életében és teremtsen magának boldogabb, szabad életet biztosító gazdag hazát.

5. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség mindig együtt harcol azokkal, akik következetesen küzdenek a magyar nép uralmának megszilárdításáért, a magyar demokrácia továbbfejlesztéséért, az ifjúság sorsának megjavításáért. Tagjait beküldi a dolgozók szakszervezetébe. A közös feladatok megoldásáért együtt dolgozik a magyar társadalom különböző rétegeit átfogó demokratikus szervezetekkel: a Magyar Nők Demokratikus Szövetségével, a Nemzeti Segéllyel, a népi szervezetekkel stb.

Hivatásának tartja az úttörőmozgalom és a Magyar Cserkészfiúk Szövetségének támogatását a serdülő ifjúság demokratikus nevelésének munkájában.

Szabadságszerető, művelt, erkölcsös ifjúságot!

6. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség legfontosabb feladatának tekinti, hogy demokratikus szellemű, szabadságszerető, művelt, tiszta erkölcsű, testben és lélekben egészséges ifjúságot neveljen a nemzet számára. A nemzeti hagyományoknak ébrentartásával a magyar nemzet évszázados küzdelmeinek, a társadalmi fejlődés törvényeinek tanításával, munkájával, harcával, öntudatra, igazságérzetre, a nép szolgálatára, erkölcsre neveli a magyar ifjúságot. Mindent megtesz, hogy a tudomány és a művészet ragyogó eredményei a magyar ifjúság közkincsévé váljanak.

7. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség hazánk ismeretére a dolgozó nép iránt szeretetre, a haladó törekvések szolgálatára, igaz hazafiságra neveli az ifjúságot.

8. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség mind a tanulásban, mind a munká-

ban nagyobb teljesítményre neveli, serkenti és szervezi a magyar ifjúságot, országunk felemelésére, népünk boldogulására.

9. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség tiszteletben tartja minden ember valósi meggyőződését, hitet tesz a vallásszabadság mellett.

Tartós békéért, jobb jövőnkért!

10. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség harcol minden sovinizta és imperialista törekvés ellen. Küzd a többi nemzettel egyenlő jogok és fejlődési lehetőség biztosításáért a határainkon túl élő testvéreink számára, de ugyanazoknak a jogoknak a biztosítását követeli a Magyarországon lakó más nemzetiségiek számára is. A szabadság, a haladás és a béke jegyében építi a Duna-völgyi népek testvéri összefogását, hogy nemzedékünk valóra válthassa Kossuth Lajos eszméjét.

11. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség csatlakozik a Demokratikus Ifjúsági Világszövetséghez, elfogadja és magáénak vallja annak programját. Mindent megtesz, hogy a magyar ifjúság nemzetünk szabadságharcos múltjához méltó helyét foglalja el a világ haladó ifjúságának közös küzdelmében a tartós békéért, az ifjúság összefogásáért és jobb jövőjéért.

12. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség építi és erősíti a barátságot minden nép szabad ifjúságával, elsősorban szomszédainkkal.

Ismerni és követni akarja a Szovjetunió és Jugoszlávia szabadságharcos ifjúságának hősi hazaszeretetét és annak kimagasló példáit. A magyar nép igazi érdekeit szolgálva, elmélyíti a barátságot hazánk felszabadítójával, békénk és jövőnk, fejlődésünk biztosítójával, a Szovjetunióval. Tanulni akar a Szovjetunió szabad ifjúságától.

13. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség a magyar ifjúság minden gondjának, bajának, törekvésének ismerője és szószólója, harcol azért, hogy a magyar demokráciában az ifjúság sorsáról az ifjúság meghallgatása nélkül ne döntsének. Választójogot követel minden 18. évet betöltött fiatalnak. Képviselést követel az ifjúságnak a nemzetgyűlésben, törvényhatósági bizottságokban, képviselő-testületekben, üzemi bizottságokban és minden olyan testületben, ahol az ifjúság ügyeiről tárgyalnak vagy döntenek.

A magyar lányokért, a magyar családért!

14. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség pótolni kívánja a múlt rendszer vétkes mulasztásait. Megbecsülést, elhivatottságukhoz méltó nevelést követel a magyar leányoknak, a jövő anyáknak, az új magyar nemzedék nevelőinek.

Fontos társadalmi szerepüknek, munkájuknak, képességeiknek megfelelően egyenlő jogot, tanulási és érvényesülési lehetőségeket követel a magyar lányok számára.

15. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli, hogy a magyar állam, társadalom intézményesen nyújtson segítséget a fiataloknak a család alapításához.

Munkát, otthont, iskolát, magasabb életszínvonalat a munkásifjúságnak!

16. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség munkát, jó szakmai kiképzést és biztos megélhetést követel a magyar demokrácia egyik legszilárdabb támaszának, országunk újjáépítőinek, a munkásifjúságnak.

17. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség egyenlő munkáért egyenlő bért követel korra és nemre való tekintet nélkül. Követeli a kollektív szerződések pontos betartását és munkalehetőség biztosítását minden ifjú számára. Tekintettel a fejlődésben levő fiatal szervezet nagyobb szükségleteire, követeli, hogy gondoskodjanak fokozottabb mértékben az ifjúság ellátásáról.

18. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség otthont, iskolát, emberi bánásmódot és emberi életszínvonalat követel a tanoncoknak. Minden serdülő fiú és lány tanulhasson szakmát.

Törvény kötelezze az ipari és kereskedelmi vállalatokat megfelelő számú tanonc alkalmazására. Az állam, törvényhatóságok, vállalatok és egyéb intézmények létesítsenek és tartsanak fenn tanoncműhelyeket, tanonciskolákat, tanonc- és ifjómunkásotthonokat.

19. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség mindenekfelett biztosítani kívánja a tanoncok demokratikus szellemű nevelését. Ezért követeli mindazoknak a tanerőknek eltávolítását, akiknek demokratikus magatartásához kétség fér.

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli a szakszervezeti ellenőrzés biztosítását valamennyi tanonciskolában, otthonban és tanműhelyben. Követeli, hogy mesterüknél lakó tanoncok élet- és munkaviszonyait a szakszervezet ellenőrizhesse.

20. Tanonccyükeket intéző testületekben és bizottságokban biztosítani kell a tanoncok képviseletét közvetlenül vagy a szakszervezeteken keresztül. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli mindazok szigorú megbüntetését, akik a tanoncokat és ifjómunkásokat védő törvények és rendeletek ellen vétének, azok rendelkezéseit nem tartják be.

21. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli a tanonctörvények könynyítését a tanoncok számára: a szerződések ne szóljanak meghatározott időre. A szakmai és iskolai tanulmányok gyors elvégzése esetén a tanonc két év után kérhesse felszabadítását. Indokolt esetben a tanonc a szakszervezet hozzájárulásával változtathasson munkahelyet minden hátrányos következmény nélkül. A tanidőt szakmánként állapítsák meg, és ne terjedhessen túl három évnél.

22. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség annak tudatában, hogy a magyar ipar fejlődése a széntermelés fokozását teszi szükségessé, követeli bányaipari és aknászképző iskolák felállítását bányavidékeken. Könnyítsék meg a csillések segédvájárokká és a segédvájárok vájárokká való kiképzését.

23. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli a munkásifjúság érdekeinek védelmére, munkakedvének, munkaerejének, egészségének megőrzésére:

a) Üzemi bizottsági képviseletet az ifjúság számára a tíz ifjúnál többet foglalkoztató üzemekben.

b) A 40 órás munkahét bevezetését és az éjjeli munka eltiltását 18 éven aluli alkalmazottak számára.

c) Egészségvédelmi berendezést az üzemekben és időnkénti ingyenes orvosi vizsgálatot.

d) Minden 30-nál több fiatalot foglalkoztató üzem létesítsen üzemi sportegyesületet az üzem ifjúság sportolási igényeinek kielégítésére. Az üzemi sportegyesület felszerelési, oktatási és egyéb kiadásait az üzem fedezze.

e) Üzemi otthonok és üdülők felállítását.

24. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség felkarolja a munkásifjúság általános nevelésének ügyét. Követeli a szakmai tanácsadók felállítását, a háborúban megrokkantak átképzését, a múlt rendszer és a háború miatt szakmai kiképzésben nem részesült fiatalok gyors kiképzését, szakismeret-terjesztő tanfolyamok szervezését, üzemekben és kerületekben üzemi könyvtárak felállítását, a munkásifjúság művelődését szolgáló mozgalmak állami támogatását.

A MADISZ első budapesti titkári értekezlete

A MAGYAR DEMOKRATIKUS IFJÚSÁGI SZÖVETSÉG

PROGRAMMJA

ELFOGADTA
A II. ORSZÁGOS KONGRESSZUS
1946 OKTÓBER 12 ÉN TARTOTT BERNÉN

A MAGYAR DEMOKRATIKUS IFJÚSÁGI SZÖVETSÉG KIADÁSA

A MADISZ II. ORSZÁGOS
KONGRESSZUSA
(1946. október 9–13.)

A MADISZ programja

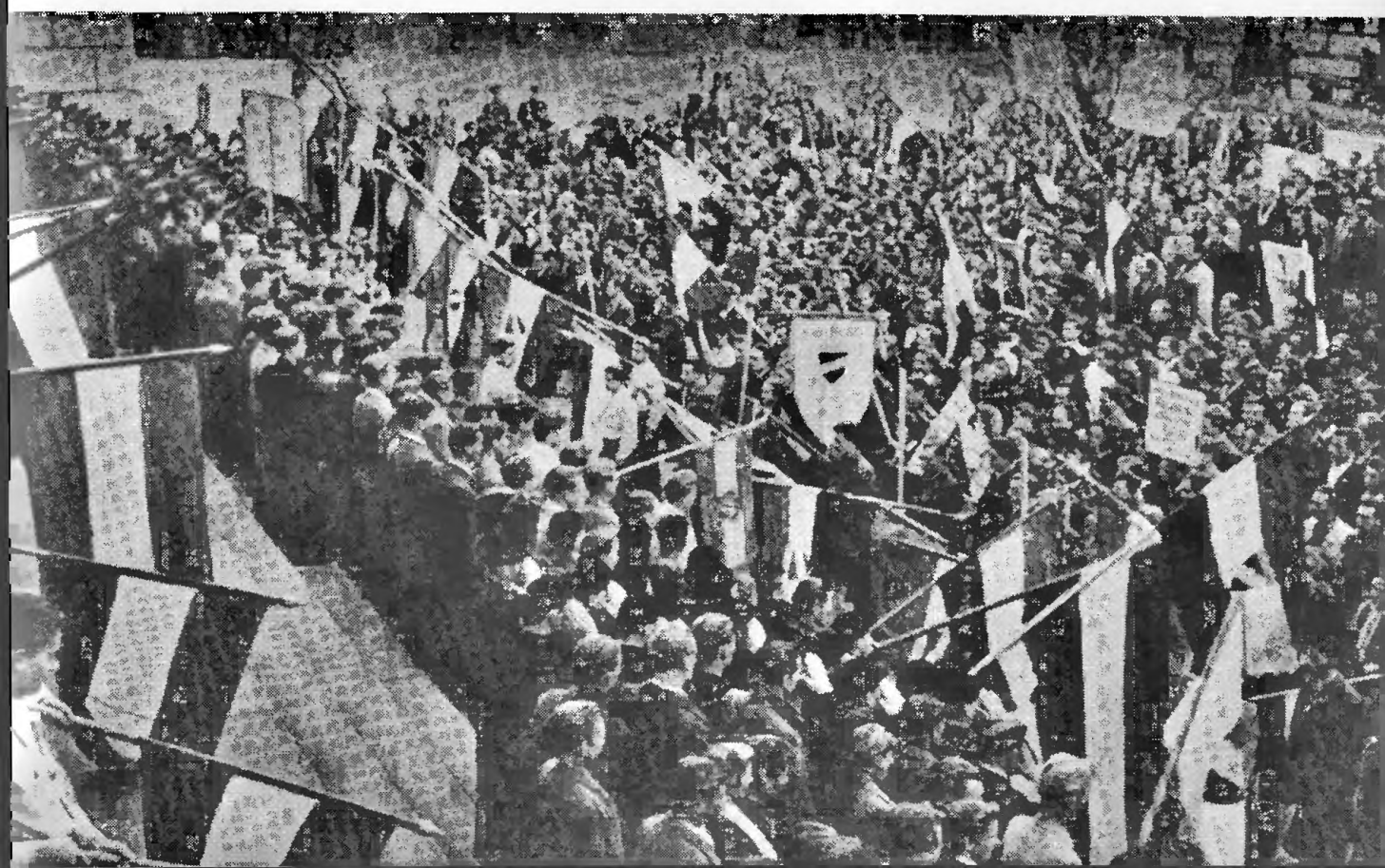
▲ Külföldi delegációk felvonulása

▼ MADISZ-népítáncosok a kongresszuson

Nagygyűlés a Nemzeti Múzeumnál a II. kongresszus alkalmából

Az 1945. novemberében Londonban megtartott

**ifjúsági
világkonferencia
határozatai**

és az ott megalkított

**Demokratikus Ifjúsági
Világszövetség**

a l a p o k m á n y a

B U D A P E S T 1 9 4 6

MADISZ-küldöttség Bulgáriában

DIVSZ Alapokmány

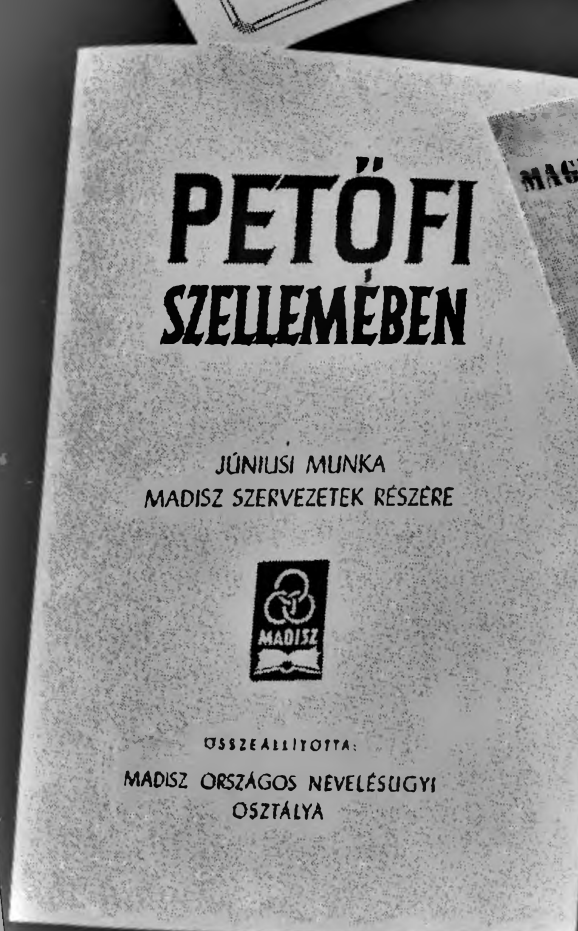
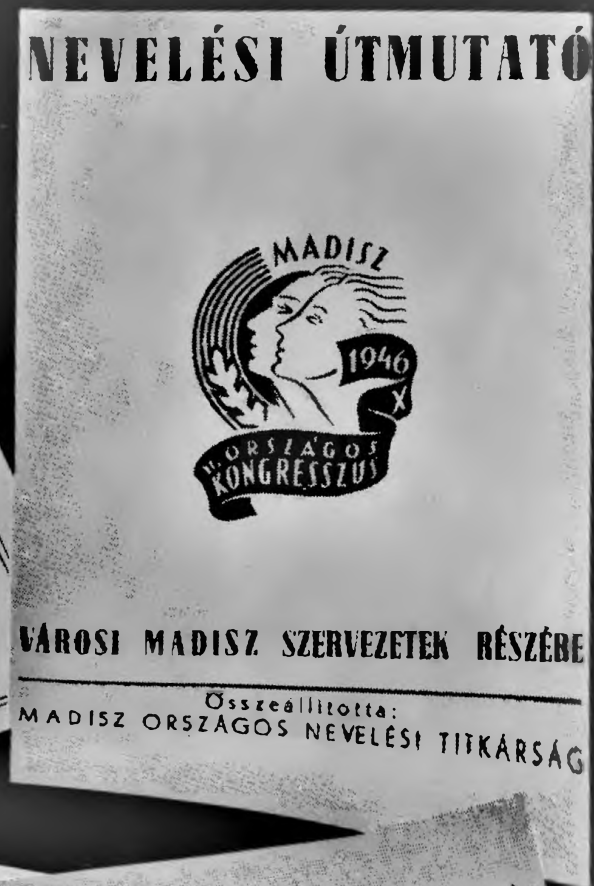

▲ MADISZ-staféta a Hősök terén

▼ MADISZ-sportverseny

A MADISZ kiadványai

MADISZ-munkásakadémia

A parasztfjúsági szervezetek közös programjáról tárgyalnak a fiatalok

▲ A Petöfi ifjúsági építőbrigád Jugoszláviába indul

▼ Hazaérkezés

Művelt, jómódú parasztfjúságot!

25. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség fontos feladatának tekinti a magyar ifjúság legnagyobb rétegének, a parasztfjúságnak felemelését.

26. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli a munkaidőre és munkabérré vonatkozó kollektív szerződések betartását a parasztfjúság érdekében. Fel kell emelni a falusi ifjúság aránytalanul alacsony bérét, és a rendeletben biztosított jogokat, az egyenlő munkáért egyenlő bért elvét érvényesíteni kell.

27. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség megfelelő munkaalkalmakat követel a falusi ifjúság számára. Minden nagyobb város rendezzen be otthonokat a faluról idénymunkára városba jövő fiatalok részére.

28. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli, hogy az állam támogassa a házasulandó parasztfiatalokat önálló gazdaságuk megteremtésében, őket a földreform alkalmával fenntartott földmennyiségből juttassák házhelyhez.

29. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli, hogy szervezzék meg a parasztfiúk és -leányok mezőgazdasági szakoktatását. Ebben a munkában a szövetség tevékenyen részt vesz. Követeli mezőgazdasági szakiskolák és középiskolák létesítését az ország minden részében, és a meglévők reformját, hogy az iskolák elősegítsék a kiosztott földeken a belterjes gazdálkodás megindulását, és így megsokszorozódjék a verejtékkel megművelt magyar föld hozama.

30. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli, hogy középiskolákra és egyetemekre minél nagyobb számban kerüljenek parasztfiatalok, és munkájával segíti megteremteni ennek előfeltételeit. Támogat minden olyan mozgalmat, amely lehetővé teszi, hogy a parasztfjúság középiskolai tanulmányait odahaza is elvégezhesse.

31. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség harcol azért, hogy minél több parasztfiú szakmát tanulhasson, s így találjon munkát és megélhetést a mezőgazdaságban elhelyezkedést nem találó vagy ipari pályára készülő falusi ifjúság.

32. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli, hogy a magyar állam és társadalom nyújtson hathatós segítséget a magyar falu művelődésének elősegítésére, falusi kultúrház létesítésére, vándorkönyvtár-mozgalom megindítására, olvasó- és színjátszóköri szervezésére, művelődési tanfolyamok és előadások rendezésére, olcsó ismeretterjesztő és szépirodalmi könyvek és színdarabok kiadására stb. A szövetség kezdeményez és támogat minden ilyen irányú mozgalmat.

33. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli a parasztfjúság számára hozzáférhető szövetkezeti és közigazgatási tanfolyamok megszervezését, hogy a nép fiai lehessenek a falu szövetkezeti és közigazgatási vezetői.

34. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség meghonosítja a sportot a magyar faluban, azért követeli a falusi sport állami és községi támogatását. Minden község vezetősége gondoskodik arról, hogy felszerelt sportpályák álljanak a sportolni akaró falusi fiatalok rendelkezésére.

Haladó szellemű iskolát, tankönyvet és otthont a tanulóifjúságnak!

35. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség harcol azért, hogy a magyar iskolákban a dolgozók tehetséges gyermekei tanulhassanak.

36. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség élen jár a népből származó tehetségek felkutatásában és felkarolásában. Minden erejével támogatja a Népi Kollégiumokat Építő Országos Mozgalmat, követeli a progresszív tandíj bevezetését minden

tekintetben. Ösztöndíjak, tandíjmentességek biztosítását a szegénysorsúak számára. A diákoknak legyen elsősorban szavuk az arra érdemesek kijelölésére.

37. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség kezdeményez és támogat minden olyan mozgalmat, melynek célja a tanulóifjúság megsegítése, iskolák renoválása, olcsó tankönyvek juttatása stb.

38. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség szabad szervezkedés biztosítását követeli az iskolákban a demokratikus ifjúsági szervezetek számára.

39. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség az egységes magyar közműveltség érdekeit szem előtt tartva követeli az általános iskolák megteremtését és azt, hogy az ország valamennyi iskolájában egységes tanterv alapján, haladó szellemű tankönyvekből tanulhassanak a diákok. Követeli a falusi, tanyai iskolák, valamint tanerőik számának növelését, a falusi és tanyai tanítók soron kívüli előléptetését, demokratikus magyar nevelők jobb életkörülményeinek biztosítására.

Követeli megfelelő számú nemzetiségi iskola felállítását, működtetését, hogy minden más nemzetiségű fiatal a saját anyanyelvén tanulhasson.

40. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli, hogy a magyar egyetemek a tudománynak, de egyben a demokráciának is fellegvárai legyenek. Harcol azért, hogy az egyetemek katedráiról az ismereteket a nép iránti szeretet és hűség érzésével terjesszék a dolgozók soraiból kikerült vagy őket szolgálni akaró fiatalok között.

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli, hogy a tudomány legújabb vívmányai, a demokrácia követelményei és a haladó pedagógia elveinek figyelembevételével helyezték új alapokra a magyar közép- és felsőbb oktatást.

Népét szolgáló, új honvédségért!

41. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség segít megteremteni az új, demokratikus honvédséget, és örökdió, hogy a magyar nép fiai nemzetünk szabadságharcos hagyományaihoz híven a szabadság, függetlenség és emberi haladás zászlaját kövessék.

42. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség új, demokratikus szellemű honvédségi kiképzést követel. Önerzeten és demokratikus öntudaton alapuló fegyelem, fejlett katonai szaktudás, a magyar köztársaság védőjéhez méltó ellátás, egészséges életmód, otthonná változott laktanyák jellemezzék az új magyar honvédséget.

Testben és lélekben egészséges, sportoló magyar ifjúságot!

43. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli, hogy a vallásos ifjaknak a munkáltatók adják meg a lehetőséget, hogy vasárnap és ünnepnapokon istentiszteleten résztvehessenek.

44. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség küzd azért, hogy a magyar fiúk és lányok szabad idejüket egészséges szórakozással tölthessék el.

45. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli, hogy a múzeumok, színházak, mozik, rádióelőadások az ifjúság számára hozzáférhetőek legyenek, s hogy ez intézmények minél több segítséget nyújtsanak az ifjúság szórakoztatásához és művelődéséhez.

Követeli a tehetséges munkás-, paraszt- és diákifjak intézményes felkutatását és támogatását.

46. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség tovább kívánja fejleszteni az eddig is nagyszerű eredményeket felmutató magyar sportot. Lehetővé akarja tenni, hogy a magyar ifjúság széles tömegei sportolhassanak. Az állam, üzemek és közületek nyújtsanak kellő támogatást az ifjúság sportjának fejlesztésére. Gondoskodjanak

a sporttelepek helyreállításáról és új sporttelepek építéséről, olcsó sportfelszerelés előteremtéséről, sportoktatók kiképzéséről és az ifjúság sportoktatásának intézményes biztosításáról, a tehetséges sportolók felkarolásáról, nemzetközi sportkapcsolatok felvételének elősegítéséről, hogy ez úton is erősödjön az ifjúság nemzetközi barátsága és összefogása.

47. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség követeli, hogy a nagyüzemek mellett a gyárvállalatok, városokban és kerületekben a törvényhatóságok, falvakban a község költségére építsenek ifjúsági otthonokat, könyvtárral, társalgó-, és játszótérrel, színpaddal stb. felszerelve.

Az állam gondoskodik arról, hogy a felosztott nagybirtokok kastélyai, a Balaton, a Mátra stb. vidékén levő üdülők egy része álljon a szabadságidejét töltő vagy egészségileg arra rászoruló ifjúság rendelkezésére.

48. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség a magyar felemelkedésbe vetett törhetetlen hittel dolgozik és harcol. Hittel, munkával, harccal szolgálja a jobb magyar jövőndőt. Táborába hív minden szabadságát, népét és hazáját szerető fiatal.

1946. október 12.

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség programja. A MADISZ kiadása. Balogh Barna nyomda é. n.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 332–341. old.

¹ A KISZ kezdeményezésére alakult Budapesten 1944. november 18-án a fasizmus ellen küzdő ifjúsági szervezetek illegális egység szervezeteként. Soraiba hívott minden magyar fiatal, aki kész volt harcolni az ország felszabadításáért, a demokratikus Magyarország megteremtéséért. (Munkásmozgalom-történeti Lexikon. Kossuth Könyvkiadó 1972. 326–327. old.)

89

1946. OKTÓBER 13.

Révai József vezércikke az ifjúság helyzetéről, a MADISZ tevékenységének értékeléséről, új feladatairól

A demokratikus ifjúság szervezete, a MADISZ, kongresszust tart Budapesten. A MADISZ a legnagyobb magyar ifjúsági szervezet, 170 000 tagja van, ebből 60% paraszt, 30% munkás, 10% diák.¹ A kongresszusra összegyűlt 1500 vidéki, túlnyomórészt paraszti fiatalból 300 a lány. Ez magában véve is meglepő, szokatlan jelenség. Az ember a szemét dörzsöli: hát van ilyen ifjúság is Magyarországon? A MADISZ kongresszusa bizonyíték arra, hogy van. Ez az ifjúság Petőfíre hivatkozik, a magyar szabadságharcok, a magyar haladás nagyjait idézi. Az építő, dolgos hazafiság szelleme hatja át, de éppen ezért ápolja és építi a testvéri kapcsolatokat a világ demokratikus ifjúsági mozgalmaival. Programtervezetének élén, jelmondatként, Vörösmarty Mihály szavai állnak: „Legyen minden utód – Különb ember, mint apja volt.”²

Nagy, komoly, szép cél, de egyelőre mintha megfordítva volna. A demokratikus gondolat kevésbé hatolt bele az ifjúságba, mint a felnőtt nemzedékbe. Ha igaz az, hogy a magyar demokráciára szörnyű nyűgként nehezedik az elmúlt negyedszázad

anyagi és szellemi öröksége, akkor kétszeresen áll ez a magyar ifjúságra. A demokratikus pártoknak és irányzatoknak egyik legsúlyosabb gondja volt a Horthy-reakció évtizedeiben: biztosítani az ifjúsági utánpótlást. Két réteg volt, melyre a Horthy-állam árgus szemekkel vigyázott és óvta a demokratikus gondolat „fertőzésétől”, az egyik: a parasztság, a másik: az ifjúság. A haladás erői elől elsősorban a parasztsághoz és az ifjúsághoz vezető utat torlaszolta el. A falu kapujában a csendőr állt őrt, az ifjúság lelkét a leventeoktató őrizte. A különféle, látszólag „önálló” egyházi és egyetemi ifjúsági szervezetek jól beilleszkedtek az ellenforradalom ifjúsági monopóliumába, mely részben terrorizált, részben butított. Az a kevéske demokratikus ifjúsági mozgalom, amely üldözések és áldozatok közepette mégis élt, csak az ifjúság maroknyi elitjét mozgatta, a szocialista ifjómunkás-szervezetek, a földalatti kommunista ifjúság, a demokratikus diákcsoportok hatósugara százakra, legfeljebb ezrekre terjedt: a százezrek és milliók lelkét és gondolkodását a reakció formálta.

A felszabadulással persze változott a helyzet. De ha van is változás, nem elegendő. És ami van, azt a magyar ifjúság magának köszönheti, nem a demokrácia cselekvő és törődő segítségének.

Valljuk be őszintén: a magyar demokrácia magára hagyta az ifjúságot. Magára hagyta szellemi gondjaival és anyagi bajaival. Nemigen gondoskodott ifjúságunk testi és lelki táplálékáról. A demokratikus pártokat elfoglalta az országépítés, a gazdasági és politikai problémák megoldása, de hogy van ifjúsági probléma is, mint az egész nemzet problémája, azt nemigen vették észre. Ha az ifjúsági kérdés felmerült, akkor túlnyomóan mint pártpolitikai probléma merült fel, a pártok versengtek az ifjúságért ahelyett, hogy a demokrácia segítene rajta.

Az ifjúság birkózott, de megbirkózni nem tudott a maga problémáival. Így az ellenforradalom örökségét tetézte mindaz, ami az ifjúsággal az infláció alatt és a stabilizáció óta történt. Az ifjúság különféle szervezetei között – a nagypolitika küzdelmeinek árnyékában – dúl a versengés, de az a réteg, amelyet ez a versengés érint és érdekel, nem több, mint a magyar ifjúságnak legfeljebb egytizede. A túlnyomó többséget egész más problémák gyötrik, mint az, hogy a Független Ifjúság megkapja-e az 57 százalékot a népi kollégiumok vezető szervében vagy az, hogy a katolikus Parasztiifjúsági Szövetségnek sikerül-e a KALOT-tól való származását részben eltitkolni, részben biztosítani.

A magyar ifjúság zöme ma a mindennapi, meztelen lét gondjaival küszködik. Vonatkozik ez az ifjúság minden rétegére. Arról van szó, hogy a munkanélküliség az ifjúságot sújtja legjobban. Arról van szó, hogy a bűnözés és a prostitúció az ifjúság soraiból szedi leginkább áldozatait. Arról van szó, hogy a morális nihilizmus, az erkölcsi züllés az ifjúságot fenyegeti legjobban. Arról van szó, hogy a demokratikus országépítés lendülete ifjúságunkat ragadta meg legkevésbé. A közügyek iránti közömbösség főleg az ifjúság betegsége. Pedig ha van réteg, mely nem élhet egyik napról a másikra, célok és perspektívák nélkül a maga és a nemzet számára, akkor az ifjúság az.

A MADISZ kongresszusa az ifjúság segélykiáltása a magyar demokrácia felé. Ez a több mint 3000³ lány és fiú, aki az ország minden részéből jött Budapestre, azért valódi képvisellete a magyar ifjúságnak, mert a magyar fiatalság igazi, gyötrő kérdéseire irányította a figyelmet. Adjatok munkát a munkásifjúságnak! Mentsétek meg a tanoncokat a hajléktalanságtól s a zülléstől! Biztosítsátok a szakmunkás-utánpótl-

lást! Vigyetek kultúrát a faluba! Nyissátok meg a művelődés útját a dolgozó nép gyermekei előtt! Szeretessétek meg a demokráciát a magyar ifjúsággal! Biztosítsatok számára emberi életet, hogy törődhessen a közösséggel, a nemzet nagy ügyeivel.

A MADISZ kongresszusa a magyar ifjúság súlyos anyagi és gyötrő szellemi gondjaira irányította a figyelmet, de nem siránkozott, segítségért kiáltott a magyar demokráciához, de az ifjúsági önségely szellemében, felajánlva a nemzetnek az ifjúság segítségét is. A MADISZ-fiúk és -lányok elmondták a kongresszuson az ifjúság minden panaszát, de ez a panaszkodás tettvágyó, munkára és harcra kész fiatalok szájából jött, akik tudják, hogy a nemzet magán segít, ha rajtuk segít. Ez a kongresszus a rongyos és éhes magyar ifjúság kongresszusa volt, de a magyar jövőbe vetett hittel, az alkotás vágyával.

Ifjúsági szervezeteink szelleme részben búsmagyar, részben reakciós, részben szektárius. A Független Ifjúság a maga tömegeit a demokrácia iránti sértődöttségre és idegenkedésre, a külföld demokratikus népeivel szemben a rossz béke miatt elzárkózásra és megbántottságra, az újjáépítéssel szemben gyanakvó várakozásra neveli. A feltörő munkásságot ellenszenvvel nézi és valami ragályos, idejétmúlt népi romantikába menekül. A katolikus ifjúság szervezetei az újjáalakulás után is a letűnt múlt emlékeit ápolják. A MADISZ nem a meddő honfibu, hanem optimista, építő hazafiság szellemét ébreszti, a parasztság romantikus idealizálása helyett tettekkel akarja szolgálni az egész dolgozó népet, a demokrácia fogyatékoságait bírálja, de javító szándékkal. A MADISZ kongresszusán egy új ifjúsággal ismerkedtünk meg, melyet friss harci szellem, munkavágy és fiatalos optimizmus hat át. Ez az ifjúság részt akar venni, részt követel magának a magyar demokrácia munkájában és harcaiban.

Már halljuk az ellenvetést: a MADISZ „pártpolitikai fedőszervezet”, tulajdonképpen a Kommunisták Párt ifjúsági szervezete inkognitóban. Nem igaz!

A Kommunisták Párt természetesen támogatja a MADISZ-t. És ha hibát követtünk el a MADISZ-szal szemben, akkor nem azt, hogy túlságosan támogattuk, hanem azt, hogy túlkevésé. Igen, a Kommunisták Párt azt mondta a maga kommunista fiataljainak: ne alakítsatok külön ifjúsági szervezetet, hanem vegyüljétek el a magyar ifjúság tömegei között. Találjátok meg velük a közös alapot, neveljétek őket és nevelődjétek magatok is. A magyar ifjúság problémája nem az: az egyes pártok mennyire tudják maguk mögé állítani az ifjúság politizáló elitjét, hanem az, hogy a demokrácia meg tudja-e nyerni a leventeszellemben nevelt, többségében közömbös magyar ifjúság zömét. A demokratikus ifjúság együttvéve is gyér erőit egyesíteni kell az egész magyar ifjúság felébresztésére, megsegítésére, átnevelésére. Ha a magyar ifjúság 10%-os politizáló kisebbsége az egymással való versengésben, a maga külön ideológiájának összemérésében fecsérli el erőit, akkor ez a „nagypolitikai” játék legfeljebb látszateredményekre vezet, de nem visz közelebb egy lépéssel sem a fő kérdés megoldásához. Mi, kommunisták, a mi fiataljainkat nem pártpolitikai feladatok megoldására használtuk fel, hanem elküldtük őket segíteni a nagy nemzeti probléma megoldásában. A kommunista ifjúság a MADISZ-ban olyan program, olyan eszmei alap kidolgozását segíti elő, melyen egyesülhet a demokratikus ifjúság és mely alkalmas a legszélesebb ifjúsági tömegek megnyerésére — nem a Kommunisták Párt, hanem a magyar demokrácia számára.

A MADISZ jelszava az ifjúsági egység. És hogy a magyar ifjúság gyógyulása csak ennek a jelszónak a jegyében mehet végbe, azt a MADISZ gyarapodása, az általa

képviselt építő hazafiság szellemének terjedése bizonyítja. Nyenyi gáncs, bíráló, rágalmat érte a MADISZ-t! Bírálták, mert az ő soraiba is behatolt az erkölcsi züllés mérge. De azt a bírálók elhallgatták, hogy a MADISZ alkalmazta ezzel a méreggel szemben a legjobb ellenmérget: az új munkaerkölcs, a közösségnek való szolgálat becsvágyának felkeltésével. A MADISZ-íjak rohammunkája a bányákban példája annak, hogyan kell a magyar ifjúságot erkölcsileg és szellemileg talpra állítani a közérdek önzetlen szolgálatára, a haza és a haladás szeretetére nevelni.

A köztársaság alapja a tiszta erkölcs — vallotta Petőfi Sándor —, ennek az elvnek kell érvényt szereznie az ifjúságnak a magyar közéletben. Tiszta erkölcs: ez a demokrácia munkás és harcos szolgálatát jelenti, gerinces, bátor közszellemet. A MADISZ kongresszusa elé terjesztett új program szerint: „A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség harcot hirdet a szolgalelkűség, kishitűség, erkölcsi züllés, korrupció és önkényeskedés ellen, a Magyar Köztársaság új közéleti erkölcsének megteremtéséért legfontosabb feladatának tekinti, hogy demokratikus szellemű, szabadságszerető, művelt, tiszta erkölcsű, testben és lélekben egészséges ifjúságot neveljen a nemzet számára!”

A cél nagy, méltó rá, hogy lelkesedjék érte a magyar ifjúság. A MADISZ-nak hálával tartozik a magyar demokrácia, mert magára hagyatva is igyekszik lelket önteni ifjúságunkba, oly célok kitűzésével, melyekért érdemes élni és halni. Joggal elvárja hát, hogy ne hagyjuk magára!

SZABAD NÉP, 1946. október 13. — RÉVAI JÓZSEF: *Demokratikus ifjúság.*

¹ Turcsányi Lajos szervezési referátumában szereplő adatok — 65% paraszt, 25% munkás, 10% értelmiségi — megközelítőleg pontosabbak.

² Sajtóhiba. A versidézet helyesen így hangzik: „Legyen minden magyar utód — Különb ember, mint apja volt.”

³ Sajtóhiba. A kongresszuson közel 2000 küldött volt jelen, akiknek 80%-a községi szervezetekből jött. (*Valóság*, 1946. november. *Hegedüs András*: A MADISZ II. kongresszusáról)

90

1946. OKTÓBER

Az MKP KV Ifjúsági Titkárság körlevele a pártszervezetek ifjúsági megbízottaihoz a MADISZ-szervezetek vezetésének erősítéséről, a cserkészcsapatokban és az úttörőmozgalomban végzett munka feladatairól

Az ifjúságpolitikai helyzetben viszonylagos szünet után újabb harcok kezdeti jelei mutatkoznak. A feloszlott klerikális ifjúsági szervezetek regenerálódása, újjáélesztése megkezdődött. Megkezdte működését a Katolikus Parasztifjak Szövetsége.¹ Ez a szervezet a KALOT jogutódjának nevezi magát. Feltételezhető tehát, hogy a KALOT politikai vonalán fog haladni és így egy velünk szembenálló jobboldali

szervezet lesz. Azonban nem szabad rögtön szembehelyezkedni velük. Inkább vigyázni kell, hogy a most alakuló helyi szervezetek vezetőségébe ne kerüljenek fasiszták. Ezt úgy kell csinálni, hogy ha ilyen esetről tudunk, óvatosan figyelmeztetni kell a KPSZ előkészítő bizottságát és esetleg az illetékes hatóságokat.

A Független Ifjúság is az utóbbi időben ismét jobbratolódot. A régi vezetői, akiket a nyári támadásunk hatására leváltottak, ismét előtérbe kerültek. Ezek a levitézlett fasiszták ismét jelentős szerepet játszanak a szövetség irányításában.

Ezekből a jelenségekből nyilván megállapítható, hogy a reakció igyekszik rendezni sorait. Valószínűleg ifjúsági fronton is újabb támadást készít elő. Sőt, feltételezhető, hogy a most meginduló politikai harcban ifjúsági tömegeket akar a baloldali pártok, elsősorban a Kommunista Párt ellen felhasználni.

Ebből a helyzetből kiindulva feladatunk a következő:

Az eddiginél is fokozottabban kell a pártönkívüli ifjúsági tömegeket megnyerni a demokrácia számára. Ez a folyamat csak az ifjúsági tömegszervezeteken, elsősorban a MADISZ-on keresztül történhet. Tehát az ifjúsági megbízottaknak első fontosságú feladata legyen, hogy a MADISZ részére új, jó kádereket, vezetőket szerezzenek. Meg kell értetni a pártszervezetekkel a MADISZ-munka jelentőségét, különösen a mai időkben. Feltétlenül el kell érni, hogy azok az elvtársak, akik ifjúsági munkára alkalmasak, átmenjenek a MADISZ-ba dolgozni. Különben is helytelen, hogy fiatal elvtársak legyenek olyan beosztásban, ahol esetleg a koruk miatt nem tudnak jó munkát végezni. Azonban ez a szempont nem döntő, mert ha találunk olyan 25–30 éves elvtársakat, akik az ifjúsági munkához értenek és kedvük van azt végezni, szintén át kell a MADISZ-ba vinni. *A feladatunk a MADISZ-nak jó helyi titkárokat és a pártvezetőségekben jó ifjúsági megbízottakat szerezni.* Az előző körlevelünkben már írtunk a MADISZ II. kongresszusának fontosságáról. Most csak ismét ki akarjuk hangsúlyozni, hogy az elvtársak fokozottabban ügyeljenek, hogy az ezzel kapcsolatos utasításokat a helyi MADISZ-szervezetek maradéktalanul végrehajtsák.

A szűk aktívák rendszeresítése miatt már többször írtunk az elvtársaknak.² Erre vonatkozólag az elvtársak egy újabb és részletesebb utasítást fognak kapni rövidesen. Addig is azokban a helységekben, ahol rendszeres szűk aktívák vannak, a pártvezetőség részéről valaki végyen részt rajta. Lehetőleg a titkár elvtárs.

Az Ifjúsági Titkárság megkezdte az ifjúsági káderek nyilvántartását. Rövidesen részletes utasítást és kérdőíveket küldünk le a kádermunka megkezdése érdekében. Azonban az ifjúsági megbízottak már most kezdjék meg a jó ifjúsági káderek és pártiskolát végzett elvtársak felkutatását és nyilvántartását.

Felhívjuk az elvtársak figyelmét, hogy a rendszeres havi jelentések a megyei ifjúsági megbízott részéről elmaradtak. *Figyelmeztetjük az elvtársakat, hogy a legközelebbi időkben rendszeresen küldjenek minden hónapban jelentést az elvégzett ifjúsági munkáról.* A legközelebbi jelentésben pontosan írják meg, hogy mit végeztek a kongresszusi versenyben ifjúsági vonalon.

A Magyar Cserkészfiúk Szövetsége megkapta működési engedélyét.³ Ez a helyzet minket új feladatok elé állít. Ezen a téren is el kell kezdeni a konkrét gyakorlati munkát. Eddig 300 új cserkészcsapat jelentkezett újrafelvételre. Ezekbe a csapatokba demokratikus egyéneket kell beküldeni, mert most van lehetőség arra először, hogy a cserkészeket demokratikus irányba vigyük. Vigyázni kell azonban erre a kérdésre. Ne legyünk türelmetlenek, mert mi nem kommunista cserkészeket akarunk, hanem

csak a cserkészzetben levő demokratikus szellemet akarjuk továbbfejleszteni. Nekünk, kommunistáknak kell harcolnunk elsősorban az igazi cserkészideálok megvalósításáért.

Feladataink a következők:

1. felkutatni a volt cserkész párttagokat,
2. a jelenleg is cserkészpárttagokkal felvenni a kapcsolatot,
3. a MADISZ-ból cserkészeket csapatokba küldeni,
4. a kommunista cserkészek névsorát és jellemzését hozzánk felküldeni,
5. a cserkészcsapatok működéséről is jelentést küldeni.

Az Úttörő Központ munkája az utóbbi időkben jelentősen megerősödött. Nemrég rendezték az első nagy dísztáborozásukat, melyen Rákosi elvtárs is megjelent. Általában Pesten nagy lendülettel indult meg az őszi munka.

Rövidesen elkezdjük a vidéki csapatok lelátogatását. Szeretnénk velük a kapcsolatot felvenni.

Országos viszonylatban politikai helyzetünk megerősödött. Ezért most különösen fontos, hogy a pártszervezetek jobban támogassák a mozgalmat. Új lapot indítanak, az *Úttörőt*, amelyet vidékre is le fognak küldeni.⁴ Ezenkívül ismertető füzetet adnak ki és megindítják a rendszeres levelezést a vidék és a központ között.

Október 27-én Budapesten úttörőnap lesz.⁵ Ez alkalomból helyes, hogy ha az összes vidéki csapatok feljönnének kétnapos értekezletre, ahol meg fogják beszélni az új feladatokat.

Jelenleg a feladatok a következők:

1. az őszi idényben szülői értekezletet minél nagyobb számban kell tartani,
2. a novemberben megtartandó budapesti úttörőkiállításra készíteni kell lombfűrész, asztalosmunkát, rajzokat, fényképeket és kézimunkát,
3. a csapatvezetőségeket mindenütt meg kell alakítani és ellenőrizni kell.

A télen kell kinevelnünk az úttörőmozgalom vezetőit a központból leküldött irányelvek alapján. Kérjük a jelentésben az úttörődolgozokról is beszámolni.

1946. október hó

Magyar Kommunista Párt
Központi Vezetősége
Ifjúsági Titkárság

PI Archivum 274. f. 18. ó. e. — Eredeti tisztázata.

A körlevél az MKP III. kongresszusa — 1946. szeptember 28—október 1. — határozatából következő ifjúsági feladatokat szabta meg. A pártkongresszuson Rákosi Mátyás főtítkári beszámolójában az ifjúság helyzetének javítását érintően sürgette az alacsony fizetésű munkások keresetének emelését, a munkanélküliség leküzdését, a közoktatás demokratikus reformját. Kijelentette, hogy a kongresszuson megjelölt feladatok elvégzéséhez még nagyobb erőt kell kifejteni a tömegek, az ifjúság megnyeréséért. *Kádár János* szervezeti beszámolójában hibás jelenségnek nevezte, ha pártszervezetek kivonnak kommunista ifjakat a MADISZ-ból ahelyett, hogy beküldenek oda őket. A pártszervezetek erősítsék a tömegszervezeteket, hogy azok „...betölthessék hivatásukat”. A kongresszuson felszólalt Nonn György, a MADISZ főtítkára, aki rövid áttekintést adott a felszabadulás óta végzett ifjúsági munkáról, válaszolta a MADISZ feladatait az ifjúság tömegeinek megnyerése érdekében, végül megállapította: „Az ifjúság meg fogja hallgatni és követni fogja a kommunista párt tanításait, mert az ifjúság csakúgy, mint a mi pártunk, boldog országot, szabadságszerető, művelt, tiszta erkölcsű, testben és lélekben demokratikus ifjúságot, jobb jövőt akar.” A kongresszus a Központi Vezetőség tagjává választotta Nonn Györgyöt, a MADISZ főtítkárárt. (A népi demokrácia útja. Az MKP III. kongresszusának jegyzőkönyve. Szikra 1946. 74., 85., 147—150., 242—243., 313. old.)

- ¹ A kereszténydemokrata célokat hirdető Demokrata Néppárt vezetőjének, Barankovics Istvánnak a kezdeményezésére alakult meg a Katolikus Parasztifjúsági Szövetség (KAPSZ) 1946. augusztus 11-én. Mindszenty József hercegprímás ellenezte a KAPSZ megalakítását, illetve nem ismerte el a MIOT-tal együttműködő szervezet katolikus jellegét. Ennek következtében a KAPSZ szervezeteileg nem erősödött meg, 1947-ben megszüntette a működését. (*Gergely Jenő: A politikai katolicizmus Magyarországon 1890–1950. Kossuth Könyvkiadó 1977. 266. old.*)
- ² A MADISZ-ban és a SZIT-ben dolgozó kommunista ifjúsági vezetők és a pártszervezetek ifjúsági felelősei tartották ún. szűk aktívákat, megbeszéléseket, ahol az MKP ifjúságpolitikájának aktuális feladatait tárgyalták meg.
- ³ A demokráciaellenes tevékenységet folytató Magyar Cserkészszövetség 1946. júliusi feloszlata után jogutódjaként 1946 őszén létrejött a Magyar Cserkészfiúk Szövetsége, demokratikus vezetéssel. Csatlakozott a MIOT-hoz. (*Magyar Közlöny*, 1946. október 5.)
- ⁴ Az *Úttörő* gyermekújság 1946 szeptemberében megszűnt. December 20-án jelent meg a *Pajtás*, az úttörőmozgalom új lapja.
- ⁵ 1946. november 10–11-én tartották az úttörőmozgalom első országos tanácskozását. (Fejezetek a magyar úttörőmozgalom történetéből. Ifjúsági Lapkiadó Vállalat, Ságvári Endre Könyvszerkesztőség 1981. 42–43. old.)

91

1946. NOVEMBER 2.

A MIOT határozata a Nyugatra hurcolt fiatalok hazahozataláról, a Világifjúság Napjának megünnepléséről

A Magyar Ifjúság Országos Tanácsa ülést tartott új helyiségében, amelyet a MADISZ bocsátott rendelkezésére.¹ Ezen az ülésen a magyar ifjúság vezetői megtárgyalták az ifjúság súlyos helyzetéből fakadó tennivalókat. A MIOT elhatározta, hogy rövidesen felkeresi Tildy Zoltán köztársasági elnököt és a kormány vezetőit, hogy segítséget kérje az ifjúság sérelmeinek orvoslására.

Az ülésen hozott egyhangú határozat értelmében a MIOT tiltakozik a Demokratikus Ifjúsági Világszövetségnél Franco uralma, a görög és a gyarmati ifjúság elnyomása ellen. A MIOT meg akarja akadályozni, hogy a fasiszták által Nyugatra hurcolt magyar fiatalokat lelketlenül az idegenlégiókba szállítsák. Ezért a DIVSZ-hez fordul segítségért és bizottságot szándékozik küldeni Ausztria és Németország angol, amerikai és francia övezetébe, hogy hazasegítse ezeket a félrevezetett magyar fiatalokat.²

November 10-ét, a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség megalakulásának évfordulóját, amelyet a Világ Ifjúságának Napjává nyilvánítottak, valamennyi ifjúsági-szervezet együttesen ünnepli meg, és ez alkalommal napirendre tűzi a magyar ifjúság fájó kérdéseit, az ifjúmunkás munkanélküliséget, a népi kollégiumok és a tanonc-otthonok hiányát, valamint a parasztfjúság művelődési nehézségeit.

SZABAD NÉP, 1946. november 3. – A MIOT bizottságot küld a Nyugatra hurcolt fiatalok hazahozatalára.

A MADISZ országos vezetősége is felhívást intézett szervezeteihez: „Minden MADISZ-szervezet tartson november 10-én, vasárnap délelőtt valamennyi demokratikus ifjúsági szervezettel együtt gyűlést, amelyen síkraszállunk a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség célkitűzései mellett.” (*Ifjúság*, 1946. november 1.)

November 8-án és 9-én a fővárosban és a vidéki városokban ifjúsági gyűléseket tartottak, ahol a demokratikus ifjúsági szervezetek szóvivői ismertették a DIVSZ küzdelmét a tartós békéért, az ifjúsághelyzetének javításáért, szolidaritásának erősítéséért. Többségükben a MADISZ-szervezetek vettek részt a gyűléseken. November 10-én Nonn György, a MIOT főtitkára a rádióban tartott előadást a DIVSZ-ről.

¹ A MIOT a MADISZ-központ épületében – Vörösmarty tér 4. sz. – kapott új helyiségeket.

² Ifjúsági delegáció nem ment Németország nyugati övezeteibe. A MIOT levélben kérte a DIVSZ-t, hogy segítse elő az elhurcolt magyar fiatalok hazatérését. (*Fiatalok*, 1946. november 12.) Ennek hatását nem ismerjük.

92

1946. NOVEMBER 21.

Tudósítás a parasztifjúság kulturális állapotáról rendezett MADISZ-ankétról

A megnyitót Karácsony Sándor, a szövetség elnöke tartotta. Hangoztatta, nem közömbös, papiroskultúránk van-e csupán, vagy valóságos kultúránk lesz-e a jövőben. Ezért nagyon fontos számunkra a parasztifjúság kulturális felemelése. Nem csupán a parasztság érdekéről van szó: a demokráciában az egész ország kultúrája aszerint igazodik, ahogy a nép műveltsége emelkedik.

A vitát Kiss József, a MADISZ kulturális osztályának vezetője indította meg előadásával.¹ Rámutatott arra, hogy a MADISZ vezetőségét a szervezet megalakulásától foglalkoztatja a parasztifjúságunk kulturális felemelésének kérdése. Az Országos Vezetőség tagjai vidéki útjukat mindig felhasználták arra, hogy tájékozódjanak: mi a jelenlegi helyzet ezen a téren. A tapasztalat azt mutatta, hogy a parasztifjúság saját erejéből nem tud a kulturális felemelkedés útjára lépni. Óriási feladat vár itt az ifjúsági szervezetekre. Az ifjúsági szervezetek helyiségei, kiadványai, előadásai szolgálják elsősorban az ifjúság kulturális emelkedését.

Ezután arról beszélt Kiss József, hogy csak a népi műveltségre építő kultúrát adhatunk népünknek. Hangoztatta az állami támogatás fontosságát. Végül rámutatott a kulturális, különösen a művészi élet egyes területein, a műkedvelő színjátszás, film, irodalom, képzőművészet terén megoldásra váró feladatokra.

Az előadást vita követte, melyben felszólaltak a honvédség, az ifjúsági szervezetek, a MADISZ képviselői. Majd Karácsony Sándor összefoglalta az ankét eredményeit, s megállapította: 1. a parasztifjúság felemelésének ügyét mindenki sürgősnek találja; 2. minden mozgalom látja, hogy egyedül nem oldhatja meg a feladatokat, tehát összefogásra van szükség; 3. az összefogás kerete már negyan a MIOT-ban; 4. magára az ifjúságra vár az elvégzendő munka oroszlánrésze.

IFJÚSÁG, 1946. november 29. A parasztifjúság művelődéséről rendezett ankétot a MADISZ november 21-én.

¹ Kiss József nem azonos a MADISZ első főtitkárával, aki 1945 szeptemberétől nem vett részt a MADISZ vezetésében.

1946. NOVEMBER 22.

A MADISZ Országos Vezetőségének javaslata a MIOT-hoz országos centenáriumi ifjúsági mozgalom megindítására

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Vezetősége javaslattal fordul a Magyar Ifjúság Országos Tanácsához, minden hazáját szerető magyar fiatalhoz és az egész magyar társadalomhoz.

Közeledik a dicső magyar szabadságharc századik évfordulója. A független Magyar Köztársaságnak, a szabad magyar népnek, a haladás útján elindult magyar ifjúságnak, az egész nemzetnek méltóképpen kell felkészülnie erre a nagy jelentőségű évfordulóra.

Európa és a világ valamennyi nemzete úgy tekint vissza 1848-ra, mint az emberiség történetének egyik döntő jelentőségű esztendejére, a népek harcának esztendejére, a szabadságért, az emberi haladásért a zsarnokság és a reakció ellen.

Nekünk, magyaroknak 1848 nemzetünk legdicsőbb korszakát jelenti. Azt az időt, mikor a magyar név világszerte egyet jelentett a szabadságharcossal, mikor az élen jártunk az egész emberiség jobb jövőjéért folytatott küzdelemben.

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Vezetősége javasolja, hogy a felszabadulás első napjaiban alakult és a nemzet minden demokratikus rétegét összefogó népi szervek, a nemzeti bizottságok országos és helyi viszonylatban szervezzenek társadalmi mozgalmat a szabadságharc százéves évfordulójának olyan irányú előkészítésére, hogy az demokráciánk megerősödését, az újjáépítés ütemének fokozását, a nép jólétének, nemzetünk jó hírének növekedését eredményezze.

1848-ban a magyar ifjúság legjobbjainak, Petőfi Sándornak és a márciusi ifjúságnak szavára állott talpra a nemzet. Az ifjúság ereje, lelkesedése vitte a magyar ügyet, a haladás ügyét győzelemről győzelemre. A magyar ifjúságnak kell élen járnia ma is a szabadságharc századik évfordulóját előkészítő mozgalomnak.

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Vezetősége felkéri a Magyar Ifjúság Országos Tanácsát, hogy tagszervezeteinek és a magyar ifjúság minden demokratikus rétegének, szervezetének, csoportjának bevonásával a szabadságharc századik évfordulójának előkészítésére indítson országos mozgalmat: 1848 szellemében, a jobb magyar jövőért.

Közös erővel hassunk oda, hogy egyetlen magyar fiatal munkaereje se vessen kárba. Országunk vezetői tegyék lehetővé, hogy utak, hidak, iskolák építésével a magyar ifjúság tettekkel bizonyíthassa, hogy szereti hazáját. Szervezzünk ifjúsági munkaversenyeket gyárakban, földeken, irodákban, mindenütt, ahol fiatalok dolgoznak. Emeljük ki az ismeretlenség homályából a munka fiatal hőseit. Őket illesse a társadalom méltó elismerése, mert ők a ma márciusi ifjúsága.

A szabadságharc századik évfordulójára élesszük újjá annak szellemét a mai ifjúságban. Iskolában és iskolán kívül ebben a szellemben neveljük a nép szeretetére, az emberi haladás és a béke szolgálatára az új magyar nemzedéket. Minden városban, minden faluban az ifjúság kutassa fel a negyvennyolcas emlékeket, ismerje meg nemzetünk igazi hagyományait.

Közös erővel teremtsük meg a nép és az ifjúság jobb életének feltételeit. A dolgozó nép életszínvonalának emelésével egyidejűleg sokszorozzuk meg az eljövendő időben az ifjúmunkás-, tanonc- és diákothtonok, népfőiskolák, ipari, mezőgazdasági és egyéb iskolák számát. A márciusi ifjúság legjobbjai életüket adták hazánk szabadságáért és függetlenségéért. A magyar ifjúság mutassa meg, hogy tud élni a szabadság adta lehetőségekkel.

A százéves évforduló ünnepére készüljünk fel széles tömegekre kiható, haladó szellemű, népi kultúrmozgalommal. A művelődéstől eddig elzárt fiatalok számára tegyük közkincsé a magyar nép és az emberiség kultúrájának igaz értékeit.

Az 1848-as európai szabadságharcok emlékére a századik évforduló alkalmával, 1948-ban rendezze meg a magyar ifjúság hazánkban, Magyarországon a világ demokratikus ifjúságának nagy találkozóját, a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség közreműködésével. Ezzel egyidejűleg alkalom nyílik a Duna-völgyi népek ifjúságának nemzeti kultúrájuk bemutatására.

1948 nyárutójára rendezzünk ifjúsági sportolimpiászt Budapesten a világ sportoló ifjúságának bevonásával.

A demokratikus ifjúságnak hazánkban megrendezendő nagy találkozásán be fogjuk bizonyítani, hogy a magyar ifjúság szakított a reakció és a fasizmus minden válfajával, és negyvennyolcas elődeihez híven együtt küzd más nemzetek fiaival a népek szabadságáért és békéjéért.

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Vezetősége e javaslatával a nemzet és az egész ifjúság érdekét kívánja szolgálni, Reméli, hogy javaslata a magyar társadalomban visszhangra talál és széles társadalmi mozgalom indul meg 1848 méltó megünneplésének előkészítésére. Reméli, hogy a Magyar Ifjúság Országos Tanácsa a szabadságharc százéves évfordulójának előkészítésére az egész ifjúságra kiterjedő munkatervet dolgoz ki és annak végrehajtására mozgósít minden magyar fiatal. Tettekkel bizonyítsa a magyar ifjúság, hogy méltó a márciusi ifjakhoz!

Egység!
Magyar Demokratikus Ifjúsági
Szövetség
Országos Vezetősége

IFJÚSÁG, 1946. november 22. — 1948 szellemében a jobb magyar jövőért.

Az MKP KV Ifjúsági Titkárság 1946. november 14-i ülésén Nonn György, a MADISZ főtíkára vetette fel egy országos ifjúsági mozgalom szervezését az 1848-as szabadságharc 100 éves évfordulójának méltó megünneplésére. Az ülésen olyan határozat született, hogy a MADISZ az *Ifjúság* c. lapban hozza nyilvánosságra javaslatát, fogadtassa el azt a MIOT-ban, ismertesse a pártok vezetőivel, készítse el a demokratikus ifjúsági szervezetekkel közösen a mozgalom programját. (PI. Archívum 274 f. 18 ö. e. Jkv. az MKP KV Ifjúsági Titkárság 1946. november 14-i üléséről.)

A MIOT küldöttségét november 29-én Tildy Zoltán köztársasági elnök, december elején Nagy Ferenc miniszterelnök és a pártok vezetői — Rákosi Mátyás, Szakasits Árpád és Veres Péter — fogadták, mindannyian támogatásukról biztosították a centenáriumi ifjúsági mozgalmat. (*Kis Újság*, 1946. december 4., *Ifjúság*, 1946. december 6.)

A MIOT 1946. december 3-i ülésén a demokratikus ifjúsági szervezetek vezetői bejelentették, hogy részt vesznek a mozgalom szervezésében, bizottságokat hoznak létre a részletes program kidolgozására. (PI Archívum 274 f. 18/24 ö. e. Jkv. a MIOT 1946. december 3-i üléséről.)

1947. JANUÁR 4—5.

Á MADISZ Országos Választmány I. ülésének határozata a centenáriumi mozgalom támogatásáról, a vezetőségválasztó közgyűlések megtartásáról

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Választmánya 1947. január 4—5-én ülést tartott.

A Választmány a magyar ifjúság és szövetségünk iránt érzett felelőssége teljes tudatában a következő határozatokat hozta:

1. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Választmánya örömmel üdvözli és lelkesedéssel fogadja az Országos Vezetőség által kezdeményezett és az összes demokratikus ifjúsági szervezetek által elindított nagy jelentőségű mozgalmat 1848 százéves évfordulójának méltó megünneplésére.

2. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Választmánya felhívja a szövetség összes csoportjait, a szövetség minden tagját és minden hazáját szerető fiatalát, hogy az ifjúsághoz méltó lendülettel, erővel és lelkesedéssel dolgozzanak a 48-as mozgalom célkitűzéseinek megvalósításáért.

3. A mozgalom irányítására segítse elő a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség a 48-as ifjúsági bizottságok megalakítását falvakban, városokban, iskolákban, üzemekben. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség tagjai járjanak elől jó példával utak, iskolák, templomok helyreállításának munkálataiban, népi kollégiumok, tanonc- és ifjúmunkásotthonok, szaktanfolyamok terveinek sikeres végrehajtásánál.

4. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Választmánya örömmel üdvözli a Magyar Ifjúság Országos Tanácsának azt a határozatát, melynek értelmében a magyar ifjúság az 1848-as szabadságharc emlékére felépíti a Duna—Tisza csatorna egy szakaszát.¹ Felhívja a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség csoportjait, és szövetségünk minden tagját, hogy legyenek élharcosai annak az ifjú seregnek, amely a legjobb magyarok e tervét meg fogja valósítani.

5. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Választmánya a szabadságharc századik évfordulójára elindított mozgalom legfontosabb feladatának tartja megerősíteni a magyar demokráciát és megnyerni a dolgozók ügyének a magyar ifjúságot. Lelkesen sorakozik fel a Magyar Kommunista Párt hároméves országépítő tervének megvalósítására.² Vállalja a tervből reá váró feladatokat annak tudatában, hogy ezzel a magyar ifjúság jobb életének feltételét teremti meg.

6. Az Országos Választmány követeli, hogy a demokratikus államhatalom szervei gyökeréig számolják fel a nép ellen összeesküvők hálózatát, résztvevőit példásan büntessék meg, az összeesküvők cinkostársaitól, szálláscsinálótól tisztítsák meg a magyar közéletet.³

7. Az Országos Választmány utasítja a falusi és városi csoportokat, hogy február folyamán az évi rendes közgyűlést tartsák meg és azon válasszák meg a következő évre alapszabályaink értelmében a helyi csoportok vezetőségeit. A választásnál vegyék figyelembe a most kiadott szervezeti útmutatónk irányelveit.⁴

A közgyűlést előzze meg minden helységben tervszerű és nagyarányú tagtoborzás.

A tagtoborzás célja bevonni szervezetünkbe a munkás-, parasz- és diákifjúság tömegeit és legkiválóbb elemeit a szövetségünk előtt álló nagy feladatok sikeres megoldása érdekében.

Az Országos Választmány felhívja tagjaink figyelmét, hogy olyan ifjakat válasszanak vezetőknek, akiket a falu lakossága, ifjúsága megbecsül és szeret, akik a szövetségünk előtt álló feladatokat végre is tudják hajtani.

8. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Választmánya az új vezetőség legfontosabb feladatának látja a csoport egyéves munkatervének elkészítését, a magyar ifjúság 48-as mozgalma célkitűzéseinek és a körök kiépítésének megszemenő figyelembevételével.

9. Szövetségünk megerősítéséhez és nagyszabású feladataink végrehajtásához szüksége van a felnőttek segítségére, ezért az Országos Választmány fontosnak tartja a tanácsadó testületek felállítását és pártolótagok szervezését.

10. Az Országos Választmány a demokrácia szempontjából döntő kérdésnek tartja, hogy a demokratikus ifjúságnak minden helységben otthona legyen. Csoportjaink legfőbb gondja legyen megfelelő ifjúsági otthon biztosítása. Különösen fontosnak tartja az összes ifjúsági otthonok megvédését azokkal szemben, akik helyiségeink elvételével akarnak döntő csapást mérni az ifjúság mozgalmára.

*A Magyar Demokratikus Ifjúsági
Szövetség
Országos Választmánya*

IFJÚSÁG, 1947. január 10. — *A választmány határozatai.*

Az ülésen a MADISZ országos vezetői, a választmányi tagok és a megyei titkárok vettek részt. Az első napon Nonn György főtitkár ismertette a centenáriumi mozgalom célkitűzéseit. Turcsányi Lajos titkár beszélt a mozgalom szervezésének feladatairól, a MADISZ kezdeményező szerepének fontosságáról a 48-as bizottságok létrehozásában. A nagyválasztmányon sokan felszólaltak, mindannyian helyeselték a mozgalom megindítását, szóltak a problémákról is; az ifjúság politikai közömbösségéről, a káderhiányról, a parasztifjúság szervezésének nehézségeiről, a katolikus papság MADISZ-ellenes megnyilvánulásairól. Nonn György válaszában hangsúlyozta, hogy a centenáriumi mozgalom célja nemcsak a MADISZ politikai megerősítése, hanem az ifjúság tömegeit kell bevonni a sokrétű feladatok végrehajtásába. (PI Archivum 286 f. 32. ő. e.)

¹ A nagyszabású vállalkozás nem valósult meg. Dunaharasztnál pár száz fiatal megkezdte ugyan a csatorna kiásását 1948 tavaszán, de a hibás műszaki tervezés miatt a munkát abba kellett hagyni. (Nonn György visszaemlékezése. Kis Újság. 1948. március 23.)

² Magyarország első hároméves tervét a Magyar Kommunista Párt III. kongresszusának határozata alapján dolgozták ki. Fő céljait az MKP Politikai Bizottságának megbízásából Gerő Ernő hozta nyilvánosságra a Politikai Akadémián 1946. december 20-án tartott előadásában. (A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt határozatai. Kossuth Könyvkiadó 1979. 387. old.)

³ A Belügyminisztérium 1947. január 5-én hivatalos közleményben tárta fel az illegális köztársaság-ellenes összeesküvés tényét. A Baloldali Blokk felszólítására a Kisgazdapárt eltávolította soraiból az összeesküvésben kompromittált politikusokat, ifjúsági vezetőköt, akik közül a rendőrség letartóztatta B. Rácz Istvánt, a FISZ elnökét, Imre Lajos főtitkárt, Lendvai Csaba titkárt. (Egységbe ifjúság!... 88–89. old.)

⁴ A szervezeti útmutató részletes tájékoztatást adott az 1947. évi vezetőségválasztó gyűlések előkészítésének és megtartásának módjáról, a tagtoborzás lebonyolításáról. (MADISZ-útmutató a MADISZ-csoportok munkájához. Bp. MADISZ-kiadás, 1947.)

1947. JANUÁR 10.

Az MKP KV Ifjúsági Titkárságának jelentése az MKP Szervező Bizottsághoz az ifjúságpolitikai helyzetről, az aktuális feladatokról

1945 végén és 1946 elején a reakciós ifjúsági szervezeteket sikerült a reakciónak újjászervezni (KALOT, Cserkészszövetség, KIE, KDSZ), és ezeken keresztül tömegbefolyását megerősíteni. 1946 nyarán ezeket a szervezeteket betiltották és ez új helyzetet teremtett az ifjúsági politikában. Az Actio Catholica a feloszlott ifjúsági szervezetei helyett az egyházközségek mellett létesít „ifjúsági munkaközösségeket”, hogy ezeken keresztül megtartsa és erősítse befolyását.

A reakciós Cserkészszövetség feloszlása után az újjáalakult Cserkészfiúk Szövetségében a katolikusok az Assisi Szent Ferenc Munkaközösségen keresztül akarják befolyásukat erősíteni. A munkaközösség szervezése mellett igyekeznek a Független Ifjúság mellé tömörülni, annak vezetésében komoly befolyásra szert tenni. Ezt mutatja legutóbbi választmányuk, ahol Varga Béla nyomására a Független Ifjúság Országos Vezetőségének 50%-át katolikusokkal töltötték be.¹ Az Actio Catholica terve katolikus népi kollégiumok és tanoncotthonok építése is.

A KIE megtisztítására a minisztérium kormánybiztost nevezett ki, akinek működése eddig sem volt kielégítő. Befolyásunkat Karácsony Sándoron keresztül érvényesítjük.

A NISZ-ben a baloldal az utóbbi időben megerősödött. Az elnök, az egyetemi szervezetek a baloldal kezében vannak. A szervezet vezetése mégis lényegében a jobboldal kezében van.

A SZIM-ben három politikai frakció harcol egymás ellen. Bán, Jusztus és Peyer csoportjai.² A harcok eredménye a SZIM-vezetés dezorganizálása. Az egyetemisták szervezetében, a MEFESZ-ben, a baloldal megerősödött. Sikerült a KDSZ vezetőségét a MEFESZ-ből kiszorítani.³ A magyar ifjúság politikai helyzetének megfelelően a párt munkájával igyekszik minden ifjúsági szervezetre befolyást gyakorolni. Azokat igyekszik elsősorban segíteni, melyekre befolyása döntően érvényesül (MADISZ, SZIT, úttörők, NÉKOSZ és részben a Cserkészfiúk Szövetsége). A magyar ifjúság nagy többsége szervezetileg nem tartozik egy szervezethez sem. A jobboldali ifjúsági szervezetek feloszlása ellenére a reakció befolyása a szervezetlen ifjúságra a miénknél erősebb.

A reakció befolyásának felszámolására, az egész magyar ifjúságra kiható mozgalmat indítottunk 1848 100 éves évfordulójával kapcsolatban, a „48-as ifjúsági mozgalmat”. A mozgalom célja: az ifjúság bekapcsolása az újjáépítésbe, a hároméves terv megvalósításába. Vállaltuk a Duna–Tisza-csatorna egy szakaszának megépítését. Helyi viszonylatban bekötőutak, iskolák, templomok, kollégiumok, tanoncotthonok építését, fák ültetését stb. A mozgalom célja: az ifjúság sérelmeinek orvoslása, jogos követeléseinek teljesítése, ifjúsági otthonok, könyvtárak, felszerelt sportpályák, üdülőtelepek, jobb életkörülmények megteremtése, széles körű kulturális és sportversenyek megtartása. Nagy nemzetközi ifjúsági találkozó Budapesten.

A tervek végrehajtására országos, megyei, helyi, üzemi és iskolai 48-as bizottságot állítunk fel. A mozgalmat elindítottuk, a terv rövid időn belül mint az egész magyar ifjúság munkaterve fog megjelenni nyomtatásban.⁴ A mozgalom díszelnökségét a köztársasági elnök úr vállalta. Ezen a mozgalmon keresztül akarjuk a meglévő ifjúsági szervezetek között az együttműködést szorosabbá tenni és új szervezeti egység alapját megteremteni. Az egész ifjúsági munkánk gerincét ez a mozgalom alkotja. Ehhez kérjük a párt támogatását. Hasson oda a párt, hogy felnőtt vonalon a nemzeti bizottságok kezébe kerüljön a szabadságharc 100 éves évfordulójának előkészítése.

Az Ifjúsági Titkárság munkája

Az Ifjúsági Titkárság munkája az utóbbi fél évben kiszélesült. A MADISZ pártvonalon való támogatása mellett szükségessé vált a SZIT, az úttörő, a NÉKOSZ-szervezetek támogatása és irányítása, a Cserkészfiúk Szövetségében való munkánk szervezése és irányítása, ezenkívül az összes ifjúsági szervezetekben befolyásunk megszerzése. Munkánk fő része a következő:

1. A pártszervezetek „ráállítására” az ifjúsági munkára. A vidéki ifjúsági megbízottak munkájának segítésére 3 hónap alatt 30 elvtársat küldtünk le vidékre. A nyári MADISZ-szervező kampányba bekapcsoltuk a pártszervezeteket, és így sikerül 200 új MADISZ-szervezetet létrehozni. A budapesti és a vidéki pártszervezetek az elmúlt 3 hónapban aktívan belefolytak az úttörőmozgalomba, 120 új csapatot szerveztek meg. Budapesten és vidéken 184 kommunista cserkészt kutattunk fel. Ebből 85 elvtárs 44 csapatban dolgozik. 26 megyei bizottságnak van kommunista felelőse és 9 megyei bizottságnak kommunista elnöke. A többi elvtárs csapatokba való beépítése folyamatban van.

A Tanonc- és Ifjűmunkásotthon Építő Mozgalomba a pártszervezetek komolyan bekapcsolódtak.⁵ A budapesti pártbizottságok egy-két kivétellel hozzáfogtak kerületekben a tanoncotthonok építéséhez. A legtöbb kerület helyiséget már szerzett, a tanoncotthon öt kerületben rövidesen megnyílhat. Ózdon a párt segítségével a MADISZ egy 30 személyes otthont épít. Pécsen és Kaposváron megindult az otthonépítés.

2. A kommunista fiatalok kiképzése ifjúsági munkára. Speciális ifjúsági szeminárium szeptember óta folyik a központban az ifjúsági szervezetek vezetői számára 50 résztvevővel, a kerületekben 80 hallgatóval. Kéthetes diákiskola volt a karácsonyi szünetben 50 résztvevővel. Az elvtársakat önképzőköri, ifjúsági vöröskereszt és diákkaptár munkára állítottuk be. Január 3-án 40 egyetemista számára egyhónapos iskola indult. 5 előadásból álló ifjúsági anyagot kidolgoztunk, 5 anyag kidolgozás alatt van. Január 15-én indul 40 kommunista fiatal számára egy szeminárium és át-képzőtanfolyam, ezek cserkészmunkát fognak végezni.

3. Az ifjúsági szervezetek munkájának összefogása. Az Ifjúsági Titkárság hetenként rendszeresen ülésezik. Az ifjúsági szervezetek központjaiban dolgozó vezető kommunistákkal hetenként vagy kéthetenként aktívát tartunk. A mi befolyásunk alatt levő szervezetek oktatási, értelmiségi és kádervezetőiből bizottságot szerveztünk. Szervezés alatt van a sajtóbizottság. Kerületenként és városenként megindítottuk a szűkaktívák szervezését. A cél az, hogy az ifjúsági szervezetek munkája az

alsóbb szervekben is össze legyen kapcsolva, és a párttal a kapcsolatuk megleljen. Az Ifjúsági Titkársághoz tartozó 20 nagyüzemben kiépítettünk kommunista aktívát, a többi üzemben [az irányítás] a kerületi ifjúsági megbízotton keresztül történik.

Az Ifjúsági Titkárság 3 hónapos tervének 50%-át végrehajtottuk. Mostani fő munkánk az üzemi választásokra mozgósítani a fiatalokat. Erre egy részletes tervet dolgoztunk ki. A terv megvalósítás alatt. Az elkövetkezendő fő munkánk:

A pártszervezetek segítése a 48-as mozgalom számára. Elsősorban a MADISZ szervezeti megerősítése. A MADISZ vezetőségválasztásainál, ami országos viszonylatban februárban lesz, a pártszervezeteken keresztül elsősorban a megfelelő titkárok beállítása. A tanácsadó testületekbe a párttitkár vagy elnök bekapcsolása. A létesítendő 48-as bizottságokba a párt megfelelő tekintéllyel bíró elvtársakat küldjön, és a pártszervezetek segítsenek a 48-as program megvalósításában (ifjúsági sérelmek, közmunkák, a 48-as program megvalósítása, oktatás). Egyik fontos munkánk kell hogy legyen a MADISZ-helyiségek megvédése. Hat vidéki ipari központban tanoncotthon szervezés. A budapesti tanoncotthonok építése, a népi kollégiumok helyi támogatása. A SZIT akciótervének támogatása az üzemi pártszervezeteken keresztül. A szűkaktívák megszervezése a vidéki városokban is. Hét vármegyében megfelelő ifjúsági megbízott beállítása. Az úttörőmozgalom további erősítése (helyiség-szerzés). A beépülésre egy részletes tervet dolgozunk ki.

Az Ifjúsági Titkárság munkáját csak abban az esetben tudja eredményesen és komolyan elvégezni, ha státusát a pártvezetőség kibővíti, és három elvtársat beállít a következő munkára: értelmiségi és középiskolás, oktatás és káder, beépülés.

MADISZ

A MADISZ szervezeteire a 48-as mozgalom vitelében döntő szerep vár. Ezért a Kommunista Párt ifjúsági politikájának egyik döntő feladata a MADISZ szervezeti megerősítése. A MADISZ-nak a jelenlegi adatok szerint 1380 szervezete van, 120 000-es taglétszámmal. Az adatok nem pontosak. Az ország helységeinek 1/4 részében viszonylag a MADISZ falusi szervezetei a legjobbak. Színielőadások rendezésével silány darabokat adnak elő. Mulatságok rendezésével, helyenként sportolással (500 falusi sportegyesület van), rohammunkák, tanfolyamok szervezésével is foglalkoznak. Általában a legnagyobb nehézség a képzett ifjúsági vezetők hiánya. Emiatt nem folyik komoly, tervszerű munka szervezeteinkben. Emiatt nincs szervezeteinknek és vezetőinknek megfelelő tekintélye. Vidéki, városi szervezeteink kevés tagsággal rendelkeznek és elszigeteltek. Néhány ifjűmunkás, néhány diák tömörül bennük. Hiányzik a komoly program és tekintély. A helyzet Budapesten nem sokkal jobb. A MADISZ-nak az egyetemen van egy 500 tagú szervezete. Az országban a tagság alig 8%-a fizet tagdíjat. A MADISZ-ban az utóbbi időben javulás észlelhető. Komoly siker volt a II. kongresszus, amelyen 2000 fiatal vett részt. A kongresszus elfogadta a MADISZ új programját és alapszabályát. A kongresszus után elkezdtük a program valóra váltását. A falusi községekben a FÉKOSZ-szal együtt elkezdtük a mezőgazdasági tanfolyamok megszervezését. Eddig 98 csoportunkról érkezett be jelentés. Vasárnaponként a falusi szervezetekhez a központból átlag 10 előadót küld-

tünk. Csináltunk egy szervezési kampányt, amelynek kapcsán 200 új MADISZ-szervezetet hívtunk életre.

Kiadtunk egy falusi nevelési útmutatót. Megszerveztük a Petőfi-gárda tanfolyamok oktatógárdáit Budapesten, Miskolcon, Debrecenben, Szegeden. Ezek segítségével eddig 20 falusi csoportban tartottunk tanfolyamot. Egy csoportban átlag 15–20 résztvevő volt. Részt vettünk a parasztdolgozók iskolája és a partikulák szervezésében. 12 falusi csoporttól van eddig erről jelentésünk. Gyűlést tartottunk Szegeden, Debrecenben, Pécsen, Ózdon, Zalaegerszegen és Győrött. A gyűléseken feldolgoztuk az ifjúsági sérelmeket. Legszebb eredményt Diósgyőrben értük el, ahol 40 tanonc számára elértük azt, hogy 1 évvel előbb szabadították fel őket. Ennek eredményeként mindnyájan beléptek a MADISZ-ba. Az összes ifjúsági szervezetek közül csak mi támogattuk a népi kollégiumokat. A kollégiumok titkárai és igazgatói nagyon sok esetben a MADISZ vezetői. Miskolcon, Ózdon tanoncotthont hoztunk létre, hasonló otthonok építése folyamatban van még más vidéki városokban és Budapesten is (vidéken 6, Budapesten 4). November 10-én, a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség napján Budapesten 1000 és vidéken 3–4000 fiatal mozgattunk meg, nagyrészt középiskolás diákokat. Kezdeményezésünkre indult el az önképzőköri mozgalom és megrendeztük Budapesten az önképzőköri konferenciát, amelyen Budapest összes gimnáziumából 200 diák vett részt. Ezt a konferenciát február folyamán országos méretekben is megrendeztük.⁶ Megrendeztük a haladó egyetemi hallgatók konferenciáját, amely programot adott a demokratikus egyetemi hallgatóknak.⁷ Januárban és februárban ezeket a konferenciákat megrendezzük a vidéki városokban is.

Lapunk, az *Ifjúság* 7550 példányban jelenik meg. Ebből elfogy 3500. Az előfizetők száma a kongresszus óta 60%-kal emelkedett. Jelenleg 2200 előfizetőnk van. Folyóiratunk, a *Valóság* 1000 példányban jelenik meg. Teljesen elfogy, most fogjuk felemelni a példányszámot 1500-ra. Az *Ifjúság* szerkesztésében irányt veszünk minél több munkás-, paraszt- és diákiú mindennapi életéből vett cikkeinek feldolgozására. A *Valóságot* pedig az ifjúsági vezetők folyóiratává akarjuk megtenni. Egyéb kiadványaink: a havonta megjelenő „MADISZ Vezető” (szervezeti útmutató), színdarabok, kultúrműsorok, képes faliújság, ifjúsági naptár. Tervbe vettük a Petőfi-gárda tanfolyam anyagának megjelentetését.

Jól működnek a MADISZ-leánycsoportjaink. Megszerveztük karácsonyra a kelen-gyeakciót. Budapesten 1000, vidéken több ezer csecsemőkelengyét osztottak ki sokgyermekes anyáknak karácsonyi műsor keretében. Ezzel az akcióval kapcsolatban szabász-, varró-, főzőtanfolyamok folytak a csoportokban. A MADISZ-nak 120 alkalmazottja van, közöttük 26 megyei titkár. A havi költségvetés 100 000 forint, ebből személyi kiadás 32 000, a többi dologi.

Január 4–5-én lezajlott a MADISZ nagyválasztmányi ülése, amely megszabta a MADISZ irányvonalát a jövő hónapokra.⁸ A MADISZ-szervezet feladata az országos és a helyi bizottságok szervezése, a munkaterv kidolgozása és keresztülvitele. Ezzel az akcióval meg akarjuk szervezeteinket erősíteni, és ennek érdekében februárban újraválasztjuk helyi vezetőségeinket, hogy alkalmas ifjak vezessék szervezeteinket. A vezetőségválasztást megelőzően nagyarányú tagtoborzást indítunk. A felnöttek fokozottabb bevonása céljából különös súlyt helyezünk a tanácsadó testületek és a pártoló tagság megszerzésére.

A szervezetek működését biztosítandó elsőrendű feladatnak tartjuk helyiségeink megvédését, a rendbe hozását és karbantartását. A szervezet stabilizálására, a fegyelem megszilárdítására, gazdasági érdekeink figyelembevételével országos kampányt indítunk tagdíjfizetésre.

Ahhoz, hogy munkánkat keresztül tudjuk vinni és eredményesen tudjunk dolgozni, a párt támogatását elsősorban abban kérjük, hogy egyes fontos helyekre megfelelő elvtárs kerüljön. Ezért kérjük a szervező bizottságot, hogy országos szervezési vezetőnek Komócsin Zoltánt, budapesti titkárnak Kelen Bélát, egyetemi szervezetek vezetőjének Szalai Bélát és a 48-as mozgalom, a közmunka és a Duna – Tisza közti csatorna ifjúsági munkájának a vezetésére Hazai Jenőt adja át.

A SZIT

A SZIT a múlt év márciusban megtartott kongresszusa óta működik mint tömegszervezet. Jelenleg 256 működő csoportja van (ebből 212 Budapesten) 20–22 000 taggal. A tagoknak 30%-a párttag, melyből 13,5% kommunista. A szocdemek első-sorban a magánalkalmazottaknál, a postán, a bőrösöknél, a dohányjövédéknél és a nyomdászoknál erősebbek. A vezetés azonban kb. 75%-ban kommunista kézben van, a kulcspozíciók pedig teljes egészében a mi kezünkben vannak. Éppen ezért a SZIT a legmegbízhatóbb szövetsége a MADISZ-nak, ezt bizonyítja számos közös akció, közös gyűlések, kiállítás, közös politikai akció (nyomdász ifi bojkott a „Független Ifjúság” ellen) stb.⁹ A szocdem ifjómunkásokat nagyobb tömegben tudjuk mozgósítani, mint a budapesti SZIM-szervezetek, nagyobb befolyásunk is van rájuk. Például a júniusi ifjúsági napon a SZIT kb. 4000 szocdem ifit vonultatott fel, a SZIM pedig 150-et. A közös MIOT-gyűléseken is a MADISZ mellett csak a SZIT tud komoly tömeget megmozgatni.

Az együttműködés a szocdemekkel az üzemi szervezetekben rendszerint a felnőttek együttműködésétől függ. A felső vezetőségekben az együttműködés nem kielégítő, mert csak a kommunisták dolgoztak komolyan, szocdemek pedig a SZIM részére végeztek csak munkát.

A SZIT-nek külön tagsági könyve van, azonban még nincs párt döntés ebben a kérdésben, ezért a könyvek kiadását korlátozzák. (A régi tagsági könyvből 21 000, az újból 8100 került forgalomba. Havi tagsági díj 40 fillér.)

Tudjuk azonban, hogy az ifjómunkástömegek megnyerésének előfeltétele a jól irányított sérelmi politika. Eddigi érdekvédelmi harcaink főbb eredményei: a tanoncvérést eltöltő rendelet, a tanidő egy részének elengedéséről szóló rendelet, a tanoncotthonok SZIT ellenőrzéséről szóló rendelet, 28 napos szabadság, a tanoncoknak és ifjómunkásoknak a tanoncfizetések megállapítása, a nyári üdültetés megszervezése, az ifjómunkások képvisellete az üzemi bizottságokban, a tömeges tanoncelbo-csátások megakadályozása, a tanonc-munkaközvetítés megszervezése, számos üzemben külön tanműhely létesítése, 100 ifjómunkás bejuttatása a műegyetemre érettségi nélkül. Augusztus 1-e óta a sérelmi politikát központi terv alapján visszük tovább. Kb. 120 üzemi gyűlést és 400 panasznapot tartottunk, és külön területi gyűléseket szerveztünk a MADISZ és SZIM bevonásával. Az új tanonctörvény érdekében 14 küldöttség járt az Iparügyben, és 7500 aláírást gyűjtöttünk. Elértük, hogy a tanoncok

ingyen kapnak ebédet, teljes karácsonyi segílyt és 50%-os vasúti kedvezményt kapnak karácsonykor. Az ifjúmunkások részére munkaruha- és bakancsjuttatásokat harcoltunk ki.

Nevelési munkánk főbb eredményei: üzemi csoportjaink hetenként tartanak csoportnapot központi sillabusz alapján átlag 50–60 központi előadóval, 45 központi szeminárium több mint 1000 résztvevővel. Egy 3 hónapos és tíz 2–4 hetes iskola összesen 478 hallgatóval. Élénk a kultúrélet az üzemekben, jelenleg kultúrverseny [folyik] 45 legjobb kultúrgárda között. Tanonciskolai szakemberek bevonásával munkaközösség alakult, amelynek segítségével átvesszük a tanonciskolai „mindennapi kérdések óráját”. Eddig 10 iskolában előadók a mi elvtársaink.

A SZIT sportmunkája igen gyenge, pedig a lehetőségek óriásiak. Múlt évben összesen 2478 fő vett részt szervezeten sportéletünkben.

További munkánk a 48-as munkába való bekapcsolódás, ennek keretén belül 130 tanoncotthonnak a felépítése, az országos ifjúmunkásvásár rendezése, és megszervezése az ifjúmunkás-tömegsportot.

A párttól kérjük a következő támogatást. Munkánkat nem tudjuk elvégezni, mert az egész SZIT-mozgalom irányítására három elvtárs volt delegálva, abból most egy beteg lett. Kérjük a SZIT-központ státusának a kibővítését, és két elvtársat központi munkára átadni, Warscher Sándor és Bán Róbert elvtársakat. A vasas SZIT-központba lehetővé vált egy elvtársnak az elhelyezése, s erre kérjük Weszter Gyula elvtársat.

Kérjük a párt támogatását a tanoncotthonok építésére oly módon, hogy a szakszervezetek komoly összegekkel támogassák a mozgalmat.

Úttörők

Az úttörőmozgalomban 9 hónapi fejlődése után a jelenlegi helyzet a következő. Az egész ország területén 220 csapat működik, 20 000 taggal. A mozgalom 3 irányban szervezkedik:

1. Iskola. Nagy-Budapesten az iskolaszervezés engedélyét megkaptuk. A novemberben megtartott pedagógusankét után, amelyen 150-en jelentek meg, megkezdtük az iskolai szervezést. Jelenleg 60 iskolában van csapat, Budapesten 35 és vidéken 25.

2. Üzem. A SZIT-re és az üzemi napközi otthonokra támaszkodva szervezzük a mozgalmat. Jelenleg 50 úttörőcsapat működik az üzemekben.

3. Területileg szerveződnek a csapatok, de ezek szétesőbbek, mert nincs bázisuk. Elsősorban az iskola és az üzem felé vesszük a szervezésnél az irányt. A szervezeti működésnél legnagyobb baj a Gyermekbarátokkal való viszony, mert az „osztályharcos vörös” irányával el akarja nyomni a mozgalmat. Ezen a téren úgy akarunk változtatni, hogy az úttörő kommunista vezetők átveszik a Gyermekbarátokban is a vezetést. Az úttörőmozgalom vezetését 85%-ban a kommunisták tartják a kezükben.

Az eddigi vezető[képző] tanfolyamokon 200 vezetőt képeztünk ki, ebből 156 kommunista és 44 szociáldemokrata volt.

A mozgalom új lapját, a *Pajtást* 10 000 példányban terjesztjük, amely már legközelebb 15 000 példányban fog megjelenni. Megszervezzük a nevelési tanácsot, amelyben pszichológusok, pedagógusok, zenei, sport-, technikai szakemberek vesznek részt. A szocdemekkel való viszony nem mindenben jó. A SZIM alig van képviselve a mozga-

lomban, leginkább az öreg szocdemek, a Gyermekbarátokon keresztül. Vidéken előfordul, hogy a kiszagdák és a parasztpártiak is bekapcsolódnak a mozgalomba.

Feladataink:

1. Bekapcsolódunk a 48-as bizottság[ok] munkájába.
2. 1948-ra 1000 jó vezetőt kiképezünk, és 500 pedagógust nevelünk a mozgalom vezetésére.
3. Nagy úttörőkiállítást rendezünk 48 szellemében.
4. A cserkészmozgalommal együtt akciót szervezünk az elhagyott gyerekekért.
5. Nagy-Budapesten az összes játszótereket felépítjük, és a mozgalom számára kihasználjuk.
6. A megyei központokat kiépítjük.
7. A *Pajtást* 30 000 példányban kihozzuk.

Cserkészek

A cserkészmozgalom demokratikus ászervezése jó irányban halad. Első eredmény, hogy a központi irányítás demokratikus kezekbe került. A központban 11 elvtárs a legfontosabb pozíciókat a kezében tartja. A szövetség munkájában az egyház is részt vesz, mégpedig két irányban. Képviselteti magát hivatalosan a Cserkészsövetség vezetőségében, ahol az együttműködés jó. Megalakította saját keretén belül az Assisi Szent Ferenc Munkaközösséget, ahonnan a katolikus cserkészeket irányítani és befolyásolni akarja. A Cserkészfűik Szövetségének megalakulása után 420 csapat jelentkezett leigazolásra. Ebből kb. 150 csapatot lehet leigazolni. Eddig Budapesten 32 csapat van leigazolva. Január 15-ig lehet jelentkezni a csapatoknak, január 15-e után a csapatok nem működhetnek. A szövetségnek megjelent *Cserkészfűik* címen havi lapjuk, 10 000 példányban.

Feladataink. A Cserkészfűik Szövetségét a 48-as mozgalom munkájába bekapcsolni. Az úttörőmozgalommal akciót szervezünk az elhagyott gyerekek megsegítésére. Az Operaházban nagy 48-as ünnepélyt rendezünk, a párizsi jamboreet¹⁰ és a nyári táborozásokat 48 szellemében fogjuk megtartani. Bekapcsolódunk a tanoncotthon-építő mozgalomba, részt veszünk a Duna – Tisza-csatorna nagy ifjúsági munkájában. Tiszti tanfolyamokat szervezünk, amelyben demokratikus vezetőket fogunk kiképezni. Leigazolásukat szigorúan végrehajtjuk, a leigazolt csapatoknak demokratikus nevelést és foglalkozást adunk.

A Cserkészsövetségben való munkánk biztosítására szükség lenne Mohácsi István elvtárs függetlenítés[ére], aki az Országos Igazoló Bizottság vezetője. Kérjük, hogy a párt erre a munkára függetlenítse.

Nékosz

A Népi Kollégiumok Országos Szövetsége¹¹ alig fél éve alakult meg, és a féléves munkájának eredményeképpen az ország területén 54 népi kollégium működik. A népi kollégiumok között 14 főiskolás kollégium, ezek közül 13 Budapesten, 1 Sopronban, 3 fő- és középiskolás Debrecen[ben], Szeged[en], és a többi 37 középiskolás kollégium. A

főiskolás kollégiumok hallgatóinak száma 720. A középiskolás [kollégiumi] diákok száma 1900. Általában megszervezési viszonylatban a munkánkhoz konkrét támogatást egyedül a Magyar Kommunista Párt nyújtott. Következő félévi munkatervünk főbb vonalai: egységes vezetés további megerősítése, a nevelés intenzívvé és egységessé tétele, 48-as mozgalomban mind ideológiailag, mind gyakorlati síkon való intenzív bekapcsolódás. A *Március Tizenötödike* című hetilap szerkesztése az értelmiségi fiatalok számára. Az egyetemi politikába minél több kollégista bekapcsolása. A középiskolás kollégisták bekapcsolása a diákpolitikába. Minden népi kollégium számára legalább 100 haladó szellemű író könyvéből összeállított könyvtár létesítése. A népi kollégium mozgalom külföldi propagálása. Programunk megvalósításához a következőkben kérjük a Szervező Bizottság segítségét:

1. Bocssánsanak rendelkezésünkre heti egy alkalomra a NÉKOSZ Ifjúsági Akadémia megtartására 100 személyt befogadó termet.

2. Tegyük lehetővé, hogy a párt befolyása alatt levő kiadóhivataloknál a népi kollégium számára százas létszámú könyvtárat megszervezhessünk.

3. Segítsenek a kultuszterca költségvetéséből legalább 2 millió forintot kiharcolni a népi kollégium számára.

PI Archívum 274. f. 18/8. ő. e. – Eredeti tisztázat.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 359–370. old.

A jelentés az MKP Szervező Bizottsága 1947. január 10-i ülésére készült „Az ifjúsági tömegszervezetekben folyó munka” c. napirendhez. Az ülésen részt vettek: Farkas Mihály, a Szervező Bizottság vezetője, Szirmai István, Kovács István, Apró Antal, Olt Károly, Dögei Imre, Köböl József, Orbán László, Nógrádi Sándor, Szőnyi Tibor és az ifjúsági napirendnél: Dénes István, Hegedüs András, Hollós Ervin, Nonn György, Szabó Gergely, Szendrő Sándor, Zala Ferenc. A szervező Bizottság Orbán László, Köböl József, Kovács István, Szirmai István, Nógrádi Sándor és Farkas Mihály hozzászólása után tudomásul vette a jelentést és megállapította, hogy „... a MADISZ-nak sikerült kijutni az erkölcsi válságból, jó ifjúsági politikát csinál, de szervezetileg nem tudja kihasználni a jó kezdeményezéseket”. A Szervező Bizottság úgy határozott, hogy egy bizottságot hoz létre Dénes, Hollós, Nonn és Szőnyi elvtársakból, amely kidolgozná az ülésen elhangzott észrevételek alapján az ifjúsági tömegszervezetekben folytatott munka fő feladatait. A Szervező Bizottság egy másik bizottság – Olt, Hollós, Nonn és Szirmai elvtársakból – feladatává tette, hogy „... alaposan megvizsgálja a MADISZ, a SZIT, az Ifjúsági Titkárság kéderproblémáit és javaslatot tegyen a Szervező Bizottságnak tapasztalat, idősebb kérdések átvitelére, főleg a MADISZ-ba”. A Szervező Bizottság utasította Orbán elvtársat, hogy a parlamenti kommunista frakcióban foglalkozzanak az ifjúsági kérdésekkel, Gyenes Antal országgyűlési képviselő szólaljon fel a költségvetési vitában az ifjúság helyzetének javítása érdekében. A Szervező Bizottság megbízta Apró elvtársat, hogy a FÉKOSZ-nál állítsa le az ifjúság önálló szervezkedését. (PI Archívum 274. f. 18/8. ő. e.)

¹ A FISZ második országos nagyválasztmányi ülését 1946. december 14–16. között tartották, amely elfogadta a szövetség egy évre szóló munkatervét, valamint fegyelmi szabályzatát. (A szocializmus útján. A népi demokratikus átalakulás és a szocializmus építésének kronológiája 1944. szeptember – 1980. április. Akadémiai Kiadó 1982. 557. old.) Varga Béla katolikus pap, a Független Kisgazdapárt jobboldali vezetője volt, aki 1947. júniusban külföldre szökött.

² Bán Antal korábban a Szociáldemokrata Párt baloldali vezetői közé tartozott. Ebben az időben már ingadozott a jobb- és baloldal között. Justus Pál a szociáldemokrata baloldal kiemelkedő képviselője, Peyer Károly pedig az SZDP szélsőjobboldalának volt vezéreynisége. Lásd bővebben: *Molnár János*: Irányzatok az SZDP-ben 1945 után. (A Politikai Főiskola Közleményei. 1977. 2. sz. 50–62. old.)

³ A MEFESZ III. Diákszemélyzetjén – 1946. november 14–17. – a feloszlatott Katolikus Diákszövetség vezetői kizorultak a MEFESZ vezetéséből. Lásd bővebben: *Tanulmányok a MEFESZ történetéből 1945–1948.* FPK. 1981. 59–65. old.

⁴ Lásd a 253. oldalt.

⁵ 1946. szeptember 16-án a MIOT ankétot rendezett a tanoncotthonok építése ügyében. Kérte a kormányt, a munkáspártokat, a szakszervezeteket, hogy tegyenek meg mindent az otthonok számának növeléséért. Az ankét után a SZIT hozzáfogott a Tanonc- és Ifjómunkásotthon Építő Mozgalom (TIÉM) szervezéséhez. (Egységbe ifjúság!... 75. old.)

⁶ A budapesti középiskolák önképzőköri diákvezetőinek konferenciáját 1946. december 19–20-án rendezték.

⁷ A haladó szellemű egyetemi és főiskolai hallgatók konferenciája 1946. november 9–10-én ülésezett, amely kiáltványt fogadott el a magyar társadalomhoz a diákok szociális, kulturális és oktatási helyzetének javítása érdekében. (Egységbe ifjúság!... 347–355. old.)

⁸ Lásd a 94. iratot.

⁹ Az Athenaeum Nyomda SZIT-fiataltjai megtagadták FISZ lapjának kinyomtatását. (*Szabadság*, 1946. május 7.)

¹⁰ Jamboree: táborozással egybekötött nemzetközi cserkésztalálkozó elnevezése.

¹¹ A népi kollégiumi mozgalom történetéről lásd bővebben: A fényes szelek nemzedéke. Népi kollégiumok 1939–1949. I–II. köt. Akadémiai Kiadó 1978.

96

1947. JANUÁR 16.

Az MKP Szervező Bizottságának levele az ifjúsági szervezetekben folytatott munka irányelveiről

Tisztelt Elvtársak!

A Szervező Bizottság január 10-i ülésén meghallgatta Nonn elvtárs és a MADISZ vezetőségében dolgozó többi kommunista elvtárs beszámolóját munkájukról, és a következő határozatokat hozta:

A Szervező Bizottság megállapítja, hogy a MADISZ-ban dolgozó kommunista elvtársak munkájának az a legnagyobb eredménye, hogy kiemelték a MADISZ-t abból a morális válságból, amelyben hosszú időn keresztül vergődött. Ez sikerült országos viszonylatban, de egyes helyeken ez a morális válság még most is fennáll és egyik oka annak, hogy a MADISZ szervezetileg nem fejlődik megfelelően.

A MADISZ központja részéről az utóbbi időben több jó kezdeményezés történt, amelyek jó visszhangra találtak más ifjúsági szervezeteknél is. A jó kezdeményezések folytán a MADISZ a magyar ifjúság életében komoly politikai jelentőségre tett szert, de politikai jelentősége és szervezeti ereje között hatalmas szakadék van.

A MADISZ fő baja, hogy elhanyagolja a tervszerű szervező munkát. Ez az oka annak, hogy nem tudja gyümölcsöztetni a jó kezdeményezések következtében megnőtt tekintélyét. A központ nem fordít elég figyelmet a vidékre és főleg a vidéki városokra, ahol egyáltalán nem lehet komoly MADISZ-szervezetekről beszélni. A szervezetek megszilárdítása, kiszélesítése a MADISZ legfontosabb feladata. A MADISZ-nak tervszerű szervező munkát kell végeznie.

A Szervező Bizottság utasítja a MADISZ vezető kommunistáit, hogy szervezzék át, erősítsék meg a MADISZ központi szervezési osztályát és dolgozzák ki a szervezési munkájuknak tervezetét, melyet február 1-ig nyújtsanak be a Szervező Bizottságnak.¹

A szervezési munka megjavításával szorosan összefügg a MADISZ káderproblémáinak megoldása. Helytelen az a felfogás, hogy ifjúsági szervezetet csak tapasztalatlan ifjak vezessenek. Ahhoz, hogy az ifjúság nevelését helyes mederbe tereljük, tapasztalt nevelőkre van szükség. A Szervező Bizottság létrehoz egy bizottságot Olt, Szirmai, Nonn és Hollós elvtársakból, amely felülvizsgálja a MADISZ káderproblémáit és javaslatot tesz a Szervező Bizottságnak.

További gyengéje a MADISZ-nak, hogy lényegében véve szervezeteiben nincsen szervezeti élet. A Szervező Bizottság utasítja a MADISZ vezető kommunistáit, hogy tárgyalják meg ezt a kérdést és a MADISZ-szervezeteket tegyék az ifjúság számára vonzóvá. 3–4 budapesti és néhány vidéki MADISZ-szervezetet a szervezeti élet szempontjából mintaszervezetté kell fejleszteni.

A Szervező Bizottság a MADISZ által kezdeményezett 48-as mozgalom jelentőségét abban látja, hogy együttműködés jön létre olyan ifjúsági szervezetekkel, amelyek el voltak tőle szigetelve, továbbá, hogy ezen keresztül alkalom nyílik nagy demokratikus nevelő munkát végezni az ifjúság között. A 48-as mozgalom mellett azonban tervszerűen foglalkoznia kell a MADISZ-nak az ifjúság mindennapos kérdéseivel, külön-külön a munkás-, paraszt- és értelmiségi ifjúság kérdéseivel.

Helytelen volna, ha a MADISZ az újjáépítés munkájában mereven venne át külföldi példákat. A magyar ifjúság jóval elmaradottabb politikailag, mint a szovjet vagy jugoszláv ifjúság. Az ifjúság nagy tömegeire a sport és a játék sokkal nagyobb vonzóerővel bír, mint a részvétel az újjáépítésben. A MADISZ-nak az ifjúság szabad idejének a szervezésében monopóliumra kell törekednie.

A Szervező Bizottság utasítja az Ifjúsági Bizottságot, hogy a SZIT szervező munkájának a kiterjesztését a vidéki nagyüzemekre tárgyalja meg Apró elvtárral és tegyenek erre vonatkozó javaslatot a Szervező Bizottságnak.

Az egyetemi ifjúság felé a NÉKOSZ-mozgalommal igen jelentős munkát végez a MADISZ, de munkáját ezen a határon túl a polgári egyetemi hallgatók felé is végeznie kell. Különösen rossz e tekintetben a munka a vidéki egyetemi városokban.

A Szervező Bizottság utasítja a MADISZ vezető kommunistáit, hogy ifjúsági kérdéseket vigyenek a Nemzetgyűlés és a budapesti törvényhatóság elé és erre a munkára használják fel a parlamenti frakció vezetőségén keresztül Losonczy és Gyenes elvtársakat, illetve a budapesti törvényhatósági frakció vezetőségén keresztül Hegedűs András elvtársat.²

A Szervező Bizottság utasítja a MADISZ-ban dolgozó vezető kommunistákat, hogy a SZIM-ben levő befolyásukat a Peyer elleni harc szervezésére érvényesítsék.³

A Szervező Bizottság megállapítja, hogy az *Ifjúság* tartalmilag megjavult, azonban a terjesztés még mindig igen gyengén áll. A Szervező Bizottság utasítja az elvtársakat, hogy a terjesztés megjavítására dolgozzanak ki részletes tervet és mutassák be a Szervező Bizottságnak.

A Szervező Bizottság utasítja az elvtársakat, hogy a Szervező Bizottság határozatait tűzzék vezetőségi ülésük napirendjére és ennek alapján dolgozzák ki munkatervüket.

Elvtársi üdvözléssel:
Farkas Mihály s. k.
főtítkárhelyettes

Az MKP KV Ifjúsági Titkársága 1947. január 30-án kéthónapos munkatervet fogadott el az MKP Szervező Bizottsága által kitűzött feladatok megvalósítására. (PI Archívum 274. f. 18/14. ó. e.)

¹ A MADISZ-központ szervezési osztálya január végén részletes munkatervet készített a MADISZ szervezési, oktatási, kulturális és sporttevékenységének, az egyetemi ifjúság körében végezhető mozgalmi munka fellendítése érdekében. (PI Archívum 274. f. 18/8. ó. e.)

² Losonczy Géza, a *Szabad Nép* munkatársa, az MKP KV póttagja, Gyenes Antal, a NÉKOSZ ifjúsági elnöke, Hegedűs András, a MADISZ titkára, az MKP parlamenti képviselői voltak.

³ Peyer Károly és néhány társa 1946. december 8-án memorandumot küldött az SZDP vezetőségéhez, amelyben a párt politikai irányvonalának megváltoztatását, a kommunistákkal való együttműködés lazítását követelték. A SZIM baloldali csoportjai elítélték a Peyer-memorandumot, követelték a készítőik kizárását a pártból. (Egységbe ifjúság!... 89–90., 370–373. old.)

97

1947. JANUÁR 30.

Jegyzőkönyv az Országos 48-as Ifjúsági Bizottság alakuló üléséről; a társadalmi intézmények és ifjúsági szervezetek bejelentik csatlakozásukat a centenáriumi mozgalomhoz

Jelen voltak: Nonn György (MADISZ), Dénes István (SZIT), Bölcsföldi Andor (SZIM), Győr Zoltán (Független Ifjúság), Borsos Sándor, (NISZ), K. Nagy Magda (MEFESZ), Orbán István (Cserkészszövetség), Szendrő Sándor (Úttörőmozgalom), Kovács István (Magyar Partizánok Bajtársi Szövetsége), Kardos László (Györfykollégium), Szabó Gergely (NÉKOSZ), Kovács Gyula (Belügyminisztérium), Nagy Gábor (honvédség), Kiss István (Diákaptár Szövetség), Matskási Pál (Magyarok Világszövetsége), Nagy Péter (Külügyminisztérium), Szakasits Antal (Iparügyi Minisztérium), Béki Ernő (Pedagógus Szakszervezet), Bazsik Renáta (Állami Védőnőképző Intézet), Nádass József (Tájékoztatásügyi Minisztérium), Kemény Gábor (Kultuszminisztérium), Visontai Ilona (MNDSZ), dr. Barczán Endre (Szabadművelődési Tanács), Vajna János (Magyar Rádió R. t.) Ülési sorrendben.

Kemény Gábor: Mint korelnök megnyitja az ülést és köszönti a megjelenteket.

Nonn György: Ismerteti a 48-as szabadságharc százéves évfordulójának megünneplésére kidolgozott tervet. A magyar ifjúság tettekkel akarja bebizonyítani, hogy méltó utódja a 48-as fiataloknak, ezért a program elsősorban munkaterv. Száz évvel ezelőtt az ország függetlenségének és szabadságának kivívása volt a legfontosabb feladat. Ma szabadok vagyunk. Ezzel szemben azonban napjaink feladatai is nagyok. Országunk veszített háborún ment keresztül. Nyomában súlyos gazdasági válság maradt. A fiataloknak az a feladatuk, hogy minden erejük latbavetésével segítsenek újjáépíteni a demokratikus Magyarországot. Meg kell értetni velük, hogy ez az ország nekik épül.

Legfontosabb tervünk a Duna–Tisza csatorna felépítése.¹ A nagy jelentőségű nemzeti mű létrehozása mellett a kis falvakban is községfejlesztő munkaterveket kell kidolgozni és azokat rohammunkával megoldani. Számítsunk arra, hogy az országban

20—30 000 lesz azoknak a fiataloknak a száma, akik kiérdemlik a „Jó munkáért” érdemrendet.

A közösen kifejtett építőmunkának nagy nevelő hatása van. Ilymódon akarjuk az ifjúságot — a 48-as szabadságharcos fiatalok szellemét ideológiailag felhasználva — demokratákká nevelni.

A helyi 48-as Ifjúsági Bizottságok jelentős feladata lesz a szabadságharc hagyományainak felkutatása, valamint eseményeinek és jelentőségének minél szélesebb tömegekkel való megismertetése.

Jelentős célunk a magyar ifjúság követeléseinek valóra váltása, sérelmeinek orvoslása is. Éppen ezért növeljük a tanoncotthonok és népi kollégiumok számát. Mezőgazdasági tanfolyamokat szervezünk. A falvakban sportpályákat létesítünk. Az üzemekben és iskolákban sportszervezeteket szervezünk és ifjúsági klubokat létesítünk. Könyvtárakat rendezünk be, hogy értékes olvasmányokkal emeljük a fiatalok tömegeinek kulturális színvonalát.

A szabadságévben arra törekszünk, hogy hazánk, a demokratikus Magyarország jó hírért külföldön növeljük. Ezért igyekszünk odahatni, hogy ebben az évben nálunk rendezzék meg a világ demokratikus ifjúságának találkozóját.² A szomszédos országok fiataljaival is szorosabbra kívánjuk fűzni kapcsolatainkat. Ebből a célból rendezzük meg Magyarországon a dunai népek kultúrversenyét.³ Tudjuk, hogy nagy munka ez, amelyet az ifjúság egyedül nem tud elvégezni. Ezért kérő szóval fordulunk a felnőtt társadalomhoz, azokhoz, akiknek munkája kapcsolatos a miénkkel, legyenek segítségére a demokratikus magyar ifjúságnak nemzetépítő munkájában.

Ahogy itt, a felnőtt szervezetek bevonásával megalakult az Országos 48-as Ifjúsági Bizottság, ugyanúgy szeretnénk megyénként, helységeként, üzemként, iskolaként megalakítani a bizottságokat.

Tervünket megismertettük a kormány tagjaival és a pártok vezetőivel. A köztársasági elnök úr vállalta a mozgalom díszelnökségét. Bizunk abban, hogy rövidesen megalakul egy Országos 48-as Bizottság,⁴ amelynek a 48-as Ifjúsági Bizottság is tagja lesz. Mi külön dolgoztuk ki tervünket, azt az országos ünnepségek keretébe illesztjük be.

Nonn György ezután felkérte a megjelenteket, hogy vállalják el az Országos 48-as Ifjúsági Bizottság tagságát és segítsenek hozzászólásaikkal a terv tökéletesítésében. Annak a reményének adott kifejezést, hogy azok a szervek, amelyeknek képviselői tagjai az Országos 48-as Ifjúsági Bizottságnak, segítségére lesznek az ország demokratikus fiataljainak a terv kinyomtatásában, terjesztésében és végrehajtásában.

A megjelentek határozatot hoztak arra vonatkozóan is, hogy az Országos 48-as Ifjúsági Bizottság végrehajtó szerve a Magyar Ifjúság Országos Tanácsa, amely a bizottság két ülése közötti időben a munka továbbvitelére hivatott.

Kemény Gábor: Örömet fejez ki afölött, hogy a 48-as terv az ifjúság átnevelését tartja fő feladatának, hangsúlyozza, hogy ehhez a nevelők átnevelése is szükséges. A Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete már a felszabadulás után is legfontosabb feladatának tartotta e kérdés megoldását. Kéri, hogy a fiatalok minden problémájukkal, ötletükkel és javaslatukkal forduljanak a minisztériumhoz, mert annak munkáját nagymértékben elősegítik, ha a fiatalok saját maguk is javaslatokat tesznek kérdéseik megoldására.

Szakasits Antal: Az Iparügyi Minisztérium nevében örömmel teszi magáévá a tervet, amelyet a demokratikus magyar ifjúság vezetői kidolgoztak. Kéri, hogy az előadottakat bőven ismertetve és a feladatokat konkretizálva juttassák el az Iparügyi Minisztériumhoz, hogy annak végrehajtásáról gondoskodhassanak és előteremthessék a megfelelő anyagi fedezetet.

Nádass József: Kifejti, hogy a Tájékoztatásügyi Minisztérium, amióta megbízást kapott a kormány részéről a 48-as ünnepek lebonyolítására, rengeteg tervet kapott, de itt hallott először olyan programot, amely nem ünnepségsorozatból áll, hanem nagy jelentőségű munkák elvégzését tűzi ki céljául. A terv kiemeli, hogy a centenáriumi ünnepeket arra kell felhasználnunk, hogy bebizonyítsuk a világnak: a magyar nép újra Kossuth és Petőfi nemzete. Tudomására kell hozni mindenkinek, hogy az új Magyarország azonos azzal, amelyet 48-ban Kossuth és Petőfi elképzelt. Mindezt legjobban munkával lehet bizonyítani. Nagy terveket szerény eszközökkel csakis a fiatalok lendülete és tettekéssége tud megoldani. Ha az ifjúságot sikerül eltölteni a 48-as hősök szellemével, akkor a tervek megvalósítása biztosítva van. Végezetül megígéri a Tájékoztatásügyi Minisztérium segítségét a munkaterv megvalósításához.

Nagy Gábor: Hangsúlyozza, hogy a honvédség szintén részt kíván venni a nemzetépítő terv végrehajtásában. Felajánlja a segítséget a csatornaépítéshez. Kétszáz utaszt, húsz nevelőtisztet és ötven kultúrvezetőt bocsátanak a táborok rendelkezésére. Emellett helyi viszonylatban az ott állomásozó csapatok az ifjúsággal együtt valósítják meg a munkatervet. A *Honvéd* című újságban felszólítják a csapatokat 48-as munkatervük kidolgozására. Azon lesznek, hogy a honvédség is méltóképpen ünnepelje meg a szabadságharc százéves évfordulóját.

Béki Ernő: Kifejti, hogy a magyar pedagógusokra a 48-as munkaterv megvalósításában nagy szükség lesz. A tervnek nemcsak az ifjúság demokratizálásának szempontjából van nagy jelentősége, hanem nagymértékben hozzájárul a tanerők átneveléséhez is. A Pedagógus Szakszervezet minden erejével elősegíti az ifjúság nagy jelentőségű tervének megvalósítását.

Kiss István: A Diákkaptár Szövetség nevében bejelenti a mozgalomhoz való csatlakozást. A szövetség feladatát főleg az iskolák munkatervének gazdasági megalapozásában látja. Annak a reményének ad kifejezést, hogy a szövetség tagjai a legnagyobb mértékben elősegíthetik a demokratikus magyar ifjúság országépítő tervének megvalósulását.

Matskási Pál: A három és fél millió külföldön élő magyart magába foglaló Magyarok Világszövetsége nevében bejelenti csatlakozását. Hangsúlyozza, nagy szükség van arra, hogy a külföldre szakadt hazánkfiaival is megismertessük az új, demokratikus Magyarországot. A köztársasági elnök úr újévi beszédében 1948. március 15-re hirdette meg a Magyarok Világkongresszusát.⁵ Erre már sokan jelentették be részvételüket. Annak a reményének ad kifejezést, hogy a 48-as munkaterv alkalmas lesz arra, hogy a külföldre szakadt magyarokkal is megismertesse a demokratikus fiatalok tettekésségét és hazaszeretétét. Vállalja a munkatervnek külföldre való szétküldését.

Dr. Barczán Endre: A Szabadművelődési Tanács nevében csatlakozik a 48-as munkatervhez. Hangsúlyozza, hogy a megvalósításban a Tanács jelentős eredményeket érhet el, hiszen több mint 2700 faluban van szabadművelési felügyelő. A magyar kultúra eme lelkes harcosain keresztül a legkisebb faluban is lehet terjeszteni a 48-as eszméket és a 48-as Ifjúsági Bizottság kiadványait. Március hónapban konferenciát

tartanak, amelynek során a szabadságharc évfordulójának ünnepségeit tárgyalják meg. Ez alkalommal ismertetik az ifjúság munkatervét is. Munkaközösségeket szerveznek, amelyek elősegítik az ünnepségek megrendezését.

Visontai Ilona: A MNDSZ segítségét ajánlja fel a 48-as mozgalomnak. Bizik abban, hogy a demokratikus nők jelentős eredményeket érnek el a 48-as Bizottságok munkájának támogatásában. Segítséget nyújtanak mindenütt a 48-as Ifjúsági Bizottságoknak napközi otthonok, népi kollégiumok és tanoncotthonok megszervezésében. Arra törekednek, hogy a MNDSZ munkatervét mindenütt összehangolják az ifjúság programjával.

Kovács Gyula: Biztosítja a megalakult bizottságot arról, hogy minden téren elősegítik az ifjúság munkáját. A közigazgatási apparátushoz kiadandó általános rendelkezésekkel, a konkrét nehézségek elhárításával viszik előbbre a fiatalok célkitűzéseit.

Orbán István: A cserkésziük mindenütt részt vesznek a munkatáborok megszervezésében. Portyáik során 48-as hagyományokat gyűjtenek. A centenáriumi évben az idegenforgalom nagymértékben növekedni fog. A cserkésziük vállalják a külföldiek kalauzolását. A nyár folyamán Franciaországban megrendezésre kerülő Jamboreen terjedelmes kiállításon hívják fel a világ cserkészeinek figyelmét a magyar ifjúság 48-as mozgalmára.

Kardos László: A népi kollégiumokat és a bennük lakó háromezer fiatal felajánlja a 48-as mozgalom munkáinak elvégzésére. Bejelenti, hogy a centenáriumi munkaterv keretében száz népi kollégiumot állítanak fel. Rövidesen meginduló lapjukat, a *Március Tizenötödiké*-t felajánlja a mozgalomnak.⁶ Annak a reményének ad kifejezést, hogy a szerkesztés munkájába az összes pártok ifjúsági szervezetei bekapcsolódnak.

K. Nagy Magda: Hangsúlyozza, hogy a 48-as hagyományok elsősorban a magyar egyetemistákat köteleznék. Sajnálkozásának ad kifejezést afelett, hogy nem követik azt az utat, amelyet Petőfi, Táncsics és a márciusi események többi irányítója kiszabott a magyar ifjúság elé. A legfontosabb feladatnak egyetemi vonalon azt tekinti, hogy a hallgatókat a 48-as mozgalmon keresztül közelebb hozzák a néphez. A MEFESZ tagjai részt kívánnak venni az újjáépítési feladatok megoldásában. Ezenkívül hagyománygyűjtő csoportokat szerveznek.

Kemény Gábor: Örömeinek ad kifejezést afelett, hogy az összes jelenlévők a terv végrehajtása mellett szólaltak fel és valamennyien felajánlották munkájukat a célok megvalósítása érdekében.

A jelenlévők egyhangú beleegyezésére az elnök az Országos 48-as Ifjúsági Bizottságot megalakultnak jelenti ki. Ezután felolvasták a munkatervet, amelyet a jelenlévők egyhangúan elfogadtak.

Kemény Gábor: Kéri a bizottságot, adjon megbízást a Magyar Ifjúság Országos Tanácsának az ügyek továbbvitelére addig, míg újra összeülnek.

Az Országos 48-as Ifjúsági Bizottság a megbízást megadja a MIOT-nak.

Az alakuló ülésen a résztvevők kiáltványt fogadtak el a magyar ifjúsághoz, hogy kapcsolódjék be a centenáriumi mozgalomba, hozza létre a helyi 48-as Ifjúsági Bizottságokat. (*Ifjúság*, 1947. február 7.) Az Országos 48-as Ifjúsági Bizottság kiadásában 1947. márciusban nyomtatásban megjelent: „1848 szellemében a jobb magyar jövőért. A magyar ifjúság egyéves munkaterv”. A terjedelmes munkaterv első fejezete a szabadságharc története, a 48-as eszmék megismerésére, a 48-as hagyományok felkutatására és ápolására buzdított. A 2. fejezet a Duna – Tisza-csatorna építésének tervét tartalmazta. A 3. és 4. fejezet az ifjúság kulturális és műveltségi színvonalának emelése érdekében számos akciót, többek között országos kulturális versenyt hirdetett színjátszó csoportok, népi együttesek és szavalók részére. Az 5. fejezet az ifjúság szociális helyzetének javítása érdekében sürgette a falusi orvosi ellátás, az ifjúsági nyaraltatás, a szegény sorsú gyerekek cipővel, ruhával való ellátásának társadalmi megszervezését. A 6. fejezet a nemzetközi kapcsolatok bővítésére vette a prágai VIT-en való részvételt, külföldi ifjúsági szervezetekkel csereakciók lebonyolítását, 1948 márciusában Budapesten világifjúsági találkozó megrendezését. A 7. fejezet az ifjúsági tömegsport kibontakoztatására ösztönzött; sportpályák építésére, tehetségkutató versenyek, országos mezitlábba labdarúgó-bajnokság rendezésére. A 8 – 11. fejezet a paraszt-, a munkás-, az egyetemi és a diákifjúság konkrét feljárnálai sorolta fel. A parasztifjúság vállalta, hogy minden faluban „Szabadság zászlót” állít fel, segíti iskolák, középületek, templomok helyreállítását, fákat ültet, mezőgazdasági tanfolyamokat indít. A munkásifjúság vállalta, hogy minden szakmában munkaversenyt szervez, 130 tanoncotthont épít fel, országos ifjúmunkásvásárt rendez. Az egyetemi ifjúság vállalta, hogy százra emeli a népi kollégiumok számát, új menzákat hoz létre, harcol az olcsóbb tankönyvek, jegyzetek kiadásáért, tanulmányokkal és előadásokkal segíti a 48-as eszmék népszerűsítését. A diákifjúság vállalta, hogy országos tanulmányi versenyt rendez, felkutatja a 48-as hagyományokat.

¹ Lásd e kötet 238. oldalát.

² Magyarországon 1949-ben tartották meg a második világifjúsági találkozót.

³ 1948-ban Magyarországon nem rendezték meg a dunai népek ifjúságának nemzetközi kulturális versenyét.

⁴ Ilyen elnevezéssel nem jött létre bizottság. 1947. október 14-én megalakult a Történelmi Emlék-bizottság és az Országos Nemzeti Bizottság által kiküldött 48-as tanács a szabadságharc 100 éves évfordulója ünnepségeinek szervezésére. (A szocializmus útján... 69. old.)

⁵ A Magyarok Világkongresszusát 1948. márciusban nem tartották meg.

⁶ A *Március Tizenötödike* ifjúsági hetilap volt 1947 – 1949-ben. A NÉKOSZ, később a Magyar Diákok Nemzeti Szövetségének újságja volt, rendszeresen közölt tudósításokat a centenáriumi ifjúsági mozgalomról.

1947. FEBRUÁR

A MADISZ Szervezési Osztályának jelentése a vidéki szervezetek helyzetéről, munkájáról

Országos viszonylatban 1437 csoportunk van. Ebből 837 csoporttal levelezünk. Megyéenkénti megoszlás.

Megye:	Működő szervezetek száma:	Levelezünk:
Zemplén	26	7
Zala	91	49
Veszprém	81	25
Vas	46	20
Tolna	26	23
Szolnok	53	41
Szatmár	43	10
Szabolcs	53	38
Sopron	23	14
Somogy	74	30
É.-Pest	144	97
D.-Pest	45	38
É.-Nógrád	67	50
D.-Nógrád	22	
Heves	73	53
Hajdú	22	12
Győr	29	22
Fejér	41	34
Esztergom-Komárom	47	37
Nagy-Szeged	19	12
Csongrád	16	9
Csanád	31	30
Borsod	100	72
Bihar	30	20
Békés	50	26
Bács-Bodrog	18	12
Baranya	84	41
Abaúj	16	15
Budapest	27	
Összesen:	1437	837

Taglétszám-kimutatásunk 638 szervezetről van, 58 803 fő. Összetétele 65% parasztfjú, 25% munkásifjú, 5% értelmiségi ifjú.

51 nyilvántartott, káder szempontjából feldolgozott körzeti titkárságunk működik. 15 járási titkárságunk, ezek káder szempontjából is fel vannak dolgozva. Ezen kívül működnek még járási és körzeti titkárságaink, de ezeknek vezetőjük a kádernyilvántartásba még nincsenek belevéve, önéletrajz, adatok és jellemzés hiányában.

28 megyei irodánk működik. Minden megyei irodának van titkára, havi 220 forintos fizetéssel. 23 megyében irodavezető (adminisztrátor), 100 forintos fizetéssel, 23 megyében van megyei elnök, de ezek között vannak olyanok, akik főispánok vagy polgármesterek s így erre a tisztségre nem felelnek meg.

Az ország 45 városában a leggyengébbek a szervezetek. Összetételük kevés öntudatos kommunista, lumpenproletár és egy pár diák. Egyes városokban, mint pl. Kecskeméten, Nyíregyházán, Kaposváron, Debrecenben, Szegeden és még egy pár városban szépen fejlődik a MADISZ. Sok városban, mint pl. Pécsen, Fehérváron, Kecskeméten, Győrben, Szegeden, Debrecenben a MADISZ-szervezetek főleg a külvárosban és az üzemekben erősek. Ahol az ifjúság egyrétű, ott jól megférnek a fiatalok és szép munkát is végeznek. Diákvonalon minden városban nagyon el vagyunk maradva. A diákság körében az egyháznak teljes monopóliuma van. Mert nemcsak mi vagyunk gyengék a diákok között, hanem gyengék a többi ifjúsági szervezetek is.

A falvakban a MADISZ-szervezetek főleg a kisebb falvakban erősek. Összetétele szegényparaszt és munkásfiatal.

A MADISZ-csoportok politikai állásfoglalása

A MADISZ-csoportok majdnem kivétel nélkül elfogadják az Országos Központ politikai irányvonalát és azt követik a falu ifjúsága között is. Annak ellenére, hogy tagjai nagy százalékban teljesen depolitizáltak és a MADISZ-t még mindig politikán felüli, illetve politikán kívüli szervezetnek tekintik, és soraikban így szervezik meg a szervezeten kívül álló fiatalokat is.

Csoportjaink reakcióellenesek. Nagyjában elfogadják reakciósnak azokat, akiket a kommunista párt reakciósnak jelöl meg. Ezenkívül még reakciós szemükben mindaz, aki gátolja munkájukat. Legyen az szocdem vagy más párti. Van olyan eset is, mikor még a kommunista is reakciós, ha gátolja munkájukban.

Határozott politikai állásfoglalások megnyilvánulnak a földreform, stabilizáció megvédésében. A feketézés, a reakció elleni harc, a közigazgatás megtisztításáért vívott harcban. Legerélyesebb a politikai állásfoglalásuk ha a helyiséget kell megvédeni.

Politikájukban a legsúlyosabb hiba, hogy szervezeteink nagy százaléka kizárólag MADISZ-politikát folytat, ezzel szemben áll a többi ifjúsági szervezettel és a szervezeten kívüli fiatalokkal is. Olyannyira, hogy most már nem is az a veszély, hogy a reakció szigeteli el a MADISZ-t, hanem a MADISZ saját magát. (A 48-as mozgalommal kapcsolatban már eddig is sokat javult a helyzet.)

Mivel foglalkoznak a szervezetek

A szervezeteink legfőbb munkája a kultúrmunka. Majdnem minden működő csoportunkban van kultúr-csoport, amely havonta egyszer, sok esetben kétszer is rendez kultúresteket. Azonban ezek a kultúr-csoportjaink még nagyon sok esetben régi operetteket, népszínműveket adnak elő.

Másik fő munkája a tánc. Ezt is minden szervezetünk rendez. Harmadik a sport. Ezen a téren 1946-ban nagyméretű visszaesés volt, ami főleg a sportfelszerelés hiányának tudható be. Mindenesetre csoportjainknak egyik fő törekvése még ma is az, hogy futballfelszerelést vegyen és így csapatot tudjon összeállítani.

Negyedik fő munkája a rohammunkák végzése. Ez főleg 1946 nyarán és őszén volt. Ezenkívül voltak még szociális akciók, amit összekötöttek ugyancsak rohammunkával.

Ötödik: előadások, taggyűlések, ifinapok, amit szervezeteinknek már csak egy bizonyos 50–60%-a tart meg.

Hatodik: tanfolyamrendezés, mezőgazdasági tanfolyam, Petőfi-gárda tanfolyam¹ és egyéb tanfolyamok. Ezt csoportjainknak csak igen kis százaléka rendez...”²

PI Archívum 274. f. 18/8. 6. e. – Eredeti tisztázat.

A jelentésen pontos dátum nincs feltüntetve. Valószínűleg 1947. február elején készült, az MKP Szervező Bizottsága kérésére.

¹ A MADISZ tagjainak politikai oktatása a Petőfi-gárda tanfolyamokon történt központi tematika alapján. (MADISZ-útmutató a MADISZ-csoportok munkájához. Bp. 1947. MADISZ kiadása.)

² A jelentés a továbbiakban a körzeti titkárok, a megyei irodák és az országos szervezési titkárság munkájáról ad képet.

99

1947. FEBRUÁR 15.

A MADISZ nagy-budapesti központjának jelentése szervezeteinek helyzetéről, munkájáról

I. MADISZ

A MADISZ nagy-budapesti központjában 18-an dolgoznak, mind kommunisták.

A MADISZ-nak Nagy-Budapesten kb. 20 ezer beírt tagja van. (Ez nem ellenőrizhető szám, tagsági könyve nincs minden beírt tagnak. Az aktív tagok száma, sportolókkal együtt, kb. 1000.) Nagy-Budapesten 32 MADISZ-csoport működik (kerületi és körzeti), nem működik MADISZ az I–II. ker-ben és Pestújhelyen. A MADISZ kerületi vezetőségeinek 80%-a MKP, aktív tagok 50–60%-a MKP.

A MADISZ szervezeti élete: lánykörök, sport- és kultúrkörök működésében nyilvánul meg. Leánykör van 16 helyen, sport- és kultúrkör 13 helyen és ezen kívül néhány helyen különböző szakkörök is működnek. Ezek létszáma változó, 10–50-ig. Ifjúmunkáscsoport 4 helyen, a VII–VIII–IX–X. ker-ben van.

Működnek a kerületekben „Petőfi-diákkörök”. Egy-egy ilyen diákkörnek 30–40 tagja van. A diákkörök autonóm szervek a MADISZ-on belül, külön tagsági könyvvel vannak ellátva. Úgy a kerületek, mint a Petőfi-diákkörök jelenleg kultúrmunkával, sporttal és szociális akciók lefolytatásával foglalkoznak. A Petőfi-diákkör a bányász-árváknak 150 rend ruhát és 1500 Ft-ot gyűjtött össze. A MADISZ-leánykörök jelenleg a tavaszi ifjúmunkásvásárra készülődnek és egy-egy vándorkelengyét készítenek el.

A MADISZ jelenlegi feladata a 48-as mozgalom megszervezése nagy-budapesti viszonylatban. A nagy-budapesti 48-as Bizottság febr. 20-án alakul meg. Kb. 70 tagja lesz, képviselve lesznek benne Nagy-Budapest demokratikus szervezetei, intéz-

mények és tekintélyes személyek. (A 48-as Bizottságban résztvevők felkérése jelenleg folyik.)

Feladat továbbá a kerületi 48-as Bizottságok létrehozása. A kerületi Ifjúsági Tanácsok most dolgoznak a bizottságok felállításának tervén. A bizottságok programját most dolgozzák ki és a nagy-budapesti Ifjúsági Tanács február 17-én tárgyalja le.

A 48-as akció megindításával és sikeres lebonyolításával a cél az: a passzív, a demokrácia számára még meg nem hódított ifjúsági tömegek aktivizálása egyrésztől, másrészt a különböző ifjúsági szervezetek együttműködését biztosítani a közös akcióval. A 48-as mozgalom keretén belül az ifjúsági egység megeremtésében egy lépéssel előrelépni...¹

...*Javaslat az ifjúsági munka megjavítására*: szükségszerű lenne a MADISZ budapesti központjába 4–5 jó elvtárs beállítása. A legsürgősebben kellene egy új budapesti főtitkár és egy gazdasági szakember. A kerületi MADISZ-csoportok élére felnőtt, tekintélyes elnökök beállítása is fontos. Szükségszerű lenne a rossz MADISZ-titkárok lecserélése, a MADISZ-helyiségek megvédése és rendbehozása, a pártszervezetek hathatós támogatása. A párt segítségére van szükség a MADISZ pártoló tagok beszerzésénél.

PI Archivum 274. f. 18/8. ő. e. – Eredeti tisztázat.

A jelentés valószínűleg a MADISZ központi szervezési osztályának készült.

¹ A jelentés a kihagyott részben a SZIT, az úttörők és a cserkészszervezetek helyzetét ismerteti.

100

1947. FEBRUÁR

Tudósítás a 48-as ifjúsági bizottságok alakulásáról

Az elmúlt héten a vármegyeházán megalakult a Pest megyei 48-as Bizottság. Az alakuló ülésen részt vett Házi Árpád alispán, a MADISZ, MNDSZ, SZIM, Szabadművelődési Tanács, Budapesti Tankerületi Főigazgatóság és a Cserkészfiúk Szövetségének küldötte.

Dr. Hanny Lajos rendőrezredes vázolta a munkatervet. A Pest megyei ifjúság fő feladatának tekinti, hogy 1848 emlékét könyvekkel és nyomtatványokkal elvigye a legkisebb faluba is. Isaszegen, Vácott, Cegléden zajlott le a 48-as események jó része, ezeken a helyeken felélesztik a 48-as hagyományokat és kiállításokat rendeznek.

Most alakult meg az abaújszántói kereskedelmi iskola 48-as bizottsága. Egyhangúlag csatlakoztak a községi munkatervhez és elhatározták, hogy részt vesznek a Duna – Tisza-csatorna felépítésében.

A Rákóczi Ferenc Népi Kollégiumban is megalakult Abaújszántón a 48-as Bizottság. A nyáron megszervezik a kollégium leánytagozatát. Az abaújszántói iparos tanonciskola is a 48-as Bizottság megalakulásáról ad hírt.

Nyíregyházán nagy sikerű gyűlésen jelentette ki az ifjúság, örömmel vesz részt a Duna – Tisza-csatorna felépítésében. Közreműködnek iskolák, templomok helyreállításában, tanoncotthont létesítenek és elvállalták egy felrobbantott híd újjáépítését.

A most megalakult gibárti 48-as Bizottság többek között egy sportpálya építését vette tervbe.

A dorogi Bányamunkás Ifjúsági Szakszervezet¹ értesítette a MADISZ központját, hogy 40 taggal vesznek részt a Duna – Tisza-csatorna felépítésében.

Kistormáson most alakul meg a 48-as Bizottság.

Az állami Teleki Pál Kollégium közgyűlése határozati javaslatot fogadott el, hogy az 1947. évi nyári szünetben 1 hónapos önkéntes munkát vállalnak. Kéréssel fordultak a MIOT-hoz, tegye lehetővé, hogy a kollégium ifjúságából alakult munkacsoport résztvehessen a Duna – Tisza-csatorna felépítésében.

IFJÚSÁG, 1947. február 14. – Sorra alakulnak a 48-as ifjúsági bizottságok.

¹ Ilyen elnevezésű szakszervezet nem működött. Valószínűleg a dorogi bányamunkások szakszervezeti SZIT-csoportjának felajánlásáról van szó.

101

1947. FEBRUÁR 24.

A MADISZ Országos Vezetőségének határozata a FISZ megtisztításának szükségességéről

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Vezetősége február 24-én ülést tartott.

Az Országos Vezetőség az államvédelmi szervek által leleplezett összeesküvés kapcsán megállapította, hogy horthysta tiszték és földjüket vesztett nagybirtokosok – mint nemegyszer tették – magyar ifjakat akartak a dolgozó nép ellen harcba vinni.¹ A letartóztatott összeesküvők bevallották, hogy a magyar demokrácia megdöntésére, Horthy uralmának visszaállítására, a felosztott föld visszavételére fegyveres puccsista terrorcsapatokat akartak szervezni a Nyugatra menekült, hazatérni nem merészkedő SS-banditákból, volt csendőrökből és a Független Ifjúság tagjaiból.

A MADISZ Országos Vezetősége felhívja a magyar demokrácia védelmére hivatott szervek, a dolgozó magyar nép és különösen a magyar ifjúság figyelmét arra, hogy az ország határain belül olyan szervezet működik – ez a szervezet a Független Ifjúság –, amely a hazaárulókból alakult Szent László SS-hadosztályhoz hasonlóan a polgárháborúra készülő „belső bitangok” gyülekezőhelyévé vált. A magyar ifjúság 300 ezer fiatal életével fizette meg, hogy egyszer harcba vitték nemzete és népe érdekei ellen. Ugyanezt akarták megismételni az összeesküvők és azok, akik kezükre játszották a Független Ifjúságot. Ezt nem tűrheti a magyar ifjúság, nem tűrheti, hogy az országban olyan ifjúsági szervezet működjék, amely egy hazai SS-hadosztály szerepét vállalva az ellenforradalom számára szervez és nevel hazaárulókat. Ezért a MADISZ Országos Vezetősége felhívja a Magyar Ifjúság Országos Tanácsába

tömörült ifjúsági szervezeteket, a Független Ifjúság becsületes tagjait és őszintén demokratikus vezetőit, a munkás-, paraszt-, és diákifjúság tömegeit, számolja fel azok befolyását, akik a Független Ifjúság vezetésében megszerzett pozícióikkal szervezetüket az összeesküvők bázisává tették. Csatlakozzanak azokhoz, akik az összeesküvők megbüntetését követelik származásra, társadalmi állásra való tekintet nélkül.²

A belső harcra, a polgárháborúra szítókkal szembeni leszámolás előfeltétele annak, hogy a magyar ifjúság hozzáláthasson hatalmas országépítő 48-as tervének végrehajtásához. Ezt tekintse hát a magyar ifjúság első 48-as feladatának.

IFJÚSÁG, 1947. február 28. — A MADISZ Országos Vezetőségének határozata.

A MADISZ Országos Választmány II. ülésén 1947. február 24-én fogadták el a határozatot, amely a MADISZ Országos Vezetőségének határozataként jelent meg a sajtóban.

¹ Lásd e kötet 238. oldalát.

² 1947. március közepén a FISZ-ben demokratizálódási folyamat indult meg. Az összeesküvésben kompromittálódott ifjúsági vezetőket kizárták a szövetségből. A FISZ országos elnöksége csaknem teljesen kicserélődött, a jobboldali ifjúsági vezetők köre leszűkült. (*Kis Újság*, 1947. március 12.)

102

1947. MÁRCIUS 15—22.

Tudósítás a DIVSZ küldöttségének magyarországi látogatásáról

A küldöttségek a március 15-i ünnepekre és a Világifjúsági Hétre jöttek hozzánk. Céljuk a magyar ifjúság helyzetének és a 48-as mozgalomnak tanulmányozása volt. Rövid egyhetes itt-tartózkodásuk alatt meglátogatták Salgótarját, Jászfényszarut és a csepeli WM-gyárat. Beszéltek Tildy Zoltán köztársasági elnökkel, a pártok vezetőivel s megismerkedtek a különböző ifjúsági szervezetekkel.

Egy hét nagyon rövid idő, bízunk azonban abban, hogy barátaink helyes és tiszta képet nyertek rólunk. Erre vall Guy de Boysson egyik beszédében tett kijelentése:

— Visszatérve hazánkba — mondotta —, be fogunk számolni tapasztalatainkról s ígérhetjük, hogy ezek a beszámolók használni fognak a magyar ifjúság ügyének.

*

Tizenhatodikán a küldöttségek a magyar ifjúság vezetőinek kíséretében Salgótarjánba látogattak el. A főtéren tízezres tömeg várta őket, nagyszerűen sikerült gyűlést tartottak. Guy de Boysson beszédében utalt arra, hogy 48-ban a francia nép indította el az Európán végigsöprő forradalmi hullámot. — Örülök annak — mondta —, hogy ezt a közös ünnepet egy magyar bányászvidék demokratái között tölthetem. Engem is a bányászok küldtek be a francia parlamentbe.

Este a helyi Petőfi-színjátszóköri Molière Tartuffe-jét adta elő. Guy de Boysson és a küldöttségek tagjai nehezen hitték el, hogy egyszerű munkásifjak játékát látták. Másnap, mikor a szereplőkkel munkapadjaiknál találkoztak, elragadtatással fejez-

ték ki elismerésüket. Az előadás után a helyi MADISZ-csoportok vacsorát adtak a vendégek tiszteletére, a vacsora kitűnő hangulatban zajlott le. Guy de Boysson pohárköszöntőjében kijelentette:

– Csak 24 órája tartózkodom Magyarországon, de nagyon megszerettem ezt a népet. A magyarokat lehet szeretni s a magyarok tudják szeretni barátaikat.

Budapesti tartózkodásuk alatt a delegáció tagjai meglátogatták a csepeli Weiss Manfréd-gyárat. A látogatás során megtekintették a gyár gépműhelyét, majd a csepeli MADISZ helyiségébe mentek át.

Az otthonban nemzetközi asztalitenisz-mérkőzés zajlott le. Zdanek Hejzlár, a cseh ifjúsági szövetség elnöke, az egyik MADISZ-taggal izgalmas küzdelmet folytatott. A mérkőzés után nevetve állapította meg:

– Vidámság, játék, sport, ez kell a fiataloknak. Ez ad erőt a komoly munkához.

*

A látogatás záróünnepélye egyben a Világifjúsági Hét záróünnepélye is volt.¹ A Pázmány Péter Tudományegyetem aulájában művészi műsorral egybekötve zajlott le a búcsúztatás. Guy de Boysson hatalmas erejű beszédet mondott. A DIVSZ munkájának ismertetése után kitért a magyar ifjúság helyzetének taglalására – Tudomásomra jutott – mondotta –, hogy Szegeden reakciós diákok tüntettek.² Hallottam, hogy a tüntetést a fakultatív hitoktatás elleni jelszavakkal rendezték meg. Ez számomra különösen meglepő volt. Franciaországot az egyház leányának mondják. Mégis, Franciaországban 150 éve nemcsak, hogy fakultatív hitoktatás van, hanem kimondták, hogy a hittant az iskolában nem szabad tanítani. Mikor a wichi-i Franciaország kísérletet tett arra, hogy ezen változtasson, maga az egyház kérte, tekintsen el az ilyen irányú kísérletezésektől. Az a véleményem tehát, hogy a fakultatív hitoktatás kérdése a magyar klerikális reakció kezében is csak ürügy az ifjúság egységének megbontására.

K. GY.

IFJÚSÁG, 1947. március 30. – Ríport az egyhetes látogatásról.

A Világifjúsági Hét alkalmából a MIOT meghívására DIVSZ-küldöttség tett látogatást 1947. március 15–22. között Magyarországon: Guy de Boysson, a DIVSZ elnöke, Zdanek Hejzlár a cseh, Petar Kolundzsa a jugoszláv és Stefan Petrov a bolgár ifjúsági szervezet képviselőjében. A DIVSZ elnökét fogadta Tildy Zoltán köztársasági elnök, Veres Péter, az NPP elnöke és Szakasits Árpád, az SZDP főtitkára. Megbeszélést folytatott a MIOT és az ifjúsági szervezetek vezetőivel is. Az *Ifjúság* c. lapnak írt cikkében megállapította: „Látogatásom alatt meggyőződtem arról, hogy a magyar ifjúság nagy tömegei indultak már el a demokrácia útján és jelentős erőfeszítésekkel járulnak hozzá az ország felemelkedéséhez... Rendkívül örültem, hogy megismerkedhettem a magyar ifjúság 48-as munkatervével... Feltétlenül szükségesnek tartom felhívni ezzel kapcsolatban az ifjúság figyelmét a végrehajtásban, a munkában való egység szükségességére.” (*Kis Újság*, 1947. március 23.; *Ifjúság*, 1947. március 30.)

¹ A Világifjúsági Hét záróünnepségét 1947. március 22-én tartották.

² A katolikus egyház a Kiszgazdapártból kizárt Sulyok Dezső pártjával, a Szabadságpárttal együttműködve, a hitoktatás tervezett fakultatívvá tétele ellen országszerte szülői tiltakozást szervezett. Szegeden, március 19–21. között mintegy ezer középiskolai – főként felekezeti gimnáziumokból – és egyetemi diák vonult ki az utcára. A zavargásokat a Szabadságpárt szegedi vezetői irányították. A vallást védő jelszavak ürügyén valójában a népi demokrácia ellen hangolták a tüntetőket. A rendőrség feloszlatta a tüntetést és az értelmi szerzőket letartóztatta. (*Ifjúság*, 1947. március 30.)

1947. MÁRCIUS 27—30.

A MADISZ Országos Választmánya III. ülésén a 48-as terv végrehajtására szólítja fel a magyar fiatalokat

Március hó 27-től 30-ig tartotta a MADISZ III. Országos Nagyválasztmányi ülését. A gyűlést Dr. Karácsony Sándor professzor, a szövetség elnöke nyitotta meg. Az első nap előadója Nonn György főtitkár volt. A belpolitikai helyzet és ifjúsági vonatkozásait ismertette. Beszédét a következő szavakkal zárta: „A magyar ifjúság fő feladata a 48-as mozgalom célkitűzéseinek megvalósítása. Ennek szolgálatát tartjuk legfontosabb kötelességünknek.” A választmány ülése mindvégig ennek a gondolatnak a jegyében folyt le.

29-én Hegedüs András országos titkár a MADISZ tavaszi akcióit ismertette. Ezen a napon a nagyválasztmány ülését meglátogatta Ortutay Gyula kultuszminiszter és Szávay Nándor tankerületi főigazgató. Harmincadikán Turcsányi Lajos szervezési titkár beszélt. A nap kiemelkedő eseménye Rajk László belügyminiszter és feleségének, az MNDSZ főtitkárának látogatása volt.

Az egyes előadásokat négyórás vita követte. A hozzászólások mintha egy nehéz, de eredményes harc hadijelentései lettek volna. A MADISZ az utolsó három hónapban mindenütt erősödött és meg fogja oldani további feladatait.

A vita során kiemelkedtek Kedves András, Dr. Beñcur Béla, dr. Kocsis Ferenc, Keiser Imre, Baritz Ottó, Aszódi Vilmos, Szakali József, Ostoros György, Mezei András, Tepper György, László Lenke, Kecskeméti János, Turgonyi Júlia, Herczeg Mária, Kovács Magda, Dömény Rózsa, Mikló Lajos, Klespich György, Suján Mihály, Vajai István, Fülöp Endre, Szabó Sándor, Siklósi Imre, Mucs Sándor, Suszter József, Csepesz István, Szabó Kálmán, Hazai Rózsa, Börcsök Judit, Fischer Ferenc, dr. Mikes István, Lehoczki Alfréd, Horváth Béla, Földes Gabriella, Szabó Ferenc, Göcze József, Kecskeméti János, Rácz József, Rozgonyi Aladár, Frank Ibolya, Rab Piroska, Tarnava Rudolf, Tóth Béla felszólalásai.

IFJÚSÁG, 1947. április 4. — A MADISZ Országos Választmányának III. ülése.

1947. ÁPRILIS 11.

A MIOT határozata a fasiszta szervezetek volt tagjainak kizárásáról a hozzá tartozó ifjúsági egyesületekből

A Magyar Ifjúság Országos Tanácsa legutóbbi ülésén a következő határozatot hozta:¹

A Magyar Ifjúság Országos Tanácsa foglalkozott a szegedi tüntetésekkel,² elítéli azokat, akik népellenes céljaik érdekében a tájékozatlan ifjúságot vonultatják ki az

utcára. A MIOT szervezetei a jövőben fokozott mértékben küzdenek az ilyen és ehhez hasonló, az ifjúságra káros jelenségek megakadályozásáért.

A MIOT elhatározta, hogy a keretébe tartozó ifjúsági szervezetek tagja nem lehet az, aki:

1. az igazolási eljárás során feddésnél súlyosabb elbírálásban részesült,
2. bármikor a következő pártok, mozgalmak és egyéb fasiszta szervezetek egyikének tagja volt: akármelyik nyilaskeresztes és egyéb fasiszta szervezetek egyikének tagja volt: „nemzeti szocialista” párt; hungarista mozgalom; Nemzeti Front; Volksbund; Nemzeti Munkaközpont; Keleti Arcvonal Bajtársi Szövetség; Antibolsevista Ifjúsági Tábor; csendőrség,
3. aki a következő fasiszta jellegű szervezetek bármelyikének helyi vagy országos vezetőségi tagja volt: Hungária; Magyar Technikusok Egyesülete; Turul Szövetség; Csaba Bajtársai Egyesület; Emericana; Szent István Bajtársi Egyesület; KIOE; EMSZO.

Kivételt csak azok képezhetnek, akik az ellenállási mozgalomban aktívan részt vettek és ezt hitelt érdemlően igazolni tudják.

A MIOT keretébe tartozó ifjúsági egyesületekben tisztséget nem viselhetnek a fentiekén kívül:

1. akit feddéssel igazoltak,
2. az a 20 évesnél idősebb ifjú, aki az ország határait a felszabadulás előtt 1944-ben és 1945-ben átlépte és csak a felszabadulás után jött vissza,
3. aki az előző fejezet 3-ik pontjában említett egyesületek valamelyikében vagy a Revíziós Liga ifjúsági csoportjában tag volt,
4. aki Ludovikát vagy más katonai főiskolát végzett vagy négy éven át valamelyik katonai intézetben nevelkedett,
5. akinek a leventemozgalomban „ifjúvezetői” tisztségénél magasabb tisztsége volt (parancsnokhelyettes stb.).

Kivételt képezhetnek azok, akik az ellenállási mozgalomban aktívan részt vettek és ezt hitelt érdemlően bizonyítani tudják.

Fentieket a MIOT keretében tartozó szervezeteknek közhírré kell tenni és azok a tagok, akikre a fenti megszorítások érvényesek, 2 héten belül mondjanak le, illetőleg lépjenek ki a szervezetből.

Magyar Ifjúság Országos Tanácsa

FIATALOK, 1947. április 22. – *Határozat.*

¹ A MIOT 1947. április 11-i ülésén az ifjúsági szervezetek képviselői többségi szavazattal fogadták el a határozatot. (Jkv. a MIOT 1947. április 11-i üléséről. PI Archívum 284. f.)

² Lásd e kötet 260. oldalát.

1947. ÁPRILIS 20.

Tudósítás a kecskeméti 48-as Ifjúsági Bizottság gyűléséről, a helyi 48-as munkaterv elfogadásáról

Szerte az országban alakulnak a 48-as ifjúsági bizottságok, hogy az ifjúság erőinek összefogása révén méltóképpen ünnepelhessük 1848 ifjú hőseinek emlékét. Terveket készítenek, munkaprogramot dolgoznak ki, kultúrgárdákat szerveznek, fásítanak és újjáépítenek, mert munkával, kultúránk és jólétünk emelésével akarják ünnepelni a magyar ifjúság nagy forradalmát.

Kecskemét fiatalsága is megmozdult a nagy cél érdekében. 48-as bizottságot alakítottak és az ifjúsági szervezetek közös munkatervet dolgoztak ki. Április 20-án a helyi 48-as bizottság nagygyűlést rendezett a Katona József Színházban, melyen megjelentek az ifjúsági szervezetek és iskolák fiataljai, továbbá az Országos 48-as Bizottság kiküldöttei. A Himnusz eléneklése után a Nemzeti Bizottság elnöke köszöntötte a nagy számban megjelent fiatalságot, majd Nonn György ismertette az országos 48-as munkatervet.

Karácsony Gyula elvtárs, a SZIM-központ kiküldötte hangsúlyozta, hogy a 48-as terv nem egyes ifjúsági szervezetek terve, hanem az egész haladó szellemű magyar fiatalságé, ezért az ifjúsági szervezeteknek közösen kell azt megvalósítani. „Különösen az újjáépítés terén kell kivennünk a részünket, mert az ifjúság anyagi és kulturális jólétének alapja a jó gazdasági alapokon álló ország.”

„A munkát már elkezdtük. — Az elmúlt két hónapban 10 000 számra ültettünk el facsemetéket kipusztított erdők és fák helyébe, tehát ezzel is bebizonyítottuk, hogy a terv megvalósítható, csak komoly munkára és a fiatalság áldozatkészségére van szükség.”

„Fogjatok össze és valósítsatok meg annyit a 48-as tervből, amennyit csak lehet, hogy Kecskemét fiatalsága méltó legyen 1848 ifjú hőseihez” — fejezte be nagy tetszéssel fogadott beszédét a SZIM kiküldötte.

A Független Ifjúság kiküldöttének felszólalása után Rácz Gyula, a 48-as bizottság titkára ismertette a helyi tervet, melyet a jelenlevő ifjúság egyhangúlag elfogadott. Tóth László elvtárs, Kecskemét város polgármesterének zárószavaival és a Szózat eléneklésével ért véget a nagygyűlés.

A magunk részéről is sok szerencsét és jó munkát kívánunk a kecskeméti ifjúsági bizottság munkájához.

FIATALOK, 1947. május 1. — A kecskeméti 48-as bizottság nagygyűlése.

1947. MÁJUS 27.

Riport a Petőfi Sándor ifjúsági brigádok elindulásáról a jugoszláviai és a bulgáriai rohammunkára

Megindult a munka Jugoszláviában, épül a samac–sarajevói vasútvonal. Egymás után érkeznek a külföldi ifjúsági brigádok. A magyar fiatalok Petőfi Sándor-brigádja már készen áll az indulásra. Több mint egy hete, hogy tagjai bevonultak a zugligeti előkészítő táborba. 160 fiatal jugoszláviai, 40 pedig bulgáriai indulásra áll készen.

Hétfőn délután a Petőfi Sándor-munkabrigád tagjai hangos énekszóval vonulnak át a városon, a Fórum Klubba tartanak. Itt búcsúztatja őket a köztársasági elnök nevében Bárányos miniszter, a MIOT nevében pedig Bölcسفöldi Andor.

Kedd hajnal van, három óra, még alig pirkad. Az előkészítő táborban megszólal az ébresztő kürt. Egy pillanat alatt ugrik talpra kétszáz fiatal. Egy óra múlva már a zugligeti végállomáson álldogálnak. A szépilonai kocsiszín üzemi bizottságának elnöke személyesen vezeti a külön villamost. Indulás a Keleti pályaudvarra.

A pályaudvaron már nagy tömeg várja őket, hozzátartozók, fiatalok, jelen van a Magyar Rádió is. Megjelenik Nonn György, a MADISZ főtitkára. Hosszan beszélget a brigád tagjaival, akik közül soknak csillog gomblyukában a rohammunkás-jelvény, amit még tavaly kaptak jugoszláviai munkájukért.

Nonn György lép a mikrofon elé. „Nem először fordul elő, hogy virágos vagonok előtt magyar ifjakat búcsúztatunk itt a pályaudvaron – mondja Nonn. – Azokat a fiatalokat a német imperializmus érdekeiért küldték a Don mellé meghalni, de ti a békéért harcoltok, hozzájárultok a jugoszláv és a magyar nép barátságának kifejlesztéséhez.”

Vége a beszédnek. Kürtszó harsan. Beszállás. Egy perc alatt mindenki fent van a különvonaton. Fütty, lassan indul a vonat. Fiatal fejek hajolnak ki a virággal feldíszített ablakokon. Tito marsallt és Nonn Gyurkát éltetik. A különvonaton a két Petőfi-brigáddal együtt utazó magyarországi jugoszláv nemzetiségű fiatalok rágyújtanak egy szerb partizánénekekre. A Petőfi-brigád tagjai átveszik az éneket.

A vonat már a külvárosoknál halad, a vonatablakkból kihajoló fiatalok jókedvűen éneklnek: „A tüzek ma újra égnek, gyűjtogatja Tito marsall.”

200 magyar fiatal utazott ismét külföldre, hogy a jugoszláv és bolgár ifjúságnak segítsenek felépíteni új hazájukat.

Kulcsár István

IFJÚSÁG, 1947. június 1. – „Ezek az ifjak nem a Don mellé a halálba, hanem a béke építésére indulnak.” *Elutazott a jugoszláviai és bulgáriai Petőfi-brigád.*

1947 nyarán mintegy 250 magyar fiatal ment Jugoszláviába, hogy munkájával segítse a Samac és Szarajevo között készülő vasútvonal építését. A MIOT Petőfi Sándor-brigádja május 27-én, a MEFESZ Vasvári Pál-brigádja később indult el a rohammunkára. Mindkét brigád kiváló teljesítményt ért el, mindkettőjük elnyerte az „élmunkás brigád” kitüntető címet. A Bulgáriában és Albániában dolgozó magyar ifjúsági brigádok hasonló elismerésben részesültek. (Egységbe ifjúság!... 97., 391. old.)

AZ IFJÚSÁGI HÉT ESEMÉNYEI

1947. június 1—8. (107—109)

107

1947. JÚNIUS 1.

Tudósítás a városokban és a községekben rendezett ifjúsági ünnepségekről

A Békés megyei Gyula város ifjúsága az elmúlt vasárnap zenés ébresztővel vonult végig az utcákon, ezután sportünnepély kezdődött — a tűző napmelegben is végigjárták, végigünnepelték a délelőttöt a város fiataljai, hiszen ez a nap, június 1-e, az ő napjuk volt, az ifjúság napja. Délután a sportversenyeket, színjátszóversenyek, népi kultúrcsoportok bemutatói váltották fel és ezeken a fiatalok csakugyan úgy érezhették: ez a nap más, szebb volt, mint a többi.

Nemcsak Gyulán, hanem Ózdon, Pápán, Ménfőcsanakon, az ország minden részében, több száz városban és községben ünnepelték így a fiatalok június 1-ét. A fiatalok tízezrei vettek részt ezeken az ünnepségeken, amelyeket a Magyar Ifjúság Országos Tanácsa rendezett.

Két küzdelmes esztendő után a magyar demokrácia már ott tart, hogy ifjúságát egy percre kiemelheti a mindennapi munka és küzdelem fáradalmaiból.

Ezt az eredményt csak az építés kétesztendő kemény harcai hozhatták meg. Ezekből a harcokból az ifjúság is kivette és egyre jobban kiveszi a maga részét. Öt tanonc- és ifjúmunkásotthon és tíz népi kollégium épült fel. Az ifjúság kezdeményezésére száz középiskolát nem végzett parasztfjú előtt nyílt meg az agráregyetem kapuja. Kecskeméten parasztfőiskola indult. A Duna—Tisza-csatorna építésére húszezer fiatal jelentkezett önkéntesen, 150 főnyi rohambrigád utazott el a jugoszláviai ifjúsági vasútvonal építéséhez, megrendezték az ifjúsági vásárt, amely tanoncjóléti célokra 700 000 forintot jövedelmezett. Mindezt a munkát húsz vármegyei és 2500 helyi és iskolai 48-as bizottság szervezi, vezeti országsszerte.

Az Országos Ifjúsági Napok folytatásaképpen a budapesti fiatalok Ifjúsági Hetet rendeznek. E hét záróünnepsége ma, vasárnap zajlik le a Hűvösvölgyben, hatalmas júniális keretében. Abban a reményben küldjük el az ifjúság eddig talán legnagyobb megmozdulására üdvözetünket, hogy az építőmunka, amely a gondtalan ünnepséget megelőzte, tovább is folytatódjék és még méltóbbá teszi az ország fiatalságát az egy év múlva, 1948 júniusában tartandó ifjúsági napok megünnepelésére.

SZABAD NÉP, 1947. június 8. — *Az egész ország fiatalsága ünnepelte az Ifjúság Napját.*

1947. JÚNIUS 1–2.

Beszámoló a MADISZ-leánykörök egyéves munkájáról

Most, hogy visszatekintünk az elmúlt év lánymunkájára, látjuk azt a nagy utat, amit az első lánytalálkozó óta megtettünk. Az első közös összejövetelünket még a tapogatózás, kissé bizonytalan hang jellemezte. Nem láttuk pontosan utunk akadályait, de a célunk biztos volt. Minél több „öntudatos, okos, dolgos, harcos és boldog lányt” akarunk nevelni a MADISZ-ban. Olyanokat, akik szívből tudnak örülni fiatalságuknak és azt helyesen fel is tudják használni.

Az az út, amit az I. Leánytalálkozó kijelölt, nagyjából helyesnek bizonyult. Az újonnan megalakuló önálló MADISZ-leánykörök általában jó munkát végeztek.

Az indulás nehéz volt

A lányoknak sok csoportban komoly ellenállással kellett megküzdeniük. Ezek között nem kis szerepe volt a fiúk ellenkezésének is. Nem sok jót vártak a lányok munkájától, s bizony keményen kellett dolgozni, amíg becsületet tudtak a lányok maguknak szerezni.

Nehézséget jelentett a képzett leányvezetők hiánya is, hisz egészen új úton, új módszerekkel kellett dolgozni. A régi, reakciós és fasiszta leányszervezési és nevelő módszereket nem használhattuk. Leányvezetőink sokszor álltak tanácstalanul egy-egy megoldhatatlannak látszó kérdés előtt. Sokan megtorpantak, nem volt erejük megbirkózni a nehézségekkel, de voltak — és szerencsére sokkal többen, mint az előzőek — akik tovább mentek.

Első siker

Az ős nagyon nehéz volt. Azután jött az első komoly akció és siker: karácsonyra minden szervezetünk felkészült. Erejükhöz mérten kelengyét gyűjtöttek, csomagokat készítettek, meguzsonnáltatták a község apró gyermekeit. Ez nagy fellendülést hozott szervezeteinknek. Ez az akció egy nagy lépéssel közelebb vitt bennünket a kívülállókhoz, elsősorban a szülőkhöz.

Azután jöttek a tanfolyamok. Nyiregyházán pl., ahol nagy nehézséget jelentett a leánycsoport megalakítása, varrótanfolyamot rendeztek 120 résztvevővel, és ma ez a csoport az országban a legjobb leányköreink egyike. Ezóta nőtt meg a városban a MADISZ tekintélye.

A legtöbb csoportban szintén varrótanfolyamot indítottak, mert ez iránt volt a legnagyobb az érdeklődés. De sok helyen — mint pl. Pesten — megrendezték a „kismamák iskoláját” vagy más egészségügyi előadássorozatot. Ezeknek minden esetben a Zöldkeresztes védőnők voltak az előadói és segítségükért sok hálaival tartozunk nekik.

Igen sok értékes tanácsot és nem egy esetben előadót kaptunk az MNDSZ-től,

melynek vezetőivel és tagjaival erős kapcsolatokat építettünk ki, központilag és helyi viszonylatban is. Ezeket a kapcsolatokat a jövőben még tovább kell fejlesztenünk.

Időközben megjelent a *Leánykör Útmutató*. A MADISZ Vezetőben a „Leánysarok” c. rovat adott központi irányítást a leánykörök aktuális munkáihoz és hozzájárult a leánykörök helyes fejlődéséhez.

„Virágos falut, virágos várost”

Tavasszal azután új munka indult. Nagy leányakción a „Virágos falut, virágos várost”. Ezzel az volt a célunk, hogy felébbresszük az emberekben egy szebb, tiszta ország megteremtésének vágyát, ahol virág nyílik minden ház ablakán, a terek és utcák rendezettek és az utak mellett mindenütt fa zöldell. Ehhez a munkához jó példát maguk a MADISZ-lányok mutattak.

Debrecenben igen helyesen a MADISZ-székház kertjén és ablakán kezdték el a díszítést, de nem maradtak el a hevesiek sem. Ők versenyt indítottak, hogy melyik MADISZ-lány ablaka és kertje lesz szebben beültetve. Tápén igen ügyesen a fiúkat is bevonták a munkába és egy Árpád-korabeli templom kertjét parkírozták. Pesten az iskolák láttak először hozzá épületeik kicsinosításához. Az illetékes hatóságok örömmel vették ezt a kezdeményezést és minden támogatást megadtak nekik. Nagyon ötletesek voltak a balassagyarmatiak, akik kultúrelőadást rendeztek a város tereinek újjáépítése javára.

Helyes kezdeményezés volt az önálló leánykörök szervezése

Az eredmények bizonyították ezt be. A jövőben tehát még erősebben kell törekednünk arra, hogy minden szervezetünkben megalakuljon a leánykör. Leánytagjaink sokkal szívesebben jártak el a MADISZ-ba, több és jobb munkát végeztek, s nem egy esetben versenyre keltek a fiúkkal és nem maradtak alul. A szülők felé is megnőtt a MADISZ-leánycsoport tekintélye. Sikerült közelebb kerülnünk a nagy tömegekhez. De mégsem vagyunk teljesen elégedettek munkánkkal. Bár valóban nem dolgoztak rosszul a lánycsoportok, hisz az eredményeket nem lehet letagadni, mégis vannak komoly hibák még a legjobban dolgozó szervezeteknél is.

Munkánk legnagyobb hibái

Legnagyobb hiba, hogy nem tudtuk olyan mértékben kiszélesíteni a MADISZ leánytáborát, ahogy azt eredetileg a leánykörön keresztül szerettük volna. Pedig minden lehetőség megvan és megvolt ehhez. Szervezeteink sok komoly, jó akciót hajtottak végre — (karácsonyi kelengye, hadifogoly-fogadás, napközi otthonok, népi kollégiumok segítése, hadiözvegyek támogatása, háztartási kisegítő szolgálat stb.) —, de azokat nem tudták kihasználni szervezetileg. Befolyásukat, amelyet így szereztek, nem használták fel a taglétszám gyarapítására. Pedig a leányköröknek éppen az lenne a legfontosabb feladata, hogy minél szélesebb rétegre terjesszük ki hatásunkat, minél

több leány jöjjön el a MADISZ-ba és legyen belőlük jelszavunk értelmében „öntudatos, dolgozó leány”.

A másik hiányossága a leánymozgalomnak, hogy nincsenek képzett leányvezetőink. Ez a hiányosság megvolt már tavaly is és mindmáig nem lehetett kiküszöbölni. Ezt a kérdést azonban nem lehet egyik napról a másikra megoldani. „A gyakorlati munka a legjobb nevelő” – mondják, és ez ebben az esetben is bebizonyosodott. Vannak leányvezetőink, akik jól vezetik csoportjaikat, tudják, mi a teendőjük, de sokkal több ilyenre lenne szükségünk.

Hiba az is, hogy nincs a szervezetekben állandó, folyamatos munka. Egy-egy akciót esetleg jól elvégeznek és utána mégis szétesik bizonyos mértékig a leánykör, mert nem tudják, mit tegyenek azután.

Hiba, hogy nincs mindenütt megválasztva a leánykör önálló vezetősége és felnőtt védnöksége. A tapasztalatok azt mutatják, hogy ott dolgoznak a legjobban, ahol ez megvan.

A II. leánytalálkozó feladata lesz az elmúlt év leánymunkáit kiértékelni, a hibákat orvosolni és megszabni a továbbfejlődés útját.

A II. leánytalálkozó jelentőségét nagyban fokozza az, hogy most kezdjük meg az előkészületeket 1948-ra. Ebben a munkában nem szabad a leányoknak lemaradniok.

Az elkövetkezendő évben tehát megfeszített erővel kell dolgoznunk. Remélem, nem fogunk szégyent vallani. A 48-as kiállításon a jó munkásokról beszámoló grafikokon ott szerepelnek majd a lányok is, és ezzel bebizonyítjuk azt, hogy nemcsak papíron vagyunk egyenlőek a fiúkkal, hanem a munkában is.

MADISZ VEZETŐ, 1947. június – július. – LÁSZLÓ LENKE: *A II. országos leánytalálkozó elé.*

A MADISZ második országos leánytalálkozóját az Ifjúsági Héten, 1947. június 1 – 2-án a fővárosban, a zugligeti „Fácános”-ban tartották 120 küldött részvételével. Az első napon Nonn György, a MADISZ főtitkára üdvözölte a résztvevőket. Utána Rajk Lászlóné, az MNDSZ főtitkára beszélt arról, hogy mit adott a népi demokrácia – munka- és tanulási lehetőséget, szavazati jogot – a nőknek. Ezután a küldöttek mondták el beszámolóikat a MADISZ-leánykörök munkájáról. A második napon László Lenke, a MADISZ országos leányvezetője ismertette részletesen, hogyan vegyenek részt a lányok a centenáriumi mozgalom feladatainak végrehajtásában. (*Ifjúság*, 1947. június 8.)

109

1947. JÚNIUS 8.

Ifjúsági juniális a hűvösvölgyi Nagyréten

Már korán reggel tömött villamosok érkeznek a hűvösvölgyi végállomásra. A hűvösvölgyi Nagyréten az utolsó simításokat végzik a rendezők, díszítik a színpadot, megvizsgálják a sportpályákat. Fél kilenc felé már özönlenek a fiatalok autókon, kerékpáron, villamoson. A hatalmas rét megtelik az üzemek ifjúságával, az iskolák diákjaival. 10 óra felé már sok ezren vannak és még egyre jönnek.

Az üzemek, iskolák fiataljai letelepednek, mindenkinek megvan a kijelölt helye. Tíz óra, a mikrofon megszólal: kezdődnek a sportversenyek.

3 sportpályán játszanak a csapatok. Hatalmas tömeg állja körül a pályákat és ütemes kiáltásokkal biztatják csapataikat. A kézilabdapályán éppen a XI. ker. MADISZ játszik a Dréher-gyárral. — Hajrá MADISZ! — csattan fel a kiáltás.

A másik oldalon két röplabdapályán folynak a versenyek. Persze, itt is sok a néző és egy-egy fiatal néha be is ugrik a pályára, hogy „segítsen” a játékosoknak. De a bíró ezt sem veszi szigorúan, csak lefújja a mérkőzést, csak a játékosok mérgelődnek. Egyik pályán a fiúk játszanak, másikon lányok.

A sportrendezőség asztalánál a csapatvezetők találgatják, hogy ki lesz a győztes. — Természetesen mi győzünk — gondolja mindenki, és egyesek már fogadásokat is kötnek.

A kultúrműsor 11 órakor kezdődik. Első szám a Ruggyantagyár sportbemutatója. — Utána az üzemek, iskolák kultúr csoportjai következnek. Hivatásos művészek is fellépnek, színésznők énekelnek, komikusok nevetetik a közönséget.

A mikrofon állandóan harsogja a legújabb híreket. Néha még a kultúrműsor szereplőit is kerestetni kell, mert sokan „elbolyonganak”.

— Délután tombola lesz — fog meg Fekete Pista — van már MADISZ-röpcédulád, mert arra fogják kisorsolni a nyereményeket? — Mondom, hogy nincs, erre lemondóan legyint — ügyetlen vagy, nekem már tíz van —, és megy tovább, megnézi a kézilabdázókat.

Délután tánc — hirdeti a hangszóró. Már játszanak a zenekarok, és a rét szélén a fiatalok táncrea perdülnek. Az egyik zenekar tagjai mindössze 8–10 évesek, ezek az úttörő zenészek. Az ő zenéjükre még nem lehet táncolni, mert még csak két számot tudnak, de azért nekik is nagyszámú közönségük van.

A rét egyik részében most indulnak a tréfás versenyek. Az első szám: lepényevés. Egy hatalmas lepényt állnak körül öten s teljes erejükből eszik. A cél az, hogy a lepénybe sültöt ötforintosokat, elérjék. — Hajrá Jancsi! hajrá Péter! — biztatják a résztvevőket. Odébb már új verseny indul: zsákbaftutás. A cserkészek és úttörők mérkőznek, de végül nem lehet eldönteni, hogy ki győz, mert az egész nevetésbe fullad.

A sportdöntőkre késő délután került a sor. A legizgalmasabb a kézilabdadöntő volt, amit végül is a XIV. kerületi MADISZ nyert meg. A MADISZ a női kézilabda-versenyen is első lett, itt a XI. kerületi csapat remekelt és végül a röplabdabajnokságot a MADISZ Országos Központ csapata nyerte.

Este hét óra felé kezdenek a fiatalok hazafelé indulni. Újból felberregnek az autók motorjai és a villamos felé vezető út megtelik daloló fiúkkal, lányokkal. Vidám, jól eltöltött nap volt június 8-a, a magyar ifjúság juniálisa [...]¹

IFJÚSÁG, 1947. június 15. — *Vidám ifjúságot!*

¹ A tudósítás befejező része beszámol a Margitszigeten rendezett június 5-i „Magyar lányok virág ünnepe” eseményeiről.

Riport a MADISZ Országos Választmány IV. ülésén elhangzott hozzászólásokról

A MADISZ tekintélye növekszik, szervezetei erősödnek országszerte — szűrték le egybehangzóan a tanulságot a IV. választmányi ülés résztvevői. Ez a fejlődés, izmosodás nem véletlen, hanem annak a céltudatos munkának az eredménye, melyet a MADISZ a magyar ifjúság gazdasági és kulturális felemelkedéséért, sport- és szórakozási lehetőségeinek gyarapításáért folytat. A választmányi ülés valamennyi hozzászólója ennek a küzdelemnek jelentős eredményeiről számolt be. Íme néhány a sok közül:

Futballpálya-építés egy éjszaka alatt

Az elmúlt hetekben Kislókon jártam. Az ottani fiatalok, miként az egész országban, sportolni szeretnének, elsősorban futballozni. A futballhoz azonban pálya is kell. Akadt volna alkalmas terület, azonban a kislóki bíró nem egyezett bele, hogy ott futballpályát csináljanak, mondván, hogy szüksége van rá libalegelőnek — beszél el jóízű tájszólással ifj. Kurucz István, a MADISZ Fejér megyei titkára. Hiába volt a szép szó, a rábeszélés. Kaptuk hát magunkat, a helyi MADISZ-ifjakkal kimentünk este az erdőre, fát vágtunk, még az éjjel felállítottuk a kapukat, s reggelre kitettük a táblát: „A futballpályán tilos a legeltetés”. Bíró uramnak persze nem tetszett a „puccs”, de nem tehetett ellene semmit, mert másnap az idevonatkozó rendelkezésekre hivatkozva, már a felsőbb közigazgatási hatóságokkal is elismertettük a pályafoglalás jogosságát. Így lett egy éjszaka futballpálya a kislóki bíró libalegelőjéből.

Roncs autóval a Balatonra!

De nem marad el a kislókiak mögött a székesfehérvári Bauxitgyár MADISZ-csoportja sem. Még a télen kaptak egy roncs autót Éder főmérnöktől, amit egyedül, rohammunkával varázsoltak újjá. Közben Balatonaligán, az „elegáns világ” hajdani fürdőhelyén két villát igényeltek és azokat is rendbehozták. Azóta minden héten 40—50 ifjúmunkás tölti szombatdelutánját és vasárnapját jókedvű szórakozással, strandolással a Balaton napfényes partján. — Nem is lehet a Bauxitgyárban a MADISZ-on kívül más ifjúsági szervezetet alakítani!

Új tanoncotthonok

Ha visszatekintünk az elmúlt félév munkáira, meglepéssel láthatjuk, hogy tanoncotthon szervező munkánkkal szép eredményeket értünk el — mondotta Magyar Miklós tagtárs hozzászólásában. Alig néhány hete nyílt meg a budapesti VII. kerületi

Ságvári Endre-tanoncotthon, melynek máris 40 lakója van. Az otthon felépítésének munkáját nem kis részben a mi tagtársaink végezték. A régebben megnyílt X. kerületi Pataki István-tanoncotthonhoz a helyiséget, de jórészt a felszerelést is a MADISZ-tagok szerezték meg. Vidéki otthonaink közül az ózdit és a szegedit kell kiemelnem jó munkájukért. A közeli hetekben fog megnyílni, elsősorban a MADISZ munkájának eredményeképpen a pécsi, salgótarjáni, szombathelyi és kecskeméti tanoncotthon. Szervezeteinknek mindenütt ezt a módszert kell követniök. A hozzánk forduló munkás-, paraszt- és értelmiségi ifjúság látja, mi nemcsak beszélünk megsegítésükről, hanem ahol szükség van rá, tényleg segítünk is. A tanoncifjúság legnagyobb sérelme ma az, hogy nem áll rendelkezésre megfelelő számú otthon. Ebből adódik számunkra a feladat. Legyünk tehát rajta, hogy a 48-as program egyik igen fontos célkitűzése, a 130 tanoncotthon felépítése meg is valósuljon.

Ruha, bakancs, ingyen ebéd

Horváth Béla Sopron megyei titkár arról beszélt, hogyan segítettek a Győr–Sopron–Ebenfurt vasútvonalnál dolgozó ifjómunkások sérelmein. A vasútnál sok tanonc dolgozik, akik részben messzi lakóhelyükről járnak munkába, sokan pedig távol otthonuktól, nehéz körülmények között élnek. Segítségre nekik van a legnagyobb szükségük. Mégis, mikor a munkások nagyobb mennyiségű ruhajuttatást kaptak, éppen a tanoncokat felejtették ki belőle. Ők azonban nem hagyták annyiban a dolgot. Tanoncgylést tartottak, s a MADISZ-hoz fordultak segítségért. Sikerült is elérni, hogy ruhát, bakancsot, s naponta ingyen ebédet kapjanak, ami a csekély tanoncfizetés mellett nagy segítség. Az Üzemi Bizottság egyúttal ígéretet tett, hogy ezentúl semmiféle juttatásból nem fognak kimaradni az ifjómunkások. Utoljára, de nem utolsósorban kell elmondani, hogy azóta nincsen náluk lelkesebb tagja a soproni MADISZ-nak.

*

Néhány jellemző eset csak azok közül, melyek százával történnek szerte az országban. A magyar nép jólétéért, életszínvonalának emeléséért folytatott harccal egyidőben folyik a küzdelem az ifjúság jogaiért, jobb, vidámabb életének megteremtéséért. És jogos büszkeséggel mondhatjuk, mi vagyunk ennek a küzdelemnek szervezői, élharcosai.

IFJÚSÁG, 1947. június 22. — Harcba az ifjúság gazdasági és kulturális felemeléséért.

A MADISZ IV. Országos Nagyválasztmány június 9–11. között ülésezett. Az első napon Nonn György főtitkár politikai beszámolójában elemezte a belpolitikai helyzetet, jelentős eseménynek nevezte a Kisgazdapártban végbement demokratikus fordulatot, amely lehetővé teszi, hogy a koalíció pártjai közös programmal induljanak a választásokon. Az ifjúsági mozgalomról szólva kijelentette, hogy itt is erőteljesebben kell törekedni „... a Független Ifjúság szervezeteinek megtisztítására és a demokratikus ifjúsági szervezetek, elsősorban a MADISZ döntő megerősítésére”. A második napon Hegedüs András titkár a centenáriumi mozgalomban elért eredményeket ismertette. A harmadik napon Turcsányi Lajos titkár szervezési kérdésekről beszélt. (*Ifjúság, 1947. június 15.*)

Tudósítás a perecesi ifjúsági bányásztalálkozóról

Több ezer ifjú sereglett össze vasárnap, július 6-án Perencesbányatelepen, a bányász-ifjúság találkozásán. Reggel még esett az eső, de ez nem zavarta a fiatalokat.

A MADISZ a 48-as mozgalom címereivel díszített különvonatokon, szekereken és gyalogosan igyekeztek Perencesbányatelepre, hogy mindnyájan időben ott legyenek a nagy találkozáson.

Borsod megye bányászifjain kívül eljöttek az ózdi és miskolci vasmunkás fiatalok, Mezőkövesd parasztfiainak, a tatai és salgótarjáni szénmedence bányászainak küldöttei.

A Rákosi-forrás közelében levő téren a bányászifjúság követeléseit hirdetik a feliratok: — „Bányászifjakat a bányamérnöki főiskolákba!”, „Fiatalokat az üzemi bizottságokba!” Mindenkinnek megakad a szeme a MADISZ-lányok több százas csoportján, akik egyforma kék színű fehérbabos egyenruhájukban szemvidító látványt nyújtanak.

Már kora délelőtt elálltak az ég csatornái, s tizenegy órakor a salgótarjáni, majd tokodi bányászfiatalok küldöttségének vezetője lépett az emelvényre, hogy üdvözölje a találkozózt. Utána a bányászszakszervezet kiküldöttje szólalt fel, majd Szkladán Ágoston, a Magyar Kommunista Párt Borsod megyei titkára pártjának nevében, Kovács Tibor, a miskolci MADISZ elnöke és a miskolci népi kollégiumok igazgatója a miskolci MADISZ nevében, Herceg Mária a MADISZ Országos Leánybizottság képviselőjében köszöntötte a bányászifjúság nagygyűlését.

Az üdvözlő beszédek után Nonn György emelkedett szólásra, hogy beszámoljon a MADISZ-nak a bányászifjúság érdekében végzett munkájáról. Beszéde elején rámutatott arra, hogy erre a gyűlésre nem jöttek el a nyugati sajtó képviselői, holott itt láthatnák, ki mellett áll a dolgozó magyar ifjúság. Ők szívesebben mennek Szegedre, ahol a Szabadság Párt rendez számukra megrendelésre verekedést.

Augusztus 1-ét, a hároméves terv megindulását, munkával ünnepli az egész ország ifjúsága. A bányászifjúság, mint eddig mindenhol, bizonyára ebben a munkában is első helyen lesz.

Mi büszkék vagyunk arra, hogy a bányászifjúság hozzánk tartozik, a legnagyobb és a legharcosabb ifjúsági szervezet soraiba, hiszen mi vagyunk azok, akik igazán szívünkön viseljük az ő ügyüket.

A MADISZ egyik fő célkitűzése — mondotta Nonn György —, hogy a hároméves terv keretében ne csak az elhanyagolt bányaberendezéseket hozzák rendbe és újakat építsenek; gondoskodjanak a bányászifjúságról, a legértékesebb tőkéről is. Az idej jobb termés jelentsen jobb élelmezést a bányászfiatalok számára. A bányászlakások építésére előirányzott 90 millió forintból építsen a MÁSZ egy-két személyes legényszobákat is, és juttassanak lakást a fiatal házásoknak. Meg kell rövidíteni a vágárképzés idejét, minden bányaközpontban középfokú aknásziskolát kell létesíteni. Óriási taps közepette jelentette be a MADISZ legfontosabb követelését:

A tehetséges bányászifjából képezzenek bányamérnököket! Még ez évben tegyék

lehetővé hűsz bányászifjúnak, hogy beiratkozhassek a soproni bányamérnöki főiskolára.

A bányavállalatok hároméves tervük keretében nyújtsanak fokozatosan egyre nagyobb támogatást az ifjúságnak a kultúr- és sportmunka terén is. Pályát, sportfelszerelést, könyvtárat, színpaddal ellátott kultúrházat minden bányatelepülés ifjúságának! A magyar ipar alapja a széntermelés, ez pedig attól függ, hogyan növekszik bányásztságunk erőben és létszámában. Olyan életmódot akarunk nyújtani a bányászifjúságnak, hogy ez a növekedés valóban megindulhasson.

Örömmel állapítom meg – folytatta Nonn György –, hogy a Magyar Kommunista Párt jelenlevő képviselője pártja nevében biztosított arról, hogy mindent megtesz a bányászifjúság sérelmeinek orvoslására. A bányászok máris igen sokat köszönhetnek a Magyar Kommunista Pártnak. Nem utolsósorban az államosítást is, ami lehetővé teszi, hogy ne a bányabárók vagyona, hanem a dolgozók jóléte növekedjék a bányászok munkájából.

Vannak, akik vissza szeretnék csinálni az államosítást. Ugyanezek azt akarják, hogy a demokratikus pártok a választásokon egymás ellen harcoljanak.

Mi a demokratikus pártok választási szövetségét helyeseljük. A MADISZ hazafias kötelességének tartja, hogy részt vegyen a választásokon.

Azért fogunk küzdeni, hogy a választás a demokrácia híveinek döntő győzelmét hozza, s annak a pártnak megerősödését, amely legtöbbet tett a bányászokért és az egész nemzetért, – fejezte be nagy lelkesedéssel fogadott beszédét Nonn György.

Utána Kubinyi István a MÁSZ-központ nevében bejelentette, hogy a MÁSZ minden segítséget megad a bányászifjúság sérelmeinek orvoslására, majd Szarvas Aladár, a MADISZ Borsod megyei titkárának zárszavaival ért véget a Borsod megyei bányászfialatok nagy találkozója.

K. T.

IFJÚSÁG, 1947. július 12. – *A magyar bányászifjúságért.*

112

1947. JÚLIUS 9.

Vita a MIOT szerepéről, a főtitkár hatásköréről. Részlet a MIOT ülésének jegyzőkönyvéből

Nonn: Most áttérünk első napirendi pontunk megtárgyalására. Most egy éve választott meg a Tanács főtitkárnak egy évre. Ez az idő most lejárt, ezennel megbízatásomról lemondok.

Borsos: Már egy éve részt veszek a MIOT munkájában és most úgy látom, hogy leghelyesebb, ha továbbra is megtartják a MIOT-nak ezt a formáját, és őszig, az ifjúsági parlamentig¹ maradjon Nonn a főtitkár.

Dénes: Akik jelen vannak, azok látják, hogy a MIOT egy év alatt hatalmas szervezetté nőtte ki magát. A MIOT konstruktív munkájának eredményei Nonnhoz és a MADISZ-hoz fűződnek. Javasolom, maradjon meg Nonn főtitkárnak a parlamentig.

Jánosi: Csatlakozom Dénes véleményéhez.

Ozvári: A MIOT nem tudott mindig egészséges munkát végezni egyrészt az ifjúság összetétele, másrészt a pozícióharcok miatt. Egy személy nem lehet biztosíték arra, hogy a MIOT hatalmas szervezetében jól menjen a munka. Úgy látom, hogy az ifjúsági parlament ügye elsikkadt. Ha biztosítékot kapok arra, hogy szeptemberben meg lesz tartva az ifjúsági parlament, hozzájárulok ahhoz, hogy Nonn legyen a főtitkár, vagy pedig ezt a kérdést úgy kellene megoldani, hogy az egyes szervezetek vezetői mint soros főtitkárok vezessék a MIOT-ot.

Szalai: A MIOT a Tanácshoz van kötve és nem Nonn személyéhez. Én egyetértek Borsossal, Nonn maradjon továbbra is főtitkár. Nem látok olyan törekvést, amely a parlamentet elgáncsolná.

Ozvári: Hegedüs cikke után nem nagy a biztosíték.²

Szalai: Abból a cikkből csak azt lehetett kiolvasni, hogy nem akármilyen parlamentnek kell összejönni. Minden szervezet akarja a parlament létrehozását.

Ozvári: Teljes tisztikarral kellene működni a MIOT-nak.

Jánosi: A főtitkár kérdésében nincs értelme, hogy tovább vitatkozzunk.

Dénes: Ma, amikor a MIOT-nak ilyen hatalmas szervezete van, nem lehet megoldani, hogy soros főtitkárok legyenek.

Jánosi: Meg lehetünk elégedve a MIOT működésével.

Bölcsföldi: Ha ma nem is térnék rá, szükségesnek tartom, hogy vizsgáljuk meg a MIOT első jegyzőkönyvét,³ azután láthatjuk, hogy mit kell változtatnunk. A MIOT működése eltér a jegyzőkönyv szerint meghatározott programtól. A főtitkár ma már megbízásokat ad, utalványoz, tehát működési jogköre kibővült. Ha változtatnánk is a szervezetet, továbbra is tanácskozó szervként kell működni és a főtitkár se gyakoroljon nagyobb hatáskört. A MIOT tagjai egyéb programmal is foglalkoznak, nemcsak a MIOT programjával. A MADISZ programja megegyezik a MIOT-éval és ezzel lehet magyarázni működését. Ellene vagyok minden olyan akciónak, amely a MIOT-ot csúcsszervvé akarja kifejleszteni, és minden ifjúsági egység-gondolatnak, amely az egyes szervezetek elveinek a feladásával jár. A MIOT maradjon továbbra is akcióegység. A SZIM csak így kapcsolódik bele a MIOT munkájába. Az alakulási jegyzőkönyvhöz ragaszkodom. Javaslatom a következő: A főtitkár tegyen jelentést az évi munkáról és készítsen egy ügyrendi tervezetet, hasonlóképpen az összes szervezetek is készítsenek egy ilyen tervezetet és ezek megtárgyalása után határozzunk. A bizottságok hatáskörét, jogkörét is meg kell határozni. A parlament felvetésénél nem volt arról szó, hogy a MIOT szervezeti formáját ott fogják meghatározni. Ez nem a parlamentre tartozik, hanem nekünk kell megoldani. Nem szavazással, hanem közös megegyezéssel kell dönteni. Ez kell hogy álljon a MIOT többi határozataira is.

Ozvári: Minden életképes szerv fejlődik. Nem baj az, hogy a főtitkár jogköre kibővült. A MIOT lényegében még most is csak akcióprogramot ad. Nem fenyeget az a veszély, hogy a MIOT csúcsszervvé alakul. Ne a szervezetek, hanem a MIOT készítsen egy ügyrendi tervezetet, és azt küldje el az

összes szervezetekhez véleményezésre. A közös megegyezéssel, vétójoggal hozandó határozatoknál nagy a veszély, hogy sok jó szándék meghízulhat.

Jánosi: Én a MIOT-ot olyan szervezetnek látom, ahol minden pártifjúság, minden szervezet megtarthatja véleményét. Meg kell nézni valóban az alapszabályt, és ha változtatásra van szükség, akkor meg kell tenni. Az ifjúsági parlamenten meg lehet tárgyalni a MIOT szervezeti kérdéseit is.

Borsos: A körülmények nem engedik meg, hogy ősz előtt a parlamentet összehívjuk. A bizottságok kérdését a MIOT már tárgyalta. A parlament előkészítésének egyik programpontja lenne a MIOT szervezeti szabályzatának elkészítése.

Ozvári: Engem megnyugtat, hogy mindenki komolyan veszi a parlament tervét. Az egyes szervezetek is állandó fejlődésben vannak, hogyan lehet akkor pontos működési szabályzata a MIOT-nak. A MIOT a 48-as bizottság végrehajtó szerve. Ez a mozgalom tette szükségessé pl. az utalványozást. Vannak olyan ügyek, amelyeket nem kell a Tanács elé vinni. Pl.: az alkalmazott felvétele. Nem én utalványoztam, hanem a bizottságok szerezték arra a pénzt és ők használták fel. A bizottsági tagoknak kellene utánanézni a pénz hovaforrásának. A parlamenttel kapcsolatban nem arról van szó, hogy meglegyen-e vagy sem, hanem az összehívásának módjáról. Szélesebb szervezeti formát lehet adni a MIOT-nak. Ezt tárgyalásoknak kell megelőznie. A választások után dolgozzunk ki egy ügyrendi javaslatot. Addig működjön a MIOT a régi formájában.

Nonn Györgyöt a Tanács egyhangúlag megbízza a főtítkári teendők továbbvitelével. Ezentúl pedig határozatilag kimondja, hogy a választások után azonnal napirendre kell tűzni a megfelelő működési szabályzat kidolgozását és a parlament összehívását . . .⁴

PI Archivum 274. f. 18/24. ő. e. – Eredeti tisztázat.

¹ A MIOT-ban a FISZ vezetői kezdeményezték az ifjúsági parlament összehívását meggyengült szervezeti és politikai helyzetük ellensúlyozására. A MADISZ bizonyos fenntartásokkal – jól elő kell készíteni, az ifjúság helyzetéről és konkrét feladatokról kell beszélni, nem az ifjúsági szervezetek viszonyáról – támogatta a parlament őszi megrendezését. A választások után kialakult új politikai körülmények már nem tették szükségessé az ifjúsági parlament megtartását. (Jegyzőkönyv a MIOT 1947. február 18-i üléséről.)

² Hegedüs András cikke kifejtette, hogy az ifjúsági parlamenten ne általános és elvont fogalmakról – demokrácia, reakció, szocializmus stb. – beszéljenek, hanem a konkrét feladatokról. Ilyen kérdések megvitatását ajánlotta: Mi a magyar ifjúság feladata a demokráciában? Mit vár a magyar ifjúság az ifjúsági szervezetektől? Hogyan vesz részt az ifjúság a 48-as mozgalomban? Milyen kapcsolatot akar kiépíteni a magyar ifjúság a körülöttünk élő népek ifjúságával? (*Március Tizenötödike*, 1947. június 14.)

³ Lásd a 67. iratot.

⁴ A jegyzőkönyv további része a többi napirendi ponttal kapcsolatos határozatokat tartalmazta; a MIOT gazdasági bizottságának vezetője a SZIT kiküldöttje legyen, a MIOT jelentessen meg egy felhívást a 3 éves terv támogatásáról.

1947. JÚLIUS 25—AUGUSZTUS 17.

Beszámoló a magyar küldöttség tevékenységéről a prágai első Világifjúsági Találkozón

Szokatlanul nyüzsgő, mozgalmas képet mutat július 24-e óta Prága. A világ ifjúsága tartja első világtalálkozóját, a Fesztivált.

40 000 fiatal kapott meghívást az alkalomra, köztük mi, magyarok is. Így történt – a magyar ifjúság történetében először –, hogy a magyar fiatalok nagy számban utazhattak külföldre az egység, barátság és a kölcsönös megértés jegyében, hogy megismerjék a világ 64 nemzetének ifjúságát.

Prága minden erejével felkészült a vendégek fogadására. A pályaudvarokon állandó nemzetközi fogadó- és tolmácsszolgálatot szerveztek, mely az érkező utasok elszállásolásáról, ellátásáról és kalauzolásáról gondoskodik.

A cseh főváros békebeli képet nyújt. Sehol egy romos épület vagy gyár, sűrűn látunk azonban emléktáblákat, ezüstkoszorús emlékfeliratokat. Ezeket azoknak a hős partizánoknak emlékére állították, akik lehetővé tették, hogy a Vörös Hadsereg az ellenségtől megtisztított városba harc nélkül vonuljon be. Ezek a szomorú és dicsőséges emlékek, melyeken sokszor több tucat név szerepel, bizonyítják, hogy a fasiszták pusztítása és rombolása lehetetlenné vált ott, ahol az nemzeti ellenállásba ütközött. A lakóházak, gyárak éppek, és így az életszínvonal is lényegesen magasabb, mint nálunk. Kétéves gazdasági tervüket nagy iramban teljesítik és minden dolgozónak az a törekvése, hogy a tervet idő előtt fejezze be. Sehol nem látunk rosszul öltözött embereket, mindenki ápolt, rendes, rendkívül barátságos.

*

Előfordult, hogy a magyar delegáció egyik tagja eltévedt és késő éjszakáig barangolt Prága utcáin. Egy munkás, aki a késő éjjeli órákban fáradtan hazafelé tartott, megszólította és fáradságot nem kímélve, óriási kerülővel hazakísérte szállására. Egy másik vendég cipőt akart vásárolni, de sem elegendő pénze, sem jegye nem volt. A cipőüzletben egyik cseh vásárló a hiányzó pénzt, egy másik a saját jegyét adta át, hogy a vendég cipőhöz jusson. Járókelők szólítottak meg bennünket, csak azért, hogy megvendégeljenek és megajándékozzanak minket.

Igen sok magyar él Prágában. Testvéri szeretettel fogadtak minket, Petőfi-jelvényes magyar ifjakat, kérdésekkel ostromoltak és boldogan kalauzoltak bennünket a városban.

A fesztivál egyik legszebb látványa a Világkiállítás. 64 nemzet fiataljai állították ki legszebb munkadarabjaikat, képeiket életükről, a demokráciáért, a békéért folyó harcukról. Legnagyobb sikere a szovjet ifjúság kiállításának volt. Kora reggeltől késő estig kígyóztak a sorok a pavilon előtt, hogy ezzel is demonstrálják tiszteletüket és szeretetüket a szovjet ifjúság felé, akik annyit tettek a világbékéért. A magyar kiállítás sem maradt el egyik nemzet mögött sem. Szinte hitetlenül nézték egyes akcióink fényképeit és megrohamoztak kérdéseikkel, hogy hogyan vívtuk ki elért eredményeinket.

Külön előadást kellett tartanom az Ifjúsági Vásárról, amely osztatlan lelkesedést váltott ki.

*

A világ legkitűnőbb fiatal művészei és népi kultúracsoportjai mutatták be képességeiket és mérték össze erejüket. A magyar színek alatt játszó művészek és csoportok igen nagy sikert arattak.¹ Az első héten megrendezett tábortűz mellett valamennyi delegált énekszámokkal, szavatokkal és tánccal mutatta be kultúráját. A magyarokat nem akarták leengedni a színpadról, szünni nem akaró tapssal jutalmaztak minket. A fel lépés után nagy számban jöttek hozzánk fehér és színes bőrű fiatalok, hogy egy-egy népdalra tanítsuk meg őket.

A legnagyobb sikert a mongolok és vietnamiak érték el, akik a Prágai Nagy Színházban tartottak egész estét betöltő műsort.

A fesztivál másik érdekessége és kiemelkedő eseménye azok a tanácskozások, amelyek naponta folynak az ifjúság problémáiról. Igen nagy sikere volt a magyar tanonckérdésről tartott előadásomnak, melyet vita követett. A hozzászólásokból bebizonyosodott, hogy a Szovjetuniótól eltekintve a legtöbb eredményt mi, magyarok értük el a tanoncaink számára. Az előadás után a küldöttek percekig éltették a magyar köztársaságot és a SZIT-et.

*

Igen nagy az érdeklődés a magyar demokrácia iránt. Nem frázis, hogy a világ szemérajtunk van. Persze, igen eltérők rólunk a vélemények. A svédek és svájciak pl. az iránt érdeklődtek, hogy hány halottja van a barikádharcoznak. Általában azonban meglepő az a tájékozottság, amivel demokráciánk fejlődését kísérik. Az összeesküvés minden részletével tisztában vannak, bámulattal adóznak a stabilizációnak. A világ haladó nemzeteinek ifjúsága nagy megbecsüléssel és tisztelettel beszél rólunk, nagyra értékelik harcunkat és eredményeinket az újjáépítés, az ifjúság életszínvonalának emelése terén.

*

Ott-tartózkodásunk során tisztelgő látogatást tettünk a Szakszervezeti Tanácsban és a cseh ifjúsági egység szervezetnél, az SCM-nél.² Kérdésünkre elmondták, hogy a cseh üzemekben egységes üzemi szervezetek vannak, melyek tagsági járulékaikat a szakszervezeteknek fizetik be. A szakszervezetek az ifjúsági taglétszám után a díjat az SCM-nek utalják át. Csehországban valamennyi párt megegyezett az ifjúsági egység kérdésében, és valamennyi fiatal az SCM-nek tagja, csak a reakciós és minden demokráta által megvetett Katolikus Néppárt vonta ki fiataljait az egység szervezetből. Ennek tudható be, hogy a cseh ifjúság sokkal nagyobb tekintélyt vívott ki a maga számára, mint mi, és sokkal nagyobb eredményeket ért el.

*

A magyar küldöttség jól szerepelt a fesztiválon. Egyike volt a legfegyelmesebb és legérdeklődőbb küldöttségeknek. Számos barátot szereztünk, különösen a balkáni és cseh ifjak köréből. Sajnos a román küldötteknek nem volt alkalmuk végig ott maradni, mert inflációs lejük értékét veszítette és haza kellett menniük.

*

A fesztivál valamennyi látogatója egy hétig ünnepelt és egy hétig dolgozott a Prága melletti falu: Lidice újjáépítésén, melyet a német fasiszták teljesen leromboltak. 40 000 fiatal, a világ minden tájáról építi a falut, jelképezve a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség jelszavát az egységért, a tartós békéért és a világ ifjúságának jobb életéért.

Dénes István

SAKSZERVEZETI KÖZLÖNY, 1947. augusztus 15. – DÉNES ISTVÁN: Ifjúsági Világtalálkozó Prágában.

Az első VIT-en 73 országból 17 000 külföldi fiatal vett részt, köztük 264 magyar. Az ünnepélyes megnyitó július 25-én a Maszaryk Stadionban volt. Utána három hétig a küldöttek politikai, kulturális és sportrendezvényeken szerepeltek. A záróünnepséget augusztus 17-én, a Vencel téren tartották. (PI Archivum 286. f. 9. ő. e.)

¹ A magyar fiataloknak a VIT-en elért eredményeiről lásd a 119. dokumentumot.

² Csehszlovák Ifjúsági Szövetség.

114

1947. JÚLIUS 26.

Tájékoztató a 48-as Ifjúsági Bizottságok kezdeti eredményeiről

A 48-as Ifjúsági Bizottságok munkatervét 1947. március 15. és 1948. március 15-e között kell megvalósítani a centenárium méltó megünneplésére. Augusztus elsejével kezdődik meg az ország jólétét elősegítő 3 éves terv – lássuk, az ifjúság milyen eredményt ért el eddig, milyen programpontokat fog megvalósítani a jövőben?

A 48-as Bizottság központi munkájáról Patai Endre, a MIOT titkára tájékoztat: – 28 megyei, 87 városi, 2000 falusi 48-as Bizottság működését tartjuk nyilván (ezek között 1200 középiskolai 48-as Bizottság). Azonban nagyon sok olyan bizottság is alakult, amelyik eddig még nem vette fel a kapcsolatot velünk. Ugyancsak a központtól függetlenül végzi munkáját a gyárakban és üzemekben a SZIT-mozgalom.

– Magyarország területén összesen 3400 község és város van, nyilvántartásunk szerint tehát mintegy 80%-a kapcsolódott be a 48-as mozgalomba.

Országos viszonylatban *elért eredmények:*

– *tanulmányok terén:* 1000 olyan parasztfjú készül mezőgazdasági egyetemre, akinek nincsen meg az érettségije, szintén 100 ilyen munkásfiatal megy műegyetemre. Létesítettünk 16 tanoncotthont és 20 kollégiumot a 48-as Bizottságok közreműködésével;

– *sport terén:* megindítottuk a mezítlásbas bajnokságokat, amelyeken 929 csapat vesz részt 20 000 fiatal sportolóval. Mindegyik csapat futball-labdát kapott. Ilyen hatalmas arányú tömegsport-megmozdulás eddig még nem volt az országban;

– *gazdasági téren:* megrendeztük a Magyar Ifjúsági Ipari és Kereskedelmi Vásárt, amelyen 25 000 ifjómunkás dolgozott s egy hét alatt 130 000-*ren* tekintették meg.¹ A mintegy 600 000 forintot kivevő tiszta hasznot teljes egészében tanonckollégiumok és -otthonok építésére fordítottuk;

– *kulturális téren:* az országban 60 helyen, kb. 300 község részvételével kultúrversenyeket rendeztünk. Az itt szerzett tapasztalatok alapján az ősszel országos kultúrversenyeket tartunk, részben kötelező műsorszámokkal – belföldi vonatkozásban azzal a céllal, hogy az olyan helyeken, ahol igen elenyésző vagy egyáltalán nincs hagyományos népi kultúra, ott is felelevenítsük és felkaroljuk –, másrészt pedig az országos verseny győztesei részt vesznek majd a dunai népek kulturális versenyén. Megrendeztük a Fiala Képző- és Iparművészek kiállítását, amelynek anyagát kiállítjuk a prágai Fesztiválon is. Összeállítottuk a prágai Világifjúsági Találkozóra a népi kultúr-csoportot, a zenei versenyen szereplőket, kiválogattuk azt a 280 főnyi ifjúsági csoportot, amelyik Prágában képviselni fogja a magyar ifjúságot. Ezzel kapcsolatban beállítottuk fiataljainkat abba a stafétába, amely a világ öt pontjáról (Hammerfest, Capetown, Bombay, New York és Sztálingrád) indult el Prága felé. A mi futóink Szegedről Komáromig viszik a fáklyát.

– *Egyéb eredmények:* Jugoszláviába 170 tagú, Bulgáriába 30 tagú ifjúsági rohambrigádot küldtünk ki. Meg kell említenünk, hogy a bulgáriai magyar brigád megszerezte a rohammunkás kitüntetést, amellyel a legelső munkabrigáddá küzdötte fel magát. A csoportban 11-en külön is elnyerték a rohammunkás címet. Augusztus 1-én Albániába küldünk egy 25 főből álló rohambrigád, szintén vasútépítésre.

– Pünkösdkor megtartottuk a középiskolás 48-as Bizottságok Első Országos Kongresszusát, amelyen 600 diák vett részt.² Itt beszéltük meg a nyári 48-as munkatervet a középiskolás diákság demokratizálódásának fontos kérdéseit.

– A „Virágos Falu, Virágos Város” mozgalomban 1200 iskola vett részt, iskolákat, tantermeket, a város utcáit és tereit díszítették fel virággal, s ültettek 200 000 facsemetét.

– Megrendeztük a Magyar Ifjúság Hetét, amely Budapesten 50 000, országsszerte 300 000 fiatalat mozgatott meg. A nyári aratómunkákban az ifjúság is közreműködik. A „Siess, adj, segíts” hadifogoly-mozgalommal karöltve, „Egy marék búzát a hadifoglyoknak” jelszóval a 48-as Bizottság is gyűjtési akciót indított. Az előjelekből ítélve több száz vagon gabona lesz a gyűjtés eredménye. Az MSZK szövetkezetek útján jut fel ez a mennyiség Budapestre, ahol az illetékes szervek intézkednek szétosztásukról.

– 1948. március 15-re kb. 300 oldalas könyvet állítunk össze és adunk ki, amely részletesen fogja tartalmazni valamennyi 48-as Bizottság munkáját és eredményeit.

Az eddig beérkezett 48-as programokról a következő statisztikát állítottuk össze:

<i>A munka megnevezése</i>	<i>Helységek száma</i>
Utak építése és rendbehozása	93
Kultúrházak, iskolák építése	60
Fásítás	297
Parkírozás	78
Karitatív munkák	201
Sportpályaépítés és rendbehozatal	144
Uszoda-, fürdőépítés	39
Egyéb rohammunka	471
48-as hagyományok összegyűjtése	171
Éneklő Ifjúság Mozgalom megszervezése	135
Tanfolyamok létesítése	108
Tanügyi kongresszus	51
48-as előadások	269
Népi színjátszócsoporthoz megalakítása	130
Kultúrversenyek	99
Kiállítások rendezése	78
Szabadságzászló felállítása	260
Szobor-, emléktábla-létesítés	57

— Meg kell jegyeznünk, hogy ezek az adatok még nem teljesek, mert olyan tömegesen érkeznek be az újabb és újabb programok, hogy feldolgozásuk nem volt lehetséges . . .³

MÁRCIUS TIZENÖTÖDIKE, 1947. július 26. — *Több mint 2000 városban és faluban alakult meg a 48-as Bizottság.*

¹ A SZIT a Tanonc és Ifjűmunkásotthonok Országos Szövetségével karöltve rendezte az Ifjűsági Ipari és Kereskedelmi Vásárt 1947. április 30—május 11. között.

² 1947. május 24—26-án rendezték a középiskolákban működő 48-as Ifjűsági Bizottságok képviselőinek országos konferenciáját. Megválasztották a centenáriumi mozgalom iskolai irányítására az Országos 48-as Diákbiottságot. (*Március Tizenötödike*, 1947. június 7.)

³ A következő részben a Duna—Tisza-csatorna építésének műszaki terveit és költségvetését közölték.

1947. AUGUSZTUS 5.

A Borsod megyei és a miskolci 48-as Ifjúsági Bizottság állásfoglalása a választásokról

A közeljövőben bekövetkező nemzetgyűlési választásokon fog eldőlni az, hogy a magyar ifjúság jobb jövőjét, boldogulását jelentő 3 éves tervet a békés építőmunka jegyében, vagy pedig az állandó belpolitikai válságoktól veszélyeztetve fogjuk végrehajtani.

A 3 éves terv sikeres végrehajtása, a magyar nép ellenségei ellen vívott harc érdekében a legteljesebb mértékben helyeseljük és támogatjuk a demokratikus pártok választási szövetségét.

A választási szövetség alap gondolata azt jelenti, hogy a különböző pártok — megtartva függetlenségüket és egyenjogúságukat, egymást nem támadva, saját pártszempontjaiknak megfelelően kellő politikai megértéssel — indulnak a választási küzdelemben, ezzel a jelszóval: „Egységesen az országépítő 3 éves terv halaszthatatlan és maradéktalan megvalósításáért.”

*Nagy-miskolci és Borsod megyei 48-as
Ifjúsági Bizottság*

SZABAD MAGYARORSZÁG, 1947. augusztus 5. — A Borsod vármegyei és nagy-miskolci 48-as Ifjúsági Bizottság állásfoglalása a választások kérdésében.

1947. SZEPTEMBER 13.

Az MKP KV Ifjúsági Bizottság összefoglaló jelentése a választási munka eredményeiről

Az Ifjúsági Bizottság munkája megszervezésénél 2 feladatot tűzött maga elé: a 20 éven felüli ifjak közül minél több szavazatot szerezni pártunk számára és az ifjak között végeztet jó munkával a szülőket, felnőtteket közelebb hozni pártunkhoz.

A választási munkánknál legfontosabb szempontnak tartottuk, hogy a fenti feladatot akciókkal, konkrét munkával végezzük el, ezért a különböző ifjúsági rétegek felé más és más központi akciókat indítottunk, és támogattunk helyi kezdeményezéseket.

Gyermekjátsszóterek építése és felavatása

Budapesten 24, vidéken 56 gyermekjátsszótér építését kezdeményeztük és építettük fel a helyi pártszervezet segítségével. A játsszótérket mindenütt ünnepély keretében adtuk át. Az ünnepélyeken résztvevők száma 400—4000 között váltakozott, ebből a felnőttek száma a felét teszi ki.

Játékajándékozás

A játsszótér-avató-ünnepélyeken résztvevő gyermekeknek játsszókát és élelmiszer-csomagokat osztottunk ki. (Budapesten 30 000 játsszókát és 30 000 élelmiszer-csomagot,

vidéken 85 000 játékot és 15 000 élelmiszercsoportot osztottunk ki.) A játékok mintapéldányait mellékeljük.

Gyermeknyaraltatás

Budapestről 2000 gyermeket vittünk le a Balaton mellé 20 táborba, 1–4 hetes nyaralásra. Vidéken pedig Szeged, Pécs, Sopron, Székesfehérvár, Kaposvár, Sátoraljaújhely városokból nyaraltattunk összesen 1000 gyermeket.

Tanoncotthonok építése és ünnepélyes felavatása

A választások időtartama alatt Budapesten 5 tanoncotthont, vidéken 8 tanoncotthont nyitottunk meg. Ezen kívül Budapesten 4 tanoncotthon, vidéken 12 tanoncotthon van szervezés alatt.

A tanoncotthonokat mindenütt ünnepély keretében avattuk fel. Igyekeztünk, hogy ezeken az ünnepélyeken pártonkívüliek minél nagyobb számban vegyenek részt. A tanoncotthonokat minden esetben pártunk 1–1 képviselő-jelöltje vagy vezető funkcionáriusa nyitotta meg és adta át a rendeltetésének.

Külön kell megemlékeznünk a Timót utcai tanoncváros ünnepélyes átadásáról, ahol kb. 12 000 ifjúnok vett részt és maga Rákosi elvtárs volt az ünnepély szónoka.

Ifjúnok-találkozók

A választás időtartama alatt a Balaton mellett a különböző szakszervezetek ifjúnok-találkozóira hívtuk össze. A vasastalálkozón 7000, textilésen 3000, vegyesen 1500, MÉMOSZ-on 800, bőrösön 400, KAOSZ-on 700, ÉMOSZ-on 500 ifjú vett részt. A találkozókra az ifjúnok-találkozók kommunista vezetőin kívül igyekeztünk levinni pártunk vezető funkcionáriusait, így pl. Apró és Szobek elvtársakat.

Tanoncakkciók

Mind a budapesti, mind a vidéki üzemekben kezdeményeztünk a szükségleteknek megfelelő, tanoncokat megsegítő akciókat. Ruha- és cipősegélyt adtunk 7 nagyüzemben. Mosdószert, öltözőszekrényt szereztünk 5 üzemben. Gyári étkeztetést szerveztünk vagy feljavítottunk 6 budapesti és vidéki üzemben. A dolgozók iskolájába járónak segítséget harcoltunk ki 3 üzemben. Kultúrhelyiséget szereztünk 28 nagyüzemben és ezekhez az akciókhoz hasonló kezdeményezéseket segítettünk.

Segítettük az ifjúnok-találkozók nyaraltatásának megszervezését

Nyaraltatási akciókban összesen 10 000 ifjúnok vett részt.

Ifjúnok-találkozót szerveztünk Budapest és a vidéki városok között. 7 vidéki városból összesen 300 ifjúnok-találkozót hoztunk a fővárosba tanulmányútra, kommunisták vezetésével.

Tankönyv és tanszersegély

Pártunk Törvényhatósági Bizottsága Budapesten kezdeményezte a tankönyv- és tanszersegélyt. Ennek mintájára Ifjúsági Bizottságunk 22 városba vitte le pártunknak ezt a követelését és hajtotta végre a gyakorlatban. Ezek a városok 1000–10 000 forintig terjedő segélyt szavaztak meg a szegénysorsú diákoknak.

Budapesten és vidéken 2000 diákot helyeztünk el nagyüzemekben. Ezt a munkát is kihasználtuk a választások érdekében, úgy hogy az elhelyezett diákok között szervezeten dolgoztunk.

Itt kell megemlítenünk, hogy 200 cserkész jamboreera való kiutazását, melyet Rákosi elvtárs tett lehetővé, megfelelően kihasználtuk a választások szempontjából.

(Röpcédula jelent meg, melyben a Cserkészszűk Szövetségének vezetői megköszönték Rákosi Mátyásnak az értük tett lépéseket.)¹

A mezítlábas bajnokságok során kiosztottunk 500 labdát

A választások során indítottuk el a mezítlábas bajnokságokat, amelyre összesen 1500 csapat jelentkezett. Ezek közül a csapatok közül 500-nak még a választás előtt leküldtük a labdát. A futball-labdák leküldését megszerveztük és ezeket vagy pártgyűlésen, vagy ifjúsági gyűlésen adta át pártunk szónoka az ifjúságnak. Igyekeztünk a labdákat ott átadni, ahol pártunk egyik vezetőjének körzeti nagygyűlése volt. Kaposváron pl. Rajk elvtárs gyűlésén az ott megjelent községek ifjúságának osztottuk ki a megyének járó mezítlábas labdákat.

Ifjúsági népnünnepélyeket, sportünnepélyeket tartottunk a választások időtartama alatt. Az ország különböző részein egésznapos, sporttal, kultúrelőadással egybekötött ifjúsági ünnepélyeket rendeztünk. Ezekben az ünnepélyeken legtöbb esetben kint a sportpályán, a sportünnep közben tartották meg központi szónokaink beszédeiket a választásokról, pártunk ifjúságot segítő munkájáról.² 20 esetben nagyobb szabású körzeti (több község ifjúságának részvételével) ünnepélyt tartottunk; kisebb községre szóló ifjúsági ünnepélyt rendeztünk 60 esetben.

Ezekben az ünnepélyeken kívül 153 esetben tartottunk ifjúsági gyűlést.

A falvak ifjúságát segítettük sportpálya építésében. Budapesten 7, vidéken 29 helyen még a választások előtt szerveztünk sportpályát.

Petőfi-serleg mérközést rendeztünk a Rákosi Kupából kimaradt ifjabb korosztályok számára 4 megyében, összesen 22 csapattal.³ A Petőfi-serlegeket a párt megyei vagy helyi szervezete adományozta az ifjúságnak.

A fent említett akciókat az ifjúsági vonalon dolgozó elvtársak segítségével hajtottuk végre. Itt szeretnénk azonban megemlíteni, hogy az ifjúsági szervezetekben dolgozó vezető funkcionáriusok közül 26 a párt felnőtt vonalán végzett választási munkát, az ifjúsági megbízottak közül pedig 14, a MADISZ megyei titkárok közül 8. A vidéken ifjúsági munkát végző kevés számú elvtárs segítségével leküldtünk Budapestre 42 elvtársat.

A legsikeresebb akcióink a gyermekakciók voltak, ezek mozgatták meg a legnagyobb tömeget, és a legnagyobb számban a pártonkívülieket. Az egyes akciók kezdeményezésénél mutatkoztak hibák, de ahogy az eddig beérkezett jelentésekből kiértékelhetjük, ez a mozgalom a választások szempontjából feltétlenül sikeres és eredményes volt. A gyermekakciónál legfontosabb szempontnak azt tartottuk, hogy a gyermekek megajándékozása révén, a gyermekjátészóterek építésének segítségével a szülőket hozzuk közelebb pártunkhoz.

Az ifjúmunkások és tanoncok között a tanoncotthonok építése volt a legjelentősebb akció. A választási küzdelemnek 2 hónapja alatt a felavatott 17 tanoncotthonnal és sok városban a tanoncotthonok megszervezésének elindításával nemcsak azt értük el, hogy 300 tanoncunknak tettük lehetővé vagy könnyítettük meg a szakma tanulását, hanem a kisiparosok, kiskereskedők szimpatiaját is megszereztük.

A falusi akciók közül talán az egyik legsikeresebb volt az 500 labdának a falusi ifjúsághoz való juttatása. Ez annál is inkább eredményekkel járt, mert a labdák kiosztása az utolsó héten, közvetlenül a választások előtt történt.

A választási munka alatt elindított akciónkat a sajtó és röpcédulák segítségével népszerűsítettük az ifjúság között. A propaganda-munkánál nem feledkeztünk meg

arról, hogy a választási munkánál az egyéni agitáció volt a súlypont. Bár az egyéni agitáció megszervezése nagy nehézségekbe ütközött, igyekeztünk olyan központi akciókat szervezni, amelyek szükségessé tették az agitációnak ezt a formáját. Ilyen akcióink a következők voltak: aláírásokat gyűjtöttünk városokban tankönyv-, tan-szersegélyezésre, üzemekben a tanoncok követelésének megvalósításáért, falvakban a házassági kölcsön megszavazásáért és sportpálya létesítéséért stb. Ezeket az egyéni agitációval egybekötött akcióinkat sok helyen a párt agitátorgárdája is örömmel fogadta, mert segítséget nyújtott az egyéni agitációjukhoz.

PI Archivum 274. f. 18/12. ő. e. — Eredeti tisztázata.

Az MKP Központi Vezetőségének 1947. szeptember 11-i ülésén, ahol értékelték a választási eredményeket, Rákosi Mátyás főtitkár referátumában a fiatalokról megállapította: „Baj van az ifjakkal. Az ifjak a választási harc folyamán még azt az aktivitást sem mutatták, mint a nők. Kétségkívül volt egy sereg használható akciójuk, mint a tanoncok ügyei vagy a gyermekuzsonnáztatás, a gyermek-játzóterek stb. stb., de úgy látszik, hogy az ifjak között még kisebb az eredmény, mint a nők között. Ezért feltétlenül komolyan meg kell vizsgálni az egész ifjúsági szervezési kérdést, hogy lehetőleg itt is változást tudjunk előidézni.” (*Rákosi Mátyás: A fordulat éve. Szikra 1948. 225. old.*)

¹ A Cserkészfiúk Szövetségének küldöttsége személyesen is megköszönte Rákosi Mátyásnak, hogy intézkedésével lehetővé tette a magyar cserkészek kiutazását a franciaországi jamboree-ra. (*Szabad Nép*, 1947. július 30.)

² Rákosi Mátyás, az MKP főtitkára Kecskeméten, Nonn György, a MADISZ főtitkára Földes köz-ségben vett részt ifjúsági választási gyűlésen. (*Ifjúság*, 1947. augusztus 16., augusztus 23.)

³ Az MKP szervezte megyénként a Rákosi-kupa és a Petőfi-serleg körmérkőzéseket, bajnokságban nem játszó labdarúgó csapatok számára. (*Szabad Nép*, 1947. július 6.)

117

1947. SZEPTEMBER 23—24.

A MADISZ Országos Választmánya ülésének határozata a Függetlenségi Front választási győzelméről és a feladatokról

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Választmánya szeptember 23—24-én tartotta meg V. ülését. Az Országos Választmány meghallgatta a szövetség szervezetének munkájáról szóló beszámolókat és megvitatta a szervezeteire és tagjaira váró új feladatokat. Az Országos Választmány a dolgozó magyar nép és az egész magyar ifjúság iránt érzett felelősségtől áthatott beszámolók és hozzászólások után a következő határozatokat hozta:

1. Az Országos Választmány hazánk függetlenségének és szuverenitásának visszanyerése alkalmával az őszinte barátság és hála érzésével mond köszönetet a Szovjetunió vezetőinek, népeinek és ifjúságának, valamint a többi szabadságszerető népeknek és fiataloknak azokért az áldozatokért, amelyeket az egész emberiség és hazánk szabadságáért hoztak. A magyar demokratikus ifjúság minden erejével azon dolgozik, hogy a független, szabad, demokratikus Magyarország a jövőben a béke és az emberi haladás szilárd támasza legyen.

2. Az Országos Választmány üdvözlö a Nemzeti Függetlenségi Front választási győzelmét.¹ A magyar nép többségének a Nemzeti Függetlenségi Front pártjai iránt megnyilvánuló bizalma lehetővé teszi, hogy az újonnan megalakult magyar kormány sikeres munkát végezhesen a hároméves terv, a magyar nép jobb jövőjének érdekében.

Az öntudatos magyar ifjúság hazafias lelkesedéssel vállalkozik mindazokra a feladatokra, melyek az országépítés terén reá várnak és elítéli az építőmunka megindulását hátráltató törekvéseket.

3. Az Országos Választmány köszönti a Magyar Kommunista Pártot, az ország legerősebb pártját, melynek zászlaja mögé egyre nagyobb tömegekben sorakozik fel az ország dolgozó népe és az öntudatos magyar ifjúság.

A magyar nép és a magyar ifjúság érdekében az Országos Választmány szükségesnek tartja, hogy a Magyar Kommunista Pártnak a választások után közzétett programja végrehajtása során minél hamarabb megszűnjön a munkanélküliség, a javak igazságtalan elosztása, részesüljön hathatósabb védelemben a dolgozó magyar nép és a magyar ifjúság. Emelkedjenek mihamarabb törvényerőre azok a javaslatok, melyek a hároméves terv sikeresebb végrehajtását, demokráciánk megszilárdítását célozzák.

4. Az Országos Választmány felhívja az illetékesek figyelmét, hogy a hároméves terv végrehajtásával, a termelt javak növelésével és azok igazságosabb elosztásával egyidejűleg karolják fel a magyar ifjúság ügyét. Több támogatást kérünk népi kollégiumaink, tanoncotthonaink, ifjúsági egyesületeink, művelődési és testnevelési mozgalmaink számára. Érezze a magyar ifjúság, hogy a magyar demokrácia megerősödése fokozottabb segítséget, nagyobb anyagi és erkölcsi támogatást jelent.

5. Az Országos Választmány fölhívja szervezeteit és minden egyes tagját, hogy fokozottabb szorgalommal és áldozatkészséggel dolgozzék a hároméves terv sikerét szolgáló 48-as feladatok végrehajtása érdekében. Vonják be az ifjúságot minél nagyobb számban az újjáépítési munkálatokba. Vezetőink és tagjaink jó példájukkal serkentsék a magyar ifjúságot tanulásra, művelődésre, ismereteik gyarapítására, képességeik fejlesztésére. Kezdeményezésükkel, szervezői munkájukkal és minden képességükkel vegyenek részt a MADISZ által javasolt és a 48-as Bizottság által elfogadott országos kultúrversenyek, tehetségkutató sportversenyek rendezésében, mezítlábas csapatok versenyének megszervezésében. Vezetőink vigyenek új lendületet leánycsoportjaink munkájába.

6. A választások eredményei megmutatták, hogy a magyar ifjúság jelentékeny része még mindig a demokrácia ellenségeinek befolyása alatt áll. Az Országos Választmány felhívja az öntudatos magyar ifjúság figyelmét, hogy a nép ellenségei újra nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy az ifjúság körében bizalmatlanságot keltsenek demokráciánkkal szemben. Alkotó hazafiasság helyett levitézlett eszméket hirdetnek a magyar ifjúságnak, hogy újra felhasználhassák vak eszközként a nép és az ország érdekeivel szemben önös céljaik megvalósítására. Ezeket a próbálkozásokat csak úgy hiúsíthatjuk meg, ha megvalósítjuk az öntudatos demokratikus ifjúság együttműködését és közös erővel, a demokratikus kormányzat, az egész magyar társadalom támogatásával akadályozzuk meg minden olyan kísérletet, mely a magyar ifjúság katasztrófáját okozó eszmék, mozgalmak, szervezetek újjáélesztését célozza.

7. Az Országos Választmány a magyar ifjúság felemelkedésének és átnevelésének, valamint az ifjúság megrontására törő kísérletek kudarcának egyik komoly biztosíté-

kát a MADISZ szervezeteinek megerősítésében látja. Ezért szervezeteink fokozottabb megerősítését tartja a jövő időszak egyik fő feladatának. Ugyanakkor felhívja a MADISZ vezetőit és minden egyes tagját, hogy tanácsaikkal, baráti segítségükkel támogassanak minden olyan ifjúsági kezdeményezést, csoportot vagy szervezetet, amely a magyar nép és a magyar ifjúság felemelkedéséért dolgozik.

Egység!

Budapest, 1947. szeptember 24.

A MADISZ Országos Választmánya

IFJÚSÁG, 1947. szeptember 27. — *A MADISZ Országos Választmányának határozatai.*

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 387–389. old.

A MADISZ Országos Választmány V. ülésének első napján Karácsony Sándor elnöki megnyitója után Nonn György főtitkár tartott referátumot a politikai helyzetről, az ifjúság soraiban végzett választási agitáció eredményeiről és hiányosságairól. A második napon Hegedüs András, a MADISZ titkára beszélt a szövetség őszi feladatairól. (*Ifjúság*, 1947. szeptember 27.)

¹ A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártjai — MKP, SZDP, FKP és az NPP — az 1947. augusztus 31-én lezajlott országgyűlési választásokon megkapták a szavazatok több mint 60%-át. Az MKP 22%-os részesedésével az ország legnagyobb, legerősebb pártja lett.

118

1947. SZEPTEMBER 29.

A MIOT felterjesztése a köztársasági elnökhöz a centenáriumi mozgalom féléves eredményeiről

A Központi 48-as Ifjúsági Bizottságnak amellet, hogy országosan összefogja a mozgalmat, jelentős külön eredményei is vannak. Ezekről az alábbiakban számolunk be.

A mozgalom munkájának első megnyilvánulása a március 15-i ünnepségek megrendezése volt. Ez alkalommal proklamáltuk országépítő tervünket a Nemzeti Múzeum kertjében 25 000 fiatal előtt.

Március 30-án felszabadulási váltófutást tartottunk Budapesten, amelyen 300 csapat 4500 résztvevője indult.

Munkatervünkben vállaltuk, hogy 100 érettségi nélküli munkásifjút előkészítünk az egyetemre. Ez a 100 ifjú ma már a Műegyetem növendéke.

Vállaltuk 100 érettségi nélküli parasztfjút előkészítését a Mezőgazdasági Egyetemre. Ezek a fiatalok az Áchim András Kollégiumban fáradhatatlanul tanulnak, hogy hasznos tagjai legyenek az egyetem elvégzése után a demokratikus Magyarországnak.

A fásítási munkaterv végrehajtása keretében több mint 400 000 csemetét ültettek el a bizottságok.

A virágos falu — virágos város mozgalomban is jelentős eredményeket értünk el. A virágos iskola versenyben 1200 intézet vett részt.

A tanoncotthon-építő mozgalom érdekében megrendeztük a Magyar Ifjúság Ipari és Kereskedelmi Vásárát, amelyet április 30-án nyitott meg a Köztársasági Elnök úr.

A kiállított tárgyakon 25 000 ifjűmunkás dolgozott. A kiállított tárgyak összértéke meghaladta az egymillió forintot. A vásár hatalmas sikerét mutatja, hogy körülbelül 130 000 ember nézte meg. A felszabadulás óta ez volt a magyar ifjűság és az egész magyar ipar egyik legnagyobb teljesítménye. A vásár teljes bevételét a tanoncotthonok építésére fordítottuk.

Június 1-én megrendeztük országsszerte a magyar ifjűság napját, a magyar fiatalok közös ünnepét.

A budapesti ifjűsági hét június 1-től 8-ig tartott. Programja a következő volt: Június 1-én sportünnepély az FTC-pályán, 8000 ifjűsági tornász részvételével. A sportprogramot magyar–jugoszláv labdarúgó mérkőzés zárta be. Június 5-én virágos leány nap a Margitszigeten. Június 8-án júniális a Hűvösvölgyben, 20 000 résztvevővel.

A tavaszi mezítlás bajnokságban 850 csapat vett részt.

Az őszi fordulóban már 1140 csapat nevezett be, ami 25 000 fiatal számára biztosítja a sportolás lehetőségét.

A „Miénk az ország” mozgalom keretében balatonaligai üdülőtáborunkban 18 000 fiatal üdültünk.

A prágai világifjűsági találkozón 280 magyar ifjú vett részt. Az itt bemutatott kiállításon a 48-as eredményeket ismertettük. A kiállítás a harmadik helyet nyerte (a Szovjetunió és Jugoszlávia után) az 50 kiállító nemzet között.

A versenyben is előkelő helyet foglaltak el képviselőink. A sakkversenyben első lettünk. Sándor Judit megnyerte az énekverseny első számú oklevelét. Népi kultúr-csoportunkat is 71 nemzet versenyében első oklevéllel tüntették ki. Döry Zoltán a hegedűversenyben harmadik helyezést ért el.

Prágában az egész világ ifjűsága megismerte a 48-as ifjűsági mozgalmat. A Demokratikus Ifjűsági Világszövetség ülésén elfogadták előterjesztésünket, amely szerint 1948-ban mindazok a nemzetek, ahol szabadságharc volt, megünneplik a 100 éves évfordulót. Az ünnepségeken egész Európa részt vesz és ezek központja Budapest lesz. A DIVSZ ezzel kívánja elismerni a magyar ifjűság eddigi jelentős eredményeit. Ifjűságunk 48-as mozgalmát ily módon példaképpen állítják az egész világ fiataljai elé.

A párizsi jamboreen 200 magyar cserkészifjú vett részt, akik mindazokban a versenyszámokban, melyekben indultak, elsők lettek.

Jelentős eredményeket értünk el a hadifoglyok megsegítése terén is. A SAS¹ mozgalommal karöltve elindítottuk az „Egy marék búzát a hadifoglyoknak” akciót. A mozgalom eredményei még nem érkeztek meg teljes egészében, de máris megállapítható, hogy a fiatalok ezen a téren is győztek.

Jelentős sikerekről számolhat be a népi kollégiumokat építő mozgalom is. A 48-as mozgalom munkatervében 1948-ra 100 kollégium felállítását vállalta. Ezt a számot sikerült jóval túlhaladnia. Az elmúlt tanév végén 70 kollégium működött és a nyár folyamán újabb 70 szervezéséhez fogtak hozzá. Tehát 100 helyett 140 kollégiumunk lesz 1948. március 15-re.

A tanoncotthonokat építő mozgalmunk 30 tanoncotthont létesített eddig és felavattuk a tanoncvárost, amelyben 1948. március 15-re 3000 fiatal fog otthont kapni.

Augusztus 3-án Budapesten megrendeztük a Ságvári Endre emlékversenyt, amelyen 4000 sportoló vett részt.

A jugoszláviai ifjűsági vasútvonal építésében 300 magyar ifjú vett részt. A külföldi

brigádok között a mi fiaink érték el a legkomolyabb eredményt. Csoportunkat rohammunkás brigáddá minősítették a jugoszlávok. A bulgáriai ifjúsági vasútvonal építésénél 30 magyar fiatal szerzett kitüntetést és az odaküldött brigádunk is első volt a külföldi brigádok között.

A vidéki bizottságok eredményeinek összesítése alapján megállapíthatjuk, hogy a 48-as ifjúsági bizottságok tagjai 3 millió munkaórát áldoztak az ország felvirágoztatására.

PI Archívum 285. f. 2/14. ő. e. – Eredeti tisztázat.

Megjelent: *Egységbe ifjúság!*... 389 – 391. old.

¹ A „Siess, Adj, Segíts” mozgalom a hazatért hadifoglyok támogatását szolgálta.

**VI. A MADISZ küzdelme az ifjúsági egység feltételeinek
megteremtéséért a fordulat évében,
a szocialista forradalom győzelme idején**

1947. október—1948. március

A MADISZ, a SZIM, a NISZ és a FISZ közös nyilatkozata a parasztfiúság soraiban végzendő közös munkáról

A négy legnagyobb, zömében parasztfiúsági szervezet, a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség, a Független Ifjúsági Szövetség, a Népi Ifjúsági Szövetség s a Szociáldemokrata Ifjúsági Szövetség vezetői megtárgyaltuk a magyar parasztfiatalság jelenlegi helyzetét és a következőkben látjuk a ránk háruló feladatokat. A parasztfiatalság gazdasági, anyagi helyzete, testi és szellemi nevelődésének lehetőségei a legelmaradottabbak a magyar ifjúság valamennyi rétege között. Az elmúlt két és fél esztendő megmutatta, hogy széttagoltan, egyenként nem tudunk eredményesen megbirkózni a magyar parasztfiatalság széles tömegeire nézve olyan nagy jelentőségű feladatokkal.

A mai politikai helyzet azt bizonyítja, hogy a dolgozó nép ellenségei kinyújtották kezüket a politikailag tájékozatlan parasztfiatalság felé. Vallásos és álhazafias jelszavakkal újra háborúra spekuláló idegen erők eszközeivé akarják tenni. Újjá akarják élesíteni azokat az ifjúsági szervezeteket, amelyek a közelmúltban is saját érdekeik ellen nevelték az ifjúságot. Aggodalommal tapasztaljuk, hogy ezeknek a politikai céloknak kitervezői meg akarják akadályozni az 1848 megünneplésére készülő parasztfiúság építő munkáját és összefogását. A parasztfiatalokat szembe akarják állítani egymással. Fel kell vennünk a Pfeiffer-párt és egyéb népellenes szervezetek törekvéseivel szemben a küzdelmet.¹ Harcolnunk kell azok ellen, akik imperialista célzattal — háborúra úszítanak, akik a demokratikus vívmányok lerombolására, a haladás megállítására — köztársaságunk ellen törnek.

A magyar parasztfiatalság súlyos, megoldatlan kérdései, valamint a parasztfiatalság ellenségeinek sorompóba állása kötelességünké teszi a fokozottabb összefogást és az együttműködés teljes megvalósítását. Éppen ezért elhatároztuk, hogy munkaterveinket összehangoljuk, meghatározzuk közös feladatainkat és együttes harcba indulunk a parasztfiatalság érdekeinek érvényesítéséért, jobb jövőjének biztosításáért, szervezeteinken kívül és belül küzdünk minden jobboldali, a parasztfiatalság igazi érdekei ellen szervezkedő törekvéssel szemben. Mindezek érdekében elhatároztuk, hogy szervezeteink között *összekötő bizottságokat létesítünk*.

Legsürgősebb elvégzendő feladatainknak tartjuk:

1. Harcot folytatunk a magyar parasztfiatalok megoldatlan gazdasági és társadalmi kérdései közül először munkaalkalmak teremtése, házhelyek juttatása, a városba kerülő fiatalok számára otthonok létesítése, a mezőgazdasági kollektív szerződések betartása dolgában.

2. Közös kultúrversenyeket rendezünk és közös műsoros központ felállításával együttesen látjuk el a parasztság kultúrshükségeit.

3. Olvasókönyveket adunk ki közösen a falu fiatalosága részére.

4. A tél folyamán tanfolyamokat rendezünk és népfőiskolákat állítunk fel.

5. Minden helységben együttesen megrendezzük a 48-as téli ifjúsági estét.

6. Azon dolgozunk, hogy minden falu fiatalsága közös sporttelephez és sportfelszereléshez jusson.

7. Téli testnevelő táborokat szervezünk.

8. Együttesen megszervezzük a határjárást, a városlátogatást és az országjárás mozgalmát.

9. Külföldi tanulmányutakat szervezünk a környező országokba parasztfiatalaink számára.

Ezzel a lépésünkkel a magyar parasztfiatalság érdekvédelmének és együttműködésének az ügyét akarjuk szolgálni.

Mindannyian felelősséget vállalunk munkatervünk és együttműködésünk végrehajtásáért.

A parasztfiatalság széles tömegeit akarjuk bekapcsolni a 48-as ifjúság hagyományain járó haladó fiatalság táborába és építő munkájába. Közös erővel akarunk harcolni a parasztság teljes felszabadításáért és a magyar nép demokráciájának megerősítéséért.

Budapest, 1947. október 17-én.

IFJÚSÁG, 1947. október 25. — *Együtt a magyar parasztfiatalságért.*

A közös nyilatkozatot a MADISZ nevében Nonn György, Hollós Ervin és Hegedüs András, a SZIM nevében Bölcsföldi Andor, Eröss Ferenc és Mezei László, a FISZ nevében S. Nagy Zsigmond, Míkó Zoltán és Tóth János, a NISZ nevében Borsos Sándor, Gosztonyi János és Széchy András írta alá. (*Szabad Szó*, 1947. október 19.)

¹ Az 1947-es választáson indult Magyar Függetlenségi Párt (Pfeiffer-párt) a burzsoá érdekek védelmezőjeként nyíltan ellenzéki politikát hirdetett, elutasította a népi demokratikus fejlődést. Az Országos Nemzeti Bizottság javaslatára — választási visszaélésekre hivatkozva — a parlament 1947. november 21-én a Pfeiffer-pártot megfosztotta képviselői mandátumaitól. Ezután a párt feloszlott. (A magyar népi demokrácia története... 118–119. old.)

120

1947. NOVEMBER 21.

A Borsod megyei demokratikus ifjúsági szervezetek felirata a miniszterelnökhöz a Magyar Függetlenségi Párt feloszlatásáról

A Borsod megyei demokratikus ifjúsági szervezetek a miniszterelnökhöz intézett feliratukban követelik az újfasiszta Függetlenségi Párt feloszlatását, parlamenti képviselőinek azonnali megsemmisítését.

„Nem tűrhetjük — írják —, hogy a magyar nép nehezen megszerzett függetlensége ellen törjenek a külföldi hódítók magyarországi ügynökei és legális fedőszervül szolgáljanak a külföldi imperialisták földalatti kémszervezeteinek.

Vezérüknek, Pfeiffer Zoltánnak szökésével bebizonyosodott mindenki előtt, hogy a Függetlenségi Párt parlamenti képviselői nem a magyar nép barátai, hanem ellenségei. Kérjük a kormányt — fejeződik be a felirat —, hogy a Függetlenségi

Párt feloszlátását és parlamenti képviselőtének megsemmisítését, a magyar nép érdekében azonnal fogantatósítsa.”

A feliratot a MADISZ, a SZIM, a Független Ifjúság, a Népi Ifjúság és a SZIT Borsod megyei vezetői írták alá.

SZABAD MAGYARORSZÁG, 1947. november 21. — Borsod megye demokratikus ifjúsági szervezetei a Pfeiffer-párt feloszlátását követelik.

A katolikus egyház a koalíción kívüli ellenzéki pártokra — a Barankovics István Demokrata Néppártjára, a Pfeiffer Zoltán Magyar Függetlenségi Pártjára — támaszkodva megkísérelte az egységes katolikus ifjúsági szervezet létrehozását. A Pfeiffer-párt parlamenti feloszlátása azonban megúsította a próbálkozást. (Egységbe ifjúság!... 100. old.)

121

1947. NOVEMBER 25.

Az MKP KV Ifjúsági Bizottságának jelentése az ifjúsági szervezetek helyzetéről, az új ifjúságpolitikai feladatokról

Ifjúsági politika mai helyzete:

A magyar ifjúság tömegei nagy zömükben nincsenek ifjúsági szervezetekben. De az ifjúsági szervezetek befolyása — a baloldaliak és a jobboldaliaké egyaránt — túlnő szervezeti kereteiken. Elsősorban az ifjúsági szervezetek erejét, politikai állását és tömegbázisát vázoljuk.

A demokratikus erőket a MIOT (Magyar Ifjúság Országos Tanácsa) tömöríti. A MIOT pártunk befolyása alatt áll, de a hozzá tartozó ifjúsági szervezetekben vannak működő jobboldali erők is.

A jobboldali ifjúsági szervezeteket — ezek elsősorban egyházi jelleggel bírnak — az Actio Catholica Ifjúsági Bizottsága irányítja.

A MIOT tagszervezetei:

MADISZ:

A MADISZ-nak komoly tömegbefolyása ma falun és a bányászifjúsági vidékeken van. Falun elsősorban a szegényparasztifjúság tartozik soraiba. Szervezeteinek száma: 1350, össz taglétszáma: 100—130 000 között mozog. Budapesten és vidéken vannak ugyan MADISZ-szervezetek, de ezek kis szervezetek kevés politikai befolyással. A MADISZ erőssége, hogy kezdeményező az ifjúsági sport vonalon. Sportmunkájának erősségét jellemzi, az ősszel megszervezett 1500 mezítlás csapat.

Erőssége még a MADISZ-nak jó kultúr munkája, kezdeményezésére és szervezése mellett indulnak meg ősszel az Országos Kultúrversenyek. Mindezek ellenére meg kell állapítanunk, hogy a MADISZ-szal nem sikerült elérni, amit pártunk akart. A

MADISZ nem tudta a magyar ifjúság zömét megszervezni, a demokrácia és pártunk mellé állítani. „A MADISZ-t az ellenségnek sikerült súlyosan kompromittálnia, erkölcsi válságba taszítani, ebből kilábolni nem tudott és ez örök időkre megbélyegezte a MADISZ-t.”¹

SZIT:

(Szakszervezeti Ifjúsági Tanács)²

A SZIT a nagyüzemek és a középüzemek ifjúságára támaszkodik. Szervezeteinek nagy része Budapesten van. Az iparvidékeken szervezetei most vannak kialakulóban. Szervezeteinek száma 300, ebből működő 100, taglétszáma 30 000 körül mozog.

A SZIT munkájának legfőbb erőssége az érdekvédelmi harc. Ezen a területen komoly eredményeket mutat fel. Gyárakban tanoncétkezőket és különböző segítséget harcolt ki az ifjúság számára. A nyáron több ezer ifjúmunkást nyaraltatott. Az elmúlt télen jól folyt oktatási munkája, iskoláiban 800 ifjúmunkást képezett ki. Komoly előnye a SZIT-nek, hogy a szakszervezetekre és üzemekre támaszkodhat. Ez fűtött helyiséget, sportfelszerelést és állandó havi támogatást jelent. Hiánya a SZIT-ben végzett munkáknak, hogy csak érdekvédelmi munka folyt és nem engedték kifejlődni a kultúr- és sportmunkát.

A SZIT vezetése kommunista irányítás alatt áll. A SZIT-ben dolgozó szociáldemokratákkal jó az együttműködés. Ez a jó együttműködés a SZIT-ben dolgozó kommunista ifik érdeme. *A SZIT-ben dolgozó baloldali szocdemek alkotják a SZIM (Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom) balszárnyának gerincét.*

MEFESZ:

(Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Szövetsége)³

Az egyetemi hallgatók körében még 45 nyarán megváltozott az ifjúsági politikánk iránya. A MADISZ egyetemi körei helyett a karokon egységes kari szervezeteket szerveztünk, és javaslatunkra megalakult ezeknek a kari szervezeteknek a szövetsége a MEFESZ. A MEFESZ-nek minden budapesti és vidéki főiskolán és egyetemen vannak kari szervezetei.⁴ Egyetemi munkánk erőssége, hogy a MEFESZ az egyetemi hallgatók egyetlen érdekvédelmi szervezete és egyedül intézi a segélyezést és az ösztöndíjak elosztását. A MEFESZ elsősorban érdekvédelmi téren mutat fel eredményeket. Sikeresebb akcióik: nyári nyaraltatás, menzaszervezés és ruhasegélyezés. Bár a MEFESZ munkája az utolsó időben rohamosan javult, befolyása mégis kicsi. Az egyetem a jobboldali katolikus politika egyik bázisa. A MEFESZ vezetésében a koalíció minden pártjának ifjúsága részt vesz. Az irányítás közvetlen az összeesküvés után történt választás óta a kommunisták kezében van.⁵ Az együttműködés a Független Kisgazdákkal és a Nemzeti Parasztpártiakkal jó, a szociáldemokratákkal állandó viták vannak.

Magyar Cserkészfiúk Szövetsége:

A Magyar Cserkészfiúk Szövetsége a régi Cserkészszövetség 1946 nyarán történt feloszlatása után alakult meg. Leigazolt csapatok száma 400, a működő csapatoké 600 (200 csapat jobboldali irányzata miatt nincs leigazolva). Tagjainak száma 20 000.

A felső vezetésben komoly befolyása van pártunknak, viszont a csapatok között befolyásunk kevésbé érvényesült. A csapatok döntő többsége az egyház befolyása alatt áll. Az egyház kísérletezik a felső vezetés megszerzéséért is.

Úttörőmozgalom:

Az Úttörőmozgalom másfél évvel ezelőtt indult. Munkája Budapestre és nagyobb vidéki városokra korlátozódik. Szervezeteinek száma 350–400, taglétszáma 30–40 000 között mozog.

A kultuszminisztériumban dolgozó elvtársak segítségével sikerült a pedagógusok egy részének segítségét megnyerni a mozgalom számára. Az úttörőmunka legjelentősebb része a nyári táborok szervezése. A nyári nyaraltatásokon és táborokon 8–10 000 gyermek vett részt. Hibája az úttörőmozgalomnak, hogy nincsenek az úttörőmunkához értő káderei.

Az úttörőmozgalomban a pártunk tagjain kívül a szociáldemokraták is résztvesznek, de a mozgalom irányítása pártunk kezében van. A szociáldemokratákkal a viszony jó, vezetőik közül sokat sikerült megnyernünk mind a központban, mind Budapest egyes kerületeiben.

NISZ:

(Népi Ifjúsági Szövetség)

A NISZ, a Nemzeti Parasztpárt ifjúsági szervezete legutolsónak lépett ki a MADISZ-ból. Befolyása csak falun van és ott is csak a tiszántúli vidékeken. 3–400 szervezete van és tagjainak száma 20–25 000. Tagjai leginkább szegény parasztfjak. Egészen az utolsó időkig a központi irányítás a helyi szervezetekben nem érvényesült. Az utóbbi időben a központi vezetőség megerősödött, de még mindig csak a politikai irányítás területére szorítkozik. Központi irányítása a pártjában bekövetkezett változás óta következetesen baloldali.⁶

SZIM:

(Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom)

Közvetlen a felszabadulás után kezdte meg munkáját. Soraiba budapesti kerületekben, Pest környékén és vidéki városokban, főleg iparosifjúság és kisebb részben az értelmiségi ifjúság tartozik. Szervezeteinek száma 6–700, tagjainak száma: 10–20 000 között mozog. (Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a SZIM befolyásánál sokkal nagyobb – főleg az üzemi ifjúság körében – a Szociáldemokrata Párt befolyása.)

A SZIM központja egészen az utolsó időkig nem tartott a vidékkel szoros kapcsolatot. Vezetőinek munkáját és energiáját a belső harcok kötötték le. Most is csak azért fordul erősebben a vidék felé, mert országos kongresszusára készülődik és fontos, hogy kire adják szavazataikat a vidéki küldöttek.⁷

Jelenleg a SZIM központi vezetése a jobboldal kezében van. Ez a jobboldali vezetőség főleg vidékre, elsősorban megyei titkárokra és Pest környékére támaszkodik.

A baloldal erejét a budapesti kerület, Pest környék egy része, a szakszervezeti ifjúsági mozgalomban és az üzemekben dolgozó szociáldemokrata ifjak jelentik. A SZIM tagságának többsége a belső politikai harcokban tájékozatlan, megnyeréséért, most, a kongresszus előtt a jobb- és baloldal között kiélesedett harc folyik. Ez a harc dönti el, hogy kinek a kezébe kerül a SZIM vezetése.

FISZ

(Független Ifjúsági Szövetség)

A FISZ a Független Kisgazdapárt ifjúsági szervezete, elsőnek lépett ki a MADISZ-ból. Befolyása az első időben nagy volt a városi diákságra, de ez a lezajlott események után teljesen megszűnt. Falukban a Független Ifjúság a régi birtokosgazdák fiaira támaszkodik. Vezetőinek nagy része a gazdagparaszti ifjúságból került ki. Szervezeteinek száma megállapíthatatlan. Szervezetei névlegesen sok helyen megtalálhatók, de nem működnek. Ideológiai befolyása a falusi ifjúság között még tart, de szervezeti ereje nincs.

„A Független Ifjúság” felső vezetése a megalakulás óta sokszor változott. Közvetlenül a választások után tartott választmányi ülésen⁸ újra félfasiszta erők kezébe került, ezek azonban, mert fedezni akarják magukat, hajlandók együttműködni a MADISZ-szal is.

KIE:

(Keresztyén Ifjúsági Egyesület)

A KIE két egyháznak, a református és evangélikus egyháznak a szervezete. Munkája a falusi ifjúságra korlátozódik, erősen vallási jelleggel. Szervezetei szétesők, nem működnek. Központi irányítás nincs.

A KIE Országos Vezetőségében, bizonyos fokig, érvényesül pártunk befolyása. A MIOT-on belül a jobboldallal szembeni harcunkban mindig biztos segítséget jelent. Ez azért is jelentős, mert vallási ifjúsági szervezetről van szó.

MIOT:

(Magyar Ifjúság Országos Tanácsa)

Az eddig felsorolt 9 szervezet 12 képviselője alkotja a Magyar Ifjúság Országos Tanácsát, amelynek pártmegoszlása a következő: 3 kommunista, 3 szociáldemokrata (ebből 2 baloldali) 2 FISZ, 2 NISZ, 2 hozzánk közelálló pártonkívüli.⁹ Ezek a számok is mutatják, hogy a MIOT vezetése biztosan pártunk kezében van.

A MIOT 1946 elején alakult meg. Az első időszakban összekötő bizottság volt, de a 48-as mozgalom segítségével tagszervezeteit irányító komoly csúciszervezetté válik. Nem tartozik a MIOT-hoz, de komoly segítséget jelent ifjúsági politikánkban két mozgalom: a NÉKOSZ és a TIOSZ.

NÉKOSZ:

(Népi Kollégiumok Országos Szövetsége)

Ez a kollégiumokat építő mozgalom alig egy éve alakult meg, ma már több mint 100 kollégiumában 3500 diák tanul és nevelődik.¹⁰

TIOSZ:

(Tanonc és Ifjómunkásotthon Építő Mozgalom)¹¹

A NÉKOSZ-nál később indult el. 30 tanoncotthonnal működik, 1000 tanonccal. Vezetésében a szociáldemokraták részt vesznek, de az irányítása kommunista kézben van.

Az A.C. Ifjúsági Bizottságának szervezetei

Mint már jelentésünk elején említettük, a jobboldali erőket ifjúsági vonalon az Actio Catholica Ifjúsági Bizottsága irányítja. Az irányítás a felsorolt szervezetek közül a Cserkészfiúk Szövetségében, a Független Ifjúságban komolyan érezhető. Ezekben a szervezeteken kívül az ellenzéki pártok ifjúsága közül a Barankovics- és Pfeiffer-párt ifjúságára támaszkodik az Actio Catholica munkája. A fő ereje mégis a legkülönbözőbb név alatt működő vallásos ifjúsági szervezetekben és az egyházközség ifjúsági szervezeteiben van. Városban munkája számára az egyházi iskolák döntő bázist nyújtanak. Az Actio Catholica minden ifjúsági réteg felé a múltban is és a jelenben is más és más szervezeti formában működik. Actio Catholica munkájának legnagyobb erőssége, hogy vezetői ifjúsági mozgalomhoz értő papok, akik nemcsak a vallásoktatásban gyakorlottak, hanem a sportban és a kultúr munkában is. Különösen veszélyes ez a munkája a választások után, úgy látszik, ezt az időt tartotta alkalmasnak az A.C. arra, hogy befolyását az ifjúságra megerősítse, és ezért nagyarányú tervszerű munkát indított városban és falun egyaránt, amelynek célja az egyházközségi ifjúsági szervezetek mellett nagy legális katolikus ifjúsági szervezetek engedélyeztetése. Gyűléseiken ifjak nagy tömegben vesznek részt. Jellemző erre, a máriaremetei zarándoklás, a bazilikai ifjúsági gyűlés, ahol 60 000 fiatal vett részt.¹²

Ifjúsági munkánk hibáinak és eredményeinek összefoglalása

Ifjúsági politikánk komoly vereséget szenvedett azzal, hogy a MADISZ-ra épített politikánk nem sikerült. A vereséget tetéztük azzal, hogy későn vettük észre a sikeretelenséget és későn vontuk le a következtetést. A vereség egyik legdöntőbb oka a párt ifjúsági kádereinek gyakorlatlansága, képzetlensége és tapasztalatlanságában keresendő. Magyarországon a múltban erős kultúr- és sportmozgalommal rendelkező

ifjúsági szervezetek voltak. A mi kádereink nem értettek ehhez a kérdéshez. Ezért a régi ifjúsági szervezeteknél nem tudtunk többet és jobbat adni sem sportban, sem kultúrában, amit mi adtunk az gyengébb és szervezetlenebb volt. Azért, mert nem értettünk a jó ifjúsági munkához, nem tudtuk megszerettetni a MADISZ-t az ifjúság széles rétegeivel. Falun és városban a MADISZ könnyű prédája lett a jobboldalnak, nem voltak ifjak, akik örömmel, lelkesedéssel támogatták volna a MADISZ-t.

A politikánk merev volt. Nem tudtunk jól együtt dolgozni a nem kommunista ifjakkal. Féltünk munkát adni a számukra, sokszor megokolatlanul bizalmatlanok voltunk velük szemben. Elhanyagoltuk az ifjúsági vezetők oktatását, és ezzel megnehezítettük a jó ifjúsági vezetők kinevelését. Természetesen ezeken a hibákon kívül az ifjúsági politikánkban szenvedett vereségünkhöz hozzájárultak a következő okok is.: Az ifjúság háború utáni erkölcstelensége, jobboldal megerősödése stb.

Ifjúságpolitikánkban elszenvedett vereségünk mellett nem szabad azonban elfeledkeznünk azokról az eredményekről, amelyek lehetőséget adnak az ifjúsági munka célkitűzéseinek gyorsabb keresztülviteléhez. Egyik legfontosabb eredményünk volt, hogy ahol más pártbeliek együtt dolgozunk, a MIOT-ban, SZIT-ben stb., a más pártbeli vezetők többségét közel hoztuk a párthoz, és kialakítottunk olyan csoportokat, amelyek a kommunista fiatalokkal együtt hajlandók közös szervezeteket csinálni, még saját szervezeti önállóságuk feladása mellett is. Az utóbbi időben módszereinkben is komoly fejlődés tapasztalható. Sokat fejlődött az ifjúsági sportmunkánk, különösen a falvakban. A MADISZ által kezdeményezett mezítlábas bajnokság és tehetségkutató atlétikai versenyek az ifjúsági vezetés új módszereinek jelei. Sokat fejlődött kultúr- munkánk is.

Választások után, eddigi munkánk hibáiból okulva, az eddigi eredményekre építve dolgoztuk ki ifjúsági munkánk további felére javaslatainkat.

Ifjúsági politikánk a jövőben

Az eddigi tapasztalataink világosan mutatják, hogy olyan egységes ifjúsági szervezetet, amilyennek a MADISZ-t képzeltük, nem tudunk létrehozni. Ugyancsak tapasztalataink mutatják meg az ifjúsági egység új útjait és formáit is.

Ifjúsági politikánk legfőbb feladata, hogy a parasztifjúság számára, az eddigi parasztifjúsági szervezetekből — MADISZ, NISZ, FISZ, KIE és NÉKOSZ — egy egységes ifjúsági szervezetet hozzunk létre. A diákifjúságnál ugyanez a feladatunk; új ifjúsági szervezet létrehozása a különböző ifjúsági szervezetek égisze alatt működő diákkörök, ifjúsági vöröskereszt, önképzőkör és diákkaptár bevonásával.¹³ Két új ifjúsági szervezet létrehozása mellett munkánk lényeges része a SZIT-mozgalom kiterjesztése az ifjúmunkásság minden rétegére és az egyetemisták egységes mozgalmának, a MEFESZ-nek megerősítése. Így a magyar ifjúmunkásság négy nagy rétegének, négy egységes, félhivatalos jellegű, demokratikus szervezete lesz.

Innen, már csak egy lépés előre, hogy a MIOT-ból a négy egységsszerv és a többi ifjúsági szervezet (Cserkészfiúk, úttörők stb.) bevonásával a magyar ifjúság egységes, nagy szövetségét építsük ki.

A MADISZ folyamatosan átnő az új egységsszervezetekbe. Ezt az új ifjúsági struktúrát a mi erőnkön kívül a NISZ-re, a szociáldemokratáknál, a Szitben, az úttörőknel,

diákoknál és a SZÍM-ben dolgozók baloldalára és a Független Kisgazdapártnak a MEFESZ-ben és a FISZ-ben dolgozó baloldali tagjaira támaszkodva akarjuk keresztülvinni.

Az ifjúsági egységszervezetek:

1. Ifjómunkások:

Az egész ország területén, ahol nagyobb számban élnek ifjómunkások és tanoncok, kiépítjük a SZIT-et, és ezzel az ifjómunkások nagy egységes mozgalmává tesszük. A SZIT-nek a jövőben nagy és középüzemi, szakmai, szakmaközi, területi csoportjai lesznek. A jobboldali szociáldemokraták mindent elkövetnek, hogy megakadályozzák a SZIT komoly mozgalommá fejlődését. Ezek ellen a jobboldaliak ellen legeredményesebben úgy harcolhatunk, ha lent az üzemekben, a vidéki városokban megszervezzük az üzemi, szakmai, szakmaközi SZIT-eket, és ezeken belül jó együttműködést alakítunk ki a szociáldemokratákkal. Ez a SZIT legfontosabb munkája a következő időszakban.

Vidéken a SZIT szervezői harcot kezdeményeznek azokért az eredményekért, amelyeket Budapesten elértek már a munkásifjúság számára.

Ezzel a szervezői munkával párhuzamosan pótolni akarjuk a SZIT eddigi hiányosságát a sport- és kultúr munka vonalán. A SZIT-csoportokat bekapcsoljuk az országos kultúrversenyekbe és számukra is tűzünk ki díjazást.

Sportvonalon az üzemi ifjúság számára külön versenyeket indítunk és igyekszünk megteremteni az ifjómunkásság sportjának lehetőségeit.

SZIT-csoportok szervezési munkájában komoly segítséget jelentenek a tanoncotthonok. Újabbakat építünk és ezeket a tanoncotthonok központjaivá tesszük. Elősegíti a SZIT munkáját a tanonciskolákban a szakszervezeti órák keretében a SZIT-ről tartott előadások és a SZIT-csoportok kiépítése a tanonciskolákban. A SZIT-mozgalom fejlesztését szolgálja a külön ifjómunkáslap és az új SZIT-egyenruha.

2. Falusi ifjúság:

Ifjúsági munkánk egyik legnehezebb és egyben a legnagyobb területe a falusi ifjúság közötti munka. A falusi ifjúság szervezethez tartozó része a legkülönbözőbb ifjúsági szervezetben van, de a döntő többség szervezetten kívüli.

Tervünk, mint már rövid összefoglalónkban fentebb említettük, hogy a falusi ifjúság számára egységes ifjúsági szervezetet alakítunk az eddig falun működő ifjúsági szervezetek (MADISZ, NISZ, FISZ, KIE, Dózsa Gárda, 48-as ifjúsági szervezetek) bevonásával.

Az egységes falusi ifjúsági szervezet megalakításának a legfőbb akadálya ezekben a falusi ifjúsági szervezetekben elsősorban a FISZ-ben dolgozó jobboldali erők. Előfeltétele még ennek a munkának a Független Kisgazdapárt megnyerése az egységes falusi ifjúsági szervezet megalakításához.

Az egységes falusi ifjúsági szervezet megalakítását előkészítő munkák közül a leg-

fontosabb, lenn, falun a falusi ifjak között végzett munka. Ezt a munkát úgy végezzük, hogy különböző szervezetekhez tartozó falusi ifjúságot közös tanfolyamokon, kultúrversenyeken, sportversenyeken, téli estéken összehozzuk. Megtárgyaljuk velük és nyilvánvalóvá tesszük előttük, hogy komoly segítséget a parasztifjúság számára, csak a legszorosabb együttműködés és végeredményben az egységes falusi ifjúsági szervezet adhat. Az egységes falusi ifjúsági szervezet megalakítását, fenn az ifjúsági szervezetek vezetői közt is előkészítjük azzal, hogy a felső vezetőséget a legszorosabban összekapcsoljuk. Ennek egyik első lépése az a deklaráció, amelyben az ifjúsági szervezetek vezetői kijelentik, hogy falusi ifjúság között közösen végzik a kultur-, sport-, oktatási és szociális munkát.¹⁴ Igyekeznek kialakítani egységes kultur- és sportcsoportokat és közösen harcolnak a jobboldal törekvései ellen.

Az egységes falusi ifjúsági szervezet megalakításánál komoly segítséget jelent számunkra az az 1500 mezítlásos csapat, ami a MADISZ befolyása alatt áll. A mezítlásos csapatok szervezésében elért eredményes munkát továbbfejlesztjük a szakszövetségekben. Nagy segítséget jelent számunkra az alakulóban levő kultúrközpont, amelynek feladata a különböző központokhoz tartozó, elsősorban ifjúsági kultúrcsoportok összefogása, segítése, vezetőik számára tanfolyamok tartása.

A falusi sport- és kultúrmunkát irányító sport- és kultúrszervezetek a legkomolyabb fegyverek a falusi ifjúság egységes szervezetének megalakításánál. Ha a fenti munkánkat jól végezzük, az alulról jövő nyomás akkora lesz, hogy a felső politikában nagyon megkönnyebbedik a munkánk és a jobboldali erők ellenére is létre tudjuk hozni a magyar falusi ifjúság egységes szervezetét, a Magyar Ifjúság Népi Szövetségét.¹⁵

Egyetemista ifjúság:

Az egyetemista ifjúság között az egységes ifjúsági szervezet: a már két éve működő MEFESZ. A feladatok itt más természetűek, mint az előbbi területeken. A legfontosabb munkák, hogy ezekben a kari szervezetekben tovább erősítsük pártunk befolyását és a kari szervezetek befolyását az egyetemi ifjúság minél nagyobb tömegeire kiterjesszük. Különösen fontos ez a munkás vidéki szervezetekben, ahol a budapestinél rosszabbul állnak a kari szervezeteink.

Kommunista ifjúság összefogása, irányítása

Mindezeket a munkákat csak akkor tudjuk elvégezni, ha kiküszöböljük az eddigi munkánk egyik legdöntőbb hibáját és megfelelő módon irányítjuk, szervezzük és neveljük a kommunista fiatalokat. E célból kiépítjük az Országos Ifjúsági Bizottság¹⁶ mintájára budapesti, kerületi, megyei és városi Ifjúsági Bizottságokat. Falvakban ifjúsági felelősöket állítunk az ifjúsági munka élére. Az egyes tömegszervezetek alapszerveiben, a kommunista vezetőkben rendszeres aktívákat szervezünk. Az Országos Ifjúsági Bizottság havonta egyszer politikai tájékoztatót ad ki az Ifjúsági Bizottságok titkárai számára. A kommunista fiatalok nevelésére állandó, egyhónapos, bentlakásos ifjúsági iskolát állítunk fel. Az Ifjúsági Bizottságok tagjai számára tanfolyamokat szer-

vezünk. Javasoljuk, hogy minden ifjúsági bizottság titkára közvetlenül a párttitkár alá tartozzon.

PI Archívum 274. f. 18/9. 6. e. – Eredeti tisztázat.

Megjelent: Egységbe ifjúság! ... 412–423. old.

Farkas Mihály és Szirmai István, az MKP vezetői 1947. október 3-án megbeszélést folytattak kommunista ifjúsági vezetőkkel – Nonn György, Hollós Ervin, Dénes István, Szendrő Sándor, Gyenes Antal – ifjúságpolitikai kérdésekről. Hollós Ervin és Nonn György beszámolt az ifjúsági mozgalom helyzetéről, az ifjúsági egység megteremtésének új politikai és szervezeti feladatairól. Farkas Mihály, aki a MADISZ szerepét túlzottan negatívan ítélte meg, egyetértett a javaslatokkal, amelynek célja „... egy fordulatot csinálni az ifjúsági politikában és kialakítani az egységes ifjúsági mozgalmat a párt befolyása alatt...” (PI Archívum 274. f. 18/44. 6. e.)

A megbeszélés után az MKP KV Ifjúsági Bizottsága konkrét javaslatot dolgozott ki az ifjúságpolitika új irányvonaláról. Az MKP KV Politikai Bizottsága 1947. november 13-án tárgyalta az Ifjúsági Bizottság javaslatát. Megállapította, hogy „... az Ifjúsági Bizottság javaslatait mint irányelvet elfogadja. A politikai és elvi szempontokat az elhangzottak alapján át kell dolgozni. Komoly politikai dokumentumot kell készíteni, bevezető részében kritikával az ifjúsági munkáról a felszabadulástól napjainkig, kimutatni a politikai és szervezési hibákat, s politikailag megindokolni, miért van szükség átszervezésre.” (PI Archívum 274. f. 3/119. 6. e.) A közölt jelentés 1947. november 25-i keltezéssel van ellátva, valószínű, hogy a Politikai Bizottság határozata alapján készült.

¹ Farkas Mihály megállapítása a MADISZ-ról az október 3-i megbeszélésen.

² Helyesen: Szakszervezeti Ifjúmunkás- és Tanoncmozgalom.

³ Helyesen: Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetsége.

⁴ 1947 őszén az egyetemeken és főiskolákon önálló diákegységek működtek, amelyek később – 1948 májusától – váltak a MEFESZ kari alapszervezeteivé.

⁵ 1947. februárban a MEFESZ vezetésében a „katolikus blokk” vezetői – Hám Jenő (FKP) főtitkár, Németh László, a KESZI titkára – kénytelenek voltak lemondani funkciójukról, mert kapcsolatban álltak a köztársaság elleni összeesküvés támogatóival. A MEFESZ Központi Intéző Bizottságának február 10-i ülésén új tisztokart választottak, többségében kommunista és demokratikus gondolkodású diákvezetők közül (*Világosság*, 1947. február 14.)

⁶ 1947 tavaszán a Nemzeti Parasztpártban a jobboldali erők elszigetelődtek, vezetőjük, Kovács Imre kilépett a pártból. A NISZ első kongresszusa – 1947. március 15–16. – baloldali összetételű vezetőséget választott, amely programjában leszögezte: „A haladó ifjúsági mozgalmakkal szoros szövetségben következetesen harcol a népi demokrácia megteremtéséért.” (PI Archívum 288-XI/11. 6. e.)

⁷ A SZIM második kongresszusát 1947. november 8–9-én tartották.

⁸ A FISZ harmadik országos nagyválasztmányi ülését 1947. szeptember 13–15-én rendezték.

⁹ A MIOT-ban részt vevő ifjúsági szervezetek képviselői 1947. októberben a következők voltak: Nonn György, Szalai Béla, Dénes István (MKP), Bölcshöldi Andor, Kádas István, Nádor György (SZDP), Ozváry György, Tóth János (FKP), Borsos Sándor, Kerek Gábor (NPP), Jánosi Sándor és Victor János pártönkívüliek. (PI Archívum 284. f. 11/2. 6. e.)

¹⁰ Téves adat. 1947. szeptember végén 119 népi kollégiumban 6300 diák tanult. (*Szabad Nép*, 1947. október 2.)

¹¹ Helyesen: Tanonc- és Ifjúmunkásotthonok Országos Szövetsége.

¹² A katolikus egyház a centenáriumi demokratikus rendezvények ellensúlyozására az 1947–1948-as évre Boldogasszony-évet hirdetett a „Mária-kultusz”, a vallásos élet elmélyítésére. Az AC számos országos megmozdulást szervezett, ezek közé tartozott az 1947. szeptember 28-i ifjúsági zarándoklás – 100 000 fiatal részvételével – Máriaremetére. Október 4-én ifjúsági gyűlést tartottak a fővárosban a Bazilika előtti téren, ahol Mindszenty József hercegprímás szólt a fiatalokhoz. (*Új Ember*, 1947. október 5., október 12.)

¹³ 1947. október 21-én megalakult a Magyar Diákok Nemzeti Szövetsége. Az alakuló ülés elfogadta a szövetség programját és megválasztotta a diákegységek képviselőiből álló központi vezetőségét. (Egységbe ifjúság!... 404–408. old.)

¹⁴ Lásd a 119. iratot.

¹⁵ A parasztfjúság egységes szervezete végül is az Egységes Parasztfjúság Országos Szövetsége (EPOSZ) elnevezést kapta.

¹⁶ 1946 januárjában az MKP Politikai Bizottsága úgy határozott, hogy az Ifjúsági Titkárságot mint külön osztályt megszünteti, és alosztályként a Tömegszervezeti Osztályhoz csatolja, MKP KV Ifjúsági Bizottság néven. Ettől kezdve az alosztály a régi és az új elnevezést egyaránt használta. 1947 őszétől azonban következetesen az új elnevezéshez ragaszkodott.

122

1947. DECEMBER 4—7.

Tudósítás a dobogókői ifjúsági tanácskozásról, a közös parasztfjúsági program kidolgozásáról

December 4-én, csütörtökön reggel ütött-kopott teherautó haladt a bécsi országúton Pomáz felé. Az autóban húsz fiatal szorongott: a MADISZ, a NISZ, a FISZ és a SZIM — 5-5 parasztfjúsági vezetője. Dobogókőre igyekeztek, hogy együttesen megvitassák a parasztfjúság problémáit s megteremtsék a falusi ifjúság érdekében végzendő közös munka alapjait. Hegedüs András országos titkár vezette a MADISZ, Gosztonyi János főtítkárhelyettes a NISZ, Tóth János főtítkár a FISZ és Dobó József országos titkár a SZIM küldöttségét. Az ifjúsági vezetők tudták, hogy sok tízezer parasztfjú és leány várja tanácskozásaik eredményét.

A megérkezés után azonnal komoly munka kezdődött. Három napon át reggel 6-tól este 10-ig, szinte minden pihenés nélkül folyt a megbeszélés, a közös parasztfjúsági program pontjainak megvitatása és megszövegezése.¹

A viták alatt bebizonyosodott, hogy az ifjúsági szervezetek vezetőinek véleményei, gondolatai alig térnek el egymástól. A program, amely a tanácskozásokból megszületett, a négy szervezet vezetőinek közös munkája.

Olyan ifjúsági vezetők alkották meg, akik közvetlen kapcsolatban állnak a magyar parasztfjúsággal, akik maguk is parasztfiatalok, akik saját életük tapasztalataiból szűrték le a közös tennivalókat.

Mi van a közös programban?

A közös parasztfjúsági program hét szakaszból áll. Az első szakasz azokat az elvi alapokat fekteti le, amelyeken az egész együttműködés nyugszik s amelyről vezércikkünk szól.

A második szakasz a parasztfjúság gazdasági követeléseit tartalmazza: tartsák be a mezőgazdasági munkásifjúság kollektív szerződését, a kormányzat teremtsen munkaalkalmakat a munkanélküli szegényparaszt ifjúság részére, támogassa az ifjúsági szövetkezeti mozgalmat, fokozott gondot fordítson az ifjúság egészségügyi helyzetének javítására, segítsen a fiatal házasulandók gondjain. A harmadik szakasz a parasztfjúság szakképzési problémáit összegezi: követeli az ezüst- és aranykalászos gazdaképző tanfolyamok, konyhakertészeti, traktor- és gépkezelői tanfolyamok, egyéves gazdaképző iskolák, tanulmányutak minél nagyobb számú szervezését, szövet-

kezeti tanfolyamok és iskolák felállítását s a kevés iskolával rendelkező parasztfajak felvételét a mezőgazdasági középiskolába és egyetemre. A negyedik szakasz azokat a követeléseket és közös tennivalókat tartalmazza, amelyek a parasztfjúság művelődési, kulturális és művészeti nevelését célozzák, az ötödik szakasz a parasztleányok problémáit és azokat a feladatokat, amelyek ezen a téren az ifjúsági szervezetekre várnak. Külön hangsúlyozza a program, hogy a parasztleányok nem vesznek részt olyan tevékenyen a demokratikus szervezetek munkájában, amennyire saját érdekük megkíváná s hogy az ifjúsági szervezeteknek egyik legfontosabb feladatuk a leánymozgalom erősítése. A következő szakasz a parasztfjúság sportéletének problémáit tartalmazza, pontjai a falu tömegsportjának minél nagyobb kifejlesztését célozzák: sportpályát követel minden falunak, az embersportfogadás bevételeiből 25 százalékot a tömegsport fejlesztésére fordítsanak, biztosítsák a tömegsportban kivált fiatalok számára a továbbfejlődés lehetőségét s minél több parasztfjút és leányt vegyenek fel a Testnevelési Főiskolára. Végül az utolsó szakasz kimondja, hogy a parasztfjúságnak teljes erejével részt kell vennie a 48-as ifjúsági mozgalomban és a programban felsorolt követeléseinek végrehajtása érdekében szorosan együtt kell működnie a munkás- és diákifjúsággal.

A közös program első próbája

A nagy horderejű közös parasztfjúsági program megszületésével egyidőben Budapesten tartózkodott 120 Baranya- és Tolna megyei fiatal, e megyék különböző ifjúsági szervezeteinek vezetői. Amikor Mikulás estéjén a Dobogókőről visszaérkezett parasztfjúsági vezetők ismertették előttük a megszületett új közös programot, határtalan lelkesedéssel vették tudomásul a nagy eseményt. A program kiállta első próbáját.

A vidéki fiatalok lelkesen tárgyalták a program jelentőségét és részleteit. Az egyik sarokban négy különböző ifjúsági szervezethez tartozó Szolnok megyei fiatal beszélget. Földvári Karcsi, a FISZ köteleki elnöke arról beszél, hogy az ő falujukban már eddig is megvolt a legteljesebb együttműködés. A MADISZ-nak és a FISZ-nek a községben nagyszerű közös futballcsapata van. Az újságokból, gyakran pedig a falujukba érkező ifjúsági vezetőktől viszont folyton csak az egyes szervezetek közötti veszekedésekről értesültek, úgyhogy nem tudták, vajon helyes úton járnak-e akkor, amikor minden becsületes fiatallal együttműködnek. Most végtelenül boldog, hogy hazaviheti a megegyezés hírért.

Varró István tiszabői MADISZ-titkár falujában már nem ilyen egyszerű a helyzet. A szervezetek között eddig nem sikerült összhangot teremteni, így nem csoda, ha egyesek a régi KALOT feltámasztásán fáradoznak náluk. Biztosra veszi, hogy a közös program hírére náluk is megszületik a megegyezés és a község vezetői is fokozottabban fogják támogatni a fiatalok kezdeményezéseit.

Íme: a parasztfiatalok első véleményei a közös parasztfjúsági program jelentőségéről. A közeljövő megmutatja, hogy ez a program döntő lépés a parasztfjúság jobb jövője kiharcolásának útján.

(Cs. Gy.)

IFJÚSÁG, 1947. december 13. — „Így született meg a dobogókői közös parasztfjúsági program.”

¹ A parasztfjúsági program teljes szövegét megjelentették a *MADISZ Vezető* 1948. januári számában. Újra közli: Egységbe ifjúság!... 423—431. old.

Riportok a centenáriumi kulturális verseny megyei vetélkedőiről

Korán sötétedik ilyenkor, novemberben, alig jár ember az utcán. Mégis, országszerte, kisközségekben, városokban egyaránt, nagyon élénkek az esték: a 48-as kultúrverseny körzeti döntői folynak, ezekre tódul falvak, városok lelkes közönsége.

Hat község népe

gyűlt össze Tiszakerecsenyben, hogy részt vegyen a zenei versenyen. Száll az ének, Tiszavid énekkara dalol. Tiszakerecseny vidám hangú ifjúsága, a mátyusiak népdalcsoakra színesíti az ünnepet. De nem hagyják magukat a lónyaiak, tiszadonyiak, tiszaszalkaiak sem. Magyar, orosz, francia népdalok kelnek szárnyra a kis falucskában. A győztes a tiszaszalkaiak énekkara lett, de a résztvevők száz főnél nagyobb serege is lelkesedését, legjobb tudását adta.

A Tiszahát táncai

elevenednek meg a mezőtúri táncosok lába nyomán. A nagyközség ezúttal Túrkevétt látja vengédül, s az Ipartestület nagytermében folyik a nemes vetélkedés. Két napig özönlik a közönség a kopott terembe, ezerháromszázan jöttek el, hogy négyszáz versenyző teljesítményében gyönyörködjenek. Béres András viszi el végül is a pálmát döngő, ördögös táncaival, de komoly tehetségnek mutatkozik a túrkevei Nánási Piroska is. A túrkeveiek nyolctagú népitáncsoportja községe régi, helyi táncait mutatja be.

„Mikor én még legény voltam” – éneklí Farkas Gábor földműves, ugyanakkor az ország másik részén, Zsadányban. Itt gyűltek össze Mezőgyán, Okány és Bölcsipusztá énekesei, zenészei, hogy összemérjék tudásukat. Ott van közöttük a református énekkar, a MADISZ, a Független Ifjúság tagsága. Csillogó szemű lányok, jó hangú legények váltják egymást a kis dobogón. Még az öregasszonyok is idetipegtek, mert ilyet még ők se láttak.

Finn népdalok

szerepelnek a móri énekverseny műsorán, aztán Strauss, Mozart muzsikája. Ilyen parádés műsort is kevés helyen állítottak össze. A partizánindulót és régi magyar népdalokat adnak elő, zongora, hegedű, tangóharmonika, énekszám váltja egymást, később még a tambura is megszólal. A ritka hangszert Kass Dániel rendőralhadnagy kezeli nagy buzgóan. Mert Mórott a demokratikus rendőrség is részt vesz a versenyen. Kovács Mihály tizedes, Kass alhadnagy számainak lelkesen tapsol a közönség. Igaz, régen nem lehetett csendőrt-rendőrt látni a hangversenyterem dobogóján!

Pápa lakosságá

hosszú sorokban érkezik a nagy kultúrversenyre. Itt egyszerre tartják a zenei, ének-, tánc és szavalóversenyt. Először a pápai Petőfi Sándor Népi Kollégium lakói lépnek dobogóra, kórusuk elfeledett népdalokat énekel, szavalóik népünk legnagyobb költőit

szólaltatják meg. Budai Ilona székely népballadát ad elő. Pápa közönsége alig hallott eddig hasonlót. Száznolcvan versenyző énekl, szavalja végig a versenyt, izzad, pirul, tudásuk legjavát adják.

200 résztvevő, 450 néző olyan kis községben, mint Kisterenye! Itt valóban tömegeket vonzott az előadás. Olyan távoli falvak is elküldték zenészeiket, mint Mizserfalva, Vizslás, Mátranovák, Homokterenye, Mátraverebély, Jánosakna. Bartók Béla, Kodály Zoltán népdalfeldolgozásai ömlenek a szép hangú énekkarok torkából, erdélyi népi táncok dobogtatják a deszkákat, még a terem lámpája is meginog a dobantások nyomán. „Hej páva, hej páva...” – mondja a régi verset Kakuk Jolán általános iskolás. A kazári MADISZ tagjai verbunkost járnak. Balalajkán hangzanak föl orosz népdalok, s aztán újra tánc és újra ének...

IFJÚSÁG, 1947. december 6. – SEBESTYÉN GYÖRGY: *Ki tud különül táncolni, énekelni? Falvak és városok százaiban fiatalok ezrei versenyeznek.*

124

1948. JANUÁR 3.

Nonn György vezércikke az Ifjúságban az ifjúsági egység megvalósításának szükségességéről

A magyar demokrácia hivatott vezetői az utóbbi időkben többször elismerően nyilatkoztak a magyar ifjúság egy-egy komoly teljesítményéről, eredményes megmozdulásáról. Ugyanakkor azonban az ifjúsági kérdéssel kapcsolatos sajtónyilatkozatokban és beszédekben szinte minden esetben kifejezésre juttatták azt is, hogy a magyar ifjúság még nem teljesítette a reá váró feladatokat. Egyre nagyobb már azoknak a felelős vezetőknek a száma is, akik nem szorítkoznak csupán a jogos elégedetlenség kinyilvánítására, hanem rámutatnak az okokra is, amelyek előidéztek a magyar ifjúság tömegeinek lemaradását a magyar demokrácia fejlődése mögött. Napirendre kerültek olyan kérdések, mint például az iskolák demokratizálásának ügye, melyek fölvetésénél és gyakorlati megvalósításánál egyre világosabban rajzolódnak ki a frontok is. Az ifjúság ellenségei, az egyházi reakciótól a magyar sporton élősködő bürokratákig, ma már nemcsak egyes élenjáró ifjúsági szervezetekkel, hanem a magyar demokrácia hatalmas nagy táborával találják magukat szemben. Az erőviszonyok ilyen alakulása már eleve biztosítja a demokrácia és benne az ifjúság ügyének diadalát.

Vannak azonban tisztázandó kérdések a demokrácia táborán belül is. A demokratikus ifjúsági erők egyetlen szervezetbe való tömörítése meghiúsult. 1945–46-ban a magyar reakció túl erős volt ahhoz, hogy az ifjúsági egység haladó célkitűzése valóssággá válhatott volna. Ma már megváltoztak az erőviszonyok. A reakció döntő vereséget szenvedett. Ennek ellenére a demokrácia táborán belül is még mindig vannak olyanok, akik ma sem látják világosan, hogy az ifjúsági egység megbontása elsősorban a reakciónak használt. Hogy a demokratikus ifjúsági tábor felparcellálásának szükségszerű következménye volt e tábor legyöngülése és ez tette lehetővé azt, hogy a reakció ifjúsági vonalon újjászervezhessen és napról napra kiszélesíthesse befolyását

az ifjúságra. Sokan vannak a demokrácia táborán belül is olyanok, akik az ifjúsági egység elvetésének vonalán a reakció uszályába kerültek és elmennek odáig, hogy elleneznek mindenfajta együttműködést a demokratikus ifjúsági szervezetek között. Azok a magyar fiatalok, akik saját érdekeiket felismerve, pártkeretektől független szervezeteket hoztak létre és ezekben dolgoznak, még ma is szembetalálják magukat azokkal, akik pártpolitikai elvakultságból csak a pártkereteket tartják alkalmasnak az ifjúság megszervezésére. Pedig az utóbbi időben bebizonyosodott, hogy ezek a szervezetek jobban megfelelnek az ifjúság érdekeinek, nagyobb tömegekre gyakorolnak vonzóerőt és több eredményt is mutattak fel a pártifjúsági szervezeteknél. Az ifjúsági egység gondolata sokaknál még ma is mumusként jelentkezik és az egységtől való félelem hatása alatt a demokratikus pártok egyes tagjai és vezetői még ma is komoly akadályokat gördítenek a magyar ifjúság nem egy egészséges kezdeményezésének megvalósulása elé, a reakció nem kis örömére.

Hogy az ifjúsági egységnek mumusként, vagy ha úgy tetszik, pártpolitikai manőverként való felfogása mennyire nem helytálló, azt legjobban Jugoszlávia és újabban Bulgária példája mutatja. Jugoszláviában az ifjúsági egység a népfelszabadító háború idejében valósult meg. A Jugoszláv Ifjúság Antifasiszta Szövetségébe tömörültek pártállásra való tekintet nélkül, a hazájukért harcoló jugoszláv fiatalok. Egység nélkül nincs győzelem — ez volt a jugoszláv ifjúság jelszava. A győzelem után a Jugoszláv Antifasiszta Ifjúsági Szövetség még jobban kiszélesedett. Ezzel a széles, egységes tömbszel szemben tehetetlennek bizonyult a reakció. Az egység ellenségeiről kiderült, hogy ellenségei a népi demokráciának is, és ennek megfelelően elvesztették minden befolyásukat a jugoszláv ifjúságra. Az egységbe kovácsolt jugoszláv ifjúság a béke napjaiban új dicsőséges lapokat írt be Jugoszlávia történelmébe. A két ifjúsági vasútvonalnál több mint háromszázezer fiatal dolgozott ingyen. Jugoszlávia ötéves tervének egyik legnagyobb alkotását, a zseleznyiki gépgyárat a jugoszláv fiatalok építik fel, ugyancsak ingyenes rohammunkával. A jövő esztendőben a jugoszláv ifjúság újra hatalmas munkába kezd. Központi székházat épít minden községben. Ezekben a falusi székházakban lesz kultúrterem, szövetkezeti helyiség, mozi, könyvtár, olvasóterem, gyermekotthon stb. A falusi székházak felépítésével a jugoszláv ifjúság döntően hozzájárul majd a jugoszláv falvak lakosságának gazdasági, kulturális és politikai felemeléséhez. A jugoszláv egységes ifjúsági szervezet a Jugoszláv Antifasiszta Népfront egyik legszilárdabb támasza. A jugoszláv ifjúság 75–80%-a dolgozik ebben az új típusú, hatalmas szervezetben. Jelenlegi taglétszáma meghaladja az 1 110 000-et. E szervezet alkotómunkájával vetekedik az a munka, melyet az új közösségért élő ember kiművelésében végez. Akik az utóbbi időben meglátogatták Jugoszláviát, elragadtatással írnak a jugoszláv fiatalokról. A magyar látogatók is, pártállásra való tekintet nélkül, a legőszintébb elismerés hangján emlékeznek meg az új Jugoszlávia ifjúságáról. A jugoszláv ifjúság példája a gyakorlatban bizonyította be, hogy az egységbe tömörült ifjúság mire képes.

De az ifjúsági egység nemcsak az új népi Jugoszlávia sajátos vívmánya. Megvalósult Albániában, Csehszlovákiában, és legutóbb Bulgáriában is. Bulgáriában december 21 és 22-én, az összes demokratikus ifjúsági szervezetek küldöttei egyhangú lelkesedéssel határozták el az egységes szervezet, a Bolgár Népi Ifjúsági Szövetség megalakítását. Eddig Bulgáriában is különböző szervezetekbe tömörültek a fiatalok. Volt külön szervezete a Munkás (Kommunista) Pártnak, a Szociáldemokrata Pártnak, a Paraszt-

pártnak, a Radikális Pártnak, az egyetemistáknak, középiskolásoknak, Vöröskeresztnek stb. A különböző szervezetekbe tömörült bolgár fiatalok meggyőződtek arról, hogy hazájukért és a bolgár ifjúságért sokkal eredményesebben dolgozhatnak, ha egy szervezetbe tömörülnek. Már egy évvel ezelőtt a különböző ifjúsági szervezetek országos és helyi viszonylatban megalakították közös bizottságaikat. Ezek a bizottságok szervezték meg a bolgár ifjúsági rohambrigád-mozgalmat. A rohambrigádok utakat, városokat, kultúrházakat építenek és már eddig is több millió munkaórát teljesítettek a bolgár újjáépítés szolgálatában. A rohambrigádoknak több mint 80 000 tagja van. Az ország különböző községeiben 1114 rohammunkacsoportot szerveztek utak, gyárak, középületek felépítésére. A falvakban 1125 termelési csoportot alakítottak a mezőgazdasági termelés növelésére. A bolgár ifjúság közös bizottságai alakították meg Bulgária városaiban és falvaiban a több mint 2000 kultúrscsoportot. Ezek az eredmények nem maradtak hatás nélkül a Hazafias Arcvonalba tömörült demokratikus pártokra sem. A Hazafias Arcvonal pártjai lelkesedéssel üdvözölték a bolgár fiatalok azon elhatározását, hogy eddigi eredményeik fokozására a különböző ifjúsági szervezetek egybeolvadnak.

A magyar demokrácia az utóbbi hónapokban komoly lépéseket tett előre, és ezzel közelebb került a környező népi demokráciákhoz. A ránk következő esztendőben, a szabadságharc századik évfordulójának esztendejében nekünk, magyar fiataloknak is vállalni kell azt a feladatot, amit a magyar demokrácia egyik élharcosa, Révai József demokráciánk gazdasági és politikai fejlődése és népünk öntudatának fejlődése közötti aránytalanság megszüntetésében jelölt meg. Ez a „legtágabb értelemben vett nevelési feladat” döntő jelentőséggel bír a magyar ifjúság számára. Ezt a nevelési feladatot a demokratikus ifjúsági szervezetek csak együttes erővel, a demokratikus államhatalom és az egész demokratikus társadalom támogatásával végezhetik el. A jugoszláv, a bolgár és albán ifjúság ezen a téren messze előttünk jár. Oda kell hatnunk, hogy a magyar ifjúság széles tömegeinek öntudata elérje azt a fejlődési fokot, amit a magyar demokrácia gazdasági és politikai vonalon elért. Ez a közvetlen feladatunk. De nem maradhatunk huzamosabb ideig le a jugoszláv, bolgár és albán ifjúság mögött sem. A magyar ifjúság szégyene volna, ha a demokratikus fejlődésben mind a magyar demokrácia, mind a környező országok ifjúsága mögött kullogna. Elérkezett annak az ideje, hogy a közös akciókon túlmenően elvi, politikai, nevelési és szervezési kérdésekben is világosan lássunk és eltakarítsuk az útból azokat az előítéleteket, amelyek még ma is akadályozzák a magyar ifjúság egyöntetű, széles demokratikus táborának kialakulását.

IFJÚSÁG, 1948. január 3. – NONN GYÖRGY: *Rajtunk, magyar fiatalokon a sor.*

1948. JANUÁR 12.

Az Országos 48-as Ifjúsági Bizottság jelentése Ortutay Gyula miniszterhez a karácsonyi segélyakció eredményeiről

MINISZTER ÚR!

A karácsonyi akció ifjúsági munkaeredményét kiértékeljük, s örömmel jelenthetjük, hogy ifjúságunk lelkesedéssel vállalt kötelezettségének eleget tett. Fiatalságunk felismerte az akció jelentőségét s azzal a munkakészséggel, melyet mindig latba vetett, ha népéről és hazájáról volt szó, dolgozott az akció sikeréért. Demokratikus ifjúságunk tudja, hogy sokat szenvedett dolgozó népünk bizakodva fordul a demokráciánk felé, ezt a bizalmat erősítette meg munkájával. Az első igazi békekarácsonynak emberibbé, boldogabbá tételéhez járultunk hozzá segítségünkkel és kiemeltük a múlt szeretetlen karácsonyai közül.

Az akció megindításakor a 48-as Ifjúsági Bizottság 10 000 csomag összegyűjtését vállalta. Ígéretünket nemcsak hogy beváltottuk, de 10 000 csomag helyett 13 797 csomag lett munkánk eredménye. A csomagokon kívül 10 661 forintot is gyűjtöttünk. 925 csomagot Budapesten, a többi vidéken osztottuk szét.

Az ifjúsági szervezetek közösen végzett munkájából kimagaslik a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség által elért eredmény. A MADISZ-szervezetek önállóan 7008 csomagot készítettek el.

Örömmel jelenthetjük, hogy az akció gazdasági és társadalmi jelentőségén túl ifjúságpolitikai szempontból is komoly eredményeket hozott. Sikerült az akcióval megmozgatni ifjúságunk valamennyi rétegét, és a közös munkák során közelebb kerültek egymáshoz. Legtöbb helyen a 48-as Ifjúsági Bizottság keretén belül, együttesen vettek részt az ifjúsági szervezetek az akció munkájában. A városok és falvak lakossága figyelemmel kísérte működésüket és elismerését fejezte ki. Az akcióban elért eredménnyel a magyar ifjúság bebizonyította azt, hogy rétegeit összefogva, együttesen, egyetértve, tevékenyebben és eredményesebben veheti ki részét demokráciánk építéséből.

Ígérjük, hogy a további akciók során, mely népünk megsegítését célozza, mindazokat a hibákat, amely most még munkánkat kísérte, kiküszöböljük, s jobb körülmények között, alaposabb felkészültséggel szociális tevékenységünket fokozni fogjuk.

Midőn a karácsonyi akcióról beszámolunk, biztosítjuk Miniszter Urat, hogy a magyar ifjúság, mely azon az úton halad, hogy népi demokráciánk felépítésének tevékeny, komoly tényezője legyen, teljes erejével azon lesz, hogy a segítők és áldozathozók soraiban az elsők közt legyen. Ehhez kérjük Miniszter Úr további támogatását.

Demokratikus tisztelettel:
Forgách Zsuzsa
a 48-as Ifjúsági Bizottság
nevében

1948. JANUÁR 15—17.

A Balkán Ifjúsági Tanács III. budapesti ülésének határozatai a görög ifjúság szabadságharcának támogatásáról, a DIVSZ-szel való együttműködés erősítéséről, a tagszervezetek közötti kapcsolatok fejlesztéséről

Január 15—16—17-én Budapesten tartotta meg a Balkán Ifjúsági Tanács III. ülését a következő napirendi pontokkal:

1. A balkáni országok ifjúságának jelenlegi feladatai. Brana Perovics (Jugoszlávia) referátuma.

a) Korreferátumok az egyes balkáni ifjúsági szervezetek munkájáról és feladatáról:

Bulgária: Zsivko Zsivkov

Albánia: Ramisz Alia

Románia: Ilija Dragan

Trieszt: Angel Blazsina

Magyarország: Nonn György

Jugoszlávia: Radenko Brocsics

2. A görög ifjúság harca a szabadságért, békéért és demokráciáért. Janisz Politisz (Görögország) referátuma.

3. Javaslatok a jövőbeli működésükre. Laliu Gancsov (Bulgária) referátuma.

4. Pénzügyi és adminisztratív kérdések. Vera Pajani (Albánia) referátuma.

Az ülésen a következő delegációk vettek részt:

Jugoszlávia. Neoricics, Perovics Brana, Sesztan, Brocsics, Krisztl.

Bulgária. Zsivko Zsivkov, Lalju Gancsev, Joszip Toskop, Rajna Georgieva.

Albánia. Ramisz Alia, Tefik Csauzsi, Orest Papadimitiru, Vera Pajani, Rani Mio.

Románia. Ilija Dragan, Gheorge Florescu, Gheroge Ghorgiu, Lacatus Ioan.

Trieszt. Angel Blazsina, Prion Karló.

Görögország. Janisz Politisz, Kosztasz Krisztoporilisz, Sonja Petridu, Nikitara Niki.

Magyarország: Nonn György, Szalai Béla, Rácz Tamás, Tóth János, Borsos Sándor.

I

Az ülés a következőket állapította meg:

1. A múlt év rendkívül fontosságú volt népeinkre és országainkra nézve. A múlt évben megvalósultak barátsági és segélyezési szerződéseink Jugoszlávia és Bulgária, Jugoszlávia és Albánia, Jugoszlávia és Magyarország, Jugoszlávia és Románia, Bulgária és Albánia között és ebben az évben Bulgária és Románia között. Az országok között nagy jelentőségű kulturális szerződések jöttek létre. Ezek a szerződések történelmi fordulópontot jelentenek a balkáni és Duna-völgyi népek életében és egymás közötti viszonyaikban. Ezek a szerződések arról szólnak, hogy a mi országaink

mindörökké elszakadtak az imperialista nagyhatalmak függésétől, hogy felhagytak az egymás közti viszályokkal, hogy szorosan megalapozták a békét és a balkáni és Duna-völgyi népek közötti barátságos együttműködést. Ezek a szerződések — a többi hasonló szerződéssel, amelyet országaink a Szovjetunióval kötöttek — erős eszközök a béke érdekében, biztosítékok a nemzeti függetlenség megőrzésére, eszközei a gyors gazdasági fejlődésnek és az egymáshoz való közeledésnek. Ezeket a szerződéseket megelőzték a mélyreható szociális és ökonomiai változások, melyek a háború és annak befejezése után zajlottak le, valamint a Szovjetunió fennállásának 30 éve, az óriási katonai-politikai és gazdasági ereje és példája, amelyet az imperialisták által sanyargatott népeknek mutat.

Az ifjúságunk és szervezeteink lelkesedéssel köszöntik ezeket a szerződéseket és a jövőben — éppúgy, mint mostanáig — minden erejét megfeszítik, hogy a népek közötti együttműködés és barátság még jobban kimélyüljön és megerősödjön. Segíteni fog ifjúságunk abban, hogy népeink és a többi demokratikus államok közötti együttműködés létrejöjjön.

2. A balkáni országok ifjúsága nagyon sajnálja, hogy a görög nép és ifjúság az angol—amerikai beavatkozás és a monarchofasiszta árulás következtében nem tud velünk egyetemben szabadon dolgozni országának építésén. Ifjúságunk csodálattal figyeli a görög nép és ifjúság emberfeletti harcát¹ és tudatában van annak, hogy ez a harc példa arra, hogyan lehet a mai viszonyok között sikeresen fegyverrel a kézben harcolni az imperializmus ellen. Ifjúságunk és szervezetei üdvözlik a demokratikus görög hadsereg sikereit és a görög demokratikus kormány megalakulását Markos tábornok vezetése alatt, valamint görög demokratikus ifjúsági szervezet megalakítását. A mi szervezeteink kötelezik magukat arra, hogy az eddiginél nagyobb mértékben segítjük a hős görög ifjúságot és szervezetét, beleértve ide az anyagi támogatást.[. .]²

4. Az utolsó évben a demokratikus ifjúsági mozgalom ereje országainkban nagymértékben megnövekedett. Lényegesen kiszélesedett és megszilárdult a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség, de a világ demokratikus ifjúsága mozgalmának erősödését állandóan különböző reakciós kísérletekkel akadályozták az imperialista erők, hogy szétzúzzák és megsemmisítsék a világ demokratikus ifjúságának egységét. Ezeket a kísérleteket a reakciós vezetőkön keresztül próbálták véghezvinni. A katolikus és a jobboldali szocialista szervezetekben ilyenek a dán Peer Hekkerup, az ausztriai Strasser és az olasz Matteotti és stb. kihasználva a Világszövetség munkájának egyes gyengeségeit és segítve a Világszövetség vezetőségében helyet foglaló egyének által, megkísérelték, hogy a Világszövetséggel szemben megalakítsák egyes ifjúsági szervezetek blokkját és ezzel szétzúzzák a világ demokratikus ifjúságának egységét. Magyarországon is történt egy ilyen hasonló, de sikertelen kísérlet (Bölcsföldi Andor esete).³

A balkáni országok ifjúsági szervezetei úgy tekintik, hogy helyesek voltak a DIVSZ határozatai, melyekkel kizárták a szövetségből három dán és svéd ifjúsági szervezetet és a Világszövetség egyik titkárát, Svend Peyer-Pedersent. Egyidőben úgy vélik, hogy DIVSZ-nek meg kell erősíteni harcát ellenségei ellen, akik bomlasztói az ifjúsági egységnek és egyidőben harcolni kell a becsületes és demokrata ifjúság és reakciós vezetői elválasztásáért. Ezt sikeresen úgy érthetjük el, ha összekötjük a Világszövetséget a demokratikus áramlatokkal és elemekkel azokban a szervezetekben, ahol a vezetőség a reakciót képviseli. Ebből a célból a Világszövetségnek mindennemű munkáját támogatnunk kell és sokkal hamarabb reagálni az egyes országok ifjúságá-

nak életkérdéseire, mert csak ilyen módon tudja a DIVSZ emelni hatalmát és kiszélesíteni sorait. A Világszövetségnek meg kell erősíteni munkáját, hogy ily módon jobban megvalósuljon az a vonal és azok a feladatok, amelyeket a londoni konferencia és az azt követő Tanácsülések állítottak fel.

Szervezeteink eddig is a Világszövetség erős támaszai voltak minden akciója folyamán — de, tekintve a szervezeteink gazdag tapasztalatait, és a nemzetközi ifjúsági mozgalomban játszott szerepüket és tekintettel arra, hogy a Világszövetség előtt nagyon komoly feladatok állnak, ezután még fokozottabban kell a DIVSZ-et segítenünk, és több kezdeményezést kell mutatnunk. Nekünk, tapasztalataink után ítélve, állandóan javaslatokat kellene adnunk a DIVSZ munkáját illetőleg, és segíteni a DIVSZ sajtójának munkáját, állandó munkatársakat küldve.

Ifjúságunk körében népszerűsíteni fogjuk az eddigieknél még jobban azokat az ifjúságokat, melyek fegyverrel a kezükben harcolnak az imperialisták ellen — Spanyolország, Indonézia, Vietnam és Kína ifjúságát és azoknak minden lehető segítséget nyújtani.

Szervezeteink ugyancsak mindennemű segítséggel támogatni fogják a Trieszti Szabad Terület ifjúságának harcát szabadságáért és jobb életéért.

5. Az utolsó Tanácsüléstől máig minden szervezetünknek nagy sikerei voltak az ifjúság meggyőzése terén és általában soraik kiszélesítésében és szervezeti erősödésükben. Így elsősorban ki kell hangsúlyoznunk az egységet megvalósító bolgár—román és az egység útján haladó magyar ifjúság elmúlt évi sikereit. Az ifjúsági szervezetek tekintélye megnőtt, jelentős tényezőkké váltak, segítségükre népi szervezeteink állandóan számítanak. Különösképpen gazdag sikereket értek el szervezeteink az ifjúság nevelése és az újjáépítésbe való bevonása terén. Továbbmenve ezen az úton, minden oldalról hasznosítva az elért tapasztalatokat, az összes szervezeteink folytatni fogják a harcot az ifjúság egysége megszilárdításáért, soraik szélesítéséért és tevékenysége kiterjesztéséért.

6. A balkáni és Duna-völgyi népek ifjúságának barátsága, testvériessége és együttműködése ma magas fokot ért el, ebben követtük a hős szovjet ifjúság példáját, amely az egész világ ifjúságának példát mutat a barátság és testvériesség kialakításában. Ma a világon a Szovjetuniót kivéve nem létezik olyan ifjúsági szervezeti központ, amely oly szerteágazóan és oly közvetlenül kooperálna, mint ez a mi országainkban történik. A mi szervezeteink ma példát mutatnak más országok ifjúságának a koordináció, a békéért, újjáépítésért és az ifjúság jobb jövőjéért folytatott harc terén. Az elmúlt év tele volt a koordináció megnyilvánulásaival és kapcsolataink fejlesztésével. Legjelentősebb volt a munkásbrigádok széles cseréje, amely jelentősen hozzájárult tapasztalataink kicseréléséhez. A samac-szarajevói vasút Jugoszláviában, a Pernik Volujak-i vasút Bulgáriában és a dures—elbasani vasút Albániában példái voltak ifjúságunk tömeges munkájára és a barátság megteremtésére.

! Az összefogás megállapítja, hogy tekintettel szervezeteink és országaink viszonyainak fejlődésére és ifjúságunk kívánságára, szervezeteinknek a nemzetközi ifjúsági mozgalomban játszott szerepére — megteremtették az összes feltételt ahhoz, hogy a jövőben közreműködésünk ne csak szélesedjen, hanem magasabb fokra is emelkedjen. A közreműködésnek nemcsak hivatalos, hanem erősebb munka és tanácsadó jellegű közreműködésnek kell lennie, sokkal jobban kell szolgálnia mindennemű tapasztalataink kicserélését. Jobban meg kell szervezni szervezeteink munkájáról szóló

anyagok cseréjét. Sokkal több közös találkozót kell szervezniük, melyek közös problémákkal fognak foglalkozni. Emellett különösen fejleszteni kell a központi vezetőségünk és apparátusai állandó kapcsolatait egymás között.

Célszerűnek látszik meghívni a különböző országok sport- és kulturális csoportjait. Kapcsolataink elmélyítése céljából az ülés elhatározta, hogy ez év szeptember elején Szófiában megtartjuk a balkáni országok ifjúságának II. kongresszusát,⁴ amely világosan meg fogja mondani népeinknek és a világnak, hogy mit gondol az ifjúságunk országaink fejlődési útjáról és milyen aktuális feladatokat állít maga elé. Ez a kongresszus egységünk és eddigi eredményeink nagy megnyilvánulása lesz. . .⁵

PI Archivum 274. f. 11. ő. e. – Sokszorosított tájékoztató.

A Balkán Ifjúsági Tanács a délkelet-európai országok ifjúsági szervezeteinek közös tanácskozó szerve volt. 1945-ben Belgrádban alakult. Céljának tekintette, hogy a délkelet-európai ifjúság barátságát és együttműködését elmélyítse és segítségére legyen a tagországok ifjúsági szervezeteinek mozgalmi tapasztalataik kicserélésében és felhasználásában. Részt vett a DIVSZ munkájában, elfogadta annak programját. A Balkán Ifjúsági Tanács második bukaresti ülésén 1946 decemberében felvette tagszervezetei sorába a MIOT-ot. 1948 végén feloszlott.

¹ Görögországban 1946-tól az angol intervenció katonai erők által támogatott burzsoá reakció terrorhadjáratot indított a baloldali, demokratikus erők felszámolására. A brutális terror ellen fegyveres népi ellenállás bontakozott ki, 1949-ig véres polgárháború dúlt az országban.

² A kihagyott harmadik pont a nemzetközi helyzetet elemezte.

³ Bölcshöldi Andor, a SZIM jobboldali főtitkára támogatta a svéd és a dán szocialista ifjúsági szervezetek DIVSZ-ellenes fellépését. A SZIM lapja, a *Fiatalk* 1947. szeptember 30-án közölte minden kommentár nélkül Preben Bengstonnak, a dán szocialista ifjúsági szervezet főtitkárának a DIVSZ-t rágalmozó cikkét. A MIOT bírálta Bölcshöldit, aki felelős volt a cikk közléséért, majd október 22-i ülésén határozatot hozott a MIOT-ból való kizárásáról.

⁴ A balkáni országok ifjúságának II. kongresszusát nem tartották meg.

⁵ A kihagyott pontokban a kongresszussal, a görög ifjúság megsegítésével, a DIVSZ politikai támogatásával kapcsolatos konkrét feladatokat sorolták fel.

127

1948. JANUÁR 17.

Beszámoló a dobogókői parasztfjúsági program ismertetésének helyzetéről

Több mint egy hónapja, hogy a MADISZ, a NISZ, a FISZ és a SZIM, a magyar parasztfjúság demokratikus szervezeteinek vezetői, Dobogókőn kidolgozták a négy szervezet közös parasztfjúsági programját,¹ ezzel megmutatták azt az utat, amely az egész magyar parasztfjúság felemelkedéséhez vezet.

Nem elég azonban, hogy a közös programot csak a parasztfjúsági szervezetek központi vezetői ismerjék. A programnak el kell jutni vidékre is, hogy a benne foglalt politikai, szervezeti, sport, kulturális és szociális célkitűzéseket magukévá tegyék az egész ország parasztfiataljai. A közös programot aláíró 4 szervezet azért minden megyében egynapos konferenciákat tartott az egyes szervezetek megyei vezetőinek

részvételével, ahol megtárgyalták a parasztfjúsági programot és a helyi kérdésekkel kibővítve határozatot hoztak a program elfogadásáról. A megyei vezetők egynapos értekezletei mellett közös, egyhetes konferenciákat rendezett a négy szervezet a parasztfjúsági szervezetek helyi vezetői számára.² Ezeknek a konferenciáknak a tárgya a parasztfjúsági program és a program alapján folytatandó munka volt, amelyet a konferenciákon a négy ifjúsági szervezet előadói ismertettek.

Az értekezletekről beérkezett jelentések és az értekezleteken résztvevő parasztfjak ott készített dolgozatai és munkatervei mutatják, hogy a parasztfjak nagy többsége egyetért a dobogókői programmal és csak az abban foglaltak minél gyorsabb megvalósításában látja a magyar parasztfjúság felemelkedésének útját.

Több helyen voltak ugyan viták a parasztfjúsági program politikai részéről, amely kimondja, hogy a parasztfjúság helye az országon belül a népi demokráciáért harcoló erők mellett, az imperializmus és demokrácia erőinek világméretekben folyó küzdelmében pedig a békéért harcoló Szovjetunió a népi demokráciák és a szabadságukért küzdő népek oldalán van. Akadtak ugyan – akár Dobogókőn –, akik felvetették, nem volna-e helyesebb, ha semlegesek maradnánk, ha nem foglalnánk állást ezekben a kérdésekben. A vita folyamán azonban legnagyobb részben ezek is megértették, hogy a magyar parasztfjúság a saját elemi érdekeit védelmezi, ha a békéért, a népek szabadságáért, az amerikai és az angol imperialisták elnyomó törekvései ellen harcoló erők oldalán foglal állást. Hasonló viták folytak arról a pontról is, mely egyes egyházi tényezők demokráciaellenes tevékenységét ítéli el. Azonban itt is csaknem valamennyi résztvevő belátta, hogy a parasztfjúsági program ezzel nem a vallás ellen foglal állást, hanem csupán azok ellen, akik papi mivoltukat és a szószéket demokrácia elleni agitációra és aknamunkára használják fel.

Ezt az egyhangú állásfoglalást igyekeztek megzavarni egyes helyeken a Független Ifjúságnak még Imre Lajosék idejéből ittmaradt, a parasztfjúsággal semmiféle közösséget nem érző vezetők, akik pfeifferista, fasiszta hangokat ütöttek meg. Törekvésük azonban nem járt sikerrel, mert a parasztfjak, a Független Ifjúság parasztfiataljai is egységesen fordultak szembe velük.

A konferenciákról hazatérő parasztfjak véleményét, szervezeti hovatartozásra való tekintet nélkül – éppen a páli Független Ifjúság tagja, Pödör Miklós fejezte ki leghívebben munkatervében, amikor ezeket írta: „Hazatérve a legerélyesebben, legelszántabban támadásba indulok azok ellen, akik bármilyen formában, bármilyen céllal az ifjúsági együttműködés megbontására törekednek.”

K. T.

IFJÚSÁG, 1948. január 17. – *Határoztak a parasztfjak: Magunkévá tesszük a dobogókői programot.*

¹ Lásd a 122. dokumentumot.

² A megyei parasztfjúsági konferenciákat 1948. január 5–11. között tartották. (*Ifjúság*, 1948. január 31.)

1948. JANUÁR 27.

A MIOT levele Ortutay Gyula miniszterhez ifjúsági filmmozgalom indításáról

Miniszter Úr!

A Magyar Ifjúság Országos Tanácsa az amerikai filmek erkölcsromboló hatása ellen indított akciója eredményeképpen sikerült elérnünk, hogy betiltsák azoknak az amerikai filmszínészeknek filmjeit, akik demokráciaellenes magatartást tanúsítottak.

Ezzel kapcsolatban azonban meg kell állapítanunk azt is, hogy ez csak az első lépés volt az ifjúságnak film útján való helyes nevelése érdekében. Szükségesnek látjuk annak lehetővé tételét, hogy a magyar fiatalok a mozielőadásokon olyan filmeket tekinthessenek meg, melyek tartalmukkal és művészi kidolgozásukkal alkalmasak arra, hogy a magyar fiatalokban a demokrácia eszményeit megerősítsék, a helyes életstílust kialakítsák és az új ifjúsági életforma megteremtését mondanivalójukkal elősegítsék, népünket szerető magyar fiatalokat neveljenek.

Annál is fontosabbnak tartjuk ezt, mert a mai filmek jó része éppen ellenkező tartalmú, s a külvárosi filmszínházak, de még az elsőhetes mozik műsorán is sokszor olyan rémtörténeteket pergetnek, amelyek az ifjúság lelkét megrontják, a könnyű életre való vágyat ébresztik fel bennük és ilyenformán az ifjúság erkölcsére károsan hatnak.

Ennek kiküszöbölésére szükségesnek tartjuk ifjúsági filmmozgalom indítását, melynek célja az lenne, hogy a fiatalok a délutáni órákban, Budapesten és vidéki városok filmszínházaiban olyan filmeket láthassanak, amelyek a tisztultabb erkölcsiséget hirdetik.

A probléma megoldásának lehetőségeire a magyarországi filmvállalatoktól kérünk javaslatokat és szeretnők, ha ezek alapján a Kultuszminisztérium, a Magyar Ifjúság Országos Tanácsa és a hazafias feladatot vállaló filmvállalatok olyan ifjúsági filmmozgalmat indítanának meg, amely a fentebb vázolt célkitűzéseket elősegítené.

Biztosak vagyunk abban, hogy Miniszter Úr ez alkalommal is szíves pártfogásába veszi célkitűzésünket és ennek tudatában kérjük Miniszter Úr szíves támogatását.

Tisztelettel
Nonn György
 főtitkár
 orsz. gy. képv.

UMKL VKM 40 928/1948. – *Eredeti tisztázat.*

A Belügyminisztérium január végén utasítást adott ki az erkölcsromboló amerikai filmek vetítésének betiltásáról. (*Új Szó*, 1948. január 25.)

1948. FEBRUÁR 12—15.

A MADISZ Országos Választmánya VI. ülésének határozata az alakuló egységes parasztfiúsági szervezet támogatásáról, március 15-e megünnepléséről, a DIVSZ-szel való kapcsolat erősítéséről

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Választmánya 1948. február 12—13-án tartotta VI. ülését. Az ülés jelentős állomása volt a magyar ifjúsági mozgalomnak. Megszabta a jövő feladatait a magyar ifjúság felemelése érdekében. A választmányi ülés a következő határozatokat hozta:

1. Az Országos Választmány megvitatta a Szakszervezeti Ifjómunkás és Tanoncmozgalomnak a falusi ifjúsághoz intézett felhívását¹, melyben mint a munkásifjúság egységes szervezete felszólítja a falvak, mezővárosok, tanyák fiataljait, hogy tömörüljenek egy, az egész község ifjúságát átfogó egységes szervezetbe. A MADISZ, mint az ifjúsági egység gondolatának élharcosa, örömmel üdvözlöi a SZIT javaslatát s minden erejét latbaveti, hogy az egységes falusi ifjúsági szervezet a legrövidebb időn belül létrejöjjön az ország minden mezővárosában, falujában és tanyáján.

Az egységes falusi ifjúsági szervezet, a munkásifjúság, az egyetemi ifjúság, a középiskolás ifjúság, valamint a serdülő ifjúság egységes mozgalmával együtt az eddiginél sokkal nagyobb mértékben mozgósíthatja a magyar ifjúságot az előttük álló feladatok elvégzésére, a termelés növelésére, az építő munkára. E szervezetek összefogásával kialakítandó magyar ifjúsági egység alkalmas lesz népi köztársaságunk feladatait vállaló, népüket szerető, szorgalmas, áldozatkész, művelt, szakképzett és erkölcsös fiatalok százezreinek nevelésére.

2. Az Országos Választmány utasítja szervezeteit és minden egyes tagját, hassanak oda, hogy a magyar ifjúság az egység jegyében ünnepelje meg az első március 15-ének századik évfordulóját.

3. Az Országos Választmány meleg üdvözlét küldi a MIOT-ban tömörült demokratikus ifjúsági szervezeteknek abból az alkalomból, hogy egyhangúlag csatlakoztak a SZIT felhívásához. A MADISZ a MIOT-ban tömörült szervezetekkel együtt fog küzdeni azok ellen, akik a magyar ifjúság egységét, a magyar ifjúság felemelkedését akadályozzák. Az ifjúsági egység útja a népi demokrácia útja. Hazánk demokratikus fejlődését akadályozzák azok, akik a magyar ifjúság egységével szembeszegődnek. A szabadságharc századik évfordulóján a magyar ifjúság döntő feladata az ifjúsági egység megvalósítása. A MADISZ Országos Választmánya erre hívja fel a magyar demokrácia őszinte híveit, az ifjúság igaz barátait és minden öntudatos magyar fiatait.

4. Az Országos Választmány örömmel üdvözlöi a Magyar Kommunista Pártot és annak vezérét, Rákosi Mátyást, aki január 10-én tartott programadó beszédében napirendre tűzte a magyar közoktatás demokratizálását.² A MADISZ minden erejével azon lesz, hogy e cél valóráváltásával megszünjön az ellentét, ami eddig fennállott a múlt rendszer szellemében működő iskolák és a népi demokráciát szolgáló ifjúsági szervezetek között.

Az Országos Választmány felháborodással ítéli el a reakciós egyházi körök azon kísérleteit, melyek a szabadságharc hagyományával és a demokrácia eszményeivel akarják szembeállítani a magyar ifjúságot. A MADISZ Országos Választmánya érelyes intézkedést követel az ifjúságot félrevezető, demokráciaellenes aknamunka megakadályozására.

5. Az Országos Választmány együttérzéssel tekint a görög ifjúság nagyszerű szabadságharcára. A MADISZ szervezetei és tagjai lelkesedéssel vesznek részt a „Segítséget a Görög Népeknek” mozgalomban.

6. Az Országos Választmány testvéri üdvözetét küldi az amerikai imperializmus ügynökei és az egységbontó jobboldali szociáldemokraták ellen következetesen harcoló Demokratikus Ifjúsági Világszövetségnek, meleg szeretettel üdvözli a Szovjetunió ifjúságát és a délkelet-európai országok fiataljait, akikkel a jövőben még szorosabbá akarja kiépíteni kapcsolatait.

7. Az Országos Választmány lelkesedve fogadja el a MADISZ Vezetősége által előkészített tavaszi munkatervet, melynek célja fokozni a fiatalok bevonását a termelőmunkába, megszervezni a fiatalok ezreinek és tízezreinek nevelését, új lendületet vinni az ifjúság kulturális munkájába és az ifjúság százezreit bevonni a tavaszi tömegsport megindításába.

Ezt a munkát a MADISZ együtt kívánja végezni a többi ifjúsági szervezetbe tömörült vagy eddig még szervezetlen ifjúsággal, hogy a közös munkával teremtsen meg a falusi ifjúság, majd az egész magyar ifjúság egységét, népünk és ifjaink felemelésére.

1848 szellemében a jobb magyar jövőért!

EGYSÉG!

Budapest, 1948. február 13.

A MADISZ Országos Választmánya

MADISZ VEZETŐ, 1948. február – március. – A MADISZ Országos Választmánya.

Az Országos Választmány VI. ülését 1948. február 12–15-e között tartották a fővárosban. Az első napon Karácsony Sándor, a MADISZ elnökének megnyitója után Nonn György főtitkár tartotta meg politikai beszámolóját. Áttekintést adott a MADISZ és a MIOT felszabadulás óta végzett tevékenységéről: „Sikereink voltak, komoly sikereink, mert az ifjúság többsége az ifjúsági egységet elfogadja. Ez lehetőség arra, hogy az ifjúság rátérjen a helyes útra, az ifjúsági egység útjára.” Ezután részletesen elemezte az egység megvalósításának politikai és szervezési feladatait. Másnap Béres Tibor, a MADISZ titkára ismertette a tavaszi munkatervet. Sok hozzászólás hangzott el mindkét napirendhez. A harmadik és negyedik napon a választmány tagjai csoportonként vitatták meg a MADISZ politikai, szervezési, kulturális és sportvonatkozású akcióterveit. (Jegyzőkönyv az Országos Választmány VI. üléséről. PI Archívum 286. f. 32. ő. e.)

¹ A Szakszervezeti Ifjúsági Tanács 1948. február 4-i ülésén fogadták el a munkásifjúság felhívását a magyar falvak fiataljaihoz az egységes parasztifjúsági szervezet létrehozásáról. (PI Archívum 285. f. 38. ő. e.)

² Az MKP országos funkcionárius-értekezletén – 1948. január 10–11. – Rákosi Mátyás, az MKP főtitkára tartott referátumot. Ezen az értekezleten az MKP új jelszót adott ki: „Tied az ország, magadnak építed!”, és ezzel azt a gyökeres változást igyekezett megértetni, amely a munkásosztály hatalmának megteremtésével következett be. (*Pártmunka*, 1948. január.)

Az MKP Politikai Bizottságának határozata az egységes ifjúsági tömegszervezet megalakításáról

I.

Az ifjúsági fronton kialakultak az egységes szervezetek: a SZIT, a MEFESZ, a Magyar Diákok Nemzeti Szövetsége, úttörőmozgalom. Ezekben a szervezetekben pártunk befolyása döntően érvényesül, a legfontosabb pozíciókat kommunisták töltik be. A vezetésben résztvevő pártonkívüliek és más pártbeliek irányításunk alatt állnak.

Építjük a legnagyobb egységsszervezetet, a parasztifjúság egységes szervezetét, a MADISZ, a Független Ifjúság, a Népi Ifjúsági Szövetség és a Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom közös parasztifjúsági programot dolgoztak ki, központilag a MIOT keretében és megyei közös panaszirodákat létesítettek. Ezek a bizottságok szervezik és irányítják a falusi ifjúság kulturális, sport- és egyéb akcióit. Az egységes parasztifjúsági szervezet létrehozását a koalíciós pártok politikai vezetői magukévá tették, igyekeznek végleges formákba önteni, ami nem ütközik komoly akadályokba.

A következő hetekben döntő feladatunk a parasztifjúsági egység megalakítása és a már működő egységsszervezetek megerősítése. De már most időszerűnek tartjuk az egységes, demokratikus magyar ifjúsági szervezet megalakításának felvetését. Az átfogó demokratikus ifjúsági keret neve: Magyar Ifjúság Nemzeti Szövetsége.¹ Az új keret kollektív tagjaivá lesznek az egységsszervezetek, ezeken kívül a KIE, a cserkészek leigazolt csapatai. A koalíciós pártok ifjúsági szervezetei megszűnnek. A megvalósítás menetrendje:

1. Megjelent a SZIT felhívása a parasztifjúsághoz egységes szervezetük megalakítása érdekében. A SZIT felhívását a MIOT-ban tömörült szervezetek képviselik, tehát a koalíciós pártok ifjúsági vezetői is magukévá tették és azt terjesztik a falusi ifjúság soraiban.

2. Szervezés alatt a SZIT felhívásának visszhangja. A falvak százaitól várjuk a SZIT felhívására a helyeslő megnyilatkozásokat. Ezeknek megfelelő sajtót szervezünk és ezek felhasználásával szorítunk vissza minden ellenzéki jobboldali akadályt.

3. A Szociáldemokrata Párt kongresszusa és a március 15-i ünnepek közötti napok egyikén széles körű ankétot rendezünk Budapesten kormánytényezők, pedagógusok, ifjúsági politikusok stb. bevonásával a parasztifjúsági egységsszervezet problémáiról.² Az ankét az ifjúsági egység megeremtése mellett határoz.

4. Március 16-án a vidéki és budapesti ifjak nagy kongresszusa, amely már az egységsszervezetek közös kongresszusa is, megbízza a MIOT-ot: dolgozza ki a Magyar Ifjúság Nemzeti Szövetsége alapszabályait, működési terveit. Március 16-a után a MIOT irányítja már az összes demokratikus ifjúsági szervezetek munkáját: a sportakciókat, kultúrakciókat stb.

5. Fentiekkel párhuzamosan és időben állandóan folyik az alsómunka. Megindultak a közös sport- és kultúrversenyek, március 15. közös előkészítése.

6. Épülnek pártszervezeteink mellett ifjúsági pártbizottságaink.

Az egységes ifjúsági szervezetben lent és fent biztosítjuk pártunk hegemoniáját. [...]³

PI Archívum 274. f. 3/132. ó. e. – Eredeti tisztázat.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 474–475. old.

Az MKP Politikai Bizottsága 1948. január 15-i ülésén olyan elvi határozatot hozott, hogy időszerűnek tartja az egységes nő- és ifjúsági tömegszervezet megalakítását. A megvalósításra vonatkozó javaslatok kidolgozására bizottságot küldött ki. A Politikai Bizottság a február 19-i ülésén tárgyalta a bizottság írásbeli előterjesztését. Szirmai István szóbeli beszámolója és a rövid vita után a Politikai Bizottság jóváhagyta az előterjesztést.

¹ Az MKP Ifjúsági Bizottsága 1948. március 19-i ülésén olyan határozat született, hogy az ifjúsági tömegszervezet elnevezése Magyar Ifjúság Népi Szövetsége legyen. (PI Archívum 274. f. 18/4. ó. e.)

² Lásd a 133. és 134. dokumentumokat.

³ A határozat további két fejezetét elhagytuk: II. A nőmozgalom helyzete és egysége. III. Az egységes sportszervezet és sportpolitika létrehozása.

131

1948. MÁRCIUS

Beszámoló az első országos ifjúsági kulturális versenyről

A nagy 48-as kultúrverseny három részből áll. Ének- és zeneversenyből, népitánc- és játékversenyből és színjátszó-szavalóversenyből. Minden benevező csoport először saját települése határain belül mutatja meg tudását. Így az országnak szinte minden községében, városában lezajlik egy gondosan összeállított kultúrest.

Ezután kerül sor a négyszáz körzeti versenyre. A körzeti versenyek bíráló bizottságai komoly igényekkel lépnek fel. Tekintettel vannak az előadás módjára, a választott műsorszámra, a csoport helyzetére stb. Az itt kiváltak vehetnek részt később a 28 megyei versenyen. Itt a kultúrmegnyilvánulások elsősorban megyei jelentőségűek, mert azt döntenek el: melyik csoport juthat el a területi versenyre. Az országot a kultúrverseny rendezőse nyolc részre osztotta fel, ilyen módon tartják meg a területi versenyeket több vármegye részvételével. Az itt kitűntek jutnak el végül az országos versenyre, s ilyen módon válik el végül, hogy melyek az ország legjobb kultúr csoportjai.¹

A versenyeken mindenfajta csoport részt vesz. Iskolák és népi kollégiumok, pártok és egyházi jellegű egyesületek, önálló kultúr csoportok fiataljai mérik össze erejüket.

A 48-as kultúrverseny tömegmozgató erejére jellemzőek például Veszprém vármegye adatai. Ez a megye régen a hatalmas egyházi birtokok, teljhatalmú bérlők birodalma volt. A felszabadulás nyomán mindenütt megindult az egészséges kultúrélet. A megyében hatvan község nevezett be, s ezek odahaza mind bemutatták tudásukat. Ezután került sor a tizenkét körzeti döntőre, melyeket ugyancsak nagy nézőközönség nézett végig. Az itt kitűntek mentek Veszprémbe, hogy ott összemérjék tudásukat. Így rövid idő alatt egyetlen vármegyében 1500 fiatal lány és fiú lépett dobogóra és 10 600 néző ütötte tapsra tenyerét.

Az eddig befutott jelentések szerint az ének-, zene- és néptánc- és játékversenyen az egész ország területén körülbelül negyvenezeren vettek részt, műsorukat átlag kétszáz ezer ember nézte végig. Nem futottak be még a színjátszóverseny pontos adatai, de itt az eddiginél is fokozottabb érdeklődésre lehet számítani.

A versenyen szereplő műsorszámok összképe népünk meglepő kulturális érettségére utal. A zeneversenyben a nevezők 51,5 százaléka népdallal, 21,6 százaléka klasszikussal, 15 százaléka slágernótával, 11,9 százaléka műdallal indult. A táncversenyben 84 százalékos néptáncot, 11,5 százalékos mütáncot, 4,5 százalékos klasszikus táncot választott. (Az 1948. február 1-ig előadott művek adatai.)

A színjátszó- és szavalóverseny nevezési lapjai is biztató adatokkal szolgálnak. A színpad szerzői közül legkedveltebb Darvas József, Maxim Gorkij, Gogol, Gerhard Hauptmann, Molière, Móricz Zsigmond, Shakespeare, G. B. Shaw, Konsztantyin Szimonov és Zilahy Lajos. A szavalók a következőképpen tűzték műsorukra a magyar költőket:

Petőfi	31,7 százalékos
Ady	19,3 százalékos
népköltemény, népballada	11,8 százalékos
József Attila	10,6 százalékos
saját vers, helyi versíró	10,3 százalékos
más költők, ismeretlen	8,9 százalékos
Arany	7,4 százalékos

Ebből kitűnik, hogy a színjátszók és szavalók is igen jól választották meg műsorukat.

IV

A nagy 48-as kultúrversenynek igen komoly jelentősége van. Ez Magyarországon az ifjúság első hatalmas öntevékeny kulturális megmozdulása. Irányítói szinte kivétel nélkül fiatalok. A rendezők legnagyobb részét a helyi 48-as ifjúsági bizottságok vezetői adják. A szakértő tanácsadás a helyi szabadművelődési felügyelők feladata. Ennek a feladatnak igen jól megfelelnek, amit a kultúrversenyek sima lefolyása és színvonala is tanúsít. A szabadművelődési felügyelők szakértelme és a fiatalok szervezőereje és tudása együtt olyan eredményt tudott felmutatni, mint amilyenekkel kultúrmozgalom Magyarországon eddig még nem büszkélkedhetett.

A másik komoly jelentőségű tény az, hogy az ének-, zene- tánc- és népi játékversenyen negyvenezer résztvevő indult. Számításunk szerint ez a szám a színjátszókkal együtt legalább hatvanötezerre emelkedik. Tekintetbe véve azt, hogy akik a dobogón mozognak, jó ízlésű és igényes közönséggé lesznek, ha nem is válnak egytől-egyet művészekké, a verseny fordulópontot jelent a magyar közízlés fejlődésében. Nyilvánvaló, hogy hatvanötezer ember komoly munkája nyomot hagy a magyar kultúrelésben és megakadályozza az ízléstelen, giccses „kulturtermékek” további terjedését.

Nem lebecsülhető a nézők száma sem. Eddig – mint már említettük – az ének-, zene-, tánc- és népi játékversenyekeket körülbelül kétszáz ezer ember nézte végig.

Számításunk szerint a színjátszóversenyek és a még le nem zajlott országos döntők után ez a szám duplájára, négyszázezerre emelkedik. Ez a „négyszázezer” fő különösen jelentős, mert jórészt olyan kétkezi dolgozókból áll, akik eddig egyáltalán nem, vagy csak igen kis mértékben jutottak a kultúra megnyilvánulásaihoz.

Négyszázezer néző, hetvenötezer résztvevő, s ha ehhez hozzászámítjuk mindazokat, akik a versenyek előkészítésében részt vettek tevőlegesen is, ötszázezer ember. Népünk jó része, fiataljaink többsége vesz részt Bartók, Petőfi, Móricz Zsigmond felidezésében. Ez olyan kulturális tett, amelyhez fogható az általános iskolakötelezettség vagy a népi kollégiumok rendszerének bevezetése óta nem volt Magyarországon.

Eredményeket ért el a 48-as kultúrverseny a magyarországi nemzetiségekkel való kapcsolat kiépítése terén is. Példa erre a Baranya vármegyei népi táncverseny, amelyen a legjobb csoportok között a mohácsiaké szerepelt. Ez a tánc csoport magyar és délszláv fiatalokat foglal magába, s ezek együttesen adják elő népeik táncát, énekeit. Ugyancsak részt vett a kultúrversenyen a szlovákokomlósiak nagyszerű csoportja is, de jelentkezik a magyarországi románság is; a teljes megbékélés és demokratikus együttthaladás jelei ezek.

Nem feledkeztek meg a nevezők a klasszikusokról sem. Külön érdekessége a versenynek, hogy például Kaposvár szimfonikus zenekara Beethoven III. szimfóniáját adta elő, vagy akárhány kisközségből, tanyáról jött olyan szereplő, aki Csajkovszkij, Chopin, Schumann műveivel nevezett. A műsorra tűzött zeneszámok és színdarabok egy nagyon helyes irányú kultúrelvet kibontakozását, erősödését mutatják. Megszűnőben van a polgárság privilégiuma a klasszikum színvonalára vonatkozólag, de egyidejűleg a tiszta népdal is előtűnik, s eképp egy roppant sokrétű, szintetikus és progresszív kultúra alakul ki. Ennek nyit utat a nagy 48-as kultúrverseny.

Van a versenyeknek még egy hatalmas eredménye. Az, hogy a nép tömegeiben szunynyadó tehetséget felkelti és aktivizálja. Országszerte rengeteg ember van — elsősorban a fiatalok között —, akinek megvan a lehetősége arra, hogy átlagon felülit nyújtson, de nincsen lehetősége a továbbfejlődésre. Ezek számára tár kaput a 48-as kultúrverseny: egy tehetség sem vész el, s a valóban kitűnők a népi kollégiumok egyikében kapnak helyet és lehetőséget a továbbtanulásra. Újfajta értelmiség, művésztszadalom alakul ki ilyenformán. Ez az új arcú művésznemzedék összenőtt népével, nem arisztokratikus, hanem Magyarország gazdag népi kultúrájának útján elindulva, de az európaiság, a klasszicizmus, a polgári művészet legjavát is magáévé téve, egy újfajta népi-humanista művészetet teremt.

Végül külön pozitívumként kell említeni, hogy ezt a hatalmas megmozdulást az ifjúság rendezte. S ezzel egészen újfajta módon mutatkozik meg a magyar ifjúság. Lemállik róla az a tenger maszlag, amelyet az elmúlt rendszer iskolái, levanteoktatói és más hatalmasságai a fejébe tömtek. És előtűnik ereje, optimizmusa, hagyománytisztelete és önfeláldozása. Mert ilyen hatalmas mozgalom megszervezéséhez egészen komoly erőt kellett kifejteni. Törhetetlen hittel a jövőben, s ismerve a múltat, a 48-as hagyományokat, amelyek erőt adnak a mai munkához is. A magyar ifjúság gyógyul, jó részében már teljesen munkaképes és erős, haladó demokrata. Idő kérdése csak, hogy a kisebbik, jelentéktlenebbik rész is azzá legyen.

A nagy 48-as kultúrverseny tömegmozgató, kultúramegmunkáló hatása igen jelentős. Természetes azonban, hogy — elsősorban helyi viszonylatban — megvannak a maga hibái is, vannak még községek, ahol a tunyaság és részvégtlenség megfojtotta a zsenge kezdeményezést. Vannak még elszórt települések, amelyek klérusa — nagy ország-részek papságával ellentétben — mereven elzárkózik a 48-as kultúrversenyek megsegitése elől. Vannak bíráló bizottságok, amelyek talán helytelen szempontok szerint dolgoznak, s bizonyára nem mindig az arra leginkább rászolgálókat juttatják a továbbfejlődés lehetőségéhez. Nem célunk, hogy az ilyen vagy ehhez hasonló hibákat leplezzük. De ezek a zavarok csak helyi jellegűek, kivizsgálásuk után kivétel nélkül megvan a mód arra, hogy tévedéseiket helyreigazítsák. De a helyesen értelmezett centralizmus, amellyel a Magyar Művelődési Szövetség a versenyek rendjét megteremtette és amely rugalmasan tág teret ad a helyi kezdeményezéseknek, a minimumra csökkenti a hibák számát. S aztán az ilyen gyermekcipőiben járó mozgalom nem is lehet meg hibák nélkül, hiszen a folytonos tökéletesítés nyomán válik egyre megfelelőbbé.

Az ország mozog, fejlődik, ifjúsága érik és egyre nagyobb teljesítményeket tud felmutatni. A 48-as kultúrversenyek egy új arcú ország kialakulására vetnek fényt. Ez az ország a fejlett és belterjes mezőgazdaságé, a tervszerű iparé és nem utolsósorban a gazdag és széles elterjedt kultúráé.

Ezt az országot építi lendülettel, kitartással és önfeláldozással az ifjúság, fákkal ülteti be tereit, s a gazdag kultúra magvaival szórja be szántóit. A magok nemsokára kicsiráznak, s az ifjúság önmagának arat majd a gazdag termőföldeken. A 48-as kultúrverseny ennek a munkának igen jelentős mozzanata. Megvalósítja és továbbfejleszti a 48-as márciusi ifjak eszméit, kiterelbéli, folytatja mozgalmukat.

1848 nagyszerű hagyományai nyomán így nő naggyá rövid idő alatt egy gazdag kultúra a dolgozó, haladó magyar ifjúság munkája nyomán.

Negyvennyolctól negyvennyolcig. A magyar ifjúság könyve. 1948. A MINSZ kiadása. 239–243. old.

¹ A helyi, megyei és a fővárosi kulturális versenyeket 1947 őszén és telén, 1948 elején bonyolították le, a területi és az országos döntőket ismeretlen okokból nem tartották meg.

132

1948. MÁRCIUS 1.

Az MKP és az SZDP Ifjúsági Bizottsága együttes ülésének határozata az ifjúsági egység megvalósításáról

A Magyar Kommunista Párt Ifjúsági Bizottsága és a Szociáldemokrata Párt Ifjúsági Bizottsága 1948. márc. 1-én tartott együttes üléséről örömmel üdvözli a Magyar Kommunista Pártot és a Szociáldemokrata Párt harcos baloldalát. A két munkáspárt ifjúsága a munkásegység és a magyar népi demokrácia megszilárdulását szem előtt

tartva, minden erejével támogatni kívánja az öntudatos dolgozók közös harcát a Szociáldemokrata Párt jobboldala ellen, annak teljes megsemmisítéséig.

Hazánk a népi demokrácia megszilárdulásával rálépett a szocializmus felé vezető útra. E döntő jelentőségű történelmi feladat megköveteli tőlünk, hogy a munkásosztály szétforgácsolt erejét egyesítsük. Ezért időszerűnek tartjuk az egységes munkáspárt megvalósítását és mindent megteszünk a munkásosztály ideológiai és szervezeti egysége, az egységes munkáspárt gyors megeremtése érdekében.

A népi demokrácia megerősítése, az országépítő hároméves terv megvalósítása: az egyházi lepelbe burkolt reakció elleni harc megköveteli tőlünk, demokratikus fiataloktól, hogy egyesítsük az egész demokratikus magyar ifjúságot, hogy megvalósítsuk a magyar ifjúság egységét. Ebben a munkába mi, marxista fiatalok, elől akarunk járni.

Ennek érdekében:

1. Március hónapban megeremtjük a falusi ifjúság egységes szervezetét.¹ Az egységes szervezetet kiépítjük az ország minden helységében és abban minden fiatal falusi párttagunkat beküldjük.
2. Az ország összes üzemében és mindenhol, ahol munkásfiatalok élnek és dolgoznak, megszervezzük a munkásifjúság egységes szervezetét, a SZIT-et. A SZIT-ben a tudományos szocializmus, a marxizmus – leninizmus szellemében neveljük a fiatalokat a munkásosztály öntudatos tagjaivá, az egységes munkáspárt következetes harcosaivá.
3. Az otthon nélküli tanoncifjúság érdekében új tanoncotthonokat szervezünk a Tanonc és Ifjúmunkás Otthonok Szövetségének (TIOSZ) keretében. Rajta leszünk, hogy a TIOSZ legyen a demokratikus állam hivatalos, egységes, az összes tanoncotthonokat összefogó szerve. Reméljük, hogy a tanoncotthonainkat szabotáló Bán Antal eltávolítása után megeremthetjük a magyar tanoncifjúság e nagy nevelő intézményét.²
4. Az úttörőmozgalmat a magyar serdülő ifjúság egységes mozgalmává fejlesztjük és azt kiterjesztjük az ország minden részére. Közös erővel arra törekszünk, hogy a magyar cserkészmozgalomból eltávolítsuk a múlt rendszer híveit, hogy e mozgalom is teljes erővel vehessen részt a népi demokratikus szellemű ifjúság nevelésében.
5. A diákifjúság egységes szervezetét a Magyar Diákok Nemzeti Szövetségét a többi demokratikus ifjúsági szervezettel együttműködve építjük ki. Minden segítséget megadunk e szövetségnek, hogy a magyar diákokat népi demokráciánk szellemében nevelje.
6. Minden vonalon megvalósítjuk a demokratikus egyetemi hallgatók és diákok egységét. Megtisztítjuk a DOKOSZ-t a jobboldali elemektől. Arra törekszünk, hogy a MAKE-ből is távolítsák el népi demokráciánk ellenségeit. Rajta leszünk, hogy a NÉKOSZ, a MAKE és a DOKOSZ egy egységes kollégiumi mozgalomba olvadjon össze, amely biztos támasza lesz a jobboldaltól megtisztított MEFESZ-nek és a Magyar Diákok Nemzeti Szövetségének.³
7. A demokrácia továbbfejlődése és a magyar ifjúságra váró nagy feladatok megkövetelik, hogy létrehozzuk az egész magyar ifjúság szervezeti egységét. Ezért a többi demokratikus ifjúsági szervezettel szorosan együttműködve megeremtjük a Magyar

Ifjúság Nemzeti Szövetségét.⁴ Az egységes ifjúsági szervezetet a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front szilárd ifjúsági támaszává tesszük.

8. Az egységes munkáspárt megeremtése megköveteli tőlünk, hogy már most eltüntessük az ideológiai különbségeket és a pártjainkban lévő fiatalokat a marxizmus – leninizmus tanaira, egységes szellemben neveljük. Ezért elhatároztuk, hogy ezentúl közös iskolákat, közös tanfolyamokat, közös szemináriumokat tartunk és egyesítjük egész nevelési és agitációs munkánkat.

A fenti határozatok megvalósításával akarjuk előrevinni a népi demokrácia ügyét, az egységes munkáspárt megeremtését. Ezzel akarjuk meggyorsítani hazánk szocialista fejlődését.

Éljen az egységes munkáspárt.

Éljen az ifjúsági egység.

A Magyar Kommunista Párt
Ifjúsági Bizottsága

A Szociáldemokrata Párt
Ifjúsági Bizottsága

Hollós Ervin
Nonn György

Péteri István
Dobó József

PI Archívum 274. f. 18/13. ő. e. – Eredeti tisztázata, saját kezű aláírásokkal.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 476–478. old.

Az együttes ülésen részt vettek: Dénes István, Gyenes Antal, Hollós Ervin, Kelen Béla, Nonn György, Szalai Béla, Szendrő Sándor, Réti Ervin, Várhegyi György, az MKP Ifjúsági Bizottsága tagjai és Bodonyi Pál, Dobó József, Koblencz István, Péteri István, Rác Tamás, Schultheisz Sándor, az SZDP Ifjúsági Bizottság tagjai. Az ülésen Hollós Ervin és Péteri István tartottak referátumot. Mindketten örömmel üdvözölték a két munkáspárt egyesülésének előkészítését, az egységes ifjúsági tömegszervezet létrehozását. A felszólaló ifjúsági vezetők elfogadták a közös határozatot, és szervezeteik nevében ígéretet tettek, hogy mindent megtesznek annak végrehajtása érdekében.

A határozat azonos szöveggel megjelent a két munkáspárt napilapjaiban és az ifjúsági lapokban.

¹ Az EPOSZ kongresszusát 1948. március 16-án tartották, Budapesten, a Sportcsarnokban, 2000 küldött részvételével. (Egységbe ifjúság!... 487–490. old.)

² Az SZDP jobboldalához csatlakozó Bán Antal 1948. februárban lemondott iparügyi miniszteri tisztéről és az SZDP-ben betöltött funkciójáról.

³ 1948. március 9-én a NÉKOSZ, a MAKE és a DOKOSZ képviselői egységokmányt írtak alá, amely kimondta, hogy „... a mai nappal megalkotjuk a Népi Kollégiumok Országos Szövetségében a népi kollégiumok egységét”. (*Valóság*, 1948. április.)

⁴ Lásd e kötet 318. oldalát.

133

1948. MÁRCIUS 3.

Pártok és ifjúsági szervezetek vezetőinek állásfoglalásai

Nagy jelentőségű esemény színhelye volt szerdán a Fórum Club. A magyar közélet, a demokratikus pártok, az ifjúsági szervezetek vezetői, sokszáz munkás, paraszt és értelmiségi ifjú jelenlétében, ankétra gyűltek össze, hogy megbeszéljék a magyar ifjúság problémáit és állást foglaljanak a falusi ifjúság egységes szervezetének kérdésében. Az ankét résztvevői — élükön Tildy Zoltán köztársasági elnökkel, Rákosi Mátyás miniszterelnök-helyettessel, Dobi Istvánnal, a Kisgazdapárt elnökével, Veres Péterrel, a Parasztpárt elnökével és Ortutay Gyula kultuszminiszterrel — a legnagyobb lelkesedéssel foglaltak állást a falusi ifjúság egysége mellett. De a felszólalók fejtegetéseiből, túl a falusi ifjúság egységének megteremtésén, közeli feladatként bontakozott ki az egész magyar ifjúság egységének a perspektívája, amelynek elérésével a magyar ifjúság végre elfoglalhatja az őt megillető helyet az új, boldog népi demokráciában.

Nonn György, a MIOT főtitkárának megnyitó szavai után Gosztonyi János képviselő, a MIOT parasztirodájának titkára ismertette azt a munkát, amelyet a falusi demokratikus ifjúsági szervezetek az egyre szorosabb együttműködés érdekében végeztek, s amely munka nyomán legközelebbi feladatként napirendre kerülhetett a falusi ifjúság egységének megteremtése.

Hatalmas tapsorkán kíséretében emelkedett szólásra Tildy Zoltán, a Magyar Köztársaság elnöke.

— Az elmúlt három esztendő alatt, mint a nagypolitikában, úgy az ifjúság között is lemaradtak azok az erők, amelyek a reakció céljainak szolgálatában az ifjúság egységét akadályozták. Az ifjúság haladó erői pedig közben erősödtek, alkottak és építettek. Az idő megérlelte az ifjúsági egység megteremtésének lehetőségét. Ifjúságunk munkára kész és tiszta szándékú. Felismerte a nagy célok azonosságát és tudatára ébredt annak, hogy ezeket csak az erők összefogásával lehet megteremteni. Nagy örömmel fogadtam a már egységes munkásifjúság felhívását a magyar falvak fiataljai felé.

Bízom abban, hogy a falu fiataljai megértik ezt a hívó szót és összefognak egy azonos célú, egységes táborra.

Ha ez bekövetkezik, és remélem, rövidesen bekövetkezik, nincs már akadálya annak, hogy az egész magyar ifjúság egyetlen hatalmas táborba tömörüljön. Az ifjúsági egység megteremtése és mindaz a jó, amely ebből származik, a mai márciusi fiatalság legnagyobb történelmi jelentőségű cselekedete — mondotta Tildy Zoltán, a Magyar Köztársaság elnöke. . . ¹

Dobi István, a Független Kisgazdapárt elnöke hozzászólásában kifejtette, hogy az elmúlt három év alatt a pártkeretektől szétszaggatott ifjúság jelentős része vált a reakció áldozatává.

— Ezért üdvözlöm nagy örömmel magam és pártom nevében azt a harcos fiatal gár-

dát, amely a falusi ifjúság egységének létrehozásáért harcol. Mi, akik a Kisgazdapártban kezdettől fogva a demokratikus erők mellett, a pártba furakodott jobboldali és fasiszta csoportok ellen harcoltunk, már kezdetkor sem tartottuk helyesnek az ifjúság sok táborra való szakadását.

Az ifjúsági egységet meg kell teremteni, mert ez a demokrácia és ifjúságunk érdeke.

Biztosra veszem, hogy ezzel a magyar ifjúság történelmének egyik legnagyobb korszaka veszi kezdetét. Éppen ezért felhívom pártom vezetőit, tagjait: szívvel-lélekkel csatlakozzanak az ifjúsági egység gondolatához, amelyet a demokrácia szempontjából életbevágóan fontosnak tartok és feltétlenül helyeslek.

Veres Péter, a Nemzeti Parasztpárt elnöke emelkedett ezután szólásra. Fölvetette a kérdést: megvannak-e a parasztifjúság egységének társadalmi alapjai?

— Igenis megvannak — mondotta. — Az új Magyarország parasztsága döntő többségében dolgozó parasztság, amelynek azonosak érdekei és feladatai. Még inkább áll ez a parasztifjúságra. Most csak az szükséges, hogy szívósan, kitartóan, hozzáértéssel dolgozzatok. Ne elégedjete meg azzal, ha egy faluban 20—50 fiatal csatlakozik az egységes szervezethez.

A közömbös, vagy a reakciós befolyás alatt álló parasztifjúsági tömegeket is meg kell nyerni.

Biztos vagyok benne, hogy munkátokat igazi siker koronázza.

A kormányférfiak sorában végül Ortutay Gyula kultuszminiszter szólalt fel.

— Az ifjúság egysége az a feladat, amelyre törekednie kell ifjúságunknak — mondotta. — A kultuszminisztérium eddig is megadott, ezután is minden támogatást megad az ifjúság egységes szervezeteinek. Az egység felé vezető úton különös fontossággal bír a parasztifjúság egységének megteremtése, amellyel a magyar falusi ifjúság beáll a magyar demokrácia táborába, egységesen rálép a szellemi és gazdasági, kulturális és szociális felemelkedés útjára, egységesen biztosítja a demokráciában saját maga előbbrejutását. Ezzel a cselekedetével lesz a magyar parasztifjúság a márciusi ifjúság, Petőfi, Táncsics és Kossuth méltó ifjúsága.

Ezután a már működő ifjúsági egységszervezetek vezetői szólottak az értekezlethez. Dénes István az egységes munkásifjúság nagy szervezete, a SZIT, Szalai Béla a MEFESZ, Kerek Gábor képviselő pedig a Magyar Diákok Nemzeti Szövetsége üdvözlétét tolmácsolta az egységes szervezetbe tömörülő parasztifjúság felé. Elmondták azokat az eredményeket, amelyeket egységes szervezetükben ifjúságunknak kivívtak.

Végül a négy falusi ifjúsági szervezet vezetői szólaltak fel.

Hollós Ervin, a Kommunista Párt ifjúsági titkára, a MADISZ főtitkárhelyettese hangoztatta, hogy rövidesen meg kell alakítani a népi kollégiumi mozgalom és a serdülő ifjúság egységét is, majd az egyes ifjúsági rétegek egységes szervezeteinek összefogásából a Magyar Ifjúság Nemzeti Szövetségét, a magyar ifjúság átfogó, hatalmas szervezetét.

Tóth János a Független Ifjúság, Dobó József a Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom, Borsos Sándor a Népi Ifjúsági Szövetség nevében üdvözölték az egységes parasztifjúsági szervezetet és valamennyien hitet tettek a magyar ifjúság egysége mellett.

IFJÚSÁG, 1948. március 6. — *A magyar ifjúság egysége a megvalósulás útján.*

¹ Rákosi Mátyás felszólalásának ismertetését itt elhagytuk, mert a következőkben teljes szövegében közöljük.

Rákosi Mátyásnak, az MKP főtitkárának felszólalása az anketon

Mi, magyar kommunisták a felszabadulás óta egy pillanatra sem engedtük ki szemhatárunkból az ifjúság kérdéseit. Abból a felismerésből kiindulva, hogy a fasiszta méltely a legsúlyosabb károkat éppen az ifjúság körében okozta, az első pillanattól kezdve azt tartottuk helyesnek, hogy az ifjúság politikai megszervezése egységes, közös demokratikus alapon történjék és ne engedjük meg, hogy a fiatalok egységes szervezet helyett pártkeretekben kapják meg a politikai nevelést.

Ma már nem kell bizonyítani, hogy ez a politikai koncepció helyes volt. Az is világos, hogy a magyar demokrácia kezdeti erőviszonyai mellett a Magyar Kommunista Pártnak ez a helyes célkitűzése azonnal nem valósulhatott meg és nem hozta meg a szükséges eredményt. A mi demokráciánk pártjaiban 1945-ben a népi erők következetes képviselői mellett mindenütt ott voltak azok, akik a maguk módján a régi úri rend visszaállítására törekedtek. Az olyan kétes elemek, mint Varga Béla a Kisgazdapártban, Kovács Imre a Parasztpártban vagy Kéthly Anna a Szociáldemokrata Pártban,¹ természetesen mindent megtettek, hogy ne jöjjön létre a magyar ifjúság demokratikus egysége és ezzel elodázzódjék a magyar demokrácia megszilárdításának egyik fontos kelléke.

Mi meg voltunk győződve róla, hogy a magyar demokrácia fejlődésének folyamán leszámol az ilyen népellenességekkel és áldemokratákkal. És bár tisztában voltunk azzal a mérhetetlen kárral, amit az ifjúság számára az egységes szervezet hiánya jelentett, mégis a viszonyok reális számbavétele után lemondunk arról, hogy egyszerűen azonnal az egységes ifjúsági szervezet létrehozását forszírozzuk. E helyett rátértünk az akkor lehetséges közvetítő megoldásra arra, hogy az ifjúság egy-egy rétege számára igyekeztünk legalább átfogó egységes szervezetet létrehozni. Ismeretes, hogy ilyen irányú célkitűzésünk a szakszervezeti ifjúságnál, az egyetemi hallgatók között és egyebütt sikerrel járt. Az ilyen egységes szervezetek jelentős építőkövei lesznek annak az ifjúsági egységnek, melynek körvonalai most már, a demokrácia megszilárdulása idején kezdenek konkrét alakot ölteni.

Ennek az ifjúsági anketnak a feladata az, hogy megvitassa a parasztfjakkal kapcsolatban egy ilyen egységes szervezetnek a létrehozását. Örömmel értesültünk róla, hogy az összes koalíciós pártok ifjúsági szervezetei helyeslik, hogy a parasztfjakkal ilyen átfogó szervezete jöjjön létre. Bizonyos, hogy a magyar demokrácia fejlődése és érettsége nyilatkozik meg abban a tényben, hogy a koalíciós pártok ifjúsága ebben a kérdésben meg tudott egyezni. Mi a magunk részéről csak üdvözölhetjük az egységes parasztfjúsági szervezet létrejöttét és meg vagyunk győződve róla, hogy ilyen szervezet áldásos működésének eredményei hamarosan mutatkozni fognak.

A parasztfjúság volt a múltban a nép legelhagyottabb, legmostohább gyermeke. Ezen a tényen éppen a szervezeti széttagoltsága miatt még a magyar demokrácia sem tudott sokat változtatni. Az eredmény az lett, hogy még demokráciánk idejében is a parasztfjúság kevesebbet kapott az új idők gyümölcseiből, mint a városi ifjúság. Tette még ezt az, hogy éppen szervezetlensége és széttagoltsága miatt jobban ki volt téve reakciók, népellenes befolyásoknak. A magyar népnek ez a legszélésebb ifjúsági

forrása zömében az utolsó időkig legjobb esetben közömbösen, de gyakran ellenségesen tekintette demokráciánk célkitűzéseit. Meg vagyunk győződve róla, ha most sikerül egy egészséges, egységes szervezetbe összefogni a parasztfjúságot, úgy nemcsak ez az elszigeteltség és elmaradottság szűnik meg, de azonnal megnyílik a lehetősége annak, hogy az elmulasztottakat gyorsan pótoljuk és a falusi ifjúságot kiemelve évtizedes elmaradottságából, rövid idő alatt felemeljük a városi ifjak szervezeti és kulturális színvonalára. Ez a feladat méltó arra, hogy ott szerepeljen az 1948-as centenárius év célkitűzései között. Száz évvel ezelőtt a magyar ifjúság és benne nem utolsósorban a magyar jobbágyok gyermekei hatalmas lendítő erőt képviseltek abban a mozgalomban, mely elmaradt hazánkat egy csapásra az emberi haladás élére állította. És most, amikor mi, Kossuth, Petőfi, Táncsics nemzedékének késői utódai nekifekszünk annak a feladatnak, hogy megvalósítsuk a száz esztendő előtti márciusi célkitűzéseit, akkor nem hagyhatjuk figyelmen kívül a magyar ifjúság és különösen a magyar parasztfjúság létkérdéseit.

Mi, kommunisták, optimisták is vagyunk. Optimizmusunk alapja a magyar dolgozó nép teremtő erejébe vetett hitünk és az a tudat, hogy a magyar demokrácia minden feladatot meg fog oldani, amit a történelmi fejlődés eléje állít. Meg fogja oldani az ifjúság egységes, demokratikus összefogásának kérdését is.

Ismétlem: a mi véleményünk szerint feltétlenül mindent meg kell tenni arra, hogy a parasztfjúság egységes szervezetben tudja képviselni kulturális és gazdasági érdekeit. Afelől is meg vagyunk győződve, hogy egy ilyen egységes parasztfjúsági szervezet új, bő forrása lesz a népi erőknek, olyan forrást nyit meg a demokrácia számára, melyet eddig a nép ellenségei, a régi úri rend hívei elzártak előlük. Legyen meggyőződve minden parasztfjú, hogy pártunk, a Magyar Kommunista Párt teljes erővel fogja támogatni és segíteni egységes szervezetüknek megalakítását, mert tudja, hogy ezzel demokráciánk alapjait és fejlődését is segíti. Kívánom, hogy az egységes parasztfjúsági szervezet minél hamarabb létrejöjjön és játssza el az ifjak közt ugyanazt a fontos szerepet, amelyet a földhözjuttatott és demokratikus parasztság az ország életében elfoglal és legyen méltó tényezője az egész ifjúsági egység megteremtésének és ezzel az egész újjászülető nemzet összefogásának. Az egységes parasztfjúsági szervezetnek jövőendő működéséhez kívánok sok sikert és eredményt.

PI Archívum 274. f. 18/15. 5. e. – Eredeti tiszttzat.

¹ A felsorolt politikusok pártjuk jobboldali vezetői voltak.

1948. MÁRCIUS 11.

A MADISZ Országos Vezetőségének határozata felszólítja tagjait az ifjúsági rétegszervezetekbe való belépésre, a MINSZ létrehozásának előkészítésére

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség Országos Vezetősége 1948. március 11-én ülést tartott. Megtárgyalta az utóbbi hetek politikai és ifjúságpolitikai eseményeit, továbbá a magyar demokrácia megerősödésén, az ifjúsági egység megteremtésének útján elért eredményeket. Az Országos Vezetőség egyhangúan a következő határozatokat hozta:

1. Az Országos Vezetőség a MADISZ programjához és a legutóbbi választmányi ülés határozataihoz híven minden erejével elősegíti az ifjúság különböző rétegei és az egész magyar ifjúság szervezeti egységének megvalósítását. Ennek érdekében a legközelebbi napok feladatainak tartja az Egységes Parasztifjúsági Szervezetek Országos Szövetségének megalakítását, valamint a Szakszervezeti Ifjómunkás és Tanoncmozgalomban megvalósult munkásifjúsági egység kiszélesítését az üzemek és a városok összes dolgozó munkásfiataljainak bevonásával. A MADISZ Országos Vezetősége szükségesnek tartja a magyar ifjúság egyes rétegeit összefogó egységszervezetek egyesülését, az egész magyar ifjúságot magába foglaló szövetségbe, a Magyar Ifjúság Nemzeti Szövetségébe. Szükségesnek tartja a Magyar Ifjúság Országos Tanácsának ilyen irányú átszervezését.

2. Felszólítja falusi szervezeteinek vezetőségét és minden egyes tagját, hogy a Népi Ifjúsági Szövetség, Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom, Független Ifjúság és egyéb ifjúsági szervezetek fiataljaival együtt alakítsák meg minden községben az egész község ifjúságának egységes szervezetét, az egységes parasztifjúsági szervezetet.

3. Felszólítja a városi szervezetek vezetőségét és minden egyes tagját, hogy a Szakszervezeti Ifjómunkás és Tanoncmozgalom és a Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom egyes szervezeteivel, valamint az eddig szervezeten kívüli városi fiatalokkal együtt alakítsák meg üzemekben, kerületekben és a szakszervezetek mellett a városi dolgozó fiatalok egységes szervezetét, az egységes munkásifjúsági szervezeteket.

4. Az Országos Vezetőség felhívja a MADISZ minden egyes vezetőjét és minden tagját, hogy az egységes munkás- és parasztifjúsági szervezetekben, a MADISZ programjához híven, áldozatos munkával és lelkesedéssel dolgozzanak a magyar nép és a magyar ifjúság felemelkedéséért. Az eddigi harcokban és munkáikban szerzett tapasztalataikat hasznosítsák az új szervezetekben. Örködjenek afölött, hogy az ifjúság ellenségeinek ne sikerüljön az új szervezetek kialakulását, egészséges fejlődését belső viszálykeltéssel megnehezíteni.

PI Archívum 286. f. 32. ő. e. – Eredeti tisztázata.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 482–483. old.

1948. MÁRCIUS 14.

Tudósítás a fővárosi ifjúság esti fáklyás felvonulásáról, a Nemzeti Múzeumnál tartott ünnepségről

Vasárnap délután öt órakor a főváros minden részéből nemzeti színű és vörös zászlók alatt vonult fel az ifjúság a Hősök terére. Innen indultak el este hét órakor a Nemzeti Múzeum elé.

Az ifjúság fáklyás felvonulását¹ Tildy Zoltán köztársasági elnök, a kormány tagjai, Vorosilov tábornagy, Zamercev tábornok, a külföldi kormányküldöttek az Operaház erkélyén felállított dísztribünről nézték végig.

A hatalmas díszmenetet sok ezer főnyi tömeg kísérte a Nemzeti Múzeumig, ahová ekkorra már megérkeztek a különböző hatóságok és testületek képviselői.

A Himnusz elhangzása után futottak be Alsódabasról, Kossuth apjának sírjától a fáklyás staféták.

Bay Gyula népi kollégista elszavalta a Szózatot, majd Győri Imre rövid beszédben fogadalomtételre szólította fel az ifjúságot. A fogadalom szövegét Gera Zoltán egyetemista olvasta fel.

„Fogadom, hogy amilyen hősiességgel harcoltak a márciusi ifjak hazánk függetlenségéért, olyan lelkesedéssel fogok dolgozni Magyarország újjáépítéséért, a hároméves terv megvalósításáért, hogy végre megvalósulhasson Petőfi és a márciusi ifjak vágya: a gazdag és boldog Magyarország.”

Az ifjúság hangosan megismételte a fogadalmat, majd a MIOT, SZIT, MEFESZ, MADISZ, NÉKOSZ, úttörők, cserkészek és a többi ifjúsági szervezet vezetői helyezték el koszorúikat a Múzeum lépcsőjének oldalfalán levő Petőfi emléktáblához.

A múzeumi ünnepség után a Városi Színházban „Szabad Ifjúság Márciusi Estje” címen nagyszabású tánc- és énekbemutatót rendeztek a népi kollégiumok. Az ünnepi esten Tildy Zoltán köztársasági elnök, a kormány tagjai és közéletünk számos kitűnősége megjelent, s ott voltak ezenkívül a külföldi kormányküldöttségek tagjai is.

SZABAD NÉP, 1948. március 17. — *Az ifjúság ünnepe.*

¹ A fáklyás felvonulást és az ünnepséget március 14-én rendezték 20 000 fiatal részvételével.

Az MKP Ifjúsági Bizottságának értékelő jelentése a március 15-i ifjúsági tömegfelvonulás sikeréről

Pártunk új ifjúsági politikájának helyessége és a tömegekbe való lehatása a március 15-i megmozduláson domborodott ki először. Bizonyítéka, hogy pártunk ifjúsági politikája nem csupán felső kombinációkban merül ki, hanem komoly tömegalapja van. A rétegegység-szervezetek kiépítésének helyességét bizonyítja, hogy a fiatalok különböző rétegei magukénak vallották és egységszervezeteiket és annak jelvényeit büszkén viselik, még akkor is, ha annak szervezeten kívül nem is voltak tagjai. Az ifjúsági egységpolitikánk komoly eredménye volt, hogy a pártifjúsági szervezetek a felvonuláson már nem vettek részt, hanem az egységszervezetek domborodtak ki. A budapesti ifjúság összetételének megfelelően a felvonulásra a munkásifjúság nyomta rá bélyegét.

A népi demokrácia erősödése eddig az ifjúság között mutatkozott meg legkevésbé. A március 15-i felvonulás a népi demokrácia komoly frontátörését jelenti az ifjúság felé. Ezt igazolja a felvonulás tömegmérete, lelkesedése és a 12 ország ifjúsági delegációjának egybehangzó véleménye. Ez a frontátörés jelenti, hogy az ifjúság többsége közel került a demokrácia ifjúsági szervezeteihez, de politikai fejlettsége még messze lemaradt a népi demokrácia fejlődése mögött. Ez tapasztalható volt a fiatalok gyakran apatikus hangulatából, sokszor időszerűtlen jelszávaiból. (Rákosi — Szakasits! Éljen Tildy!)

A március 14-i esti fáklyás felvonuláson kb. 20 000 fiatal vett részt. A rendezés és az ünnepség lebonyolítása minden zökkenő nélkül történt. A viszonylag kevés fáklyához (2000) sok volt a 20 000 fiatal mozgósítása. A résztvevő fiataloknak komoly élményt jelentett a felvonulás.

Március 15-én közel 100 000 fiatal vett részt a felvonuláson. (Eddig a legjobb tömegmozgósításunkon is csupán 15 000 fiatal vett részt.) Az ifjúsági rendezés tervszerű előkészítés alapján rendben folyt le, hiba volt ugyan a Múzeum-kerti ünnepség kb. 20 perces eltolódása, azonban a legnagyobb zavart az idézte elő, hogy a pártrendezéssel nem volt lehetőség arra, hogy összeegyeztessük az ifjúsági rendezést. Ennek következménye, hogy az ifjúsági felvonulást többször erőszakosan elvágták és a részünkre kijelölt helyet nem biztosították. A felvonulásban kiemelkedett a párt szerepe, az ifjúsági egység és a nemzeti jelleg.

A mozgósítást az egységszervezetek központjain keresztül a kerületi ifjúsági bizottságok támogatásával és ellenőrzésével hajtottuk végre. Ez komoly feladatokat állított az egységes szervezetek elé. A feladat sikeres végrehajtása az egységszervezetek tekintélyét és vonzóerejét megnövelte és szervezeteit megerősítette.

SZIT

A felvonuláson kb. 30 000, ebből 10 000 tanonciskolás, 1000 vidéki és 2000 területi ifi vett részt. Ezzel a mozgósítással a SZIT először jutott el komolyabb formában a tanonciskolákhoz és ez szervezeti befolyását is komolyan növeli. Az ifjúmunkások felvonulására az egyenruha nyomta rá bélyegét. Mintegy 8000 fiatal kapott egyen-

ruhát és ennek hatása a fokozott érdeklődésben és fegyelemben mutatkozott meg. Ezek között is kiemelkednek a TIOSZ teljes egyenruhába öltöztetett tagjai. A hangulat a Kossuth Lajos téren igen jó volt, de a felvonuláson még nem volt elég lelkes, amelynek oka egyrészt az apolitikusságban, másrészt az egyenruha feszélyező erejében kereshető. A felhozott 1000 vidéki SZIT-es kiválogatása nem volt megfelelő és az élelmezésük terén is akadályok voltak.

Magyar Diákok Nemzeti Szövetsége

A felvonuláson kb. 30 000 diák vett részt, a diákszövetség táblái és jelvényei alatt, bár az iskolákban a diákszövetség még hivatalosan nem alakult meg. A felvonulásra az iskolák komolyan készültek. Menetelési és énekgyakorlatokat rendeztek heteken keresztül, ennek eredménye az igen lelkes és fegyelmezett felvonulás és a diákszövetség tekintélyének rendkívüli megnövekedése. A felvonulásban különösen kiemelkedett a Szilágyi Erzsébet leányiskola. Először tapasztaltuk, hogy a magyar demokrácia szelleme komolyan behatolt az iskolák falai közé. Igaz, hogy inkább március 15-e hatása alatt, mintsem a népi demokrácia eredményei elismeréseként kerültek közelebb a demokráciához.

Parasztfiatalok

2000 parasztfiatal vett részt a felvonuláson. A felvonulás és az ünnepségek hangulata nagyban elősegítette a parasztfiújsági egység létrehozását. A parasztfiatalok jelszavaikban igen politikusak voltak. Ellátásuk és szállásolásuk terén hiányosságok mutatkoztak.

MEFESZ

A felvonuláson 4000 egyetemista és kb. 500 Rendőr- és Kossuth akadémista vett részt. A felvonuláson érezni lehetett a MEFESZ szervezeti megerősödését és a demokrácia szellemének az egyetemi fiatalok közé való behatolását.

NÉKOSZ

5000 népi kollégistából 2000 vidéki vonult fel fegyelmezetten. A népi kollégiumok a vártnál sokkal apolitikusabbak voltak. A kommunista párt befolyása nem mutatkozott meg felvonulásukon. Jelszavaikban talán a legtöbbször náluk hallottuk a „Péter bácsi”-t.¹ Politikailag a múlt évi felvonulásukkal szemben nem sok fejlődés mutatkozott.

ÚTTÖRŐK

15 000 úttörő vonult fel, ebből 2000 egyenruhában. Felvonulásuk hangulatos és lelkes volt. Egy sor általános iskolát a mozgósítás kapcsán szorosabban fűzhetnek a mozgalomhoz. A több órán át tartó felvonulás és várakozás a gyermekek számára hosszú és fárasztó volt.

CSERKÉSZEK

Kb. 5000-en vettek részt. Egy néhány demokratikus csoport kivételével többségük passzívan viselkedett a felvonuláson. Megmutatkozott rajtuk az egyház komoly befolyása. A március 15-i megmozdulást ifjúsági fronton is a népi demokrácia ko-

moly győzelmeként értékeljük. Az ünnepségek utáni hangulat a fiatalok között igen jó. A felvonulás komoly élményeket nyújtott számukra. A feladat a frontáttörésnek és a jó hangulatnak szervezeti kihasználása, azaz egységszervezeteink befolyásának gyors kimélyítése és rögzítése.

A március 15-i tapasztalatok alapján javasoljuk, hogy a nagy felvonulás keretén belül május elsején engedélyezzék az ifjúság önálló felvonulását. Ekkorra a SZIT valamennyi tagjának egyenruhát ad.

S z a b a d s á g !
Ifjúsági Titkárság
Várnai Ferenc

PI Archivum 274. f. 15/32. ó. e. — Eredeti tisztázata.

1948. március 15-én reggel 9 órakor ifjúsági nagygyűlést tartottak a Nemzeti Múzeum kertjében. Nonn György, a MIOT főtitkára mondott ünnepi beszédet: „Ma, az első március 15-nek századik évfordulóján nyilvánítsuk ki ünnepélyesen, hogy a magyar ifjúság egysége a megvalósulás útjára lépett.” A gyűlés után az ifjúság százezres tömege vonult a Kossuth térre, a fővárosi dolgozók dísz-ünnepségére. (*Szocialista Fiatalok*, 1948. március 21.)

¹ Veres Péter íróról, az NPP elnökéről van szó.

138

1948. MÁRCIUS 22.

Jegyzőkönyv a Magyar Ifjúság Népi Szövetsége alakuló üléséről

Napirenden szerepel: a Magyar Ifjúság Országos Tanácsának átszervezése.

Jelen vannak: Borsos Sándor, Gosztonyi János, NISZ, EPOSZ, Szalai Béla MEFESZ, Tóth János EPOSZ, Lasztics Ljubomir Délszlávok, Nádor György Úttörők, Surányi László Cserkészek, Dénes István, Koblenz István SZIT, Nonn György főtitkár.

Nonn bejelenti, hogy az ország politikai helyzetének megváltozása szükségessé tette egy új ifjúsági szervezet megalakítását, a magyar ifjúság irányítására. Csak az ifjúsági egységgel lehet biztosítani az ifjúság átnevelését, bekapcsolását az építő munkába. Az ifjúság minden rétegének megvan az egységes szervezete. Ezek a szervezetek nem pártok szerint tagozódnak. Ezeket a szervezeteket elsősorban az egész demokrácia szolgálata jellemzi és természetesen benne az ifjúság egyes rétegének védelme. Március 15-e után a három ifjúsági réteg konferenciát tartott. A NÉKOSZ, a SZIT és a parasztifjúsági konferencia azt a határozatot hozták, hogy alakuljon meg az egységes ifjúsági szervezet.¹ Erre támaszkodva és a MIOT korábbi határozatára, a következő javaslatokat terjeszti be:

Létre kell hozni a magyar ifjúság egységes szervezetét. Ez lenne a *Magyar Ifjúsági Népi Szövetség*.

A Magyar Ifjúság Népi Szövetsége alakítsa meg szervezetét, válassza meg ideiglenes vezetőségét már most azzal, hogy még ebben az esztendőben össze fogja hívni

az országos ifjúsági kongresszust, amely a végleges vezetőségről és alapszabályokról dönt.

A MINSZ alapszerve a nagytanács, választmány lesz, ami részben reprezentatív jellegű. Ebben a következőképpen vesznek részt a szervezetek:

EPOSZ 8 képviselővel: Nonn György, Dobó József, Dröszler János, S. Nagy Zsigmond, Tóth János, Hajdu Lajos, Béres Tibor, Gosztonyi János.

SZIT 7 képviselővel: Dénes István, Koblencz István, Hollós Ervin, Péteri István, Kelen Béla, Lajtai Vera, Schulteisz Sándor.

MEFESZ 2 képviselővel: Szalai Béla, Ózvári György

Diákszövetség 2 képviselővel: Várhegyi György, Kerek Gábor

NÉKOSZ 2 képviselővel: Gyenes Antal, Abód László

TIOSZ 1 képviselővel: Koós Béla

Úttörőmozgalom 2 képviselővel: Nádor György, Szendrő Sándor

Cserkészek 1 képviselővel: Surányi László

KIE 1 képviselővel: Victor János

Délszlávok 1 képviselővel: Lasztics Ljubomir

Fiatalok Fórum Chubja 1 képviselővel: Huber Róbert

Művelődési Szövetség 2 képviselővel: Kiss József, Mikó Zoltán

Ifjúsági Sportmozgalom 1 képviselővel: Keresztes Tibor

Ifjúsági Szövetkezeti Mozgalom 1 képviselővel: Pál József

Sajtó, propaganda 1 képviselővel: Széchy András

Tisztikar:

elnök: Nonn György

alelnökök: S. Nagy Zsigmond, Gosztonyi János

főtitkár: Hollós Ervin

főtitkár-helyettes: Péteri István

Központi Intéző Bizottság tagjai: Dénes, Gosztonyi, Gyenes, Hollós, Kelen, S. Nagy, Nonn, Péteri, Szalai, Szendrő, Várhegyi.

Az Intéző Bizottság a következő osztályok, illetve bizottságok felállításáról dönt: szervezés, külügy, gazdasági, sajtó-propaganda, kulturális, építés, szociális-érdekvédelmi, központi nyilvántartás, üdülési.

A MINSZ helyi szervezeteket nem alakít, csak olyan helyeken, ahol több szervezet működik. Ilyen esetekben a MINSZ egy titkárt bíz meg a helyi bizottság vezetésével, tagjai a szervezetek képviselői. Az egyes községekben az EPOSZ viszi a MINSZ ügyeit. A MINSZ megyéenként felállít bizottságokat.

A MINSZ tagszervezeteinek külön alapszabályaik nincsenek, csupán működési szabállyal rendelkeznek.

A MINSZ tagszervezeteinek közös egyforma tagsági könyvük lesz, MINSZ felírással, alatta feltüntetve a rétegszervezet nevét.

Nonn ezután bejelenti, hogy az előterjesztett javaslatot a szociáldemokrata és kommunista Ifjúsági Bizottság határozataként terjesztette be. Kéri a tanács tagjait, fogadják el a javaslatot.

Tóth: Hogyan fog működni a nagytanács?

Nonn: A nagytanács lesz a választmány, elvi kérdésekben ez dönt. Havonta legalább egyszer ülésezik. Az Intéző Bizottság feladata pedig, hogy az egyes szervezetek munkáját egyeztesse, a mindennapi tevékenység.

Szalai: A MIOT átszervezése szükségessé teszi az egyes szervezetek átszervezését is, így például a MEFESZ-nél is átszervezés szükséges. A MEFESZ-nek a kari egyesületek szövetségéből át kell alakulnia egyetemes szervezetté. A Központi Intéző Bizottságnak le kell majd tárgyalni ezeket a kérdéseket.

HATÁROZAT

A Magyar Ifjúság Országos Tanácsa f. év március 16-án tartott parasztfjúsági kongresszus, munkásifjúsági konferencia és a népi kollégisták közgyűlésének határozatai alapján elhatározza a Magyar Ifjúság Népi Szövetségének megalakítását, Nonn György, a MIOT főtitkárának betervezett javaslata szerint.

Nonn bejelenti, hogy Varsóban munkásifjúsági konferencia lesz, amelynek előkészítő bizottságába egy magyart is meghívtak.

Határozat

A Tanács megbízza a SZIT-et, hogy tegyen személyi javaslatot a varsói konferenciával kapcsolatban.

Nonn: Hivatkozik a MIOT egy régebbi határozatára, mely szerint el kell dönteni, hogy melyik volt az a szervezet, amelyik a március 15-i ünnepségen rendezésével és szervezettségével kitűnt és ezzel kiérdemelte a jutalmul felajánlott 10 000 forintot.

Határozat

A Tanács a márciusi ünnepségeken kitűnt szervezetnek szánt 10 000 forintot négy szervezetnek juttatja. A SZIT 5000 forintot kap azzal, hogy abból 2000-et átad a TIOSZ-nak, a MEFESZ 3000 Ft-ot és az EPOSZ 2000 Ft-ot.

A Tanács a márciusi ünnepségek jó szervezéséért köszönetet mond a következőknek: Kelen Béla, Vadász, Balogh László, Siklósi Imre, Pécsi János, Lajtai Vera (SZIT), Sándor György (TIOSZ), Kurucz István (Úttörők), Szalai Gábor (Cserkészek), Bolgár Andor, Balogh Elek (MEFESZ), Hartay András (NÉKOSZ), Tardos András (Diákszövetség).

Fentieket a Tanács felterjeszti a centenáriumi emlékéremmel való kitüntetésre.

PI Archivum 286. f. 193. ő. e. – Eredeti tisztázat.

Megjelent: Egységbe ifjúság!... 490–493. old.

¹ Március 16-án ült össze a parasztfjúság kongresszusa, amely megalakultnak nyilvánította az új falusi egység szervezetet, az EPOSZ-t. A SZIT ugyanezen a napon országos termelési konferenciát hívott össze, ahol megtárgyalták az ifjúsági munkaverseny megindításának feladatait. A NÉKOSZ is ezen a napon tartotta közgyűlését. A szövetség vezetői beszámoltak a népi kollégiumok szervezésének eredményeiről, a mozgalom egységének megteremtéséről, ismertették az új feladatokat. (Egységbe ifjúság!... 110–111. old.) A MADISZ vezetői a március 11-i felhívás szellemében mint a rétegszervezetek képviselői vettek részt a MINSZ választmányában. (Lásd e kötet 135. dokumentumát.)

Névmutató

- Abód László — 333
Abonyi Ilona — 58
Abonyi József — 51
Áchim András — 286
Ádám Gábor — 166
Ady Endre — 58, 319
Albrecht István — 59
Alia Ramisz — 309
Antal Gábor — 41
Apró Antal — 66, 68, 246, 282
Arany János — 319
Ardó Péter — 112
Assisi Szent Ferenc — 239, 245
Aszódi Vilmos — 261
- Bajcsy-Zsilinszky Endre — 53, 54
Bálint József — 166, 167, 169, 170, 176, 187
Balogh Elek — 334
Balog László — 334
Balyó Mária — 131
Bán Antal — 239, 246, 323
Bán Róbert — 244
Bányai György — 189
Bányász Vince, dr. — 58
Barabás József — 48
Bárános Károly — 264
Baritz Ottó — 261
Bartha Ferenc — 138, 167
Bartók Béla — 88, 305, 320
Barankovics István — 29, 233, 293, 297
Barczán Endre, dr. — 249, 251
Bárd András — 65, 71, 145
Bazsik Renáta — 249
Bay Gyula — 329
Beethoven, Ludvig von — 320
Beck Ernő — 107, 108,
Béki Ernő — 69, 70, 94, 249, 251
Bencze György — 96
Benczur Béla, dr. — 261
Bengston Preben — 312
Bereczky Albert — 143
Berente Antal — 59
Béres András — 304
Béres Tibor — 36, 141, 333
Berzsenyi Dániel — 159
Biró Livia — 47
Blanár László, dr. — 58
- Blatyin, Anatolij — 196, 197
Blazsina Angel — 309
Bohus Márta — 69
Bodonyi Pál — 323
Bolgár Andor — 334
Borsos István — 169, 170
Borsos János — 48
Borsos Rózsi — 51
Borsos Sándor — 170, 176, 179, 187, 249,
273, 275, 292, 301, 309, 325, 332
Boysson de Guy — 29, 259, 260
Bölcsföldi Andor — 249, 264, 274, 292,
301, 310
Börcsök Judit — 261
Brechel — 96
Brocsics Radenkó — 309
Budai Ilona — 305
Budai Nagy Antal — 172
Büchler József — 54
- Chopin, Frederic — 320
- Csajkovszkij, Pjotr I. — 320
Csák Júlia — 59
Császár — 53
Csatári Dániel — 107, 108
Csauzsi Tefik — 309
Csepesz István — 261
Csokonai Vitéz Mihály — 193
Csomós György — 189
- Dadi (István) — 46
Dálnoki (Miklós Béla) — 50
Dancsó Antal — 196
Dániel György — 196
Darvas József — 68, 89, 319
Deák Árpád — 59
Dénes István — 79, 91, 139, 145, 167, 169,
176, 186, 187, 200, 246, 249, 273, 274,
278, 301, 323, 325, 332, 333
Dobi István — 324
Dobi Lajos — 107, 108
Dobó József — 302, 323, 325, 333
Domonyik Mária — 47
Dósa István — 166, 167, 168, 178, 221
Dózsa György — 172
Dögei Imre — 246

Dömény Rózsa — 261
Dóry Zoltán — 287
Dragan Ilia — 309
Dröszler János — 333

Egri György — 188, 200
Endrődy Ferenc, dr. — 196
Emődi László — 108, 109
Erdei Ferenc — 40, 130, 140
Erőss Ferenc — 292
Éder — 270

Faddy Othmár (páter) — 107, 108, 131
Farkas Gábor — 304
Farkas Ilona — 47
Farkas Mihály — 41, 63, 65, 151, 246, 248,
301
Fazekas János — 58
Fehér István — 48
Fehér Miklós — 47
Fekete Ilona — 96
Fekete István — 269
Fekete László — 59
Fischer Ferenc — 261
Florescu Gheroge — 309
Forgács (Forgách) István — 45, 131
Forgách Zsuzsa — 308
Földes Mihály — 89
Földvári Károly — 303
Franco, Francisco — 199, 200, 233
Frank Ibolya — 261
Friedenstein Éva — 47
Fülöp Endre — 261

Gál Lajos — 33
Gallovich Tibor — 79, 84, 178
Gancsov Lalin — 309
Gera Zoltán — 329
Gergely Jenő — 233
Gergely Miklós — 162, 164, 165
Georgieva Rajna — 309
Gerő Ernő — 5, 40, 41, 71, 238
Ghorgiu Gheorge — 309
Gogol, Nyikoláj V. — 319
Goldmann György — 177
Gorkij, Maxim — 319
Gosztonyi János — 32, 292, 302, 324, 332,
333
Góth József — 88
Göcze József — 261

Gömbös Gyula — 85

Gyarmati Anikó — 56
Gyarmati Katalin — 147
Gyebrovsky János — 148
Gyenát János — 187
Gyenes Antal — 47, 51, 246, 248, 249, 301,
323, 333
Gyenge Zoltán — 48
Gyepes Jakab — 58
Gyöngyösi János — 130
Győr Zoltán — 249
Győrffy Sándor — 221
Györi Imre — 329
Györi Sándor — 189
Gyulai Éva — 47

Hajdu Lajos — 333
Hahner (Galambos) József — 51, 52
Hajnal István — 221
Halász György — 45
Hán Jenő — 137, 301
Hamvas István — 131
Hanny Lajos, dr. — 257
Hartay András — 334
Hász István — 200
Hauptmann Gerhard — 319
Hazai Jenő — 36, 47, 48, 50, 51, 52, 54, 56,
65, 144, 145, 151
Hazai Rózsa — 261
Házi Árpád — 257
Hegedüs András — 47, 51, 52, 79, 120, 131,
138, 139, 145, 160, 219, 220, 221, 230,
246, 248, 249, 261, 271, 275, 286, 292, 302
Hegedüs Erzsébet — 59, 221
Hejzlár Zdanek — 260
Hekkerup Peer — 310
Heltai Tibor — 36
Hemela Sándor — 51
Herczeg Mária — 261, 272
Hidvégi László — 96
Hitler, Adolf — 10, 51, 211
Hiripi József — 53, 54
Hollenstein, Karl — 221
Hollós Ervin — 32, 36, 40, 44, 56, 59, 63,
65, 108–109, 118, 120, 131, 142, 186,
246, 248, 292, 301, 323, 325, 333
Hóman Bálint — 94
Horthy Miklós — 180, 258
Horváth Béla — 271

Horváth Károly — 47
Horváth Katalin — 48
Höchtl Margit — 42
Huber Róbert — 333
Huteják Zsuzsanna — 190
Hruby József — 58
Huszár István — 59

Illés Béla — 69
Imre Lajos — 167, 169, 170, 238
Ioan Lacatus — 309

Jac Olga — 59
Jamrich József — 47
Jánosi Ferenc — 47, 109
Jánosi Sándor — 138, 274, 275, 301
Jónás Pál — 69, 167, 169, 176, 188, 200
Jozefusz Sándor — 148
József Attila — 41, 42, 58, 205, 319
Juhász Izabella — 41
Juhász Géza — 41
Juhász Pál — 196
Jusztusz (Pál) — 156, 239

Kádas István — 301
Kádár János — 232
Kakuk Jolán — 305
Kállai Gyula — 61, 71, 221
Kalmár Sándor — 96
Kalmár Tamás — 59
Kallós Ede, dr. — 68
Kara Anna — 221
Karácsony Gyula — 263
Karácsony Sándor — 26, 221, 234, 239, 261, 286, 316
Kardos László — 249, 252
Karikás László — 205
Karló Prion — 309
Károlyi Mihály — 147
Kass Dániel — 304
Kasza Teréz — 131
Kátay Ferenc — 58
Kedves András — 261
Kecskeméti János — 261
Kecskés József — 189
Keizer Imre — 261
Kelen Béla — 243, 323, 333, 334
Kelen János — 96
Kemény Gábor — 249, 252
Kende István — 65, 69, 70, 71, 76, 79, 98, 105, 131, 145, 147, 160, 178, 186

Kerek Gábor — 301, 325, 333
Kerekes Pál — 221
Keresztes Tibor — 131, 178, 208, 209, 221, 333
Keresztury Dezső — 157
Keszelice Lajos — 47
Keszi Imre — 68
Kéthly Anna — 326
Kicsi Sándor — 56, 69
Király László — 131
Kiss András — 131
Kiss István — 249, 251
Kiss József — 44, 59, 63, 65, 71, 91, 93, 94, 97, 131, 221, 234, 333
Kiss Károly — 71
Kiss Sándor — 52, 54, 56, 64, 65, 78, 79, 80
Klein Pál — 59
Klespich György — 261
Koblencz István — 323, 332, 333
Kocsis Ferenc, dr. — 261
Koczor Andor — 96
Kodály Zoltán — 10, 88, 305
Kodolányi János — 156
Kohen László — 109
Kolundzsia Petar — 260
Komócsin Klára — 196
Komócsin Mihály, ifjú — 44, 47, 131
Komócsin Zoltán — 40, 45, 243
Komornik Vilmos — 36
Kondor György — 177
Koós Béla — 47, 48, 50, 51, 53, 65, 71, 79, 94, 105, 108, 120, 131, 137, 138, 198, 221, 333
Kossa István — 25, 66, 68, 71, 221
Kossuth Lajos — 49, 72, 176, 177, 205, 223, 251, 325, 329
Koszovac, Baraco — 221
Kovács Endre — 221
Kovács Gyula — 249, 252
Kovács György — 180
Kovács Imre — 18, 94, 98, 326
Kovács István — 66, 68, 151, 246, 249
Kovács László — 47
Kovács Magdolna — 190, 221, 261
Kovács Mihály — 304
Kovács Rudolf — 48
Kovács Tibor — 272
Kovai Lőrinc — 89
Köböl József — 246
Krajcsó Judit — 148

- Krisztl — 309
 Krisztoporilis, Kosztasz — 309
 Kraft Lóránd — 41
 Kubinyi István — 273
 Kulcsár Adolf — 107, 108
 Kulcsár István — 264
 Kulevics Milodrag — 59
 Kurucz István — 31, 131, 180, 206, 221,
 270
 Kutas István — 47, 48, 96
 Kutsera Pál — 51
- Lajtai Vera — 137, 145, 333, 334
 Lakos (Leitner) Sándor — 36, 47, 79
 Lányi Béla — 137, 147, 169, 170, 176, 177,
 238
 László Lenke — 139, 190, 191, 221, 261,
 268
 László Mihály, dr. — 107, 108
 Lasztics Ljubomir — 332, 333
 Lehoczky — 96
 Lehovecz — 95
 Lendvai Csaba — 169, 170, 238
 Lenin — 50
 Levin Tamás — 96
 Litvai Tamás — 169, 176
 Losonczi Géza — 248, 249
 Lőrinczi Auguszta — 190, 191
- Major — 69
 Major Ákos, dr. — 89
 Major Tamás — 56, 89
 Majthényi Béla — 39
 Magyar Miklós — 165, 270
 Makai Imre, dr. — 131
 Marik Dénes, dr. — 58
 Markos, Vafiadis — 310
 Markotány István — 47
 Márkus István — 13
 Marosán (György) — 156
 Márton Dezső — 176
 Matskási Pál — 249, 251
 Matteotti, Gion Matteo — 310
 Mende Baba Nidica — 196
 Mészáros Sándor — 167
 Mezei András — 261
 Mezei László — 292
 Mikec — 46
 Mikló Lajos — 261
 Mikó Zoltán — 292, 333
- Mindszenty József — 182, 198, 233, 301
 Mió, Rani — 309
 Mód Aladár — 69, 89
 Mohácsi István — 245
 Molière, Jean B. — 319
 Molnár István — 25
 Molnár János — 246
 Molnár Lajos — 58
 Molnár László — 221
 Molnár Tibor — 41
 Molnár Zoltán — 47
 Mórícz Zsigmond — 319, 320
 Móró István — 53
 Mozart, Wolfgang Amadeus — 304
 Mózer János — 58
 Mucs Sándor — 261
 Mussolini, Benitó — 10, 51
- Nádass József — 249, 251
 Nádor György — 301, 332, 333
 Nagy Ferenc — 57, 94
 Nagy Imre — 41, 130
 Nagy Gábor — 249, 251
 Nagy Gyula — 176, 188, 200
 K. Nagy Magda — 249, 252
 Nagy Péter — 248
 Nagy Sándor — 107, 108
 Nagy Zsigmond, S. 32, 292, 333
 Nánási Piroska — 304
 Németh Kató — 47
 Németh László — 156, 308
 Neruzsil István — 48
 Neoricics — 309
 Niki, Nikitara — 309
 Nógrádi Sándor — 246
 Nonn György — 8, 25, 26, 32, 65, 145, 147,
 160, 166–170, 172, 176, 180, 186–188,
 190, 198, 200, 202, 215, 217, 219, 221,
 232, 234, 236, 238, 246–249, 261, 263,
 264, 268, 271–273, 275, 284, 292, 301,
 305–307, 309, 316, 323, 324, 332, 333
- Nyeste Zoltán — 79
- Odeschalch Lajos — 53, 54
 Oláh András — 107
 Olt Károly — 246, 248
 Orbán István — 249, 252
 Orbán László — 65, 89, 94, 145, 246

Ortutay Gyula — 94, 261, 308, 314, 324,
325
Ostoros György — 261
Ozvári György — 274, 275, 301, 333
Paál Jób — 65
Pajani Vera — 309
Pál József — 333
Pálffy György — 221
Pálmai József, dr. — 107, 108
Pallos Bernardin — 218
Palotás — 53
Patai Endre — 278
Papadimitiru, Orest — 309
Patak László — 107, 108, 113
Pécsi János — 334
Perneki Mihály — 39
Perovics Brana — 309
Péteri István — 32, 323, 333
Pethő Sándor — 59
Petőfi Sándor — 49, 168, 172, 177, 179,
185, 186, 205, 222, 227, 230, 235, 251,
256, 319, 320, 325, 329
Petrák Ferenc — 67, 68, 71, 145
Petridu Sonja — 309
Petrov Stefan — 260
Peyer (Károly) — 156, 239, 246, 248, 249,
310
Pfeiffer Zoltán — 29, 291, 292, 297
Pick Gábor — 148
Pintér Péter Pál — 156
Platthy Pál — 76
Politisz Janisz — 309
Polgár Sándor — 59
Pócze Tibor — 47
Rab Piroska — 261
Rácz István, B. — 54, 79, 147, 166, 167,
168, 176, 177, 238
Rácz József — 261
Rácz Gyula — 263
Rácz Tamás — 309, 323
Rádó Antal — 65
Rajk László — 151, 261, 283
Rajk Lászlóné — 190, 191, 268
Rajnák Boriska — 59
Rákosi Mátyás — 18, 20, 25, 32, 65, 91, 98,
105, 130, 155, 190, 221, 232, 236, 282 —
284, 313, 316, 324—327, 330
Rákosi Mátyásné — 191

Ravasz János, dr. — 78, 131, 138
Reimann József — 109
Reményi József — 107, 108
Remete — 69
Réti Ervin — 323
Réti László — 71
Révai József — 12, 41, 130, 151, 178, 227,
307
Révay József — 131
Ries István — 25, 221
Rozgonyi Aladár — 261
Roska István — 189
Rotyis Péter — 55
Rózsa József — 44, 45
Ságvári Endre — 48, 165, 205, 210, 278
Sándor György — 334
Sándor Judit — 287
Sándor Pál — 69
Sárközi Sándor — 47
Scheer Magda — 47
Schumann, Robert — 320
Schulteis Sándor — 323, 333
Schussbaum József — 47
Sebes István — 145, 151
Sebestyén György — 305
Sebestyén István — 58
Sesztan — 309
Sik Sándor — 182
Simon Ferenc — 143
Simmons, Tony — 221
Sipos Gyula — 45
Shakespeare, William — 319
Shaw G. B. — 319
Siklósi Imre — 261, 334
Smira Éva — 59
Soós András — 47
Soós Andrásné — 47
Sós János — 59
Strasser — 310
Strauss — 304
Suján Mihály — 261
Sulyok Dezső — 260
Surányi Elvira — 91
Surányi László — 332, 333
Surányi Lenke — 109
Suszter József — 261
Szabó Béla — 48
Szabó Imre — 178

- Szabó István — 107, 108
 Szabó Kálmán — 261
 Szabó Gergely — 246
 Szabó Kálmán, G. — 41
 Szabó Lóránt — 39
 Szabó Pál, S. — 200
 Szabó Sándor — 261
 Szabó Zoltán — 78, 79, 93, 94, 97, 130, 131, 138, 147, 221
 Szakál Géza — 48
 Szakali József — 261
 Szakasits Antal — 162, 249, 251
 Szakasits Árpád — 18, 98, 106, 236, 260, 330
 Szalai Béla — 47, 51, 52, 131, 145, 243, 274, 301, 309, 323, 325, 332—334
 Szálasi (Ferenc) — 48, 50
 Száll József — 53, 79
 Szalmás Piroska — 56
 Szamay Lajos — 94
 Szántó Jenő — 196
 Szarvas Aladár — 273
 Szávai Nándor — 221, 261
 Széchy András — 79, 292, 333
 Szegvári — 189
 Székely Beáta — 84
 Székely Éva — 218
 Székely György — 59
 Szendi György — 48
 Szendrő Sándor — 246, 249
 Szendrő Sándor — 301, 323, 333
 Szendy Tihamér — 42
 Szent-Györgyi Albert — 79, 131
 Szeredi István — 58
 Szigeti László — 59
 Szilágyi Erzsébet — 331
 Szilágyi János — 88
 Szilágyi Pál — 196
 Szikra Sándor — 36, 47—52, 54, 71, 79, 88, 90, 91, 93, 145
 Szirmai István — 158, 246, 248, 301, 318
 Szimonov, Konsztantin — 319
 Szivós Sándor — 55
 Szkladán Ágoston — 272
 Szlancsik Judit — 148
 Szőnyi Tibor — 246
 Szücs Ferenc — 48
 Szobek András — 282
 Tamás Ferenc — 107, 108
 Táncsics Mihály — 172, 178, 325
 Tardos András — 55, 69, 113, 334
 Tarnava Rudolf — 261
 Teleki Géza — 156
 Tepper György — 261
 Tildi István — 44
 Tildy Zoltán — 18, 25, 32, 54, 98, 221, 233, 236, 259, 260, 324, 329, 330
 Tildy Zoltán, ifj. — 147, 157, 188
 Tildy Zoltánné — 190
 Timmer József — 194
 Tisza István, gróf — 68
 Tito, Joszif Broz — 105, 195, 264
 Toskop Joszif — 309
 Tóth Béla — 261
 Tóth Dezső — 47, 51
 Tóth János — 292, 301, 309, 325, 332, 333
 Tóth László — 263
 Tóthfalussy József — 195
 Török Erzsi — 56
 Török Júlia — 190
 Törös Károly — 107, 108
 Turcsányi Lajos — 120, 131, 194, 196, 217, 219, 221, 230, 238, 261, 271
 Turgonyi Júlia — 261
 Ujfalussy József — 42, 107, 108
 Utassy Zoltán — 58
 Vágó Ernő — 56
 Vajai István — 261
 Vámos Adél — 218
 Vándor (Venecziáner) Sándor — 56, 88
 Varga Béla — 239, 246, 326
 Varga István — 58
 Varga László — 107, 108
 Varga Rezső — 139
 Várhegyi György — 323, 333
 Vári László — 59
 Várnai Ferenc — 47, 332
 Varró István — 303
 Vas Zoltán — 71, 87, 88
 Vásáry Tamás — 42
 Vatai László — 157, 158
 Veres Péter — 25, 32, 130, 221, 236, 260, 325
 Vértes Márton — 79, 221
 Victor János — 333
 Viktor József — 96
 Visontai Ilona — 249, 252

Vitéz Hédi — 47, 51, 52, 53, 54

Vörös János — 50

Vörösmarty Mihály — 227

Warscher Sándor — 244

Weinberger Gréti — 47

Weisz Frida — 47

Weisz Henrik — 47

Wlád Szilvia — 113

Zala Ferenc — 187, 246

Zaller György — 51

Zámbori Károly — 189

Zamercev, Ivan T. — 329

Zilahy Lajos — 319

Zimányi Tibor — 69, 70

Zságot Irén — 218

Zsedényi Béla — 130

Zsigmond László — 59

Zsivkov, Zsivko — 309

Helynévmutató

- Abaújszántó — 257
Abaúj-Torna megye — 151
Abaúj-Zemplén megye — 117
Ajka — 166
Albánia — 209, 279, 306, 309, 311
Alsódabas — 329
Alsógöd — 53
Alsóközpont — 39
Alsóváros (Szeged) — 40
Anglia — 49
Argentína — 147
Ausztria — 10, 49, 64, 104–106, 124, 198, 233
- Bács-Bodrog megye — 131
Baja — 117
Balatonaliga — 270
Balatonlelle — 19
Balmazújváros — 131
Baranya megye — 72, 77, 117, 118, 303, 320
Battonya — 188, 189
Bécs — 200
Békéscsaba — 22, 106, 148, 166
Békés megye — 117, 118
Belgium — 210
Belgrád — 312
Berlin — 147
Biharkeresztes — 113
Bihar megye — 6, 112, 117
Bombay — 279
Borsod megye — 57, 117, 118, 272, 273, 281, 293
Bölcsipuszta — 304
Budapest (Nagy-Budapest, főváros) — 7–9, 17, 19–23, 26, 27, 43, 47, 48, 50, 51, 53, 56, 57, 59, 63, 64, 72, 74, 83, 85, 89, 92, 95–97, 99, 102, 108, 109, 117–120, 135, 138, 141, 145, 152, 161–163, 166, 167, 177, 179, 180, 184, 186, 197, 209, 227, 236, 239, 240–242, 244, 245, 266, 279, 281–283, 286, 287, 293–295, 303, 309, 316, 323
Bulgária — 198, 279, 306, 307, 309, 311
- Capetown — 279
Cegléd — 257
Csanád megye — 117
- Csanád-Arad-Torontál megye — 151
Csehszlovákia — 17, 98, 104, 105, 199, 210, 306
Csepel — 179, 259
Csongrád — 46, 47
Csongrád megye — 40, 41, 117
- Debrecen — 5–7, 17, 22, 41–44, 64, 72, 89, 107, 117, 126, 131, 145, 195, 242, 244, 267
Diósgyőr — 57
Dobogókő — 31, 302, 303, 312
Dorog — 89, 166, 258
Dunaharaszti — 239
Dunakeszi — 53
Dunántúl — 19, 118, 126
- Eger — 195
Egyházaskesző — 24
Esztergom-Komárom — 117
- Felsőgalla — 161, 218, 221
Felsőgöd — 48, 53
Felsőváros (Szeged) — 40
Fodor-telep (Szeged) — 39
Földes — 284
Franciaország — 49, 210, 252, 260
Füzesabony — 131
- Gárdos — 221
Görögország — 147, 312
Győr — 89, 117, 119, 126, 184, 242
Gyula — 58, 265
- Hajdú megye — 5, 113–115, 117
Hammerfest — 279
Heves megye — 117, 118
Hódmezővásárhely — 41, 167
Homokterenye — 305
- Indonézia — 311
Isaszeg — 257
- Jánosakna — 305
Jászfényszaru — 259
Jász-Nagykun-Szolnok megye — 117

Jugoszlávia — 17, 22, 29, 97, 98, 104, 105,
124, 198, 206, 207, 209, 210, 264, 279,
287, 306, 309, 311

Kairó — 147

Kaposvár — 99, 118, 240, 282, 320

Kaszaper — 190

Kazár — 305

Kecskemét — 58, 59, 62, 89, 117, 131, 195,
263, 265

Kecskéstelep (Szeged) — 40

Kína — 311

Királyhalma — 39

Kiskirályság — 47

Kiskörös — 179

Kiskundorozsma — 39

Kispest — 48

Kisterenye — 304

Kistormás — 258

Klebelsbergtelep — 40

Komárom — 279

Krím — 147

Lajosmizse — 112

Lengyelország — 105

London — 146, 159, 160, 178

Lónya — 304

Makó — 41

Máriaremete — 301

Mátészalka — 24

Mátranovák — 305

Mátraszele — 221

Mátraverebély — 305

Mátyus — 304

Mecsekszabolcs — 163

Ménfőcsanak — 265

Mezőgyán — 304

Mezőkövesd — 272

Mezőtúr — 304

Miskolc — 19, 57, 89, 110, 111, 117, 119,
120, 128, 131, 195, 197, 242, 272, 281

Mizserfalva — 305

Mór — 304

Moszkva — 200

Nagykőrü — 221

Nagymaros — 112

Nagyszéksós — 39

Nagyszénás — 221

Németország — 64, 233, 234

New-York — 279

Nógrád megye — 117, 118

Nyíregyháza — 179, 258

Okány — 304

Orosháza — 41, 47

Ózd — 194, 240, 242, 265

Pápa — 265, 304

Párizs — 199, 200, 210, 211, 287

Pécs — 77, 78, 89, 117, 119, 120, 128,
162—164, 195, 240, 242, 282

Pécsújhegy — 195

Pernyebányatelep — 162, 272

Pest megye — 117, 118, 257

Pesterzsébet — 51, 53, 89, 96, 109, 221

Pestkörnyék — 7, 296

Pétervásár — 179, 194

Pomáz — 302

Prága — 146, 200, 276—278, 287

Pusztaszer — 46

Rábapatona — 184

Rákospalota — 48, 51, 53, 89

Rákosszentmihály — 55

Rókus (Szeged) — 40

Románia — 17, 97, 98, 104, 105, 124, 309

Salgótarján — 89, 91, 113, 194, 259, 272

Sajóvárkony — 194

Sándorfalva — 39

Sarkad — 113

Sátoraljaújhegy — 179, 282

Solt-Kiskun megye — 117

Somogy megye — 117, 151

Somogyi-telep (Szeged) — 39

Sopron — 49, 131, 245, 273, 282

Sopron megye — 117, 271

Soroksár — 55, 221

Spanyolország — 147, 210, 311

Szabadka — 206

Szabolcs megye — 117

Szatmár megye — 117

Szeged — 5, 7, 17, 22, 39—46, 57, 61, 62,
72, 89, 117, 126, 131, 166, 196, 197, 242,
244, 260, 261, 279, 282

Székesfehérvár — 89, 282

Szentmihálytelek — 39
Szentés — 22, 41, 46, 166
Szentistván — 195
Szlovákia — 49
Szlovákkomlós — 190
Szófia — 200, 312
Szolnok — 179
Szombathely — 89, 117, 119
Szovjetunió — 24, 49, 97, 98, 104, 105, 124,
201, 209, 210, 287, 310
Sződ — 53
Sztálingrád — 279
Tápé — 39, 265
Tata — 89, 272
Tatabánya — 161, 166, 194, 218
Teherán — 147
Tiszaadony — 304
Tiszabó — 303
Tiszaegerszeg — 304
Tiszántúl — 7, 43, 118
Tiszaszalka — 304
Tiszavid — 304
Tokod — 272

Tolna megye — 117, 303
Tótkomlós — 61
Turkeve — 304
Trieszt — 309, 311
Újpest — 53, 55
Üröm — 200
Vámospércs — 113
Vas megye — 24, 117
Vác — 257
Veszprém — 18, 99, 117, 119
Vietnam — 311
Vizslás — 305

Washington — 200

Zágráb — 200
Zalaegerszeg — 242
Zala megye — 117
Zivinic — 206

Zsadány — 304

Tárgymutató*

Actio Catholica — 239, 293, 297
Akcio Bizottság — 168
Állami Védőnőképző Intézet — 249
államosítások, állami kezelésbe vétel — 25, 29
Antifasiszta Diákszövetség — 7, 39—40, 45
Assisi Szent Ferenc Munkaközösség — 239, 245

Baloldali Blokk — 23, 25, 238
békeszerződés (békekötés) — 210—211
Belügyminisztérium — 23, 143, 238, 249, 314

centenárium mozgalom
lásd: Országos 48-as Ifjúsági Bizottság

Csaba Bajtársi Egyesület — 127, 262
Cserkészmozgalom — 90, 183, 231—232, 245, 331
— Magyar Cserkészszövetség — 23, 103, 127, 137, 142, 156, 168—170, 175—176, 189, 216, 239
— Magyar Cserkészfiúk Szövetsége — 216, 222, 231, 239, 245, 249, 252, 284, 295, 333
— Haladószellemű Cserkészcsapatok

Munkaközössége — 187—188
demokratikus hadsereg — 9, 76, 226, 251
Demokratikus Ifjúsági Világszövetség (DIVSZ) — 29, 146—147, 159, 169, 176, 179, 199, 210—211, 223, 233—234, 259—260, 310—312
— londoni konferencia 176,
— Világifjúsági Hét — 178, 259, 260
— Világifjúsági Nap — 233
diákmozgalom — 24, 26, 30, 75, 157
— értekezletek — 28, 45, 69
Diákvédő Iroda — 127
Diákkaptár Szövetség — 249, 251
Duna-Tisza csatorna építési terve — 237, 239, 243, 245, 249—250, 257—258

Egyházközségi Munkásszakosztály (EMSZO) — 262
egységes ifjúsági mozgalom kérdése — 6—9, 16, 30, 32, 52, 59—60, 70, 73, 121, 127, 222—226, 298—300, 305—307, 317—318
Egységes Parasztfjúság Országos Szövetsége (EPOSZ) — 32, 302, 322—323, 328, 333
Emericana — 23, 127, 216—217, 262

Fiatalok Fórum Clubja — 324, 333
földigénylő, földosztó bizottságok — 10
Földmunkások és Kisbirtokosok Országos Szövetsége (FÉKOSZ) — 241, 298
Független Ifjúsági Szövetség (FISZ) — 11, 19, 23, 26, 28, 30, 32, 118, 137, 142, 156—157, 160, 168—170, 175—176, 183, 188—189, 198, 216, 228, 231, 239, 246, 249, 258—259, 275, 291—292, 296, 298—299, 301, 317, 328
Független Kisgazda, Földmunkás és Polgári Párt (FKGP) — 5, 8, 18, 29, 52, 54, 60, 72, 78, 119, 216, 238, 246, 294, 299
Függetlenségi Front — 23, 29, 149, 284

Gyermekbarát-mozgalom — 283

Hungária Bajtársi Egyesület — 127, 262

Ideiglenes Nemzeti Kormány — 7, 46, 141
ifjúsági nagygyűlések — 18, 44—45, 56, 265, 272—273, 329, 330—332
ifjúsági szervezetek együttműködése — 107, 135—137, 166—170, 237—238, 309—312
ifjúsági vezetőképző iskola — 89, 186
Ifjúsocialista Szövetség — 8
infláció — 204
Iparügyi Minisztérium — 249, 251
iskolák demokratizálása — 17, 186, 225

Katolikus Agráripari Leányszövetség (KALÁSZ) — 14, 23, 157, 185
Katolikus Agrárfjúsági Legényegyletek Országos Testülete (KALOT) — 14, 22—23, 90, 108, 118, 127, 157, 168—170, 175—176, 185, 198, 216, 228, 230, 239

* A mutató a szervezeteket és a legfontosabb eseményeket tárja fel. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség (MADISZ) elnevezést az oldalankénti előfordulás miatt nem oldalszámoztuk.

- Katolikus Diákszövetség (KDSZ) — 127, 157, 185, 217, 239
- Katolikus Dolgozó Leányok Országos Szövetsége, Dolgozó Leányok (DL) — 185
- Katolikus Ifjak Országos Egyesülete (KIOE) — 185, 262
- Katolikus Leányok Országos Szövetsége (KLOSZ) — 157, 185
- Katolikus Parasztfiújsági Szövetség (KAPSZ) — 228, 230—231
- Keresztény (Keresztén) Ifjúsági Egyesület (KIE) — 8, 22, 51, 54, 66, 118, 157, 168—170, 175—176, 239, 296, 298, 333
- Kollégiumi mozgalom — 8, 26
- Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ) — 5, 7—8, 21, 39, 42, 46, 50, 60
- Központi Egyetemi Szociális Iroda (KESZI) — 301
- kulturális mozgalom, rendezvények — 28, 178, 192—193, 255, 304—305, 318—321
- Külügyminisztérium — 249
- Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség (MADISZ)
- helyi szervezetei — 6—7, 9—10, 23, 44, 58, 65, 77, 88, 254—257, 292—293
 - sajtója, propagandamunkája — 16, 75, 119, 242
 - szervei, bizottságai — 10, 16, 20, 23, 32, 42, 46—47, 78, 116—120, 179—180, 215, 254—256, 266—268, 284—286
 - tanácskozásai — 52, 78—79, 94, 98—105, 107, 120—130, 159—160, 171—172, 189—191, 198—200, 215—221, 227—230, 234, 270—271
 - vezető szervei — 47—49, 78, 108—109, 131, 137, 177, 221, 235—238, 242, 261, 315—316, 328
- Magyar Diákok Nemzeti Szövetsége (MDNSZ) — 31, 301, 317, 322, 331, 333
- Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetsége (MEFESZ) — 19—20, 26, 30, 127, 142, 168, 175—176, 189, 217, 239, 246, 249, 252, 294, 298—300, 317, 331, 333—334
- Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Szövetsége (MEFHOSZ) — 127
- Magyar Front — 50
- Magyar Ifjúság (Diákok) Szabadságfrontja — 8, 54, 85, 222
- Magyar Ifjúság Napja — 17, 23, 91, 95—97, 188—195, 265
- Magyar Ifjúság Népi Szövetsége (MINSZ) — 32, 317—318, 323, 328, 332—334
- Magyar Ifjúság Országos Tanácsa (MIOT) — 22—24, 27—28, 30, 32, 175—176, 182—183, 186—187, 189, 197, 200—202, 216, 233—237, 252, 258, 261—262, 273—275, 286—288, 293, 296—298, 301, 314, 317, 328, 332
- Magyar Kommunista Párt (MKP) — 5, 7—9, 16, 18—19, 21—23, 25, 29—32, 40, 50, 60, 64, 78, 90—91, 94, 118, 145, 148, 229, 231, 237, 246, 284, 318
- Ifjúsági Titkársága (Bizottsága) — 21, 27, 29, 65, 70, 144—145, 151, 153—158, 168, 181—186, 230—233, 236, 239—247, 281—284, 293—302, 321—323, 330—332
 - Szervező Bizottsága — 239—248
- Magyar Nemzeti Függetlenségi Front (MNFF) — 5—6, 42, 60, 156, 284—285, 323
- Magyar Nők Demokratikus Szövetsége (MNDSZ) — 91, 149—151, 191, 222, 249, 252
- Magyar Partizánok Bajtársi Szövetsége — 249
- Magyar Rádió RT — 249
- Magyarok Világszövetsége — 249, 251
- május elsejei felvonulás — 83
- Márciusi Bizottság — 168
- Márciusi Front — 59, 85
- munkaverseny — 207—208, 248
- újjáépítési munkaverseny, rohammunka — 23, 28, 29, 109—112, 166, 205, 218, 264
- Művelődési Szövetség — 333
- nemzeti bizottságok — 10
- Nemzeti Parasztpárt (NPP) — 5, 7—8, 23, 29, 40, 60, 294, 301
- Nemzeti Segély — 10, 57, 63, 222
- nemzetközi ifjúsági kapcsolatok, nemzetközi brigádok
- magyar-bolgár — 199, 264, 306—307
 - magyar-jugoszláv — 97, 105, 199, 206—207, 264, 306
 - magyar-osztrák — 105, 199

- magyar-román – 97, 105
- magyar-szovjet – 196–197
- Népi Ifjúsági Szövetség (NISZ) – 26, 31–32, 158, 160, 169–170, 175–176, 189, 198, 216, 239, 249, 291–292, 295, 298, 301, 317, 328
- Népi Kollégiumok Országos Szövetsége (NÉKOSZ) – 218, 225, 239, 245–246, 248–249, 252, 297, 323, 331, 333
- Országos Ifjúsági Bizottság (OIB) – 50
- Országos 48-as Ifjúsági Bizottság – 27–28, 235–236, 239, 241, 248, 249–253, 257–258, 263, 278–280, 286–288, 308
- parasztifjúsági ankét – 113–115, 291–292, 302–303, 312–313, 324–327, 331
- Pedagógus Szakszervezet – 109, 122, 249–250
- Petőfi Gárda – 242
- Petőfi Sándor diákkör – 185–186
- Polgári Demokratikus Ifjúság – 45, 142, 168–170
- Református KIE – 157, 175–176
- Soli Deo Gloria (SDG) – 8, 66
- sportmozgalom, rendezvények – 10, 28–29, 74, 84, 208–209, 215, 218, 226, 333
- stabilizáció, stabilizáció védelme (Acélfedezet mozgalom) – 24, 203–204, 218
- Szabad Élet Diákmozgalom – 54
- Szabadművelődési Tanács – 249, 251
- szakszervezetek – 23, 70
- szakszervezeti ifjúsági csoportok – 7–8, 10, 65–66, 73
- Szakszervezeti Ifjűmunkás- és Tanoncmozgalom (SZIT)
- (Szakszervezeti Ifjűsági Titkárság) – 10–11, 16, 19–22, 29–30, 91, 137, 142, 156, 158, 168–170, 175–178, 189, 198, 216–217, 241, 243–244, 249, 294, 298–299, 317, 322, 328, 330–331, 333–334
- Szakszervezeti Tanács – 122
- széncsata – 22, 161–166
- Szent István Bajtársi Egyesület – 127, 262
- Szociáldemokrata Ifjűsági Mozgalom (SZIM) – 11, 19, 26, 30, 52, 54, 67, 103, 106, 118, 137, 142, 156, 168–170, 175–176, 183, 198, 216, 239, 243, 248–249, 291–292, 295–296, 298–299, 301, 317, 321–323, 328
- Szociáldemokrata Párt (SZDP) – 5, 7–9, 11, 23, 29, 32, 52, 54, 59–60, 66, 72, 78, 106, 158, 294, 317
- Tanonciskolai Leányegylet – 7, 45
- Tanonc- és Ifjűmunkásotthonok Országos Szövetsége (TIOSZ) –
- tanoncotthonokat építű mozgalom – 26, 123, 222, 239, 245, 252, 270–271, 283, 297, 301, 322, 333
- Tájékoztatási Minisztérium – 249, 251
- űttörűmozgalom – 232, 239, 244–245, 249, 295, 298, 317, 322, 331, 333
- választások, választási harc – 20–21, 29, 138–141, 145, 281
- Vallás és Közoktatásűgyi Minisztérium (Kultusz) – 17, 30, 143, 157, 219, 249, 314, 325
- Világifjűsági Találkozó (VIT) – 276–278

Tartalom

Gál Lajos: A MADISZ küzdelme az ifjúság egységéért 5

Szerkesztői tájékoztató 35

I. A MADISZ LÉTREJÖTTE ÉS SZERVEZETI KIÉPÜLÉSE AZ ORSZÁG FELSZABADULÁSA, A FORRADALMI NÉPMOZGALOM KIBONTAKOZÁSA, A DEMOKRATIKUS NEMZETI ÚJJÁSZÜLETÉS IDEJÉN

1944. OKTÓBER—1945. ÁPRILIS 37

- 1. Beszámoló a Kommunista Ifjúsági Szövetség szegedi szervezetének megalakulásáról, működéséről, a Demokratikus Ifjúsági Szövetség előkészítéséről*
1944. október 15—november 39
- 2. Gerő Ernő tájékoztatója a Magyar Kommunista Párt ifjúságpolitikai irányelveiről*
1944. november 9. 40
- 3. Tudósítás a MADISZ debreceni József Attila-ünnepélyéről*
1944. december 17. 41
- 4. A KISZ szegedi szervezetének javaslata a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség megalakítására és programjára*
1944. december 31. 42
- 5. Tudósítás a MADISZ debreceni nagygyűléséről*
1945. január 7. 43
- 6. Jelentés a Demokratikus Ifjúsági Szövetség szegedi szervezetének működéséről*
1945. január 7—14. 44
- 7. Jelentés a MADISZ-szervezetek megalakításáról Dél-Magyarországon*
1945. január 16—17. 46
- 8. Jegyzőkönyv a MADISZ alakuló üléséről Budapesten: politikai és szervezeti beszámoló, a vezetőség megválasztása*
1945. január 22. 47

9. *Jegyzőkönyv a MADISZ budapesti vezetőinek értekezletéről: feladatok a szociáldemokrata ifjúsági mozgalom megindulása után; a vezetőség kibővítése, a kerületi szervezetek munkája*
1945. január 27. 52
10. *Jelentés a MADISZ propagandamunkájáról*
1945. január—február 54
11. *Tudósítás a MADISZ toborzó nagygyűléséről*
1945. február 9. 56
12. *Tudósítás a MADISZ szegedi szervezete élelmiszert gyűjtő akciójáról*
1945. február 11. 57
13. *Tudósítás a MADISZ megalakulásáról Gyulán*
1945. február 15. 58
14. *Jelentés a MADISZ megalakulásáról Kecskeméten*
1945. február 25. 58
15. *Hollós Ervin és Kiss József jelentése az ifjúsági mozgalom helyzetéről az MKP Központi Vezetősége részére*
1945. március 22. 59
16. *Az MKP Központi Vezetőségének határozata a MADISZ munkájáról*
1945. március 28. 64
17. *Az Ifjúsági Titkárság előterjesztése a MADISZ és a szakszervezeti ifjúsági mozgalom viszonyáról*
1945. március 31. 65
18. *A MADISZ-diákaktíva határozata*
1945. április 3. 69
19. *Az MKP titkársági ülésének határozata*
1945. április 4. 70
20. *Kende István jelentése a MADISZ munkájáról és helyzetéről*
1945. április 10. 71
21. *Tudósítás a MADISZ pécsi szervezetének életéről*
1945. április 23. 77
22. *Az országos vezetőség megalakulása; az egységről folytatott vita eredményei és feladatai (Részletek az ülés jegyzőkönyvéből)*
1945. április 23. 78

II. A MADISZ AZ IFJÚSÁG TÖMEGEINEK MEGNYERÉSÉÉRT,
A DEMOKRATIKUS VÍVMÁNYOK MEGVÉDÉSÉÉRT,
AZ ORSZÁG ÚJJAÉPÍTÉSÉÉRT FOLYÓ KÜZDELEMBEN
1945. MÁJUS—SZEPTEMBER 81

23. *Tudósítás a budapesti fiatalok május elsejei felvonulásáról*
1945. május 1. 83
24. *Tudósítás a MADISZ sportmunkájáról*
1945. május 1. 84
25. *A MADISZ Diákközpontjának felhívása az egyetemi hallgatókhoz*
1945. május 12. 85
26. *Riport a burgonyaosztásról*
1945. május 19. 86
27. *Egy mozgalmas ifinap a MADISZ VI. kerületi szervezetében*
1945. május 19. 88
28. *Újságcikk a Petőfi Sándor vezetőképző iskoláról*
1945. május 19. 89
29. *Szikra Sándor felszólalása az MKP országos értekezletén a MADISZ-ban
dolgozó kommunista fiatalok munkájáról*
1945. május 20. 90
30. *Részletek a MADISZ alapszabályzatából*
1945. május 20. 92
31. *Tudósítás az országos ifjúsági ankétről*
1945. május 26—27. 94

AZ ELSŐ „MAGYAR IFJÚSÁG NAPJA” (32—33) 95

32. *Tudósítás a budapesti sportünnepélyről*
1945. június 10. 95
33. *Tudósítás a jugoszláv és a román ifjúsági szervezetek küldötteivel
folytatott tárgyalásokról*
1945. június 10. 97
34. *Kende István beszéde a MADISZ kommunista vezetőknek országos
tanácskozásán*
1945. június 18. 98

35. *A MADISZ Országos Vezetőségének levele a Szociáldemokrata Párt Országos Vezetőségéhez a MADISZ és a SZIM együttműködéséről*
1945. június 22. 106

36. *Jegyzőkönyv a debreceni ifjúsági szervezetek vezetőinek egységmegállapodásáról*
1945. július 2. 107

37. *Tudósítás a MADISZ fővárosi összvezetőségi üléséről: a háromhónapos újjászervezési terv elfogadása*
1945. augusztus 15. 108

A MADISZ-SZERVEZETEK AZ ÚJJAÉPÍTÉSBEN (38–42) 109

38. *A MADISZ-központ felhívása*
1945. június 29. 109

39. *Tudósítás a MADISZ miskolci vasútépítő munkájáról*
1945. június 110

40. *Tudósítás a MADISZ-központban alakult újjáépítési osztály munkájáról*
1945. július 22. 111

41. *Tudósítás a MADISZ Bihar megyei szervezeteinek vasárnapi munkájáról*
1945. augusztus 11. 112

42. *Tudósítás vidéki szervezetek munkájáról*
1945. augusztus 18. 112

43. *A MADISZ Hajdú megyei szervezeteinek első parasztiifjúsági ankétján elfogadott követelések*
1945. augusztus 18. 113

44. *Jelentés a MADISZ szervezeti helyzetéről*
1945. augusztus 116

45. *A MADISZ I. országos kongresszusának határozatai*
1945. szeptember 16. 120

III. A MADISZ A DEMOKRATIKUS IFJÚSÁGI SZERVEZETEK KÖZÖS FELLÉPÉSÉÉRT A REAKCIÓ ÉS A DEMOKRÁCIA KÖZT KIÉLEZŐDŐ HARCBAN

1945. OKTÓBER — 1946. MÁRCIUS 133

46. *A MADISZ, a SZIM, a SZIT és a FISZ megállapodása a fasiszta sajtótermékek összegyűjtésére*
1945. szeptember 6. 135
47. *A MADISZ Országos Vezetőségének és a Magyar Cserkészszövetség Vezetőségének nyilatkozata az együttműködésről*
1945. október 4. 137
48. *Interjú Szabó Zoltánnal és Koós Bélával a budapesti választások előtt*
1945. október 8. 138
49. *A MADISZ Országos Központjának körlevele a nemzetgyűlési választásról*
1945. október 139
50. *A MADISZ budapesti szervezetének felirata az Ideiglenes Nemzeti Kormányhoz az ifjúság szociális megsegítésére*
1945. október 20. 141
51. *A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium átirata a belügyminiszterhez a MADISZ-szervezkedés korlátozása érdekében*
1945. október 22. 143
52. *Hazai Jenő cikke az Ifjúsági Titkárság feladatairól*
1945. november 1. 144
53. *Beszámoló a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség alakuló kongresszusáról*
1945. november 1—10. 146
54. *A békéscsabai ifjúkommunisták javaslata az MKP megyei vezetőségéhez az önálló pártifjúsági szervezet létrehozására*
1945. november közepe 148
55. *Feljegyzés az MKP álláspontjának változásáról a MADISZ és az MNDSZ helyzetével kapcsolatban*
1945. november 21. 149
56. *Jelentés a MADISZ gazdasági helyzetéről*
1945. december 7. 151

57. *Az MKP Ifjúsági Titkárságának jelentése az ifjúságpolitikai helyzetről*
1945. december 153

58. *A MADISZ második országos értekezletének határozata*
1946. január 6–7. 159

A SZÉNC S A T A (59–63) 161

59. *Tudósítás az „első száz” önkéntes fiatal elindulásáról Tatabányára*
1946. január 3. 161

60. *Tudósítás a felsőgalla-újtelepi MADISZ szénküldeményéről Budapest ifjúságának*
1946. január 13–16. 161

61. *Tudósítás a második 120 tagú rohambrigád Pécsre indulásáról*
1946. január 21. 162

62. *Levél a rohammunkáról Pernyebányatelepen*
1946. január 21. 162

63. *Jelentés a pécsi szénmedencében dolgozó MADISZ-rohambrigád életkörülményeiről*
1946. február 28. 163

64. *Jegyzőkönyv az ifjúsági szervezetek képviselőinek megbeszéléséről, a közös Intéző Bizottság létrehozásának előkészületeiről*
1946. január 31. 166

65. *Jegyzőkönyv az ifjúsági szervezetek közös Intéző Bizottságának megalakulásáról*
1946. február 5. 169

66. *A MADISZ országos nevelésügyi konferenciájának határozata*
1946. február 9–11. 171

IV. A MADISZ A MAGYAR IFJÚSÁG ORSZÁGOS TANÁCSA LEGERŐSEBB SZERVEZETE, AZ INFLÁCIÓS NÉPNYOMOR LEKÜZDÉSÉNEK, A BALOLDALI BLOKK KÜZDELMÉNEK SEGÍTŐJE

1946. MÁRCIUS – SZEPTEMBER 173

67. *A Magyar Ifjúság Országos Tanácsának felhívása megalakulásáról és célkitűzéséről*
1946. március 4. 175

68. *Tudósítás a Világ Ifjúsági Hét alkalmából rendezett „Magyar Ifjúság Útja” kiállítás megnyitásáról*
1946. március 21. 177

69. *Tudósítás a MADISZ Sportközpont tisztújító közgyűléséről*
1946. március 28. 178

70. *Tudósítás a MADISZ fővárosi vezetőségének megválasztásáról*
1946. április 7. 180

71. *Az MKP Ifjúsági Titkárságának feljegyzése az ifjúsági politika eredményeiről és problémáiról (Részlet)*
1946. április 181

72. *A MIOT felhívása a közélet és az iskolák demokratizálására*
1946. május 17. 186

A MÁSODIK „MAGYAR IFJÚSÁG NAPJA”, 1946. JÚNIUS 2. (73–76) 188

73. *A Battonyai Ifjúsági Tanács határozata a Magyar Ifjúság Napjának megünneplésére*
1946. május 30. 188

74. *Tudósítás a MADISZ első leánykongresszusáról*
1946. május 31. 189

75. *Tudósítás az ifjúság seregszemléről a Városligetben*
1946. június 2. 192

76. *Beszámoló a MIN vidéki eseményeiről*
1946. június 2. 194

77. *Tudósítás a Szovjet Antifasiszta Ifjúsági Bizottság képviselőinek szegedi látogatásáról*
1946. június 21. 196

78. *Tudósítás a MADISZ megyei titkárainak országos értekezletéről*
1946. július 5–6. 198

79. *Jegyzőkönyv a MIOT üléséről: határozatai a legfontosabb politikai kérdésekről és működési szabályzatáról*
1946. július 13. 200

80. *A MADISZ Országos Vezetőségének körlevele a szervezetekhez Acél fedezet-csoportok alakítására*
1946. július 26. 203

81. *Tudósítás a MADISZ-fiatalok hidépítő munkájáról*

1946. augusztus 1. 205

82. *Újságcikk a jugoszláviai nemzetközi építőtáborban dolgozó fiatalokról*

1946. augusztus 2. 206

83. *Jelentés az országos munkaverseny eredményeiről*

1946. augusztus 9. 207

84. *Keresztes Tibor nyilatkozik a magyar sport gondjairól*

1946. augusztus 23. 208

85. *A MIOT kiáltványa a világ ifjúságához a békeszerződésről*

1946. szeptember 17. 210

V. A MADISZ II. KONGRESSZUSA, A CENTENÁRIUMI
MOZGALOM KIBONTAKOZTATÁSA A SZOCIALISTA
FORRADALOMBA VALÓ ÁTMENET MEGGYORSULÁSA, AZ ELSŐ
HÁROMÉVES TERV KIDOLGOZÁSA ÉS KEZDETE, AZ 1947. ÉVI
VÁLASZTÁSOK IDEJÉN

1946. OKTÓBER – 1947. SZEPTEMBER 213

86. *A MADISZ Országos Sportközpont beszámolója tevékenységéről*

1946. október 5. 215

A MADISZ MÁSODIK KONGRESSZUSA (87–88) 215

87. *Részletek a MADISZ második kongresszusán elhangzott referátumokból*

1946. október 9–12. 215

88. *A kongresszuson elfogadott program*

1946. október 12. 222

89. *Révai József vezércikke az ifjúság helyzetéről, a MADISZ
tevékenységének értékeléséről, új feladatairól*

1946. október 13. 227

90. *Az MKP KV Ifjúsági Titkárság körlevele a pártszervezetek ifjúsági
megbízottaihoz a MADISZ-szervezetek vezetésének erősítéséről,
a cserkészcsapatokban és az úttörőmozgalomban végzett munka feladatairól*

1946. október 230

91. *A MIOT határozata a Nyugatra hurcolt fiatalok hazahozataláról,
a Világifjúság Napjának megünnepléséről*

1946. november 2. 233

92. *Tudósítás a parasztifjúság kulturális állapotáról rendezett
MADISZ-ankétról*

1946. november 21. 234

93. *A MADISZ Országos Vezetőségének javaslata a MIOT-hoz országos centenáriumi ifjúsági mozgalom megindítására*
1946. november 22. 235
94. *A MADISZ Országos Választmány I. ülésének határozata a centenáriumi mozgalom támogatásáról, a vezetőségválasztó közgyűlések megtartásáról*
1947. január 4—5. 237
95. *Az MKP KV Ifjúsági Titkárságának jelentése az MKP Szervező Bizottságához az ifjúságpolitikai helyzetről, az aktuális feladatokról*
1947. január 10. 239
96. *Az MKP Szervező Bizottságának levele az ifjúsági szervezetekben folytatott munka irányelveiről*
1947. január 16. 247
97. *Jegyzőkönyv az Országos 48-as Ifjúsági Bizottság alakuló üléséről; a társadalmi intézmények és ifjúsági szervezetek bejelentik csatlakozásukat a centenáriumi mozgalomhoz*
1947. január 30. 249
98. *A MADISZ Szervezési Osztályának jelentése a vidéki szervezetek helyzetéről, munkájáról*
1947. február 254
99. *A MADISZ nagy-budapesti központjának jelentése szervezeteinek helyzetéről, munkájáról*
1947. február 15. 256
100. *Tudósítás a 48-as ifjúsági bizottságok alakulásáról*
1947. február 257
101. *A MADISZ Országos Vezetőségének határozata a FISZ megtisztításának szükségességéről*
1947. február 24. 258
102. *Tudósítás a DIVSZ küldöttségének magyarországi látogatásáról*
1947. március 15—22. 259
103. *A MADISZ Országos Választmánya III. ülésén a 48-as terv végrehajtására szólítja fel a magyar fiatalokat*
1947. március 27—30. 261

104. *A MIOT határozata a fasiszta szervezetek volt tagjainak kizárásáról a hozzá tartozó ifjúsági egyesületekből*
1947. április 11. 261
105. *Tudósítás a kecskeméti 48-as Ifjúsági Bizottság gyűléséről, a helyi 48-as munkaterv elfogadásáról*
1947. április 20. 263
106. *Riport a Petőfi Sándor ifjúsági brigádok elindulásáról a jugoszláviai és a bulgáriai rohammunkára*
1947. május 27. 264
- AZ IFJÚSÁGI HÉT ESEMÉNYEI – 1947. JÚNIUS 1–8. (107–109) 265*
107. *Tudósítás a városokban és a községekben rendezett ifjúsági ünnepekről*
1947. június 1. 265
108. *Beszámoló a MADISZ-leánykörök egyéves munkájáról*
1947. június 1–2. 266
109. *Ifjúsági juniális a hűvösvölgyi Nagyréten*
1947. június 8. 268
110. *Riport a MADISZ Országos Választmány IV. ülésén elhangzott hozzászólásokról*
1947. június 9–11. 270
111. *Tudósítás a percesi ifjúsági bányásztalálkozóról*
1947. július 6. 272
112. *Vita a MIOT szerepéről, a főtítkár hatásköréről. Részlet a MIOT ülésének jegyzőkönyvéből*
1947. július 9. 273
113. *Beszámoló a magyar küldöttség tevékenységéről a prágai első Világi Ifjúsági Találkozón*
1947. július 25–augusztus 17. 276
114. *Tájékoztató a 48-as Ifjúsági Bizottságok kezdeti eredményeiről*
1947. július 26. 278
115. *A Borsod megyei és a miskolci 48-as Ifjúsági Bizottság állásfoglalása a választásokról*
1947. augusztus 5. 281

116. Az MKP KV Ifjúsági Bizottság összefoglaló jelentése a választási munka eredményeiről
1947. szeptember 13. 281

117. A MADISZ Országos Választmánya ülésének határozata a Függetlenségi Front választási győzelméről és a feladatokról
1947. szeptember 23–24. 284

118. A MIOT felterjesztése a köztársasági elnökhöz a centenáriumi mozgalom féléves eredményeiről
1947. szeptember 29. 286

VI. A MADISZ KÜZDELME AZ IFJÚSÁGI EGYSÉG FELTÉTELEINEK MEGTEREMTÉSÉÉRT A FORDULAT ÉVÉBEN, A SZOCIALISTA FORRADALOM GYŐZELME IDEJÉN
1947. OKTÓBER–1948. MÁRCIUS 289

119. A MADISZ, a SZIM, a NISZ és a FISZ közös nyilatkozata a paraszti ifjúság soraiban végzendő közös munkáról
1947. október 17. 291

120. A Borsod megyei demokratikus ifjúsági szervezetek felirata a miniszterelnökhöz a Magyar Függetlenségi Párt felosztásáról
1947. november 21. 292

121. Az MKP KV Ifjúsági Bizottságának jelentése az ifjúsági szervezetek helyzetéről, az új ifjúsáspolitikai feladatokról
1947. november 25. 293

122. Tudósítás a dobogókői ifjúsági tanácskozásáról, a közös paraszti ifjúsági program kidolgozásáról
1947. december 4–7. 302

123. Riportok a centenáriumi kulturális verseny megyei vetélkedőiről
1947. december 6. 304

124. Nonn György vezércikke az Ifjúságban az ifjúsági egység megvalósításának szükségességéről
1948. január 3. 305

125. Az Országos 48-as Ifjúsági Bizottság jelentése Ortutay Gyula miniszterhez a karácsonyi segélyakció eredményeiről
1948. január 12. 308

126. *A Balkán Ifjúsági Tanács III. budapesti ülésének határozatai a görög ifjúság szabadságharcának támogatásáról, a DIVSZ-szel való együttműködés erősítéséről, a tagszervezetek közötti kapcsolatok fejlesztéséről*
1948. január 15–17. 309
127. *Beszámoló a dobogókői parasztiifjúsági program ismertetésének helyzetéről*
1948. január 17. 312
128. *A MIOT levele Ortutay Gyula miniszterhez ifjúsági filmmozgalom indításáról*
1948. január 27. 314
129. *A MADISZ Országos Választmánya VI. ülésének határozata az alakuló egységes parasztiifjúsági szervezet támogatásáról, március 15-e megünnepléséről, a DIVSZ-szel való kapcsolat erősítéséről*
1948. február 12–15. 315
130. *Az MKP Politikai Bizottságának határozata az egységes ifjúsági tömegszervezet megalakításáról*
1948. február 19. 317
131. *Beszámoló az első országos ifjúsági kulturális versenyről*
1948. március 318
132. *Az MKP és az SZDP Ifjúsági Bizottsága együttes ülésének határozata az ifjúsági egység megvalósításáról*
1948. március 1. 321

IFJÚSÁGI ANKÉT A PARASZTIFJÚSÁG EGYSÉGES SZERVEZÉSÉNEK FELADATAIRÓL (133–134) 324

133. *Pártok és ifjúsági szervezetek vezetőinek állásfoglalásai*
1948. március 3. 324
134. *Rákosi Mátyásnak, az MKP főtitkárának felszólalása az anketon*
1948. március 3. 326
135. *A MADISZ Országos Vezetőségének határozata felszólítja tagjait az ifjúsági rétegszervezetekbe való belépésre, a MINSZ létrehozásának előkészítésére*
1948. március 11. 328

136. Tudósítás a fővárosi ifjúság esti fáklyás felvonulásáról, a Nemzeti Múzeumnál tartott ünnepségről

1948. március 14. 329

137. Az MKP Ifjúsági Bizottságának értékelő jelentése a március 15-i ifjúsági tömegfelvonulás sikeréről

1948. március 18. 330

138. Jegyzőkönyv a Magyar Ifjúság Népi Szövetsége alakuló üléséről

1948. március 22. 332

Névmutató 335

Helynévmutató 343

Tárgymutató 347

A kiadásért felel a Kossuth Könyvkiadó igazgatója

84/1793 Franklin Nyomda

Felelős vezető Mátyás Miklós igazgató

A kötetet Kukk Györgyné szerkesztette

Képszerkesztő: Fábri Magda

A borító és a kötésterv Szántó Tibor munkája

Műszaki vezető Bereczki Gábor

Műszaki szerkesztő Jordán Katalin

Terjedelme 33 (A/5) ív + 2 ív képmelléklet